

Ellen G. White Estate

PROROCI A KRÁLI

Ellen G. Whiteová

Proroci a králi

Ellen G. White

**Copyright © 2021
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby. (See [EGW Writings End User License Agreement](#).)

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate at

mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

Obsah

Information about this Book	i
Predslov	vi
Úvod	viii
Pánova vinica	viii
1. kapitola — Šalamún	xiii
2. kapitola — Chrám a jeho vysviacka	xix
3. kapitola — Blahobyť vedie k pýche	xxviii
4. kapitola — Následky prestúpenia	xxxiv
5. kapitola — Šalamúnovo pokánie	xliii
6. kapitola — Rozdelenie kráľovstva	l
7. kapitola — Járabeám	lvii
8. kapitola — Odpadnutie národa	lxii
9. kapitola — Eliáš Tišbejský	lxvii
10. kapitola — Prísne pokarhanie	lxxii
11. kapitola — Karmel	lxxxii
12. kapitola — Z Jezreelu na Chóreb	lxxxviii
13. kapitola — „Čo tu robíš?„	xcv
14. kapitola — „V Eliášovom duchu a v jeho sile„	ci
15. kapitola — Jozafát	cix
16. kapitola — Pád Achábovho domu	cxvii
17. kapitola — Povolanie Elízea	cxxv
18. kapitola — Uzdravenie vôd	cxxxii
19. kapitola — Prorok pokoja	cxxxvi
20. kapitola — Naamán	cxli
21. kapitola — Koniec Elízeovho pôsobenia	cxlvi
22. kapitola — „Veľké mesto Ninive„	clii
23. kapitola — Asýrske zajatie	clxi
24. kapitola — „Zahynie pre nevedomosť„	clxviii
25. kapitola — Povolanie Izaiáša	clxxiii
26. kapitola — Tu je váš Boh!	clxxviii
27. kapitola — Achaz	clxxxiv
28. kapitola — Chizkíja	clxxxix
29. kapitola — Vyslanci z Babylona	cxciv
30. kapitola — Vyslobodenie z Asýrie	cc

31. kapitola — Nádej pohanov	ccxi
32. kapitola — Menašše a Joziáš	ccxviii
33. kapitola — Kniha zákona	ccxxv
34. kapitola — Jeremiáš	ccxxxiii
35. kapitola — Blížiaci sa súd	ccxlii
36. kapitola — Posledný kráľ Júdska	cclii
37. kapitola — Odvlečenie do Babylona	cclix
38. kapitola — Svetlo víťazí nad tmou	cclxvi
39. kapitola — Na babylonskom dvore	cclxxiii
40. kapitola — Nebúkadnecarov sen	cclxxx
41. kapitola — Ohnivá pec	cclxxxvi
42. kapitola — Pravá veľkosť	ccxcii
43. kapitola — Neviditeľný Strážca	ccxcvii
44. kapitola — V jame s levmi	cccvii
45. kapitola — Návrat vyhnancov	cccxiii
46. kapitola — Boží proroci im pomáhali	cccxxii
47. kapitola — Józua a anjel	cccxxxi
48. kapitola — „Nie mocou ani silou,	cccxxxviii
49. kapitola — Kráľovná Ester	ccccli
50. kapitola — Ezdráš – kňaz a zákonník	cccxlvi
51. kapitola — Duchovné oživenie	cccli
52. kapitola — Muž činu	ccclvii
53. kapitola — Stavitelia hradieb	ccclxi
54. kapitola — Proti vydieraniu a úžere	ccclxvii
55. kapitola — Nástrahy pohanov	ccclxxii
56. kapitola — Čítanie z knihy Božieho zákona	ccclxxvii
57. kapitola — Náprava	ccclxxxi
58. kapitola — Príchod Vykupiteľa	ccclxxxvii
59. kapitola — „Dom Izraela,	cdi
60. kapitola — Obraz budúcej slávy	cdxii

Predslov

Kniha Proroci a králi je druhým zväzkom päť dielnej série Veľkej drámy vekov z pera Ellen G. Whiteovej. Autorka počas svojho dlhého života venovala sedemdesiat rokov prednáškovej a spisovateľskej činnosti tak v Amerike, ako aj v iných krajinách sveta, pričom poslucháčom a čitateľom neprestávala pripomínať tie biblické výroky, ktoré upozorňujú na hlbší význam dejinných udalostí. Z ich pozadia totiž do diania národov i jednotlivcov zasahuje nielen požehnané pôsobenie večnej Božej spravodlivosti, ale aj zhubné vplyvy neprávosti – teda nielen Božia ruka, ale aj dielo veľkého nepriateľa.

Autorka zahl'adená duchovným zrakom do diela Božej prozreteľnosti odhrňa oponu dejín a hlbší význam biblických dejov vystihuje stručne takto:

„Moc národov i jednotlivcov nie je výsledkom priaznivých okolností, ktoré by ich robili zdanlivo nepremožiteľnými; nespočíva v ich veľkosti, na ktorú bývajú zvyčajne pyšní. Veľkosť a sila národov pochádza z Boha – z jeho moci a z jeho zámeru. Jednotlivci i národy rozhodujú o svojom osude sami svojím postojom k Božej vôli.

Dejiny ľudstva hovoria o výkonoch človeka, o jeho víťazstvách v bojoch a o jeho úspešnej ceste k svetskej sláve. Božie dejiny predstavujú človeka, ako ho vidí Boh.,

Kniha Proroci a králi sa začína slávnou vládou kráľa Šalamúna nad Izraelom, jednotným kráľovstvom s Hospodinovým chrámom – strediskom pravej bohoslužby. Vystihuje premenlivú situáciu vyvoleného národa, ktorý sa tešil na výslní Božej priazne, keď zostával verný Bohu, a okúšal aj Božie tresty, keď upadal do modloslužby okolitých národov.

Autorka predstavuje celý rad známych postáv, od múdreho Šalamúna, ktorého pred hriechom neuchránila ani múdrosť, k Járobeamovi, sebeckému politikovi s neblahými následkami jeho vlády; hovorí o mocnom a neohrozenom prorokovi Eliášovi, ako aj o Elízeovi, prorokovi mieru a nápravy, o bezbožnom vládcovi Acházovi, o

vernom a dobrosrdečnom kráľovi Chizkíjovi, o milovanom Danieľovi, o prorokovi bolesti Jeremiášovi, ako aj o prorokoch nápravy, Haggeovi, Zachariášovi a Malachiášovi. Všetkých prevyšuje slávou prichádzajúci Kráľ, Boží Baránok, jednorodený Boží Syn, v ktorom nachádzajú svoj zmysel a naplnenie všetky predobrazné obete. [8]

Táto kniha má svojím bohatým poučením o viere v Boha a v jeho Syna, Spasiteľa sveta, ako aj príkladmi Božej prozreteľnosti, prejavenej v živote veľkých mužov a žien Starej zmluvy, prehĺbiť náboženské poznanie a osvietiť myseľ tých, ktorí ju budú čítať. A to je úprimným prianím vydavateľov.

Úvod

Pánova vinica

Povolaním Abraháma z modlárskeho prostredia a príkazom, aby sa usadil v Kanaáne, chcel dať Boh všetkým národom zeme tie najlepšie dary neba. Hospodin vtedy Abrahámovi povedal: „*Urobím ťa veľkým národom, požehnám ťa a tvoje meno zvelebím, tak sa staneš požehnaním*„, [1. Mojžišova 12,2](#). Pre Abraháma to bola neslýchaná pocta. Mal sa stať otcom národa, ktorý mal na svete po celé veky strážiť a obhajovať Božiu pravdu. Vernou službou tohto ľudu mali byť v príchode zasľúbeného Mesiáša požehnané všetky národy zeme.

Poznanie Boha sa spomedzi ľudí takmer vytratilo; modloslužba im zatemnila myseľ. Božie „*sväté, spravodlivé a dobré*„, ([Rimanom 7,12](#)) ustanovenia nahrádzali príkazmi, ktoré boli výrazom krutých a sebeckých srdc. Milosrdný Boh však ani napriek tomu ľudí nezavrhol. Chcel sa im dať poznať prostredníctvom svojej cirkvi. Zásady zjavené jeho ľudu sa mali stať prostriedkom obnovy Božieho mravného obrazu v človekovi.

Boží zákon mal byť vyvýšený a Božia autorita zachovaná. Toto veľké a ušľachtilé dielo bolo zverené Izraelovi. Boh oddelil Izraelcov od sveta, aby im mohol zveriť posvätné poslanie. Prostredníctvom nich ako strážcov zákona chcel zachovať medzi ľuďmi poznanie o sebe. Tak malo nebeské svetlo osvietiť svet pohrúžený do tmy, tak mal zaznievať hlas vyzývajúci všetky národy, aby sa odvrátili od modloslužby a slúžili živému Bohu.

„*Veľkou silou a mocnou rukou*„, ([2. Mojžišova 32,11](#)) vyviedol Boh svoj vyvolený národ z Egypta. „*Poslal Mojžiša, svojho služobníka, aj Árona, ktorého si vyvolil. Tí predvádzali medzi nimi jeho znamenia a divy v Chámovej krajine*„, „*Pohrozil Červenému moru a ono vyschlo, hlbunami ich previedol ako púšťou*„, [Žalm 105,26.27; 106,9](#). Vyslobodil ich z ich otroctva, aby ich mohol uviesť do dobrej krajiny – do krajiny, ktorú im prozreteľne pripravil ako útočisko

pred ich nepriateľmi. Chcel ich priviesť k sebe a objasniť ich svojím večným ramenom. Oni mali za toľkú dobrotu a milosrdenstvo vyvyšovať jeho meno a velebiť ho na zemi.

„*Hospodinovým podielom je jeho národ. Jákob je jeho údelným vlastníctvom. Našiel ho v puste krajine, kde nevzhl'adná divočina vyje, ujal sa ho, staral sa oň, chránil si ho ako zrenicu oka. Ako orol bdie nad svojím hniezdom a krúži nad svojimi orlíčatmi, tak rozostiera si krídla a berie ho, nesie ho na svojej peruti; Hospodin sám ho vodil, nebolo pri ňom cudzieho boha.*„ 5. Mojžišova 32,9-12. [10]

Takto priviedol Boh Izraelcov k sebe, aby mohli bývať ako v tieni Najvyššieho. Zázračne chránení pred nebezpečenstvom pri putovaní púšťou sa nakoniec usadili v zasl'úbenej krajine ako národ, ktorý sprevádzala Božia priazeň.

Izaiáš formou podobenstva dojímavou a vzletne rozpráva o tom, ako bol Izrael povolaný a vychovávaný, aby bol na svete Hospodinovým predstaviteľom, plodným v každom dobrom skutku:

„*Zaspievam pieseň o svojom milom, pieseň môjho milého o jeho vinici. Vinicu mal môj milý na žírnom kopci. Prekopal ju, zbavil kamenia; vysadil ju ušľachtilým viničom; vystaval vežu uprostred nej, aj lis vytesal v nej; potom čakal, že donesie hrozno.*„ Izaiáš 5,1.2.

Boh prostredníctvom vyvoleného národa hodlal žehnať celé ľudstvo. Prorok povedal: „*Vinicou Hospodina mocnosť je dom Izraela a muži júdski sú jeho pôvabnou výsadbou.*„ Izaiáš 5,7.

Tento národ dostal Božie proroctvá. Ohradil ho prikázaniami svojho zákona, večnými zásadami pravdy, spravodlivosti a čistoty. Vernosť týmto zásadám mala Izraelcov chrániť pred sebazničujúcim hriechom životom. Ako vežu na vinici postavil Boh uprostred krajiny svoj svätý chrám.

Ich učiteľom bol sám Boží Syn – Kristus. Ako ich sprevádzal na púšti, tak im mal byť aj ďalej učiteľom a vodcom. Jeho sláva bývala v svätostánku a v chráme v posvätnom oblaku nad zl'utovnicou, čím im stále zjavoval bohatstvo svojej lásky a zhovievavosti.

Prostredníctvom Mojžiša im objasňoval svoje zámery a upozorňoval ich na podmienky ich blaha. Mojžiš povedal: „*Ty si Hospodinovi, svojmu Bohu, svätým ľudom. Teba si vyvolil Hospodin, tvoj Boh, aby si mu bol vlastným ľudom medzi všetkými národmi, ktoré sú na zemi.*„

[11] *„Dnes si vyhlásil o Hospodinovi, že ti bude Bohom, že budeš kráčať po jeho cestách a zachovávať jeho ustanovenia, jeho príkazy a jeho právne predpisy a že budeš poslúchať jeho hlas. Hospodin ťa priviedol dnes k vyhláseniu, že mu budeš vlastným národom, ako ti zasľúbil, a že budeš zachovávať všetky jeho príkazy, aby ťa v chvále, cti a sláve vyvýšil nad všetky národy, ktoré utvoril, a aby si bol svätým ľuďom Hospodinovi, svojmu Bohu, ako povedal,„ 5. Mojžišova 7,6; 26,17-19.*

Izraelci mali obsadiť celé územie, ktoré im určil Boh. Z týchto miest mali byť vyhnané národy, ktoré odmietli uctievať pravého Boha a slúžiť mu. Boh však chcel, aby zjavením jeho povahy prostredníctvom Izraela prišlo k nemu celé ľudstvo. Celý svet mal počuť pozvanie evanjelia. Obetná služba mala pred národmi vyvýšiť Krista, aby všetci, ktorí naň pohliadnu, zostali nažive. Tí, ktorí ako Kanaánčanka Raáb a Moábčanka Rút opustili modloslužbu a začali uctievať pravého Boha, mali sa pripojiť k Božiemu vyvolanému ľudu. Čím viac bude Izraelcov, tým väčšie bude aj ich územie a nakoniec ich kráľovstvo zahrnie celý svet.

Starý Izrael však nesplnil Boží zámer. Hospodin oznámil: *„Zasadil som ťa a siť a šľachetný vinič, samé pravé semä, ako si sa však zvrhol na cudzí divý vinič!„* *„Izrael je bujný vinič, nasadil ovocie,„* *„Teraz, obyvatelia Jeruzalema a muži júdski, rozsúd'te, prosím, medzi mnou a mojou vinicou! Čo ešte bolo treba spraviť na mojej vinici, čo by som nebol na nej urobil? Prečo doniesla trpčiaky, keď som čakal, že donesie hrozno? Teraz však chcem vám oznámiť, čo urobím svojej vinici: odstránim jej ohradu a spasú ju; zborím jej múr a pošliapu ju. Pripravím jej rýchly koniec: nebude zrezaná ani okopaná, prerastie bodľáčím a trnám. Oblakom však prikážem, aby ju neskrápali dažďom... On čakal na právo, a tu, prelievanie krvi; na spravodlivosť, a tu volanie o pomoc,„ Jeremiáš 2,21; Hozeáš 10,1; Izaiáš 5,3-7.*

Hospodin prostredníctvom Mojžiša upozornil ľud na následky nevery. Ak nebudú zachovávať jeho zmluvu, prestanú žiť Božím životom a pripraví sa o Božie požehnanie. Keď sa občas podľ a týchto výstrah správali, židovský národ bol svedkom hojnosti požehnaní a jeho prostredníctvom to pocítili aj okolité národy. Tento ľud však častejšie strácal zo zreteľa, že je prednostne povolaný zastupovať na zemi Hospodina. Izraelci nesplnili to, čo od nich

žiadal Boh, a svojich blížnych olupovali o náboženské poznanie a príklad zbožnosti. Povolanie za strážcov vinice chápali ako príležitosť privlastniť si jej plody. Pre ich žiadostivosť a lakomstvo začali nimi pohrdat' i pohania. V dôsledku toho si pohanský svet mohol nesprávne vykladať Božiu povahu a zákony Božieho kráľovstva.

Boh bol k Izraelcom otcovsky zhovievavý. Vychovával ich tým, že im udeľoval, ale aj odnímal svoju milosť. Zhovievavo ich upozorňoval na hriechy a trpezlivo očakával, že to pochopia. K nájomníkom vinice posielal prorokov a poslov, ktorí ich mali upozorniť na Božie požiadavky, no namiesto toho, aby týchto múdrych a duchovne verných mužov uvítali, zaobchádzali s nimi ako s nepriateľmi. Prenasledovali ich a zabíjali. Boh im znova poslal svojich verných; tí však obišli rovnako ako prví, azda len s tým rozdielom, že nájomníci ich ešte viac nenávideli.

[12]

Strata Božej priazne počas vyhnanstva viedla mnohých k pokániu. Židovský národ sa však aj po návrate do zasl'úbenej krajiny dopúšťal chýb predošlých pokolení, čím sa dostal do politického sporu s okolitými národmi. Prorokov, ktorých Boh poslal karhať a naprávať zlo, prijímali tak podozrievavo a pohrdavo, ako poslov v predošlých časoch. Vina nájomníkov vinice sa teda každým ďalším storočím len zväčšovala.

Dobrym viničom, ktorý nebeský vinár zasadil na kopcoch Palestíny, Izraelci pohrdli a nakoniec ho cez ohradu vyhádzali, a takto vyvrhnutý rozšliapali v nádeji, že ho navždy zničili. Nebeský vinár však vinič predsa len zachránil a skryl. Znova ho zasadil, no na druhej strane ohrady, takže kmeň nebolo vidieť. Vetvy presahujúce ohradu možno zaštepit', no kmeň je zasadený mimo dosahu človeka. Ľudia mu už nemôžu škodiť, nemajú k nemu prístup.

V dnešnej Božej cirkvi na zemi – strážkyni Pánovej vinice – sú obzvlášť vzácne posolstvá, ktoré obsahujú prorocké rady a napomenutia a osvecujú Boží zjavný zámer s ľudstvom. V učení týchto prorokov sa jasne prejavuje Božia láska voči stratenému ľudskému pokoleniu a Boží plán jeho spásy. Dejiny povolania Izraela, dejiny jeho úspechov a pádov, príklon Božej priazne k tomuto ľudu i jeho zavrnutie, dejiny uskutočňovania večného plánu prostredníctvom zbožných ľudí, ktorým sa splnia všetky zmluvné zasl'úbenia – to je námet posolstva hlásaného v priebehu stáročí poslami Božej cirkvi. Ani dnes sa Božie posolstvo v Božej cirkvi – teda medzi tými, ktorí

spravujú Božiu vinicu ako verní vinári – nelíši od posolstva, ktoré priniesol starodávny prorok:

„V ten deň povedia: Rozkošná vinica, ospevujte ju! Ja, Hospodin, som jej strážcom, každú chvíľu ju zalievam, aby jej nechýbalo lístie; dňom i nocou ju strážim,„ [Izaiáš 27,2.3.](#)

Izrael, dúfaj v Boha! Pán vinice aj dnes zhromažďuje svojich spomedzi všetkých národov ako vzácne ovocie, na ktoré tak dlho čakal. Pán čoskoro príde do svojho vlastníctva a v tento šťastný deň sa konečne splní večný Boží zámer s domom izraelským. On pôsobí, že *„v budúcnosti Jákob zapustí korene, Izrael vypučí a rozkvitne a celý svet bude plný ich ovocia,„* [Izaiáš 27,6.](#)

Izrael počas Dávidovej a Šalamúnovej vlády dosiahol také mezinárodné postavenie, že pri nejednej príležitosti mohol pravdu a spravodlivosť účinne obhajovať. Hospodinovo meno ľudia velebili a ctili, takže sa zdalo, že zámer, pre ktorý Izraelci prišli do zasľúbenej krajiny, sa naplňal. Priehrady boli zborené a tí, ktorí z pohanských krajín prichádzali hľadať pravdu, odchádzali uspokojení. Ľudia sa kajali a Božia cirkev na zemi sa úspešne rozmáhala.

Šalamún bol pomazaný a vyhlásený za kráľa na sklonku života svojho otca Dávida, ktorý sa kvôli nemu zriekol trónu. Šalamúnova mladosť bola veľmi smutná a Božím úmyslom bolo, aby bol stále silnejší a slávnejší a aby sa v jeho povahe stále viac prejavoval Boží charakter. Tým mal svoj ľud viesť k zodpovednej úlohe byť ochrancom Božej pravdy.

Dávid vedel, že vznešený Boží zámer s Izraelom sa uskutoční len vtedy, keď sa vládcovia i ľud neúnavne a bdelo vynasnažia dosiahnuť vytýčený cieľ. Uvedomoval si, že ak má jeho syn Šalamún splniť svoje vznešené poslanie, ktoré mu zveril Boh, potom tento mladý panovník musí byť nielen vojvodom, štátnikom a vládcom, ale aj príkladne dobrým človekom, učiteľom spravodlivosti a vzorom vernosti.

Láskyplne, no s celou vážnosťou zaprisahal Dávid Šalamúna, aby si počínal mužne a ušľachtilo, aby bol voči svojim podriadeným milosrdný a láskavý, aby celým svojím správaním voči ostatným národom poctil a oslávil Božie meno, aby pri ňom vynikla krása svätosti. Mnohé skúšky, ktoré Dávid podstúpil, i pozoruhodné skúsenosti, ktoré za svojho života získal, ho naučili vážiť si cnosť, takže pred svojou smrťou mohol Šalamúnovi povedať: *„Kto spravodlivo panuje nad ľuďmi, kto panuje v Božej bázni, je ako ranné svetlo, keď slnko vychádza, za bezoblačného rána, za jasu po daždi vyrastá zo zeme tráva,, 2. Samuelova 23,3.4.*

Akú jedinečnú príležitosť mal Šalamún! Keby sa bol riadil radami, ktoré jeho otcovi vnukol Boh, jeho vláda mohla byť vládou spravodlivosti, o akej sa zmieňuje pisateľ 72. žalmu:

[14] *„Bože, daj kráľovi svoju súdnu moc,
kráľovmu synovi svoju spravodlivosť’.
Nech spravodlivo súdi tvoj ľud
a tvojich biednych podľa práva...
Ako keď dážď padá na pokosenú líku
a ako rosa zavlažuje zem,
tak nech za dní jeho vlády kvitne spravodlivosť
a nech je hojnosť pokoja, kým nezanikne mesiac.
Nech vládne od mora k moru,
od Veľriecky až po okraje zeme...
Králi Taršiša a ostrovov nech prinesú dary,
králi Šeby a Sáby nech prinesú poplatky.
Nech sa mu klaňajú všetci králi,
nech mu slúžia všetky národy.
On zachráni chudobného, ktorý volá o pomoc,
biedneho i toho, komu niet pomoci...
Nech sa vždy zaňho modlia,
nech mu každodenne dobrorečia!...
Nech jeho meno trvá naveky,
nech jeho meno prekvitá, kým slnko potrvá.
Nech mu dobrorečia,
nech ho blahoslavia všetky národy!
Nech je zvelebený Hospodín, Boh, Boh Izraela!
Jedine on koná divy.
Nech je zvelebené jeho slávne meno naveky
a nech jeho sláva naplní celú zem!
Amen. Amen.,,*

Šalamún sa vo svojej mladosti rozhodol rovnako ako Dávid; celé roky si počínal bezúhonne a v bezvýhradnej poslušnosti žil podľa Božích prikázaní. Na začiatku svojej vlády sa vybral so svojimi poradcami do Gibeóna, kde sa ešte stále nachádzal stánok zmluvy, kedysi postavený na púšti, a tak so svojimi vybranými radcami, „tisícnikmi, stotníkmi, sudcami i všetkými kniežatami z celého Izraela,

rodinnými predákmi., (2. Paralipomenon 1,2) spoločne obetovali Bohu a bezvýhradne sa zasvätili jeho službe. Šalamún tu získal určitú predstavu o rozsahu povinností súvisiacich s postavením kráľa a vedel, že človek s takým ťažkým bremenom zodpovedností musí hľadať radu v Zdroji múdrosti, ak má zodpovedne plniť svoje poslanie. Preto vyzval svojich radcov, aby sa spolu s ním presvedčili a utvrdili v istote, že Boh ich prijal. Kráľ vtedy túžil po múdrosti viac než po akomkoľvek pozemskom bohatstve, lebo chcel rozvážne konať dielo, ktoré mu zveril Boh. Chcel byť rozumným, veľkodušným a láskavým vládcom. Hneď v noci sa Šalamúnovi vo sne zjavil Hospodin a povedal mu: *„Žiadaj si, čo ti mám dať.“*, Odpoveď mladého, neskúseného vládcu prezrádza jeho bezradnosť a túžbu dostať pomoc. Odpovedal: *„Ty si preukázal veľkú priazeň svojmu služobníkovi Dávidovi, môjmu otcovi, lebo chodil pred tvou tvárou vo vernosti, v spravodlivosti a s úprimným srdcom voči tebe. Zachoval si mu túto veľkú priazeň, keď si mu dal syna, ktorý zasadol na jeho trón, ako je to dnes.*

[15]

Ty, Hospodine, Bože môj, ty si svojho služobníka urobil kráľom po mojom otcovi Dávidovi. Ja som však mladý človek, neviem vychádzať ani vchádzať. Tvoj služobník je uprostred tvojho ľudu, ktorý si si vyvolil, mnohého ľudu, ktorý nemožno zmerať ani spočítať pre množstvo. Daj svojmu sluhovi poslušné srdce, aby spravoval tvoj ľud, aby mohol rozoznávať dobré od zlého, veď kto bude môcť spravovať tento tvoj mohutný ľud?„

Pánovi sa zaľúbilo, že si Šalamún toto žiadal. A tak mu Boh povedal: *„Pretože si si žiadal toto a nežiadal si si ani dlhý život, ani bohatstvo, ani život svojich nepriateľov, ale si si žiadal schopnosť porozumieť a poslúchnuť právo, urobím podľa tvojej žiadosti. Dávam ti múdre a chápané srdce, takže tebe rovného nebolo ani pred tebou, ani po tebe nepovstane taký, ako si ty. Dám ti aj to, o čo si nežiadal: bohatstvo i slávu, takže za všetkých tvojich čias nebude ti medzi kráľmi nikto rovný. Ak budeš chodiť po mojich cestách tak, že budeš zachovávať moje ustanovenia a moje príkazy, ako chodieval tvoj otec Dávid, predĺžim aj tvoje dni., 1. Kráľov 3,5-14; 2. Paralipomenon 1,7-12.*

Boh prisľúbil, že bude so Šalamúnom, ako bol s Dávidom. Ak kráľ zostane Hospodinovi úprimne verný a bude robiť, čo mu prikáže, zostane na tróne a za jeho vlády bude Izrael vyvýšený ako

„*múdry a rozumný ľud*„, (5. Mojžišova 4,6) a bude ako svetlo okolitým národom.

Šalamúnova modlitba k Bohu pred starobyľým oltárom v Gibeón svedčí o jeho pokore a túžbe ctíť Boha. Kráľ si uvedomoval, že bez Božej pomoci je bezmocný ako malé dieťa a zverenú zodpovednosť neunesie. Keď že vedel o svojej nedostatočnej múdrosti, rozhodol sa hl'adať ju u Boha. Nešlo mu o poznanie, ktorým by prevýšil iných. Chcel verne plniť zverenú povinnosť, a preto prosil o dar, ktorým by jeho vláda zvelebila Božiu slávu. Šalamún nebol nikdy taký bohatý, múdry a skutočne významný, ako keď vyznával: „*Ja som však mladý človek, neviem vychádzať ani vchádzať*„.

[16] Šalamúnova prosba by mala byť poučným príkladom pre dnešných ľudí na zodpovedných miestach. Čím vyššie je ich postavenie, tým je väčšia aj ich zodpovednosť, tým väčší je ich vplyv a tým viac potrebujú Božiu pomoc. Nesmú zabúdať, že povolanie do Božieho diela je súčasne povolaním k rozvážnemu zaobchádzaniu s blížnymi. Majú byť pred Bohom ako učeníci. Postavením človek nezískava svätú povahu. Človek sa stáva skutočne veľkým len vtedy, keď uctieva Boha a zachováva jeho prikázania.

Boh, ktorému slúžime, je voči ľuďom nestranný. Ten, ktorý obdaril Šalamúna obozretnou múdrosťou, aj dnes rovnako ochotne požehná svoje deti. Božie slovo radí: „*Ak niekomu z vás chýba múdrosť, nech si prosí od Boha, ktorý dáva všetkým štedro a bez výčitky, a dostane ju*„, Jakoba 1,5. Ak si človek na zodpovednom mieste žiada múdrosť pred bohatstvom, mocou a slávou, Boh ho nesklame. Od veľkého Učiteľa sa dozvie nielen to, čo má robiť, ale aj spôsob, ako to má robiť, aby Boh mohol byť s jeho počínaním spokojný.

Kým človek, obdarený Božou múdrosťou a potrebnými schopnosťami, zostáva posväteným, neprepadá túžbe po vysokom postavení, nechce byť vládcom ani vodcom. Niektorí však musia niesť zodpovednosť. Skutočný vodca nechce získať nadvládu; prosí o múdre srdce, aby vedel rozvážne voliť dobro a odmietnuť zlo.

Cesta vodcov nebýva ľahká. V každej tiesnivej situácii majú postrehnúť výzvu k modlitbe. Riešenie majú vždy hl'adať v Zdroji všetkej múdrosti. Pán ich posilní a osvieti, aby obstáli v prívale hriechnych vplyvov a vedeli rozoznať pravdu od lži, dobro od zla.

Schvália to, čo schvaľuje Boh, a rozhodne budú odolávať prenikaniu nesprávnych zásad do Božieho diela.

Šalamún dostal od Boha múdrosť, ktorú si kráľ cenil nad všetko bohatstvo, pocty či dlhý život. Jeho prosba o múdrosť, veľkorysosť a o láskavosť bola vypočutá. *„Boh dal Šalamúnovi múdrosť a rozvahu v miere veľmi veľkej, aj široký rozhl'ad, podobne ako je piesku na morskom brehu, takže Šalamúnova múdrosť presahovala múdrosť celého východu i všetku múdrosť Egypta. Bol múdrejší ako všetci ľudia... takže chýr o ňom sa šíril po všetkých národoch zôkol-vôkol,, 1. Kráľov 4,29-31 (ROH); 1. Kráľov 5,9-11 (ECAV).*

Ľudia sa v celom Izraeli *„báli kráľa, lebo videli, že v ňom je Božia múdrosť na prisluhovanie práva,, 1. Kráľov 3,28.* Ich srdce pril'nulo k Šalamúnovi, ako predtým k Dávidovi, a všetci ho vo všetkom poslúchali. *„Šalamún... sa upevnil vo svojom kráľovstve. Hospodin, jeho Boh, bol s ním a urobil ho náramne veľkým,, 2. Paralipomenon 1,1.*

Šalamúnov život sa dlhé roky vyznačoval oddanosťou Bohu, spravodlivosťou, zásadovosťou a oddanou poslušnosťou Božím prikázaniam. Sám riadil všetky významné podujatia a rozvážne spravoval obchodné záležitosti kráľovstva. Jeho bohatstvo a múdrosť, veľkolepé budovy a verejné stavby, ktoré postavil v začiatočných rokoch svojej vlády, jeho činorodosť, zbožnosť, spravodlivosť a veľkorysosť prejavené slovami i skutkami, mu získali vernosť jeho podriadených i obdiv a úctu vládcov mnohých krajín. Hospodinovo meno bolo na začiatku Šalamúnovej vlády vo veľkej úcte. Kráľom prejavovaná múdrosť a spravodlivosť boli pre všetky národy svedectvom o jedinečných vlastnostiach Boha, ktorému slúžil. Izrael bol v tom čase svetlom sveta, lebo zvestoval Hospodinovu majestátnosť. Skutočná sláva Šalamúnovej ranej vlády nespočívala v jeho výraznej, obdivuhodnej múdrosti, v rozprávkovom bohatstve, v ďalekosiahlej moci a sláve, ktorej sa tešil, ale v úcte k menu izraelského Boha, ktorú podnietil múdrym používaním nebeských darov.

Keď v priebehu rokov kráľova povest' rástla, snažil sa Šalamún uctievať Boha rozmachom svojich duševných a duchovných schopností, ako aj snahou rozdeliť sa s inými o požehnania, ktoré dostal. Nikto lepšie nevedel, ako on sám, že silu, múdrosť a vedomosti dostal z Božej milosti preto, aby mohol svet oboznámiť s Kráľom kráľov.

[17]

Šalamún sa obzvlášť zaujímal o prírodné vedy, no jeho záujem nebol pritom jednosmerne vymedzený. Usilovným skúmaním stvoreného sveta, živých bytostí i neživých vecí, získal jasnú predstavu o Stvoriteľovi. V silách prírody, v nerastnej i živočíšnej ríši, v každom strome, kre a kvete videl prejav Božej múdrosti. Čím viac poznával svet, tým lepšie poznával Boha, a tým viac ho miloval.

Múdrost', ktorú Šalamún dostal od Boha, našla svoj výraz v chválospevoch a v mnohých prísloviach. „*Povedal tritisíc prísloví a jeho piesní bolo tisícpäť. Hovoril aj o stromoch, počínajúc cédom na Libanone, až po yzop, vyrastajúci zo steny, ba hovoril aj o zvieratách, vtákoch, plazoch a rybách.*„ [1. Kráľov 5,12.13.](#)

V Šalamúnových prísloviach sú vystihnuté zásady svätého života a vznešeného úsilia, zásady nebeského pôvodu, ktoré vedú k zbožnosti a ktoré majú usmerňovať každý skutok v živote. Rozšírenie týchto zásad a uznanie Boha za jediného, komu patrí všetka chvála a česť, treba označiť za jedinú príčinu, že počiatkové roky vlády boli obdobím mravného rozmachu a hmotného blahobytu.

[18] Šalamún napísal: „*Blahoslavený človek, ktorý našiel múdrost', a muž, ktorý získal rozumnosť. Ved' zisk z nej je lepší ako zisk zo striebra a úžitok z nej je nad rýdze zlato. Je cennejšia ako korále, nevyrovná sa jej nič z tvojich vzácností. V jej pravici je dlhý vek, v jej ľavici bohatstvo a česť. Jej cesty sú utešené a všetky jej chodníky sú samý blahobyť. Je stromom života tým, ktorí ju uchopili a blahoslavení tí, ktorí sa jej držia.*„ [Príslovia 3,13-18.](#)

„*Počiatok múdrosti je: Získavaj múdrost' a za celé svoje imanie získavaj rozumnosť!*„ [Príslovia 4,7.](#) „*Počiatkom múdrosti je bázeň pred Hospodinom.*„ [Žalm 111,10.](#) „*Bázeň pred Hospodinom znamená nenávidieť zlo. Pýchu, namyslenosť, zlý spôsob života a prevrátené reči nenávidím.*„ [Príslovia 8,13.](#)

Kiežby bol Šalamún v neskorších rokoch žil podľa týchto obdivuhodne múdrych slov! Kiežby si ten, ktorý povedal: „*Pery múdrych rozširujú poznanie.*„ ([Príslovia 15,7](#)) a ktorý sám učil kráľov tejto krajiny, aby Kráľovi kráľov vzdávali chválu, ktorú prejavujú pozemskému vládcovi, nikdy „*prevrátenými ústami.*„ „*v pýche a vysokomyseľnosti.*„ nebol osvojoval slávu, ktorá patrí jedine Bohu!

2. kapitola — Chrám a jeho vysviacka

[19]

Dávidom dlho zamýšľaný plán postaviť Hospodinovi chrám rozvážne uskutočnil Šalamún. V Jeruzaleme bolo počas siedmich rokov plno robotníkov, ktorí usilovne pripravovali určené miesto, budovali mohutné obvodové múry a kládli „*veľké, vzácne kamene ... a kamenné kvádre*„ (1. Kráľov 5,31) pre rozsiahle základy, otesávali veľké kmene, dovezené z libanonských lesov a budovali veľkolepý svätostánok.

Kým tisíce robotníkov upravovalo drevo a kamene, pracovalo sa súčasne aj na výrobe vnútorného zariadenia pre chrám pod vedením Týrčana Chúrama, „*súceho muža, skúseného znalca...*, ktorý sa vyzná v práci so zlatom, striebrom, bronzom a železom, s kameňom a drevom, s červeným a modrým purpúrom„ 2. Paralipomenon 2,12.13.

Výstavba chrámu na vrchu Mórija pokračovala bez hluku „*z hotových kameňov z lomu, takže pri stavbe domu nebolo počuť ani kladivo, ani sekeru, ani nijaký železný nástroj*„. Súčasne bolo zhotovené aj zariadenie chrámu, „*všetko toto náčinie, ktoré bolo v Božom dome*„, a to podľa vzoru, ktorý dal svojmu synovi Dávid (1. Kráľov 6,7; 2. Paralipomenon 4,19). K tomuto zariadeniu patrili kadidlový oltár, stôl na posvätné chleby, svietniky a lampy, nádoby a náčinie potrebné ku kňazskej službe v svätostánku – všetko „*z rýdzeho zlata*„, 2. Paralipomenon 4,20. Kovové zariadenie – oltár na zápalné obete, veľké umývadlo, opreté o dvanásť býkov, menšie umývadlá a mnoho ďalších nádob – dal zlievať kráľ „*na jordánskom okolí medzi Sukkótom a Cerédou*„, 2. Paralipomenon 4,17.

Všetko toto náčinie dal Šalamún zhotoviť vo veľkom množstve. Honosná stavba, ktorú Šalamún a jeho spoločníci postavili Hospodinovi a jeho bohoslužbe, bola nedostižne krásna a jedinečne nádherná. Drahokamami vyzdobený chrám obklopovali priestranné nádvorcia s veľkolepými vchodmi, okrášlenými rezbami z cédrového dreva a lešteným zlatom, vyšívanými oponami a bohatým zariadením. Bol výstižným symbolom živej Božej cirkvi na zemi, ktorá sa podľa

Božieho vzoru po stáročia buduje z materiálu podobnému „*zlatu, striebriu, drahokamom,*“ a „*tesaného podľa chrámového vzoru,*“ [1. Korint’anom 3,12](#); [Žalm 144,12](#). Uholným kameňom tohto duchovného chrámu je sám Kristus; „*v ňom celá stavba pevne pospájaná rastie vo svätý chrám v Pánovi,*“ [Efezským 2,20.21](#).

[20] Chrám, ktorý chcel stavať kráľ Dávid a postavil jeho syn Šalamún, bol nakoniec hotový. „*Zdarilo sa všetko, čo si umienil zhotoviť v dome Hospodinovom,*“ [2. Paralipomenon 7,11](#). Ak mal palác, zdobiaci vrch Mórija, byť naozaj tým, čím ho tak túžobne chcel urobiť Dávid – palácom „*nie pre človeka... ale pre Hospodina, Boha,*“ ([1. Paralipomenon 29,1](#)) – bolo treba vykonať už len slávnostný obrad odovzdania chrámu Hospodinovi a jeho službe.

Miesto, na ktorom teraz stál chrám, sa oddávna pokladalo za posvätné. Na Boží príkaz tu otec veriacich Abrahám prejavil ochotu obetovať svojho jediného syna. Prísľubom obnovil s Abrahámom zmluvu so slávnym zaslúbením, že Syn Najvyššieho svojou obetou zachráni ľudské pokolenie. (Pozri [1. Mojžišova 22,9.16-18](#).) Dávid tu tiež prinášal Hospodinovi zápalné i pokojné obete, aby zastavil odvetný meč trestajúceho anjela, a Boh mu na tomto mieste odpovedal ohňom z neba. (Pozri [1. Paralipomenon 21.kap.](#).) Vyznávači Hospodina sa tu teraz opäť zišli, aby sa stretli so svojím Bohom a obnovili svoj slub vernosti.

Čas určený na vysviacku chrámu bol veľmi priaznivý. Bol to siedmy mesiac roka, keď sa ľudia zo všetkých končín kráľovstva schádzali do Jeruzalema na slávnosť Sviatku stánkov. Bývala to slávnosť veľmi radostná. Žatevné práce sa skončili a príprava na novú úrodu sa ešte nezačala. Ľud sa teda mohol celkom bezstarostne oddať radostnému vplyvu týchto posvätných chvíľ.

Na chrámových nádvoriach sa v stanovený čas zhromaždili zástupy Izraelcov za hojnej účasti skvostne odetých zástupcov mnohých cudzích národov. Bol to výjav neobvyklej nádhery. Z druhého konca mesta prišiel Šalamún v sprievode starších predstaviteľov Izraela a s najvýznamnejšími mužmi s truhlou zmluvy. Zo svätyne na výšinách Gibeóna bol sem prinesený dárny „*svätostánok a všetko posvätné náčinie,*“ [2. Paralipomenon 5,5](#). Tieto uctievané pamiatky z čias, keď Izraelci putovali púšťou a bojovali o Kanaán, našli teraz trvalý domov v nádhernej stavbe, ktorá mala nahradiť prenosný stan.

Do chrámu bola prinesená posvätná truhla s dvoma kamennými doskami, na ktoré Boží prst napísal príkazy Desatora. Týmto aktom Šalamún nasledoval príklad svojho otca Dávida. Po každých šiestich krokoch priniesol Hospodinovi obeť, a so sprievodom hudby kňazi v honosnej nádhere „vniesli truhlu Hospodinovej zmluvy na jej miesto do najzadnejšej miestnosti chrámu, do veľ'svätyne„ [2. Paralipomenon 5,7](#). Po odchode z veľ'svätyne šli na svoje určené miesta. Levítski speváci v bielom rúchu „s cimbalmi, harfami a citarami stáli východne od oltára a spolu s nimi stodvadsať kňazov trúbilo na trúbach„ [2. Paralipomenon 5,12](#). [21]

„Medzi trubačmi a spevákmí bol súlad, takže zaznieval jeden hlas pri vzdávaní chvály a vd'aky Hospodinovi. Keď zaznel zvuk trúb, cimbalov a iných hudobných nástrojov a chválospev Hospodinov, že je dobrý, lebo naveky trvá jeho milosť, oblak naplnil dom Hospodinov, takže kňazi pre oblak nemohli nastúpiť do služby, lebo sláva Hospodinova naplnila Boží dom„ [2. Paralipomenon 5,13.14](#).

Šalamún pochopil význam tohto oblaku, preto vyhlásil: „Hospodin povedal, že chce bývať v mrákave. Ja som ti postavil dôstojný dom, i miesto, kde by si večne trónil„ [2. Paralipomenon 6,1.2](#).

„Hospodin kral'uje! Trasú sa národy.
Tróni nad cherubmi. Chveje sa zem.
Hospodin na Sione je veľ'ký,
nad všetky národy vyvýšený.
Nech tvoje meno chvália,
veľ'ké a úžasné, lebo je sväté!...
Vyvyšujte Hospodina, nášho Boha.
Klaňajte sa pred jeho podnožou.
On je svätý!„

[Žalm 99,1-5](#).

„Šalamún totiž urobil bronzový stupienok a umiestil ho v strede nádvorí. Bol päť lakt'ov dlhý, päť lakt'ov široký a tri lakte vysoký„ Vystúpil naň a zdvihnutými rukami požehnal zástup pred sebou, „pričom celé zhromaždenie Izraela stálo„ [2. Paralipomenon 6,3.13](#).

Šalamún zvolal: „Požehnaný Hospodin, Boh Izraela, ktorý priamo môjmu otcovi Dávidovi dal zasl'úbenie a vlastnoručne ho

splnil. Povedal: ... Jeruzalem som si vyvolil, aby tam prebývalo moje meno., 2. Paralipomenon 6,4-6.

Šalamún si potom kľakol na bronzový stupienok a pred celým zhromaždením Izraela predniesol zasväcujúcu modlitbu. Zatiaľ čo sa celé zhromaždenie sklonilo až po zem, Šalamún vystrel ruky k nebesám a modlil sa: „Hospodine, Bože Izraela, niet tebe podobného Boha na nebi ani na zemi, ktorý by zachovával zmluvu a milosť svojim služobníkom, ktorí z celého srdca chodia pred tebou...

[22] *Ale či naozaj má bývať Boh s človekom na zemi? Ved' nebesá, ba nebesá nebies t'a neobsiahnu, tým menej tento dom, čo som postavil. Ber ohľad na modlitbu svojho služobníka a na jeho úpenie, Hospodine, Bože môj, aby si počul nárek a modlitbu, ktorú ti tvoj služobník predostiera, aby si mal dňom i nocou otvorené oči na tento dom, na miesto, o ktorom si povedal, že tam uložíš svoje meno, aby si vypočul modlitbu, ktorú tvoj služobník predostrie na tomto mieste. Vyslyš úpenia svojho služobníka a svojho ľudu Izraela, keď sa bude modlievať na tomto mieste. Vyslyš z nebies, z miesta, kde prebývaš a keď vyslyšíš, odpusť'!...*

Ak tvoj izraelský ľud utrpí porážku od nepriateľ'a, pretože zhrešil proti tebe, ale ak sa obráti, bude velebit' tvoje meno, modliť sa a úpenlivo prosit' pred tebou v tomto dome, ty vyslyš z nebies, odpusť' hriech svojho ľudu izraelského a prived' ho späť na pôdu, ktorú si dal jemu a jeho otcom.

Keď bude nebo zatvorené a nebude dažď'a, pretože zhrešili proti tebe, ale pomodlia sa na tomto mieste, budú velebit' tvoje meno a odvrátia sa od svojho hriechu, lebo si ich pokoril, ty vyslyš z nebies a odpusť' hriech svojich služobníkov a svojho ľudu izraelského. Keď ich vyučíš správnej ceste, po ktorej treba ísť, daj dážd' na svoju zem, ktorú si dal svojmu ľudu do dedičstva.

Keď nastane v krajine hlad, vznikne mor či sneť, hrdza, kobyľky či hmyz, ak niektoré z jeho miest obl'ahne nepriateľ', pri rôznych útrapách a nedostatkoch, každú modlitbu a každú úpenlivú prosbu, ktoréhokoľ'vek človeka z celého tvojho národa izraelského, ak niekto pozná svoje útrapy a bolesť a vystrie svoje dlane k tomuto domu, ty vyslyš z nebies, z miesta, kde prebývaš, a odpusť'! Odplat' každému podľ'a jeho konania tak, ako spoznáš jeho srdce..., aby sa t'a báli a chodili po tvojich cestách po všetky dni života na zemi, ktorú si dal našim otcom.

Ale i cudzinec, ktorý nie je z tvojho ľudu izraelského, keď príde z ďalekej krajiny pre tvoje veľké meno, pre tvoju mocnú ruku a vystreté rameno, keď príde a pomodlí sa k tomuto domu: vyslyš z nebies, z miesta svojho prebývania a urob všetko, o čo cudzinec k tebe volá. Aby tak poznali všetky národy zeme tvoje meno, aby sa ťa báli ako tvoj ľud izraelský, aby vedeli, že tento dom, čo som postavil, je po tebe pomenovaný.

Keď vyjde tvoj ľud do boja proti svojim nepriateľom cestou, ktorou ho pošleš, a pomodlí sa k tebe smerom k tomuto miestu, ktoré si si vyvolil, a k domu, ktorý som postavil tvojmu menu, vyslyš z nebies ich modlitbu i úpenlivú prosbu a dopomôž im k právu.

Keď zhrešia proti tebe – veď niet človeka, čo by nehrešil – a nahneváš sa na nich, vydáš ich nepriateľovi, takže ich odvliečú ich väznotelia ako zajatcov do ďalekej alebo blízkej krajiny; tam však, v krajine, do ktorej boli odvlčení, vstúpia do seba, obrátia sa, úpenlivo ťa budú prosiť v krajine svojich väznotel'ov: Zhrešili sme, prevrátené sme konali; sme vinní; ak sa obrátia k tebe celým svojím srdcom a celou svojou dušou v krajine svojich väznotel'ov, ktorí ich odvliekli do zajatia, pomodlia sa smerom k svojej krajine, ktorú si dal ich otcovi a k mestu, ktoré si si vyvolil a k domu, ktorý som postavil tvojmu menu: vyslyš z nebies, z miesta svojho prebývania ich modlitbu a úpenlivé prosby a dopomôž im k právu. Odpusť svojmu ľudu, ktorý zhrešil proti tebe.

[23]

Nech sú, Bože môj, tvoje oči otvorené a tvoje uši nech pozorujú modlitbu na tomto mieste. Nuž teda, odober sa Hospodine, na miesto svojho odpočinku; ty i truhla tvojej moci. Tvoji kňazi, Hospodine, Bože, nech sa odejú spásou a tvoji zbožní nech sa tešia z tvojej dobroty. Hospodine, Bože, neodmietni svojho pomazaného! Spomeň na prejavy milosti svojmu služobníkovi Dávidovi.,, [2. Paralipomenon 6,14-42.](#)

Keď Šalamún skončil modlitbu, „zostúpil z neba oheň a strávil spaľovanú obeť i zábitné obeť.,, Kňazi nemohli vstúpiť do chrámu, lebo „sláva Hospodinova naplnila budovu.,, „Keď však všetci Izraelci videli zostupovať oheň a slávu Hospodinovu na dom, sklonili sa tvárou k zemi, k dlažbe, klaňali sa a ďakovali Hospodinovi, že je dobrý, veď jeho milosť trvá naveky.,, [2. Paralipomenon 7,1-3.](#)

Kráľ i ľud potom obetovali pred Hospodinom, a tak „posvätil kráľ i všetok ľud dom Boží.,, Zástupy ľudí zo všetkých končín

kráľovstva boli počas siedmich dní „zidené od oblastí Chamátu až po Egyptský potok,; „*veľmi veľké zhromaždenie*, slávalo radostný sviatok. Šťastný ľud slávil v nasledujúcom týždni Sviatok stánkov. Po opätovnom odovzdaní sa Bohu a po radostných chvíľach sa potešený ľud nadšene vracal „*nadchnutý dobrodením, ktoré vykonal Hospodin Dávidovi, Šalamúnovi a svojmu izraelskému ľudu*,, [2. Paralipomenon 7,8.10.](#)

[24] Kráľ sa všemožne vynasnažil urobiť všetko pre to, aby prítomných povzbudil, aby odovzdane a bezvýhradne slúžili Bohu a velebili sväté Božie meno. A znova, ako kedysi v Gibeóne na začiatku svojej vlády, izraelský vládca dostal dôkaz o tom, že Boh ho prijal a požehnal. V nočnom videní sa mu zjavil Hospodin a oznámil mu: „*Vyslyšal som tvoju modlitbu a toto miesto som si zvolil za dom obetí. Keď uzavriem nebesá, takže nebude dažďa, alebo prikážem kobyľkám vyžrat' zem, alebo dopustím na svoj ľud mor, ľud môj však, ktorý je pomenovaný po mne, sa pokorí, bude sa modliť, hl'adat' moju tvár a odvráti sa od svojich zlých ciest: vyslyším ho z neba, odpustím mu hriech a jeho krajinu vyliečim. Teraz budem mať otvorené oči a moje uši budú pozorovať modlitbu na tomto mieste. Teraz som si vyvolil a posvätil tento dom, aby tam prebývalo moje meno naveky a aby moje oči i srdce zotrvali tam po všetky dni*,, [2. Paralipomenon 7,12-16.](#)

Keby boli Izraelci zostali Bohu verní, táto slávna stavba mohla pretrvať veky, ako trvalé znamenie zvláštnej Božej priazne k vyvolenému ľudu. Boh oznámil: „*Cudzincov, čo lipnú k Hospodinovi, aby mu slúžili a milovali meno Hospodinovo, a boli mi sluhami, všetkých, ktorí bdejú nad sobotou, aby ju neznesvätili a pridržiavajú sa mojej zmluvy, zavediem na svoj svätý vrch a rozradostím ich vo svojom dome modlitby. Ich celopaly a obeť budú ľúbezными na mojom oltári. Ved' môj dom sa bude volat' domom modlitby pre všetky národy*,, [Izaiáš 56,6.7.](#)

Spolu s týmto uistením o prijatí Hospodin jasne vyznačil kráľovi jeho povinnosti. Oznámil mu: „*Ak i ty budeš chodiť predomnou, ako chodil tvoj otec Dávid, a robit' všetko, čo som ti prikázal, zachovávať moje ustanovenia a predpisy, upevním tvoj kráľovský trón, ako som sa zaviazal Dávidovi, tvojmu otcovi slovami: Nevyhynie nikto z tvojich panujúcich potomkov v Izraeli*,, [2. Paralipomenon 7,17.18.](#)

Keby bol Šalamún zotrval v pokornej službe Hospodinovi, jeho sláva mohla blahodarne ovplyvniť okolité národy. Na ne totiž veľmi priaznivo zapôsobila už vláda jeho otca Dávida i rozvážne rozhodnutia a veľkolepé činy počiatočných rokov jeho vlastného panovania. Boh, ktorý predvídal veľké pokušenia, ktoré sprevádzajú blahobyť a svetskú slávu, varoval Šalamúna pred odpadlivosťou a predpovedal desivé následky hriechu. Hospodin povedal, že ak Izraelci opustia „*Hospodina, Boha svojich otcov*„ a oddajú sa modloslužbe, aj nádherný, práve vysvätený chrám sa stane „*príslovím a predmetom posmechu u všetkých národov*„ [2. Paralipomenon 7,22.20](#).

Šalamúna posilnilo a veľmi potešilo nebeské posolstvo o tom, že jeho modlitba za Izrael bola vypočutá. Šalamún práve začínal najslávnejšie obdobie svojej vlády, keď ho „*všetci králi zeme chceli vidieť*...„ *aby počuli jeho múdrosť, ktorú mu Boh vložil do srdca*„ [2. Paralipomenon 9,23](#). Mnohí sa prišli oboznámiť so spôsobom jeho vlády a poučiť sa, ako majú riešiť závažné problémy.

Keď títo ľudia navštívili Šalamúna, on ich poučal o Bohu, Stvoriteľovi všetkého, a oni sa vracali domov s jasnejšími predstavami o izraelskom Bohu a o jeho láske k ľuďom. V prírode potom poznávali prejav Božej lásky a zjavenie Božej povahy; toto poznanie priviedlo mnohých k uctievaniu Hospodina ako svojho Boha.

Šalamúnova pokora z čias, keď začal niesť bremeno zodpovednosti za správanie štátu a keď pred Hospodinom vyznal, že je „*mladý*„ ([1. Kráľov 3,7](#)), úprimná láska k Bohu, hlboká úcta k Božím veciam, nedôvera k sebe a oslava večného Tvorcu – všetky tieto príkladné povahové rysy sa prejavili v bohoslužbe pri vysviacke chrámu, keď pokorne klácal a modlil sa. Ani dnes by Kristovi nasledovníci nemali strácať úctu a bázeň pred Bohom. Písmo učí ľudí, že k Stvoriteľovi majú pristupovať v pokornej a zbožnej viere v Božieho Prostredníka. Žalmista napísal:

*„Ved' Hospodin je veľký Boh,
veľký Kráľ nad všetkými božstvami...
Pod'te, skloňme sa, v úcte sa pokloňme,
pokľaknime pred Hospodinom, svojím Tvorcom!..„*

[Žalm 95,3-6](#).

[25]

Pri verejných i súkromných bohoslužbách sme prednostne pokľaknúť pred Hospodinom a vysloviť mu svoje prosby. Ježiš, náš Vzor, často „*padol na kolená a modlil sa*„ [Lukáš 22,41](#). Aj o jeho učeníkovi čítame, že „*padol na kolená, modlil sa*„ [Skutky apoštolov 9,40](#). Pavol povedal: „*Skláňam kolená pred Otcom*„ [Efezským 3,14](#). Ezdráš pri vyznávaní hriechov Izraela pred Hospodinom klácal (pozri [Ezdráš 9,5](#)). Daniel „*trikrát denne klácal na kolená, modlil sa a oslavoval svojho Boha*„ [Daniel 6,10](#) (ROH); [Daniel 6,11](#) (ECAV).

Pravá úcta k Bohu pramení z prítomnosti majestátu svätého Boha. Vedomie prítomnosti Neviditeľného hlboko pôsobí na každé srdce. Božia prítomnosť posväcuje čas i miesto modlitby. Prejav úcty v konaní a správaní vyvoláva ešte hlbší zážitok. Žalmista hovorí: „*Sväté a hrozné je jeho meno*„ [Žalm 111,9](#). Keď anjeli vyslovujú jeho meno, zahaľujú si tvár. S akou úctou by sme mali my, hriešni ľudia, vyslovovať toto meno!

Mladí i starí by sa mali hlboko zamyslieť nad slovami Písma, ktoré naznačujú, ako si treba vážiť miesta zvláštnej Božej prítomnosti. Hospodin prikázal Mojžišovi pri horiacom kre: „*Zobuj si obuv z nôh, lebo miesto, na ktorom stojíš, je posvätná pôda*„ [2. Mojžišova 3,5](#). Len čo Jákob uvidel anjela zvolal: „*Naozaj Hospodin je na tomto mieste, a ja som to nevedel... nie je tu nič iné ako Boží dom, a tu je nebeská brána*„ [1. Mojžišova 28,16.17](#).

Šalamún sa svojou modlitbou pri vysviacke chrámu snažil odstrániť z mysle prítomných nesprávne predstavy, ktoré pohanom zatemňovali výhľad. Na rozdiel od bohov pohanských, Boh nebies nebýva len v chrámoch postavených ľudskými rukami; stretáva sa so svojím ľudom prostredníctvom svojho Ducha v zhromaždení veriacich, v príbytku určenom Božej službe.

[26] Apoštol Pavol po mnohých stáročiach oznámil tú istú pravdu, keď povedal: „*Boh, ktorý stvoril svet a všetko, čo je v ňom, tento Boh, keďže je Pánom neba i zeme, nebýva v chrámoch zhotovených rukami, ani si nedá slúžiť ľudskými rukami, ako keby vol'áčo potreboval, ved' on dáva všetkému život, dych a všetko..., aby hl'adali Boha, či by ho dajako nenahmatali a nenašli, hoci od nikoho z nás nie je d'aleko. V ňom žijeme, hýbeme sa a sme*„ [Skutky apoštolov 17,24-28](#).

„*Blahoslavený národ, ktorého Boh je Hospodin*„

*Ľud, ktorý si on vyvolil za dedičstvo.
Hospodin hľadá z nebies,
vidí všetkých ľudí.
Z miesta, kde tróni, pozoruje
všetkých obyvateľov zeme.,,
„Hospodin si na nebi upevnil trón,
nad všetkým vládne jeho kráľovská moc.
Bože, tvoja cesta je svätá.
Ktorý Boh je taký veľký ako náš Boh?
Ty si Boh, ktorý robí divy!
Svoju moc si dal poznať národom.,,*

*Žalm 33,12-14; 103,19;
77,14.15.*

Hoci Boh nebýva v chrámoch postavených rukami, zhromaždenia svojho ľudu poctieva svojou prítomnosťou. Boh sľúbil, že svojich vyznáčov navštívi svojím Duchom tam, kde sa schádzajú a kde ho hľadajú, kde mu vyznávajú hriechy a kde sa jeden za druhého modlia. Tí, ktorí sa schádzajú, aby velebili Boha, musia sa zrieknuť každej formy zla. Ak Boha nectia v Duchu, pravde a v kráse svätosti, ich zhromaždenie nemá nijakú cenu. Pán o nich hovorí: „*Tento ľud ma ctí perami, ale jeho srdce je odo mňa ďaleko. Zbytočne ma však uctievajú.,* [Matúš 15,8.9](#). Skutoční ctitelia budú vzývať Boha „*v Duchu a v pravde; lebo i Otec hľadá takýchto ctiteľov.,* [Ján 4,23](#).

„*Hospodin je vo svojom svätom chráme. Zmlkni pred ním celá zem!.,* [Habakuk 2,20](#).

3. kapitola — Blahobyť vedie k pýche

Keď Šalamún vyvyšoval nebeský zákon, Boh bol s ním a obdarúval ho múdrosťou, aby mohol nad Izraelom vládnuť spravodlivo a zhovievavo. Hoci získal bohatstvo a svetskú slávu, spočiatku zostal skromný a jeho vplyv bol ďalekosiahly. *„Šalamún panoval nad všetkými kráľovstvami od Eufratu po krajinu Filištíncov, ba až po hranicu Egypta.,, „Mal pokoj zo všetkých strán. Júda aj Izrael bývali v bezpečí, každý pod svojím viničom a pod svojím figovníkom... po všetky dni Šalamúnove.,, 1. Kráľov 4,21.24.25 (ROH); 1. Kráľov 5,1.4.5 (ECAV).*

Odpadnutím od Boha sa mu však po veľmi sľubnom začiatku život zatemnil. Dejiny zaznamenávajú smutnú skutočnosť, že ten, ktorý dostal meno Jedídja, teda *„Hospodinov miláčik.,, (2. Samuelova 12,25), a ktorého Boh poctil významnými znameniami svojej priazne, takže sa svojou múdrosťou a spravodlivosťou vo vtedajšom svete preslávil; ten, ktorý iných poučal, že všetka sláva patrí Bohu Izraela, sám prestal uctievať Hospodina a začal sa klaňať pohanským modlám.*

Hospodin už stáročia pred nástupom Šalamúna na trón predvídal nebezpečenstvo, ktoré bude ohrozovať kráľov Izraela. Preto poučil Mojžiša, ako sa mu majú vyhýbať. Ten, kto nastúpi na trón Izraela, *„nech si napíše do knihy odpis tohto zákona, ktorý sa nachádza u lévijských kňazov.,, Hospodin povedal: „Nech je uňho a nech ho číta po celý svoj život, aby sa naučil báť Hospodina, svojho Boha, a zachovávať všetky slová tohto zákona aj tieto ustanovenia a plniť ich, aby sa jeho srdce nevyvyšovalo nad jeho bratov a aby neodbočil od príkazu ani napravo, ani naľavo, aby dlho kraloval vo svojom kráľovstve, v Izraeli, on i jeho synovia.,, 5. Mojžišova 17,18-20.*

Okrem týchto pokynov dal Hospodin pomazanému kráľovi aj zvláštnu výstrahu – nemal mať *„mnoho žien, aby sa jeho srdce neodchýlilo; nech si ani striebra, ani zlata príliš mnoho nenahromadí.,, 5. Mojžišova 17,17.*

Šalamún veľmi dobre poznal tieto výstrahy a spočiatku sa podľa nich aj správal. Jeho najväčším práním bolo žiť a vládnuť podľa príkazov zo Sínaja. Jeho spôsob vlády sa výrazne líšil od zvyklostí vtedajších národov, ktoré na Boha nebrali nijaký ohľad a ktorých vládcovia znevažovali svätý Boží zákon.

V snahe upevniť svoje vzťahy k mocnému kráľovstvu južne od Izraela, vstúpil Šalamún na zakázanú pôdu. Satan vedel, aké sú výsledky poslušnosti, a preto už na začiatku Šalamúnovej vlády – v rokoch, v ktorých kráľ vynikol múdrosťou, dobročinnosťou a spravodlivosťou – pôsobil tak, aby zákerne ochromil Šalamúnovu vernosť zásadám a odvrátil ho od Boha. Z Písma vieme, že nepriateľ mal úspech: „Šalamún sa stal zatiaľ om egyptského kráľa a faraóna, vzal si faraónovu dcéru a... priviedol ju do mesta Dávidovho,“ [1. Kráľov 3,1](#).

[28]

Aj keď toto manželstvo nebolo v súlade s Božím zákonom, zdalo sa požehnané, lebo Šalamúnova pohanská žena sa odvrátila od modlárstva a uctievala pravého Boha. Aj sám faraón významne pomohol Izraelcom tým, že po dobytí Gézera, „Kanaánco, ktorí bývali v meste, pobil a mesto dal do vena svojej dcéry, Šalamúnovej manželke,“ [1. Kráľov 9,16](#). Šalamún dal toto mesto znova postaviť, čím, podľa všetkého, posilnil svoje kráľovstvo pozdĺž stredozemného pobrežia. Spojenectvom s pohanským národom spečateným sobášom s pohanskou princeznou Šalamún nerozvážne porušil múdre opatrenie, ktoré malo zachovať čistotu vyvoleného ľudu. Tešiť sa nádejou, že sa jeho pohanská manželka obráti, bolo len úbohým ospravedlňovaním hriechu.

Boh vo svojej láske a milosrdenstve na určitý čas uzdil následky tohto strašného omylu. Kráľ tiež mohol svojím múdрым správaním aspoň čiastočne mariť škodlivý vplyv svojej nerozvážnosti. Začal však zabúdať na Zdroj svojej sily a slávy. Čím viac totiž jeho osobné záľuby víťazili nad rozumom, tým rástlo jeho sebavedomie, viera vo vlastné schopnosti a Šalamún sa snažil splňať Hospodinove zámery podľa vlastných predstáv. Nazdával sa, že politické a obchodné zväzky s okolitými národmi mu umožnia oboznámiť ich s pravým Bohom, preto nadväzoval hriechne spojenectvá s rôznymi národmi. Tieto zväzky boli často spečatené sobášmi s pohanskými princeznami. Na úkor Hospodinových príkazov sa do popredia dostávali zvyklosti okolitých národov. Šalamún sa utvrdzoval v presvedčení,

že svojou múdrosťou a vplyvom svojho osobného príkladu odvráti svoje ženy od modlárstva a privedie ich k uctievaniu pravého Boha a že uzavreté zväzky privedú okolité národy do užšieho styku s Izraelom. Aká to márna nádej! Šalamúnov mylný názor, že má dost síl, aby odolal vplyvu pohanských spojencov, bol nešťastným sebaklamom. Mýlil sa aj vtedy, keď sa nazdával, že k poslušnosti a k zachovávaniu svätých prikázaní môže doviest iných, hoci sám Božie zákony zanedbáva.

[29] Spojenectvá a obchodné styky s pohanskými národmi rozhojnili kráľovu slávu, znásobili pocty a pridali svetské bohatstvo. Mal možnosť priviesť mnoho zlata z Ofíru a veľké množstvo striebra z Taršíša. *„Kráľ uložil v Jeruzaleme toľko striebra a zlata ako kameňa a cédrov ako divých figovníkov, ktorých je na nížine hojnosť”, 2. Paralipomenon 1,15.* Mnohí ľudia počas Šalamúnovej vlády nadobudli veľké bohatstvo so všetkým sprievodným pokušením. Rýdze zlato charakteru však stratilo svoj lesk a hodnotu.

Šalamún opúšťal Boha tak pozvoľna, že skôr než si to uvedomil, bol už od neho príliš ďaleko. Spočiatku len nebadane, no postupne stále viac spochybňoval Božie vedenie a spoliehal sa na vlastné schopnosti. Postupne slabla jeho predtým bezvýhradná poslušnosť voči Bohu, ktorá mala izraelský národ ozvláštniť, a prispôboval sa zvyklostiam okolitých národov. Povoľoval pokušeniam ako tieňom sprevádzajúcim jeho úspechy a postavenie natoľko, že zabudol na jediný Zdroj svojho šťastia. Márnomyseľná túžba vyniknúť nad ostatné národy mocou a veľkosťou ho dovedla k tomu, že Božie dary dosiaľ používané na oslavu Boha sebecky zneužil. Peniaze, pomocou ktorých mal zmierňovať biedu chudobných a na svete šíriť zásady bohabojného života, boli sebecky zneužívané na ctibažné ciele.

Jeho márnivá túžba pompéznosťou prevýšiť ostatné národy marila v ňom snahy dosiahnuť krajšiu a dokonalejšiu povahu. Kvôli svetskej sláve predal česť a poctivosť. Obchodovanie s mnohými krajinami prinášalo štátu nebývalé príjmy, ktoré narastali vymáhaním veľkých daní. Tak sa stalo, že pýcha, ctibažnosť, márnotratosť a pôžitkárstvo nakoniec vyústili do krutosti a neľútostného vymáhania daní. Zo svedomitosti a ohľaduplnosti voči ľuďom z počiatkových rokov jeho vlády nezostalo takmer nič. Z vladára plného múdrosti a milosrdenstva sa stal tyran. Z bohabojného sudcu sa stal

utláčateľ a krutovládca. Jednu daň vymáhal za druhou, len aby mal dostatok prostriedkov na rozmarný nákladného dvora.

Ľud sa začal búriť. Bývalá úcta a obdiv voči kráľovi vyústili do nespokojnosti a opovrhnutia.

Hospodin radil budúcim vládcom Izraela, aby nerozmnožovali počet svojich koní, čím ich chcel ochrániť pred závislosťou od ľudskej sily. Napriek tomuto príkazu Šalamúnovi dovážali kone z Egypta a z ostatných krajín. *„Šalamún si nazhromaždil vozy a jazdcov. Mal tisícštyristo vozov a dvanásť tisíc jazdcov. Umiestnil ich v mestách pre vozy a pri kráľovi v Jeruzaleme,„* [2. Paralipomenon 9,28](#); [1. Kráľov 10,26](#).

Kráľ videl ideál pravej veľkosti stále viac v prepychu, pôžitkárstve a v priazni sveta. Krásne a pôvabné ženy privádzali z Egypta, Fenície, Edómu, Moábska a z iných krajín. Takých žien bolo na stá. Ich náboženstvo spočívalo v uctievaní modiel; naučili sa predvádzať zvrhlé a kruté obrady. Kráľ očarený ich krásou zanedbával svoje povinnosti voči Bohu i kráľovstvu.

[30]

Ženy neodolateľne vplývali na Šalamúna a postupne ho zvedli k účasti na modloslužbách. Šalamún nebral ohľad na Božiu vôľu, podľa ktorej mal byť hradbou proti odpadlícstvu, ale sám sa odnával modloslužbe. *„V čase Šalamúnovej staroby zvedli mu jeho ženy srdce k iným bohom, takže jeho srdce nebolo celé oddané Hospodinovi, jeho Bohu, ako srdce jeho otca Dávida. Šalamún chodil za Ašartou, sidónskou bohyňou, a za Milkómom, ohavnosťou to Ammóncov,„* [1. Kráľov 11,4.5](#).

Na južnej výšine Olivového vrchu oproti vrchu Mórija, kde stál krásny chrám Hospodinov, postavil Šalamún celý rad veľkolepých stavieb na modloslužobné účely. V snahe zapáčiť sa svojim ženám dal postaviť uprostred myrtových a olivových hájov obrovské modly z dreva a z kameňa. Tam, pred oltárom moábskeho božstva Kamóša, ako aj boha Ammóncov Molocha, sa konali tie najzvrhlejšie pohanské obrady.

Po tomto Šalamúnovom skutku nasledoval neodvratný trest. Tým, že opustil Hospodina a spojil sa s modlármi, spečatil svoju záhubu. Keď sa spreneveril Bohu, prestal sa ovládať. Stratil morálnu silu. Jeho mravná citlivosť otupela, svedomie sa zatvrdilo. Ten, ktorý na začiatku svojej vlády prejavil toľko múdrosti a citlivosti, ako v prípade navrátenia bezmocného dieťaťa a nešťastnej matke (pozri

1. Kráľov 3,16-20), klesol tak hlboko, že dal súhlas na zhotovenie modly, ktorej podaktorí obetovali živé deti. Ten, ktorý bol v mladosti obdarený múdrosťou a rozvahou a ktorý vo svojom mužnom veku z Božieho vnuknutia napísal: „*Nejedna cesta vidí sa človekovi správnou, ale jej koniec môže byť cestou k smrti.*“, (Príslovia 14,12), sa neskôr natoľko odvrátil od čistoty, že začal schvaľovať odporné obrady, spojené s uctievaním Kamóša a Aštarty. Ten, ktorý pri vysviacke chrámu povedal svojmu ľudu: „*Nech bude vaše srdce celkom oddané Hospodinovi, nášmu Bohu.*“, (1. Kráľov 8,61), sa tomuto ideálu sám spreneveril, pretože svojím zmýšľaním a konaním poprel vlastné slová. Nemravnosť označil za slobodu. Spájal svetlo s tmou, dobro so zlom, čistotu s nemravnosťou, Krista s Beliálom. Za akú cenu!

[31] Zo Šalamúna, jedného z najvýznamnejších kráľov, aký kedy držal v ruke vladárske žezlo, sa stal zvrhlík, nástroj a otrok iných. Jeho kedysi ušľachtilá a mužná povaha zoslabla a mravne stroskotala. Nad Šalamúnovou vierou v živého Boha zvíťazili pochybnosti a nevera. Strata viery mu rozvrátila štábie, ochromila zásady a spustošila život. Spravodlivosť a veľkorysosť počiatočných rokov jeho panovania sa zmenili na krutovládu a tyranu. Aký úbohý a krehký je človek! Kto prestáva závisieť od Boha, svojvoľne sa zrieka jeho pomoci.

V týchto rokoch odpadnutia sa prehľboval duchovný úpadok Izraela. Dalo sa očakávať niečo iné, keď sa ich kráľ spojil s mocnosťami zla? Nepriateľ chcel týmto zmiast' Izraelcov, aby nerozpoznali pravú bohoslužbu od falošnej – a Izrael bol ľahkou korisťou. Obchod s okolitými krajinami priviedol Izraelcov do úzkeho styku s tými, ktorí Boha nemilovali, preto sa vytrácala aj ich láska k Bohu. Zmysel pre Božiu majestátnu a svätú povahu sa im celkom vytratil. Odmietli poslúchať Hospodina a podľa hli nepriateľovi spravodlivosti. Izraelci si čoskoro zvykli uzatvárať manželstvo s modloslužobníkmi a podobne rýchlo si navykli uctievať modly. Pozvoľna sa rozmohlo mnohoženstvo. Pohanské matky brávali svoje deti k modloslužobným obradom. Bohom prikázané bohoslužobné úkony mnohí nahradili modlárstvom najhoršieho druhu.

Kresťania sa vždy musia líšiť od sveta, jeho ducha a vplyvov a oddeliť sa od neho. Boh nás môže zachovať vo svete, no svet nesmie byť v nás. Božia láska nie je neistá ani nestála. Boh vždy bdie nad

svojimi deťmi a úprimne sa o ne stará. Žiada však úplnú oddanosť. *„Nik nemôže slúžiť dvom pánom. Bud' jedného bude nenávidieť a druhého milovať, alebo k jednému bude lipnúť a druhým pohrdat'. Nemôžete slúžiť Bohu i mamone.,* **Matúš 6,24.**

Šalamún dostal dar obdivuhodnej múdrosti, no svet ho odvrátil od Boha. Dnešný človek nie je silnejší, než bol on; rovnako je náchylný podľahnúť vplyvom, ktoré mu pripraví pád. Ako Hospodin varoval Šalamúna pred číhajúcim nebezpečenstvom, tak aj dnes varuje svojich pred spolčovaním sa so svetom. Vyzýva: *„Preto vyjdite spomedzi nich a oddel'te sa, hovorí Pán, nečistého sa nedotýkajte a ja vás prijmem a budem vám Otcom a vy mi budete synmi a dcérami, hovorí všemohúci Pán.,* **2. Korint'anom 6,17.18.**

V blahobyte číha nebezpečenstvo. Bohatstvo a slávu vždy sprevádzalo nebezpečenstvo, ktoré ohrozovalo pokoru a zbožnosť. Niešť prázdnu nádobu nebýva ťažké, no niešť ju po okraj naplnenú vyžaduje veľkú opatrnosť. Súženie a prenasledovanie môže síce pôsobiť bolesť a zármutok, ale najväčším nebezpečenstvom, ktoré ohrozuje duchovný život, je blahobyt. Ak sa človek ustavične nepodriadi uje Božej vôli a ak ho neposväcuje pravda, blahobyt v ňom celkom určite prebudí prirodzený sklon k opovážlivosti. [32]

V údolí pokory, kde si ľudia uvedomujú svoju závislosť od Boha a sú ochotní učiť sa a dať sa ním viesť na každom kroku, býva istota a bezpečie. Tým, ktorí stoja na vrchole a o ktorých sa predpokladá, že pre svoje postavenie majú potrebnú múdrosť, hrozí najväčšie nebezpečenstvo. Ak sa títo ľudia nebudú bezvýhradne spoliehať len na Boha, určite padnú.

Ak sa v človekovi zahniezdi pýcha a ctibažnosť, tieto necnosti mu zničia život, lebo pýcha a sebestačnosť zatvárajú srdce pred večným požehnaním nebies. Kto chce žiť len pre vlastnú slávu, nakoniec spozná, že mu chýba Božia milosť, ktorá jediná obohacuje a pôsobí pravú radosť. Na tom však, kto všetko rozdá a všetko robí pre Krista, splní sa zaslúbenie: *„Požehnanie Hospodinovo obohacuje a nepridáva k tomu žiaľ.,* **Príslovia 10,22.** Jemným dotykem milosti Spasiteľ vyháňa zo srdca nepokoj a hriešnu ctibažnosť. Nenávisť nahrádza láskou a neveru dôverou. Keď hovorí: *„Nasleduj ma!,,* potom sa ruší spojenie so svetom. Jeho hlas zaháňa zo srdca žiadostivosť a ctibažnosť, takže človek takto oslobodený ho môže nasledovať.

4. kapitola — Následky prestúpenia

Jednou z hlavných príčin, ktoré zviedli Šalamúna do výstredností a krutosti, bol nedostatok sebazaprenia. Keď Mojžiš na úpätí vrchu Sínaj oznamoval Boží príkaz: „*Nech mi postaví svätyňu a budem bývať uprostred nich,*“, Izraelci odpovedali mnohými darmi. „*Prišiel každý, koho tiahlo srdce a koho viedol ochotný duch,*“ (2. Mojžišova 25,8; 35,21), a priniesol obetný dar. Stavba svätostánku vyžadovala rozsiahlu a dôkladnú prípravu; bolo treba veľké množstvo najvzácnejšieho a najdrahšieho materiálu. Boh však prijímal len dobrovoľnú obeť. Príkaz, ktorý Mojžiš opakoval zhromaždenému ľudu, znel: „*Pozdvihované dávky vyberte pre mňa od každého, kto chce dobrovoľne dať,*“ (2. Mojžišova 25,2). Tým najdôležitejším predpokladom pri príprave stavby príbytku Najvyššieho bola oddanosť Bohu a obetavosť.

Aj Dávid vyzýval k obetavosti, keď zodpovednosť za stavbu chrámu zveroval Šalamúnovi. Dávid sa vtedy pýtal zhromaždeného ľudu: „*Kto je ešte ochotný dnes štedro obetovať Hospodinovi?*“, (1. Paralipomenon 29,5). Na túto výzvu k obeti a k ochotnej službe mali vždy pamätať tí, ktorí sa zúčastňovali výstavby chrámu.

Pre stavbu svätostánku na púšti obdaroval Boh vybraných mužov zvláštnou zručnosťou a znalosťami. „*Potom Mojžiš povedal Izraelcom: Pozrite, Hospodin povolal podľa mena Becáléla... z kmeňa Júdovho, a naplnil ho duchom Božím, múdrosťou, chápvosťou a zručnosťou v každej práci... obdaril mu srdce aj schopnosťou učiť, jemu i Oholiábovi... z kmeňa Dán. Naplnil ich schopnosťou urobiť všetky remeselnícke práce, návrhárske a výšivkárске... i tkáčske práce; oni robili všetky práce... Becálél i Choliáb i každý muž múdreho srdca, ktorého Hospodin obdaril múdrosťou a chápvosťou,*“ (2. Mojžišova 35,30-35; 36,1). Nebeské bytosti spolupracovali s tými, ktorých si na výstavbu vybral sám Boh.

Potomkovia týchto robotníkov zdedili do značnej miery nadanie svojich predkov. Títo muži z Júdovho a Dánovho kmeňa boli spočiatku skromní a nezištní, no po čase takmer nepozorovane prestávali

dôverovať Bohu a obetavú službu odmietali. Za svoju zručnosť v jemnej remeselnej a umeleckej práci vyžadovali vyššiu odmenu. V niektorých prípadoch sa im vyhovel, no častejšie si však nachádzali zamestnanie v okolitých krajinách. Namiesto šľachetného ducha nezištnosti a sebaobetavosti, aký pudil ich slávnych predkov, zmocnilo sa ich lakomstvo a hromadenie bohatstva. Kvôli uspokojeniu sebeckých túžob ponúkali svoje umelecké nadanie, ktoré dostali od Boha, pohanským kráľom a svoje schopnosti predávali na stavbách, ktoré zneuctievali Stvoriteľ a.

[34]

Šalamún hl'adal práve medzi týmito ľuďmi vedúceho pre stavbu chrámu na vrchu Mórija. Presné údaje o rozmeroch každej časti posvätnéj stavby dostal kráľ. On mal v dôvere prosiť Boha, aby mu poskytol posvätených pomocníkov so zvláštnym zmyslom pre presné vykonávanie požadovaných prác. Šalamún však nezužitkoval príležitosť osvedčiť svoju dôveru v Boha. Namiesto toho požiadal týrskeho kráľa, aby mu poslal „*muža súceho spracúvať zlato, striebro, bronz, železo, červený purpur, karmazín i modrý purpur, ktorý by vedel zhotovovať rezby, spolu s umelcami,*“, ktorých mal „*v Júdsku a v Jeruzaleme,*“, [2. Paralipomenon 2,7 \(ROH\)](#); [2. Paralipomenon 2,6 \(ECAV\)](#).

Fénický kráľ poslal Chúrama „*syna ženy z dcér Dánových a otca Týrčana,*“, [2. Paralipomenon 2,14 \(ROH\)](#); [2. Paralipomenon 2,13 \(ECAV\)](#). Chúram bol po matke potomkom Oholiába, ktorého Boh pred stáročiami obdaril múdrosťou, obzvlášť potrebnou pri výstavbe svätostánku.

Vedúcim Šalamúnových robotníkov sa teda stal muž, ktorý nestál o nezištnú službu Bohu. Slúžil bohu tohto sveta – mamone. Celú jeho bytosť ovládlo sebecko.

Pre svoju nezvyčajnú zručnosť žiadal Chúran za svoju prácu vyššiu odmenu. Jeho zvrátené zásady postupne ovplyvnili aj jeho spoločníkov. Keďže s ním dennodenne pracovali, porovnávali jeho zárobok so svojím, pričom postupne strácali zo zreteľa posvätný ráz svojej práce. Opúšťali ich duch sebazaprenia a ovládlo ich lakomstvo. Vyžadovali vyššiu odmenu, ktorú aj dostali.

Tento neblahý vplyv prenikol do všetkých odvetví Hospodinovej služby a rozšíril sa po celom kráľovstve. Požadované a vyplácané mzdy pomohli mnohým oddať sa prepychu a výstrednostiam. Bohatí utláčali chudobných a sebaobetavosť takmer zanikla. V ďalekosiah-

lych dôsledkoch týchto vplyvov najpravdepodobnejšie spočíva jedna z hlavných príčin hrozného odpadnutia toho, ktorého ľudia pokladali za najmúdrejšieho medzi smrteľníkmi.

Veľký protiklad medzi duchom a pohnútkami staviteľov svätostánku na púšti a tými, ktorí budovali Šalamúnov chrám, je veľmi poučný. Uprednostňovanie vlastných záujmov, ktorým sa vyznačovali robotníci zamestnaní na stavbe chrámu, možno porovnávať s všeobecne rozšíreným sebecstvom v dnešnom svete. Lakomstvo a túžba po čo najvyššom postavení a odmene sú takmer všadeprítomné.

[35] Len zriedkavo sa môžno stretnúť s takou ochotou a radostným sebazaprením, aké prejavili tí, ktorí na púšti stavali svätostánok. Len tento duch má nabádať Ježišových nasledovníkov. Náš Pán je príkladom, ako majú pracovať jeho nasledovníci. Tým, ktorých vyzval: „*Pod' te za mnou a urobím z vás rybárov ľudí*„, ([Matúš 4,19](#)), neponúkal nijakú peňažitú odmenu za službu. Mali byť s ním zajedno v odriekaní a v sebaobetavosti.

Nemali by sme pracovať kvôli mzde, ktorú dostávame. Pohnútky k práci v Božej službe nesmú byť sebecké. Nezištná oddanosť a sebaobetavosť budú vždy hlavným predpokladom služby, v ktorej má Boh záľubu. Podľa vôle nášho Pána a Majstra nemá byť v Božom diele ani vláknko sebecstva. Naše úsilie sa má vyznačovať taktnosťou a zručnosťou, presnosťou a rozvahou, teda tým, čo práve dokonalý Boh vyžadoval od staviteľov pozemského svätostánku. Pri všetkom úsilí musíme pamätať, že aj tie najlepšie schopnosti a najskvelejšie služby obstoja len vtedy, keď vlastné „ja“, obetujeme ako živú a Bohu príjemnú obeť.

Ďalším ústupom od pravých zásad, ktorý izraelského kráľa nakoniec doviedol k pádu, bolo pokušenie privlastniť si slávu, ktorá patrí len Bohu.

Odvtedy, čo bola Šalamúnovi zverená úloha postaviť chrám, až do ukončenia jeho výstavby, jeho cieľom bolo „*postaviť dom menu Hospodina, Bohu Izraela*„, [2. Paralipomenon 6,7](#). Tento cieľ bol pred zhromaždenými zástupmi Izraelcov pri vysviacke chrámu jasne oznámený. Kráľ vo svojej modlitbe potvrdil, že Hospodin povedal: „*Tu bude moje meno*„, [1. Kráľov 8,29](#).

Obzvlášť dojímavou časťou Šalamúnovej modlitby pri vysviacke chrámu bola príhovorná prosba za cudzincov, ktorí budú pričádzať z ďalekých krajín, aby lepšie poznali toho, ktorého povest'

prenikla medzi národy za hranice Izraela. Kráľ povedal: „*Dopočujú sa o tvojom veľkom mene, o tvojej silnej ruke a o tvojom vystretom ramene.*„ Za každého z týchto cudzích vyznávačov Šalamún prosil: „*Ty vyslyš na nebi, na mieste svojho prebývania a splň všetko, o čo bude k tebe volat' cudzinec, aby sa všetky národy zeme dozvedeli o tvojom mene, aby sa t'a báli ako tvoj l'ud izraelský, aby vedeli, že tento dom, ktorý som ti postavil, pomenovaný je tvojím menom.*„ [1. Kráľov 8,42.43.](#)

Na konci tohto obradu Šalamún povzbudil Izraelcov, aby zostávali verní Bohu, „*aby všetky národy zeme poznali, že on, Hospodin, je Boh a nik iný.*„ [1. Kráľov 8,60.](#)

Plánovačom stavby chrámu bol ktosi väčší než Šalamún; bola tu zjavná múdrosť a sláva Božia. Tí, ktorí o tom nevedeli, celkom prirodzene obdivovali a vychvaľovali Šalamúna ako strojcu a staviteľa. Kráľ však odmietol akúkoľvek oslavnú poctu za návrh a postavenie chrámu.

Tak to bolo, keď Šalamúna navštívila kráľovná zo Sáby. Keď sa predtým dopočuľa o jeho múdrosti a veľkolepom chráme, ktorý postavil, rozhodla sa „*t'ažkými otázkami vyskúšať Šalamúna.*„ a osobne si prehliadnuť jeho slávne diela. S početným sprievodom služobníkov a s ťavami, ktoré niesli „*vonné veci, veľmi mnoho zlata a drahokamov.*„ podnikla dlhú cestu do Jeruzalema. „*Keď prišla k Šalamúnovi, povedala mu všetko, čo mala na mysli.*„ Rozprávali sa o tajomstvách prírody a Šalamún ju poučil o Bohu prírody, veľkom Stvoriteľovi, ktorý prebýva v najvyššom nebi a vládne nad všetkým. „*Šalamún jej však zodpovedal všetky otázky a Šalamúnovi nebolo nič skryté, čo by jej nezodpovedal.*„ [1. Kráľov 10,1-3; 2. Paralipomenon 9,1.2.](#)

Keď kráľovná zo Sáby uzrela všetku Šalamúnovu múdrosť i dom, ktorý postavil, zastavoval sa jej dych. Vyhlásila: „*Pravdivá bola reč, ktorú som počula vo svojej krajine o tvojich činoch a o tvojej múdrosti. Neverila som správam, až kým som neprišla a na vlastné oči neuzrela. No, nepovedali mi ani polovicu. Tvoja múdrosť a blahobyt prevyšujú chýr, ktorý som počula. Blahoslavení tvoji muži, blahoslavení tvoji služobníci, tí, ktorí ustavične stoja pred tebou, čo počúvajú tvoju múdrosť.*„ [1. Kráľov 10,4-8; 2. Paralipomenon 9,3-6.](#)

Skôr než kráľovná svoju návštevu skončila, Šalamún ju poučil o Zdroji svojej múdrosti a o blahobyte, takže nemohla velebit' človeka,

a preto zvolala: „*Nech je požehnaný Hospodin, tvoj Boh, ktorý si t'a obľúbil a posadil na trón Izraela. Keďže Hospodin miluje Izrael naveky, teba ustanovil kráľom, aby si prislúhoval právo a spravodlivosť*“, [1. Kráľov 10,9](#). Podľa Božej vôle majú všetci ľudia získať také poznanie. A keď „*všetci králi zeme chceli vidieť Šalamúna, aby počuli jeho múdrosť, ktorú mu Boh vložil do srdca*“, ([2. Paralipomenon 9,23](#)), Šalamún vyvyšoval Boha a s úctou poukazoval naňho ako na Stvoriteľa neba a zeme, vševediaceho Vládcu vesmíru.

Čo mohol Šalamún dosiahnuť, keby bol svojou skromnosťou aj ďalej odvracal pozornosť ľudí od seba a usmerňoval ju na toho, ktorý ho obdaril múdrosťou, bohatstvom a slávou! Pero, ktoré pod vplyvom Ducha Svätého zaznamenalo Šalamúnove cnosti, verne svedčí aj o jeho páde. Šalamún na vrchole slávy a blahobytu v závrate šťastia stratil rozvahu a padol. Podľa ahol pokušeniu oslavného velebenia, ktorým ho zahŕňali jeho obdivovatelia z okolitého sveta. Dar múdrosti, ktorým mal oslavovať Darcu, podnietil v ňom pýchu. Nakoniec dovolil, aby ľudia o ňom šírili zvesť, že predovšetkým [37] jemu patrí chvála za neprekonateľnú nádheru stavby naplánovanej a postavenej na česť „*menu Hospodina, Boha Izraela*“, [2. Paralipomenon 6,7](#).

Tak sa stalo, že národy poznali Hospodinov chrám ako chrám Šalamúnov. Ľudský nástroj si privlastnil slávu, ktorá patrila „*Najvyššiemu*“, (pozri [Kazateľ 5,7](#)). Ba dodnes sa o tomto chráme častejšie hovorí ako o chráme Šalamúnovom než o chráme Hospodinovom, hoci Šalamún o ňom vyhlásil: „*Tento dom, čo som postavil, je po tebe pomenovaný*“, [2. Paralipomenon 6,33](#).

Človek nemôže prejaviť väčšiu slabosť, než keď od ľudí prijíma chválu za to, čo dostal z neba. V živote kresťana je vo všetkom na prvom i poslednom mieste Boh. Lásku k Bohu mu neoslabí nijaká ctibažná pohnútko. Svojho nebeského Otca bude velebiť ustavične a vytrvalo. Ak úprimne a verne zvelebujeme Božie meno, naše pohnútky sú pod Božím dohľadom, a len vtedy sme schopní duchovne a duševne rásť a rozvíjať sa.

Ježiš, božský Učiteľ, vždy velebil meno svojho nebeského Otca. Učeníkov učil modliť sa: „*Otče náš, ktorý si v nebesiach, posväť sa tvoje meno*“, pričom mali vyznať: „*Tvoja je sláva*“, [Matúš 6,9.13](#). Nebeský Lekár dbal o to, aby pozornosť ľudí nepútal na seba, ale usmerňoval ju na Zdroj svojej moci, takže „*ľudia sa divili, keď*

videli, že nemí hovoria, mrzáci sú zdraví, chromí chodia a slepí vidia,, a „oslavovali Boha Izraela,, [Matúš 15,31](#). Kristus vo svojej pozoruhodnej modlitbe krátko pred ukrižovaním povedal: „Ja som t'a oslávil na zemi,, a prosil: „Osláv svojho Syna, aby Syn oslávil teba.,, „Spravodlivý Otče, svet t'a nepoznal, ale ja som t'a poznal, a aj títo poznali, že si ma ty poslal. Oboznámil som ich s tvojím menom a ešte ich oboznámim, aby v nich bola láska, ktorou si ma miloval, a aby som ja bol v nich,, [Ján 17,1.4.25.26](#). „Kto sa chváli, nech sa chváli tým, že je rozumný a že mňa pozná, že ja, Hospodin, preukazujem milosť, právo a spravodlivosť na zemi, lebo v týchto veciach mám zál'ubu – znie výrok Hospodinov,,[Jeremiáš 9,24](#) (ROH); [Jeremiáš 9,23](#) (ECAV).

„Piesňou chcem chváliť Božie meno
a velebit' ho chválospevom.,,
„Hoden si Pane a Bože náš,)
prijat' slávu, česť i moc.,,
„Chcem ti d'akovať, Pane, môj Bože,
celým srdcom a navždy velebit' tvoje meno.,,
„Oslavujte so mnou Hospodina,
spoločne vyvyšujme jeho meno!.,,

[Žalm 69,31](#); [Zjavenie
Jána 4,11](#); [Žalm 86,12](#);
[34,4](#).

Prijímanie zásad, ktoré odvádzali od obetavosti a smerovali k sebaoslave, sprevádzala ešte d'alšia zvrátenosť, odporujúca Božiemu plánu s Izraelom. Boh chcel, aby jeho ľud bol svetlom sveta. Z Izraelcov mala v každodennom živote vyžarovať sláva Božieho zákona. V záujme uskutočnenia tohto zámeru mal vyvolený národ podľ a Božej vôle zaujať kl'účové postavenie medzi národmi sveta. [38]

Počas Šalamúnovej vlády siahalo kráľ'ovstvo Izraela od Amatu na severe až po Egypt na juhu a od Stredozemného mora k rieke Euf-rat. Týmto územím viedli viaceré hlavné cesty svetového obchodu a karavány z d'alekých zemí ustavične putovali sem i ta. Šalamún a jeho ľud mali teda príležitosť oboznamovať ľudí všetkých národov s Kráľ'om kráľ'ov a naučiť ich uctievať ho a poslúchať. Toto poznanie mal získať celý svet. Prostredníctvom zvesti o posvätných

obetiach mal byť vyvýšený Kristus, aby všetci, ktorí uveria v neho, mohli žiť.

Šalamún ako čelný predstaviteľ národa, ktorý bol povolaný byť svetlom okolitým národom, dostal od Boha múdrosť, moc a vplyv nato, aby mohol usmerňovať a viesť veľké hnutie, ktoré malo osvietiť tých, ktorí Boha a jeho pravdu dosiaľ nepoznali. Takto sa mali získať zástupy ľuďí, rozhodnutých žiť podľa Božích príkazov. Tým sa Izrael mohol vyhnúť nepravostiam pohanov a Pána slávy by uctievali mnohí. Šalamún však zabudol na tento vznešený cieľ a nevyužil jedinečné príležitosti na to, aby so svetlom pravdy oboznámil tých, ktorí stále prechádzali jeho územím, alebo sa zdržiavali vo väčších mestách.

Misijného ducha, ktorým Boh obdaril Šalamúna a všetkých pravých Izraelcov, postupne nahradil duch obchodnícky. Príležitosti, ktoré poskytoval styk s príslušníkmi iných národov, slúžili prevažne na osobné obohatenie. Šalamún v snahe politicky posilniť vlastné postavenie budoval na obchodných križovatkách opevnené mestá. Popri ceste medzi Egyptom a Sýriou, neďaleko Joppe, znova postavil mesto Gézer. Západne od Jeruzalema vybudoval Bét-Chórón, kadiaľ viedli prístupové cesty zo stredu Júdska k mestu Gézer a k moru. Na karavánej ceste z Damasku do Egypta a z Jeruzalema na sever postavil mesto Megido a na podobnej ceste z východu vybudoval mesto „*Tadmór na púšti*„ [2. Paralipomenon 8,4](#). Každé z týchto miest malo silné opevnenie. Obchodné výhody prístupu k Červenému moru sa otvorili postavením „*lodí v Ecjón-Geberi... na brehu Červeného mora, v krajine Edómskej*„. Na týchto lodiach skúsení námorníci z Týru spolu so „*Šalamúnovými služobníkmi*„ viedli lode na cestu „*k Ofiru, odtiaľ priviezli zlato*„ a „*veľké množstvo almugového dreva a drahokamov*„ [1. Kráľov 9,26-28; 10,11](#).

Príjmy kráľa a mnohých jemu podriadených síce veľmi vzrástli, ale za akú cenu! Pre chamtivosť a krátkozrakosť tých, ktorým boli zverené Božie výroky, zostalo nespočetné množstvo ľuďí prechádzajúcich obchodnými cestami bez poznania pravého Boha.

Ako celkom inak než Šalamún si za svojho pozemského života počínal Kristus! Spasiteľ sveta nikdy nepoužil svoju veľkú moc na vlastný prospech. Kristovu dokonalú službu ľuďstvu neskálila ani jediná myšlienka na obohatenie sa svetským bohatstvom či na získanie svetskej slávy. Povedal: „*Líšky majú svoje nory a nebeské*

vtáky hniezda, ale Syn človeka nemá kde hlavu skloniť., [Matúš 8,20](#). Tí, ktorí odpovedali na výzvu a vstúpili do Pánovej služby, mali by sa dôkladne oboznámiť s Kristovým spôsobom práce. On zúžitkúval príležitosti na rušných miestach, kadiaľ chodilo mnoho ľuďí, ktorých oslovil.

Ježiš trávil čas medzi jednotlivými cestami v Kafarnaume, ktoré je známe ako jeho mesto. Kafarnaum bol na ceste vedúcej z Damasku cez Jeruzalem do Egypta a k Stredozemnému moru a bol vhodným strediskom Spasiteľovho pôsobenia. Týmto mestom prechádzali ľudia z mnohých krajín a niekedy sa v ňom kvôli odpočinku aj zdržali. Spasiteľ sa tu stretával s príslušníkmi všetkých národov a spoločenských vrstiev. Tak sa jeho učenie rozšírilo do iných krajín, kde ho prijalo mnoho rodín. Takto sa prebúdzal záujem o proroctvá o Mesiášovi, pozornosť sa upierala na Spasiteľa a svet sa zoznamoval s jeho poslaním.

Príležitostí k vzájomnému stretávaniu ľudí všetkých spoločenských vrstiev a mnohých národností je dnes oveľa viac ako za čias Izraela. Počet preľudnených miest sa dnes stisíc násobil.

Poslovia Najvyššieho by mali podobne ako kedysi Kristus pracovať v týchto rušných strediskách a stretávať sa so zástupcami ľudí zo všetkých častí sveta. Skrytí v Bohu majú Kristovým spôsobom rozsievat' semeno evanjelia a oboznamovať iných so vzácnymi pravdami Písma, ktoré zapustia hlboké korene v myšliach a v srdciach a prinesú ovocie pre večný život.

Poučenia o páde Izraela v čase, keď sa vládca i ľud spreneverili vznešenému poslaniu, sú vážne. Zatiaľ čo oni pre neveru klesli, dnešný Boží Izrael, ktorého príslušníci sú zástupcami neba a tvoria pravú Kristovu cirkev, musí byť silný, pretože bol povolaný dokončiť dielo, ktoré bolo zverené ľuďom, a tým urýchliť deň príchodu konečnej odmeny. Podobné vplyvy, ktoré pôsobili proti Izraelcom, pôsobia aj dnes. Sily nepriateľa každej spravodlivosti sú v plnej pohotovosti a zvíťaziť nad ním možno len Božou mocou. Blížiaci sa boj vyžaduje od nás výcvik v sebazapieraní. Nesmieme sa spoliehať len na seba; musíme závisieť jedine od Boha. Musíme rozvážne zúžitkovať každú príležitosť na záchranu hynúcich. Ak cirkev bude postupovať jednotne a zjavovať svetu hynúcemu v bludoch krásu svätosti, ako sa prejavuje v kresťanskom sebazapieraní, v uprednostňovaní Božích vecí pred svetskými, ako aj v láskavej a neúnavnej

službe tým, ktorí zúfalo potrebujú spásnu milosť evanjelia, potom ju bude sprevádzať Božie požehnanie.

5. kapitola — Šalamúnovo pokánie

[41]

Hospodin sa zjavil Šalamúnovi počas jeho vlády dvakrát. Vyslovil mu uznanie a dal mu radu. Prvýkrát to bolo v nočnom videní v Gibeóne, keď mu prisľúbil múdrosť, bohatstvo a slávu, pričom ho napomenul, aby zostal skromný a poslušný. Druhýkrát pri vysviacke chrámu, keď ho znova nabádal k vernosti. Napomenutia, ktoré Šalamún dostal, boli jasné a zaslúbenia obdivuhodné. No napriek tomu, že sa svojou povahou, zmýšľaním a konaním zdal byť najschopnejším na to, aby svoje poslanie i očakávanie neba splnil, čítame o ňom: *„On nezachoval, čo mu prikázal Hospodin.., „Jeho srdce sa odvrátilo od Hospodina, Boha Izraela, ktorý sa mu dvakrát zjavil a dal mu príkaz o tom, aby nechodil za inými bohmi., 1. Kráľov 11,9.10.* Odpadol a v hriechu si srdce zatvrdil natoľko, že jeho pád sa javil ako beznádejný.

Šalamún sa prestal tešiť zo spoločenstva s Bohom a namiesto toho vyhl'adával uspokojenie v zmyselných rozkošiach. O tomto zážitku hovorí: *„Podujal som sa na veľké veci: Vystaval som si domy, vysadil som si vinice, založil som si záhrady a sady..., kúpil som si otrokov a otrokyne..., nahromadil som si aj striebra a zlata i poklady od kráľov a z krajín; zadovážil som si spevákov a speváčky, aj čo je ľuďom rozkošou: mnoho žien. Vzrástol som a prevýšil som všetkých, ktorí boli predom mnou v Jeruzaleme...*

Čokoľvek si moje oči zažiadali, neodmietol som im; svojmu srdcu som neodoprel nijakú radosť; lebo moje srdce malo radosť zo všetkej svojej námahy... Vtedy som obrátil pozornosť na všetky diela, ktoré moje ruky vykonali, a na námahu, ktorú som vynaložil na ich vykonanie, a to všetko bola márnosť a honba za vetrom; a z ničoho niet úžitku pod slnkom.

A potom som sa obrátil, aby som sa pozrel na múdrosť, na po-chabosť i na bláznovstvo. Lebo čo bude robiť človek, ktorý príde po kráľovi? To, čo iní robili dávno predtým... A vtedy som znenávidel život..., znenávidel som všetku svoju lopotu, ktorou som sa umáral pod slnkom., Kazateľ 2,4-18. Z vlastnej trpkkej skúsenosti poznal

[42] Šalamún prázdnotu takého života, ktorý svoje vrcholné blaho hľadá v pozemských veciach. Vystavoval oltáre pohanským bohom a potom poznal márnosť ich sľubov o získaní duchovného pokoja. Temné a mučivé myšlienky ho znepokojovali cez deň i v noci. Už sa nevedel radovať zo života, nemal pokoj a budúcnosť mu zatemňovalo zúfalstvo.

Hospodin ho však neopustil. Karhavým posolstvom a prísnyimi súdmi chcel kráľ a zobudiť, aby si uvedomil hriešnosť svojho správania. Prestal ho chrániť, starať sa oň; nepriateľom dovolil útočiť na jeho kráľovstvo a oslabovať ho. *„Hospodin vzbudil Šalamúnovi protivníka v edómskom Hadadovi... d'alej vzbudil mu Boh protivníka v Rezónovi... náčelníkovi zbojníckej hordy,, ktorý „opovrhoval Izraelom a kral'oval v Sýrii. Járobeám... služobník to Šalamúnov,,... „bol silným hrdinským mužom,,... „zdvihol ruku proti kráľovi,,* [1. Kráľov 11,14-28](#).

Nakoniec poslal Hospodin Šalamúnovi cez proroka výstražné posolstvo: *„Pretože sa toto vyskytlo u teba a nezachovával si moju zmluvu a ustanovenia, ktoré som ti dal, určite odtrhnem od teba kráľovstvo a dám ho tvojmu služobníkovi. Ale za tvojich dní to neurobím pre tvojho otca Dávida. Od rúk tvojho syna ho odtrhnem,,* [1. Kráľov 11,11.12](#).

Po tomto súdnom výroku nad kráľom a jeho rodinou sa v Šalamúnovi ozvalo svedomie a v pravom svetle začal chápať svoju nerozvážnosť. Duševne i telesne oslabnutý, unavený a smädný sa skrúšene odvrátil od pozemských deravých zdrojov, aby sa ešte raz napil z prameňa života. Mučivá disciplína nebola márna. Dlhý čas ho trápili obavy pred úplným stroskotaním, lebo vedel, že sám od seba sa nezriekne svojho nerozumného správania. V posolstve od Boha však uzrel lúč nádeje. Hospodin ho celkom nezavrhol, bol ochotný vymaniť ho z otroctva krutejšieho než hrob, z ktorého by sa vlastnými silami nemohol vyslobodiť.

Šalamún vďačne uznal moc a láskavosť toho, ktorý *„prevyšuje všetkých,,* ([Kazateľ 5,8 ROH](#); [Kazateľ 5,7 ECAV](#)), a kajúcne sa začal vracat' k vznešenému ideálu čistoty a svätosti, od ktorého sa tak žalostne odvrátil. Už nemohol dúfať, že unikne zhubným následkom hriechu a myseľ zbaví spomienok na život prežitý v honbe za hriešnymi zálubami; no všemožne chcel odrádzať iných od páchania nerozvážnych činov. Pokorne vyznal, že si počínal nerozumno, a

preto varovne napomínal iných pred neodvratnou záhubou, do ktorej ich mohol zviest' zákerný vplyv jeho zlého príkladu.

Pravý kajúcnik nezabúda na hriechy, ktoré v minulosti napáchal. Aj keď našiel pokoj, svoje chyby nezľahčuje. Stále má na zreteli tých, ktorých jeho príklad zviadol k zlému, a všemožne ich chce priviesť späť na pravú cestu. Čím jasnejšie je svetlo, ktoré ho teraz osvecuje, tým silnejšie túži usmerniť kroky iných na správnu cestu. Nie je ľahostajný k vlastnému svojvoľnému správaniu, nezľahčuje svoju nepravosť, ale výstražne upozorňuje iných na nebezpečenstvo.

[43]

Šalamún vyznal, že *„srdce ľudí je plné zla i pochabosť je v ich srdci,“* (Kazateľ 9,3), a znova vyhlásil: *„Pretože rozsudok nad zlým skutkom sa nevykonáva hneď, preto rastie ľuďom odvaha páchať zlo. Hoci hriešnik stokrát spácha zlo, a predsa dlho žije, viem, že sa bohabojným dobre povedie práve preto, lebo sa ho boja. Bezbožnému sa však nepovedie dobre a nepredĺži si dni ako tôňa, pretože nemá bázne pred Bohom,“* Kazateľ 8,11-13.

Kráľ pod vplyvom Ducha Svätého zaznamenal pre budúce pokolenia dejiny svojich premárnených rokov a z nich vyplývajúce varovné poučenie. Aj keď semeno jeho sejby dozrelo v jeho ľude a prinieslo zhubné ovocie, jeho životné dielo nebolo celkom márne. Šalamún v ďalších rokoch láskyplne a pokorne *„vyučoval aj ľuď poznaniu, uvážil, skúmal a skladal mnoho prísloví,“*. Snažil sa *„nájsť lahodné slová a napísať správne pravdivé výroky. Slová múdrych sú ako ostne a ako vbité klince sú zozbierané výpovede, keď ich dal jeden pastier. Ostatne, syn môj, daj sa vystríhať,“* Kazateľ 12,9-12.

Šalamún napísal: *„Na záver všetkých rečí počuj: Boha sa boj a jeho prikázania zachovávaj, lebo to je povinnosť každého človeka. Lebo Boh každé dielo privedie na súd i každú tajnú vec, či je dobrá alebo zlá,“* Kazateľ 12,13.14.

Šalamúnove neskoršie výroky prezrádzajú, že čím viac si uvedomoval zhubnosť svojho počínania, tým pozornejšie nabádal mládež, aby nešla bludnou cestou, ktorá ho doviedla k premárneniu najvzácnejších darov neba. S mučivým zahanbením vyznal, že na vrchole svojich síl mal hľadať radosť, pomoc a život v Hospodinovi; no vtedy sa odvrátil od nebeského svetla Božej múdrosti a uctievanie Hospodina nahradil modlárstvom. Teraz, keď poznal nerozvážnosť takého života, čo najvrúcnejšie si prial ochrániť iných pred vlastnou trpkou skúsenosťou.

S dojímavým precítením napísal o prednostiach i zodpovednostiach mladých ľudí v Božej službe:

„Sladké je svetlo a príjemné je očiam vidieť slnko. Keby niekto žil aj mnoho rokov, nech sa zo všetkých raduje, ale nech pamätá na dni temnosti, lebo ich bude mnoho. Všetko, čo príde, je márnosť. Raduj sa, mládenec, vo svojej mladosti a nech sa teší tvoje srdce za tvojich mladých dní. Chod' po cestách, na ktoré ťa tiahne srdce a kam si žiadajú tvoje oči; no vedz, že Boh ťa za to všetko privedie na súd. A odstráň mrzutosť zo svojho srdca, odvráť zlo od svojho tela, lebo mladosť i vek čiernych vlasov je márnosť,“ [Kazateľ 11,7-10](#).

[44]

*„Pamätaj na svojho Stvoriteľa v dňoch svojej mladosti,
 prv ako prídu zlé dni
 a priblížia sa roky,
 po ktorých povieš: Nemám v nich zál'ubu.
 Prv ako sa zatmie slnko a svetlo, mesiac a hviezdy
 a oblaky sa vrátia po daždi;
 vtedy, keď strážcovia domu sa budú triasť
 a zhrbia sa silní muži,
 ženy, čo melú, prestanú pracovať,
 lebo ich bude málo,
 a zatemnia sa tie, čo vyzerajú z okien;
 dvere na ulicu sa zavrú,
 keď bude tíchnuť zvuk žarnova,
 a jeho hlas sa zvýši na vtáčí hlas
 a stlmia sa všetky dcéry spevu,
 bude sa bät' aj výšin
 a postrachu na ceste.
 Mandľovník rozkvitne
 a kobyľka ot'ažie
 a odkvitne korenistá kaparka,
 lebo človek odchádza do svojho večného domu
 a po uliciach obchádzajú trúchliaci.
 Prv ako sa pretrhne strieborný povrázok
 a rozbije sa zlatá čaša,
 prv ako sa roztrepe džbán nad prameňom
 a poláme sa koleso na studni,
 prach sa navráti do zeme,*

*ako bol prv,
ale duch sa vráti k Bohu, ktorý ho dal.,,*

Kazateľ 12,1-7.

Šalamúnov život je výstražným varovaním nielen mládeži, ale aj ľuďom v zrelom veku, ba aj tým, ktorí už z výšin života zostupujú a pozorujú západ slnka. Vidíme a počujeme, aký slabý je človek v mladosti. Príval pustošivých vášní býva príliš silný a mladí ľudia sa potácajú medzi dobrom a zlom. Od ľudí v zrelom veku neočakávame takú nerozhodnosť a neveru, lebo predpokladáme, že ich povaha je už patrične ustálená a že majú pevne zakorenené zásady. No vždy to tak nebýva. Keď mal Šalamún nechvejne stáť ako pevný dub, moc pokušenia ho pripravila o silu. Keď mal byť najmocnejším, ukázalo sa, že je najslabším.

Tieto príklady nás poučajú, že jedinou istotou mladých i dospelých je modlitebná bdelosť. Istota nespočíva vo významnom postavení či vo veľkých výhodách. Človek môže žiť dlhé roky ako úprimný kresťan, no napriek tomu naň stále útočia satanove pokušenia. V boji so svojím vnútorným hriechom a s pokušením zvonku podľahol aj múdry a silný Šalamún. Z jeho pádu plynie poučenie, že ani človek múdry a verne slúžiaci Bohu sa nikdy nemôže spoliehať len na vlastnú múdrosť a poctivosť.

[45]

Pravý základ a vzor na stváranie povahy je v každej generácii vždy a všade na svete rovnaký. Je ním Boží zákon: „*Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca... a svojho blížneho ako seba samého!*“, [Lukáš 10,27](#). Táto dôležitá zásada, ktorá sa prejavila v povahe a v živote nášho Spasiteľa, je jediným bezpečným vodcom. „*On bude istotou jeho čias, bohatstvom spásy, múdrosťou a poznaním,*“ ([Izaiáš 33,6](#)) – túto múdrosť a poznanie môže dať ľuďom len Božie slovo.

Tieto slová sú dnes rovnako pravdivé, ako boli vtedy, keď ich počul Izrael, aby ho viedli k poslušnosti Božím prikázaniám: „*To bude vašou múdrosťou a rozumnosťou v očiach národov,*“ [5. Mojžišova 4,6](#). V tom je jediná záruka osobnej poctivosti, mravnej čistoty domova, blaha spoločnosti a sily národa. Jediným bezpečným a spoľahlivým pravidlom uprostred životných zmätkov, nebezpečenstiev a rozporných túžob je konať to, čo hovorí Boh. „*Hospodinov zákon je dokonalý,*“ a „ *kto takto koná, nikdy sa nekláti,*“ [Žalm 19,8](#); [15,5](#).

Tí, ktorí dbajú na poučné výstrahy Šalamúnovho odpadnutia, budú sa zd'aleka vyhýbať hriechom, ktorým podľaň. Len poslušnosť voči nebeským požiadavkám môže človeka ochrániť pred odpadnutím. Boh dáva človekovi veľké svetlo a mnohé požehnanie; no ak on toto svetlo a požehnanie odmietne, nemôže mať istotu, že sa Bohu nespreneverí a neodvráti sa od neho. Ak sa tí, ktorých Boh povolal na zodpovedné miesta, odvrátia od Boha a spoľahnú sa na ľudskú múdrosť, potom sa im svetlo stane tmou. Bohom zverené schopnosti im budú pokušením.

Skôr ako sa boj skončí, vždy budú takí, ktorí sa od Boha odvrátia. Satan pripraví okolnosti, v ktorých sa celkom nepozorovane oslabí duchovná ochrana, ak veriacim nebude pomáhať Božia moc. Stále sa máme pýtať: Je toto cesta Pánova? Svoje náklonnosti a vášne musíme starostlivo sledovať počas celého života. Istí môžeme byť len vtedy, ak sa bezvýhradne spoľahneme na Boha a život skrytý v Kristovi. Modlitebná bdelosť chráni čistotu. Do Božieho mesta môžu ľudia vojsť len úzkou bránou, teda ak vynaložia všetko úsilie, lebo *„nevojde doň nič nečisté, ani ten, kto pácha ohavnosť a lož,„* [Zjavenie Jána 21,27](#). Nikto si však nemusí zúfať. Ľudia, ktorým Boh prejavil svoju priazeň, sa možno previnili tým, že na oltári rozkoše obetovali cnosť. Ak sa však kajajú, zrieknu sa hriechu a obrátia sa k Bohu, ešte stále smú dúfať. Ten, ktorý povedal: *„Bud' verný až do smrti, a dám ti veniec života,„* vyzýva: *„Nech bezbožný opustí svoju cestu a muž nepravosti svoje myšlienky a nech sa obráti k Hospodinovi, aby sa zmiloval nad ním, k nášmu Bohu, lebo on hojne odpúšťa,„* [Zjavenie Jána 2,10](#); [Izaiáš 55,7](#). Boh nenávidí hriech, ale miluje hriešnika. Povedal: *„Uzdravím ich odvrátenie. Milovať ich budem dobrovoľne,„* [Hozeáš 14,4 \(ROH\)](#); [Hozeáš 14,5 \(ECAV\)](#).

Šalamúnovo pokánie bolo úprimné; ničivý vplyv jeho zlého príkladu sa však tým už nedal odstrániť. V čase jeho odpadnutia žili síce v krajine tí, ktorí svojmu poslaniu zostali verní a zachovali si čistotu a odovzdanosť Bohu. Mnohí boli však zvedení na scestie a príval zla zo zavedenej modloslužby a zo šíriacich sa zlozvykov už kajúci kráľ nemohol zastaviť. Jeho kladný vplyv veľmi zoslabol. Mnohí strácali dôveru v spoľahlivosť jeho vlády. Aj keď svoj hriech vyznal a za svoju nerozvážnosť sa kajal v snahe pomôcť budúcim pokoleniam, nemohol dúfať, že sa mu neblahý vplyv nesprávnych činov podarí celkom odstrániť. Mnohí, ktorých jeho odpadnutie

zvedlo, zotrvali v páchaní zla. Za príčinu svojvoľného panovania mnohých vládcov v Izraeli, ktorí prišli po ňom, možno pokladať jeho neblahý vplyv, lebo žalostne zneužil schopnosti, ktoré dostal od Boha.

Tiesnivé úvahy nad tým, koľko zla spôsobil svojím konaním, viedli Šalamúna k výrokom: „*Lepšia je múdrosť než bojové zbrane.*“, „*Jediný hriešnik skazí mnoho dobrého.*“, „*Jestvuje zlo, ktoré som pozoroval pod slnkom ako omyl, ktorý vychádza spreď mocnára: Blázon sa dostáva na najvyššie miesta.*“, „*Mŕtva mucha nasmradí a nakazí olej voňavkára; málo bláznovstva má prevahu nad múdrosťou a ct'ou.*“, [Kazateľ 9,18; 10,1.5.6.](#)

Spomedzi mnohých poučení zo Šalamúnovho života je azda najdôležitejšie to, ktoré hovorí o sile vplyvu na konanie dobra alebo zla. Nech by oblasť nášho vplyvu bola akokoľvek zúžená, predsa len určitý vplyv, dobrý alebo zhubný, po nás zostáva. Svojím vplyvom môžeme byť iným ľuďom požehnaním alebo kliatbou, a to aj bez nášho vedomia. Môžeme šíriť nepokoj a sebecko a niektorým hriechom priam smrteľnú nákazu; no môžeme priniesť životodarnú vieru, statočnosť, odvahu a vôňu lásky. Ovocím nášho vplyvu býva vždy buď dobro, alebo zlo.

Predstava, že náš vplyv môže byť vôňou smrti, desí, no napriek tomu to tak môže byť. Kto posúdi vzniknutú stratu, ak by čo len jeden zvedený človek prišiel o večné blaho! Náš jediný unáhlený čin alebo jediné nerozvážne vyrieknuté slovo môže tak hlboko zasiahnuť iného človeka, že ho privedie do záhuby. Jediná hriešna škvrna v povahe môže odvrátiť mnohých od Krista.

[47]

Keď zasiaté semeno dozrie k žatve a zožaté obilie sa znova zaseje, prinesie mnohonásobnú úrodu. Tento zákon platí aj pre náš vzťah k iným ľuďom. Každý skutok či slovo je semeno, ktoré prinesie plody. Každý skutok starostlivej lásky, poslušnosti a sebazaprenia sa stále rozhojňuje v mnohých iných. Podobne aj každý skutok závidi, nenávisti či sváru je semenom, z ktorého vyrastie „*ko-reň horkosti.*“, ([Židom 12,15](#)), ktorý môže mnohým ublížiť. Koľko zla potom napáchajú títo „*mnohí.*“,! Takto sa rozmáha sejba dobra a zla pre večnosť.

6. kapitola — Rozdelenie kráľovstva

„Ked' Šalamún usnul so svojimi otcami, pochovali ho v meste jeho otca Dávida. Po ňom sa stal kráľom jeho syn Rechabeám,, [1. Kráľov 11,43](#).

Zakrátko po nástupe na trón sa Rechabeám odobral do Síchemu, kde ho mali formálne potvrdiť za kráľa všetky kmene. „Do Síchemu sa dostavil celý Izrael, aby ho ustanovil za kráľa,, [2. Paralipomenon 10,1](#).

Zhromaždenia sa zúčastnil aj Járobeám, syn Nebatov. Bol to ten istý Járobeám, ktorý si počas Šalamúnovej vlády získal povest' „silného hrdinského muža,, a ktorému šilonský prorok Achíja oznámil toto prekvapujúce posolstvo od Hospodina: „Odtrhnem kráľovstvo od Šalamúna a tebe dám desať kmeňov,, [1. Kráľov 11,28.31](#).

Hospodin prostredníctvom svojho posla oznámil Járobeámovi otvorene a jasne, že kráľovstvo treba rozdeliť. Podľa Božieho slova sa rozdelenie musí uskutočniť, „pretože ma opustili a klaňajú sa sidónskej bohyni Aštarte, moábskemu bohu Kamóšovi a Milkómovi, bohu Ammóncov. Nechodili po mojich cestách a nekonali, čo je správne v mojich očiach, totiž moje ustanovenia, moje právo, ako robil jeho otec Dávid,, [1. Kráľov 11,33](#).

Járobeám bol však upozornený aj na to, že kráľovstvo sa nerozdelí ukončením Šalamúnovej vlády. Hospodin povedal: „Nevezmem mu celé jeho kráľovstvo, lebo som ho urobil doživotným kniežat'om kvôli môjmu služobníkovi Dávidovi, ktorého som si vyvolil a ktorý zachoval moje príkazy a ustanovenia. Jeho synovi vezmem kráľovstvo a dám ho tebe, to jest, desať kmeňov,, [1. Kráľov 11,34.35](#).

Šalamún hodlal poučiť Rechabeáma, svojho vyvoleného následníka, aby si v rozhodujúcej chvíli, ktorú predpovedal Boží prorok, správne počínal, no myseľ svojho syna ovplyvniť nevedel. Jeho výchova bola totiž už v ranom veku veľmi zanedbaná. Rechabeám zdedil po svojej matke Ammonitke nestálu povahu. Spočiatku sa aj snažil slúžiť Hospodinovi a viedlo sa mu dobre, no nevytrval a nakoniec podľa ahol zhubným vplyvom, ktoré naňho pôsobili od detstva.

V chybách, ktorých sa Rechabeám za svojho života dopustil, ako aj v odpadnutí sa prejavil neodvratne strašný dôsledok Šalamúnovho spoločenstva s modláorskými ženami.

Potupný útlak a bezprávie pod vládou predchádzajúceho panovníka dlhý čas tiesnili kmene. Následkom výstredností, v ktorých Šalamún v období svojho odpadnutia od Boha nachádzal zál'ubu, bolo nielen tvrdé vymáhanie daní, ale aj otrocká služba ľudu. Skôr ako bude nový panovník korunovaný, poprední muži chceli vedieť, či Šalamúnov syn hodlá tieto bremená zmierniť, alebo nie. *„Járobeám i celý Izrael prišli a povedali Rechabeámovi: Tvoj otec nám priť ažil jarmo. Odľahči nám teraz ť ažkú službu svojho otca a jeho tvrdé jarmo, ktoré na nás uvalil, a budeme ti slúžiť”*, [2. Paralipomenon 10,3.4.](#)

[49]

Rechabeám sa chcel najprv poradiť so svojimi radcami a len potom oznámiť svoje zámery; preto odvetil: *„Vrát' te sa ku mne o tri dni”*, [2. Paralipomenon 10,5.](#) Ľud teda odišiel.

„Kráľ Rechabeám sa radil so staršími, ktorí stáli v službách jeho otca Šalamúna, kým bol nažive, a povedal: Akú odpoveď mi odporúčate dať tomuto ľudu? Oni mu odvetili: Ak budeš dobrotivý k tomuto ľudu, prijmeš ho prívetivo a prihovoríš sa mu dobrotivými slovami, bude ti poddaný po všetky dni”, [2. Paralipomenon 10,6.7.](#)

S touto odpoveďou Rechabeám spokojný nebol, preto sa obrátil k mladým mužom, rovesníkom z detstva a mladosti, a spýtal sa ich: *„Čo vy radíte odpovedať tomuto ľudu, ktorý mi hovoril: Ul'ahči nám jarmo, ktoré vložil na nás tvoj otec?”*, [1. Kráľov 12,9.](#) Mladí muži mu navrhli, aby k poddaným svojho kráľovstva bol prísny a aby im dal jasne najavo, že do vlastných zámerov nestrpí nijaké zasahovanie hneď od samého začiatku.

Výhl'ad uplatnenia zvrchovanej moci sa Rechabeámovi zapáčil, preto sa rozhodol, že radu starších svojho kráľovstva neprijme a za poradcov povolá mladých. Tak sa stalo, že v stanovený deň, *„ked' Járobeám a všetok ľud prišiel k Rechabeámovi”*, aby sa dozvedel, čo hodlá urobiť, Rechabeám *„dal ľudu tvrdú odpoveď”*... *Môj otec urobil vaše jarmo tvrdým, ale ja k vášmu jarmu ešte pridám. Môj otec vás trestal bičmi, ale ja vás budem trestať škorpiónmi”*, [1. Kráľov 12,12-14.](#)

Keby Rechabeám a jeho neskúsení radcovia boli pochopili Boží zámer s Izraelom, boli by vyhovelí žiadosti ľudu, aby sa v správe

kráľovstva uskutočnili podstatné reformy. Pri zhromaždení v Sícheme neuvážili následky svojho rozhodnutia, čím sa zbavili vplyvu nad väčšinou ľudu. Ich rozhodnutie nielen nad'alej udržiavať útlak z čias Šalamúnovej vlády, ale ešte ho stupňovať, odporovalo Božím zámerom s Izraelom a bolo príčinou pochybností ľudu o úprimnosti ich pohnútok. Kráľ a jeho vybraní poradcovia týmto nerozvážnym pokusom uchvátiť moc prejavili bohorovné sebavedomie a pýchu na svoje postavenie a moc.

Pán nedovolil Rechabeámovi uskutočniť jeho rozhodnutia. Medzi príslušníkmi kmeňov boli tisíce tých, ktorí boli vrcholne nespokojní s útlakom za Šalamúnovej vlády a teraz im bolo zrejmé, že sa proti Dávidovmu domu musia vzbúriť. *„Ked' všetok Izrael videl, že ho kráľ nechce vypočuť, ľud odpovedal kráľovi: Aký podiel máme v Dávidovi? Nemáme dedičstvo v synovi Izajovom! K svojim stanom, Izrael! Teraz staraj sa o svoj dom, Dávid! Nato Izrael odišiel do svojich stanov., 1. Kráľov 12,16.*

Rozkol, ktorý Rechabeám svojím nerozvážnym prejavom spôsobil, sa už nedal prekenuť. Dvanásť izraelských kmeňov sa rozdelilo. Z Júdovho a Benjaminovho kmeňa vzniklo na juhu Júdsko pod vládou Rechabeáma. Desať severných kmeňov utvorilo samostatný štát, známy ako kráľovstvo Izrael, kde vládol Járobeám. Tak sa naplnila prorokova predpoveď o rozdelení kráľovstva. *„Bolo to riadením Hospodinovým., 1. Kráľov 12,15.*

Ked' Rechabeám videl, že desať kmeňov mu odoprelo vernosť, začal vyjednávať. Prostredníctvom jedného z najvplyvnejších mužov kráľovstva, Adoráma, *„ktorý bol nad nútenými robotami.,,* sa pokúsil dosiahnuť zmierenie. Svoj vzťah k Rechabeámovi prejavil ľudu tým, že vyslanca zmierenia neprijal. *„Ale celý Izrael ho ukameňoval, takže zomrel.,,* Vystrašený týmto dôkazom o rozsahu vzbury, *„kráľ Rechabeám len s vypätím síl vyskočil na voz, aby mohol ujst' do Jeruzalema., 1. Kráľov 12,18.*

„Ked' Rechabeám došiel do Jeruzalema, zhromaždil celý dom Júdov a kmeň Benjamin, stoosemdesiat tisíc vybraných bojaschopných mužov do boja proti domu Izraela, aby sa tak navrátilo kráľovstvo Šalamúnovo synovi Rechabeámovi. Vtedy zaznelo Božie slovo Božiemu mužovi Šemajáhovi: Povedz Rechabeámovi, Šalamúnovmu synovi, kráľovi to júdskemu, ako aj celému domu Júdovmu a Benjaminovmu aj ostatnému ľudu: Takto vraví Hospodin: Netiahnite,

nebojujte proti svojim bratom Izraelcom; vráťte sa každý do svojho domu, lebo toto pochádza odo mňa. Títo poslúchli slovo Hospodinovo, obrátili sa a odišli podľa slova Hospodinovho., [1. Kráľov 12,21-24](#).

Rechabeám sa snažil tri roky čerpať poučenie z tejto smutnej udalosti, ktorú zažil na začiatku svojho panovania, a jeho úsilie nebolo márne. „Prebudoval júdske mestá na pevnosti., a „urobil ich mocnými pevnosťami a umiestnil v nich veliteľov a zásoby potravín, oleja a vína.,. Tieto opevnené mestá „osobite veľmi spevnil., [2. Paralipomenon 11,5.11.12](#). Tajomstvo úspechu, ktoré sprevádzalo prvé roky Rechabeámovho panovania, nespočívalo v týchto opatreniach, ale v tom, že kmene Júda a Benjamin za svojho zvrchovaného vládcu uznali Boha. To priaznivo ovplyvnilo mnohých bohabojných mužov zo severných kmeňov, takže sa rozhodli pridať k nim. „Za nimi prišli do Jeruzalema z rôznych izraelských kmeňov tí, ktorí sa zo srdca rozhodli hľadať Hospodina, Boha Izraela, aby obetovali Hospodinovi, Bohu svojich otcov. Tak posilnili júdske kráľovstvo a podporili Rechabeáma, syna Šalamúnovho na tri roky, lebo tri roky chodil po ceste Dávidovej a Šalamúnovej., [2. Paralipomenon 11,16.17](#).

[51]

Keby bol Rechabeám takto pokračoval, mohol ponaprávať mnohé chyby minulosti a obnoviť dôveru, že vie vládnuť rozvážne a prezieravo. V Písme však čítame zarmucujúcu správu o tom, že Šalamúnov nástupca sa spreneveril Hospodinovi. Aj keď bol od narodenia svojvoľný, sebavedomý a neústupný, mohol si vypestovať pevnú povahu, stálu vieru a poslušnosť voči Božím požiadavkám, keby sa bol vierou bezvýhradne primkol k Bohu. Kráľ sa však namiesto toho pozvoľna začal spoliehať na silu svojho postavenia a na pevnosti, ktoré dal postaviť. Postupne podliehal zdedeným slabostiam a nakoniec úplne prepadol modlárstvu. „Keď si však Rechabeám upevnil kráľovstvo a zmocnel, opustil zákon Hospodinov; a celý Izrael s ním., [2. Paralipomenon 12,1](#).

Aké smutné a významné sú slová: „...a celý Izrael s ním.,! Ľud povelaný Bohom za svetlo okolitým národom sa odvrátil od Zdroja svojej sily a chcel sa podobat' susedným krajinám. Zlý príklad oboch kráľov – Šalamúna i Rechabeáma – strhol mnohých do záhuby. V menšej či väčšej miere to platí aj dnes o každom, kto povoluje zlým vplyvom. Neblahý príklad nepôsobí totiž len na zdroj, z ktorého

vychádza. Nikto nežije sám sebe. (Pozri [Rimanom 14,7.](#)) Nikto nehynie vo svojej nepravosti len sám. Každý život je určitým svetlom, ktoré iným ľuďom cestu života osvecuje a vyjasňuje, alebo má neblahý a ničivý vplyv, ktorý vedie do zúfalstva a do záhuby. Svojich blízkych buď povznášame k šťastiu a večnému životu, alebo ich strhávame do zármutku a večnej smrti. Ak svojimi skutkami nabádame ľudí k zlu, potom sme spolupáchateľmi ich hriechnych činov.

Odpadnutie vládcu Júdovho kmeňa nenechal Boh bez trestu. *„V piatom roku kráľ a Rechabeáma vytiahol Šíšak, egyptský kráľ, proti Jeruzalemu – lebo sa spreneveril Hospodinovi, s tisícdvostono vozmami so šesťdesiatimi jazdcami a s nespočetným ľudom, ktorý s ním prišiel z Egypta... zaujal opevnené mestá, ktoré sú v Júdsku, a prenikol až k Jeruzalemu.*

[52] *Vtedy prišiel prorok Šemaja k Rechabeámovi a k júdskym hodnostárom, ktorí sa uchýlili pred Šíšakom do Jeruzalema a povedal im: Takto vraví Hospodin: Vy ste opustili mňa, preto i ja vás prepustím do ruky Šíšakovej, 2. Paralipomenon 12,2-5.*

Ľud sa dosiaľ neodvážil pohrdnúť Božími súdmi. V prehre, ktorú im zapríčinil Šíšakov vpád, poznali Božiu ruku a na čas sa pokorili. Uznali, že *„Hospodin je spravodlivý,“*

„Ked' Hospodin videl, že sa pokorili, oslovil Šemaju: Pokorili sa, nevyhubím ich, ale im poskytnem trochu záchrany, takže sa môj hnev nevyleje prostredníctvom Šíšaka na Jeruzalem. Budú mu však poddaní, aby poznali, čo je to slúžiť mne a slúžiť pozemským kráľom.

Tak vytiahol Šíšak, egyptský kráľ, proti Jeruzalemu a pobral poklady domu Hospodinovho i poklady kráľovského paláca; pobral všetko. Vzal i zlaté štíty, ktoré urobil Šalamún. Namiesto nich urobil kráľ Rechabeám bronzové štíty a zveril ich do úschovy veliteľovi drabantov, ktorí strážili vchod do kráľovského paláca... Ked' sa však pokoril, odvrátil sa od neho hnev Hospodinov a neprivedol ho celkom na skazu. Aj v Júdsku bolo niečo dobré, 2. Paralipomenon 12,6-12.

Len čo pohroma pominula a národu sa začalo znova dariť, mnohí zabudli na svoj strach a vrátili sa zase k modlárstvu. Medzi nimi bol aj sám kráľ Rechabeám. Hoci ho pohroma pokorila, nestal sa tento zážitok rozhodujúcim obratom v jeho živote. Zabudol na poučenie, na ktoré mal pamätať, a znova páchal hriechy, ktoré privolali na ľud Božie súdy. Po niekoľkých neslávnych rokoch, v ktorých

„páchal však zlo, lebo nebol pevne odhodlaný hl'adat' Hospodina,,
„Rechabeám usnul so svojimi otcami, pochovaný bol v meste Dávidovom. Miesto neho kráľom sa stal jeho syn Abija,, [2. Paralipomenon 12,14.16.](#)

Po rozdelení kráľovstva na začiatku Rechabeámovho panovania sláva Izraela začala upadať. Izrael sa odvtedy už nikdy nezaskvel vo svojej bývalej sláve. Boli síce obdobia, že na Dávidov trón nastúpili muži vzácnej mravnej sily a prenikavého úsudku; za vlády týchto panovníkov sa požehnanie, ktorému sa tešili júdski synovia, rozšírilo aj na okolité národy. Boli časy, keď Hospodinovo meno bolo vyvyšované nad všetkých falošných bohov a Boží zákon bol v úcte. Občas povstávali silní proroci, aby panovníkom pomohli, aby povzbudili ľud k vernosti. Semeno zla, ktoré Rechabeámovým nástupom na trón vyklíčilo, sa nedalo už nikdy celkom vykoreniť. V určitých obdobiach sa ľud obdarený Božou priazňou zvrhol natoľko, že sa tým stal všeobecne známym medzi pohanmi.

Napriek zvrátenosti tých, ktorí mali sklon k modlárskeym zvykom, urobil Boh vo svojom milosrdenstve všetko, čo mohol, aby zachránil rozdelené kráľovstvo pred úplnou záhubou. Postupom rokov sa zdalo, že Boží zámer s Izraelom maria skutky tých, ktorých ovládol satanský duch. Boh však neprestal uskutočňovať svoj blahodarný zámer s vyvoleným národom, ktorý sa z Božej vôle dostal síce do poroby, no vždy znova bol z nej vyvádzaný.

Rozdelenie kráľovstva bolo iba začiatkom obdivuhodných dejín, v ktorých sa výrazne prejavila Božia zhovievavosť, láska a milosrdenstvo. Skúškou utrpenia mali prejsť tí, ktorých chcel Boh očistiť pre seba ako zvláštny ľud horliaci za dobré skutky. Tým sa mali zbaviť zdedených i získaných náklonností k zlu a nakoniec mali potvrdiť: „*Niet tebe podobného, Hospodine; veľký si a veľké je tvoje meno. Kto by sa nebál teba, Kráľ národov?... Ved' medzi mudrcami pohanov ani v ich všetkých kráľovstvách niet tebe podobného.*„ „*Ale Hospodin je pravý Boh, on je živý Boh a večný Kráľ*„ [Jeremiáš 10,6.7.10.](#)

Ctitelia modiel si mali konečne uvedomiť, že falošní bohovia nemajú moc, aby ich mohli povzniesť a spasiť. „*Bohovia, ktorí neutvorili nebo ani zem, stratia sa zo zeme a spod neba.*„ [Jeremiáš 10,11.](#) Len vo vernosti živému Bohu, Stvoriteľovi všetkého a Vládcovi nad všetkým, môže človek nájsť odpočinok a pokoj.

Trestané a kajúcne kráľovstvá – Izrael a Júda – nakoniec obnovia svoju zmluvu s Hospodinom zástupov, Bohom svojich otcov, a vyhlásia o ňom:

*„On stvoril svojou silou zem,
múdrost'ou svojou postavil svet
a svojou dômyselnosťou rozopäl nebesá.*

*Na rachot jeho hromu zahučia vody na nebi.
On zdvihne oblaky od končín zeme.
K dažďu tvorí blesky a vietor vypúšťa zo svojich komôr.
Teraz je každý človek hlúpy a nechápavý,
každý zlievač vyšiel na hanbu pre modlu,
lebo odliatky jeho sú len klamom a dychu v nich nihto.*

*Ničotou sú a dielom na posmech,
zhynú, keď príde čas ich trestu.
Jákovov podiel nie im je podobný;*

*lebo on je tvorcom všetkého
a Izrael je jeho vlastným kmeňom,
Hospodin mocností je jeho meno.,,*

[Jeremiáš 10,12-16.](#)

Desať kmeňov Izraela, ktoré sa vzbúrili proti Dávidovmu domu, dosadilo na trón Járobeáma. Tomuto bývalému Šalamúnovmu služobníkovi sa tým naskytla možnosť uskutočniť rozumné reformy tak v občianskej, ako aj v náboženskej oblasti. Počas Šalamúnovej vlády sa prejavil ako schopný muž so zdravým úsudkom. Vedomosti, ktoré získal v dlhoročnej verejnej službe, mu umožňovali vládnuť obozretne. Járobeám sa však nespoliehal jedine na Boha.

Járobeáma najviac trápili obavy, aby niekedy v budúcnosti náklonnosť jeho poddaných nezískal vládca sediaci na Dávidovom tróne. Nazdával sa, že keby príslušníci desiatich kmeňov často navštevovali bývalé hlavné mesto júdskej ríše, kde sa dosiaľ konali chrámové bohoslužby ako za čias Šalamúnovej vlády, mohli by sa mnohí prikloniť k vláde v Jeruzaleme a obnoviť jej vernosť. Po porade so svojimi radcami sa Járobeám rozhodol ráznym opatrením zmenšiť nebezpečenstvo možnej vzbury proti jeho vláde. Chcel to dosiahnuť zriadením dvoch bohoslužobných stredísk na území svojho nedávno zriadeného kráľovstva – jedno v Bételi a druhé v Dáne. Príslušníkov desiatich kmeňov vyzval, aby sa zhromažďovali a Boha uctievali na týchto miestach, nie v Jeruzaleme.

Pri uskutočňovaní tejto zmeny Járobeám počítal s obrazotvornosťou Izraelcov, a preto sa rozhodol symbolicky zviditeľniť prítomnosť neviditeľného Boha. V spomenutých strediskách bohoslužby dal teda na oltár postaviť dve telce zhotovené zo zlata. V snahe znázorniť božstvo Járobeám prestúpil jasné prikázanie Hospodina: „*Neurobíš si vyrezávanú modlu ani podobu ničoho... nebudeš sa im klaňať ani im slúžiť*“, 2. Mojžišova 20,4.5.

Pri svojom veľkom úsilí o to, aby príslušníci desiatich kmeňov prestali bohoslužobne navštevovať Jeruzalem, Járobeám prehliadol základný nedostatok svojho zámeru. Náležito neuvážil, akému veľkému nebezpečenstvu vystavuje Izraelcov, keď pred nich postaví modlárske symbol božstva, ktorý ich predkovia v priebehu svojej stáročnej poroby v Egypte veľmi dobre poznali. Jeho nedávny pobyt

v Egypte mu mal pripomenúť, aké nerozvážne je postaviť ľudu také modly. No napriek tomu bol odhodlaný prekaziť príslušníkom severných kmeňov každoročné návštevy svätého mesta a odhodlal sa [55] k tomuto krajne nerozvážnemu opatreniu. *„Dost’ ste sa nachodili do Jeruzalema,, povedal ľudu. „Tu je tvoj boh, Izrael, ktorý ťa vyviedol z Egypta,, 1. Kráľov 12,28.* To bola výzva klaňať sa zlatým sochám a prijať pohanskú modloslužbu.

V jeho kráľovstve žilo niekoľko lévijcov. Kráľ sa ich snažil prehovoriť, aby v nedávno postavených svätostánkoch v Bételi a v Dáne slúžili ako kňazi. Keď obetoval zápalnú obeť pri vysviacke oltára pre bohoslužbu v Bételi, objavil sa pred ním Boží muž z júdskeho kráľovstva s príkazným poslaním obviniť kráľa z toho, že opovážlivo zavádza nové spôsoby bohoslužby. Prorok *„zvolať proti oltáru: Oltár, oltár! Takto vraví Hospodin: Narodí sa syn domu Dávidovmu menom Joziáš a ten bude obetovať na tebe kňazov z výšin, ktorí kadievajú na tebe. Aj ľudske kosti bude páliť na tebe.,,*

Dal aj znamenie v ten deň: *„Toto bude znamením, že hovoril Hospodin: Oltár sa roztrhne a vysype sa popol, ktorý je na ňom.,,* Oltár sa hneď *„roztrhol a popol z oltára sa rozsypal podľ a znamenia, ktoré Boží muž dal na pokyn Hospodinov,, 1. Kráľov 13,2.3.5.*

Keď to Járobeám videl, ovládol ho taký vzdor voči Bohu, že posla chcel chytiť. V hneve *„vystrel ruku od oltára a povedal: Chyťte ho!,,* Tento jeho skutok bol okamžite potrestaný. Vystretá ruka proti Božiemu poslovi náhle zmeravela, uschla a nemohol ju stiahnuť späť.

Zhrozený kráľ prosil proroka, aby žiadal pomoc od Boha. Povedal: *„Upros Hospodina, svojho Boha, pomodli sa za mňa, aby som si mohol ruku späť k sebe pritiahnúť. Boží muž uprosil Hospodina, a tak si kráľ pritiahol ruku späť k sebe. Bola ako predtým,, 1. Kráľov 13,4.6.*

Járobeámova snaha slávnostne vysvätiť cudzí oltár, a tým zneuctiť Hospodinovu bohoslužbu v jeruzalemskom chráme, bola márna. Járobeám sa mal pod vplyvom prorokovho posolstva kajať a zrieknuť sa bezbožných zámerov, ktoré bránili ľudu náležite uctievať Boha. Svojoľný kráľ sa však rozhodol ísť vlastnou cestou. Počas slávnosti v Bételi srdcia Izraelcov ešte neboli celkom zatvrdnuté. Mnohí cítili pôsobenie Ducha Svätého. Iných, ktorým hrozilo rýchle odpadnutie od Boha, chcel Hospodin na ceste do záhuby zastaviť

skôr, než bude príliš neskoro. Poslaný prorok mal kráľovi a ľudu prekaziť ich modloslužbu a objasniť im následky tohto odpadnutia. Roztrhnutie oltára bolo znamením Božieho hnevu nad ohavnosťou v Izraeli.

Hospodin sa snaží zachraňovať, nie ničiť; zo záchrany hriešnikov má radosť. „Ako žijem – znie výrok Hospodina Pána – nemám záľubu v smrti bezbožného,“ [Ezechiel 33,11](#). Varovnými prosbami vyzýva poblúdivých, aby prestali páchať zlo; majú sa obrátiť k nemu a budú žiť. Svojich vyvolených poslov naplňa svätou odvahou, aby ich poslucháčov prenikla bázeň a aby sa rozhodli kajať. Ako neohrozene pokarhal Boží muž kráľa! Táto smelosť bola veľmi potrebná; inak by spáchané zlo zostalo bez pokarhania. Hospodin obdaril svojho posla odvahou, aby mocne zapôsobil na tých, ktorí ho počujú. Boží poslovia sa nemusia báť človeka; neochvejne majú obhajovať spravodlivú vec. Kým dôverujú Bohu, nemusia sa báť, lebo ten, ktorý ich k dielu povolal, ich aj uistí uje, že ich ochráni a postará sa o nich.

[56]

Len čo prorok posolstvo oznámil, chcel odísť, ale Járobeám mu však povedal: „*Pod' so mnou domov, občerstvi sa a ja ti dám dar.*“, Prorok mu odvetil: „*Nepôjdem s tebou, nebudem jesť chlieb a nenapijem sa vody na tomto mieste. Lebo takýto príkaz som dostal v slove Hospodinovom: Nejedz chlieb, nepi vodu, ani sa nevráť cestou, ktorou si prišiel.*“, [1. Kráľov 13,7-9](#).

Prorok by bol dobre urobil, keby bol svoj zámer uskutočnil a čím skôr sa vrátil do Judska. Ako tak kráčal domov inou cestou, dobehol ho starec, ktorý sa vydával za proroka a oklamal Božieho muža tvrdením: „*Ja som tiež prorok ako ty a anjel ku mne prehovoril slovom Hospodinovým: Vráť ho k sebe do svojho domu, nech si zaje chleba a napije sa vody. Luhaj mu.*“, [1. Kráľov 13,18](#). Falošný prorok túto lož opakoval dovtedy, kým Božieho muža neprehovoril k návratu.

Pravý prorok bol za opovážlivosť konať proti Božiemu príkazu potrestaný. Keď obaja po návrate do Bételu sedeli spolu pri stole, falošný prorok dostal od Všemohúceho vnuknutie a „*zvolal na Božieho muža, ktorý prišiel z Júdska: Takto vraví Hospodin: Pretože si sa sprotivil Hospodinovej reči a nezachoval si príkaz, ktorý ti dal tvoj Boh... nevojde tvoja mŕtvola do hrobu tvojich otcov.*“, [1. Kráľov 13,21.22](#).

Toto proroctvo sa čoskoro doslova splnilo. *„Potom, keď sa najedol a keď sa napil, osedlal osla... Keď šiel, stretol ho na ceste lev a usmrtil ho. Jeho mŕtvola bola pohodená na ceste a osol stál vedľa nej. Aj lev stál vedľa mŕtvoly. Práve šli okolo muži a zazreli mŕtvolu pohodenú na ceste... Šli teda a vyrozprávali to v meste, v ktorom býval starý prorok. Keď to počul prorok, ktorý ho bol vrátil z cesty, povedal: Je to Boží muž, čo sa sprotivil Hospodinovej reči., 1. Kráľov 13,23-26.*

[57] Potrestanie neverného posla bolo ďalším dôkazom spoľahlivosti proroctva, ktoré zaznelo nad oltárom. Keby bol prorok, ktorý neposlúchol Božie slovo, zostal beztrestne nažive, kráľ to mohol využiť a ospravedlňovať vlastnú neposlušnosť. V roztrhnutom oltári, v meravej ruke a v strašnom potrestaní proroka, ktorý sa opovážil neposlúchnuť výslovný príkaz Hospodina, mal Járobeám poznať hnev zneváženého Boha; tieto súdy mu mali byť varovným signálom, aby prestal páchať zlo. Járobeám sa však nehodlal kajateľ, *„ale znova určil výšinových kňazov z vrstiev ľudu. Komu sa chcelo, toho ustanovil, takže sa stal výšinovým kňazom., 1. Kráľov 13,33.* Nehrešil však len sám, ale *„zvádza Izrael na hriech,; a „to sa stalo Járobeovmu domu podnetom na hriech, aby bol vykynoznený z povrchu zeme., 1. Kráľov 14,16; 13,34.*

Na konci svojho dvadsaťdvaročného panovania bol porazený vo vojne s Abijom, Rechabeámovým nástupcom. *„Járobeám sa už viac nezotavil za čias Abiju, a Hospodin ho ranil, takže zomrel., 2. Paralipomenon 13,20.*

Odpadlíctvo, ktoré sa začalo počas Járobeámovho panovania, sa natoľko rozmohlo, že nakoniec rozvrátilo celé izraelské kráľovstvo. Starý prorok Achija zo Síla, ktorý pred mnohými rokmi predpovedal dosadenie Járobeáma na trón, vyhlásil ešte pred Járobeámovou smrťou: *„Hospodin zaklátí Izraelom, ako sa kláti trstina vo vode; zavrhnú Izrael z tejto dobrej zeme, ktorú dal ich otcovi a rozptýli ich na druhej strane Veľriecky, pretože si zhotovili ašéry a tým popudzovali Hospodina. A vydá Izrael pre hriechy Járobeámove, ktoré spáchal a ktorými zvádza Izrael na hriech., 1. Kráľov 14,15.16.*

Hospodin sa nevzdal Izraela, kým sa všemožne nepostaral o jeho návrat k pravej bohoslužbe. V dlhých rokoch temna, v ktorých sa jeden panovník za druhým opovážlivo protivil Bohu a zvádza Izrael do stále odpornejšieho modlárstva, Hospodin posielal svojmu

odpadlému ľudu jedno posolstvo za druhým. V snahe zastaviť príval odpadľíctva mu prostredníctvom svojich prorokov dával príležitosť vrátiť sa k nemu. V období po rozdelení kráľovstva budú žiť a pôsobiť Eliáš a Elizeus a v krajine bude počuť láskavé napomínanie Hozeáša, Ámosa a Obadiáša. Kráľovstvo Izraela nezostane nikdy bez svedectva a Božej moci, ktorá zachraňuje pred hriechom. Aj v najtemnejších chvíľach zostane malý ostatek verný nebeskému Vládcovi, ktorý bude aj v modlárskom prostredí žiť pred tvárou svätého Boha bez hriechu. Títo verní budú zbožným zostatkom, prostredníctvom ktorého Boh nakoniec splní svoj večný zámer.

8. kapitola — Odpadnutie národa

Obdobie medzi úmrtím Járobeáma a vystúpením Eliáša pred Achábom sa vyznačovalo postupným duchovným úpadkom Izraela. Počas vlády mužov, ktorí sa nebáli Hospodina a podporovali modloslužbu, mnohí Izraelci zabudli, že majú slúžiť živému Bohu a prijali mnohé modloslužobné zvyky.

Járobeámov syn Nádab vládol nad Izraelom len niekoľko mesiacov. Jeden z jeho vojvodcov menom Baša zosnoval sprisahanie, pripravil ho o život a začal sám vládnuť. Nádab bol zabitý a s ním zahynulo aj celé jeho príbuzenstvo po otcovi *„podľa slova Hospodinovho, ktoré predpovedal prostredníctvom svojho služobníka, šílonského Achiju, pre hriechy Járobeámove, ktoré páchal a ktorými zvädzal Izrael na hriech,, 1. Kráľov 15,29.30.*

Celá Járobeáмова rodina bola vyvraždená. Modloslužba, ktorú kráľ zaviedol, privolala na svojvoľníkov odvetné sudy neba, no napriek tomu vládcovia, ktorí prišli po Járobeámovi – Baša, Élá, Zimrí a Omrí – pokračovali takmer štyridsať rokov v páchaní tých istých hanebností.

Väčšiu časť obdobia poznačeného odpadnutím Izraela vládol v júdskom kráľovstve Ása. Veľa rokov *„Ása robil to, čo bolo dobré a správne v očiach Hospodina, jeho Boha. Odstránil cudzie oltáre a výšiny, polámal posvätné stĺpy, postílal ašéry a Júdejcom prikázal hľadať Hospodina, Boha ich otcov, a počínať si podľa zákona a prikázania. Zo všetkých júdskejších miest odstránil výšiny a kadidlové oltáre; a kráľovstvo malo za neho pokoj,, 2. Paralipomenon 14,2-5 (ROH); 2. Paralipomenon 14,1-4 (ECAV).*

Ásova viera prechádzala ťažkou skúškou, keď jeho kráľovstvo napadol *„Kúšijec Zerach s miliónovým vojskom, s tristo vozmi,,. V tejto rozhodnej chvíli sa Ása nespoliehal na „opevnené mestá,, v Júdsku, ktoré vybuodoval a ohradil „múrom, vežami, bránami a závorami,, ani na „udatných hrdinov,, ktorých mal vo svojom starostlivo vycvičenom vojsku 2. Paralipomenon 14,9.6-7 (ROH); 2. Paralipomenon 14,8.5-6 (ECAV). Kráľ sa spoľahol na Hospodina*

zástupov, v mene ktorého bol Izrael v minulosti neraz obdivuhodne vyslobodený. Vojsko mal síce na boj pripravené, no pomoc očakával od Hospodina.

Nepriateľské vojská stáli proti sebe. Pre Božích služobníkov to bol čas skúšky. Vyznali každý hriech? Spoliehajú sa bezvýhradne, že Božia moc ich vyslobodí? Tieto a podobné otázky znepokojovali vodcov ľudu. Z ľudskeho hľadiska obrovské egyptské vojsko musí [59] zmiest' všetko, čo sa mu postaví do cesty. V čase mieru sa však Ása neoddával zábavám a radovánkam; dôkladne sa pripravoval na každú tiesnivú situáciu. Mal dobre vycvičenú armádu a ľud viedol k tomu, aby bol každý zmierený s Bohom. Napriek tomu, že teraz mal armádu počtom menšiu ako nepriateľ, jeho dôvera v Boha neochabla.

Keďže kráľ sa utiekal k Hospodinovi v dňoch úspechu, mohol sa naň spoľahnúť aj v dňoch ohrozenia. Z jeho prosieb je zrejmé, že Božiu obdivuhodnú moc poznal. „*Hospodine, len ty môžeš pomôcť v boji medzi silným a bezmocným,*“, prosil, „*pomôž nám Hospodine, Bože náš, ved' na teba sa spoliehame a v tvojom mene ideme proti tomuto davu. Hospodine, ty si náš Boh! Nech človek nič nezmôže proti tebe,*“, (ROH 2. Paralipomenon 14,11; ECAV 2. Paralipomenon 14,10).

Každý kresťan sa môže modliť tak ako Ása. Nebojujeme „*proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, proti mocnostiam, proti vládcom tohto temného sveta, proti duchom zla v nebesiach,*“ (Efezským 6,12). V živote musíme bojovať proti silám zla, ktoré odporujú spravodlivosti. Nespoliehame sa na človeka, ale na živého Boha. V neochvejnej viere smieme očakávať, že Boh pre česť a slávu svojho mena podporí naše ľudske úsilie svojou všemohúcnosťou. Vyzbrojení Božou spravodlivosťou môžeme zvíťaziť nad každým nepriateľom.

Viera kráľa Ásu bola mimoriadne odmenená. „*Hospodin porazil Kúšijcov pred Ásom a pred Júdom, takže Kúšijci ušli. Ale Ása a ľud, ktorý bol s ním, ich prenasledoval až po Gerár. Z Kúšijcov padlo toľko, že nikto z nich nezostal nažive, lebo boli rozdrvení pred Hospodinom a jeho táborom,*“, (ROH 2. Paralipomenon 14,12.13; ECAV 2. Paralipomenon 14,11.12).

Keď sa víťazné vojská Júdu a Benjamina vracali do Jeruzalema, „*Azarja, syn Ódédov, na ktorom spočinul Duch Boží, vyšiel pred Ásu*

a povedal mu: Čujte ma, Ása i celý Júda a Benjamin! Hospodin bude s vami, ak vy budete s ním. Keď ho budete hľadať, dá sa vám nájsť. Ak ho však opustíte, opustí vás.,, „Vy však buďte pevní, a nech vám neochabujú ruky, pretože za vaše dielo príde odmena.,, 2. Paralipomenon 15,1.2.7.

[60] Pod vplyvom týchto povzbudivých slov sa Ása rozhodol prikročiť k ďalšej náprave v Júdsku. *„Odstránil ohavnosti z celého Júdska a Benjaminska i z miest, ktorých sa bol zmocnil v efrajimskom pohorí, a obnovil oltár Hospodinov, ktorý bol pred Hospodinovou predsieňou. Nato zhromaždil všetkých Júdejcov a Benjaminscov a z Efrajima, Mennašeho a Šimeóna tých, ktorí bývali s nimi ako cudzinci, pretože mnohí z Izraela prešli k nemu, keď videli, že Hospodin, jeho Boh, je s ním. Zhromaždili sa do Jeruzalema v tretom mesiaci pätnásteho roku Ásovej vlády a obetovali toho dňa Hospodinovi z koristi, ktorú priviedli, sedemsto kusov hovädzieho statku a sedemtisíc oviec. Nato sa zmluvne zaviazali, že budú hľadať Hospodina, Boha svojich otcov, celým srdcom a celou dušou..., takže sa im dal nájsť. Tak im Hospodin poskytol pokoj od okolia.,, 2. Paralipomenon 15,8-12.15.*

Pri svojej dlhej vernej službe Hospodinovi sa však Ása dopustil aj chýb. Bolo to vtedy, keď vo svojej dôvere v Boha zakolísal. Keď raz izraelský kráľ napadol júdske kráľovstvo a zmocnil sa Rámy, opevneného mesta ležiaceho len päť míl od Jeruzalema, vtedy sa Ása v záujme záchrany uchýlil k zmluvnému spojenectvu so sýrskym kráľom Benhadadom. Keď že sa v tiesni bezvýhradne nespoľahol na Hospodina, prišiel k nemu prorok Chanání s kárajúcim poslanstvom:

„Pretože si sa spoľahol na sýrskeho kráľa a nespoľahol si sa na Hospodina, svojho Boha, uniklo ti z ruky vojsko sýrskeho kráľa. Neboli Kúšijci a Líbyjci početným vojskom s veľkým množstvom vozov a jazdcov? Keď si sa spoľahol na Hospodina, vydal ti ich do rúk. Lebo oči Hospodinove prehliadajú celú zem, aby ukázal svoju moc tým, čo majú voči nemu úprimné srdce. Bláznivo si si v tom počínal, lebo odteraz budeš mať vojny.,, 2. Paralipomenon 16,7-9.

Namiesto toho, aby Ása svoju chybu pred Hospodinom pokorne uznal, *„nahneval sa na vidca a dal ho do klady, lebo sa pre to naňho nazlostil. V tom čase zle nakladal Ása s niektorými jednotlivcami z ľudu.,, 2. Paralipomenon 16,10.*

„V tridsiatom deviatom roku svojej vlády Ása ochorel na nohy veľmi vážnou chorobou. Ale ani vo svojej chorobe nevyhľadával

Hospodina, iba lekárov., 2. Paralipomenon 16,12. Kráľ zomrel v štyridsiatom prvom roku svojho panovania a kráľom sa stal jeho syn Jozafát (Jóšáfát).

Dva roky pred Ásovou smrťou začal v izraelskom kráľovstve vládnuť kráľ Acháb. Jeho vláda sa od samého začiatku vyznačovala neslýchaným odpadlivosťou. Jeho otec Omrí, zakladateľ Samárie, *„robil, čo sa nepáčilo Hospodinovi, ba ešte horšie ako všetci pred ním., (1. Kráľov 16,25),* no Achábove hriechy boli ešte ťažšie. Svojimi činmi viac popudzoval Hospodina, Boha Izraela, ako všetci izraelskí kráľi pred ním a počínal si tak, akoby mu *„bolo málo chodiť v hriechoch Járobeáma, syna Nebátovho., 1. Kráľov 16,33.31.* Nestačilo mu, že podporoval bohoslužby zavedené v Bételi a v Dáne, ale bezbožne zavádzal ľud do hriešneho pohanstva a uctievanie Hospodina nahrádzal uctievaním Baala. *„Vzal si za ženu Jezábel, dcéru sidónskeho kráľa Etbaala. Šiel, slúžil Baalovi a klaňal sa mu. Postavil aj oltár Baalovi v Baalovom chráme, ktorý vybudoval v Samárii., 1. Kráľov 16,31.32.*

[61]

Acháb zaviedol uctievanie Baala nielen v hlavnom meste, ale na popud Jezábely vystaval pohanské oltáre na mnohých „výšinách,, kde kňazi a modloslužobníci v tóni okolitých hájov šíрили zákerný vplyv, že takmer celý Izrael zviadli k Baalovi. *„Nebolo veru takého, ako bol Acháb, ktorý sa zapredal páchat' to, čo sa Hospodinovi nepáči, k čomu ho zviadla jeho žena Jezábel. Správal sa ohavnejšie, keď chodil za modlami, ako to robili Amorejci, ktorých Hospodin zahnal spred Izraelcov., 1. Kráľov 21,25.26.*

Acháb bol morálne slaboch. Jeho manželstvo s ráznou a bezohľadnou modlárkou malo zhubné následky nielen preňho, ale aj pre celý národ. Jeho bezzásadová povaha s nepatrným zmyslom pre spravodlivosť sa dala Jezábelinou rozhodnosťou ľahko tvárniť. Sebestvom presiaknutý kráľ nevedel oceniť milosrdenstvo, ktoré Boh preukázal Izraelcom a vôbec si neuvedomoval povinnosť, ktorú ako strážca a vodca vyvoleného ľudu mal.

Následkom Achábovho zhubného vplyvu sa Izrael veľmi vzdialil od živého Boha a neodvratne šiel pred ním cestou záhuby. Tento ľud už dlhé roky strácal zmysel pre zbožnosť a bázeň pred Hospodinom. Došlo to tak ďaleko, že zjavne nebolo nikoho, kto by sa odvážil vystúpiť a otvorene poukázať na pustošiacu bezbožnosť. Temný mrak odpadlivosť zahalil celú krajinu. Všade boli Baalove

obrazy a ašéry. V krajine bolo mnoho modlárskeho chrámov a posvätných hájov, v ktorých sa uctievali výtvory ľudských rúk. Dym obetí prinášaných falošným božstvám zamoroval ovzdušie. Vrchy a údolia odrážali bujaré výkriky pohanských kňazov, ktorí obetovali planetárnym božstvám – Slnku, Mesiacu a hviezdám.

Jezábel a jej bezbožní kňazi učili ľud, že v podobe modiel uctieva božstvá, ktoré svojou tajomnou mocou ovládajú všetky živly, teda zem, oheň a vodu. Všetky dary neba – bystré potoky, vodné prúdy, nežná rosa, dážď, teda všetko, čo osviežuje zem, aby vydávala bohatú úrodu – sa pokladali za prejav priazne Baala a Ašéry, nie Darcu všetkého dobrého a dokonalého. Ľud zabudol, že vrchy a údolia, vodné prúdy a pramene má v rukách živý Boh, ktorý usmerňuje mraky na oblohe a ovláda všetky prírodné sily.

[62] Hospodin prostredníctvom verných poslov stále znova posielal odpadlému kráľovi a ľudu varovné výstrahy. Slová napomenutia a pokarhania však nikto nebral na vedomie. Boží poslovia márne presadzovali právo Hospodina, jediného Boha v Izraeli, márne upozorňovali na Boží zákon. Ľud uchvátený oslnivou krásou očarujúcich obradov modloslužby nasledoval príklad kráľa a jeho dvora a oddával sa omamným, no ponížujúcim rozkošiam zmyselnej pohanskej modloslužby. Vo svojej zaslepenosti a nerozvážnosti sa rozhodol zavrhnúť Boha a jeho bohoslužbu. Svetlo, ktoré im Boh z milosti poslal, pohltila tma. Jemné zlato stratilo svoj lesk.

Beda, sláva Izraela zapadla! Vyvolený Boží ľud nikdy predtým tak hlboko neklesol. Bolo „*štyristopät' desiat prorokov Baalových a štyristo prorokov Ašéry,*“, 1. Kráľov 18,19. Nevyhnutnú záhubu národa mohla odvrátiť len Božia zázračná moc. Aj keď sa Izrael dobrovoľne zriekol Hospodina, Boh neprestal milovať tých, ktorí boli zvedení do hriechu a hodlal k nim poslať jedného zo svojich najodvážnejších prorokov, ktorý v mnohých roznieti vernosť Hospodinovi, Bohu ich predkov.

V gileádskej vrchovine, východne od Jordána, žil v čase Achábovej vlády zbožný muž, ktorý svojím odvážnym počínaním hodlal zastaviť rýchlo sa šíriace odpadnutie v Izraeli. Eliáš Tišbejský, ktorý žil celkom jednoduchým životom ďaleko od ruchu vtedajších veľkomiest, začal svoje poslanie vo viere, že Boh mu pripraví cestu a dá aj úspech. Zvestoval spoľahlivé a mocné slovo a celý život zasvätil náprave. Stal sa hlasom volajúcim na púšti, ktorý mal karhať hriech a zahatať príval neprávostí. Prišiel medzi ľud karhať hriech a jeho poslanstvo bolo balzomom pre všetkých, ktorí v Gileáde ochoreli hriechom a chceli sa uzdraviť.

Eliáš bol veľmi skormútený a roztrpčený, keď videl, že Izrael stále viac upadá do modlárstva. Hospodin urobil pre svoj ľud veľké veci. Vyslobodil Izraelcov z otroctva a „*dal im krajiny pohanov..., aby dbali na jeho ustanovenia a zachovávali jeho zákony,*“ [Žalm 105,44.45](#). Na blahodarný zámer Hospodina sa však už zabudlo. Nevera odlúčila vyvolený národ od Zdroja sily. Eliáš zo svojho vrchárskeho útočiska sledoval toto odpadnutie a bol zarmútený. V tiesni prosil Boha aby ľudu, ktorý sa kedysi tešil z jeho priazne, skrížil cestu, ak treba aj súdmi, aby Izrael v skutočnom svetle spoznal, že sa Bohu odcudzil. Eliáš túžil, aby sa Izraelci kajali, skôr ako na svojej hriešnej ceste zájdu tak ďaleko, že podnietia Hospodina, aby ich celkom vyhubil.

Eliášovu modlitbu Boh vypočul. Často opakované výzvy, napomenutia a výstrahy neprivádzali Izraelcov k pokániu. Nadišiel čas, aby Boh oslovil Izraelcov trestami. Vyznávači Baala popierali, že nebeské dary – rosu a dážď – dáva Hospodin; pokladali to za prejav prírodných síl a tvrdili, že kvetenstvo i bohatá úroda sú výsledkom tvorivej sily slnka. Pre túto neveru malo zem zasiahnúť Božie zlorečenie. Odpadlé kmene Izraelcov mali poznať, aké nerozvážne je veriť, že časné požehnania im dáva Baal. Kým sa kajúcne nevrátia k Bohu a neuznajú ho za jediný zdroj všetkého požehnania, zem nezvlaží ani rosa, ani dážď.

[64] Eliáš dostal príkaz, aby nebeské poslanstvo o súde oznámil Achábovi. Eliáš sa nechcel stať svojvoľne Hospodinovým poslom, ale Hospodinovo slovo prišlo k nemu. Z horlivosti za Božiu vec sa rozhodol splniť Boží rozkaz, aj keď poslušnosť v tomto prípade znamenala bezodkladnú zhubnú odvetu zo strany bezbožného kráľa. Prorok sa hneď vydal na cestu, putoval dňom i nocou, kým neprišiel do Samárie. Keď došiel k palácu, nežiadal o vstup, ani nečakal, kým ho podľa zvyku ohlásia. V hrubom rúchu, aké v tých časoch proroci obvykle nosievali, prešiel, zrejme nepozorovane, popri strážach a zrazu sa ocitol pred udiveným kráľom.

Eliáš svoj náhly príchod nijako neospravedlňoval. Príkaz prehovoriť dostal od niekoho väčšieho, než je izraelský vládca. Zdvihol ruku k nebu a v mene živého Boha oznámil, že Izrael postihnú sudy Najvyššieho. *„Ako žije Hospodin, Boh Izraela, v službe ktorého stojím, nebude po tieto roky ani rosy, ani dažďa, iba ak na moje slovo,,* [1. Kráľov 17,1](#).

Toto poslanstvo mohol Eliáš oznámiť preto, lebo neochvejne veril v spoľahlivú moc Božieho slova. Keby nebol bezvýhradne dôveroval Hospodinovi, ktorému slúžil, nikdy by nebol predstúpil pred Achába. Eliáš šiel do Samárie popri riekach, v ktorých voda nikdy nechýbala a prechádzal okolo zelených pahorkov a lesných porastov, ktorým sucho akoby nemohlo ublížiť. Kam sa len poďíval, všetko bolo odiate krásou. Prorok sa mohol diviť, ako by mohli vyschnúť rieky, v ktorých voda nikdy neprestala tiecť a ako by mohlo sucho spáliť tieto pahorky a údolia. Prorok však nijako nepochyboval. Skutočne veril, že Boh pokorí odpadlý Izrael súdmi, ktoré ho privedú k pokániu. Z neba vyšiel príkaz a Božie slovo sa muselo splniť. Eliáš verne splnil svoje poslanie s nasadením vlastného života. Poslanstvo o prichádzajúcom súde zaznelo v ušiach bezbožného kráľa ako zahrmenie z jasného neba. Skôr však, než sa mohol Acháb z prekvapenia spamätať či odpovedať, Eliáš odišiel tak rýchlo, ako rýchlo prišiel, a na účinok poslanstva nečakal. Hospodin ho predchádzal a upravoval mu cestu. Proroka vyzval: *„Obráť sa na východ a ukry sa pri potoku Kerít, ktorý je na východ od Jordána. Z potoka budeš piť a krkavcom som prikázal, aby ťa tam živili,,* [1. Kráľov 17,3.4](#).

Kráľ začal dôkladne pátrať, ale proroka nebolo možno nájsť. Kráľovná Jezabel rozhnevaná poslanstvom, ktoré zdržiavalo dary neba, sa bezodkladne poradila s Baalovými kňazmi a spolu zlorečili

prorokovi, čím privolávali Hospodinov hnev. Usilovné hľadanie posla osudnej zvesti bolo však márne. Pred ostatnými nemohli utajiť, že vedia o vyslovenom rozsudku ako dôsledku odpadnutia. Správa o tom, že Eliáš vyčítal Izraelu hriechy a prorokoval o skorom treste, sa rýchlo rozšírila po celej krajine. Niektorí sa vyľakali, ale ostatní sa nebeskému posolstvu hlučne vysmiali.

Prorokove slová sa začali hneď naplňať. Tí, ktorí sa spočiatku [65] vysmievali čo i len zmienke o pohrome, čoskoro museli o tom vážne rozmýšľať, lebo o niekoľko mesiacov zem vyschla; nezavlažovala ju totiž ani rosa, ani dážď. Vody z riek začalo ubúdať a potoky začali vysychať. Niečo také nikto nepamätal. Predstavitelia národa však vyzývali ľud, aby dôveroval Baalovej moci a aby Eliášovo proroctvo nebral vážne. Kňazi tvrdili, že dážď pochádza len z Baalovej moci a nabádali ľud, aby sa Eliášovho proroctva nebál a netriasol sa pred ním. Dôrazne pripomínali, že len Baal dáva úrodu vo svoj čas a stará sa o ľudí i o zvieratá.

Božie posolstvo určené Achábovi poskytlo Jezábele, jej kňazom a všetkým Baalovým a Aštartiným nasledovníkom príležitosť vyskúšať moc svojich bohov a, ak sa dá, dokázať, že Eliášove slová sú falošné. Eliášovo proroctvo tu stálo proti tvrdeniu stovák modlárskeho kňazov. Keby Baal napriek prorokovmu vyhláseniu mohol dať rosu a dážď, aby v riekach znova tiekla voda a rastlinstvo sa rozzelenalo, potom nech ho kráľ Izraela uctieva a ľud nech ho nazve Bohom.

Keď že Baalovi kňazi boli rozhodnutí udržať ľud v klame, ďalej prinášali obeť svojim bohom a žiadali od nich zavlaženie zeme. Kňazi sa snažili zmierniť hnev božstiev drahými obeťami. S horlivosťou hodnou lepšieho diela úpenlivo prosili pri svojich oltároch o dážď. Ich volanie a prosby sa každú noc rozliehali v krajine. Cez deň sa však na oblohe neobjavil ani mráčik, ktorý by zmiernil páľavu slnka. Vysušenú pôdu nezavlaží ani rosa, ani dážď. Hospodinovo slovo sa nemení, nech Baalovi kňazi robia, čo chcú.

Dážď neprichádza ani po roku. Zem je ako ohňom spálená. Prudká horúčava stravuje posledné zvyšky zelene. Rieky vyschli a smädom vyčerpané stáda dobytka blúdia z miesta na miesto. Polia kedysi zelené sa podobajú spustnutým úhorom, ba rozpáleným piesočným púšťam. Z hájov zasvätených modlám opadlo suché lístie a z lesných stromov zostali rozkonárené pahýle, ktoré neposkytnú

nijaký tieň. Vzduch je suchý a dusný; piesočné búrky oslepujú a sť ažujú dych. Kedysi kvitnúce mestá a dediny sa zmenili na miesta smútku. Ľudia i zvieratá hynú hladom a smädom. Neodvratne sa blíži strašný hladomor.

[66] Izrael sa však ani napriek týmto dôkazom Božej moci nekajal a neprijal Božie výstražné poučenie. Izraelci nepostrehli, že Tvorca prírody ovláda jej zákony, ktoré sa môžu stať prostriedkom požehnaní alebo záhuby. Vo svojej pýche a oddanosti falošnej bohoslužbe nechceli pokorne uznať Božiu mocnú ruku a začali hľadať nejakú inú príčinu, ktorej by pripísali svoje utrpenie.

Jezábel zavrhovala predstavu, že by sucho mohlo byť súdom od Hospodina. Bola rozhodnutá vzdorovať nebeskému Bohu a takmer s celým Izraelom videla príčinu všetkého ich nešťastia v Eliášovi. Ved' či to nebol práve on, kto brojil proti spôsobu ich bohoslužby? Keby sa ho mohla zbaviť, hnev bohov by utíchol a trápenie by prestalo.

Na podnet Jezábely začal Acháb ešte dôkladnejšie hľadať prorokov úkryt. Do okolitých blízkyh i vzdialených krajín rozoslal poslov, ktorí mali nájsť nenávideného a obávaného muža, pričom od jednotlivých kráľovstiev a národov vyžadoval prísahu, že o prorokovom pobyte naozaj nič nevedia. Pátranie však bolo márne. Prorok bol v bezpečí pred nenávisťou kráľa, ktorého hriechy privolali na zem hnev zneváženého Boha.

Jezábele sa nepodarilo chytiť Eliáša, preto sa rozhodla, že z pomsty dá pozabíjať všetkých Hospodinových prorokov v Izraeli. Nažive nemal zostať ani jediný. Rozhnevaná žena svoj zámer uskutočnila. Obet'ou tejto pomsty sa naozaj stali mnohí Boží služobníci. Všetci však nezahynuli. Bohu zostal verný aj správca Achábovho domu Obadjá, ktorý „vzal sto prorokov,, a s nasadením vlastného života „*ich ukryl po päťdesiatich mužoch v jaskyni a živil ich chlebom a vodou,,* 1. Kráľov 18,4.

Ubehol druhý rok hladomoru a na neľútostnom nebi sa dosiaľ neukázal ani najmenší náznak dažďa. Krajinu ďalej pustošilo sucho a hlad. Bezradní otcovia a matky nevedeli zmierniť útrapy svojich detí a museli hľadať, ako im bezmocne hynú. Odpadlý Izrael sa však ani za týchto okolností nechcel kajúčne pokoriť pred Bohom a svoj hnev zamieraval proti mužovi, pre ktorého ich stihli tieto strašné sudy. Zdalo sa, že Izraelci nevedia vo svojom utrpení a biede

rozpoznať výzvu na pokánie, teda Boží zásah varujúci ich prekročiť ochrannú hrádzu Božieho odpustenia.

Odpadnutie Izraela bolo horšie než všetko utrpenie z hladomoru. Ľud sa mal podľa Božej vôle zbaviť falošných predstáv a pochopiť, že za život a všetko ostatné požehnanie má byť vd'áčny jedine Bohu. On im chcel pomôcť, aby znova našli stratenú vieru, a preto na nich musel dopustiť veľké utrpenie.

„Či azda mám záľubu v smrti bezbožného – znie výrok Hospodina Pána – a nie v tom, aby sa odvrátil od svojej cesty a ostal nažive?“, „Odhod'te od seba všetky svoje priestupky, ktorých ste sa dopúšťali, a vytvorte si nové srdce a nového ducha. Ved' prečo máte pomrieť, dom Izraela!? Lebo nemám záľubu v smrti toho, kto musí zomrieť – znie výrok Hospodina Pána. Obrát'te sa a budete žiť!“, „Odvráť'te sa, odvrát'te sa od svojich zlých spôsobov života! Prečo máte vymrieť, dom Izraela?“, [Ezechiel 18,23.31.32; 33,11](#).

[67]

Zmyslom výziev, ktorými Boh prostredníctvom svojich poslov oslovoval Izraelcov, bol návrat tohto ľudu k vernosti Hospodinovi. Keby boli dbali na tieto výzvy a odvrátili sa od Baala k živému Bohu, Eliáš im nikdy nemusel oznámiť posolstvo o chystanom súde. Výstrahy, ktoré im mohli byť životodarnou vôňou, stali sa tomuto ľudu smrtonosným pachom. Z urazenej pýchy v nich vyklíčil hnev proti Božím poslom a spaľovala ich veľká nenávisť k prorokovi Eliášovi. Keby ho mohli chytiť, ochotne by ho vydali Jezábele, ako keby umlčaním proroka mohli zabrániť naplneniu jeho slov! Napriek pohrome, ktorá ich postihla, neochvejne zotrvali vo svojom modlárstve. Tým len vystupňovali svoju vinu, pre ktorú ich nebo trestalo súdmi.

Ťažko skúšaný Izrael mal iba jeden liek – odvrátiť sa od hriechov, pre ktoré sa ho bolestne dotkla trestajúca ruka Všemohúceho a celým srdcom sa primknúť k Hospodinovi. Izrael dostal uistenie: *„Ked' uzavriem nebesá, takže nebude dažďa, alebo prikážem kobyľkám vyžrať zem, alebo dopustím na svoj ľud mor, ľud môj však, ktorý je pomenovaný po mne, sa pokorí, bude sa modliť, hľadat' moju tvár a odvráti sa od svojich zlých ciest, vyslyším ho z neba, odpustím mu hriech a jeho krajinu vyliečim., 2. Paralipomenon 7,13.14.* Len pre tento blahodarný zámer im Boh aj nad'alej odmietol zoslať rosu a dážď, kým nenastane rozhodná náprava.

10. kapitola — Prísne pokarhanie

Určitý čas sa Eliáš skrýval vo vrchovitom kraji pri potoku Karit. Hospodin sa mu tu dlhé mesiace obdivuhodne staral o obživu. Keď neskôr následkom trvalého sucha aj tento potok vyschol, Eliáš mal na Boží príkaz odísť do pohanskej krajiny. Hospodin ho vyzval: *„Vstaň, chod' do Sarepty, ktorá patrí k Sidónu, a bývaj tam. Prikázal som tam vdove, aby t'a živila., 1. Kráľov 17,9.*

Táto žena nebola z Izraela. Hoci nemala podiel na výsadách a požehnaníach Božieho vyvoleného ľudu, verila v pravého Boha a žila podľ a svetla, ktoré jej osvecovalo cestu. Keď už Eliášov pobyt v Izraeli nebol bezpečný, Hospodin ho poslal k tejto žene, aby v jej dome našiel útočisko.

Eliáš *„teda vstal a odišiel do Sarepty. Keď došiel k bráne mesta, bola tam práve vdova, ktorá zbierala drevo. Zavolať na ňu a povedal: Prines mi, prosím, trochu vody v nádobe, nech sa napijem. Keď mu šla priniesť, zavolať za ňou: Prines mi so sebou aj krajec chleba., 1. Kráľov 17,10.11.*

Túto domácnosť tiesnila chudoba a hlad, takže aj tie skromné zásoby potravy sa vyčerpali. Eliáš prišiel práve vtedy, keď ženu trápila obava, že v boji o záchranu života musí podľahnúť. Jej viera v moc živého Boha, ktorý sa o jej potreby môže postarať, prechádzala najť ažšou skúškou. V krajnej núdzi prejavila svoju vieru tým, že splnila prosbu cudzinca, ktorý ju žiadal, aby sa s ním rozdelila o poslednú skyvu chleba.

Na Eliášovu prosbu o jedlo a nápoj vdova odpovedala: *„Ako žije Hospodin, tvoj Boh, nemám nič upečené. Mám iba za hrst' múky v hrnci a trochu oleja v krčahu. Práve zbieram zopár kúskov dreva a idem to pripraviť sebe a svojmu synovi. Keď to zjeme, zomrieme., Eliáš jej povedal: „Neboj sa, chod', urob, ako hovoríš, ale urob z toho najprv malý posúch a prines mi ho. Sebe a svojmu synovi urobíš potom. Lebo takto hovorí Hospodin, Boh Izraela: Z hrnca sa neminie múka, ani z krčaha nebude chýbať olej až do dňa, keď Hospodin zošle na zem dážď., 1. Kráľov 17,12-14.*

Vdova až dosiaľ priateľsky a ochotne prijímala všetkých cudzincov a obstála aj teraz v mimoriadnej skúške svojej pohostinnosti, pretože „urobila podľa Eliášovho slova,.. Pritom nebrala ohľad na následky, ktoré to mohlo mať pre ňu a pre jej dieťa, ale bezvýhradne dôverovala Bohu Izraela, ktorý jej môže pomôcť v každom nedostatku. [69]

Pohostinnosť, ktorú táto fénická žena preukázala Božiemu prorokovi, bola obdivuhodná, no obdivuhodne bola odmenená aj jej viera a láskavosť. „*Jedla ona i on i jej domácnosť po tie dni. Múka z hrnca sa nemíňala, ani olej z krčaha nechýbal podľa slova Hospodinovho, ktoré povedal prostredníctvom Eliáša. Po týchto udalostiach ochorel syn onej ženy, majiteľky domu, a jeho choroba bola taká ťažká, že v ňom neostalo dychu. Povedala Eliášovi: Čo mám ja s tebou, Boží muž?! Prišiel si mi pripomenúť moju vinu a usmrtiť môjho syna? On jej odvetil: Daj mi svojho syna. Potom jej ho vzal z lona, vyniesol ho do hornej izby, kde býval. Uložil ho na svoje lôžko... Potom sa po trikrát rozťahol nad dieťaťom a volal k Hospodinovi... Hospodin vypočul hlas Eliášov a život dieťaťa a sa vrátil do jeho tela, takže ožilo.*

Vtedy vzal Eliáš dieťa a zniesol ho z hornej izby do domu. Podal ho matke a povedal: Pozri, tvoj syn žije. Žena odvetila Eliášovi: Teraz som spoznala, že si muž Boží a že slovo Hospodinovo v твоjich ústach je pravda.,, [1. Kráľov 17,15-24](#).

Vdova zo Sarepty sa rozdelila s Eliášom o posledné sústo a za odmenu zostala aj so synom nažive. Hospodin sľubuje veľké požehnanie všetkým, ktorí v tiesnivých skúškach a v biede poskytujú pomoc ešte núdznejším. Boh sa nemení. Jeho moc nie je dnes menšia, než bola za čias Eliáša. Prísľub: „*Kto prijíma proroka ako proroka, dostane odmenu proroka.,, ([Matúš 10,41](#))*, nie je dnes menej spoľahlivý, než bol vtedy, keď ho vyslovil náš Spasiteľ.

„*Nezabúdajte na pohostinnosť, lebo takto prijali niektorí aj host'ov, aj anjelov, a ani o tom nevedeli.,, [Židom 13,2](#)*. Postup času tieto slová nijako neoslabil. Náš nebeský Otec dosiaľ dáva svojim deťom na ich životnej púti požehnané príležitosti. „*Ak poskytnieš hladnému, po čom sám túžiš, a nasýtiš strápeného, potom zažiarí tvoje svetlo v temnosti a tvoja tma bude ako poludňajší jas. Hospodin ťa ustavične povedie, ukojí tvoju túžbu aj vo vyprahlom kraji; posilní*

ti kosti a budeš ako zavlažovaná záhrada, ako vodný prameň, ktorého vody nesklamú., Izaiáš 58,10.11.

Kristus dnes svojim verným služobníkom vraví: „*Kto vás prijíma, mňa prijíma, a kto mňa prijíma, prijíma toho, ktorý ma poslal.,* Nijaký skutok lásky vykonaný v Kristovom mene nezostane bez povšimnutia a odmeny. Kristus si vo svojej láske rovnako všíma aj tých najslabších a najponíženejších z Božej rodiny. Hovorí: „*Kto by sa dal napiť jednému z týchto maličkých.,* (takých, ktorí sa svojou vierou a poznaním Krista podobajú deťom) „*čo len za pohár čerstvej vody ako učeníkovi, nepríde o svoju odplatu., Matúš 10,40.42.*

Eliáš sa počas dlhých rokov sucha a hladu vrúčne modlil, aby sa Izraelci zriekli modloslužby a aby verne poslúchali Boha. Kým Hospodinova ruka tvrdo skúšala krajinu, prorok trpezlivo vyčkával. Všade okolo seba pozoroval príliv utrpenia a biedy. V tiesni a smútku nad tým si prial mať moc a možnosť bezodkladne uskutočniť nápravu. Keď že Hospodin mal svoj zámer, jeho služobníkovi zostávalo len modliť sa, veriť a čakať, kým dozrie čas pre rozhodujúci čin.

Odpadnutie počas Achábovej vlády bolo len následkom dlhodobého páchania neprávostí. Izrael sa každoročne krok za krokom odchyľoval od pravej cesty. Jedno pokolenie za druhým odmietalo ísť správnou cestou, takže veľkú väčšinu národa nakoniec ovládla moc temna.

Približne sto rokov uplynulo odvtedy, čo Izraelci počas vlády kráľa Dávida radostnými chválospevmi svorne velebili Najvyššieho. Tým dávali najavo, ako bezvýhradne závisia od každodenne prejavovanej Božej milosti. Sledujme slová ich vtedajšieho chválospevu:

*„Bože, naša spása,...
Plesanie pôsobíš tam,
kde svitá ráno a zmráka sa večer.
Navštevuješ zem a zvlažuješ ju,
hojne ju zúrodňuješ.
Riečisko Božie je plné vody.
Pripravuješ im obilie.
Áno, takto sa staráš o zem:
zalievaš jej brázdy,
zarovnávaš jej hrudy,
dažd'om ju kypríš*

*a požehnávaš jej porast.
 Korunuješ rok svojou dobrotou,
 v šľapajach tvojich vyviera tuk.
 Pusté pasienky sú plné vlahy,
 kopce sa opasujú jasotom.
 Lúky sa zobia stádami,
 doliny sa odievajú obilím,
 zvučia plesaním a spevom.,,*

Žalm 65,6,9-14.

Výrazom viery Izraelcov bol vtedy ich spev oslavujúci Boha ako toho, ktorý „založil zem.,,:

*„Záplavou si ju pokryl ako rúchom,
 vody stáli nad vrchmi.
 Pred tvojou hrozbou odtiekli,
 tvoj hromový hlas ich vydesil.
 Keď sa vynorili vrchy, klesli do dolín,
 na miesto, ktoré si im vymedzil.
 Hrádzu si im postavil, ktorú neprekročia,
 aby znova nepokryli zem.,,*

[71]

Žalm 104,6-9.

Len neobmedzená moc Večného udržuje prírodné živly na zemi, na mori a na nebi v ich medziach. Boh používa tieto živly v záujme blaha svojho stvorenia. On „otvára svoju bohatú pokladnicu, nebesá, aby v pravý čas dal dážď na tvoju krajinu a aby požehnal každé dielo tvojich rúk.,, **5. Mojžišova 28,12.**

*„Pramene vypúšť aš do potokov,
 čo tečú medzi vrchmi,
 napájajú všetku poľnú zver;
 z nich si divé osly uhášajú smäd.
 Nad nimi hniezdi vtáctvo nebeské,
 spomedzi vetiev sa ozýva jeho hlas...
 Trávu nechávaš rásť pre dobytok,
 aj byliny, čo človek pestuje,
 aby zo zeme získal obživu,*

aj víno, čo srdce človeka rozveselí,
 olej, aby sa skvela tvár,
 a chlieb, aby posilnil srdce človeka...
 Ako mnoho je tvojich diel, Hospodine!
 Všetky si múdro utvoril;
 zem je plná tvojho tvorstva.
 Tu je more, veľké, široštre,
 hemží sa v ňom bezpočtu
 živočíchov malých i veľkých...
 To všetko čaká na teba,
 že im dáš načas potravu.
 Dávaš im, zbierajú,
 otváraš ruku, sýtia sa dobrotami.,,

Žalm

104,10-15.24-28.

[72] Izraelci mali v minulosti mnoho príležitostí, aby sa mohli radovať. Krajina, do ktorej ich Hospodin priviedol, bola krajinou oplývajúcou mliekom a medom. Počas putovania púšťou ich Boh ubezpečoval, že ich dovedie do krajiny, kde nemusia trpieť nedostatkom dažďa. Izraelcom vtedy povedal: „Krajina, ktorú prichádzaš zaujať, nie je ako egyptská krajina, z ktorej ste vyšli, v ktorej si sial svoje semeno a ktorú si zavlažoval prácou svojich nôh ako zeleninovú záhradu. Krajina, ktorú idete zaujať, je krajinou vrchov a údolí; vodu pije z nebeského dažďa; je krajinou, o ktorú sa stará Hospodin, tvoj Boh; oči Hospodina, tvojho Boha, sú na ňu upreté ustavične, od začiatku do konca roku.,, 5. Mojžišova 11,10-12.

Prísľub hojnosti dažďa dostali Izraelci pod podmienkou poslušnosti. Hospodin povedal: „Ak budete naozaj poslúchať moje príkazy, ktoré vám dnes dávam, totiž, aby ste milovali Hospodina, svojho Boha, a slúžili mu celým srdcom a celou dušou, tak dám dažď vašej krajine v pravý čas, jesenný i jarný dažď; zoberieš svoje obilie i svoj mušt i olej, a dám ti trávu na poli pre tvoj dobytok; budeš jest' a nasýtiš sa.,,

Hospodin napomenul svoj ľud: „Dbajte, aby sa vaše srdce nedalo zviest', aby ste neodbočili, neslúžili iným bohom a neklaňali sa im. Lebo hnev Hospodinov by vzplanul proti vám, on by zatvoril

nebesá a nebolo by dažďa, zem by nevydala svoje úrody a vy by ste rýchlo vyhynuli v dobrej krajine, ktorú vám Hospodin dáva.,,

Boh upozornil Izraelcov: „*Ak nebudeš poslúchať hlas Hospodina, svojho Boha, a nebudeš zachovávať všetky jeho príkazy a jeho ustanovenia,... nebesá nad tvojou hlavou budú ako meď a zem pod tebou bude ako železo. Namiesto dažďa Hospodin dá tvojej krajine piesok a prach zostúpi na teba z nebies, kým ťa nezničí.,* 5. Mojžišova 11,10-17; 28,15.23.24.

Tieto múdre rady dal Hospodin v minulosti Izraelovi. Svojmu vyvolenému národu prikázal: „*Vložte si tieto moje slová do svojho srdca a do duše a priviažte si ich ako znamenia na svoje ruky; i budete ich mať ako pásku na čele medzi svojimi očami. Poučte o nich svoje deti; hovor im o nich, keď budeš sedieť vo svojom dome i keď pôjdeš cestou, keď budeš líhať i keď budeš vstávať.,* 5. Mojžišova 11,18.19. Tieto príkazy boli jednoznačne jasné. V priebehu stáročí však jedno pokolenie za druhým strácalo zo zreteľa opatrenia, ktoré boli v záujme ich duchovného blaha. Zákerný vplyv odpadnutia ohrozoval každú hrádzu Božej milosti.

Preto musel Hospodin navštíviť svoj ľud najprísnejšími súdmi. Eliášova predpoveď sa splnila v strašnom rozsahu. Tri a pol roka márne hľadali posla neblahého proroctva po všetkých mestách a krajinách. Podľa Achábovho príkazu sa museli mnohí panovníci prísazne zaviazat', že v ich krajine sa cudzí prorok nezdržuje. Pátranie však aj tak pokračovalo, lebo Jezábel a Baalovi proroci Eliáša na smrť nenávideli a nešetřili síl, aby ho chytili. Dažďa však stále nebolo. [73]

Nakoniec, „*po mnohých dňoch.,,* Eliáš počul Hospodinovo slovo: „*Chod', ukáž sa Achábovi a ja dám na zem dažď.,,*

Na Boží rozkaz „*Eliáš teda odišiel ukázať sa Achábovi.,* 1. Kráľov 18,1.2. Práve vtedy, keď prorok odchádzal do Samárie, Acháb navrhol správcovi svojej domácnosti Obadiášovi, aby dal dôkladne hľadať pramene a zdroje vody v nádeji, že pre svoje hynúce stáda dobytky nájde pastvu. Následky dlhotrvajúceho sucha ťažko znášal aj kráľovský dvor. Kráľ a hlboko znepokojoval výhľad do budúcnosti vlastného domu, preto sa rozhodol zúčastniť sa aj so svojím služobníkom vyhľadávania možných pastvísk. „*Potom si rozdelili krajinu, aby ňou prešli. Acháb šiel jednou cestou sám a Obadiáš šiel druhou cestou sám. Na ceste sa Obadiášovi prihodilo, že sa stretol s*

Eliášom. Keď ho spoznal, padol na tvár a povedal: Ty si to, pane môj, Eliáš?., 1. Kráľov 18,6.7.

Počas odpadnutia Izraela Obadiáš zostal Bohu verný. Ani jeho pán, kráľ, ho nemohol prinútiť, aby sa spreneveril živému Bohu. Eliáš poctil Obadiáša príkazmi: „*Chod', povedz svojmu pánovi: Tu je Eliáš.,*

Krajne vyľakaný Obadiáš zvolal: „*Čím som sa previnil, že vydávaš svojho služobníka do rúk Achábových, aby ma usmrtil?., Prísť k Achábovi s takým posolstvom znamenalo vyniesť nad sebou rozsudok smrti. Obadiáš vysvetľoval prorokovi: „Ako žije Hospodin, tvoj Boh, niet národa ani kráľovstva, kde by nebol môj pán poslal hl'adat' t'a, a keď mu povedali, že t'a niet, žiadal od kráľovstva a národa prísahu, že t'a nenašli. A ty mi teraz hovoríš: Chod' a povedz svojmu pánovi: Tu je Eliáš? Ved' keď odídem od teba, Duch Hospodinov t'a odnesie neviem kam; ja však pôjdem oznámiť Achábovi a keď t'a on nenájde, zabije ma., 1. Kráľov 18,8-12.*

Obadiáš proroka úpenlivo žiadal, aby ho do toho nenútil. Prosil: „*Tvoj služobník sa predsa od mladosti bojí Hospodina. Či neoznámili môjmu pánovi, ako som sa zachoval, keď Jezábel vraždila prorokov Hospodinových, že som ukryl z prorokov Hospodinových sto mužov po päť desiatich v jaskyni a že som ich živil chlebom a vodou? A ty mi teraz hovoríš: Chod', povedz svojmu pánovi: Tu je Eliáš! Ved' ma zabije., 1. Kráľov 18,12-14.*

[74] Slávnostnou prísahou sľúbil Eliáš Obadiášovi, že jeho posolstvo nebude márne. Povedal: „*Ako žije Hospodin mocností, v službe ktorého stojím, dnes sa mu ukážem. Takto ubezpečený Obadiáš šiel v ústrety Achábovi a keď mu vec oznámil, vydal sa Acháb v ústrety Eliášovi., 1. Kráľov 18,15.16.*

Udivený a vyľakaný kráľ vypočul posolstvo muža, ktorého sa bál, ktorého nenávidel a ktorého tak neúnavne hl'adal. Dobre vedel, že Eliáš by neohrozil svoj život len preto, aby sa s ním stretol. Má prorok azda ďalšie proroctvo súdu nad Izraelom? Kráľ a zovrela hrôza. Spomenul si na Járobeámovu vyschnutú ruku. Stretnutiu s Božím prorokom sa Acháb nemohol vyhnúť, ani sa neopovážil zdvihnúť ruku proti nemu. Rozrušený panovník šiel teda v sprievode svojej telesnej stráže prorokovi v ústrety.

Kráľ a prorok si stoja zoči voči. Hoci Achába spaľuje nenávisť, v Eliášovej prítomnosti je krotký a bezmocný. Jeho prvé slová: „*Si*

to ty, čo do záhuby vedieš Izrael?., (1. Kráľov 18,17) svedčia o najv-nútornejších pocitoch panovníka. Acháb vie, že nebo sa zatvorilo na Boží príkaz, no napriek tomu chcel vinu za tvrdé súdy, ktoré postihli krajinu, zvaliť na proroka.

Je celkom prirodzené, ak priestupník obviňuje Božieho posla za pohromy, ktoré ho stíhajú ako trest za to, že opustil cestu spravodlivosti. Kto podľahne satanovej moci, ten už veci vidí inak, než ich vidí Boh. Keď sa takým ľuďom nastaví zrkadlo pravdy, roztrpčí ich predstava, že by mohli byť pokarhaní. V hriešnej zaslepenosti odmietajú kajať sa. Zdá sa im, že Boží služobníci sa obracajú proti nim, a preto si zaslúžia najprísnejší trest.

Eliáš v istote svojej nevinu stojí pred Achábom; nemá sa prečo kráľovi ospravedlňovať a nemá ani dôvod lichotiť mu. Kráľovmu hnevu sa nechce vyhnúť tým, že mu oznámi skorý koniec sucha. Nehľadá ospravedlnenie. V horlivosti pre Božiu česť odmieta obviňovanie a kráľovi smelo oznamuje, že tú strašnú pohromu na Izrael privolali práve **jehohriechy** i hriechy **jehootcov**. Smelo vraví: „*Ja nevediem do záhuby Izrael, ale ty a dom tvojho otca, lebo ste opustili príkazy Hospodinove a chodíte za baalmi,*., 1. Kráľov 18,18.

Aj dnešný svet potrebuje počuť prísne karhajúci hlas, pretože ohavné hriechy odvrátili ľudí od Boha. Nevera sa stala módou. Tisíce vyhlasujú: „*Nechceme, aby tento človek nad nami kral'oval,*., Lukáš 19,14. Prívetivé kázne, ktoré ľud často počúva, nemajú trvalý účinok, lebo trúba nevydáva jasný zvuk. Rázne, jednoduché pravdy Božieho slova neprenikli ľuďom do hlbín srdca.

Mnohí zdanliví kresťania by svoje skutočné pocity vyjadrili otázkou: „*Treba hovoriť až tak jasne?*., Práve tak by sa mohli pýtať: Prečo Ján Krstiteľ musel povedať farizejom: „*Hadie plemeno, kto vám ukázal, ako uniknúť nastávajúcemu hnevu!?*., Lukáš 3,7. Prečo musel rozhnevať Herodiadu tým, že Herodesovi vytýkal jeho hriešny vzťah k bratovej manželke. Kristov predchodca prišiel o život práve pre svoju otvorenosť. Nemohol si počínať opatrnejšie, aby nevzbudil nenávisť tých, ktorí páchali hriech?

Tak uvažujú tí, ktorí by mali byť vernými strážcami Božieho zákona, a preto namiesto vernosti prichádza k slovu opatrnosť a hriech sa nekarhá. Kedy znova zaznie v cirkvi hlas, ktorý bude verne karhať?

Slová tak jednoznačne jasné, ktorými Nátan oslovil Dávida: „Ty si ten muž!“, (2. Samuelova 12,7) počut' dnes z kazateľní len veľmi zriedka a ešte zriedkavejšie ich možno čítať v tlači. Keby zazneli častejšie, mohli by sme byť svedkami väčších prejavov Božej moci medzi ľuďmi. Boží poslovia by nemali nariekať, že ich úsilie neprináša plody, kým sa nezbavia túžby páčiť sa ľuďom a chlácholiť ich, čím sa pravda len zamlčuje.

Tí kazatelia, ktorí ľuďmi len utešujú slovami „pokoje, pokoj“, vtedy, keď Boh o pokoji nehovorí, mali by sa pokoriť pred Bohom, prosiť ho o odpustenie neúprimnosti a nedostatku mravnej odvahy. Títo ľudia oslabujú zverené poslanstvo nie z nejakej lásky k blíznym, ale z ohľadu na seba a z pohodlnosti. Skutočnej láske ide predovšetkým o Božiu česť a o záchranu ľudí. Kto touto láskou žije, ten nebočí od pravdy v snahe vyhnúť sa nepríjemným následkom priamej a jasnej reči. Keď ide o záchranu ohrozených ľudí, vtedy Boží služobníci nemyslia na seba, ale zvestujú to, čo povedať treba bez snahy ospravedlňovať či prikrývať zlo.

Kiežby si každý kazateľ uvedomoval svätosť svojho povolania a posvätnosť diela, aby vedel prejavovať takú odvalu, akou sa vyznačoval Eliáš! Kazatelia ako Bohom povolaní poslovia majú veľkú zodpovednosť. Pri všetkej zhovievavosti musia presvedčať, varovať a napomínať. (Pozri 2. Timoteovi 4,2.) Ako nasledovníci Krista sú povolaní byť správcami nebeského tajomstva, ktorým majú povzbudzovať poslušných a varovať neposlušných. Nesmú im v tom brániť nijaké svetské záležitosti. Nikdy by sa nemali odchyliť z cesty, ktorú im vyznačil Kristus. Musia napredovať vo viere a nezabúdať, že ich stále sprevádza oblak svedkov. Nemôžu hlásať vlastné nápady, ale to, čo im kázal zvestovať ten, ktorý je mocnejší než pozemskí vládcovia. Ich poslanstvo musí znieť: „Tak hovorí Hospodin., Boh potrebuje mužov, ako bol Eliáš, Nátan a Ján Krstiteľ – mužov, ktorí budú verne zvestovať jeho poslanstvo bez ohľadu na následky; mužov, ktorí statočne oznámia pravdu, nech by ich to malo stáť čokoľvek.

[76] Boh nemôže potrebovať takých, ktorí sa v čase nebezpečenstva, keď treba prejavovať pevnosť, odvalu a vplyv všetkých, zdráhajú neochvejne hájiť spravodlivú vec. Volá tých, ktorí budú verne bojovať proti zlu, „proti kniežactvám, proti mocnostiam, proti vládcom tohto temného sveta, proti duchom zla v nebesiach“, Efezským 6,12. Len

takým Boh povie: „*Správne, dobrý a verný sluha! Bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým. Vojdi do radosti svojho pána!*“, [Matúš 25,23](#).

11. kapitola — Karmel

Eliáš sa postavil pred Achába a žiadal, aby kráľ zvolal celý Izrael na vrch Karmel, kde sa stretne s prorokmi Baala a Ašéry. Achábovi povedal: *„Pošli poslov, aby zhromaždili všetok Izrael ku mne na vrch Karmel, aj štyristopäťdesiat prorokov Baalových a štyristo prorokov Ašéry, ktorí jedávajú pri stole Jezábely,„* 1. Kráľov 18,19.

Príkaz vyslovil muž, ktorý stál v prítomnosti samého Hospodina, a Acháb bezodkladne poslúchol, ako keby prorok bol vládcom a kráľ poddaným. Po krajine sa rozišli rýchli poslovia s výzvou, aby sa ľud zhromaždil a stretol sa s Eliášom i s prorokmi Baala a Ašéry. V mestách i v osadách sa ľud chystal na zhromaždenie v určený čas. Cestou k určitému miestu sa mnohých zmocňovali zvláštne predtuchy. Stane sa niečo mimoriadne? Prečo sa majú zhromaždiť na Karmeli? Aká nová pohroma môže postihnúť ľud a krajinu?

Karmel bol pred týmto obdobím sucha pôvabným miestom; jeho bystriny sa napájali z nevyschýnajúcich zdrojov a úrodné svahy pokrývala nádherná kvetena a zelené háje. Jeho krásu však spustošilo terajšie strašné sucho. Oltáre na počesť Baala a Ašéry stáli teraz vo vyschnutých hájoch bez lístia. Na jednom z najvyšších vrchov bol Hospodinov zborený oltár.

Z Karmelu bolo vidieť veľkú časť krajiny. Na jeho vrcholce dovideli obyvatelia mnohých krajov izraelského kráľovstva. Z niektorých miest pod vrchom sa dalo sledovať dianie na vrchole. Modloslužba konaná na zalesnených úbočiach vrchu Karmel veľmi znevažovala Boha a Eliáš vybral tento vrchol ako najvýznamnejšie miesto na zjavenie Božej moci a ospravedlnenie cti Božieho mena.

V stanovený deň sa hneď na úsvite začali blízko vrchu v napätom očakávaní hromadiť zástupy neverného Izraela. Okázalo oblečení prichádzajú Jezábelini proroci. Prítomní ctitelia modiel hlasným volaním pozdravujú vládcu, ktorý prichádza v kráľovskom majestáte a zaujíma svoje miesto na čele kňazského zástupu. Srdcia kňazov sa však zachvievajú obavou pri pomyslení, že na slovo tohto proroka nepadla na izraelskú krajinu za tri a pol roka ani rosa, ani kvapka

dažd' a. Cítia, že určite sa blíži nejaká strašná chvíľ a rozhodnutia. Ich uctievané božstvá nemôžu označiť Eliáša za falošného proroka. Na ich hlučné volanie, modlitby, slzy, pokorovanie, odporné ob- [78]
rady a ustavičné prinášanie drahocenných obetí, uctievané božstvá zostávajú napodiv ľahostajné.

Oproti kráľovi Achábovi a falošným prorokom v prítomnosti zhromaždených zástupov Izraela stojí len Eliáš, ktorý prišiel obhájiť česť Hospodina. Ten, ktorého celá krajina pokladá za príčinu pohromy, stojí teraz zdanlivo bezradne pred vládcom Izraela, pred Baalovými prorokmi, bojovníkmi a tisícovými zástupmi ľudu. Eliáš však nie je sám. Nad ním a okolo neho sú zástupy strážnych a mocných anjelov.

Bez záchvevu a bez obáv stojí prorok pred zástupmi zhromaždených a myslí na povinnosť, ktorú má na Boží príkaz splniť. Z tváre mu vyžaruje úcta vzbudzujúca hrôzu. Ľud úzkostlivo čaká, kedy prehovorí. Eliáš sa najprv poďíval na Hospodinov zborený oltár, potom na zástupy ľudu a zvučným hlasom akoby poľnice zvolal: *„Až dakedy budete kulhať na obe strany? Ak je Hospodin Bohom, nasledujte ho. Ak Baal, nasledujte toho,“* [1. Kráľov 18,21](#).

Ľud mu neodpovedal ani slovom. Z veľkého zhromaždenia sa ani jediný človek neodvážil povedať, že je verný Hospodinovi. Klam a duchovná slepota ako temný mrak zahalili Izrael. Odpadnutie neprišlo náhle. Dialo sa pozvoľna podľahnutie toho, ako kto zanedbával Božie výstrahy a napomenutia. Každý odklon Izraelcov od spravodlivosti, a každá neochota kajať sa prehlbovali ich vinu a vzd'ali ich od Boha. Aj v tejto rozhodujúcej chvíli zatvrdilo odmietali prejsť na Božiu stranu.

Hospodin nenávidí ľahostajnosť a neveru, keď v jeho diele naďišla rozhodujúca chvíľ a. Celý vesmír s nevýslovným záujmom sleduje záverečné udalosti veľkého boja medzi dobrom a zlom. Môže byť pre Boží ľud, ktorý sa priblížil k hraniciam večného sveta, niečo dôležitejšie, než aby zostal verný nebeskému Vládcovi? Boh mal v každom čase mravných hrdinov, ako bol Jozef, Eliáš a Daniel, ktorí sa nehanbili hlásiť sa k Božiemu ľudu, a má ich aj dnes. Týchto činorodých ľudí sprevádza zvláštno Božie požehnanie. Oni sa totiž nedajú zviest' z priamej cesty povinností, ale Bohom splnomocnení sa pýtajú: *„Kto je Hospodinov?,“* [2. Mojžišova 32,26](#). Títo ľudia sa neuspokoja len s tým, že kladú otázku, ale od tých,

čo sa rozhodli pripojiť k Božiemu ľudu, vyžadujú určitý duchovný pokrok a jednoznačný dôkaz ich vernosti Kráľovi kráľov a Pánovi pánov. Takí ľudia podriadujú svoju vôľu a zámery Božiemu zákonu. Lásku k Bohu si cenia viac než vlastný život. Ich poslaním je získavať svätosť Božieho slova a jasnými lúčmi z neho osvecovať svet. Ich životným cieľom je vernosť Bohu. Kým Izrael na [79] Karmeli pochybuje a váha, Eliášov hlas znova prerušuje ticho: „*Ja sám som zostal z prorokov Hospodinových a prorokov Baalových je štyristopäť desiat mužov. Nech nám dajú dva junce a nech si vyberú jedného junca, nech ho rozsekajú na kusy a uložia na drevo, ale nech to nezapália. Ja si pripravím druhého junca, uložím ho na drevo a oheň tiež nerozložím. Potom vzývajte svojho boha a ja budem vzývať meno Hospodina. Boh, ktorý odpovie ohňom, ten je Bohom.*“, [1. Kráľov 18,22-24](#).

Eliášov návrh bol rozumný a ľud ho nemohol neuvážlivo odmietnuť, preto odpovedal: „*To bude dobre!*“, Baalovi proroci sa neodvažovali odporovať. Eliáš im teda povedal: „*Vyberte si jedného junca a pripravte si ho najprv, lebo vás je viac! Potom vzývajte svojho boha, ale oheň nerozkladajte!*“, [1. Kráľov 18,24.25](#).

Falošní kňazi prejavujú navonok smelosť a istotu, ale vnútorne ich pri príprave oltára a obete tiesni strach. Potom začína zaklínanie. Okolité vrchy a lesy šíria ozvenu ich prenikavých výkrikov, keď vzývajú meno svojho boha: „*Baal, Baal, vypočuj nás!*“, [1. Kráľov 18,26](#). Kňazi sa zhromažďujú okolo svojho oltára, poskakujú, zývajú sa a kričia, trhajú si vlasy, režu si telo a zaprisahávajú sa pri svojom bohu, aby im pomohol.

Ráno sa minulo, už je poludnie, ale dôkazu nieto, že by Baal počul volanie svojich zvedených ctiteľov. Na ich vzrušené modlitby nikto neodpovedá. Neprichádza nijaká odozva. Obet' zostáva nedotknutá.

Zatiaľ čo kňazi vo svojej nerozumnej bohoslužbe pokračujú, ľstivo chcú nájsť spôsob, ako na oltári zapáliť obet' a presvedčiť ľud, že oheň prichádza priamo od Baala. Eliáš pozorne sleduje každý ich pohyb, ale kňazi stále dúfajú, že sa im podvod podarí, a preto vo svojich nezmyselných obradoch pokračujú.

„*Na poludnie sa im Eliáš posmieval: Kričte hlasnejšie, veď je bohom. Azda premýšľal, alebo niekam odišiel, alebo je na cestách. Možno zaspal, nech sa teda prebudí. A tak kričali hlasnejšie podľa*

svojho zvyku, rezali sa mečmi a oštepmi, až sa im liala krv. Keď prešlo poludnie blúznili až dovtedy, keď sa prináša pokrmová obeť. No neozval sa ani hlas, nik neodpovedal, nebolo nikoho, kto by si to všimol., 1. Kráľov 18,27-29.

Satan by bol rád pomohol svojim oklamaným ctiteľom a sluhom. Rád by bol zoslal blesk a zapálil ich obeť. Hospodin však obmedzil jeho moc. Zo všetkých jeho zámerov nepadla na Baalov oltár ani jediná iskra. Keď hlas kňazov zachrípnutý krikom už ochabol a šaty sa im krvou zo svojvoľne spôsobených rán sfarbili do červena, prepadli zúfalstvu. Ďalej však zúria a ich modlitby sa striedajú so strašným preklínaním boha slnka. Eliáš pozorne sleduje všetko ich konanie a uvedomuje si, že keby sa kňazom nejakým podvodom podarilo na oltári zapáliť oheň, roztrhali by ho na kusy.

[80]

Schyl'uje sa k večeru. Baalovi proroci sú unavení, vyčerpaní a bezradní. Jeden navrhuje to, druhý zas ono, až nakoniec vo svojom úsilí celkom ochabli. Ich výkriky a preklínanie na Karmeli utíchlo. V zúfalstve sa vzdávajú boja.

Prítomný ľud bol po celý deň svedkom vyčíňania kňazov. Pozoroval ich divoké poskakovanie okolo oltára, akoby chytali pálivé lúče slnka, aby im pomohli dosiahnuť cieľ. S hrôzou hľadeli, ako sa kňazi navzájom mrzачili. Mali možnosť zamyslieť sa nad bláznovstvom uctievania modiel. Mnohým z prítomných sa už sprotivili tieto prejavy satanizmu a čakajú len na to, čo urobí Eliáš.

Je hodina večernej obete a Eliáš vyzýva ľud: „*Pristúpte ku mne., 1. Kráľov 18,30.* Keď k nemu rozochvene pristúpili, Eliáš sa obrátil k zval'anému oltáru, na ktorom kedysi ľud uctieval živého Boha, a znova ho postavil. Túto hromadu skál si cení viac než všetky nádherné pohanské oltáre.

Postavením tohto starodávneho oltára Eliáš prejavil svoju úctu k zmluve, ktorú Hospodin uzavrel s Izraelcami vtedy, keď cestou do zasľúbenej krajiny prekročili Jordán. Eliáš vzal „*dvanásť kameňov podľa počtu kmeňov synov Jákobových... Z kameňov vybuodoval v mene Hospodinovom oltár., 1. Kráľov 18,31.32.*

Sklamaní a márnym úsilím vyčerpaní Baalovi kňazi napäto čakajú, čo urobí Eliáš. Nenávidia ho, že navrhol skúšku, ktorá mala odhaliť bezmocnosť a neschopnosť ich božstiev; teraz sa boja jeho moci. Prítomný ľud tiež s obavou napäto, takmer bez dychu sleduje

Eliášovu prípravu. Prorokovo pokojné počínanie je pravým opakom fanatických a nezmyselných výčinov Baalových ctiteľov.

Len čo prorok dokončil opravu oltára, vykopal okolo neho priekopu, pripravil drevo a junca, položil obeť na oltár a potom kázal ľudu, aby obeť a oltár poliali vodou. Povedal: „*Naplňte štyri vedrá vodou a vylejte na zápalnú obeť a na drevo! Potom povedal: Zopakujte to! A oni to zopakovali. Keď povedal: Zopakujte to tretí raz, zopakovali to aj tretí raz. Voda tiekla okolo oltára, aj priekopa sa naplnila vodou,*„ 1. Kráľov 18,34.35.

[81] Eliáš potom pripomenul ľudu dlhodobé odpadnutie, ktoré vyvolalo Boží hnev, a vyzval ich, aby sa kajúcne vrátili k Bohu svojich otcov, aby sa izraelská krajina zbavila zlorečenia. Potom sa úctivo sklonil pred neviditeľným Bohom, zdvihol ruky k nebu a vyslovil jednoduchú modlitbu. Kým Baalovi kňazi od časného rána do neskorého odpolednia vykrikovali a poskakovali, Eliášovu modlitbu na vrchu Karmel nesprevádzali nijaké nezmyselné výkriky. Eliáš sa modlí, akoby vedel, že Hospodin je prítomný, že sleduje, čo sa tu deje, a počúva jeho prosbu. Zatiaľ čo modlitby Baalových prorokov tvorili zmes divokých, nesúvislých zvukov, Eliáš sa modlí jednoducho, vrúcne prosí Boha, aby prejavil svoju nadradenosť nad Baalom a aby sa Izrael vrátil k nemu.

Prorok prosí: „*Hospodine, Bože Abrahámov, Izákov a Izraelov, nech poznajú dnes, že ty si Bohom v Izraeli a ja tvojím služobníkom a že som všetky tieto veci vykonal na tvoje slovo. Vyslyš ma, Hospodine, vyslyš, nech sa tento ľud dozvie, že ty si Hospodin, Boh, a že si obrátil ich srdcia naspäť,*„ 1. Kráľov 18,36.37.

Ticho, ktoré svojou dôstojnosťou pôsobilo až tiesnivo, ovládlo všetkých prítomných. Baalových kňazov sa zmocnil strach. Uvedomovali si svoju vinu a počítali s náhlou odplatou.

Len čo Eliáš dokončil modlitbu, na opravený oltár vyšľahol z neba oheň Hospodinov ako žiarivý blesk, ktorý strávil obeť, vodu v priekope, ba i kamene oltára. Jas plameňa ožiaril vrch a oslnil zástupy. V údolí mnohí s úzkosťou a s napätím sledovali dianie na vrchu. Tí, ktorí záblesk ohňa videli, užasli. Pripomínalo to ohnivý stĺp, ktorý pri Červenom mori oddelil Izraelcov od zástupu Egyptanov.

Ľud, ktorý bol na Karmeli, sa s hlbokou úctou a bážňou skláňal pred neviditeľným Bohom. Nikto sa neodvažoval hľadiť na

oheň, ktorý vyšľahol z neba. Báli sa, že strávi aj ich. Boli presvedčení, že ich povinnosťou je uznať Eliášovho Boha za Boha svojich otcov, ktorému majú byť verní, a preto všetci jednohlasne volali: „*Hospodin je Bohom, Hospodin je Bohom*„, [1. Kráľov 18,39](#).

Volanie zástupu obdivuhodne jasne znie ponad vrch a ozvenu nachádza v údolí. Izrael sa konečne spamätal, prebral sa z klamu a kajal sa. Ľud konečne poznáva, ako veľmi zneuctieval Boha. Jasne vidí, v akom príkrom rozpore je povaha Baalovej modloslužby s rozumnou bohoslužbou pravého Boha. Teraz chápe, že Boh bol spravodlivý a milosrdný, keď rose ani dažďu nedovolil zvlažovať zem, kým nebudú ochotne vyznávať jeho meno. Teraz sú pripravení uznať, že Eliášov Boh prevyšuje všetky modly.

Baalovi kňazi s úžasom sledujú obdivuhodný prejav Hospodinej moci. No napriek svojej porážke a prítomnosti Božej slávy stále nechcú kajúcne vyznať svoje neprávosti. Nad'alej chcú byť Baalovými prorokmi. Svojím rozhodnutím dokazujú, že si zaslúžia smrť. V snahe zachrániť kajúcnych Izraelcov pred zvodmi tých, ktorí ich viedli k uctievaniu Baala, Hospodin prikazuje Eliášovi, aby falošných učiteľov pozabíjal. Rozhorčený ľud povstáva proti vodcom, ktorí ich zvädzali do hriechu, a ochotne plní Eliášov príkaz: „*Pochytajte Baalových prorokov, aby žiaden z nich neunikol*„, [1. Kráľov 18,40](#). Ľud chytá kňazov, vedie ich k potoku Kyšón a tam, skôr než sa skončí deň, ktorým sa začala rozhodná náprava, sú Baalovi služobníci pobití. Ani jeden z nich neunikol.

12. kapitola — Z Jezreelu na Chóreb

Vyhubenie Baalových prorokov otvorilo cestu k veľkej duchovnej obnove medzi desiatimi kmeňmi severného kráľovstva. Eliáš pripomenul ľudu jeho odpadnutie; vyzval Izraelcov, aby sa kajúčne vrátili k Hospodinovi. Nebeské súdy splnili poslanie; ľud vyznal svoje hriechy a Boha svojich otcov uznal za živého Boha. Teraz sa malo skončiť zlorečenstvo nebies, malo sa obnoviť časné požehnanie života a dažď mal osviežiť zem. Eliáš povedal Achábovi: „*Chod' hore, najedz sa a napi, lebo čuť hučanie dažďa*„ [1. Kráľov 18,41](#). Prorok sa potom šiel na vrchol Karmela pomodliť.

Nebolo nijakých zjavných znamení, ktoré by Eliáša oprávňovali vyzvať Achába, aby sa pripravil na príchod dažďa. Prorok nevidel na oblohe nijaké oblaky a nepočul ani hrmieť. Povedal len to, čo mu kázal vravieť Duch Hospodinov. Bola to odpoveď na jeho neochvejnú vieru. Po celý deň verne plnil Božiu vôľu v pevnej dôvere v istotu prorockého slova. Keď však urobil všetko, čo mohol, vedel, že z neba príde štedro prisľúbené požehnanie. Ten istý Boh, ktorý dopustil sucho, sľúbil hojnosť dažďa ako odmenu za spravodlivé konanie a Eliáš teraz čakal, že prisľub sa splní. Sklonil sa k zemi, „*položil si tvár medzi kolená*„ ([1. Kráľov 18,42](#)) a prosil Boha za kajúcny Izrael.

Eliáš viackrát poslal svojho sluha na vrch, odkiaľ sa dalo dovidieť na Stredozemné more, aby zistil, či sa neobjavilo nejaké viditeľné znamenie, že Boh jeho modlitbu vypočul. Sluha sa zakaždým vrátil so slovami: „*Nieto tam ničoho*„. Prorok však nestrácal trepezlivosť ani vieru a ďalej sa vrúcne modlil. Sluha sa šesťkrát vrátil a oznámil, že na čírej oblohe nieto nijakého náznaku blížiaceho sa dažďa. Odpoveď Eliáša neodradila a sluha poslal znova. Sluha sa teraz vrátil so správou: „*Malý obláčik, ako ľudská dľaň, vystupuje od mora*„ [1. Kráľov 18,43.44](#).

To stačilo. Eliáš nečakal, kým sa zamračí celá obloha. Jeho viera videla v tomto „*malom obláčiku*„ hojnú spŕšku, a preto bezodkladne

poslal svojho sluhu k Achábovi s odkazom: „*Priahaj a ponáhl'aj sa dolu, aby t'a dážď nezadržal,*„ [1. Kráľov 18,44](#).

V ťažkej a rozhodujúcej chvíli v dejinách Izraela Boh mohol použiť Eliáša, lebo to bol muž veľkej viery. V modlitbe vierou prijímal nebeské zasl'úbenia. Modlil sa dotiaľ, kým nebol vypočutý. Neočakával však plný dôkaz vypočutia, ale každý náznak Božej priazne ho povzbudzoval k odvahe. To, čo mohol z Božej milosti urobiť on, môže v určenom úseku Božej služby vykonať každý. Ved' o prorokovi z galilejskej vrchoviny čítame: „*Eliáš bol taký človek ako my, ale keď sa horlivo modlil, aby nepršalo, nepršalo na zemi tri roky a šesť mesiacov,*„ [Jakoba 5,17](#).

[84]

Takú vieru potrebuje aj dnešný svet – vieru, ktorá prijíma Božie zasl'úbenia a nepovolí, kým nie je vypočutá. Taká viera nás úzko spája s nebom a dáva nám silu odolávať moci temna. Božie deti „*vierou podmaňovali kráľovstvá, vykonávali spravodlivosť a dosahovali zasl'úbenia, keď levom zapchávali tlamy, uhášali silu ohňa, unikali ostriu meča a zo slabých stávali sa mocnými, keď zmužneli v boji a zaháňali šíky cudzincov,*„ [Židom 11,33.34](#). Aj my dnes smieme vierou dosiahnuť vrchol toho, k čomu nás Boh povolal. „*Pre toho, kto verí, je všetko možné,*„ ([Marek 9,23](#)).

Viera patrí k podstate účinnej modlitby. „*Lebo kto pristupuje k Bohu, musí veriť, že Boh je a že odpláca tým, ktorí ho hl'adajú,*„ „*Máme v ňom tú istotu, že nás počuje, kedykoľvek o niečo prosíme podl'a jeho vôle. A keď vieme, že nás počuje, nech o čokoľvek prosíme, vieme aj to, že už máme, o čo sme ho žiadali,*„ [Židom 11,6](#); [1. Jána 5,14.15](#). S vytrvalosťou Jákobovej viery a s Eliášovou neochvejnou naliehavosťou sa smieme modlitebne utiekať k nebeskému Otcovi a prosiť ho o to, čo zasl'úbil. Česť Božieho trónu stojí na splnení jeho slova.

Vrch Karmel začali zahaľovať nočné tiene, keď Acháb hodlal z neho zostúpiť. „*Za malú chvíľu nebo stemnelo mrakmi s vetrom a spustil sa veľký dážď. Acháb nasadol a odišiel do Jezreela,*„ [1. Kráľov 18,45](#). Cestou ku kráľovskému mestu mu tma a prudký dážď tak prekážali, že nevidel pred seba. Aj keď Boží prorok Eliáš pokoril Achába pred jeho poddanými a povraždil jeho modlárske kňazov, ďalej ho uznával za izraelského kráľa. Aj teraz mu preukázal úctu, keď v Božej sile bežal pred kráľovským vozom a viedol kráľa až do brány mesta.

[85] Tento priateľský prejav Božieho posla voči bezbožnému kráľovi je poučením pre všetkých, ktorí sa pokladajú za Božích služobníkov a pritom ich službu môže znehodnocovať pocit nadradenosti. Niektorí ľudia sa nazdávajú, že splnenie určitých povinností by bolo pod ich úroveň. Podľa ich mienky sú to povinnosti pre sluhov. Takí sa môžu veľa naučiť od Eliáša. Na jeho slovo sa nebo zavrelo zemi na tri roky. Boh potom proroka poctil, keď na jeho príhovornú modlitbu na Karmeli vyšľahol z neba oheň a obeť strávil. Jeho ruka vykonala nad modláorskými kňazmi Boží rozsudok a jeho prosba o dážď bola vypočutá. No napriek týmto zjavným víťazstvám, ktorými Boh vyznamenal jeho verejné pôsobenie, Eliáš ochotne urobil prácu sluhu.

Pri bráne Jezreelu sa Eliáš a Acháb rozišli. Prorok sa rozhodol zostať pred hradbami; tam sa zahalil do plášťa a na holú zem sa uložil k spánku. Kráľ vošiel do mesta a odtiaľ rovno do svojho paláca, kde žene vyrozprával, aké obdivuhodné udalosti sa v ten deň stali. Povedal jej o zázračnom prejave Božej moci v Izraeli a potvrdil, že Hospodin je pravým Bohom a Eliáš jeho vyvoleným poslom. Keď Acháb povedal kráľovnej o vyhubení modláorských prorokov, Jezábel sa vo svojej hriešnosti ešte viac zatvrdila a rozzúrila. Odmietla uznať, že v udalostiach na Karmeli sa prejavila Božia všemohúcnosť a opovážlivo oznámila, že Eliáš musí zomrieť.

V tú noc unaveného proroka zobudil posol s odkazom od Jezábely: „Nech mi hocičo urobia bohovia a nech čokoľvek ešte pridajú, ak zajtra o takomto čase neurobím tvoj život podobným životu hociktorého z nich,, [1. Kráľov 19,2](#).

Zdalo sa, že Eliáša po takom prejave odvahy, po dokonalom víťazstve nad kráľom, falošnými prorokmi a ľuďmi už nemôže nič zmalomyselniť ani zastaviť. No ani on, ktorý dostal toľko dôkazov o Božej láske a starostlivosti, nebol bez ľudských slabostí a v tejto tiesnivej chvíli mu ochabla viera a vytratila sa odvaha. Zobudil sa celkom zmätený a bezradný. Pršalo a všade bola hustá tma. Keď si teraz zachraňoval život útekem do Beér-Šeby, akoby zabudol, že pred tromi rokmi ho viedol Boh a pred Jezábelinou zlobou a Achábovým prenasledovaním mu našiel útočisko. „Zanechal tam sluhu. Sám však odišiel na púšť na deň cesty,, [1. Kráľov 19,3.4](#).

Eliáš sa však nemusel zľaknúť svojej povinnosti a zutekať. Proti Jezábeliným hrozbám sa mohol postaviť a o ochranu prosiť toho,

ktorý mu kázal obhajovať Božiu česť. Poslovi mal povedať, že Boh, na ktorého sa spolieha, ho pred Jezábelinou nenávisťou môže ochrániť. Len pred niekoľkými hodinami zažil obdivuhodný prejav Božej moci, čo ho malo uistiť, že Boh ho neopustí. Keby bol zostal tam, kde bol, a nechvejne by obhajoval pravdu, a keby bol útočisko a silu hľadal v Bohu, nemusel zbytočne trpieť. Pán by mu bol dal súdom nad Jezábelou ďalšie víťazstvo. To mohlo mocne osloviť kráľa a ľud a viesť ich k veľkej náprave.

Eliáš privel'a očakával od divu na vrchu Karmel. Nazdával sa, že po tomto prejave Božej moci sa Acháb vymaní spod vplyvu Jezábely a v celom Izraeli bude všetko smerovať k náprave. V deň prežitý na Karmeli bol Eliáš bez jedla. Napriek tomu viedol Achábov voz až k bráne Jezreelu a pri všetkom telesnom vypätí zostal neoblomný.

[86]

Eliáš ochabol, a to sa neraz stáva práve tým, čo dosiahli veľký úspech. Obával sa, že sľubná náprava, ktorá sa začala na Karmeli, nebude trvalá. Ovládla ho skl'účenosť. Predtým bol vyneseny na vrchol Pisgy (pozri [5. Mojžišova 3,27](#)), teraz sa však ocitol v údolí. V moci Všemohúceho obstál v najt'ažšej skúške viery, no v tejto chvíli, keď mu v ušiach zneli Jezábeline hrozby a zdalo sa, že v úkladoch tejto bezbožnej ženy víťazí satan, strácal odvahu a prestával sa spoliehať na Hospodina. Z mimoriadneho úspechu mal teraz závrat. Eliáš nemyslel na Boha, len utekal, kým sa neocitol v bezútešnej púšti. Tam si celkom vysilený sadol pod jalovec a odpočíval. Mal len jedno pranie – chcel zomrieť. Povedal: „Dost' už; teraz, Hospodine, vezmi si môj život, lebo nie som lepší ako moji otcovia,“ [1. Kráľov 19,4](#). Na úteku, ďaleko od ľudských príbytkov, tiesnený trpkým sklamaním nechcel už ľudskú tvár ani vidieť. Celkom vyčerpaný nakoniec zaspal.

Každý človek prežíva chvíle veľkého sklamanania a zármutku, keď ho tiesni príval smútku a žiaľu a keď sa ťažko verí, že Boh je stále láskavým dobrodincom svojich pozemských detí. Sú to dni, keď na nás okolnosti tak ťažko doliehajú, že smrť sme ochotní uprednostniť pred životom. V takej situácii mnohí podliehajú pochybnostiam, strácajú vieru v Boha a upadajú do nevery. Keby sme v takých chvíľach mohli duchovným zrakom postrehnúť zámer Božej prozreteľnosti, videli by sme Božích anjelov, ktorí nás chcú ochrániť pred nami samými, postaviť nás na základ pevnejší, než

sú nebotyčné vrchy. Len potom by celú našu bytosť prenikla nová viera a nový život.

Verný Jób vo chvíli veľkého súženia a beznádeje povedal:

„Nech zhynie deň, v ktorý som sa zrodil.,,

„Kiežby sa dal plne zvážiť môj žiaľ,

kiežby moja bieda bola položená na váhu.,,

„Kiežby sa splnila moja žiadosť.

Kiežby Boh splnil moju nádej.

Kiežby sa ľúbilo Bohu rozmliaždiť ma,

vystrieť ruku a odrezat' mi niť života.

Tak by som ešte mal útechu.,,

„Preto nebudem krotiť svoje ústa,

[87]

vrviet' chcem v úzkosti svojho ducha,

ponosovat' sa budem so zatrpklou dušou.,,

„Radšej by som si volil udusenie

a smrť namiesto mojich bolestí.

Opovrhujem tým. Nebudem večne žiť.

Nechaj ma, lebo moje dni sú vánkom.,,

[Job 3,3; 6,2.8-10; 7,11.15.16.](#)

Jób pri všetkej svojej únave životom nesmel zomrieť. Smel zahliadnuť budúce možnosti a dostal posolstvo nádeje:

„Budeš pevný a nebudeš sa báť.

Lebo zabudneš na trápenie,

budeš naň spomínať ako na vodu, čo odtiekla.

*Tvoj život bude jasnejší ako poludňajší slvit,
aj tma ti bude ako ráno.*

*A budeš dúfať, lebo je nádej,
môžeš... bezpečne spať.*

*Keď sa uložíš, nik ťa nevyruší
a mnohí sa budú uchádzať o tvoju priazeň.*

*Ale oči bezbožných vyhasnú,
stratí sa ich útočisko*

a ich nádejou bude posledné vydýchnutie.,,

[Job 11,15-20.](#)

Jób sa z hlbokoj malomyseľnosti a skl'účenosti povzniesol k výšinám bezvýhradnej viery v Božiu milosť a spásnu moc. Vít'azne povedal:

*„Nech ma aj zabije, iné nečakám...
Už to mi poslúži k spáse.,,
„Ja viem, že môj Vykupiteľ žije
a nakoniec sa postaví nad prachom.
I keď moja koža bude tak rozrušená,
zo svojho tela uzriem Boha,
ktorého uvidím pri sebe;
moje oči, nie cudzie ho uvidia.,,*

[Job 13,15.16;](#)
[19,25-27.](#)

„Vtedy Hospodin odpovedal Jóbovi z búrky,, ([Job 38,1](#)) a svojmu služobníkovi zjavil veľkosť svojej moci. Keď Jób zahliadol nepatrný odlesk moci svojho Tvorcu, zhrozil sa sám seba a kajal sa v prachu a v popole. Vtedy ho Boh mohol hojne požehnať a posledné roky jeho života urobiť najlepšími.

Nádej a odvaha sú tie najpodstatnejšie zložky dokonalej služby Bohu. Sú ovocím viery. Skl'účenosť je hriešna a nerozvážna. Boh môže a chce svojich služobníkov „presvedčivo,, ([Židom 6,17](#)) obdařit' silou, ktorú potrebujú v skúškach a v pokušeniach. Môže sa zdať, že zámery odporcu Božieho diela sú dobre premyslené a pevné, ale Boh môže zmarit' aj ten najlepší z nich. On to aj v stanovený čas svojím spôsobom urobí, keď uzná, že viera jeho služobníkov je dostatočne vyskúšaná.

Spol'ahlivým liekom pre skl'účených je viera, modlitba a práca. Viera a práca prinášajú istotu a uspokojenie, čo zo dňa na deň porastie. Máte obavu, že podľahnete tiesnivým predtuchám alebo skl'účenosti? Ani v najtemnejších chvíľach, keď sa vám všetko zdá odporné a odpudzujúce, nepodliehajte strachu. Verte v Boha, on vie o vašej biede. Má všetku moc. Jeho nekonečná láska a dobrota neochabuje. Neobávajte sa, že svoje zasl'úbenia nesplní. Boh je večná pravda. Svoju zmluvu s tými, ktorí ho milujú, nikdy nezmení. Svojim verným služobníkom dá toľko sily, koľko potrebujú. Apoštol Pavol to dosvedčuje: „*On mi povedal: Stačí ti moja milosť, lebo sila sa*

dokonale prejavuje v slabosti... Preto mám záľubu v slabostiach, v potupe, v núdzi, v prenasledovaní a v úzkostiach pre Krista, lebo keď som slabý, vtedy som silný,, 2. Korint'anom 12,9.10.

Či Boh opustil Eliáša vo chvíli ťažkej skúšky? Nikdy! Keď Eliáš cítil, že ho Boh i ľudia opustili, Hospodin svojho služobníka nemiloval menej, než vtedy, keď na jeho prosbu z neba vyšľahol oheň a ožiaril Karmel. Zo spánku ho teraz zobudil nežný dotyk a vl'údny hlas. Eliáš sa preľakol, že ho objavil nepriateľ a chcel utiecť. Vl'údna tvár, ktorá sa nad ním skláňala, bola tvár priateľ a, nie nepriateľ a. Boh poslal z neba anjela s jedlom pre svojho služobníka. Boží posol povedal: „*Vstaň a jedz!*“, Eliáš sa poobzeral a „*pri hlave mal na žeravých kameňoch upečený posúch a krčah vody,*“, 1. Kráľov 19,5.6.

Keď sa Eliáš prichystaným jedlom posilnil, znova zaspal. Anjel však prišiel k nemu druhýkrát. Dotkol sa vyčerpaného muža a súcítne a prívetivo mu povedal: „*Vstaň a jedz, lebo máš prid'alekú cestu pred sebou,*“, Eliáš vstal, dosýta sa najedol a napil a takto posilnený mohol putovať „*štyridsať dní a štyridsať nocí až na Boží vrch Chóreb,*“, 1. Kráľov 19,7.8. Tam našiel v jaskyni úkryt.

13. kapitola — „Čo tu robíš?“,

[89]

O Eliášovom útočisku na Chórebe ľudia nevedeli, ale vedel o ňom Boh. Proti tiesnivým silám temna nemusel unavený a skl'účený prorok bojovať sám. S Eliášom sa pri vchode do jaskyne, v ktorej našiel úkryt, stretol Boh prostredníctvom mocného anjela, ktorý sa proroka spýtal, čo potrebuje, a pritom mu objasnil Boží zámer s Izraelom.

Kým sa Eliáš nenaučí bezvýhradne dôverovať Bohu, nebude môcť dokončiť svoje poslanie medzi tými, ktorí boli zvedení, aby uctievali Baala. Zjavné víťazstvo na vrchu Karmel bolo začiatkom ďalších, ešte väčších víťazstiev. Od týchto obdivuhodných príležitostí, ktoré sa pred ním otvárali, ho odstrašili Jezábeline hrozby. Boží muž musí pochopiť rozdiel medzi postavením, v akom sa teraz nachádza, a medzi postavením podľa Božieho zámeru.

Boh sa tu stretol so svojím skúšaným služobníkom a spýtal sa ho: „Čo tu robíš, Eliáš?“, [1. Kráľov 19,9](#). Poslal som ťa k potoku Kerít a neskôr k vdove zo Sarepty. Kázal som ti vrátiť sa k Izraelcom a na vrchu Karmel sa postaviť pred modlárske kňazov. Posilnil som ťa, aby si doviedol kráľov voz k bránam Jezreela. Kto ti však kázal tak bezhlavo utekať na púšť? Čo tu robíš?

Skrúšený Eliáš žialil nad svojou biedou: „Príliš som horlil za Hospodina, Boha mocností, lebo Izraelci opustili tvoju zmluvu, rozborili tvoje oltáre a tvojich prorokov povraždili mečom, takže som zostal len ja sám. A teraz siahajú aj na môj život, aby mi ho vzali,“, [1. Kráľov 19,10](#).

Anjel vyzval proroka, aby vyšiel z jaskyne, a prikázal mu ísť na vrch pred Pána a vypočuť jeho slová. „A Hospodin šiel vedľa. Strhol sa obrovský drsný víchor, ktorý rozrážal vrchy a drvil bralá pred Hospodinom. Hospodin však nebol vo víchre. Po víchre nastalo zemetrasenie, ale ani v zemetrasení nebol Hospodin. Po zemetrasení oheň, ale Hospodin nebol v ohni; po ohni zašumel tichý šelest. Len čo to Eliáš počul, zahalil si tvár do plášťa, vyšiel a zastal pred vchodom do jaskyne,“, [1. Kráľov 19,11-13](#).

[90] Boh sa nechcel zjaviť svojmu služobníkovi ohromujúcim prejavom svojej moci, ale v „*tichom šeleste*„. Proroka chcel poučiť, že úspech pri plnení Božích zámerov sa vždy nedosahuje nápadným spôsobom. Keď Eliáš čakal na Pánovo zjavenie, prihnala sa búrka, šľahali blesky a objavil sa prudký oheň; no v žiadnom z týchto prejavov Hospodin nebol. Keď potom prorok počul tichý šelest, zahalil si tvár pred prítomnosťou Hospodina. Jeho nepokoj stíchol a prorok sa v hlbokom dojatí poddal. Eliáš teraz vedel, že tichá dôvera a spoločné siahnutie sa na Boha mu v čase potreby vždy pomôže.

Nie vždy ten najdômyselnejší výklad Božej pravdy môže človeka presvedčiť a obrátiť. Ľudské srdcia sa nezískavajú výrečnosťou či rozumnými úvahami, ale tichým vplyvom Ducha Svätého, ktorý nepochybne premieňa a rozvíja ľudskú povahu. Tento tichý a nežný hlas Božieho Ducha má moc zmeniť srdce.

„*Čo tu robíš, Eliáš?*„, pýtal sa hlas a prorok znova odvetil: „*Príliš som horlil za Hospodina, Boha mocností, lebo Izraelci opustili tvoju zmluvu, rozborili tvoje oltáre a tvojich prorokov povraždili mečom, takže som zostal len ja sám. A teraz siahajú na môj život, aby mi ho vzali*„, [1. Kráľov 19,14](#).

Hospodin uistil Eliáša, že svojvolníci v Izraeli nezostanú bez trestu. Zvlášť vyvolení muži uskutočnia Boží zámer a potrescú modlárske kráľovstvo. Bude to vážne a významné dielo a každý bude mať možnosť rozhodnúť sa pre skutočného Boha. Eliáš sa mal vrátiť k Izraelcom a s ostatnými znášať bremeno súvisiace s nápravou.

Pán prikázal Eliášovi: „*Chod', vráť sa svojou cestou k damašskej púšti, a keď dôjdeš, pomaz Chazáela za kráľa nad Sýriou, Jéhua, syna Nimšého, pomaz za kráľa nad Izraelom a Elízea, syna Sáfatovho z Ábel-Mechóly pomaz za proroka namiesto seba. A kto sa zachráni pred mečom Chazáelovým, toho usmrtí Jéhu, a kto sa zachráni pred mečom Jéhuovým, toho usmrtí Elízeus*„, [1. Kráľov 19,15-17](#).

Eliáš si myslel, že z vyznávačov pravého Boha v Izraeli zostal len on sám. Ten však, ktorý číta v ľudských srdciach, zjavil prorokovi, že aj po dlhých rokoch odpadnutia ešte mnohí zostali Bohu verní. Hospodin povedal: „*V Izraeli však ponechám sedem tisíc tých, ktorých kolená sa neskláňali pred Baalom a ktorých ústa ho nebozkávali*„, [1. Kráľov 19,18](#).

Boží služobníci môžu z Eliášových tiesnivých zážitkov a zdanlivej porážky aj dnes, v dobe všeobecného odklonu od spravodlivosti, čerpať mnohé vzácne poučenia. Dnešné odpadnutie sa podobá tomu, ktoré zachvátilo Izrael za čias proroka Eliáša. Veľké zástupy ľudí aj dnes slúžia Baalovi tým, že svetské záujmy uprednostňujú pred Božími, velebia vodcov, zbožňujú mamonu a vedu povyšujú nad zjavené pravdy.

Pochybnosti a nevera majú zhubný vplyv na myseľ a srdce a mnohí potom nahrádzajú Božie slovo ľudskými výmyslami. Doba, v ktorej žijeme, sa všeobecne pokladá za vek, v ktorom by učenie Božieho slova mal nahradiť rozum. Boží zákon sa už neuznáva za pravidlo spravodlivosti. Nepriateľ všetkej pravdy zvádza ľudí, aby Božie prikázania nahradili ľudskými príkazmi a aby zabudli na to, čo bolo určené na šťastie a spásu ľudstva.

[91]

Nech sa už toto odpadnutie akokoľvek rozšírilo, nie je všeobecné. Nie všetci ľudia žijú bez zákona a otročia hriechu; nie všetci sú na strane nepriateľa. Boh má mnohé tisíce takých, ktorí svoje kolená nesklonili pred Baalom, ktorí túžia lepšie a plnšie poznať Krista a Boží zákon, a ktorí veria, že Ježiš príde čoskoro ukončiť vládu hriechu a smrti. Mnohí uctieávajú Baala nevedomky a Boží Duch nestráca o nich svoj spásny záujem.

Títo ľudia potrebujú osobnú pomoc od veriacich, ktorí poznajú Boha i moc jeho Slova. Dnes má každé Božie dieťa účinne pomáhať iným. Boží anjeli budú sprevádzať tých, ktorí poznajú biblickú pravdu a chcú ju zvestovať ľuďom túžiacim po svetle. Ak sprievodcami sú anjeli, nikto sa nemusí báť ísť vpred. Svedomité úsilie posvätených pracovníkov odvráti mnohých od modloslužby k uctievaniu živého Boha. Mnohí prestanú uctievať ľudské ustanovenia a odvážne sa postavia na Božiu stranu a za Boží zákon.

Mnohé záležitosti od neochabujúcej práce poslušných, verných a Bohu oddaných ľudí, a preto sa satan všemožne snaží zvrátiť Boží zámer. Pod jeho vplyvom mnohí zabúdajú na svoje prednostné a sväté poslanie a uspokojujú sa s radostami, ktoré ponúka svet. Nepriateľ ich zvádza, aby sa o nič neusilovali, alebo aby sa pre svetské výhody vzdali miesta, kde by mohli prospieť dobru. Iných zase nahovára, aby utiekli pred povinnosťami, ak narazia na odpor či prenasledovanie. Boh na všetkých takých ľuďoch s láskou a súcitom. Každého Božieho dieťaťa, ktorého hlas sa satanovi podarilo umlčať,

sa týka otázka: „*Čo tu robíš?*“, Pán ti prikázal ísť do celého sveta hlásať evanjelium, aby ľud bol pripravený na deň Pánov. Prečo si tu? Kto ťa sem poslal?

[92] Radosť, ktorá očakávala Krista a ktorá mu pomáhala znášať utrpenie a prinášať obeť, bola radosť nad záchranou hynúcich hriešnikov. Táto radosť by mala potešovať každého Kristovho nasledovníka a sprevádzať jeho úsilie. Tí, ktorí si akokoľvek nedokonale uvedomujú význam vykúpenia pre seba a svojich blížnych, môžu aspoň čiastočne pochopiť veľkú biedu ľudstva. Pri pohľade na mravnú a duchovnú prázdnotu tisícov, ktorých čaká strašný, s nijakým telesným utrpením neporovnateľný údel, ich musí preniknúť súcit.

Otázka: „*Čo tu robíš?*“, nie je určená len jednotlivcom, ale aj rodinám. V mnohých zboroch sú totiž s pravdami Božieho slova dobre oboznámené rodiny, ktoré by mohli rozšíriť okruh svojho vplyvu, ak by sa rozhodli ísť na miesta, kde je potrebná pomoc. Boh vyzýva kresťanské rodiny, aby šli na takéto miesta a aby tam rozvážne a vytrvalo pomáhali tým, ktorí žijú v duchovnej temnote. Na to je potrebná príprava k sebaobetavosti. Mnohí vyčkávajú, kým im z cesty neustúpia všetky prekážky; no ľudia zatiaľ zomierajú bez Boha a bez nádeje. Kvôli svetským výhodám či získaniu vedeckých poznatkov sú ľudia ochotní odísť do zámoria a znášať útrapy a nedostatok. Kde sú tí, ktorí by boli ochotní podstúpiť toľké úsilie kvôli šíreniu zvesti o Spasiteľovi?

Keď duchovne zdatní ľudia v dôsledku ťažkých skúšok v krajnej tiesni prepadajú malomyselnosti a strácajú odvahu, keď niekedy nenachádzajú v živote nič žiaduce a zaujímavé, nie je to nič zvláštne ani nové. Títo ľudia by si vtedy mali spomenúť, že jeden z najväčších prorokov si pred hnevom rozzúrenej ženy zachraňoval život útekou a potom ako zoslabnutý a sklamaný, duchovne zdeptaný utečenec chcel radšej zomrieť. No práve vtedy, keď strácal poslednú iskru nádeje a všetko nasvedčovalo tomu, že jeho životnému dielu hrozí zmar, dostal jedno z najvzácnejších poučení v živote. Vo chvíli svojho najväčšieho ochabnutia pochopil, aké potrebné je dôverovať Bohu aj v tých najhorších situáciách.

Tí, ktorí svoju životnú silu vyčerpajú v obetavej práci a dolieha na nich sklúčenosť a malovernosť, môžu čerpať odvahu z Eliášovej skúsenosti. Boh svojou starostlivosťou, láskou a mocou má obzvlášť

na zreteli tých služobníkov, ktorých horlivosť býva nepochopená a nedocenená, ktorých rady a napomenutia ľudia prehliadajú a ich úsilie o dosiahnutie nápravy odplácajú nenávisťou a protivenstvom.

Satan útočí na ľudí tým najprudším pokušením práve vo chvíľach ich najväčšej slabosti. Takto chcel zvíťaziť nad Božím Synom; a takto neraz zvíťazil nad človekom. Keď vôľa slabne a viera sa stráca, vtedy tí, ktorí dlho a úspešne obhajovali pravdu, podliehajú pokušeniu. Mojžiš, unavený štyridsaťročným putovaním a nevereľnou ľudu, prestal na chvíľu dôverovať Večnému. Zlyhal práve na hraniciach zaslúbenej krajiny. Rovnako aj Eliáš, ktorý dôveroval Hospodinovi v rokoch sucha i hladomoru a smelo sa postavil pred Achába a v celodennej skúške na vrchu Karmel stál pred izraelským národom ako jediný svedok pravého Boha, povolil a vo chvíli únavy nad jeho vierou v Boha zvíťazil strach zo smrti. [93]

Podobne je to aj dnes, keď nás zvierajú pochybnosti, keď sme zmätení okolnosťami, alebo nás tiesni bieda, či nejaké nešťastie, satan sa snaží otriasť našu vieru v Hospodina tým, že nám pripomína naše chyby a zvádza nás k nedôvere v Boha a v jeho lásku. Tým nás chce odradiť od viery v Hospodina.

Tí, ktorí stoja v prvej línii veľkého boja a Duch Svätý ich puď k zvláštnemu dielu, neraz pri povolení tlaku pocítia ochabnutie. Skľúčenosť vie otriasť aj najpevnejšou vierou a oslabiť aj najsilnejšiu vôľu. Boh to však chápe, naďalej verne miluje svojich služobníkov a má s nimi súcít. On pozná pohnútky srdca. Predstavitelia Božieho diela sa musia naučiť trpezlivo čakať a veriť aj vtedy, keď sa všetko zdá byť zamračené. V tiesnivej chvíli ich Boh neopustí. Nič nie je zdanlivo bezmocnejšie, no v skutočnosti nepremožitelnejšie než človek, ktorý si uvedomuje svoju ničotu a pevne sa spolieha na Boha.

Poučenie z Eliášovej skúsenosti viery v Boha v hodine skúšky nepatrí len mužom na zodpovedných miestach. Ten, ktorý posilňoval Eliáša, je dost' mocný, aby podoprel i to najslabšie zo svojich bojujúcich detí. Boh očakáva od každého vernosť a posilňuje všetkých zoslabnutých. Človek vlastnou silou nič nezmôže, ale v Božej sile môže zvíťaziť nad zlom a k víťazstvu pomáhať aj iným. Satan nikdy nepremôže toho, kto svoju ochranu nachádza v Bohu. „*Len v Hospodinovi mám spásu a moc.*„ [Izaiáš 45,24](#).

Kresťania, satan pozná vaše slabosti, preto sa neochvejne držte Ježiša! Zostávajúte v Božej láske, lebo len tak obstojíte v každej

skúške. Silu na zastavenie prívalu zla, ktoré zaplavuje svet, vám môže dať len Kristova spravodlivosť. Dovoľte, aby všetko vaše počínanie a správanie prenikla viera. Viera uľahčuje každé bremeno, zmierňuje každú námahu. Tajomnej ceste Božej prozreteľnosti môžete porozumieť len stálou vierou v Boha. Chodte cestou viery, ktorú vám vyznačuje Pán. Prídu síce skúšky, no vy chodte ďalej. To vám posilní vieru i schopnosti pre ďalšiu prácu. Dejiny neboli napísané len preto, aby sme si ich mohli prečítať a obdivovať, ale aby tá istá viera, ktorou boli naplnení Boží služobníci v dávnych dobách, mohla pôsobiť aj v nás. Pán chce totiž aj dnes pôsobiť všade tam, kde sú verní a ochotní služobníci sprostredkovateľmi jeho moci.

Aj nám platia slová, ktoré Kristus povedal Petrovi: „*Satan si vás vyžiadal, aby vás preosial ako pšenicu. Ale ja som za teba prosil, aby tvoja viera nezanikla.*“, [Lukáš 22,31.32](#). Kristus nikdy neopustí tých, za ktorých zomrel. My ho môžeme opustiť, môže nás premôcť pokušenie, Kristus sa však nikdy neodvráti od toho, za koho zaplatil výkupné svojím životom. Keby sme mali prenikavejší duchovný zrak, videli by sme ponižovaných, utláčaných a žiaľom tiesnených ľudí, podobajúcich sa preťaženému vozu, ako v skl' účenosti túžia po smrti. Videli by sme nebeských poslov, ktorí sa ponáhľajú pomôcť týmto skúšaným ľuďom, zahatávajú šíriaci sa príval zla a zachraňujú hynúcich. Duchovný boj, ktorý zúri medzi týmito dvoma bojiskami, je taký skutočný, aký býva medzi znepriatelenými armádami tohto sveta. Od výsledku tohto duchovného boja závisí aj naša večnosť.

Vo videní proroka Ezechiela sa pod krídlami cheruba objavila ruka. Boží služobníci by mali vedieť, že je to Božia moc ako záruka úspechu. Boží poslovia si nesmú myslieť, že Pánovo dielo závisí od nich. Niešť toto bremeno zodpovednosti neprislúcha smrteľným bytostiam. Ten, ktorý nespí, ale stále uskutočňuje svoje zámery, zavŕši svoje dielo. Zvráti úmysly bezbožných a zmätie plány tých, ktorí chcú jeho dielu škodiť. Kráľ a Pán zástupov, ktorého obklopujú cherubi, stále bdie nad svojimi deťmi uprostred bojov rozhnevaných národov. Veriaci budú v Božích rukách bezpeční len vtedy, keď padnú pevnosti kráľov a keď šípy hnevu preniknú srdcia Božích nepriateľov.

Od čias Eliáša bol po celé stáročia a je dodnes záznam o živote a diele proroka Eliáša zdrojom, z ktorého čerpajú nadšenie a odvahu všetci, ktorí boli napriek všeobecnému odpadnutiu povolání obhajovať spravodlivosť. To má pre nás, „*ktorých zastihol koniec vekov,*„ (1. Korint'anom 10,11) zvláštny význam. Dejiny sa opakujú. Aj dnešný svet má svojich Achábov a Jezábely. Žijeme v podobnej dobe všeobecného odpadnutia od Boha, ako tí, ktorí žili za čias Eliáša. Ľudia nemusia pohanské oltáre, modly a rytiny ani vidieť, no predsa tisíce nasledujú božstvá tohto sveta – bohatstvo, slávu, zábavy a rozkoše, ktoré im dovoľujú žiť podľa záľub prirodzeného srdca. Mnohí majú nesprávnu predstavu o Bohu a o jeho vlastnostiach a oddane slúžia falošnému božstvu, ako mu kedysi slúžili vyznávači Baala. Ba ne jeden kresťan podlieha vplyvom namiereným proti Bohu a jeho pravde. Pod vplyvom tohto zvodu sa ľudia odvracajú od Božích záujmov k tomu, čo ponúka svet.

Dnes prevláda nevera, odpadlivosť a takzvaná „*osvietenosť*“, – to všetko údajne vychádza z poznania pravdy. V skutočnosti je to len slepá opovážlivosť. Ľudia vyvyšujú vlastné náuky a nahrádzajú nimi múdrosť Boha zjavenú v jeho zákone. Satan zvádza ľudí k neposlušnosti a sľubuje im slobodu, ktorá ich má do viesť na úroveň bohov. Proti zjavenému Božiemu slovu sa rozmáha odpor a modlárske vyvyšovanie ľudskej múdrosti nad Božie zjavenie. Svojou prispôsobivosťou a podliehaním svetským vplyvom a zvyklostiam sa myseľ ľudí zatemnila a zmiatla natoľko, že sa zdá, akoby sa stratila akákoľvek schopnosť rozoznať svetlo od tmy a pravdu od bludu. Od správnej cesty sa vzdialili natoľko, že názory niektorých „*filozofov,*“ pokladajú za vierohodnejšie než v Písme zjavené Božie pravdy. V Božom slove obsiahnuté prísluby a výstrahy pred neposlušnosťou a modloslužbou zrejme nestačia zasiahnuť ľudské srdcia. Vieru, ktorou bol preniknutý Pavol, Peter a Ján pokladajú mnohí za staromódnu, mystickú a ponížujúcu rozum moderne mysliacich ľudí.

[96] Boh dal ľudom na začiatku svoj zákon ako prostriedok na dosiahnutie šťastia a večného života. Satan dúfa, že zvädzaním ľudí k neposlušnosti voči zjavenému zákonu zmarí Boží zámer. Trvalou snahou nepriateľ a je prekrúcať znenie a zľahčovať význam Božieho zákona. Všetmožno sa snaží tento zákon zmeniť, aby ľudí zvedol k prestupovaniu jeho požiadaviek a aby ich nechal vo falošnej istote, že ho predsa zachovávajú.

Istý spisovateľ prirovnal snahu o zmenu Božieho zákona k známej nezbednosti chlapcov obracať na dôležitých križovatkách cestné smerovky. Táto samopaš spôsobila mnoho zmätku a neraz aj veľké škody.

Boh postavil smerovku pre pútnikov tohto sveta. Jedno rameno tejto smerovky ukazovalo cestu ochotnej poslušnosti Stvoriteľovi a viedlo ľudí k šťastnému životu, jej druhé rameno ukazovalo cestu neposlušnosti vedúcu k biede a k smrti. Cesta k šťastiu bola vyznačená tak jasne ako kedysi cesta k útočiskovému mestu podľa židovského ustanovenia. Veľký nepriateľ všetkého dobra v tragickej chvíli ľudstva však smerovku obrátil tak, že ľudia si cesty dosiaľ zamieňajú.

Hospodin prostredníctvom Mojžiša poučil Izraelcov: *„Zachovávajúte moju sobotu, nech vám je svätá! Kto ju znesvätí, musí zomrieť. Kto by v ten deň pracoval, bude vyhubený spomedzi svojho ľudu! Šesť dní budete pracovať, v siedmy deň je však Pánova svätá sobota, deň odpočinku. Každý, kto bude v sobotu pracovať, musí zomrieť! Nech Izraelci zachovávajú sobotu a nech ju svätia z pokolenia na pokolenie ako večnú povinnosť zmluvy. Nech je ona na večné znamenie medzi mnou a Izraelcami, lebo za šesť dní Pán stvoril nebo a zem, v siedmy deň však odpočíval a oddychoval!„* [2. Mojžišova 31,13-17](#).

Tieto Hospodinove slová jasne označujú poslušnosť ako cestu do Božieho mesta; satan však obracia smerovku nesprávnym smerom. Nepriateľ zvedol ľudí k zachovávaní nesprávneho dňa odpočinku a navravel im, že ak odpočívajú v tento deň, poslúchajú príkaz Stvoriteľa.

Boh oznámil, že siedmy deň je sobota Hospodinova. Keď *„boli dokončené nebesá i zem„*, Boh povýšil tento deň na pamiatku svojho stvoriteľského diela. Odpočinul v siedmy deň *„od všetkého diela,*

ktoré vykonal„, „Boh požehnal siedmy deň a posvätil ho„, [1. Mojžišova 2,1-3](#).

Boh pri vyjdení Izraelcov z Egypta pripomenul svojmu ľudu predovšetkým ustanovenie o sobote. Kým Židia žili ešte v porobe, dozorcovia ich chceli prinútiť, aby pracovali v sobotu; každý týždeň totiž vyžadovali od nich viac práce. Pracovné podmienky boli stále tvrdšie a prísnejšie. Izraelci však vyšli z otroctva na slobodu a prišli na miesto, kde mohli nerušene zachovávať všetky Božie ustanovenia. Na Sínaji bol vydaný zákon a „*napísaný Božím prstom*„, ([2. Mojžišova 31,18](#)) ho dostal Mojžiš. Takmer celých štyridsať rokov putovania púšťou Boh Izraelcom pripomínal ustanovený deň odpočinku tým, že každý siedmy deň nepadala manna a namiesto toho sa vždy dvojnásobná dávka, ktorá napadala v deň prípravy zázračne zachovala.

Skôr ako prišli do zasl'úbenej krajiny, Mojžiš pripomenul Izraelcom, aby zachovávali sobotný deň a svätili ho. Izraelci si podľ'a Božej vôle mali verným dodržiavaním príkazu o sobote stále pripomínať, že sú zodpovední Bohu ako svojmu Stvoriteľovi a Vykupiteľovi. Ak budú patrične zachovávať sobotu, nevyskytne sa modlárstvo. Ak však prestanú tento príkaz Desatora pokladať za záväzný, zabudnú na Stvoriteľa a budú uctievať cudzích bohov. Hospodin oznámil: „*Dal som im svoje soboty, aby boli znamením medzi mnou a medzi nimi; nech vedia, že ja, Pán, som to, ktorý ich posväcujem*„. Oni však „*opovrhli mojimi právami, nekráčali podľ'a mojich príkazov a znesvätili moje soboty, ved' srdce im šlo za ich modlami*„. Keď však Hospodin vyzýval, aby sa k nemu vrátili, znova ich upozornil na dôležitosť zachovávanía svätej soboty. Povedal: „*Ja som Pán, váš Boh, podľ'a mojich príkazov kráčajte a moje práva zachovávajúte a konajte podľ'a nich! Zasnäcujte moje soboty, nech sú znamením medzi mnou a medzi vami, aby ste vedeli, že ja som Pán, váš Boh*„, [Ezechiel 20,12.16.19.20](#).

Keď Hospodin upozorňoval Júdsko na hriechy, ktoré ho nakoniec priviedli do babylonského zajatia, povedal: „*Znesväcuješ moje soboty*„, „*Preto vylejem na nich svoj zúrivy hnev, ohňom svojej prchkosti im urobím koniec, ich cestu dám na ich hlavu*„, [Ezechiel 22,8.31](#).

Pri obnove Jeruzalema za čias Nehemiáša sa porušovanie soboty prísne vyšetruvalo: „*Či nerobili tak aj vaši otcovia? Preto potom*

uviedol náš Boh všetko toto zlo na nás i na toto mesto, a vy ešte pridávate pále hnevu na Izraela poškrňujúc sobotu!., Nehemiáš 13,18.

Kristus za svojho pozemského pôsobenia zdôrazňoval záväznosť zachovania soboty; v celom svojom učení si vážil ustanovenie, ktoré vlastne sám vydal. V Kristovej dobe bola sobota tak znevážená, že jej zachovávanie svedčilo skôr o povahe sebeckého a svojvoľného človeka než o povahe Božej. Kristus karhal falošné učenie, ktorým formálni ctitelia Boha skresľovali jeho povahu. Hoci ho rabíni stíhali krutou nenávisťou, Kristus sa ani zdaním neprispôbil ich príkazom; šiel priamo vpred a sobotu zachovával podľa Božieho zákona.

[98] Verejne dával najavo svoju úctu k Hospodinovmu zákonu. Povedal: *„Nemyslíte si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov; neprišiel som ich zrušiť, ale naplniť. Veru, hovorím vám: Kým sa nepominie nebo a zem, nepominie sa ani jediné písmeno, ani jediná čiarka zo zákona, kým sa všetko nesplní. Kto by teda zrušil jediné z týchto prikázaní, čo aj najmenšie, a tak by učil ľudí, bude v nebeskom kráľovstve najmenší. Ale kto ich zachová, a tak bude aj učiť, ten bude v nebeskom kráľovstve veľký., Matúš 5,17-19.*

V dejinách kresťanskej cirkvi začal veľký nepriateľ ľudského štastia zvlášť napádať sobotu štvrtého prikázania. Satan sa rozhodol zmarit Božie zámery. Bol odhodlaný viesť svojich nasledovníkov k tomu, aby zrušili Boží pamätník, siedmy deň, sobotu. Chcel ukázať svetu, že Bohom požehnaný a posvätený deň bol zmenený. Dúfal, že na ten deň ľudia zabudnú. Snažil sa zotrieť pamiatku naň a namiesto neho ustanoviť deň, ktorý nemôže byť znamením medzi Bohom a jeho ľuďmi. Zviedol ochotných prijať tento deň za svätý, teda za taký, za aký Boh vyhlásil deň siedmy.

Touto náhradou sa chcel presláviť. Posvätený bude teda prvý deň a protestantský svet prijme tento podvrhnutý deň odpočinku za pravý. Keď sa prestane zachovávať Bohom ustanovená sobota, zneváži sa jeho zákon. Satan zneužil slová: *„...ona je znamením medzi mnou a vami z pokolenia na pokolenie., (2. Mojžišova 31,13)* pre svoj deň odpočinku.

Tak sa mal svet stať satanovým svetom. Nepriateľ sa rozhodol byť vládcom zeme, kniežat'om sveta. Chcel ovládnuť myseľ ľudí do tej miery, že začnú pohrdať Božou sobotou. Zo zachovávanía

siedmeho dňa hodlal urobiť znamenie neposlušnosti voči vláde. Zákony budú také prísne, že ľudia sa neodvážia zachovávať siedmy deň, sobotu, z obavy, že prídu o obživu, pripoja sa k svetu a budú prestupovať Boží zákon. Satan chcel mať svet úplne pod svojou nadvládou.

Zavedením falošného dňa odpočinku nepriateľ hodlal zmeniť časy a zákony. Naozaj sa mu darí meniť Boží zákon? Odpoveďou sú slová z **2. Mojžišova 33,1**. Ten, ktorý sa nemení, ten istý dnes, ako bol včera a ako bude naveky, o svojom siedmom dni, sobote, hovorí: „*Ona je znamením medzi mnou a vami z pokolenia na pokolenie.*„ „*Nech je ona na večné znamenie.*„ **2. Mojžišova 31,13.17**.

Obrátená smerovka ukazuje nesprávny smer cesty, ale Boh sa nemení. Je stále mocným Bohom Izraela. Ved’ „*národy sú ako kvapka z vedra, treba ich pokladať za prášok na vážkach. Ostrovy zavážia ako zrnko piesku, Libanon nestačí na oheň a jeho zverina nestačí na zápaly. Všetky národy sú pred ním ako nič, zhola nič neznamenajú preňho.*„ **Izaiáš 40,15-17**. Hospodin dnes horlí za svoj zákon práve tak, ako horlil za čias Achába a Eliáša.

[99]

Ako veľ mi je však tento zákon zhanobený! Dnešný svet sa priam vyzývavo búri proti Bohu. Žijeme naozaj vo svojhlavom, nevďačnom, povrchnom, neúprimnom, pyšnom a odpadlom pokolení. Ľudia zanedbávajú Písmo a nenávidia pravdu. Ježiš vidí, že zavrhujú jeho zákon, pohrdajú jeho láskou a nevážia si jeho služobníkov. Potešuje nás svojou milosťou, ale tá sa necení. Chrámové nádvorie ľudského srdca sa zmenilo na verejné trhovisko. Ľudí ovláda sebeckosť, závisť, pýcha a nevraživosť.

Mnohí sa nezdráhajú robiť si posmech z Božieho slova. Terčom posmechu sú vyznávači tohto Slova. Stále viac sa pohŕda zákonom a poriadkom, čo je priamy následok prestupovania jasných Božích prikázaní. Ovocím odmietnutia poslušnosti je násilie a zločinnosť. Stačí sa pozrieť na úbohosť a biedu mnohých, ktorí sa klaňajú modlám a v márnostiach hľadajú šťastie a pokoj!

Všimnime si takmer všeobecné zanedbávanie príkazu o sobote. Všimnime si aj bezočivú svojvoľnosť tých, ktorí vydávajú zákony na ochranu zdanlivej posvätnosti prvého dňa týždňa a súčasne uzakoňujú predaj opojných nápojov. Pokúšajú sa oblomiť svedomie ľudí schvalovaním zla, ktoré otupuje a ničí bytosti stvorené na Boží obraz. Pôvodcom takýchto zákonov je sám satan. On dobre vie, že

na tých, ktorí ľudské zákony povyšujú nad Božie, spočinie Božie zlorečenie, a preto sa všemožne snaží ľudí zvieť na širokú cestu, ktorá vedie do záhuby.

Mnohí sa už tak dlho v úcte skláňajú pred ľudskými názormi a ustanovizňami, že dnes ich už priam modlársky nasleduje takmer celý svet. Satan, ktorý sa snaží zmeniť Boží zákon, používa každý podvod a každý úskok, aby zvedol ľudí k odboju proti Bohu a znameni spravodlivých. Pán však nebude naveky beztrestne trpieť znevažovanie svojho zákona. Prichádza čas, že *„sa sklopia pyšné oči človeka, pokorí sa povýšenosť ľudí; len Hospodin sám bude vyvýšený v onen deň,“* [Izaiáš 2,11](#). Pochybovači môžu Boží zákon znevažovať, môžu sa mu posmievať a odmietat ho. Duch sveta môže mnohých zasiahnuť nákazou, ba podaktorých môže aj ovládnuť. Božie dielo v tom čase obstojí len s vynaložením veľkého úsilia a veľkej obetavosti. Pravda však nakoniec slávne zvíťazí.

[100]

Pred završením Božieho diela na zemi bude zástava Božieho zákona znova vztýčená. Aj keby falošné náboženstvo získalo prevahu a rozmohla by sa nepravosť, keby láska mnohých vychladla a golgotský kríž by upadol do zabudnutia, keby tma doľahla na zem ako príkrov smrti a ľudia by sa zo všetkých síl obrátili proti pravde, a keby sa proti Božiemu ľudu spriadalo jedno osídlo za druhým, Boh vo chvíli najväčšieho nebezpečenstva vzbudí Eliášov, ľudí, ktorí budú hlásať Božie posolstvo a nebudú umlčaní. Karhajúci hlas zaznie v preľudnených mestách sveta a tam, kde sa ľudia najviac búria proti Najvyššiemu. Bohom povolaní jednotlivci budú neohrozene a zjavne odcudzovať spojenie cirkvi so svetom. S celou vážnosťou budú vyzývať ľudí, aby prestali zachovávať ľudské ustanovenia a výmysly a aby sa vrátili k zachovávaniu pravého dňa odpočinku, soboty. Oznáma všetkým národom: *„Bojte sa Boha, a vzdajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu. Klaňajte sa tomu, ktorý stvoril nebo i zem, more i pramene vôd... Ak sa niekto bude klaňať šelme a jej obrazu a prijme znak na svoje čelo alebo na svoju ruku, aj ten bude piť z vína Božieho hnevu, nezriedeného, naliateho do kalicha jeho hnevu,“* [Zjavenie Jána 14,7-10](#).

Boh svoju zmluvu nezruší; nezmení, čo vyšlo z jeho úst. Božie slovo sa nikdy nezmení, je nepohnutelné ako Boží trón. V deň súdu bude platiť zmluva jasne napísaná Božím prstom a svet sa musí

postaviť pred súdny stolec večnej Spravodlivosti, aby prijal svoj rozhodujúci ortieľ.

Ako za čias Eliáša, aj dnes je jasná hranica medzi ľuďom zachovávajúcim Božie prikázania a ctiteľmi falošných božstiev. Eliáš nariekal: „*Až dokedy budete kulhať na obe strany? Ak je Hospodin Bohom, nasledujte ho. Ak Baal, nasledujte toho*„, [1. Kráľov 18,21](#). Posolstvo pre dnešok znie: „*Padol, padol veľký Babylon... Vyjdite z neho, môj ľud, aby ste nemali účasť na jeho hriechoch a aby sa vám nedostalo z jeho rán, lebo jeho hriechy siahajú až po nebo a Boh sa rozpamätal na jeho neprávosti*„, [Zjavenie Jána 18,2.4.5](#).

Blíži sa čas skúšky každého človeka. Bude sa od nás žiadať, aby sme zachovávali iný deň odpočinku než ten, ktorý ustanovil Boh. Medzi Božími a ľudskými príkazmi nastane boj. Tí, ktorí pozvoľna podliehajú svetským požiadavkám a prispôsobujú sa zvykom sveta, radšej povolia nátlaku, než aby znášali posmech, urážky, väzenie či aj hrozbu smrti. Vtedy sa zlato oddelí od škvary. Vtedy sa odlíši pravá zbožnosť od nepravdej, zlato od pozlátky. Nejedna hviezda, ktorú obdivujeme, zhasne. Tí, ktorí nosia ozdobu svätosti, no nie sú priodení Kristovou spravodlivosťou, ukážu sa v hanbe svojej nahoty.

Medzi obyvateľmi sveta sú takí, čo sa pred Baalom nesklonia. Títo verní svedkovia zažiaria ako hviezdy len v noci, keď tma prikryje zem a mrákava zastreje národy. V pohanskej Afrike, v katolíckych zemiach Európy a v južnej Amerike, v Číne, v Indii, na ostrovoch a vo všetkých kútoch sveta má Boh pripravených mnohých vyvolených, ktorí zažiaria v temnote a odpadlému svetu jasne zjavia, akú premieňajúcu moc má poslušnosť voči Božiemu zákonu. S takými sa možno už dnes stretnúť takmer v každom národe a v každom jazyku. V hodine najväčšieho temna, keď sa satan všemožne vynasnaží o to, aby „*všetci, malí i veľkí, bohatí i chudobní, slobodní aj otroci*„, pod hrozbou smrti prijali znamenie, že zachovávajú nesprávny deň odpočinku, vtedy verní, „*bezúhonní a úprimní, Božie deti bez hany*„, zažiaria „*ako svetlá na svete*„, [Zjavenie Jána 13,16](#); [Filipským 2,15](#). Čím temnejšia bude noc, tým jasnejšie bude ich svetlo.

Aké prekvapenie by bol Eliáš zažil, keby bol spočítal Izraelcov vtedy, keď odpadlí ľud stihli Božie súdy! Podľa jeho predstavy stál na Božej strane len jeden. Keď povedal: „*Zostal som len ja sám, a teraz siahajú na môj život, aby mi ho vzali*„, prekvapili ho Pánove

slová: „V Izraeli však ponechám sedemtisíc tých, ktorých kolená sa neskláňali pred Baalom,“, [1. Kráľov 19,14.18](#).

Nech sa teda ani dnes nikto neodvažuje odhadovať počet príslušníkov duchovného Izraela. Každý nech radšej dbá o to, aby mal srdce plné lásky a súcitu, srdce podobné Kristovmu, plne zaujaté úsilím o záchranu hynúceho sveta.

Skôr ako tridsaťpäťročný Jozafát nastúpil na trón, dobrým vzorom mu bol kráľ Ása, ktorý, takpovediac, v každej tiesnivej chvíli robil to, „čo bolo správne v očiach Hospodinových,, 1. Kráľov 15,11. Jozafát sa počas svojej dvadsaťpäťročnej blahodarnej vlády snažil chodiť „cestou svojho otca Ásu a neuchýlil sa z nej,, 2. Paralipomenon 20,32.

Jozafát chcel vládnuť rozvážne a obyvateľov svojho kráľovstva sa snažil presvedčiť o potrebe zavrhnúť modloslužbu. V jeho ríši bolo ešte mnoho tých, ktorí „obetovali a kadievali na výšinách,, 1. Kráľov 22,44. Kráľ tieto výšiny nedal zbúrat naraz, ale od začiatku sa snažil ochrániť Júdsko pred hriechmi, ktoré sa v severnom kráľovstve páchali za vlády Achába, ktorého bol dlhé roky súčasníkom. Jozafát verne slúžil Bohu. „Nevyhľadával Baalov, ale hľadal Boha svojho otca, chodil v jeho prikázaniach a nie podľa skutkov Izraela. Pre jeho poctivosť bol s ním Hospodin a upevnil kráľovstvo v jeho ruke,, 2. Paralipomenon 17,3-5.

„Celý Júda dával Jozafátovi dary, takže dosiahol veľkého bohatstva a úctu,, Kráľ postupne dosiahol nápravu a „keď sa mu na cestách Hospodinových zvýšila odvaha, odstránil z Júdska aj výšiny a ašéry,, 2. Paralipomenon 17,5.6. „Aj zvyšok zasvätencov smilnej bohoslužby, ktorí zostali z čias jeho otca Ásu, odstránil zo zeme,, 1. Kráľov 22,47. Takto postupne sa obyvatelia Júdska zbavovali mnohých nebezpečenstiev, ktoré vážne ohrozovali ich duchovný rozvoj.

Poučenie o Božom zákone potreboval ľud celého kráľovstva. Jeho bezpečnosť závisela od pochopenia tohto zákona; ak sa prispôbia jeho požiadavkám, budú verní Bohu i ľuďom. Jozafát si to uvedomoval, a preto sa postaral o to, aby svojmu ľudu zabezpečil dôkladné poučenie o Božom zákone. Kniežatám jednotlivých oblastí svojho kráľovstva nariadil, aby vyučovali ľud pod vedením verných kňazov. Pod priamym dohľadom kniežat mali kráľom ustanovení učitelia „pochodiť po všetkých mestách júdskejších a vyučovať medzi

l'udom., [2. Paralipomenon 17,9](#). Čím viac sa ľudia v záujme nápravy usilovali pochopiť Božie požiadavky, tým viac sa obnovoval život.

[103]

Za blahodarné výsledky svojho panovania vd'áčil Jozafát práve tomuto rozvážnemu opatreniu, ktoré zaviedol s ohľadom na duchovné potreby svojich poddaných. Poslušnosť Božiemu zákonu býva vždy požehnaná. Plnenie Božích požiadaviek sprevádza moc, ktorá prináša pokoj a dobrú vôľu medzi ľuďmi. Keby každý človek prijal učenie Božieho slova a podriadil mu myseľ i srdce, nebolo by miesta pre tie zlá, ktoré sa teraz rozmáhajú v medzil'udských, ako aj v medzinárodných vzťahoch. Z každej domácnosti by sa šíril vplyv, ktorý by ľuďom posilnil duchovný zrak a zvýšil ich mravnú silu, čo by priaznivo ovplyvnilo rozmach národov i jednotlivcov.

Jozafát žil dlhé roky v mieri, lebo ho neznepokojovali okolité národy. *„Vtedy prišiel na všetky kráľovstvá krajín vôkol Júdska strach pred Hospodinom.*„ Filištínci mu dávali peniaze a dary ako daň, z Arábie dostával veľké stáda oviec a kôz. *„Tak Jozafát mocnel a dosahoval vrchol. V Júdsku budoval hrady a zásobovacie mestá. Mal bojovníkov, udatných hrdinov... títo konali službu u kráľa, okrem tých, ktorých kráľ prideliť do opevnených miest po celom Júdsku.*„ [2. Paralipomenon 17,10-19](#). Hojne požehnaný *„Jozafát mal mnoho bohatstva a slávy.*„ ([2. Paralipomenon 18,1](#)), preto mohol mnoho vykonať v záujme pravdy a spravodlivosti.

Niekoľko rokov po nástupe na trón, keď bol na vrchole svojho úspešného panovania, Jozafát nebránil svojmu synovi Jehorámovi vziať si za ženu Atilju, dcéru Achába a Jezábely. Uzavretím tohto manželstva vzniklo medzi júdskym a izraelským kráľovstvom spojenectvo, ktoré nebolo podľa Božej vôle a v rozhodujúcej chvíli spôsobilo nešťastie kráľovi i mnohým jeho poddaným.

Keď Jozafát navštívil izraelského kráľa v Samárii, ako kráľovskému hosťovi z Jeruzalema mu preukázali mimoriadne počty a na záver jeho návštevy ho prehovorili, aby sa spojil s izraelským kráľom proti Sýrčanom. Acháb dúfal, že ak svoje vojsko spojí s vojskom júdskym, získa späť Rámu, jedno zo starých útočiskových miest, ktoré podľa jeho tvrdenia právom patrí Izraelcom.

V slabej chvíli síce Jozafát izraelskému kráľovi spojenectvo vo vojne proti Sýrčanom unáhlene sľúbil, no po dôkladnejšej úvahe sa rozhodol zistiť Božiu vôľu. Preto Achábovi navrhol: *„Opýtaj sa ešte dnes na slovo Hospodinovo!*„ Acháb zvolal štyristo falošných

prorokov zo Samárie a spýtal sa ich: „Mám ísť do boja proti Rámot-Gileádu, alebo sa mám toho vzdať?“, Proroci odpovedali: „Tiahni a Boh ho vydá do rúk kráľa,, 2. Paralipomenon 18,4.5.

Jozafát nebol celkom presvedčený a chcel poznať výslovnú Božiu vôľu. Preto sa spýtal: „Nie je tu ešte nejaký prorok Hospodinov, ktorého by sme sa spýtali?“, 2. Paralipomenon 18,6. Acháb odpovedal: „Ešte je jeden muž, prostredníctvom ktorého by sme sa mohli opýtať Hospodina, ale toho nenávidím, lebo mi neprorokuje dobré. Je to Mícha, syn Jimlov,, 1. Kráľov 22,8. Jozafát trval na svojej požiadavke, aby tohto Božieho muža pozvali. Keď Mícha prišiel, Acháb ho zaprisahal, aby „hovoril len pravdu v mene Hospodinovom,, Mícha povedal: „Videl som všetok Izrael rozptýlený po vrchoch ako ovce, ktoré nemajú pastiera. A Hospodin povedal: Tieto nemajú pánov. Nech sa každý vráti v pokoji,, 1. Kráľov 22,16.17.

[104]

Slová tohto proroka mohli stačiť kráľom, aby videli, že nebesá ich zámer neschvaľujú, no ani jeden z nich nebol ochotný dbať na túto výstrahu. Acháb si stanovil cieľ a bol rozhodnutý ho aj dosiahnuť. Jozafát dal svoje čestné slovo: „Budem s tebou v boji,, 2. Paralipomenon 18,3. Keď už taký sľub dal, zdráhal sa ho zrušiť. „Izraelský kráľ a judský kráľ Jozafát vytiahli proti Rámot-Gileádu,, 1. Kráľov 22,29.

V boji Achába zasiahol šíp a ešte v ten deň večer zomrel. „Pri západe slnka prebehol táborom pokrik: Každý do svojho mesta, každý do svojej krajiny!,, 1. Kráľov 22,36. Tak sa splnilo prorokovo slovo.

Po tomto neúspešnom boji sa Jozafát vrátil do Jeruzalema. Keď sa blížil k mestu, šiel mu v ústrety prorok Jehú a kráľ a pokarhal: „Musel si pomáhať bezbožníkovi? Miluješ tých, čo nenávidia Hospodina? Preto zostúpi na teba hnev Hospodina. No, našlo sa pri tebe aj niečo dobré, lebo si z krajiny odstránil ašéry a v srdci si sa rozhodol hľadať Boha,, 2. Paralipomenon 19,2.3.

V ďalších rokoch sa Jozafát zameriaval predovšetkým na posilnenie národného a duchovného života Júdska. Jozafát „znova vyšiel medzi ľud a od Beér-Šeby po Efrajimské pohorie a vrátil ho k Hospodinovi, Bohu svojich otcov,, 2. Paralipomenon 19,4.

Zriadenie a udržiavanie schopných súdov bolo jedným z najvýznamnejších opatrení kráľa. Jozafát „v krajine ustanovil sudcov vo všetkých opevnených mestách Júdska,, Pri ich uvádzaní do úradu

povedal: „Všímajte si to, čo robíte, lebo nesúdite za človeka, ale za Hospodina, ktorý je s vami pri súdnom výroku. Nech teda príde na vás bázeň pred Hospodinom. Dajte si pozor, čo robíte, lebo u Hospodina, nášho Boha, niet neprávosti ani uprednostňovania osôb, ani úplatkárstva,„ [2. Paralipomenon 19,5-7](#).

Súdnicstvo bolo zdokonalené zriadením odvolacieho súdu v Jeruzaleme, kde Jozafát „ustanovil niektorých levítov, kňazov a niektorých predákov izraelských rodín pre súd Hospodinov a pre pravoty jeruzalemských obyvateľov,„ [2. Paralipomenon 19,8](#).

[105] Týmto sudcom kráľ prikázal, aby dbali o spravodlivosť, a nábádal ich: „Tak konajte v bázni Hospodinovej verne a s úprimným srdcom. Pri každej pravote, ktorá sa k vám dostane od vašich bratov, bývajúcich vo svojich mestách, týkajúcej sa prelievania krvi, zákona a prikázaní, ustanovení a predpisov, napomeňte ich, aby sa neprevinili proti Hospodinovi, aby tak nezastihol vás i vašich bratov Boží hnev. Tak konajte a nepreviníte sa. Hlavný kňaz Amarija vám bude predstaveným vo všetkých veciach Hospodinových a Zebadjá, syn Jišmáelov, knieža domu Júdovho, vo všetkých veciach kráľovských. Za úradníkov vám poslúžia levíti. Neoblomne si počínajte a Hospodin nech je s tým, kto je dobrý,„ [2. Paralipomenon 19,9-11](#).

Vo svojom starostlivom úsilí o zabezpečenie práv a slobôd svojich poddaných Jozafát zdôrazňoval, že každý človek dostáva spravodlivosť od Boha, ktorý vládne nad všetkým. „Boh stojí v zhromaždení bohov, uprostred bohov vynáša súd. Sudcovia, ktorí majú súdiť pod jeho vedením, majú zastávať slabého a sirotu, ujímať sa biedneho a núdzneho a vyslobodzovať ich z rúk bezbožníkov,„ [Žalm 82,1.3.4](#).

Júdske kráľovstvo na sklonku Jozafátovej vlády napadli vojská, ktorých príchod vyvolal v obyvateľoch oprávnené obavy. „Potom vytiahli Moábcí, Ammónci a s nimi niektorí Meúnci do boja proti Jozafátovi,„ Ich vpád poplašne oznámil kráľovi posol: „Veľký dav zo Zámoria a z Edómska tiahne proti tebe; je už v Chacecón-Tamáre, čiže v Ěn-Gedí,„ [2. Paralipomenon 20,1.2](#).

Jozafát bol odvážny a statočný muž. Celé roky zveleboval svoje vojská a budoval opevnené mestá. Bol dobre pripravený, aby sa mohol stretnúť takmer s každým nepriateľom. Napriek tomu v tejto ťažkej chvíli sa nespoliehal na zbrane v ľudských rukách. Nemohol sa spoliehať na to, že nad týmito pohanmi, ktorí svojou okázalou

silou chcú pred národmi pokoriť Júdsko, mu na víťazstvo stačí vycvičené vojsko a opevnené mestá. Mohol teda len dúfať, že to dosiahne živou vierou v Izraelovho Boha.

„Jozafát sa preľakol, dal sa hľadať Hospodina a v celom Júdsku vyhlásil pôst. Vtedy sa zhromaždili Júdejci žiadať pomoc od Hospodina. Aj zo všetkých júdskych miest prišli hľadať Hospodina,„
2. Paralipomenon 20,3.4.

Jozafát stál na nádvorí chrámu pred svojím ľuďom a v modlitbe sa odvolával na Božie zaslúbenia, pričom vyznával bezmocnosť Izraela. Prosil: *„Hospodine, Bože našich otcov! Ty si Bohom na nebi a vládcom nad všetkými kráľovstvami národov. V ruke máš moc a silu a nik sa nemôže postaviť proti tebe. Bože náš, ty si vyhladil spreď svojho izraelského ľudu obyvateľov tejto krajiny a naveky si ju dal potomkom Abraháma, ktorý ťa miloval. V nej sa i usadili a postavili ti tam svätyňu pre tvoje meno. Uvažovali: Ak príde na nás pohroma, meč a súd, mor alebo hlad a predstúpime pred tento dom a pred teba, lebo v tomto dome prebýva tvoje meno, a budeme volať vo svojej úzkosti k tebe, ty vypočuješ a zachrániš.*

[106]

Teraz Ammónci, Moábci a obyvatelia Seírskeho pohoria, cez ktorých si nedovolil prejsť Izraelovi, keď šiel z krajiny egyptskej, ale im ustúpil a nevyhubil ich, tí sa nám odplácajú tým, že nás prišli vyhnat' z tvojho vlastníctva, ktoré si nám prideliť. Bože náš, či ich nebudeš súdiť? Ved' nemáme dost' síl proti tomuto veľkému davu, ktorý tiahne proti nám, a sami nevieme, čo máme robiť; len na teba hľadia naše oči,„
2. Paralipomenon 20,6-12.

S dôverou mohol Jozafát povedať Hospodinovi: *„Len na teba hľadia naše oči,„* Celé roky učil Izraelcov, aby sa spoľahli na toho, ktorý v minulosti tak často zasiahol, aby svojich vyvolených zachránil pred úplnou záhubou. Aj teraz, keď sa kráľovstvo ocitlo v nebezpečenstve, Jozafát nebol sám. *„Všetci Júdejci stáli pred Hospodinom, aj ich dietky, ženy a synovia,„*
2. Paralipomenon 20,13. Spolu sa postili a modlili, spoločne prosili Boha, aby zmiatol ich nepriateľov a aby Božie meno bolo oslávené.

*„Bože, nebud' ticho, nemlč,
 Bože, nedopraj si pokoja!
 Ved' tvoji nepriatelia sa búria,
 tí, čo ťa nenávidia, dvíhajú hlavu.*

*Proti tvojmu ľudu kujú zákerné plány,
 radia sa proti tým, ktorých chrániš.
 Hovoria: Pod'me, vyhubme ich, aby neboli národom,
 nech sa už meno Izrael nikdy nespomenie!
 Svrne sa radili,
 uzavreli zmluvu proti tebe
 stany Edómcov a Izmaelcov,
 Moábcov a Hagarcov,
 Gebal, Ammón, Amálek...
 Nalož s nimi ako s Midjánom,
 ako so Síserom, ako s Jábinom pri potoku Kíšon...*

*Nech sú navždy zahanbení a vydesení,
 nech sa hanbou zapýria a nech zahynú!
 Nech vedia, že ty si ten, ktorý sa volá Hospodin,
 len ty si najvyšší na celej zemi!...*

Žalm 83,2-8; 10.18.19.

[107] Kým sa ľud spolu s kráľom pred Hospodinom koril a prosil ho o pomoc, Boží Duch naplnil Jachaziéla, „levítu z Ásafovcov,, ktorý povedal: „Dávajte pozor, všetci Júdejci a obyvatelia Jeruzalema i kráľ Jozafát: Tak vám vraví Hospodin: Nebojte sa a nestrachujte sa pred týmto veľkým davom, lebo to nie je váš boj, ale Boží boj. Zostúpte zajtra proti nim. Práve budú vychádzať cíckym svahom a zastihnute ich na konci údolia pred jerúelskou púšťou. Bojovať tu nebude vašou úlohou. Zaujmite postavenie, zostaňte stát' a uvidíte spásu Hospodina, ktorý bude s vami, Júda a Jeruzalem. Nebojte sa a nestrachujte sa! Zajtra vyjdite proti nim a Hospodin bude s vami. Vtedy sa sklonil Jozafát tvárou k zemi a všetci Júdejci i obyvatelia Jeruzalema padli pred Hospodinom, aby sa mu poklonili. Nato povstali levíti z Kehátovcov a Kórachovcov, aby mohutným hlasom chválili Hospodina, Boha Izraela,, [2. Paralipomenon 20,14-19.](#)

Včasráno vstali, vyšli na tekoávsku púšť'. Keď sa už chystali k boju, Jozafát povedal: „Čujte ma, Júdejci i obyvatelia Jeruzalema! Verte v Hospodina, svojho Boha a obstoďte! Verte jeho prorokom a bude sa vám darit'! Potom sa poradil s ľudom a postavil spevákov Hospodinových, ktorí mali v svätej nádhere spievať chválospevy,, [2.](#)

Paralipomenon 20,20.21. Speváci šli pred vojskom a chválili Boha za zaslúbené víťazstvo.

Ísť do boja proti nepriateľskému vojsku s chválospevmi na počesť Hospodinovi a s oslavovaním Izraelovho Boha bolo neobvyklé. To bola ich bojová pieseň. Mali okrasu svätosti. Keby dnešní veriaci viac oslavovali Boha chválospevmi, rástla by ich nádej, odvaha i viera. Neposilnilo by to ruky statočných obhajcov pravdy?

„Nastavil Hospodin zálohy proti Ammóncom, Moábcom a obyvateľom Seírskeho pohoria, ktorí pritiahli proti Júdsku, takže boli porazení. Ammónci a Moábci postavili sa totiž proti obyvateľom Seírskeho pohoria, aby ich zničili a vyhubili. A keď skoncovali s obyvateľmi Seírskeho pohoria, pomáhali zničiť jeden druhého. Keď prišli Júdejci na miesto, odkiaľ sa možno rozhliadnuť do púšte a pozreli sa na ten dav, ležali už len mŕtvoľy na zemi. Nik neunikol.,, 2. Paralipomenon 20,22-24.

Silou Júdejcov v tejto tiesnivej chvíli bol Boh a on je silou svojho ľudu aj dnes. Nemáme sa spoliehať na vodcov ľudu, ani Boha nahrádzať človekom. Nesmieme strácať zo zreteľa ľudskú omylnosť a nedokonalosť. Musíme však pamätať, že našou pevnosťou a útočiskom je ten, ktorý má všetku moc. V každej tiesnivej situácii máme myslieť na to, že boj je Boží. Božie zdroje sú bezmedzné a zdanlivo nemožné sa zmení na ešte slávnejšie víťazstvo.

„Pomáhaj nám, Bože našej spásy!

*Zhromaždi a vytrhni nás spomedzi pohanov,
aby sme ďakovať mohli tvojmu svätému menu,
honosiť sa tvojou chválou!.,,*

1. Paralipomenon 16,35.

Júdske vojsko sa vrátilo z boja s veľkou korisťou a „s radosťou späť do Jeruzalema, lebo Hospodin im dal radosť nad nepriateľmi. Prišli do Jeruzalema s harfami, citarami a trúbami k domu Hospodinovu.,, 2. Paralipomenon 20,27.28. Dôvod na radosť bol veľký. Poslúchli príkaz: „Zostaňte stát' a uvidíte spásu Hospodina... Nebojte sa a nestrachujte sa!.,, 2. Paralipomenon 20,17. Bezvýhradne sa spoliehali na Boha a on dokázal, že je ich pevnosťou a vysloboditeľom. Teraz mohli precítene zaspievať chválospev, ktorý pod vplyvom Božieho ducha zložil Dávid:

*„Boh je naše útočisko a sila,
najistejšia pomoc v súženiach...
zlomí luk, poláme kopiju,
bojové vozy spáli v ohni.
Prestaňte! Uznajte, že ja som Boh!
Som vyvýšený medzi národmi, som vyvýšený na zemi.
Hospodin vojov je s nami.
Boh Jákobov je náš hrad.,,*

Žalm 46.

*„Aké je tvoje meno, Bože,
taká ti patrí chvála,
až po končiny zeme.
Tvoja pravica je plná spravodlivosti.
Pre tvoje súdy
raduje sa vrch Sion
a júdske dcéry jasajú...
Tento Boh je na večné veky naším Bohom.
On nás prevedie aj cez smrť.,,*

Žalm 48,11-15.

Pod vplyvom viery júdskeho kráľa a jeho vojska „*strach pred Bohom dol'ahol na všetky kráľovstvá krajín, keď počuli, že Hospodin bojoval proti nepriateľom Izraela. Kráľovstvo Jozafátovo malo pokoj a jeho Boh mu doprial odpočinutie od okolia.,* [2. Paralipomenon 20,29.30.](#)

Jezábelin vplyv na Achába bol zhubný od samého začiatku a pokračoval aj v neskorších rokoch jeho života. Ovocím tohto vplyvu boli také hanebné a násilnícke skutky, že v biblických dejinách sa im sotvačo vyrovná. *„Nebolo veru takého, ako bol Acháb, ktorý sa zapredal páchat' to, čo sa Hospodinovi nepáči, k čomu ho zviedla jeho žena Jezábel,, 1. Kráľov 21,25.*

Acháb bol človek chamtivý a Jezábel ho v neprávostiach len podporovala a utvrdzovala. Pod vplyvom vrtošivého srdca ho celkom ovládlo sebecko. Neznášal, ak mu niekto odmietol splniť pranie; nazdával sa, že po čom zatúži, to mu právom aj patrí.

Tento výrazný rys Achábovej povahy, ktorý tak neblaho ovplyvnil kráľovstvo za vlády jeho nástupcov, ukazuje príhoda z čias, keď v Izraeli pôsobil prorok Eliáš. V tesnej blízkosti kráľovského paláca bola vinica, ktorá patrila Nábotovi Jezreelskému. Acháb sa rozhodol, že túto vinicu musí mať. Nábotovi navrhol, aby mu vinicu predal, alebo vymenil za iný pozemok. Povedal: *„Daj mi svoju vinicu, bude mi na zeleninovú záhradu. Lebo je blízko pri mojom dome. Ja ti dám miesto nej lepšiu vinicu. Ak sa ti bude páčiť, dám ti v peniazoch koľko je hodna,, 1. Kráľov 21,2.*

Nábot si svoju vinicu veľmi cenil, pretože ju zdedil po predkoch a nechcel sa jej vzdať. Achábovi povedal: *„Nech ma Hospodin chráni, ak by som ti mal dať dedičstvo po svojich otcoch,, 1. Kráľov 21,3.* Podľa lévijského zákona sa nemohol nijaký pozemok natrvalo previesť ani predajom, ani výmenou. *„Každý z Izraelcov sa má pridržať vlastníctva svojho otcovského kmeňa,, 4. Mojžišova 36,7.*

Kráľ z Nábotovho odmietnutia ochorel. *„Acháb prišiel domov roztrpčený a nahnevaný pre odpoveď, ktorú mu dal Nábot Jezreelský ... ľahol si na lôžko, odvrátil tvár a nechcel nič jesť,, 1. Kráľov 21,4.*

Keď sa potom Jezábel dozvedela bližšie podrobnosti, nahnevala sa, že sa niekto opovážil kráľovu žiadosť odmietnuť a Achába ubezpečila, že smútiť už nemusí. Povedala: *„Ty teraz kral'uješ nad*

Izraelom! Vstaň, najedz sa a bud' dobrej mysle. Ja ti dám vinicu Nábotu Jezreelského,, 1. Kráľ'ov 21,7.

[110] Acháb sa nepýtal, ako jeho žena dosiahne svoj cieľ, no Jezábel hneď začala uskutočňovať svoj zákerný plán. V mene kráľ'a napísala listy, jeho pečat'ou ich zapečatila a rozoslala starším a popredným mužom mesta, v ktorom býval Nábot. V listoch stálo: „*Vyhláste pôstu a Nábotu posad'te na čelo ľudu! Proti nemu posad'te dvoch naničhodných mužov. Tí nech svedčia: Rúhal si sa Bohu aj kráľ'ovi! Potom ho vyved'te a ukameňujte na smrť!*“, 1. Kráľ'ov 21,9.10.

Rozkaz bol vykonaný. „*Starší a poprední muži jeho mesta... urobili, čo bolo v Jezábelinom poslanstve, ako napísala v listoch, ktoré poslala,, 1. Kráľ'ov 21,11.* Potom šla Jezábel ku kráľ'ovi, vyzvala ho, aby vstal a ujal sa vinice. Achábovi nezáležalo na následkoch, slepo poslúchol jej radu a šiel, aby sa zmocnil pozemku, po ktorom tak túžil.

Z podvodného zisku za cenu krvipreliačia sa však kráľ' dlho netešil. „*Vtedy zaznelo slovo Hospodinovo Eliášovi Tišbejskému: Vstaň, chod' naproti izraelskému kráľ'ovi Achábovi v Samárii. Práve je v Nábotovej vinici, do ktorej vstúpil, aby ju zabral. Povedz mu: Takto vraví Hospodin: Spáchal si vraždu a ešte aj dedičstvo zaberáš,, 1. Kráľ'ov 21,17-19.* Hospodin potom poučil Eliáša, že má nad Achábom vyniesť strašný súd. Prorok sa ponáhl'al vykonať Boží príkaz. Vinou obť'ažkaný panovník sa pri stretnutí zoči-voči s prísnyim Hospodinovým poslom vo vinici veľ'mi vydesil a svoj strach vyjadril slovami: „*Našiel si ma, nepriateľ' môj!*“, 1. Kráľ'ov 21,20.

Pánov posol pohotovo odvetil: „*Našiel, pretože si sa zapredal robiť to, čo sa nepáči Hospodinovi. Pozri, uvediem na teba pohromu, zmetiem ti potomstvo,, 1. Kráľ'ov 21,20.21.* Nikto nedostane milosť'. Achábov rod bude celkom vyhubený. Hospodin oznámil ústami svojho služobníka: „*Naložím s tvojím domom ako s domom Járo-beáma, syna Nebatovho alebo ako s domom Bašu, syna Achijovho, pretože si ma dráždil k hnevu a Izrael zviadol k hriechu,, 1. Kráľ'ov 21,20-22.*

Jezábel Hospodin povedal: „*Psy budú žrat' Jezábel v predmestí Jezreela. Kto Achábovi zomrie v meste, toho zožerú psy. Kto mu zomrie na poli, toho zožerú nebeské vtáky,, 1. Kráľ'ov 21,23.24.*

Keď kráľ' počul toto strašné poslanstvo „*roztrhol si šaty, položil si na telo vrecovinu, postil sa, spával vo vrecovine a chodil skl'účený.*

Vtedy zaznelo slovo Hospodinovo k Eliášovi Tišbejskému: *Videl som, že sa Acháb pokoril pred mnou. Pretože sa pokoril pred mnou, neuvediem pohromu za jeho čias, ale za čias jeho syna uvediem pohromu na jeho dom.*,, [1. Kráľov 21,27-29](#).

O necelé tri roky Sýrčania zabili kráľ a Achába. Jeho nástupca Achazja „*robil, čo sa Hospodinovi nepáči, chodil po cestách svojho otca a svojej matky, po cestách Járobeáma... slúžil Baalovi, klaňal sa mu a dráždil Hospodina, Boha Izraela.*“, ([1. Kráľov 22,53.54](#)), ako to robil jeho otec Acháb. Po spáchaných hriechoch vzdorovitého kráľ a však bezprostredne nasledovali súdy. Dôkazom Božieho hnevu voči nemu bola neúspešná vojna s Moábom, ako aj nehoda, ktorá ohrozila jeho život.

„*Achazja vypadol cez mreže svojej hornej izby.*“, ([2. Kráľov 1,2](#)), vážne sa zranil, a v obave z najhoršieho poslal niekoľko svojich sluhov, aby sa spýtali ekrónskeho božstva Baalzebúba, či sa uzdraví, alebo nie. Verilo sa, že ekrónsky Baalzebúb podáva prostredníctvom svojich kňazov správy o budúcnosti. Spytovať sa ho chodili celé zástupy. Predpovede a správy však dostávali od kniežat a temnoty.

Achazjovi služobníci sa na ceste stretli s Božím mužom, ktorý im prikázal, aby sa vrátili ku kráľovi s týmto posolstvom: „*Či nieto Boha v Izraeli, že sa idete dopytovať ekrónskeho boha Baalzebúba? Preto takto vraví Hospodin: Z lôžka, na ktorom si sa ocitol, nezádeš, ale musíš zomrieť.*“, [2. Kráľov 1,3.4](#). Keď prorok oznámil posolstvo, odišiel.

Ohromení služobníci sa ponáhľali ku kráľovi a zvestovali mu slová Božieho muža. Kráľ sa ich spýtal: „*Ako vyzeral muž, ktorý vám vyšiel v ústrety?*“, Odvetili mu: „*Ten muž mal srstený plášť a na bedrách bol opásaný koženým pásom.*“, Achazja zvolal: „*To je Eliáš Tišbejský.*“, [2. Kráľov 1,8](#). Vedel, že ak cudzinec, s ktorým sa jeho poslovia stretli, bol naozaj Eliáš, potom je vynesený rozsudok istý. Kráľ chcel podľa možnosti hroziaci súd odvrátiť, a preto sa rozhodol, že pošle po proroka.

Achazja dvakrát poslal veliteľa s päťdesiatimi vojakmi, ktorí mali proroka zastrašiť, a dvakrát ich stihol Boží súd. Tretí veliteľ sa s vojakmi pokoril pred Hospodinom a keď sa veliteľ priblížil k Pánovmu poslovi, „*klakol si pred Eliášom na kolená a úpenlivo prosil: Boží muž, prosím, nech ti je vzácny môj život i životy týchto tvojich päťdesiatich služobníkov.*“

Tu prehovoril k Eliášovi duch Hospodinov: Zostúp s ním, neboj sa ho. Vstal teda, šiel s ním ku kráľovi a povedal mu: Takto vraví Hospodin: Pretože si poslal poslov dopytovať sa ekrónskeho boha Baalzebúba, ako keby v Izraeli nebolo Boha, ktorého sa možno opýtať na jeho slovo, z lôžka, na ktorom si sa ocitol, nezídeš, ale istotne zomrieš., 2. Kráľov 1,13.15.16.

[112] Achazja už počas vlády svojho otca pozoroval obdivuhodné skutky Najvyššieho. Bol svedkom strašných dôkazov, ktoré Boh dal nevernému Izraelovi o svojom zaobchádzaní s tými, ktorí nedbajú na požiadavky jeho zákona. No Achazja konal tak, ako keby nešlo o skutočnosti, ale o bájky. Namiesto toho, aby sa pred Hospodinom pokoril, nasledoval Baala a nakoniec sa odvážil k najhoršiemu skutku bezbožnosti. Vzдорovitý a tvrdohlavý Achazja zomrel „*podľa slova Hospodinovho, ktoré vyriekol Eliáš., 2. Kráľov 1,17.*

Dejiny hriechu kráľa Achazju a následné výstražné sudy nemôže nikto beztrešne prehliadať. Aj keď sa dnes už ľudia pohanským božstvám neklaňajú, tisíce sa ich skláňa pred satanovým oltárom, ako to robil izraelský kráľ. Dnes je na svete modlárstvo veľmi rozšírené, aj keď vplyvom vedy a výchovy má jemnejšiu a zvodnejšiu podobu než vtedy, keď Achazja uctieval ekrónskeho boha. Každý deň prináša nové žalostné dôkazy o tom, že viera v spoľahlivé prorocké slovo sa stráca a namiesto nej sa mnohých zmocňuje povera a satanské zvody.

Tajomstvo modloslužobných obradov nahrádzajú dnes rituály tajných spoločností a zvodné divy špiritistických médií. Tisíce tých, ktorí odmietajú prijať svetlo Božieho slova alebo vnuknutia Božieho Ducha, dychtivo prijímajú živé prejavy týchto médií. Stúpenci špiritizmu sa môžu síce posmešne vyjadrovať o čarodejníkoch dávnych čias, ale arcizvodca sa víťazne smeje, lebo jeho klamstvá prijali v inej podobe.

Mnohí sa hrozia čo i len pomyslieť, že by mali ísť žiadať radu od špiritistických médií, no vábi ich jemnejšia podoba špiritizmu. Ďalších na nesprávnu cestu zvádza učenie spoločenstva Kresťanskej vedy, mysticismus teozofie alebo iné náboženstvá Východu.

Hlásatelia takmer všetkých podôb špiritizmu tvrdia, že majú moc uzdravovať. Túto moc prisudzujú elektrine, magnetizmu, takzvaným tajomne pôsobiacim liekom alebo skrytým silám ľudskej mysle. Takých ľudí je pomerne dosť aj v dnešnom kresťanstve, čo týchto

liečiteľov vyhl'adávajú namiesto toho, aby dôverovali moci živého Boha a schopnostiam odborných lekárov. Matka, bdiaca pri lôžku svojho chorého dieťaťa, narieka: „*Nemôžem už viac urobiť. Či nie je lekár, ktorý má moc uzdraviť mi dieťa?*“, Dozvie sa však o zázračnej moci nejakého liečiteľa či magnetizéra a zverí mu svoje dieťa. Tým ho vlastne odovzdala do rúk satana, akoby jej stál po boku. V mnohých prípadoch potom život dieťaťa ovláda satanská moc a zdá sa, že vyslobodiť sa z jej zovretia nie je možné.

Achazjova bezbožnosť bola príčinou Božej neľúbosti. Čo všetko Boh urobil v snahe získať srdce a vieru izraelského ľudu! Hospodin počas celých stáročí preukazoval svojmu ľudu bezpríkladnú dobrotu a lásku. Od začiatku zjavoval, že mu „*bolo rozkošou byť s ľuďmi*“, [Príslovia 8,31](#). Poskytoval neustálu pomoc tým, ktorí ho hľadali. Izraelský kráľ sa však napriek tomu odvrátil od Boha a pomoc hľadal pri najväčšom nepriateľovi svojho ľudu. Pohanom tým ukázal, že viac dôveruje ich modlám než nebeskému Bohu. Ľudia zneuctievajú Boha aj tým, že sa odvracajú od Zdroja sily a múdrosti a žiadajú pomoc alebo radu od mocností temna. Ak Achazjov skutok vyvolal Boží hnev, ako sa potom Boh díva na tých, ktorí sa správajú podobne, hoci získali väčšie poznanie? [113]

Možno pokladať za rozvážne a správne počínanie, ak sa niekto chváli tým, že údajnú úľavu získal práve dôverou v satanský zvod? Čo z toho môže mať človek, keby si tým aj život predĺžil? Čo môže mať z toho, keby si tým zabezpečil aj dočasný zisk? Vyplatí sa nedbať na Božiu vôľu? Všetky podobné zisky sa nakoniec vyjavia ako nenahraditeľná strata. Beztrestne nemôžeme odstrániť ani jedinú ohradu, ktorú Boh určil na ochranu svojho ľudu pred mocou satana.

Keďže Achazja nemal syna, kráľom sa stal jeho brat Jóram. Ten vládol desiatim izraelským kmeňom dvanásť rokov. Jeho matka Jezábel ešte žila po celý čas jeho vlády a neblaho vplývala na spravovanie krajiny. Mnohí sa ešte stále nevymanili z modloslužobných zvykov. Sám Jóram „*robil, čo sa Hospodinovi nepáči, len nie natoľko ako jeho otec a jeho matka, lebo dal odstrániť Baalov posvätný stĺp, ktorý zhotovil jeho otec. Lenže zotrval v hriechoch Járobeáma, syna Nebatovho, ktorý zviedol Izrael k hriechu, – a neodklonil sa od nich*“, [2. Kráľov 3,2.3](#).

Počas Jóramovej vlády nad Izraelom zomrel Jozafát a na júdsky trón nastúpil jeho syn, tiež Jóram. Svojím sobášom s dcérou Achába

a Jezábely bol júdsky Jóram späť s izraelským kráľom a za svojej vlády nasledoval Baala, „ako to robil dom Achábov,„ „Aj on zriadil výšiny na júdskych vrchoch a zvedol obyvateľov Jeruzalema k smilnému modlárstvu a zaviedol aj Júdu,„ [2. Paralipomenon 21,6.11](#).

Júdsky kráľ dostal na ceste svojho veľkého odpadnutia dôrazné pokarhanie. Prorok Eliáš ešte pred svojím nanebovzatím nemohol mlčky hl'adiet' na to, že júdske kráľovstvo ide tou istou cestou, ktorá zaviedla severné kráľovstvo na pokraj záhuby. Prorok teda poslal júdskemu Jóramovi list, v ktorom musel bezbožný kráľ čítať tieto strašné slová:

[114] „Takto vraví Hospodin, Boh tvojho praotca Dávida: Pretože si nechodil cestami svojho otca Jozafáta a cestami júdskeho kráľa Ásu, ale chodil si cestou izraelských kráľov a do smilného modlárstva si zvedol Júdu a obyvateľov Jeruzalema podľa vzoru smilného modlárstva Achábovho, ba aj svojich bratov, vlastnú rodinu, ktorí boli lepší ako ty, si povraždil, Hospodin zasiahne ťažkou ranou tvoj ľud, tvojich synov, tvoje ženy, a všetok tvoj majetok. Sám však upadneš do ťažkej choroby,„ [2. Paralipomenon 21,12-15](#).

Pán splnil toto proroctvo, „popudil proti Jóramovi ducha Filištíncov a Arabov, bývajúcich vedľa Kúšijcov. Tí vytiahli proti Júdsku, vtrhli na ňu a odvliekli všetok majetok, nájdený v kráľovskom paláci, aj jeho synov a ženy, takže mu nezostal ani jeden syn, iba Jóacház, najmenší z jeho synov. Po tom všetkom ranil mu Hospodin vnútro nevyliciteľnou chorobou. Po čase, keď nadišiel koniec druhého roku... zomrel v hrozných bolestiach,„ „Po ňom sa kráľom stal jeho syn Achazja,„ [2. Paralipomenon 21,16-19](#); [2. Kráľov 8,24](#).

V izraelskom kráľovstve ešte stále vládol Achábov syn Jóram, keď jeho synovec Achazja nastúpil na trón júdskeho kráľovstva. Achazja vládol len jeden rok; celý ten čas podliehal vplyvu svojej matky Atalje, ktorá mu bola radkyňou „pri páchaní bezbožností,„ a „chodil po cestách domu Achábovho a robil to, čo sa nepáči Hospodinovi,„ [2. Paralipomenon 22,3.4](#); [2. Kráľov 8,27](#). Jeho stará matka Jezábel ešte žila a Achazja opovážlivo uzavrel spojenectvo so svojim strýcom Jóramom, kráľom Izraela.

Júdsky kráľ Achazja onedlho tragicky zahynul. Príslušníci Achábovho domu, ktorí prežili, „po smrti otcovej... mu boli radcami na jeho vlastnú záhuby,„ [2. Paralipomenon 22,4](#). Keď bol raz Achazja na návšteve u svojho strýca v Jezreeli, dostal prorok Elízeus príkaz z

neba, aby poslal jedného z prorockých synov do Rámot-Gileádu, kde mal pomazať Jehúa za izraelského kráľa. Práve vtedy boli spojené vojská júdske a izraelské vo vojne proti Sýrčanom v Rámot-Gileáde. Jóram bol v boji ranený a vrátil sa do Jezreela, po tom, čo velením kráľovského vojska poveril Jehúa. Pri pomazaní Jehúa Elízeov sluha povedal: „*Pomazal som t'a za kráľa nad ľuďom Hospodinovým, nad Izraelom.*“, Potom mu na príkaz neba určil zvláštnu úlohu: „*Vyhlaď dom Achába, svojho pána,*“, povedal Hospodin ústami svojho služobníka, „*tak pomstím na Jezábele krv svojich služobníkov, prorokov, i krv všetkých služobníkov Hospodinových. Zahynie celý dom Achábov,*“, [2. Kráľov 9,6-8](#).

Len čo vojaci vyhlásili Jehúa za kráľa, ponáhl' al sa do Jezreela pomstiť sa tým, ktorí sa svojvoľne rozhodli pokračovať v hriechu a zvädzali k nemu aj iných. Jóram izraelský, Achazja júdsky i Jezábel, matka kráľova, a tí „*čo ešte zostali z Achábovho domu v Jezreeli, i všetci jeho najpoprednejší muži, dôverníci a kňazi,*“, boli pobití. „*Všetkých Baalových prorokov, všetkých jeho služobníkov a všetkých jeho kňazov,*“, ktorí žili v stredu Baalovej modloslužby, v Samárii, pobil mečom. Modlárske obrazy a sochy boli zničené a spálené. Baalov chrám zborili. „*Tak vykynožil Jehú Baala z Izraela,*“, [2. Kráľov 10,11.19.28](#).

[115]

Správy o tomto masovom vraždení sa dopočula Jezábelina dcéra Atalja, ktorá ešte stále zastávala vedúce postavenie v júdskom kráľovstve. Keď sa dozvedela, že jej syn, júdsky kráľ, je mŕtvy, „*zakročila a vyhubila všetko kráľovské potomstvo júdskeho domu,*“, Pri tomto hromadnom krvipreliatí boli povraždení všetci Dávidovi potomkovia, prípadní následníci trónu, okrem Joáša. Toto dieťa zachránila žena veľkňaza Jójada tak, že ho ukryla v chrámových priestoroch. Dieťa skrývali šesť rokov, „*dokial' Atalja vládla v krajine,*“, [2. Paralipomenon 22,10.12](#).

Po šiestich rokoch sa „*levíci a všetci Júdejci spojili s veľkňazom Jójadom a malého Joáša korunovali a pomazali za kráľa,*“, „*Pritom tlieskali rukami a prevolávali: Nech žije kráľ!*“, [2. Paralipomenon 23,8](#); [2. Kráľov 11,12](#).

„*Keď Atalja začula krik ľudu, ktorý sa hrnul a oslavoval kráľa, šla za ľuďom do domu Hospodinovho,*“, „*Videla, že kráľ stál ako obvykle pri stĺpe, velítelia a trubači pri kráľovi a všetok ľud krajiny sa radoval a trúbil na trúbach. Vtedy si Atalja roztrhla šaty*

a skríkla: Sprisahanie, sprisahanie!,, 2. Paralipomenon 23,12; 2. Kráľov 11,14. Jojáda však rozkázal veliteľom vojska, aby Atalju zajali a jej prívržencov vyviedli z chrámu na popravisko a tam ich sťali.

Posledný člen Achábovho domu bol teda odstránený. Hrozné zlo, ktoré napáchalo Achábovo spojenie s Jezábelou trvalo dotiaľ, kým nezahynul posledný Achábov potomok. V Júdsku sa síce uctieval pravý Boh, ale Atalji sa podarilo mnohých zviest'. Len čo bola nekajúca kráľovná popravená, „*všetok ľud krajiny vošiel do Baalovho domu, zborili jeho oltáre, porozbýjali jeho podoby a Baalovho kňaza Mattána zabili pred oltármi,*, 2. Kráľov 11,18.

Takto sa začala náprava. Tí, ktorí sa zúčastnili Joášovej korunovácie, sa slávnostnou zmluvou zaviazali, „*že budú ľuďom Hospodinovým,*,. Len čo v júdskom kráľovstve prestal pôsobiť zhubný vplyv Jezábelinej dcéry, Baalovi kňazi boli pobití a chrám bol zborený, „*radoval sa všetok ľud krajiny a mesto sa uspokojilo,*, 2. Paralipomenon 23,16.21.

17. kapitola — Povolanie Elízea

[116]

Boh vyzval Eliáša, aby za proroka namiesto seba pomazal niekoho iného. Pán povedal: „*Elízea, syna Šáfatovho... pomaz za proroka namiesto seba*„, [1. Kráľov 19,16](#). Eliáš poslúchol a šiel vyhľadať Elízea. Keď sa cestou na sever rozhliadal po krajine, javila sa mu celkom inak ako prednedávnom. Zem bola vtedy vysušená, polia neobrobené, lebo tri a pol roka nebolo rosy ani dažďa. Teraz sa všetko zelenalo, akoby si príroda chcela vynahradiť obdobie sucha a hladu.

Elízeov otec bol zámožný roľník, muž, ktorý v čase takmer všeobecného odpadnutia s celou svojou rodinou patrila k tým, ktorí svoje kolená nesklonili pred Baalom. Členovia jeho domácnosti uctievali Hospodina a pravidlom každodenného života bola vernosť viere starého Izraela. V takomto prostredí Elízeus prežil svoje detstvo i mladosť. V zátíší vidieckeho života čerpal poučenie z Božieho slova a z prírody. Pri užitočnej práci získal disciplínu, potrebnú zručnosť, priamosť a poslušnosť voči rodičom a Bohu – to všetko mu pomohlo získať schopnosti, ktoré bude neskôr potrebovať vo svojom významnom poslaní.

Elízeus bol povolaný za proroka, keď s čel'adníkmi svojho otca zorával pole. Robil to, čo dobre ovládal. Mal spoľahlivé vodcovské schopnosti, ale aj pokoru a ochotu slúžiť. Ako bol tichý a vl'údny, tak vedel byť aj činorodý a rázny. Bol čestný a spravodlivý, miloval Boha a v bázni ho ctí. V každodennej práci získal zdatnosť, cieľavedomosť a ušľachtilosť; rástol v milosti a v poznaní. Spoluprácou s otcom v domácom prostredí sa učil spolupracovať s Bohom.

Verným spĺňaním malých povinností sa Elízeus pripravil na významné poslanie. Každodennými praktickými krokmi získaval potrebné skúsenosti pre rozsiahlejšie a dôležitejšie dielo. Učil sa slúžiť, a tým nadobúdala schopnosť viesť a učiť iných. Z toho plynie všeobecne platné poučenie: nikto nemôže vedieť, aký výchovný zámer sleduje s ním Boh, no každý si môže byť istý, že vernosť v malých veciach je znamením spôsobilosti prevziať väčšie zodpo-

vednosti. Každý skutok je prejavom našej povahy. Boh povoláva k významnejšej službe toho, kto sa v malých povinnostiach osvedčí „ako pracovník, ktorý sa nemá za čo hanbit“, 2. Timoteovi 2,15.

[117] Kto sa nazdáva, že na spôsobe plnenia malých povinností nezáleží, ten nie je pripravený prevziať významnejšie úlohy. Môže si síce myslieť, že zvládne aj väčšie zodpovednosti, Boh však vidí pod povrch. Na toho, kto v skúške neobstojí, sa vzt'ahuje výrok: „Bol si odvážený na váhe a nájdený si nedostatočným“, Daniel 5,27. Taký človek sa stáva obeťou vlastnej nevernosti. Chýba mu milosť, sila a pevný charakter – teda vlastnosti, ktoré možno získať len bezvýhradnou odovzdanosťou.

Mnohí sa nazdávajú, že ak nie sú zamestnaní v Božom diele, že nešíria Božie kráľovstvo, a teda žijú neužitočne. Mat' tak príležitosť konať niečo významné, ako radi by sa do toho pustili! V malej službe podliehajú pokušeniu, že nemusia robiť nič. No mýlia sa. Do Božej služby sa môže zapojiť každý, a to spĺňaním tých najobyčajnejších každodenných povinností, či ako robotník v lese, na poli alebo v inom užitočnom zamestnaní. Matkina starostlivosť o deti a o ich výchovu pre Krista je práve taká dôležitá ako práca kazateľa.

Mnohí túžia po mimoriadnom nadaní, aby mohli konať nejaké pozoruhodné dielo, pričom zabúdajú, že plnením povinností v tom najbližšom okolí ich život dostáva životodarnú vôňu. Mali by sa chopiť povinnosti, ktorá ich čaká v bezprostrednej blízkosti. Úspech v službe ani tak nezávisí od schopností ako skôr od čínorodosti a ochoty. Na vykonanie dobrej služby nestačí skvelé nadanie, ale svedomitie plnenie každodenných povinností, spokojnosť a nepredstieraný, úprimný záujem o blaho iných ľudí. Aj v tom najskromnejšom postavení možno nájsť pravú vznešenosť. Boh si cení aj tú najjednoduchšiu prácu, ktorú vykonáme svedomito a s láskou.

Keď Eliáš na Boží príkaz hl'adal svojho nástupcu, šiel okolo poľa, kde práve oral Elízeus. Prorok prehodil cez plecيا tohto mladého muža posväcujúci plášť. Šáfatova rodina počas hladomoru spoznala Eliášovo poslanie a dielo. Teraz Boží Duch osvietil Elízeu a on pochopil význam prorokovho činu. Ten mu bol znamením Božieho povolania za Eliášovho nástupcu.

Elízeus „zanechal voly, pobehol za Eliášom a povedal: Dovoľ mi, prosím, pobožkat' otca a matku, potom prídem za tebou,“. Eliáš odpovedal: „Len chod', vráť sa, ved' čože som ti urobil?“, To bola

skúška viery. Elízeus sa musí rozhodnúť sám, či povolanie prijme alebo odmietne. Ak mu je domov so zvyklosťami v ňom milší, môže zostať doma. Elízeus však pochopil význam tohto povolania; vedel totiž, že pochádza od Boha, a preto neváhal poslúchnuť. Nijaké svetské bohatstvo mu nemôže zabrániť v možnosti stať sa Božím poslom a on sa nemôže vzdať prednosti spoločenstva s Božím služobníkom. „Vzal záprah volov, zabil ho a keď uvaril mäso na postroji pre voly, dal ľudu a jedli. Potom vstal, odišiel za Eliášom a posluhoval mu,, [1. Kráľov 19,20.21](#). Bez váhania opustil milovaný dom, aby nasledoval proroka v jeho neistom živote plnom zmien.

[118]

Keby sa bol Elízeus vypytoval, čo ho čaká, alebo čo bude jeho poslaním, Eliáš by mu bol povedal: „*To vie len Boh; on ti to oznámi. Ak budeš očakávať na Hospodina, dá ti odpoveď na každú otázku. Ak máš dôkaz, že ťa Boh volá, tak pod' so mnou. Bud' istý, že Boh je so mnou a hlas, ktorý počuješ, je hlas jeho. Ak kvôli Božej priazni všetko ostatné pokladáš za bezvýznamné, tak pod'!*„

Výzva, ktorú dostal Elízeus, sa podobá odpovedi, ktorú dal Kristus mladému kniežat'u na jeho otázku: „*Čo dobré mám robiť, aby som mal večný život?*„ Kristus mu odpovedal: „*Ak chceš byť dokonalý, chod', predaj svoj majetok, rozdaj chudobným a budeš mať poklad v nebi. Potom príď a nasleduj ma,*„ [Matúš 19,16.21](#).

Elízeus prijal výzvu k službe bez ohľadu na radosť a pohodlie, ktoré opúšťal. Keď bohatý mládenec počul Spasiteľove slová, „*odišiel smutný, lebo mal veľký majetok,*„ [Matúš 19,22](#). Nebol ochotný vzdať sa svojho bohatstva. Viac miloval majetok než Boha. Neochotou zriecť sa všetkého pre Krista dokázal, že nie je hoden zastávať miesto v Majstrovej službe.

Výzva všetko obetovať na oltár služby oslovuje každého. Nie všetci z nás sú povolaní slúžiť ako Elízeus a nie všetci sme vyzvaní, aby sme predali všetko, čo máme. Boh však od nás žiada, aby sme vo svojom živote dali prednosť jeho službe a nepremárnili ani jediný deň bez toho, že vykonáme niečo pre pokrok Božieho diela na zemi. Boh neočakáva od každého rovnakú službu. Nieкто môže byť povolaný za misionára v cudzej krajine, iný má svojimi prostriedkami podporiť dielo evanjelia. Boh prijíma obeť každého; jemu máme posvätiť život i všetky svoje záujmy. Ľudia takto Bohu oddaní budú počuť výzvu neba a poslúchnu ju.

Každému, koho Pán poctil svojou milosťou, zverí aj určitú službu v diele pre záchranu iných. Každý má ochotne prijať poslanie: „*Tu som ja, pošli mňa!*“, [Izaiáš 6,8](#). Každý je zodpovedný za to, čo koná, či je to kazateľ Slova alebo lekár, obchodník alebo roľník, učenec či remeselník. Každý je povinný zvestovať ľuďom evanjelium o ich záchrane. Všetko, čo robí, má slúžiť tomuto cieľu.

[119] To, čo sa od Elízea na začiatku požadovalo, nebolo nič veľké. Ďalej ho vychovávalo plnenie každodenných povinností. Hovorí sa o ňom, že bol vodou, ktorá občerstvovala Eliášove ruky. Bol ochotný vykonať všetko, čo Hospodin prikázal a na každom kroku sa učil pokore. Osobný sprievodca proroka osvedčil vernosť aj v maličkostiach a každodenne sa utvrdzoval v rozhodnutí bezvýhradne plniť povolanie Božieho posla.

Elízeov život nebol bez pokušení ani potom, keď bol s Eliášom. Prežíval mnohé skúšky, no vždy dôveroval Bohu. Príliš ho zvádzali spomienky na opustený domov, ale Elízeus zvíťazil aj nad týmto pokušením. Priložil ruku k pluhu a bol rozhodnutý nevracať sa. Vo všetkých skúškach a pokušeníach sa osvedčil ako verný služobník.

Kazateľská služba zahŕňa oveľa viac než len zvestovanie slova. Patrí k nej aj výchova mladých ľudí, akú Eliáš venoval Elízeovi. Mladých ľudí treba vyzývať, aby sa rozhodli pre zodpovednosť v Božom diele. Najprv im treba zveriť malé úlohy a po získaní síl a skúseností im možno zveriť väčšiu zodpovednosť. Medzi kazateľmi sú muži pevnej viery, ktorí môžu povedať: „*Čo bolo od počiatku, čo sme počuli, čo sme na vlastné oči videli, na čo sme hľadeli a čoho sa naše ruky dotýkali, to vám zvestujeme: Slovo života... Čo sme teda videli a počuli, zvestujeme aj vám.*“, [1. Jána 1,1-3](#). Mladých, neskúsených pracovníkov treba vychovávať spoluprácou so skúsenými Božími služobníkmi. Len tak sa naučia niest' bremená.

Ľudia starajúci sa o výchovu mladých pracovníkov konajú užľachtilé dielo. Ich snahy podporuje sám Pán. Mladí muži, ktorých Boh prednostne povolal k spolupráci s úprimnými a nadšenými pracovníkmi v jeho diele, by mali takúto príležitosť čo najlepšie zúročiť. Je to veľká pocta, že ich Boh prizval k službe a dal im možnosť získať pre ňu potrebné schopnosti. Preto by mali byť pokorní, verní, poslušní a obetaví. Ak sa podriadia Božej disciplíne, ak budú plniť Božie príkazy a za svojich radcov si zvolia Božích

služobníkov, potom sa z nich stanú spravodliví, zásadoví a pevní muži, ktorým Boh môže zveriť veľkú zodpovednosť.

Kde sa zvestuje čisté evanjelium, tam Boh povoláva ľudí od pluhu i z iných podnikateľských záujmov a vzdeláva ich po boku skúsených pracovníkov. Takto vyučení jednotlivci budú pravdu zvestovať účinne a presvedčivo. Boh sa obdivuhodne a prozreteľne postará, aby im vrchy prekážok uhli z cesty a prepadli sa v hĺbinách mora. Mnohí ľudia sa oboznámia s významným posolstvom a pochopia ho. Poznajú, čo je pravda. Dielo bude napredovať, kým celá zem nebude počuť evanjelium, a potom príde koniec.

Ešte niekoľko rokov pracoval Eliáš s Elízeom a mladý muž sa denne zdokonaľoval v príprave na svoje prorocké poslanie. Eliáš sa stal Božím nástrojom na odstránenie mnohého zla. Achábom a pohanskou Jezábelou podporované modlárstvo, ktoré zviedlo národ, utrpelo rozhodujúcu porážku. Baalovi proroci boli pobití. To oslovilo celý Izrael a mnohí začali znova uctievať pravého Boha. Eliášov nástupca Elízeus bude musieť starostlivo a trpezlivo poučat Izraelcov a viesť ich po bezpečných cestách. Spolupráca s Eliášom, najväčším prorokom od čias Mojžiša, pripravila Elízea na dielo, ktoré čoskoro bude musieť konať sám.

[120]

Eliáš musel pri spoločnej práci občas prísne pokarhať zjavné zlo. Keď bezbožný Acháb pripravil Nábota o vinicu, Eliáš oznámil Achábovi jeho záhubu a zánik celého jeho domu. Keď sa Achazja po smrti svojho otca Achába odvrátil od živého Boha k ekrónskemu bohu Baalzebúbovi, Eliáš sa znova ozval a vládcu dôrazne pokarhal.

Prorocké školy, ktoré založil Samuel v dobe odpadnutia Izraela, zanikli. Eliáš ich obnovil, aby sa v nich mohli mladí muži vzdelávať, oslavovať Hospodina a vyvyšovať Boží zákon. V Písme čítame o troch takých školách, ktoré boli v Gilgále, v Bételi a v Jerichu. Skôr než bol Eliáš vzatý do neba, navštívil s Elízeom tieto výchovné strediská. Boží prorok pripomínal žiakom poučenia z predchádzajúcich návštev. Zvlášť im zdôrazňoval, aby pokladali za veľkú prednosť, že smú zostať nebeskému Bohu bezvýhradne oddaní a verní. Dôrazne ich napomínal, aby v ich výchove v každom ohľade prevládala jednoduchosť. Len takto môžu prijať a prejavíť nebeskú odvahu a pracovať pre Pána.

Eliáša veľmi potešilo, keď poznal výsledky dosiahnuté v týchto školách. Nápravné dielo sa ešte neskončilo, ale prorok mohol v

celom kráľovstve vidieť pravdivosť Božích slov: „V Izraeli však ponechám sedemtisíc tých, ktorých kolená sa neskláňali pred Baalom,, 1. Kráľov 19,18.

Keď Elízeus sprevádzal proroka pri návštevách prorockých škôl, jeho rozhodnutie bolo ešte raz podrobené skúške. Eliáš totiž v Gilgále, v Bételi a v Jerichu svojho spolupracovníka vyzval, aby sa vrátil. Povedal mu: „Zostaň tu, prosím ťa, lebo Hospodin ma posielal do Bételu., V predošlej práci s pluhom Elízeus získal odvahu a vytrvalosť a keď sa teraz chopil pluhu na inom poli, nedá sa odradiť od svojho zámeru. Nedá sa odvieť od svojho učiteľa, kým len má príležitosť zdokonaľovať sa v službe. Žiakom prorockých škôl a obzvlášť Elízeovi bolo zjavené, že Eliáš bude premenený, hoci on sám o tom nevedel. Preto skúsený služobník Božieho muža Eliáša neopúšťa. Kedykoľvek mu Eliáš radil, aby sa vrátil, odvetil: „Ako žije Hospodin a ako žiješ ty, neopustím ťa,, 2. Kráľov 2,2.

[121] „Obaja odišli... Zastavili sa pri Jordáne. Eliáš vzal svoj plášť, zvinul ho a udrľ ním na vodu, takže sa rozostúpila na jednu i na druhú stranu a oni dvaja prešli po suchu. Keď prechádzali, Eliáš povedal Elízeovi: Žiadaj si, čo ti mám urobiť, prv ako budem od teba vzatý,, 2. Kráľov 2,6-9.

Elízeus netúžil po svetských poctách či vysokom postavení medzi mocnými tohto sveta. Po čom však túžil, bola miera Ducha, akou Boh tak štedro obdaril Eliáša, ktorého čoskoro poctí premenením. Uvedomoval si, že len Duch, ktorý viedol Eliáša, ho môže uschopniť, aby v Izraeli zastal miesto, na ktoré ho povolal Hospodin, a preto žiadal: „Nech spočinie na mne, prosím, dvojnásobok tvojho ducha,, 2. Kráľov 2,9.

Eliáš na túto žiadosť odpovedal: „Ťažkú vec si žiadaš, ale ak ma budeš vidieť, ako budem od teba vzatý, stane sa ti tak – ak nie, nestane sa. Zrazu, ako tak šli a zhovárali sa, oddelil ich od seba ohnivý voz a ohnivé kone a Eliáš vystúpil vo víchrici na nebo,, 2. Kráľov 2,10.11.

Eliáš je predobrazom svätých, ktorí budú žiť na zemi pri druhom advente Krista a budú „premenení, razom, v tom okamihu, pri poslednom trúbení,, (1. Korint'anom 15,51.52), bez toho, aby okúsili smrť. Eliáš ako predstaviteľ tých, ktorí budú takto premenení, smel byť s Mojžišom po boku Spasiteľa na Vrchu premenenia pred blížiacim sa zavŕšením jeho pozemskej služby. Učeníci videli v týchto

oslávencoch predobraz kráľovstva vykúpených. Videli osláveného Ježiša zaodeného nebeským svetlom, počuli „z oblaku... hlas,, (Lukáš 9,35), ktorý potvrdzoval, že Kristus je Boží Syn. Videli Mojžiša ako predstaviteľa vzkriesených pri druhom Kristovom príchode, a stál tam aj Eliáš, predstaviteľ tých, ktorí na konci svetových dejín budú zo smrteľných premenení na nesmrteľných a prenesení do slávy bez toho, aby zomreli.

Keď sa Eliáš na púšti cítil opustený a v dôsledku toho zmalo-mysel'nený, povedal, že už nechce žiť a túži radšej zomrieť. Pán však vo svojom milosrdenstve nesplnil jeho unáhlené prianie. Prorok mal ešte vykonať veľké dielo, a keď ho zavřil, nebol zarmútený a osamotený. Nezostúpil do hrobu, ale s anjelským zástupom vošiel do Božej slávy.

„Elízeus to videl a kričal: Otče môj, Otče môj. Vozy Izraela a jeho jazda! A už ho viac nevidel. Potom zodvihol Eliášov plášť, ktorý spadol z neho, vrátil sa a zastal na brehu Jordána. Vzal Eliášov plášť, udrel ním na vodu a povedal: Kde je Hospodin, Boh Eliášov? Keď udrel vodu, rozostúpila sa na jednu i na druhú stranu a Elízeus prešiel. Keď to uvideli prorockí učeníci, ktorí boli v Jerichu naproti, povedali: Duch Eliášov spočinul na Elízeovi. Šli mu v ústrety, poklonili sa mu až po zem,, 2. Kráľov 2,12-15.

[122]

Keď Boh vo svojej prozreteľnosti uzná za potrebné, aby z diela odišli na odpočinok tí, ktorým dal múdrosť, iste ju dá aj ich nástupcom, ak sa k nemu budú utiekať o pomoc a ak pôjdu jeho cestami. Múdrosťou môžu predstihnúť aj svojich predchodcov, ak využijú ich skúsenosti a poučia sa z ich chýb.

Elízeus od tej chvíle zastupoval Eliáša. Jeho vernosť v malých záležitostiach bude predpokladom jeho vernosti v povolaní k veľkým veciam.

18. kapitola — Uzdravenie vôd

Jordánska nížina v dobe patriarchov „*mala hojnosť vlahy ako Hospodinov raj*„. Toto nádherné údolie si vybral Lót za svoj domov a „*posunul si stany až po Sodomu*„, [1. Mojžišova 13,10.12](#). Keď boli mestá tejto roviny zničené, okolitá krajina spustla a odvtedy sa stala časťou júdskej púšte.

Určitá časť jordánskej nížiny sa so svojimi životodarnými prameňmi a riekami pre radosť ľuďom predsa len zachovala. V tejto nížine, bohatej na úrodné polia a záhrady plné datľových paliem a iných ovocných stromov, sa utáborili zástupy Izraelcov po prechode cez Jordán a prvýkrát ochutnali ovocie zaslúbenej krajiny. Pred sebou mali múry pohanskej pevnosti Jericha, strediska uctievania Ašéry, najohavnejšieho a najzvrhlejšieho kanaánskeho modlárstva. Múry Jericha však onedlho padli a jeho obyvatelia boli vyhubení. Józua po páde mesta zaviazal prísahou celý Izrael: „*Nech je prekliaty pred Hospodinom, kto by sa dal do stavby Jericha. Za cenu prvorođeného nech kladie jeho základy a za cenu svojho najmladšieho nech stavia jeho brány*„, [Józua 6,26](#).

Uplynulo päť storočí. Bohom zlorečené miesto zostalo pusté. Kliatba zasiahla aj pramene, ktoré boli pre život v tejto časti údolia tak prepotrebné. Za čias Achábovho odpadnutia, keď Jezábelin vplyv viedol k obnove uctievania Ašéry, bolo však Jericho, starobylé sídlo tejto modloslužby, napriek výslovnej kliatbe znova vystavené. Postavil ho Chiél Bételský. „*Za cenu Abíráma, svojho prvorođeného, mu položil základy a za cenu Segíba, svojho najmladšieho, vsadil jeho brány podľa slova Hospodinovho*„, [1. Kráľov 16,34](#).

V blízkosti Jericha bola uprostred ovocných hájov jedna z prorockých škôl, do ktorej po Eliášovom nanebovzatí prišiel Elízeus. Za svojho pobytu medzi žiakmi prišli za ním občania mesta a vaveli: „*Bývanie je v tomto meste dobré, ako aj náš Pán vidí, ale voda je zlá a zem trpí neplodnosťou*„, [2. Kráľov 2,19](#). Prameň v minulosti dával čistú, životodarnú vodu a veľkou mierou stačil ňou zásobovať mesto i okolie, ale teraz sa voda nedala používať.

Elízeus obyvateľom Jericha odpovedal: „*Doneste mi novú nádobu a dajte do nej soli.*“, Keď mu to priniesli, „*vyšiel k prameňu vody, vysypal doň sol' a dodal: Takto hovorí Hospodin: Uzdravil som túto vodu a už z nej nebude pochádzať smrť, ani neúrodnosť.*“, [124]
[2. Kráľov 2,20.21.](#)

Božím obdivuhodným zásahom, nie ľudskou múdrosťou, boli jerišké vody uzdravené. Tí, ktorí znova postavili mesto, si nezaslúžili Božiu priazeň. Ten však, ktorý „*dáva vychádzať slnku nad zlými aj nad dobrými a zosiela dážď na spravodlivých aj nespravodlivých.*“, ([Matúš 5,45](#)), skutkom lásky tu prejavil svoju ochotu uzdraviť Izrael z duchovných chorôb.

Ozdravenie vody bolo trvalé. „*Tá voda zostala zdravou až dodnes podľa slova, ktoré vyriekol Elízeus.*“, [2. Kráľov 2,22](#). Voda tu prúdi už celé stáročia a túto časť údolia premenila na oázu.

Toto ozdravenie vôd je v duchovnom ohľade mnohako poučné. Nová nádoba, sol', prameň – to všetko možno chápať symbolicky.

Vhodením soli do horkého prameňa poskytol Elízeus rovnaké duchovné poučenie, aké dal svojim učeníkom o stáročia neskôr sám Spasiteľ, keď povedal: „*Vy ste sol' zeme.*“, [Matúš 5,13](#). Sol' v skazenom prameni vyčistila jeho vodu a priniesla život a požehnanie tam, kde predtým bola kliatba a smrť. Boh svojím prirovnaním veriacich k soli pouča svojich verných, že pod vplyvom jeho milosti sa z nich majú stať nástroje na záchranu hynúcich. Vyvolený ľud si Boh spomedzi národov vybral nielen preto, aby ich prijal za svojich synov a dcéry, ale aby prostredníctvom nich svet poznal jeho záchrannú milosť. Hospodin si Abraháma vyvolil nielen za svojho zvláštneho priateľa, ale aj za sprostredkovateľa zvláštnych požehnaní, ktorými chcel obdarit' národy.

Svet potrebuje dôkazy úprimného kresťanstva. Jed hriechu otravuje ľudskú spoločnosť. Mestá a dediny sa topia v hriechu a v mravnej porušenosti. Svet je plný chorôb, utrpenia a nespravodlivosti. Na celom svete žijú ľudia v biede a v ponížení, tiesnení vedomím viny a bez spásneho vplyvu beznádejne hynú. Napriek tomu, že sa im pravda evanjelia stále zvestuje, predsa hynú, lebo príklad tých, ktorí by mali šíriť vôňu života, je pachom smrti. Ich dušu napája horkosť, lebo pramene, ktoré by mali byť studňami vody tečúcej k večnému životu, sú otrávené.

[125] Sol', ak má pôsobiť, musí sa rozpustiť v tom, k čomu sa pridáva. Podobne pôsobí v ľuďoch aj spásna moc evanjelia len osobným spoločenstvom. Táto moc nezachraňuje ľudí masovo, ale jednotlivo. Osobný vplyv býva mocný. Ľudské úsilie musí preniknúť Kristov vplyv. Treba pôsobiť tam, kde pôsobí Kristus. Treba presadzovať správne zásady a odporovať šíriacej sa skazenosti vo svete. To znamená šíriť milosť, ktorú môže dať len Kristus, a mocou príkladného života, úprimnou vierou a vrúcnou láskou robiť život iných ľudí príjemnejším a ich povahu ušľachtilejšou.

O skazenom prameni v Jerichu Pán hovorí: „*Uzdravil som túto vodu a už z nej nebude pochádzať smrť ani neúrodnosť*“, [2. Kráľov 2,21](#). Znečistený tok vody predstavuje človeka odlúčeného od Boha. Hriech nielenže ľudí odlučuje od Stvoriteľa, ale ničí v nich túžbu a možnosť poznať ho. Hriechom býva zasiahnuté celé ústrojenstvo človeka; oslabuje sa zmysľanie, narúša obrazotvornosť a ochromujú sa schopnosti. Vytráca sa zbožnosť a znesväcuje sa srdce. Božia obnovujúca moc nepôsobí zmenu povahy. Človek je slabý a pre nedostatok mravnej sily býva porazený a ponížený.

Očistené srdce je celkom zmenené. Zmena povahy je svetu svedectvom, že v človekovi býva Kristus. Duch Boží tvorí nový život a myšlienky a túžby podriaďuje Kristovej vôli. Tak sa vnútorný človek obnovuje na Boží obraz. Takto môžu slabí a blúdiaci ľudia dokázať svetu, že spásna moc milosti vie zlú povahu človeka zmeniť na dokonalú a do značnej miery ju vyrovnat' a zušľachtit'.

Srdce, ktoré prijíma Božie slovo, nie je ako vysychajúca kaluž, ani ako deravá studňa, z ktorej sa stráca obsah. Podobá sa skôr bystrine z vrchov, napájanej zo spoločných zdrojov, z ktorých svieža, perlivá voda poskakuje zo skaly na skalu a občerstvuje unavených, smädných a bremenom obťažovaných. Srdce sa podobá neprestajne tečúcej rieke, ktorej koryto sa stále prehĺbuje a rozširuje a ktorej životodarná voda zavlažuje celú oblasť. Rozospievaný riečny tok zanecháva na svojej ceste zeleň a bohatú úrodu. Tráva býva na jej brehoch zelenšia, stromy sviežejšie a kvety bohatšie. Kým zem býva v letnej páľave vysušená a pustá, tok rieky býva olemovaný pásom sviežej zelene.

Tak je to aj s opravdivým Božím diet'at'om. Kristovo náboženstvo sa prejavuje ako oživujúca, prenikavá zásada a ako životodarná duchovná moc. Ak sa srdce otvorí nebeskému vplyvu pravdy a lásky,

tieto zásady budú ako prúd vody na púšti a prinesú hojnú úrodu tam, kde je dosiaľ všetko pusté a prázdne.

Keď očistení a posvätení jednotlivci budú na základe poznanej biblickej pravdy horlivo pracovať v záujme záchrany iných, stanú sa vlastne „vôňou života“, pre život. Ak budú denne piť z nevyčerpatel'ného Zdroja milosti a poznania, zistia, že ich srdce oplýva duchom ich Majstra a že ich obetavá služba pomôže mnohým telesne, duševne i duchovne. Unavení sa osviežia, chorí sa uzdravia a hriechom znepokojenému svedomiu sa uľaví. Vo vzdialených krajinách budú [126] d'akovať tí, ktorí prestali slúžiť hriechu a obrátili sa k spravodlivosti.

„Dávajte, a bude dané aj vám,“; veď Božie slovo je „prameň záhradný, studnica živej vody, čo prúdi z Libanonu,“ [Lukáš 6,38](#); [Pieseň Šalamúnova 4,15](#).

19. kapitola — Prorok pokoja

Elízeovo prorocké poslanie sa v nejednom ohľade líšilo od toho, čo konal Eliáš. Úlohou proroka Eliáša bolo oznamovať posolstvo súdu; preto odvážne a rázne napomínal kráľ a ľud, aby prestali páchať zlo. Elízeovi bola zverená pokojnejšia úloha; mal v Eliášovom diele pokračovať a upevniť ho a pritom poučat ľud o Božích cestách. Písmo sväté ho predstavuje ako muža, ktorý sa stýkal s ľuďmi, bol v prostredí prorockých synov a svojimi divmi a kazateľskou službou šíril zdravie a radosť. Elízeus bol mierumilovný a prívetivý muž. O tom, že vedel byť aj prísny, nás presviedča jeho správanie na ceste do Bétela, keď z mesta vybehli proti nemu roztopašní chlapci a posmievali sa mu. Títo nezbedníci počuli o Eliášovom nanebovzatí a z tejto vážnej udalosti si robili posmech, pričom na Elízeu vykrikovali: *„Plešivý, pod' hore! Plešivý, pod' hore!„*. Keď počul ich výsmešný pokrik, obrátil sa a z podnetu Všemohúceho vyslovil nad nimi kľatbu. Potom nasledoval neodvratný Boží súd. *„Vtom vyšli z hory dve medvedice a roztrhali z nich štyridsať dva chlapcov„*, [2. Kráľov 2,23.24.](#)

Keby bol Elízeus tieto posmešné prejavy nechal bez povšimnutia, zberba posmievačov by ho bola ďalej tupila a jeho učiteľské a záchranné poslanie medzi ľuďmi vo chvíli vážneho ohrozenia národa mohlo byť zmarené. Tento zákrok tvrdej prísnosti však stačil, aby prorokovi získal vážnosť na celý život. Päťdesiat rokov vchádzal a vychádzal bránou Bétela, chodil z mesta do mesta a stretával zástupy lenivej, hrubej, nedisciplinovanej mládeže. Už sa mu však nikto neposmieval ani nezľahčoval jeho prorocké poslanie.

Aj láskavosť má svoje hranice. Vážnosť si treba prísne strážiť, inak ju mnohí vysmejú a znevážia. Falošná láskavosť, lichotenie a zhovievavosť voči mládeži zo strany rodičov a vychovávateľov patrí k najhorším výchovným zlozvykom. V rodinách by nemala chýbať disciplína, rozhodnosť, jasné a určité požiadavky.

Samopašnej mládeži, ktorá sa posmievala Elízeovi, chýbala patričná výchova k úcte, ktorú treba starostlivo pestovať. Rodičia by

mali každému dieť at' u vŕstepovať patričnú úctu k Bohu. Božie meno by sa nikdy nemalo vyslovovať bezmyšlienkovito a ľahkovážne. Pri vyslovovaní tohto mena si anjeli úctivo zakrývajú tvár. O čo úctivejšie by sme ho mali vyslovovať my, padlí hriešnici!

Úctu máme mať aj voči Božím zástupcom – kazateľom, učiteľom a rodičom, ktorí sú povolani hovoriť a konať na Božom mieste. Úctou, ktorú preukazujeme im, uctieваме vlastne Boha.

[128]

Zdvorilosť je dar Ducha a každý by sa mal vynasnažiť, aby ho získal. Zdvorilosť nás zušľachtuje, bez nej by naša povaha bola hrubá a drsná. Tí, ktorí sa pokladajú za Kristových nasledovníkov, ale nie sú prívetiví, vládni a zdvorilí, nepoznajú Ježiša. Nemusíme síce pochybovať o ich úprimnosti a priamosti, no tieto vlastnosti nenahradia láskavosť a zdvorilosť.

Elízeus práve láskavosťou značne ovplyvňoval život mnohých Izraelcov. Navýsosť priateľsky sa zachoval k rodine v Šúneme. Raz pri obchôdzke krajinou „*Elízeus prechádzal cez Šúnem. Bola tam zámožná žena a tá ho pozvala niečo si zajesť. Kedykoľvek potom tade prechádzal, zašiel ta zajesť si.*“, Žena poznala, že Elízeus je „*svätý Boží*“, človek a povedala svojmu mužovi: „*Urobme mu malú murovanú hornú izbu, dajme mu ta posteľ, stôl, stoličku a svietnik, aby sa tam uchýlil, keď k nám príde.*“, 2. Kráľov 4,8-10. Do tohto zátišia sa Elízeus neraz utiahol a trávil tu chvíle pokoja a pohody. Boh túto ženinu láskavosť nenechal bez povšimnutia. Jej dom bol bez detí; Boh ju však odmenil za pohostinnosť a dal jej syna.

Roky sa míňali a keď dieťa podrástlo, chodievalo so žencami na pole. Jedného dňa dostalo úpal a žalovalo sa „*svojmu otcovi: Hlava moja, hlava moja!*“, Otec prikázal sluhovi, aby chlapca odniesol k matke. „*Keď ho vzal a priviedol k matke, sedel jej až do poludnia na kolenách, potom zomrel. Vtedy vyšla hore, položila ho na lôžko Božieho muža, zavrela ho a odišla.*“, 2. Kráľov 4,19-21.

Vo svojom žiali sa žena rozhodla ísť za Elízeom so žiadosťou o pomoc. Prorok bol vtedy na vrchu Karmel a žena v sprievode svojich sluhov odišla hneď za ním. „*Keď ju Boží muž zd'aleka zahliadol, povedal svojmu sluhovi Géchazímu: Pozri, to je tá Šúnemčanka! Pobežni jej v ústrety a opýtaj sa jej: Dobre sa máš? Dobre sa má tvoj muž? Dobre sa má tvoje dieťa?*“, Sluha urobil podľa príkazu, ale utrápená matka neprezradila príčinu svojho zármutku, kým neprišla k Elízeovi. Keď počul o jej zármutku, rozkázal Géchazímu: „*Opáš si*

bedrá, vezmi si do ruky moju palicu a chod'! Keď niekoho stretneš, nepozdrav ho! Keď teba niekto pozdraví, neodpovedaj! Moju palicu polož chlapcovi na tvár., 2. Kráľov 4,25.26.29.

[129] Matka sa však neuspokojila, kým s ňou nešiel aj Elízeus. Povedala: *„Ako žije Hospodin a ako žiješ ty, nespustím sa t'a. Géchazí ich predišiel a položil palicu chlapcovi na tvár. Neozval sa však ani hlások, nebolo známky života. Vrátil sa teda jemu v ústrety a povedal mu: Chlapec sa neprebral., 2. Kráľov 4,30.31.*

Keď prišli, Elízeus vošiel do izby, v ktorej ležalo mŕtve dieťa, *„zavrel za sebou a za ním dvere a modlil sa k Hospodinovi. Potom vystúpil hore, ľahol si na dieťa, priložil si ústa na jeho ústa, oči na jeho oči a dlane na jeho dlane. Keď sa tak k nemu skláňal, zahrialo sa telo dieťaťa. Potom znovu vstal, chodil sem-tam po dome, vystúpil hore a sklonil sa k nemu. Zrazu chlapec sedemkrát kýchol ... a otvoril oči., 2. Kráľov 4,33-35.*

Potom Elízeus zavolať Géchazího a kázal mu, aby k nemu poslal matku dieťaťa. *„Keď prišla k nemu, povedal: Vezmi si syna! Keď vstúpila, padla mu k nohám a poklonila sa mu až po zem. Potom si vzala syna a vyšla., 2. Kráľov 4,36.37.*

Tak bola odmenená viera tejto ženy. Kristus, darca života, jej uzdravil syna. Podobne budú odmenení aj verní, keď smrť pri jeho príchode stratí svoju moc a hrob svoje víťazstvo. Potom Kristus vráti deti svojim verným, ktoré im vzala smrť. *„Takto vraví Hospodin: Čuj! V Ráme počuť nárek, prehorký plač. Ráchel oplakáva svojich synov, nechce sa dať potešiť pre svojich synov, lebo ich niet. Takto vraví Hospodin: Zdrž svoj hlas od plaču a svoje oči od slz, lebo tvoja námaha má odmenu... Vrátia sa z nepriateľskej krajiny; tvoje potomstvo má nádej, vrátia sa synovia na svoje územie, vraví Hospodin., Jeremiáš 31,15-17.*

Ježiš nás v žiali nad našimi mŕtvymi potešuje posolstvom o večnej nádeji. *„Mám ich vykúpiť z moci podsvetia? Vyslobodiť zo smrti? Ó smrť, kde je tvoja morová skaza? Podsvetie, kde sú tvoje muky?., Hozeáš 13,14. „Bol som mŕtvy a hľa, som živý na veky vekov a mám kl'úče smrti a podsvetia., Zjavenie Jána 1,18. „Lebo vo chvíli, keď zaznie povel, hlas archanjela a Božia trúba, sám Pán zostúpi z neba a prví vstanú tí, ktorí umreli v Kristovi; potom my, ktorí budeme nažive, spolu s nimi budeme v oblakoch uchvátení*

do vzduchu v ústrety Pánovi, a tak navždy budeme s Pánom., 1. Tesaloničanom 4,16.17.

Elízeus ako predobraz Spasiteľ a sveta chodil medzi ľuďmi, uzdravoval ich a pritom ich aj učil. Počas svojho dlhého, pracovitého života sa verne a neúnavne staral o výchovu žiakov v prorockých školách. Božia prozreteľnosť podporovala jeho výchovné úsilie v skupinách nadšených mladých mužov mocným vplyvom Ducha Svätého a sprevádzala ho ďalšími neomylnými dôkazmi svedčiacimi o moci Božieho služobníka.

Pri jednej zo svojich návštev školy v Gilgále sa stalo, že Elízeus zneškodnil otrávený pokrm. *„V krajine bol hlad. Keď sedeli pred ním prorockí učenici, rozkázal svojmu sluhovi: Postav veľký hrniec a navar prorockým učeníkom jedlo. Jeden vyšiel na pole nazbierať zeleninu. Našiel poľnú popínavú rastlinu a nazbieral z nej divé tekvice za plné šaty. Potom prišiel a pokrájal to do hrnca na varenie, lebo to nepoznali... Len čo však začali jesť, skríkli: Smrť je v hrnci, Boží muž! A nemohli jesť. Vtedy rozkázal: Doneste múky! Vysypal ju do hrnca a povedal: Nalievaj ľuďom nech jedia! A v hrnci už nebolo nič škodlivého., 2. Kráľov 4,38-41.*

[130]

V Gilgále sa tiež stalo ešte v období všeobecného hladu v krajine, že tam Elízeus nasýtil sto mužov z daru, ktorý mu priniesol muž „z Baalšalíše.,. Bol to „chlieb z prvotín, dvadsať jačmenných chlebov a zrno v plášti.,. Niektorí spomedzi prítomných boli veľmi hladní. Keď priniesli dar, Elízeus povedal svojmu sluhovi: „Daj ľuďom, nech jedia. Ale jeho sluha povedal: Čo? Mám toto predložiť sto chlapcom? On však povedal: Len dávaj ľuďom nech jedia! Ved' takto hovorí Hospodin: Najedia sa a ešte aj zvýši. Predložil im ho teda. Najedli sa a nechali nazvyš podľa slova Hospodinovho., 2. Kráľov 4,42-44).

Kristus prejavil veľkú blahosklonnosť, keď prostredníctvom svojho posla zázračne nasýtil hladných! Ježiš odvtedy z času na čas zmiernoval ľudské potreby, aj keď nie vždy tak výrazne. Prenikavejším duchovným zrakom by sme lepšie videli Božie láskyplné zaobchádzanie s ľuďmi.

Prítomnosť Božej milosti stačí aj z mála spraviť mnoho. Božia ruka to môže stonásobne rozhojniť. Boh môže zo svojich zdrojov prestrieť stôl aj na púšti. Dotykom svojej ruky môže skromnú zásobu

rozmnožiť tak, že sa všetci nasýtia. Ved' jeho mocou sa v rukách prorockých synov rozmnožili chleby a obilie.

Kristus za svojho pozemského života urobil podobný div, keď nasýtil zástupy ľuďí napriek podobnej nedôvere, akú prejavili prorokovi spolupracovníci. Elízeov sluha povedal: „Čo? Mám toto predložiť sto chlapcom?“, Keď Ježiš vyzval svojich učeníkov, aby dali ľuďom jesť, odpovedali: „Nemáme viac ako päť chlebov a dve ryby. Iba ak by sme šli nakúpiť jedlo pre všetkých tých ľudí.“, **Lukáš 9,13**. Čo je to pre toľkých?

Toto poučenie platí pre Boží ľud v každej dobe. Keď Pán káže niečo vykonať, človek sa nemá znepokojovať tým, či príkaz bude požehnaním, keď ho poslušne splní. Môže sa mu zdať, že to, čo má v rukách na uspokojenie potrieb, nijako nestačí; no v Božích rukách toho bude dosť. Služobník im teda pokrm „predložil... Najedli sa a nechali nazvyš podľa slova Hospodinovo“.

[131] Cirkev by dnes mala oveľa lepšie chápať vzťah, ktorým Boh vykúpil veriacich darom svojho Syna, i vieru v pokrok Božieho diela na zemi. Nikto by teda nemal márnit' čas nariekaním nad nedostatkom svojich prostriedkov. Zjavne ich môže mať málo, ale usilovnosť umocnená vierou v Boha ich môže rozmnožiť. Boh rozhojní dar, ktorý bol prinesený vd' ačne a s prosbou o požehnanie, ako rozmnožil pokrm, ktorý mal nasýtiť prorockých synov a hladné zástupy.

„Naamán, vojvodca sýrskeho kráľa, bol vo veľkej úcte a priazni u svojho pána, lebo prostredníctvom neho spôsobil Hospodin Sýrii záchranu. Tento muž bol udatným hrdinom, ale bol malomocný,„ 2. Kráľov 5,1.

Sýrsky vládca Benhadad porazil izraelské vojská v boji, v ktorom zahynul Acháb. Odvtedy Sýrčania stále prepadávali izraelské hranice a drancovali krajinu. Pri jednom z takých útokov uniesli dievča, ktoré potom v zajatí „slúžilo u Naamánovej manželky,“. Toto zotročené dievča, vzdialené od svojho domova, patrilo k Božím svedkom tým, že aj keď nevedomky, plnilo poslanie, pre ktoré si Boh vyvolil Izraelcov. V pohanskej domácnosti sa v dievčati prebudil súcit s chorým pánom a pri spomienke na to, ako Elízeus zázračne uzdravuje, povedalo svojej panej: „Ach, keby môj pán bol u proroka, ktorý je v Samárii, ten by ho zbavil jeho malomocenstva,„ 2. Kráľov 5,2.3. Dievča vedelo, že Elízeus je obdarený mocou z neba, a verilo, že táto moc by mohla Naamána uzdraviť.

Správanie tejto mladej otrokyne a jej služba v tomto pohanskom dome svedčí o vplyve dobrej rodinnej výchovy už v útlom detstve. Starosť o výchovu detí je tou najdôležitejšou úlohou, aká je rodičom zverená. Rodičia utvárajú návyky a povahu svojich ratolestí. Ich príklad je poučný a veľkou mierou rozhoduje o budúcnosti detí.

Šťastní rodičia, ktorí žijú podľa nebeských zásad! V takom prostredí Božie zaslúbenia a prikázania prebúdajú v deťoch vďačnosť a úctu. Za šťastných možno pokladať rodičov, ktorí svojou láskou, spravodlivosťou a zhovievavosťou upozorňujú dieťa na tieto Božie vlastnosti. Tým, že ho učia, aby ich milovalo, aby im dôverovalo a poslúchalo ich, zároveň ho učia milovať nebeského Otca, dôverovať mu a poslúchať ho. Takto vychovávané dieťa je pre rodičov tým najväčším a najtrvalejším bohatstvom.

Nevieme, k akej službe budú naše deti povolané. Možno strávia život v rodinnom kruhu, možno sa zapoja do niektorého z obvyklých povolání, alebo odídu do pohanských krajín ako zvestovatelia

evanjelia. Všetky sú však povolané byť misionármi a svetu prinášať posolstvo o Božej milosti. Preto by mali dostať takú výchovu, ktorá ich pripraví na obetavú službu a spoluprácu s Kristom.

[133] Rodičia onoho hebrejského dievčať a nevedeli, aká budúcnosť ho čaká, keď ho učili poznávať Boha. Verne však spĺňali svoju výchovnú povinnosť, keď v dome sýrskeho vojvodu tak pohotovo svedčilo o Bohu, ktorého sa naučilo uctievať doma.

Naamán sa dozvedel, čo dievča povedalo svojej panej, a rozhodol sa ísť za kráľom a žiadať od neho povolenie na cestu v záujme svojho zdravia. Vzal so sebou „desať talentov striebra, šesť tisíc zlatých šekelov a desať sviatočných odevov,.. Od sýrskeho kráľa dostal pre izraelského vládcu list s posolstvom: „*Súčasne s listom posielam k tebe služobníka Naamána, aby si ho zbavil malomocenstva.*.. Keď si izraelský kráľ list prečítal, „*roztrhol si šaty a vyhlásil: Či som ja Boh, aby som mohol usmrtiť alebo obživiť! Lebo tento posielal ku mne, aby som zbavil človeka malomocenstva. Len si to rozvážte a uvidíte, že hľadá proti mne zádrapku.*„ [2. Kráľov 5,5-7.](#)

Keď sa to dozvedel Elízeus, poslal kráľovi odkaz: „*Prečo si si roztrhol šaty? Nech príde ku mne a zvie, že je v Izraeli prorok.*„ [2. Kráľov 5,8.](#)

„*Naamán prišiel aj so svojimi koňmi a vozmi a zastal pri vchode do Elízeovho domu. Elízeus poslal k nemu posla s odkazom: Chod' a umy sa sedemkrát v Jordáne a telo budeš mať znova ako predtým, budeš čistý.*„ [2. Kráľov 5,9.10.](#)

Naamán zrejme očakával nejaký zvláštny prejav z neba. Povedal: „*Myslel som si: Iste vyjde, zastane si a bude vzývať meno Hospodina, svojho Boha, potom zamáva rukou nad postihnutým miestom a sníme zo mňa malomocenstvo.*„ Na výzvu, aby sa umyl v Jordáne, odišiel urazený a nahnevane povedal: „*Či nie sú damašské rieky Abáná a Parpar lepšie ako všetky vody Izraela? Či sa nemôžem v tých umyť a byť čistý? A rozhorčený odišiel.*„ [2. Kráľov 5,11.12.](#)

Bola to azda Naamánova urazená pýcha, ktorá mu nedovolila poslúchnuť Elízeovu radu. Rieky, o ktorých sa sýrsky vojvoda zmienil, tiekli prostredím krásnych hájov a na ich brehoch sa schádzali ľudia a uctievali svoje modly. Ponorit' sa do jednej z týchto riek by pre Naamána nebolo nijakým ponížením. Vojvodu však mohlo uzdraviť len presné splnenie prorokových pokynov. Žiaduci výsledok môže priniest' len poslušnosť.

Služobníci prehovárali Naamána, aby Elízeovu radu splnil: *„Otče môj, keby nejakú veľkú vec žiadal od teba prorok, nebol by si to urobil? Tým skôr, že ti povedal: Umy sa a budeš čistý.“* Vo chvíli, keď sa Naamánova pýcha vzbúrila, šlo o skúšku jeho viery. Nakoniec však jeho viera zvíťazila, hrdý Sýrčan potlačil svoju pýchu a pred zjavenou Božou vôľou sa sklonil. Sedemkrát sa ponoril v Jordáne *„a jeho telo bolo ako predtým – ako telo malého chlapca. Očistil sa,“* [2. Kráľov 5,13.14.](#)

[134]

S vd'áčnosťou *„sa vrátil k Božiemu mužovi, on i celý jeho sprievod,“* vyznal: *„Poznal som, že niet Boha na celej zemi len v Izraeli,“* [2. Kráľov 5,15.](#)

Podľa vtedajších zvyklostí Naamán požiadal Elízeu, aby prijal vzácny dar. Prorok to však odmietol. Nepatrila mu odmena za požehnanie, ktorým ho milostivo obdaril Boh. Povedal: *„Ako žije Hospodin, ktorému slúžim, neprijmem.“* A hoci Sýrčan *„naňho naliehal, aby dar prijal, odmietol,“* [2. Kráľov 5,16.](#)

Vtedy Naamán povedal: *„Keď nie, nech sa, prosím, dostane tvojmu služobníkovi toľko zeme, čo odvezie záprah mulíc, lebo tvoj služobník už nebude obetovať spaľované obete a zábytky iným bohom, len Hospodinovi. To však nech odpustí Hospodin svojmu služobníkovi, že keď prichádza môj pán do chrámu Rimmóna klaňať sa tam, opiera sa o moju ruku, takže sa aj ja musím klaňať v chráme Rimmónovom. Keď sa teda budem klaňať v chráme Rimmónovom, nech to Hospodin odpustí svojmu služobníkovi.“* Prorok mu povedal: *„Chod' v pokoji!“,* [2. Kráľov 5,17-19.](#)

Elízeov sluha Géchazí mal v dlhoročnej službe prorokovi dost príležitostí poznať a nasledovať príklad sebazapierania svojho učiteľa. V Božej armáde sa mohol stať významným hodnostárom. Dlhý čas bol pri zdroji tých najlepších nebeských darov. Nesiahol však po nich, ale ulakomil sa na lesk svetského bohatstva. Teraz ho zviedla skrytá žiadostivosť, takže dotieravému pokušeniu neodolal. Povedal si: *„Môj pán ušetril tohto sýrskeho Naamána a neprijal z jeho rúk nič, čo priniesol... pobežím za ním a vezmem si niečo od neho.“* Géchazí potom potajomky *„uháňal za Naamánom,“* [2. Kráľov 5,20.21.](#)

„Keď Naamán spozoroval, že niekto za ním beží, zoskočil mu v ústrety z voza a opýtal sa: Či je všetko v poriadku? Odvetil: V poriadku.“ Géchazí sa potom dopustil bezočivého klamstva, keď

povedal: „*Môj pán ma posiela s odkazom: Práve teraz prišli ku mne z vrchu Efrajim dvaja mladíci z prorockých učeníkov. Daj pre nich, prosím, talent striebra a dva sviatočné obleky.*“, Naamán ochotne vyhovel Géchazímu a namiesto jednej hrivny striebra mu vnútil dve, dal mu „*dva sviatočné obleky*“, (2. Kráľov 5,21.22) a prikázal služobníkom, aby dary odniesli.

[135] Keď sa Géchazí blížil k Elízeovmu domu, služobníkov prepustil a striebro i obleky skryl. Potom šiel ďalej „*a zastal pred svojím pánom*“, V snahe vyhnúť sa výčitke, znova sa uchýlil ku klamstvu. Na prorokovu otázku: „*Odkiaľ že, Géchazí? Odpovedal: Tvoj služobník nebol nikde*“, 2. Kráľov 5,25.

Nato zaznelo prísne pokarhanie, ktoré prezradilo, že Elízeus o všetkom vie. Opýtal sa: „*Nešiel som azda v duchu s tebou, keď sa ktosi obrátil na svojom voze naproti tebe? Či je čas na prijímanie striebra alebo na prijímanie odevov, olivových sadov, viníc, oviec, statku, sluhov a slúžok? Preto sa chytí Naamánovo malomocenstvo na teba i na tvoje potomstvo naveky.*“, Odplata okamžite postihla vinníka. Géchazí odišiel od Elízea „*malomocný ako sneh*“, 2. Kráľov 5,26.27.

Tento príbeh je varovným poučením. Géchazí mal vznešené a posvätné prednosti, ale bol pohoršením pre Naamána práve vtedy, keď ho osvietilo obdivuhodné svetlo a začal sa prikláňať k službe živému Bohu. Géchazí klamal a nič ho už nemohlo ospravedlniť. Malomocenstvo mu zostalo do smrti, spočinula na ňom Božia kliatba a ľudia blízki ním opovrhovali.

„*Falošný svedok neostane bez trestu a ten, kto dýcha lžou, sa nezachráni*“, Príslovia 19,5. Ľudia počítajú s tým, že svojim blízkym môžu svoje zlé skutky zatajiť. Boha však oklamať nemôžu. „*Všetko je obnažené a odkryté pred očami toho, ktorému sa budeme zodpovedať*“, Židom 4,13. Géchazí sa nazdával, že Elízea oklame, ale Boh zjavil svojmu prorokovi všetko, čo Géchazí povedal Naamánovi.

Pravda pochádza z Boha; lož v najrôznejších podobách je od satana. Kto sa akokoľvek odchyľuje od pravdy, zapredáva sa satanovi. Kristovi nasledovníci nemajú „*účasť na neplodných skutkoch tmy*“, Efezským 5,11. V reči i v konaní zostanú jednoduchí, priami a pravdiví, lebo sa pripravujú na stretnutie so svätými, v ústach ktorých „*sa nenašla lož*“, Zjavenie Jána 14,5.

Uzdravený a obrátený Naamán sa vrátil domov. Na jeho obdivuhodnú vieru poukázal o stáročia neskôr Spasiteľ ako na príklad a poučenie pre všetkých, čo chcú slúžiť Bohu, keď povedal: „*Za čias proroka Elízea bolo v Izraeli mnoho malomocných. No nikto z nich nebol očistený, iba Naamán zo Sýrie.*“, [Lukáš 4,27](#). Boh obišiel veľa malomocných v Izraeli, pretože ich nevera bola prekážkou uzdravenia. Pohanský hodnostár zostal verný svojmu presvedčeniu o poznanej pravde. Keď si uvedomil svoju bezmocnosť, prijal Božie požehnanie; v Božích očiach bol totiž vzácnejší než tí Izraelci, ktorí pohrdali prednosťami, ktoré im Pán Boh poskytol, a nevážili si ich. Boh požehnáva tých, ktorí si jeho priazeň vážia a správajú sa podľa nebeského svetla, ktoré ich osvecuje.

Aj dnes je na svete mnoho úprimných ľudí, ktorých vedie nebeské svetlo. Pri vernom splňaní zverených povinností ich osvieti ešte väčší jas a vtedy s Naamánom vyznajú, že okrem živého Boha-Stvoriteľa „*niet Boha na celej zemi.*“, [136]

Každému úprimnému človekovi, ktorý „*chodí v tme a nežiari mu svetlo.*“, platí výzva: „*Nech dúfa v meno Hospodinovo a nech sa spolieha na svojho Boha.*“, „*Od vekov to nikto neslýchal ani nepočul, oko nevidalo Boha okrem teba, ktorý by tak nakladal s tými, ktorí naňho očakávajú. Vychádzaj v ústrety tým, ktorí uplatňujú s radosťou spravodlivosť a na svojich cestách sa rozpomínajú na teba.*“, [Izaiáš 50,10](#); [Izaiáš 64,4.5](#) (ROH); [Izaiáš 64,3.4](#) (ECAV).

21. kapitola — Koniec Elízeovho pôsobenia

Elízeus bol povolaný k prorockej službe za vlády Achába v období veľkých zmien v izraelskom kráľovstve. Počas vlády Chazáela, ktorý bol pomazaný za sýrskeho kráľa, aby bol bičom na zrádzajúci národ, Izraelcov stíhal jeden trest za druhým. Následkom prísnych nápravných opatrení za vlády Jehúa bol vyhubený celý Achábov rod. Dlhé vojny so Sýrčanmi pripravili Jehúovho nástupcu Joáchaza o niektoré mestá východne od Jordána. Na čas sa zdalo, že Sýrčania si podmania celé kráľovstvo. Pod vplyvom nápravného hnutia, ktoré začal Eliáš a v ktorom pokračoval Elízeus, mnohí sa rozhodli hľadať Boha. Zabudlo sa na Baalove oltáre a v živote tých, ktorí sa odhodlali celým srdcom slúžiť Bohu, sa pomaly naplňal Boží zámer.

Hospodin z lásky k blúdiacemu ľudu dopustil, aby Sýrčania prenasledovali Izraelcov. Boh povolal Jehúa, aby usmrtil Jezábel a vykynožil celý Achábov rod. Robil to z lásky k tým, ktorí mravne ochabli. Trestajúca Božia prozreteľnosť odstránila Baalových kňazov a ašéry aj s ich pohanskými oltármi. Hospodin vo svojej múdrosti predvídaval, že odstránením pookušenia mnohí zabudnú na modloslužbu a obrátia sa k živému Bohu; preto dopustil, aby Izraelcov stíhala jedna pohroma za druhou. Príčinou týchto súdov bolo predsa len Božie milosrdenstvo. Keď tresty splnili svoj účel, Hospodin sa zľutoval nad tými, ktorí ho úprimne hľadali.

Na pozadí vzájomného zápolenia protichodných vplyvov o nadvládu, keď sa satan všemožne snažil zavrieť pohromu, ktorú začal za vlády Achába a Jezábely, Elízeus konal svoju svedeckú službu ďalej. Narážal síce na odpor, no jeho výroky nemohol nikto zvrátiť. V celom kráľovstve požíval vážnosť a úctu. Mnohí prichádzali k nemu po radu. Ešte za života Jezábely sa prišiel s ním radiť Jóram, izraelský kráľ. Pri návšteve Damasku ho navštívili poslovovia sýrskeho kráľa Benhadada, ktorý chcel vedieť, či jeho choroba nie je smrteľná. Všetkým týmto ľuďom prorok verne svedčil aj vtedy, keď pravda bola prekrúcaná a väčšina sa zjavne búrila proti Bohu.

Boh však svojho vyvoleného služobníka neopúšťa. Sýrsky kráľ chcel pri jednom útoku proti Izraelcom Elízeu zabiť, pretože prorok oznamoval izraelskému kráľovi nepriateľove zámery. Sýrsky kráľ sa radil so svojimi služobníkmi a povedal: „*Na tom a na tom mieste budem táboriť.*“, Hospodin však tento zámer zjavil Elízeovi a prorok [138] poslal k izraelskému kráľovi odkaz: „*Chráň sa prechádzajúc tým miestom, lebo tam zostupujú Sýrčania.*“, Izraelský kráľ poslal svojich ľudí na miesto, o ktorom mu hovoril Boží muž a pred ktorým ho varoval, takže sa tam mal na pozore a to nielen raz či dvakrát.

Sýrskeho kráľa to znepokojovalo. Predvolal si služobníkov a opýtal sa ich: „*Neprezradíte mi, kto z našich drží s izraelským kráľom? Jeden z jeho sluhov povedal: Nie, pane môj, kráľ. Ale Elízeus, prorok v Izraeli oznamuje izraelskému kráľovi aj tie slová, ktoré hovoríš vo svojej spálni.*“, [2. Kráľov 6,8-12](#).

Sýrsky kráľ bol rozhodnutý proroka odstrániť, preto rozkázal: „*Chodte a pozrite sa, kde je. Ja potom pošlem a dám ho zlapať.*“, V tom čase bol prorok v Dotáne. Keď sa to kráľ dozvedel, poslal ta „*kone, vojnové vozy a silný oddiel. Prišli v noci a obklúčili mesto. Keď sluha Božieho muža včasráno vstal a vyšiel von, zbadal, že mesto je obklúčené vojskom, koňmi a vojnovými vozmi.*“, [2. Kráľov 6,13-15](#).

Elízeov vyľakaný sluha bežal túto správu oznámiť prorokovi: „*Beda, pane môj, čo si počneme?*“, Prorok odvetil: „*Neboj sa, lebo tých, ktorí sú s nami, je viac ako tých, ktorí sú s nimi.*“, Aby ich mohol vidieť aj sluha, „*Elízeus sa modlil: Hospodine, otvor mu, prosím, oči, aby videl. Hospodin otvoril sluhove oči a videl, že vrch okolo Elízeu bol plný koní a ohnivých vozov.*“, [2. Kráľov 6,15-17](#). Medzi Božím sluhom a nepriateľským vojskom bol zástup nebeských anjelov. Poslaním silných anjelov nebolo hubiť, ani budiť v ľuďoch úctu, ale pomôcť slabým a bezmocným Božím deťom.

Ak sa Boží ľud dostane do zdanlivo bezvýhodiskovej situácie, jeho záštitou je sám Hospodin.

Keď sýrske vojská postupovali popri neviditeľných zástupoch nebeských anjelov, „*Elízeus sa modlil k Hospodinovi a vravel: Poraz, prosím, tento národ slepotou! A porazil ich slepotou podľa slova Elízeovho. Elízeus im povedal: Toto nie je tá cesta, ani toto nie je to mesto. Podte za mnou a zavediem vás k mužovi, ktorého hladáte. A zaviedol ich do Samárie. Stalo sa, keď prišli do Samárie, že Elízeus*

povedal: Hospodine, otvor oči týchto ľudí, aby videli! Hospodin otvoril ich oči a videli, že sú uprostred Samárie. Vtedy povedal izraelský kráľ Elízeovi, keď ich uvidel: Či ich mám pobiť, pobiť môj otče? Ale on povedal: Nepobiješ! Či by si azda pobil už hoc aj tých, ktorých by si zajal svojím mečom a svojím lučišťom? Polož pred nich chlieb a vodu, aby jedli a pili a potom pôjdu k svojmu pánovi., 2. Kráľov 6,18-22.

[139]

Izrael mal potom na nejaký čas od sýrskych nájazdov pokoj. Sýrske vojská však neskôr za panovania rozhodného kráľa Chazáela predsa len Samáriu obkľúčili a obľahli. Dosiaľ ešte nikdy nebol v Izraeli taký nedostatok ako za tohto obliehania. Odplata za hriechy rodičov postihla deti i vnúčatá. Keď hrôzy dlhotrvajúceho hladomoru privádzali izraelského kráľa k zúfalým opatreniam, Elízeus predpovedal, že v nasledujúci deň príde vyslobodenie. Na druhý deň ráno pred svitaním „Pán dal počuť sýrskemu vojsku hrkot vozov, dupot koní a hluk veľkého vojska.,; schvátil ich strach, „vstali teda a utiekli za súmraku. Zanechali svoje stany, kone, osly, aj tábor tak, ako bol.,, s bohatými zásobami potravy. „Utekali o život., (2. Kráľov 7,6.7) a nezastavili sa, kým neprekročili Jordán.

Onej noci po úteku Sýrčanov sa štyria od hladu zúfali malomocní pri bráne mesta rozhodli navštíviť sýrsky tábor a vzdať sa obliehajúcim vojskám v nádeji, že vzbudia v nich súcit a dostanú nejaké jedlo. Boli však veľmi prekvapení, lebo v tábore nikoho nenašli. Nikto ich nevyrušoval, nič nezakazoval. Vošli teda „do prvého stanu, najedli sa, napili, odniesli odtiaľ striebro, zlato i šatstvo a odišli to ukryť. Potom sa vrátili, vošli do ďalšieho stanu a aj odtiaľ odniesli veci ukryť. Zrazu povedali jede druhému: Nerobíme správne. Tento deň je dňom dobrých zvestí a my mlčíme., 2. Kráľov 7,8.9. Rýchlo sa vrátili do mesta s dobrou správou.

Korist' bola bohatá a zásoby také veľké, že v ten deň „miera jemnej múky stála šekel a dve miery jačmeňa šekel.,, ako to deň predtým predpovedal Elízeus. Božie meno bolo pred pohanmi opäť zvelebené „podľa slova Hospodinovho., (2. Kráľov 7,16), ktoré Boží prorok oznámil v Izraeli.

Tak pokračoval Boží muž z roka na rok vo svojej práci; verne slúžil ľudu a v rozhodujúcich chvíľach bol múdрым radcom kráľov. Dlhé obdobie, v ktorom vládcovia i ľud slúžili modlám, zanechalo zhubné stopy; následky odpadnutia boli ešte všade. Napriek tomu sa

tu však našli verní jednotlivci, ktorí sa rozhodne odmietli skloniť pred Baalom. Elízeovo úsilie pomohlo mnohým zrieknuť sa pohanstva a radostne slúžiť pravému Bohu. Prorok sa tešil z divov Božej milosti a veľmi túžil získať všetkých úprimne zmýšľajúcich. Všade, kde pôsobil, snažil sa byť učiteľom spravodlivosti.

Vyhliadka na duchovnú obrodu národa bola z ľudského hľadiska taká beznádejná, aká je dnes vyhliadka služobníkov pôsobiacich v zaostalých krajinách sveta. Kristova cirkev je však Božím nástrojom na zvestovanie pravdy. Boh ju obdaril mocou konať zvláštne dielo. Ak bude Bohu verná a poslušne bude plniť jeho príkazy, bude ju sprevádzať zvláštna Božia sila. Ak zostane verná, nijaká moc nad ňou nezvíťazí. Nepriateľské sily ju nepremôžu, ako plevy nemôžu premôcť vietor.

[140]

Ak cirkev v rúchu Kristovej spravodlivosti odolá zvodom sveta, čaká ju úsvit slávneho dňa.

Verní majú podľa Božej výzvy povzbudzovať slabých a maloverných. Väzni nádeje, obráťte sa k Pánovi! Hľadajte silu v Hospodini, v živom Bohu! Prejavte pokornú, neochvejnú vieru v jeho moc a v jeho ochotu spasiť každého! Ak vierou prijmemo Božiu moc, Pán obdivuhodne zmení aj ten najtiesnivejší a najbeznámejší výhľad. Urobí to pre česť svojho mena.

Kým Elízeus mohol chodiť z miesta na miesto po celom izraelskom kráľovstve, vždy sa živo zaujímal o zriaďovanie prorockých škôl. Boh ho vždy a všade sprevádzal; v Božej moci kázal a robil divy. Raz „*prorockí učenici vraveli Elízeovi: Pozri, miesto, na ktorom s tebou bývame, je nám pritesné. Podme k Jordánu, donesme si odtiaľ každý po jednom brvne a urobme si tam miesto na bývanie.*“, [2. Kráľov 6,1.2](#). Elízeus šiel s nimi k Jordánu, povzbudil ich svojou prítomnosťou, poradil im, ba v snahe pomôcť im v diele, urobil aj div. „*Ktorémusi, keď stínal kmeň, spadla sekera do vody a on sa dal do kriku: Ach, pane môj! Tá bola ešte požičaná. Boží muž sa opýtal: Kam padla? Keď mu ukázal to miesto, odtiaľ kus dreva, hodil ho na a sekera vyplávala. Vtedy mu rozkázal: Zodvihni si ju. Ten načiahol ruku a vzal si ju.*“, [2. Kráľov 6,5-7](#).

Vplyv Elízeovej služby bol taký účinný a rozsiahly, že keď už ležal na smrteľnom lôžku, aj mladý modlársky kráľ Joáš, ktorý mal iba málo úcty k Bohu, pokladal proroka za otca Izraela a uznal, že v ťažkých časoch mala jeho prítomnosť medzi nimi väčšiu cenu

než armáda s koňmi a vozmi. V Písme o tom čítame: „*Ked' Elízeus upadol do choroby, na ktorú zomrel, prišiel k nemu izraelský kráľ Joáš a plakal nad ním: Otče môj, otče môj! Voz Izraela a jeho jazdci!., 2. Kráľov 13,14.*

Pre mnohých bezradných a strápených bol prorok múdрым, súcitným otcom. Preto sa ani teraz neodvrátil od mladého bezbožného kráľa, ktorý síce nebol hoden zastávať zodpovedné miesto, ale naliehavo potreboval radu. Hospodin vo svojej prozreteľnosti dával kráľovi príležitosť na nápravu chýb minulosti a na zabezpečenie kráľovstva. Bolo treba vyhnat' nepriateľské sýrske vojsko, ktoré obsadilo územie východne od Jordána. Znova sa mala prejavit' Božia moc a pomôcť blúdiacemu Izraelovi.

[141] Zomierajúci prorok prikázal kráľovi: „*Prines luk a šípy!., Joáš poslúchol. Prorok povedal: „Polož si ruku na luk., Joáš „si položil ruku na luk, Elízeus si položil ruky na ruky kráľove a povedal: Otvor okno na východ!., – k mestám za Jordánom, ktoré obsadili Sýrčania. Kráľ otvoril zamrežované okno a Elízeus mu kázal vystrelit' šíp. Ked' kráľ vystrelil, prorok povedal: „Hospodinov šíp víťazstva, šíp víťazstva nad Sýriou. Úplne porazíš Sýrčanov pri Aféku., 2. Kráľov 13,15-17.*

Prorok potom vyskúšal kráľovu vieru. Kázal Joášovi vziať šípy a povedal: „*Udri na zem!., Kráľ trikrát udrel na zem a potom prestal. Prorok nahnevane povedal: „Mal si udriet' päť alebo šesťkrát! Vtedy by si bol Sýriu úplne porazil. Ale teraz porazíš Sýriu trikrát., 2. Kráľov 13,18.19.*

Z tohto príbehu by sa mali poučiť všetci tí, ktorí sú na zodpovedných miestach. Ked' Boh pripraví cestu na vykonanie určitého diela a zaručuje jeho úspech, potom sa jeho vyvolený služobník musí všemožne snažiť, aby určený cieľ dosiahol. S akým nadšením a vytrvalosťou sa bude dielo konať, taký bude úspech. Ak Boží ľud bude plniť svoje poslanie vytrvalo a tvorivo, Boh preň vykoná divy. Pán volá do svojho diela oddaných, mravne odvážnych a vytrvalo horlivých ľudí, ktorí úprimne milujú človeka. Takým pracovníkom nič nebýva príťažké. Nijaký výhľad nie je beznádejny. Usilovne pracujú, kým sa zdanlivá porážka nezmení na slávne víťazstvo. Od úmyslu spolupracovať s Bohom na zriadení jeho kráľovstva ich neodradí ani žalár, ani mučenie.

Radou a povzbudením Joáša sa Elízeovo pôsobenie skončilo. Ten, ktorý dostal plnú mieru Eliášovho ducha, zostal verný do konca. Nikdy nezaváhal. Nikdy neprestal dôverovať moci Všemohúceho. Aj vtedy, keď sa mu zdalo, že cestu má zahatanú, šiel vierou vpred a Boh túto vieru ocenil a prekážky mu z cesty odstránil.

Elízeus nenasledoval svojho majstra v ohnivom voze. Pán dopustil naňho zdĺhavú chorobu. V dlhých hodinách ľudskej slabosti a utrpenia čerpal duchovnú posilu z viery v Božie zaslúbenia, takže vždy videl okolo seba nebeských poslov, ktorí mu prinášali útechu a pokoj. Tak ako kedysi videl na dótanských výšinách zástup nebesťanov, ohnivé vozy Izraela i kone s jazdcami, tak si teraz uvedomoval prítomnosť anjelov, ktorí súcítili s ním a posilňovali ho. Celý jeho život bol životom neochvejnej viery. Čím viac poznával Božiu prozreteľnosť, milosť a lásku, tým zrelšia bola jeho viera a pevnejšia dôvera v Boha. V hodine smrti bol pripravený odpočinúť si od svojej námahy.

„V Hospodinových očiach je vzácna smrť jeho zbožných,, [Žalm 116,15](#). „Spravodlivý má útočisko i pri smrti,, [Príslovia 14,32](#). Elízeus mohol v plnej dôvere povedať so žalmistom: „Mňa však vykúpi Boh, vytrhne ma z moci ríše smrti,, [Žalm 49,16](#). S radosťou mohol dosvedčiť: „Ja viem, že môj Vykupiteľ žije a nakoniec sa postaví nad prachom,, [Job 19,25](#). „Ja v spravodlivosti uzriem tvoju tvár, keď sa prebudím, nasýtím sa твоjím obrazom,, [Žalm 17,15](#). [142]

22. kapitola — „Veľké mesto Ninive,,

Jedným z najväčších starodávnych miest z obdobia rozdeleného Izraela bolo Ninive, hlavné mesto Asýrskej ríše. Bolo založené na úrodných brehoch rieky Tygris krátko potom, ako sa ľudia rozutekali po stavbe babylonskej veže. Po celé stáročia mohutnelo, až sa z neho stalo „nesmierne veľké mesto pred Bohom, na tri dni chôdze,, [Jonáš 3,3](#).

Ninive bolo v čase svojho vrcholného rozkvetu strediskom zločinov a bezbožnosti. Písmo ho nazýva „krvilačným mestom,, ktoré je „samá lož, je plné koristi a neprestáva rabovať,, [Náhum 3,1.19](#).

Mesto Ninive napriek svojej bezbožnosti neprepadlo celkom zlu. Ten, ktorý „vidí všetkých ľudí,, ([Žalm 33,13](#)) a ktorého „oko zhliadne všetko vzácne,, ([Job 28,10](#)), videl v tomto meste mnohých, ktorí túžili po niečom lepšom a šľachetnejšom a ktorí by sa pri možnosti poznať živého Boha ochotne odvrátili od svojej bezbožnosti a uctievali by ho. Preto sa im vo svojej prozreteľnosti neklamne zjavil, aby ich, ak ešte možno, priviedol k pokániu.

Boh si za nástroj svojho diela vybral proroka Jonáša, syna Amitajovho, ktorý počul slovo Hospodinovo: „Vstaň, choď do veľkého mesta Ninive a káž proti nemu, lebo ich nešľachetnosť vystúpila predomňa,, [Jonáš 1,2](#).

Keď si Jonáš uvedomil ťažkosti súvisiace s týmto poslaním, ako aj svoju nepripravenosť splniť Boží príkaz, zápasil s pochybnosťami, či je výzva rozvážna. Z čisto ľudského hľadiska dospel k záveru, že zvestovaním zjaveného posolstva v takom pyšnom meste sa nič nedocieli. Akoby na chvíľu pozabudol, že Boh, ktorému slúži, je vševediaci a všemohúci. Kým pochybovačne váhal, satan ho tak zmalomyselnil, že sa ho zmocnil veľký strach. „Vstal, aby ušiel spred Hospodina do Taršíša,, Odišiel do Jaffy, vyhl'adal loď, ktorá sa chystala vyplávať, „zaplatil cestovné, vystúpil na ňu, aby odišiel s nimi,, [Jonáš 1,3](#).

Boží rozkaz ukladal Jonášovi veľkú zodpovednosť. Ten však, ktorý mu kázal ísť do Ninive, mal moc podprieť svojho posla a

pomôcť mu k úspechu. Keby bol prorok bez zaváhania poslúchol, mohol sa zaobísť bez nejedného trpkého zážitku a bol by skúsenostne poznal veľkosť Božieho požehnania. Hospodin však Jonáša neopustil ani vo chvíľach zúfalstva. Prorok musí prejsť viacerými skúškami a obstať v celom rade zvláštnych príhod. Tým sa mala [144] obnoviť jeho dôvera v Boha a v jeho nekonečnú spásnu moc.

Jonáš mohol už pri prvej Božej výzve pokojnou úvahou dospieť k záveru, že každá snaha o únik pred zverenou zodpovednosťou je nerozvážna. Bezhlavý útek bez prekážok mu nebol dovolený. *„Hospodin spustil veľký vietor na more, takže sa strhla veľká búrka na mori, a lodi hrozilo stroskotanie. Námorníci dostali strach a každý volal na svojho boha; pohádzali do mora náklad, ktorý bol na lodi, aby ju urobili o to ľahšou. Ale Jonáš zostúpil do vnútra lode. Lahol si a tvrdo zaspal.,* [Jonáš 1,4.5](#).

Kým námorníci prosili svojich pohanských bohov o pomoc, správca lode vyhl'adal Jonáša a veľmi znepokojený povedal: *„Prečo spíš? Vstaň, volaj k svojmu Bohu, azda sa Boh rozpomenie na nás, a ne zahynieme.,* [Jonáš 1,6](#).

Modlitby muža, ktorý sa vyhýbal povinnosti, však pomoc nepriniesli. Námorníkov napadlo, že nezvyklá prudkosť búrky bude iste znamením hnevu ich božstiev, preto navrhli hodiť lós, *„aby sa dozvedeli.,* ako vraveli, *„pre koho nás stihlo toto nešťastie.,* *„Losovali teda a keďže lós padol na Jonáša, spýtali sa ho: Povedz nám, pre koho nás stihlo toto nešťastie, aké je tvoje povolanie a odkiaľ prichádzaš? Kde je tvoja vlasť a z akého národa pochádzaš? On im odpovedal: Som Hebrejec a vzývam Hospodina, Boha nebies, ktorý utvoril more i suchú zem. Vtedy sa tí muži náramne preľakli a povedali mu: Čo si to urobil? Tí muži totiž vedeli, že uteká pred Hospodinom, lebo im to povedal. Potom mu povedali: Čo máme urobiť s tebou, aby sa more pod nami utíšilo? Lebo more sa búrilo čoraz väčšmi. On im odpovedal: Chyťte ma a hod'te do mora a more sa vám utíši, lebo viem, že pre mňa sa strhla táto veľká búrka nad vami.*

Tí muži však veslovali, aby sa vrátili na suchú zem, ale nemohli, lebo more sa čoraz väčšmi búrilo proti nim. Potom volali na Hospodina: *Ach, Hospodine, nedaj nám zahynúť pre život tohto muža a neuval' na nás nevinne preliatu krv, lebo ty, Hospodine, si urobil, ako sa ti ľúbilo. Nato chytili Jonáša a hodili ho do mora, a more*

prestalo zúriť. Tu zachvátil mužov nesmierny strach pred Hospodinom i obetovali Hospodinovi obeť a zaviazali sa sl'ubmi. Hospodin nastrojil veľkú rybu, aby pohltila Jonáša a Jonáš bol vo vnútri ryby tri dni a tri noci. I modlil sa Jonáš zvnútra ryby k Hospodinovi, svojmu Bohu:

[145]

*Na Hospodina volal som zo svojho súznenia
a on ma vyslyšal.
Z útrov podsvetia som kričal, vypočul si môj hlas.
Uvrhol si ma do hlbiny uprostred mora
a obkľúčil ma prúd,
všetky tvoje príboje
a vlny cezo mňa sa prevalili.
Ja som povedal:
Zahnaný som pred tvojich očí,
ako ešte pohliadnem na tvoj svätý chrám?
Obkľúčili ma vody až po hrdlo,
hlbina ma obkolesila,
chaluha mi ovinula hlavu.
Zostúpil som do zeme
až k základom vrchov,
jej závory sa zavreli za mnou naveky.
Ty si však vytiahol život môj z jamy,
Hospodine, Bože môj.
Keď prahla duša vo mne,
na Hospodina som sa rozpomenul
a moja modlitba prenikla k tebe,
do tvojho svätého chrámu.
Tí, čo sa pridržajú ničomných bôžikov,
opúšťajú svoj prameň milosti,
ale ja s hlasitou vd'akou
budem ti obetovať
a splním, čo som ti sl'úbil.
U Hospodina je vyslobodenie.,,*

[Jonáš 1,7-16; 1,7.](#)

Tak nakoniec dospel Jonáš k poznaniu, že „Hospodin je záchranaou,, [Žalm 3,9](#). Kajal sa, uznal Božiu spásnu moc a potom prišlo

vyslobodenie. Jonáš bol vyslobodený z nebezpečenstva hlbín a vyvrhnutý na suchú zem.

Boží služobník dostal nový príkaz varovať Ninive. „*Slovo Hospodinovo zaznelo po druhýkrát Jonášovi takto: Vstaň, chod' do veľkého mesta Ninive a káž mu, čo ti poviem.*„ Prorok už teraz nerozmýšľal, ani nepochyboval, ale bez váhania poslúchol. Vstal a „*šiel do Ninive podľa rozkazu Hospodinovho,*„ [Jonáš 3,1-3](#). Len čo Jonáš vošiel do mesta, hneď začal hlásať posolstvo: „*Ešte štyridsať dní a Ninive bude vyvrátené,*„ [Jonáš 3,4](#). Z jednej ulice šiel do druhej a zvestoval varovanie. Posolstvo neznelo nadarmo. Volanie v uliciach bezbožného mesta šlo z úst do úst, takže všetci obyvatelia počuli varovný oznam. Pôsobenie Božieho ducha bolo také účinné, že ľudia pochopili jeho vážnosť a mnohí sa pre svoje hriechy chveli a v hlbokkej pokore sa kajali.

[146]

„*Vtedy uverili Ninivčania Bohu, vyhlásili pôst od najväčšieho po najmenšieho a obliekli sa do vrecoviny. Keď sa správa o tom dostala k ninivskému kráľovi, ten vstal zo svojho trónu, zložil zo seba plášť, odial sa vrecovinou a sadol si do popola. Potom dal rozhlásiť po Ninive ako rozhodnutie kráľa a jeho šľachticov: Nech ani ľudia, ani zvieratá, rožný statok, ani ovce neokúsia nič, nech sa nepasú, ani vodu nech nepijú. A nech sa ľudia i zvieratá odejú vrecovinou a mocne volajú k Bohu; nech sa každý odvráti od svojej zlej cesty a od násilia, čo má na rukách. Kto vie? Azda sa Boh znova zľutuje, odvráti sa od svojho blčiaceho hnevu a nezahynieme,*„ [Jonáš 3,5-9](#).

Keďže sa kráľ a šľachtici spolu s jednoduchými ľuďmi, veľkými i malými, „*na Jonášovo kázanie kajali,*„ ([Matúš 12,41](#)) a spoločne volali k nebeskému Bohu, Boh sa nad nimi zmiloval. Hospodin „*videl ich skutky, že sa odvrátili od zlej cesty. Bolo mu ľúto dopustiť nešťastie, ktorým im pohrozil a nedopustil ho.*„ (Pozri [Jonáš 3,10](#).) Trest bol odvrátený. Boh Izraela bol v pohanskom svete vyvýšený a zvelebený a Boží zákon bol opäť vo vážnosti. Neuplynulo však mnoho rokov a Ninive sa stalo korisťou okolitých národov, pretože zabudlo na Boha, znova spyšnelo a bolo plné samochvály.

Keď Jonáš poznal, že Hospodin hodlá ušetriť mesto, ktoré sa pri všetkej svojej bezbožnosti predsa len vo vrecovine a v popole kajalo, mal byť prvý, kto sa z úžasnej Božej milosti raduje. Namiesto toho však podľa hol sebaľútosti v obave, že by ho ľudia mohli pokladať

za falošného proroka. Vlastnú vážnosť si cenil natoľko, že celkom prehliadol nekonečnú cenu ľudí v tomto bezbožnom meste. Boží súcit s kajúcnyimi Ninivčanmi? „Jonášovi sa to veľmi nepáčilo a nahneval sa., „Či som nehovoril o tom, keď som bol ešte vo svojej krajine? Preto som chcel prv ujsť do Taršíša, lebo som vedel, že ty si Boh milostivý, ľútostivý, zhovievavý a bohatý v dobrote. Ty oľutúvaš nešťastie., [Jonáš 4,1.2.](#)

Jonáš znova podľahol svojej náchylnosti pochybovať a opäť ho skl'účila malomysel'nosť. Stratil záujem o iných. Ľahšie sa mu zdalo zomrieť, než hl'adiet' na ušetrené mesto. Vo svojom sklamaní zvolal: „Teraz, Hospodine, vezmi môj život, lebo mi je lepšie zomrieť ako žiť.,,

[147] Hospodin sa spýtal: „Či si sa právom rozhneval? Jonáš vyšiel z mesta a usadil sa východne od mesta; urobil si tam chatku a sedel pod ňou, v t'oni, aby uvidel, čo sa bude v meste diať. Hospodin Boh dal vyrásť ricínovníku a ten vyrástol nad Jonášom, aby mal tieň nad hlavou, a tak ho vytrhol z jeho nevôle. Jonáš sa prenáramne zaradoval ricínovníku., [Jonáš 4,3-6.](#)

Hospodin potom poučil Jonáša. „Na druhý deň za svitania Boh nastrojil červa, ktorý napadol ricínovník, a ten vyschol. Keď vyšlo slnko, nastrojil Boh horúci východný vietor a slnko pražilo Jonášovi na hlavu, takže omdlieval a žiadal si zomrieť hovoriac: Lepšie mi je zomrieť ako žiť.,,

Hospodin znova oslovil svojho proroka: „Či si sa právom rozhneval pre ricínovník?., Prorok odvetil: „Právom som sa rozhneval, až na smrť.,,

„Hospodin povedal: Tebe je ľúto ricínovníka, pri ktorom si sa nenamáhal a ktorý si nepestoval, ktorý za noc vyrástol a za noc zahynul; a mne nemá byť ľúto Ninive, veľkého mesta, v ktorom je viac ako stodvadsaťtisíc ľudí, ktorí nevedia rozlišovať medzi tým, čo je napravo a čo naľavo, a k tomu mnoho dobytká?., [Jonáš 4,7-11\).](#)

Jonáš bol zmätený a pokorený; nechápal, že Boh chcel Ninive zachrániť. No prorok aj tak splnil zverené poslanie, varoval to veľké mesto. Hoci sa teda predpovedaná udalosť nesplnila, Božie varovné poslanstvo splnilo svoje poslanie. Medzi pohanmi sa zjavila sláva Božej milosti. Tí, ktorí tak dlho sedeli „v tme a temnote, spútaní biedou a okovami.,, „vo svojom súžení volali k Hospodinovi a on ich zachránil z úzkostí, vyviedol ich z tmy a temnoty a roztrhal im putá.,,

„Poslal svoje slovo a uzdravil ich a z hrobu ich vyslobodil,, [Žalm 107,10.13.14.20](#).

Kristus sa za svojho pozemského pôsobenia zmienil o požehnaní Jonášovho kázania v Ninive a obyvatel'ov onoho pohanského mesta porovnával s Božím ľudom, žijúcim v jeho dobe. Povedal: „Ninivčania povstanú na súde s týmto pokolením a odsúdia ho, lebo oni sa kajali na Jonášovo kázanie. A tu je ktosi väčší ako Jonáš!,, [Matúš 12,40.41](#).

Kristus prišiel do sveta plného obchodného ruchu, hádok medzi kupujúcimi a predávajúcimi, pričom sa ľudia všemožne snažili získať pre seba, čo sa dalo. V tomto zhone zaznel Kristov hlas ako Božia poľnica. „Ved' čo osoží človekovi, ak získa aj celý svet, ale svojej duši uškodí? Za čo vymení človek svoju dušu?,, [Marek 8,36.37](#).

Tak ako Jonášova reč bola znamením pre Ninivčanov, tak bola reč Kristova znamením pre jeho súčasníkov. Aká odlišná bola však ich ozvena! Spasiteľ napriek ľahostajnosti a výsmechu mnohých poslucháčov pôsobil stále, kým nesplnil svoje poslanie.

Z toho plynie naučenie aj pre dnešných Božích poslov. Dnešné mestá a národy naozaj potrebujú poznať zámery a vlastnosti živého Boha, ako to vo svojej dobe potrebovali poznať Ninivčania. Poslaním Kristových učeníkov je upozorňovať ľudí na ušľachtilejší svet, na ktorý zabúdajú. Jediným mestom, ktorému patrí budúcnosť, je podľa Písma mesto, ktorého staviteľom a tvorcom je Boh. Človek môže okom viery zahliadnuť prah neba osvietený živou slávou Boha. Kristus vyzýva ľudí prostredníctvom svojich služobníkov, aby si posväteným úsilím snažili zabezpečiť večné dedičstvo. Upozorňuje ich, aby si poklady ukladali k Božiemu trónu.

Stály rozmach bezbožnosti veľkomiest rýchlo, neodvratne a takmer všeobecne strháva ich obyvatel'ov do hriechu. Šíriacu sa skazenosť sotvako môže opísať. Správy prinášajú na svetlo stále prípady sporov, podplácania a podvodov; dennodenne možno sledovať desivé zločiny a nezákonnosti, brutálne a satanské ničenie, ako aj bezohľadnosť k ľudskému životu. Každý deň prináša svedectvo o rastúcom počte vražd, samovražd a prípadov nepříčetnosti.

Satan sa po celé veky snažil držať ľudí v nevedomosti o blahodarných zámeroch Hospodina. Človekovi sa snaží zatajiť veľké prednosti Božieho zákona – teda jeho zásady spravodlivosti, milosr-

denstva a lásky. Ľudia sa vystatujú prítomnou dobou obdivuhodného pokroku a osvietenosti. Boh však vidí, že svet je plný nepravostí a násilia. Mnohí vyhlasujú, že Boží zákon bol zrušený a že na Písmo sa nemožno spoľahnúť. Následkom toho je svet zaplavený prívantom zla, akého nebolo od čias Nóacha či odpadnutia Izraela. Na uspokojenie žiadosti po zakázaných veciach ľudia vedia obetovať šľachetnosť, láskavosť i zbožnosť. Pohl'ad na čierny zoznam zločinov spáchaných zo ziskuchtivosti stačí na to, aby v žilách tuhla krv a človeka naplnila hrôza.

Náš Boh je Boh milosrdenstva. Zhovievavo, láskyplne a s pochopením zaobchádza s priestupníkmi svojho zákona. Veľký Vládca vesmíru sa však nemôže nečinne a s uspokojením prizerať na bezbožné mestá, v ktorých vládne násilie a zločinnosť, a to práve za našich dní, keď ľudia majú toľko príležitostí poznať v Písme zjavený Boží zákon. Rýchlo sa blíži chvíľa, keď sa Božia trepezlivosť s ľudmi zatvrdilo neposlušnými skončí.

[149] Môžu sa potom diviť, keď sa správanie zvrchovaného Vládca k obyvateľom padlého sveta náhle a nečakane zmení? Môžu byť prekvapení, keď za prestupovanie a rastúcu zločinnosť príde trest? Môže náhla pohroma a smrť prekvapiť tých, ktorí svoje zisky nadobudli klamstvom a podvodom? Napriek tomu, že ľudom osvecuje cestu stále väčšie svetlo, ktoré poukazuje na Božie požiadavky, mnohí odmietajú uznať Božiu vládu a radšej zostávajú pod temnou zástavou pôvodcu všetkej vzbury proti vláde neba.

Božia zhovievavosť je nesmierna. Jej rozsah treba obdivovať obzvlášť pri pomyslení na to, ako ľudia ustavične prestupujú sväté Božie prikázania. Všemohúci uplatňuje svoju moc aj voči svojim svätým. Celkom určite však potresce bezbožných, ktorí tak opovážlivo prestupujú spravodlivé požiadavky jeho Desatora.

Boh poskytuje ľudom čas skúšky, no potom príde chvíľa, keď sa čaša Božej trepezlivosti naplní, a vtedy určite prídu Božie súdy. Hospodin je voči ľudom a mestám dlho zhovievavý, milosrdne ich varuje, aby ich ochránil pred svojím hnevom; príde však čas keď prosby o milosť už nebudú vypočuté a svojvolníci zahynú. Aj tak to bude ešte milosť nielen voči nim samým, ale aj ponuka záchrany tým, ktorí by mohli byť ich príkladom ovplyvnení.

Blízko je čas žiaľu na svete, ktorý neutíši nijaký balzam. Boží Duch prestane pôsobiť. Na zem i na more bude dopadať jedna po-

hroma za druhou. Ako často počúvame o zemetraseniach, víchroch, požiaroch a záplavách sprevádzaných veľkými stratami na životoch i na majetku. Tieto pohromy sa nám môžu javiť ako náhodné uvoľnenie neusporiadaných a neovládaných prírodných síl; no vo všetkom tom možno pozorovať Boží zámer. Pohromy patria k prostriedkom, ktorými sa Boh snaží prebudiť ľuď, aby si uvedomili hroziace nebezpečenstvo.

Boží poslovia by však pri šírení radostného posolstva o spásu vo veľkomestách nemali malomysel'nieť pri pohľade na všeobecnú bezbožnosť, nespravodlivosť a skazenosť. Hospodin poteší každého svojho služobníka tým istým posolstvom, aké poslal apoštolovi Pavlovi do bezbožného Korintu: „*Pán povedal v noci vo videní Pavlovi: Neboj sa, len hovor a nemlč, ved' som s tebou ja a nik nesiahne na teba, aby ti ublížil, lebo mám v tomto meste mnoho ľudu.*„ [Skutky apoštolov 18,9.10](#). Povolání služobníci, ktorí pracujú pri záchrane ľuď, by si mali uvedomiť, že napriek veľkému počtu tých, ktorí sú k Božím radám v Písme ľahostajní, celý svet nezavrhuje svetlo pravdy a neodmietne pozvanie trpezlivého a zhovievavého Spasiteľa. V každom meste je mnoho takých, ktorí sa napriek všetkým násilnostiam a zločinom môžu po patričnom poučení stať Kristovými nasledovníkmi. Takto sa k tisícim ľuď dostane pravda o spásu, ktorá ich privedie k rozhodnutiu prijať Krista za svojho Spasiteľa.

Božie posolstvo pre dnešných obyvateľov zeme znie: „*Aj vy bud' te pripravení, lebo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa nenazdáte.*„ [Matúš 24,44](#). Spoločenské pomery, najmä vo veľkomestách všetkých národov sveta, mohutným hlasom oznamujú príchod hodiny Božieho súdu a blízkosť konca všetkého pozemského. Stojíme pred rozhodujúcou chvíľou vekov. Božie súdy pôjdu v rýchlom slede jeden za druhým – požiare a záplavy, zemetrasenia s vojnami a s prelievaním krvi. Nebud' me udivení, že vtedy dôjde k veľkým, rozhodujúcim udalostiam, pretože anjel Božej milosti už nebude môcť tvrdošijných ľuď zaštitíť.

„*Hospodin vychádza zo svojho miesta, aby potrestal nepravosť obyvateľov zeme; a zem odhalí krv vyliatu na ňu a nebude už zakrývať svojich zavraždených.*„ [Izaiáš 26,21](#). Búrka Božieho hnevu sa chystá; obstoja len tí, ktorí prijímajú pozvanie milosti, ako ho prijali obyvatelia Ninive v Jonášovej zvesti, a ktorí sa posväcujú ochotou

poslušne žit' podľa prikázaní zvrchovaného Vládcu. Len spravodliví budú skrytí s Kristom v Bohu, kým pohroma neprejde.

V izraelskom kráľovstve postihnutom pohromou v posledných rokoch zavládlo násilie a krviprelievania, aké sa neprejavilo ani v najhorších obdobiach vojen a nepokojov za vlády Achábovcov. Viac ako dve storočia zasievali kráľi desiatich kmeňov vietor a teraz zožíňali víchricu. Násilnou smrťou odchádzal jeden kráľ za druhým a uvoľnil miesto ďalšiemu mocichtivému a ctibažnému vládcovi. *„Dosadili kráľov, ale bezo mňa, ustanovili si kniežatá, ale bez môjho vedomia. Zo svojho striebra a zlata si narobili modly na vlastnú skazu,“* [Hozeáš 8,4](#). Pošliapavali sa všetky zásady spravodlivosti. Tí, ktorí mali byť pred národmi strážcami Božej milosti, *„spreneverili sa Hospodinovi,“* ([Hozeáš 5,7](#)) i jeden druhému.

Hospodin sa snažil najostrejšími výčitkami zobudiť tvrdohlavý národ, aby si uvedomil hroziace nebezpečenstvo úplnej záhuby. Prostredníctvom proroka Hozeáša a Ámosa posielal desiatim kmeňom jedno posolstvo za druhým a žiadal v nich úplné pokánie. Ak však neprestanú hrešiť, stihne ich záhuba. Hozeáš vyhlásil: *„Vy ste však orali bezbožnosť a žali ste prevrátenosť, jedli ste ovocie klamu. Pretože si dúfal vo svoje vozy a v množstvo svojich hrdinov, preto poplach nastane v tvom ľude a všetky tvoje pevnosti budú spustošené... V búrke nadobro zahynie izraelský kráľ,“* [Hozeáš 10,13-15](#).

O Efrajimovi prorok povedal: *„Jeho silu cudzozemci stravujú, on to však nebadá; aj šediny ho obsypali, on to však nebadá,“*. Prorok Hozeáš často hovoril o Efrajimovi, vodcovi odpadlícva medzi desiatimi kmeňmi Izraela, ako o symbole odpadlého národa. *„Izrael odvrhol dobré,“*. Keďže Efrajim nedbal na to, že jeho bezbožné správanie vedie do záhuby, bude musieť s ostatnými kmeňmi čoskoro *„trpieť útlak... a blúdiť budú medzi národmi,“* [Hozeáš 7,9](#); [8,3](#); [5,11](#); [9,17](#).

Niektorí z vodcov Izraela si dobre uvedomovali, že sa pripravili o dobrú povest' a chceli ju znova získať. No namiesto toho, aby sa zriekli skutkov, ktoré viedli k oslabeniu kráľovstva, ďalej páchali nepravosťou, pričom si navrávali, že pri vhodnej príležitosti získajú

vytúženú politickú moc tým, že sa spoja s pohanmi. „*Ked' Efrajim zbadal svoju chorobu a Júda svoj vred, Efrajim šiel do Asýrska.*„ „*Efrajim je ako holubica, prostá, bez rozvahy. Privolali Egypt, išli do Asýrie.*„ „*Uzavierajú zmluvu s Asýrskom.*„ [Hozeáš 5,13](#); [Hozeáš 7,11](#); [Hozeáš 12,1](#) (ROH); [Hozeáš 12,2](#) (ECAV).

[152] Prostredníctvom Božieho muža pred oltárom v Bételi, ako aj ústami Eliáša, Elízea, Ámosa a Hozeáša Hospodin stále znova upozorňoval desať kmeňov na následky neposlušnosti. Izrael však napriek výčitkám a naliehaniu stále viac opúšťa Boha. Hospodin povedal: „*Izrael je tvrdohlavý ako tvrdohlavá jalovica.*„ „*L'ud môj sa trvale odvracia od mňa.*„ [Hozeáš 4,16](#); [11,7](#).

Boli obdobia, keď nebeské súdy veľmi ťažko stíhali vzdorovitý ľud. Hospodin povedal: „*Preto som ich kresal prorokmi, zabíjal som ich rečou svojich úst a moje právo vychodí ako svetlo. Lebo lásku chcem a nie obeť, poznanie Boha je viac ako zápal. Oni však prestúpili zmluvu v Ádame, tam sa mi stali nevernými.*„ [Hozeáš 6,5-7](#).

Posolstvo, ktoré dostali nakoniec, znelo: „*Počujte, Izraelci, slovo Hospodinovo...*, keď že ty... *zabudol si na učenie svojho Boha, i ja zabudnem na tvojich synov. Čím ich bolo viac, tým viac hrešili proti mne. Ich dôstojnosť zmením na potupu... Potrescem ho za jeho cesty a odplatím mu podľa jeho skutkov.*„ [Hozeáš 4,1.6-9](#).

Neprávosť v Izraeli v poslednom polstoročí pred asýrskym zajatím sa vyrovnala neprávosti páchanej za čias Nóacha a v každej ďalšej dobe, keď sa ľudia odvracali od Boha a oddávali sa bezvýhradne zlu. Povyšovanie prírody nad Boha prírody, uctievanie diela namiesto Stvoriteľa vyústilo vždy v najhoršie zlo. Uctievaním Baala a Aštarty Izraelci prejavovali najvyššiu úctu silám prírody. Tým sa rozišli so všetkým, čo povznáša a zušľachtuje, a ľahko sa stali korisťou pokušenia. Len čo postrhávali duchovné závery, zostali bez obrany proti hriechu, podľa zlého pohnútkam ľudského srdca.

Proti útlaku, očividnej nespravodlivosti, okázalému prepychu, výstrednostiam, bezuzdnému holdovaniu jedlu a pitiu, proti nesmiernej prostopašnosti a hýreniu svojej doby sa ozvali proroci. No ich výčitky boli márne a bez ozveny zostalo aj ich karhanie hriechu. Ámos oznámil: „*Nenávidia toho, čo v bráne správne súdi, a v oškľivosti majú toho, kto pravdu hovorí... Sužujete spravodlivého a beriete úplatky, i chudobných odtláčate v bráne od práva.*„ [Ámos 5,10.12](#).

To boli len niektoré z následkov postavenia a uctievania dvoch zlatých teliat za Járobeáma. Prvý odklon od ustanovenej bohoslužby viedol k zavedeniu odporných spôsobov modloslužby, takže nakoniec sa takmer všetci obyvatelia zeme poddali uctievaniu prírody. Izraelci zabudli na svojho Stvoriteľ'a, „*hlboko sa ponorili do skazy*„, [Hozeáš 9,9](#).

Proroci neprestávali bojovať proti týmto neprávostiam a zasaďzovať sa o nápravu. Hozeáš naliehavo vyzýval: „*Rozsievajte podl'a spravodlivosti, žňte podl'a lásky! Preorte si úhor, lebo je tu čas hl'adat' Hospodina, dokiaľ nepríde a neskropí vás spravodlivosťou*„, „*Obrát' sa teda pomocou svojho Boha, zachovávaj lásku a právo, a očakávaj stále na svojho Boha!*„, „*Navrát' sa, Izrael, k Hospodinovi, svojmu Bohu, lebo si padol pre svoju vinu... povedzte mu: Odpusť nám všetky viny, prijmi, čo je dobré*„, [Hozeáš 10,12](#); [Hozeáš 12,6](#) (ROH); [Hozeáš 12,7](#) (ECAV); [Hozeáš 14,2](#) (ROH); [Hozeáš 14,3](#) (ECAV).

[153]

Priestupníci dostali mnoho príležitostí na pokánie. V čase ich najhlbšieho odpadnutia a najväčšej biedy smeli počuť Božie posolstvo o odpustení a o nádeji. Boh povedal: „*Zničím t'a, Izrael! Kto ti pomôže?! Kdeže je tvoj kráľ, aby t'a zachránil, a všetky tvoje kniežatá, aby t'a obránili?!*„, [Hozeáš 13,9.10](#).

Prorok prosil: „*Pod'te, vrát'me sa k Hospodinovi, on nás roztrhal, on nás aj uzdraví. On nás zbil, on nás aj obviaže. O dva dni nás oživí, na tretí deň dá nám povstať, aby sme žili pred ním. Poznávajme, snažme sa poznať Hospodina! Jeho príchod je istý ako ranná zora; príde k nám ako dážď, ako jarný dážď, čo zavlažuje zem*„, [Hozeáš 6,1-3](#).

Tým, ktorí pozabudli na odveký plán vyslobodenia hriešnikov zvedených satanskou mocou, Boh ponúkol vykúpenie a pokoj. Povedal: „*Uzdravím ich odvrátenie, milovať ich budem dobrovoľne, lebo sa od nich odvrátil môj hnev. Budem pre Izrael ako rosa; a on kvitnúť bude ako ľalia, zakorení sa ako linda. Rozložia sa jeho ratolesti a jeho nádhera bude ako nádhera olivy a voňať bude ako Libanon. Vrátia sa a prebývať budú v mojej tône, budú ako záhrada, kvitnúť budú ako vinič, ktorý má povest' libanonského vína. Efrajim! Čo ho ešte do modiel? Ja sám som ho vypočul a hl'adím naňho. Ja som ako zelený cyprus, tvoje ovocie pochádza zo mňa. Kto je múdry, nech to pochopí, a kto je rozumný, nech to pozná! Lebo cesty Hospodinove*

sú priame, spravodliví po nich putujú, priestupníci sa však na nich potknú,, [Hozeáš 14,4-9 \(ROH\)](#); [Hozeáš 14,5-10 \(ECAV\)](#).

Tu zdôraznené požehnania súvisia s potrebou hľadať Boha. Hospodin vyzýva: „*Mňa hľadajte a budete žiť! Nevyhľadávajte Bétel a do Gilgálu nechod'te! Do Beér-Šeby neputujte! Ved' Gilgál pôjde do zajatia a Bétel vyjde navnivoč,*„ [Ámos 5,4.5](#).

„*Hľadajte dobro a nie zlo, aby ste mohli žiť, a tak Hospodin, Boh mocností, bude s vami, ako ste hovorili. Zlo majte v nenávisti a milujte dobro a uplatňujte právo v bráne. Azda sa zmiluje Hospodin, Boh mocností, nad zvyškom Jozefovým,*„ [Ámos 5,14.15](#).

Oveľ a viac však bolo tých, ktorí tieto výzvy síce vypočuli, ale odmietli ich využiť. Zvest' Božích poslov natoľko odporovala nešľachetným túžbam tvrdošijných, že modlárski kňazi v Bételi poslali [154] vládcovi Izraela správu: „*Ámos osnoval sprisahanie proti tebe uprostred domu izraelského; krajina nevládze zniest' všetky jeho reči,*„ [Ámos 7,10](#).

Hospodin ústami Hozeáša oznámil: „*Ked' chcem uzdraviť Izrael, vychádza najavo hriech Efrajima i nerest' Samárie,*„ „*Pýcha Izraela svedčí proti nemu; ale nevracajú sa k Hospodinovi, svojmu Bohu a pritom všetkom ho nehľadajú,*„ [Hozeáš 7,1.10](#). Hospodin trpezlivo znášal poblúdenie jedného pokolenia svojich detí za druhým, ba aj teraz, keď sa bezočivo búrili, stále im prejavoval ochotu zachrániť ich. Volal: „*Čo robit' s tebou, Efrajim? Čo urobiť s tebou, Júda? Ved' vaša láska je ako ranný oblak, ako rosa, čo sa zavčasu tratí,*„ [Hozeáš 6,4](#).

Zlo, ktoré sa rozšírilo po krajine, sa už nedalo vyliečiť a nad Izraelom bol vyneseny strašný rozsudok: „*Efrajim je prívržencom modiel, – nechaj ho!*„ „*Nadišli dni navštívenia, nadišli dni odplaty; Izrael to skúsi,*„ [Hozeáš 4,17](#); [9,7](#).

Desať kmeňov Izraela bude teraz zožínať ovocie odpadnutia, ktoré sa začalo postavením cudzích oltárov v Bételi a v Dáne. Boh im poslal posolstvo: „*Samária, zavrhujem tvoje tel'a; môj hnev blčí proti nim. Kedyže budú môcť byť už čistí? Ved' ono pochádza z Izraela. Remeselník ho zhotovil a nie je to Boh. Tel'a Samárie bude roztrieskané na íverky,*„ „*Obyvatelia Samárie sa strachujú o bétavenské tel'a; jeho ľud trúchli nad ním a jeho žreci budú kvíliť nad ním, nad jeho slávou, ktorá odstúpila od neho... Aj ono bude odnesené do Asýrska ako poplatok veľkráľovi,*„ [Hozeáš 8,5.6](#); [10,5.6](#).

„Zaniknú domy zo slonoviny a zmiznú veľké domy – znie výrok Hospodinov., „Pán, Hospodin mocností dotýka sa zeme, a tá sa rozplýva; trúchlia všetci jej obyvatelia., „Tvoji synovia i tvoje dcéry padnú mečom a tvoje pole rozdelia meračskou šnúrou; ty sám zomrieš na nečistej pôde a Izrael pôjde zo svojej krajiny do zajatia., „A keď že takto naložím s tebou, priprav sa, Izrael, na stretnutie so svojím Bohom., [Ámos 3,15](#); [9,5](#); [7,17](#); [4,12](#).

Tieto predpovedané súdy boli na nejaký čas odložené, ba za dlhého obdobia vlády Járobeáma II. izraelské vojská dosiahli skvelé víťazstvá; avšak zatvrdnuté srdcia neobmäkčila ani táto doba zjavného blahobytu a nepriniesla v nich nijakú zmenu. Nakoniec bolo teda rozhodnuté: „*Járobeám mečom zahynie a Izrael určite pôjde zo svojej krajiny do zajatia.*., [Ámos 7,11](#).

Kráľ a ľud zašli vo svojej zatvrdnutosti tak ďaleko, že na nich nezapôobil ani tento priamy výrok. Vodca modlárskeho klanu v Bételi, Amacja, znepokojený otvorenosťou týchto prorockých slov proti národu a jeho kráľovi, povedal Ámosovi: „*Videc, choď, uteč do júdskej krajiny, tam jedz chlieb a tam prorokuj! Ale v Bételi už neprorokuj, lebo je to kráľovská svätyňa a krajinský chrám.*., [Ámos 7,12.13](#). Prorok na to rázne odvetil: „*Takto hovorí Hospodin: ...Izrael pôjde zo svojej krajiny do zajatia.*., [Ámos 7,17](#).

[155]

Slová adresované odpadnutým kňazom sa do písma splnili. Záhuba kráľovstva však prebiehala postupne. Hospodin bol aj v súdoch milosrdný a keď prvýkrát „*proti krajine pritiahol asýrsky kráľ Púl. Menachem dal Púlovi tisíc talentov striebra, aby mu pomohol upevniť kráľovstvo v jeho ruke. Menachém vyrúbil tie peniaze na Izraelcov, a to na všetkých hrdinov z vojska, aby tak mohol dať asýrskemu kráľovi päťdesiat šekelov na jedného muža.*., [2. Kráľov 15,19.20](#). Keď Asýrčania pokorili desať kmeňov Izraela, vrátili sa na čas do svojej krajiny.

Menachém, ktorého ani nenapadlo kajať sa zo svojich nešťastných skutkov, ktoré jeho kráľovstvu pripravili záhubu, „*neodstúpil od hriechov Járobeáma, syna Nebatovho, ktorý zviedol Izrael na hriech.*., Jeho nástupcovia Pekachija a Pekach, robili takisto, „*čo sa nepáči Hospodinovi.*., [2. Kráľov 15,18.24.28](#). „*Za dni Pekacha.*., ktorý vládol dvadsať rokov, napádal Izraelcov asýrsky kráľ Tiglat-Pilneser a odvliekol so sebou zástupy zajatcov z kmeňov žijúcich v Galilei a na východ od Jordána. Ten „*odvliekol Rúbenovcov, Gá-*

dovcov a polovicu kmeňa Menašše,, i obyvatel'ov „*Gileádu, Galiley i celý kraj Naftáli,*“, [1. Paralipomenon 5,26](#); [2. Kráľov 15,29](#). Po odvlečení boli rozohnaní a rozptýlení medzi pohanov v krajinách ležiacich ďaleko od Palestíny.

Z tejto ťažkej pohromy sa severné kráľovstvo už nespamätalo. Tých niekoľkých pozostalých spravovala vláda, ktorá však nemala moc. Po Pékachovi nastúpil už len jeden panovník – Hóšea. Onedlho bude kráľovstvo navždy zmietnuté. No aj v tejto smutnej dobe Hospodin prejavil milosrdenstvo a ľudu poskytol ďalšiu príležitosť odvrátiť sa od modlárstva. V treťom roku Hóšeovej vlády začal v júdskom kráľovstve vládnuť dobrý kráľ Chizkíja, ktorý v krátkom čase uskutočnil dôležité zmeny v chrámovej službe v Jeruzaleme. Pri príležitosti Veľkej noci boli usporiadané oslavy, na ktoré boli pozvané nielen dva kmene Júda a Benjamin, ktorým Chizkíja vládol ako pomazaný kráľ, ale aj všetky kmene severné. Oznámenie bolo rozhlásené „*po celom Izraeli od Beér-Šeby po Dán, aby prišli do Jeruzalema svätiť paschu Hospodinovi, Bohu Izraela,*“, [2. Paralipomenon 30,5](#).

[156]

„*Drabanti pochodili s listami od kráľa a jeho hodnostárov po celom Izraeli a Júdsku a podľa kráľovho rozkazu oznamovali: Izraelci vráťte sa k Hospodinovi, Bohu Abraháma, Izáka a Izraela, aby sa on vrátil k zvyšku tých, ktorí spomedzi vás unikli z rúk asýrskych kráľov... Nebuďte teraz tvrdošijní ako vaši otcovia! Podajte ruku Hospodinovi! Vojdite do jeho svätyne, ktorú posvätil naveky! Služte Hospodinovi, svojmu Bohu, aby odvrátil od vás páľavu svojho hnevu. Lebo keď sa vrátite k Hospodinovi, vaši bratia a vaši synovia nájdú milosrdenstvo u tých, ktorí ich zajali, a vrátia sa do tejto krajiny. Ved' milostivý a milosrdný je Hospodin, váš Boh, a neodvráti od vás tvár, keď sa k nemu obrátite,*“, [2. Paralipomenon 30,6-9](#).

„*Drabanti chodili z mesta do mesta krajinou Efrajima, Menaššeho až po Zebulún,*“, ktorých Chizkíja vyslal s posolstvom. Izrael mohol v tomto pozvaní poznať výzvu kajať sa a navrátiť sa k Bohu. Tí, ktorí z desiatich kmeňov zostali a žili ďalej na území kedysi kvitnúceho severného kráľovstva, prijali kráľovských poslov z Júdska bez záujmu, ba s pohrdaním. „*Vysmievali sa im však a zosmiešňovali ich. Iba niekoľko mužov z Ašéra, Menaššeho a Zebúluna sa pokorilo a prišlo do Jeruzalema... svätiť sviatok nekvasených chlebov,*“, [2. Paralipomenon 30,10-13](#).

Približne o dva roky neskôr Samáriu obklúčili sýrske vojská, ktoré viedol Salmanazar. Za obliehania zahynulo veľa ľudí hladom, chorobami a mečom. Mesto i národ padli a zvyšok desiatich kmeňov šiel do zajatia a bol rozvezený do všetkých častí Asýrie. Záhuba, ktorá postihla severné kráľovstvo, bola zjavným súdom z neba. Asýrčania boli len nástrojom v Božej ruke na uskutočnenia Hospodinovho zámeru. Prostredníctvom Izaiáša, ktorý začal prorokovať krátko pred pádom Samárie, Hospodin povedal o asýrskom vojsku toto: „*Beda Asýrii, palici môjho hnevu a prútu v ruke mojej zlosti!*“, [Izaiáš 10,5](#).

Izraelci strašne „*zhrešili proti Hospodinovi, svojmu Bohu... a robili zlé veci,*“, „*Neposlúchali... Zavrhlí jeho ustanovenia, jeho zmluvu, ktorú uzavrel s ich otcami, aj jeho svedectvá, ktorými ich napomínal.*“, Pretože „*opustili všetky prikázania svojho Boha Hospodina, narobili si liate modly, dvoje teliat, spravili si aj Ašéru, klaňali sa všetkému nebeskému vojsku a slúžili Baalovi,*“, Tvrdošijne odmietali kajať sa, preto ich Hospodin „*pokoril, vydal ich do rúk lúpežníkom, až ich priam zavrhol pred svojou tvárou,*“, podľa jasnej varovnej zvesti, ktorú im poslal „*prostredníctvom svojich služobníkov prorokov,*“, [2. Kráľov 17,7.14-16.20.23](#).

„*Odviedol Izrael do zajatia z jeho pôdy do Asýrie...*“, pretože neposlúchali hlas svojho Boha Hospodina, ale prestupovali jeho zmluvu, všetko, čo prikázal služobník Hospodinov Mojžiš,“, [2. Kráľov 17,23; 18,12](#).

Prísnymi súdmi, ktoré postihli desať kmeňov, Hospodin sledoval svoj prozreteľne milosrdný cieľ. To, čo Hospodin nemohol cez nich vykonať v zemi ich otcov, vynasnaží sa uskutočniť tým, že ich rozptýli medzi pohanov. Boží zámer spásy všetkých hľadajúcich odpustenie prostredníctvom Spasiteľa ľudstva, sa musí splniť. Súžením, ktoré dopustil na Izrael pripravoval Boh cestu tomu, aby sa jeho sláva zjavila medzi národmi. Nie všetci z tých, ktorí padli do zajatia, boli tvrdošijní. Boli medzi nimi takí, ktorí zostali Bohu verní, a ďalší, ktorí sa pred Bohom pokorili. Prostredníctvom nich, „*synov živého Boha,*“, ([Hozeáš 1,10-ROH](#); [Hozeáš 2,1-ECAV](#)) uvedie Hospodin zástupy ľudí do asýrskej ríše, aby poznali vlastnosti jeho povahy a blahodarnosť jeho zákona.

[157]

24. kapitola — „Zahynie pre nevedomosť,,

Božia priazeň k Izraelcom súvisela s ich poslušnosťou. Na úpätí Sínaja Boh urobil s nimi zmluvu, že mu majú byť „*vlastníctvom medzi všetkými národmi,*„ Izraelci slávnostne sľúbili poslušnosť: „*Chceme vykonať všetko, čo povedal Hospodin,*„ [2. Mojžišova 19,5.8.](#) O niekoľko dní Hospodin oznámil svoj zákon z vrchu Sínaj a okrem neho prostredníctvom Mojžiša aj ďalšie ustanovenia a sudy. Izraelci znova jednohlasne sľubovali: „*Budeme plniť všetky slová, ktoré vyslovil Hospodin,*„ Ľud potom pri potvrdení zmluvy opäť vyhlásil: „*Všetko, čo povedal Hospodin, budeme plniť a poslúchať,*„ [2. Mojžišova 24,3.7.](#) Boh si vyvolil Izraelcov za svoj ľud a oni si vyvolili Boha za svojho kráľa.

Na sklonku putovania púšťou boli zmluvné podmienky znova zopakované. Na samých hraniciach zasľúbenej krajiny však mnohí z ľudu podľahli zákernému pokušeniu Baal-Peóra, ale verní prísahu vernosti Bohu obnovili. Mojžiš ich varoval pred pokušeniami, ktoré ich budú v budúcnosti zvádzať, a vážne ich napomenul, aby sa s okolitými národmi nespoľčovali a aby uctievali len Hospodina.

Mojžiš poučal Izraelcov: „*Teraz, Izrael, počúvaj ustanovenia a právne predpisy, ktoré vás učím plniť, aby ste ostali nažive a aby ste tam vstúpili a zaujali krajinu, ktorú vám dáva Hospodin, Boh vašich otcov. Nesmiete pridať nič k tomu, čo vám dnes prikazujem, ani z toho ubrať, ale budete zachovávať príkazy Hospodina, vášho Boha, ktoré vám dávam... Zachovávajúte ich a plňte, lebo to bude vašou múdrosťou a rozumnosťou v očiach národov, ktoré počujú všetky tieto ustanovenia a povedia: Naozaj múdry a rozumný ľud je tento veľký národ,*„ [5. Mojžišova 4,1.2.6.](#)

Izraelci boli zvlášť upozornení, aby nezabúdali na Božie prikázania, lebo len z poslušnosti môžu čerpať silu a požehnanie. Hospodin tomuto ľudu ústami Mojžiša povedal: „*Len sa maj na pozore a dobre sa chráň, aby si nezabúdal na veci, ktoré si videl na vlastné oči, a aby nevymizli z tvojho srdca po celý čas tvojho života; oboznám s nimi svojich synov i vnukov,*„ [5. Mojžišova 4,9.](#) Izraelci nemali

nikdy zabúdať na udalosti, keď v posvätnnej básni prijímali na Sínaji zákon. Hospodin jasne a dôrazne varoval Izraelcov pred modlárskeymi zvykmi okolitých národov. Radil: „*Dávajte dobrý pozor na seba..., aby ste sa nezvrhli a neurobili si rezbú na spôsob nejakej modly... Nedvíhaj oči k nebu a nepozerať na slnko, mesiac a hviezdy, na všetky nebeské voje, nedaj sa zviest', neklaňaj sa im a neslúž im, lebo tieto veci pridelil Hospodin, tvoj Boh, všetkým národom pod celým nebom... Chráňte sa, aby ste nezabudli na zmluvu Hospodina, svojho Boha, ktorú uzavrel s vami, aby ste si neurobili tesianú modlu akejkoľvek podoby, čo ti zakázal Hospodin, tvoj Boh.*“, [5. Mojžišova 4,15.16.19.23.](#)

[159]

Mojžiš im pripomenul pohromy, ktoré prídu ako následok ich odvrátenia sa od Božích ustanovení. Za svedkov volal nebesá i zem, keď oznamoval, že ľud bude dlho žiť v zasľúbenej krajine, no neskôr zavedie zvrátené spôsoby bohoslužby, bude sa klaňať rytinám a obrazom a bude sa zdráhať vrátiť sa k uctievaniu pravého Boha. Vtedy sa Hospodin rozhnevá a dovoľí, aby sa ľud dostal do zajatia a bol rozptýlený medzi pohanov. Mojžiš varoval ľud: „*Určite rýchlo vymiznete z krajiny, ktorú sa chystáte zaujať, keď prejdete cez Jordán. Nezostanete v nej dlho, lebo budete úplne vyhubení. Hospodin vás rozptýli medzi národy a zostane z vás iba malý počet medzi národmi, medzi ktoré vás Hospodin zavedie. Tam budete slúžiť bohom, dielu ľudských rúk z dreva a kameňa, ktorí nevidia, nepočujú, nevidia ani nečuchajú.*“, [5. Mojžišova 4,26-28.](#)

Toto proroctvo sa čiastočne splnilo v období sudcov, ale odvrátením Izraelcov do asýrskeho zajatia a Júdejcov do Babylona sa splnilo celkom.

Izrael odpadával od Boha postupne. Účelom satanových útokov na každé pokolenie bolo, aby vyvolený národ zabudol na „*prikázania, ustanovenia a právne predpisy*“, ([5. Mojžišova 6,1](#)), ktoré sľúbil zachovávať naveky. Pokušiteľ dobre vedel, že ak Izraelcov zvedie, aby zabudli na Boha a šli „*za inými bohmi, budú im slúžiť a klaňať sa im*“, ([5. Mojžišova 8,19](#)), isto zahynú.

Nepriateľ Božej cirkvi na zemi však nepočítal s tým, že aj keď Boh vinníka „*nenecháva bez trestu*“, predsa je „*milosrdný a ľútosťivý, zhovievavý a hojný v milosti a vernosti, zachovávajúci priazeň tisícim, odpúšťaajúci vinu, priestupok a hriech*“, ([2. Mojžišova 34,6.7.](#)) Hospodin však, napriek satanovej snahe zmarit' spásny zámer s Izra-

elcami, bol milostivý aj v tých najtemnejších chvíľach ich dejín, keď sa už zdalo, že sily zla zvíťazia. Všetkým tým, čo im pripomínal, mal na zreteli ich dobro. Prostredníctvom Hozeáša Hospodin povedal: *„Ak im predpíšem množstvo príkazov, pokladajú ich len za cudzie.,, „Hoci ja som učil chodiť Efrajima, ja som ich brával za ruky, ale nepoznali, že ja som ich uzdravoval.,, Hozeáš 8,12; 11,3.* Boh s nimi zaobchádzal láskyplne, prívetivo a prostredníctvom svojich prorokov ich učil riadok za riadkom, naučenie za naučením.

[160] Keby boli Izraelci dbali na prorocké posolstvá, nemuseli prežívať následné poníženia. Odchod do zajatia bol Hospodinovým opatrením proti ich stálemu prestupovaniu jeho zákona. Hozeášovo posolstvo znelo: *„Môj národ zhynie pre nevedomosť. Keďže ty si zavrhol poznanie, zavrhnem aj ja teba... Zabudol si na učenie svojho Boha.,, Hozeáš 4,6.*

Prestupovanie Božieho zákona vedie v každej dobe k rovnakému koncu. Za čias Nóacha boli prekrúcané všetky zásady práva a pravdy. Keď sa potom nepravosť rozšírila do tej miery, že ju Boh už ďalej trpieť nemohol, vyniesol rozsudok: *„Zotriem z povrchu zeme človeka, ktorého som stvoril.,, 1. Mojžišova 6,7.* Keď sa v dobe Abrahámovej Sodomčania otvorene vzbúrili proti Bohu a jeho zákonu, na svete zavládla predpotopná bezbožnosť, skazenosť a bezuzdná zhýralosť. Obyvatelia Sodomy prekročili hranice Božej zhovievavosti a stihol ich oheň Božej pomsty.

Podobnou neposlušnosťou a bezbožnosťou sa vyznačovala aj doba pred zajatím desiatich kmeňov Izraela. Znevažovanie Božieho zákona otvorilo hrádzu a Izrael sa topil v nepravosti. Hozeáš napísal: *„Hospodin má spor s obyvateľmi krajiny; lebo niet vernosti, ani lásky, ani poznania Boha v krajine. Preklínanie a lož, vraždy a krádeže, cudzoložstvo, násilie a krvná vina stíha krvnú vinu.,, Hozeáš 4,1.2.*

Ámos i Hozeáš predpovedali nielen súdy, ale aj budúcu slávu. Desať kmeňov, ktoré dlho tvrdošijne odporovali a vo svojej zatvrdnutosti aj zotrvali, nedostalo nijaké zasľúbenie, že ich predošlá moc v Palestíne bude obnovená. *„Rozptýlení medzi národmi.,, zostanú do konca času. Hozeášovo proroctvo však hovorí, že v závere dejín sveta sa prednostne smú zúčastniť konečnej obnovy Božieho ľudu. Bude to pri príchode Krista ako Kráľa kráľov a Pána pánov. Čítame totiž: „Mnoho dní zostanú Izraelci bez kráľa a bez kniežat'a, bez*

obetí a bez posvätných stĺpov, bez efódu a bez domácich bôžikov. Potom sa Izraelci navrátia, budú hľadať Hospodina, svojho Boha, i svojho kráľa Dávida; pribehnú s bážňou k Hospodinovi a k jeho добрôte v posledných dňoch.,, [Hozeáš 3,4.5.](#)

Obraznou rečou potom Hozeáš vysvetlil desiatim kmeňom Boží plán, podľa ktorého každý kajúcnik, ktorý sa pripojí k Božej pozemskej cirkvi, bude zahrnutý do obnoveného požehnania, aké oblažovalo Izraelcov v čase jeho vernosti v zasľúbenej krajine. Keď Hospodin hovoril o Izraelovi ako o žene, ktorej chce prejavíť milosť, povedal: „*Preto ju vyvábim a zavediem na púšť; budem sa o ňu uchádzať. Tam jej dám jej vinice a údolie Áchor spravím bránou nádeje. Tam potom bude povol'ná ako v dňoch svojej mladosti, ako keď vychádzala z Egypta. V ten deň – znie výrok Hospodinov – budeš ma volať: Muž môj, a nebudeš ma už volať: Baal môj. Odstránim z jej úst mená baalov a na ich mená si už nespomenú.*“, [Hozeáš 2,14-17](#) (ROH); [Hozeáš 2,16-19](#) (ECAV).

[161]

Hospodin v závere dejín obnoví zmluvu s ľuďom zachovávajúcim jeho prikázania. „*V ten deň uzavriem pre nich zmluvu s poľnou zverinou, s nebeským vtáctvom a so zemeplazmi; zničím luk, meč i vojnu v krajine a dám im líhať v bezpečí. Zasnúbim si ťa na večnosť, zasnúbim si ťa spravodlivosťou a právom, láskou a milosrdenstvom; zasnúbim si ťa vernosťou a ty budeš znáť Hospodina.*

V ten deň vypočujem – znie výrok Hospodinov – nebesá vypočujem a ony vypočujú zem. A zem vypočuje obilie, mušt a olej a ony vypočujú Jezreela. Zasejem si ho v krajine, omilostím Lóruhámu; Lóammínu poviem: L'ud môj si ty, a on povie: Bože môj.“, [Hozeáš 2,18-23](#) (ROH); [Hozeáš 2,20-25](#) (ECAV).

„*V ten deň nebude sa už zvyšok Izraela ani zachránení z domu Jákobovho spoliehať na toho, kto ho bije, ale spoliehať sa bude naozaj na Hospodina, Svätého v Izraeli.*“, [Izaiáš 10,20](#). V každom národe, kmeni, jazyku a v ľude sa nájdu tí, ktorí radostne odpovedia na posolstvo: „*Bojte sa Boha a vzdajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu.*“, Títo sa odvrátia od všetkých modiel, ktoré ich pútať k zemi a budú sa klaňať tomu, ktorý „*stvoril nebo i zem, more i pramene vôd.*“, Zrieknu sa všetkého, čo im prekáža, a pre svet budú pamätníkmi Božej milosti. Anjeli i ľudia v nich poznávajú tých, „*ktorí zachovávajú Božie prikázania a vieru v Ježiša.*“, [Zjavenie Jána 14,7.12.](#)

„Prichádzajú dni – znie výrok Hospodinov – keď oráč dohoní žena a lisovač hrozna rozsievača, vrchy budú vlnnúť muštom a všetky kopce roztekať sa. Zmením údel môjho ľudu, Izraela: oni vystavajú spustošené mestá a v nich budú bývať, vysadia vinice a v nich budú piť víno, spravia si záhrady a jeť budú ovocie z nich. Zasadím ich do ich pôdy, a nebudú už vytrhnutí z pôdy, ktorú som im dal, vraví tvoj Boh, Hospodin., [Ámos 9,13-15](#).

V krajine Júdu a Benjamína dlhý čas vládol Uzija (známy aj ako Azarja). Jeho vláda sa vyznačovala väčším blahobytom než vláda ktoréhokoľvek panovníka po Šalamúnovi, ktorý zomrel takmer pred dvesto rokmi. Uzija vládol dlhé roky múdro a prezieravo. S požehnaním neba dobývali jeho vojská niektoré územia, ktoré Judsko stratilo v predchádzajúcich rokoch. Kráľ dal znova vybudovať a ohradiť mestá, čím upevnil medzinárodné postavenie svojho kráľovstva. V Jeruzaleme zavládol čulý obchodný ruch a mesto žilo z bohatstva národov. *„Povesť o ňom prenikla ďaleko, lebo sa mu dostalo predivnej pomoci, kým nezmocnel,„* 2. Paralipomenon 26,15.

Za všeobecným blahobytom však zaostávalo duchovné oživenie. Chrámové služby sa konali ako predtým a zástupy ľudí sa schádzali uctievať živého Boha. No pýcha a formalizmus postupne nahrádzali pokoru a úprimnosť. O samom kráľovi čítame: *„Keď zmocnel, spyšnelo mu srdce na záhubu. Previnil sa proti Hospodinovi, svojmu Bohu,„* 2. Paralipomenon 26,16.

Uzija sa dopustil trúfalého činu, ktorý mal preňho neblahé následky. Kráľ prestúpil Hospodinov jasný príkaz, podľa ktorého nikto okrem Áronových potomkov nesmie konať kňazskú službu a vojsť do svätyne *„kadit’ Hospodinovi,„* pri kadidlovom oltári. Veľkňaz Azarja a s ním osemdesiat Hospodinovi kňazi sa postavili proti kráľovi a povedali mu: *„Previnil si sa a nebude ti to k cti,„* 2. Paralipomenon 26,18.

Uzija sa nahneval, pretože ho ako kráľa karhali. Kňazi, ktorí vykonávali službu, odporovali a bránili mu znesvätiť svätyňu. Vtedy rozhnevaného a vzdorovitého kráľa postihol Boží súd v podobe malomocenstva, ktoré sa mu objavilo na čele. Uzija v hrôze utiekol a už nikdy nevstúpil na chrámové nádvorie. Kráľ zostal malomocným až do svojej smrti, ktorá prišla o niekoľko rokov neskôr, ako živý príklad nerozvážneho konania a zanedbania jasného *„Takto hovorí Hospodin,„*. Trúfalosť, ktorá poškvrnila posledné roky jeho vlády a

privolala naňho Boží súd, sa nedala ospravedlniť ani jeho vysokým postavením, ani celoživotnou službou.

Boh nerobí rozdiel medzi ľuďmi. *„Osoba, ktorá úmyselne spáchala niečo – a to z domorodcov i z cudzincov – zhanobila Hospodina; nech je vyhubená spomedzi príslušníkov svojho ľudu,„* 4. [Mojžišova 15,30](#).

[163] Súd, ktorý postihol Uziju, zrejme výstražne zapôsobil na jeho syna Jótama, ktorý v posledných rokoch vlády svojho otca, po smrti ktorého nastúpil na trón, niesol ťažké bremeno zodpovednosti. O ňom čítame: *„Robil, čo je správne v očiach Hospodinových, celkom tak, ako robil jeho otec Uzija. Len výšiny neodstránili. Ľud ešte vždy obetoval a kadil na výšinách,„* 2. [Kráľov 15,34.35](#).

Na sklonku Uzijovej vlády, keď Jótam väčšiu časť bremien štátnej správy už prevzal, bol k prorockej službe povolaný Izaiáš, vtedy ešte mladý muž kráľovského pôvodu. Boží ľud bol na začiatku Izaiášovho pôsobenia vystavený mnohým zvláštnym nebezpečenstvám. Prorok oznamuje, že Júdsko napadnú spojenecké vojská severného Izraela a Sýrie. Videl totiž, že asýrske vojsko oblieha veľké kráľovské mestá. Ešte za jeho života padne Samária a desať izraelských kmeňov bude rozohnaných medzi ostatné národy. Asýrske vojská znova napadnú Júdsko. Keby Boh nezasiahol, obľahnutý Jeruzalem by padol. Mier južného kráľovstva bol vážne ohrozený. Božia ochrana sa vzdiali a asýrske vojská čoskoro zaplavia Júdsko.

Vonkajšie nebezpečenstvo sa javilo ako hlavné, no zvnútra hrozilo nebezpečenstvo horšie. Božieho služobníka najviac tiesnila zvrátenosť obyvateľov Júdska. Svojím odpadnutím a vzburou privolávali na seba Božie súdy tí, ktorí mali medzi národmi šíriť svetlo. Mnohé z neprávostí, ktoré urýchlili zánik severného kráľovstva a ktoré Hozeáš a Ámos jasne odsudzovali, viedli júdske kráľovstvo do záhuby.

Obzvlášť znepokojujúci bol výhľad na sociálne pomery národa. Z túžby po majetku hromadili ľudia dom za domom, pole za polom. (Pozri [Izaiáš 5,8](#).) Spravodlivosť bola prekrútená a vytratil sa súcit s chudobnými. Hospodin hovorí: *„Vo svojich domoch máte, čo ste ulúpili biednym. Prečo drvíte môj ľud a tvár bedárov krušíte?„* [Izaiáš 3,14.15](#). Chrániť bezmocných bolo povinnosťou správcov, no tí boli hluchí k náreku chudobných a utláčaných vdov a sirôt. (Pozri [Izaiáš 10,1.2](#).)

Sprievodným znakom útlaku a blahobytu bola pýcha, láska k prepychu, k obžerstvu a k hýreniu. (Pozri [Izaiáš 2,11.12](#); [3,16.18-23](#); [5,22.11.12](#).) V Izaiášovej dobe nebolo ničím zvláštnym ani modlárstvo. (Pozri [Izaiáš 2,8.9](#).) Všetky spoločenské vrstvy boli tak presiaknuté neprávost'ou, že tí, ktorí zostali verní Bohu, a nebolo ich veľa, neraz už strácali nádej a podľahli skl'účenosti a zúfalstvu. Zdalo sa, že Boží plán s Izraelom nebude úspešný a vzdorovitý národ čaká podobný údel ako Sodomu a Gomoru.

Nijako teda neprekvapuje, že Izaiáša vyl'akala zodpovednosť zvestovať Božie výstražné a karhajúce posolstvo v júdskom kráľovstve na konci Uzijovej vlády. Dobre vedel, že narazí na tvrdý odpor. Keď si uvedomil, že nemá predpoklady, aby takúto situáciu sám zvládol a keď si predstavil tvrdohlavosť a neveru národa, pre ktorý mal pracovať, zdalo sa mu, že jeho poslanie nemá ani najmenšiu iskru nádeje na úspech. Má sa vzdat' teda svojho poslania a nechať Júdsko ďalej pokojne pokračovať v modlárstve? Majú krajinu ovládnuť bohovia Ninive a odporovať nebeskému Bohu?

[164]

Tieto myšlienky napadali Izaiáša, keď stál pred bránou chrámu. Zrazu sa mu však zdalo, že chrámová brána sa otvorila, vnútorná opona sa roztrhla a on mohol nahliadnuť dovnútra veľ'svätyně (svätyně svätých), kam jeho noha nesmela vojsť. V prorockom videní zahliadol Hospodina sediaceho na vyvýšenom tróne a Božia sláva napĺňala chrám. Po oboch stranách trónu sa v úcte vznášali serafi, mali zastreté tváre, slúžili pred Stvoriteľom a všetci oslavne volali: „*Svätý, svätý a svätý je Hospodin mocnosť, plná je všetka zem jeho slávy*„ [Izaiáš 6,3](#). Zdalo sa, že stĺpy a cédrová brána sa chvejú od ich hlasu a dom je plný ich chválospevu.

Keď Izaiáš hľadel na tento výjav Hospodinovej slávy a majestátu, uvedomil si Božiu čistotu a svätosť. Aký to obrovský rozdiel medzi Stvoriteľovou nepoškrvenou čistotou a hriešnosťou vyvoleného ľudu, obyvateľov Izraela a Júdska! Prorok zvolal: „*Beda mi, som stratený, lebo som mužom nečistých perí a bývam uprostred ľudu nečistých perí, pretože Kráľ a, Hospodina mocnosť, videli moje oči!*„ [Izaiáš 6,5](#). Keď stál v plnom svetle Božej prítomnosti vo veľ'svätyni, uvedomoval si, že keby mal len svoju nedokonalosť a porušenosť, nemohol by splniť poslanie, ku ktorému bol povolaný. Boh však poslal anjela, aby ho zbavil nepríjemného pocitu úzkosti a aby ho posilnil pre veľké poslanie. Jeden zo serafov mal v ruke

žeravý uhlík z oltára a dotkol sa jeho úst so slovami: „Pozri, tento sa dotkol tvojich perí a zmizla tvoja vina, tvoj hriech je odpustený.“, Potom zaznel Boží hlas: „Koho pošlem a kto nám pôjde?“, Izaiáš odpovedal: „Tu som ja, pošli mňa!“, [Izaiáš 6,7.8.](#)

Nebeský návštevník potom povedal Izaiášovi: „Chod' a hovor tomuto ľudu:

*Počúvajte len, počúvajte, ale nerozumejte,
hl'ad'te len, hl'ad'te, ale nechápte!
Zatvrd' srdce tohto ľudu
a jeho uši zapchaj a jeho oči zastrej,
aby svojimi očami nevidel
a ušami nepočul,
aby jeho srdce nechápalo,
a tak aby sa neobrátil a neuzdravil.,,*

[Izaiáš 6,9.10.](#)

Prorokova povinnosť bola jasná; mal dôrazne prehovoriť proti rozšírenému zlu. Bez uistenia o Božej pomoci sa však bál začať prácu. Spýtal sa teda: „Až dokedy, Pane?“, [Izaiáš 6,11.](#) Či nikto z tvojho vyvoleného národa nikdy neporozumie, nebude sa kajat' a nebude uzdravený?

Úsilie, ktoré v Júdsku vynaloží na záchranu zblúdilého ľudu, však nebude márne. Jeho poslanie nezostane celkom bez ovocia. Zlo, ktoré sa rozmáhalo počas niekoľkých pokolení, sa nedá odstrániť za jeho života. Izaiáš musí zostať po celý svoj život trpezlivým a odvážnym učiteľom – prorokom, ktorý oznamuje nádej i trest. Keď sa naplní Boží zámer, ukážu sa aj plody jeho úsilia i dielo všetkých verných Božích poslov. Zostatok bude spasený. V záujme záchrany vzdorovitého národa musí zaznieť varovné posolstvo. Hospodin povedal:

*„Pokiaľ nespustnú mestá bez obyvateľov
a domy bez ľudí,
kým rol'a nespustne na púšť,
Hospodin d'aleko odvedie ľudí
a mnoho bude opustených miest v krajine.,,*

[Izaiáš 6,11.12.](#)

V ťažkých súdoch, ktoré postihnú tvrdošijných v podobe vojny, vyhnanstva, útlaku, straty moci a vážnosti medzi národmi, má ťud poznať Božiu ruku a kajat' sa. Kmene severného kráľ'ovstva budú čoskoro rozohnané medzi národy a ich mestá spustnú. Ich krajinu budú ustavične obliehať pustošiace vojská nepriateľ'ov, ktoré nakoniec dobyjú aj Jeruzalem a obyvatel'ov Júdska odvedú do zajatia, ale zasľ'úbená krajina nezostane celkom zabudnutá. Nebeský návštevník uistil Izaiáša:

*„Ak ostane v nej ešte desatina,
i tá bude znova na spálenie ako cer a dub,
z ktorých po zvalení ostane peň.
Sväté semä je jej peň.,,*

Izaiáš 6,13.

Toto uistenie o konečnom splnení Božieho zámeru vlialo do Izaiášovho srdca odvalu. Čo na tom, že sa proti Júdsku postavia pozemské sily? Čo na tom, že Hospodinov posol narazí na odpor? Izaiáš videl kráľ'a, Hospodina zástupov, počul chválospev serafov: *„Plná je všetka zem jeho slávy,, (Izaiáš 6,3)*; dostal prísl'ub, že Hospodinovo posolstvo odpadnutým obyvateľ'om Júdska bude sprevádzať presvedčajúca moc Ducha Svätého. To proroka posilnilo, aby vykonal dielo, ktoré ho čakalo. Izaiáš po celý čas svojej dlhej a horlivej služby na toto videnie nezabudol. Vyše šesťdesiat rokov vystupoval pred obyvateľ'mi Júdska ako prorok nádeje a jeho predpovede o budúcom víť'azstve cirkvi boli stále odvážnejšie.

[166]

26. kapitola — Tu je váš Boh!

V čase Izaiášovho pôsobenia falošné predstavy o Bohu zatemňovali duchovný zrak ľuďí. Satan sa dlho snažil predstaviť ľuďom ich Stvoriteľa ako pôvodcu hriechu, utrpenia a smrti. Ľudia takto zvedení si Boha predstavovali ako bezcitného a prísneho vládcu, ktorý čaká len na to, aby človeka pristihol pri prestúpení zákona a mohol ho ako hriešnika obžalovať, odsúdiť a zákonite nechať bez pomoci. Arcizvodca predstavil nebeský zákon lásky ako obmedzenie ľudského sťažia, ako ťažké bremeno, ktoré by ľudia mali zvrhnúť. Tvrdil, že Boží zákon nemožno zachovávať a že trest za jeho prestúpenie je svojvoľný.

Izraelci však nemali nijaké ospravedlnenie na to, že skutočnú podstatu Božej povahy stratili zo zreteľa. Hospodin sa im často zjavoval ako „*milosrdný a milostivý, zhovievavý, plný lásky a vernosti*“, [Žalm 86,15](#). „*Keď bol Izrael mladý, zamiloval som si ho; z Egypta som povolal svojho syna*“, [Hozeáš 11,1](#).

Hospodin sa k Izraelcom správal láskavo, keď ich vyslobodil z egyptského otroctva a viedol do zasľúbenej krajiny. „*Stal sa im záchrancom v každom ich súžení. Ani posol, ani anjel, ale on sám ich zachraňoval; svojou láskou a súcitom on ich vykúpil, a dvíhal ich i nosil po všetky dávne dni*“, [Izaiáš 63,9](#).

Prísľub na cestu púšťou znel: „*Osobne pôjdem pred tebou*“, [2. Mojžišova 33,14](#). Sprievodným uistením bolo obdivuhodné zjavenie Hospodinovej povahy, na základe ktorého mohol Mojžiš celému Izraelu poukázať na Božiu lásku a poučiť ľuď o vlastnostiach ich neviditeľného Kráľa. „*I prešiel Hospodin popred neho a volal: Hospodin, Hospodin, Boh milosrdný a ľútostivý, zhovievavý a hojný v milosti a vernosti, zachovávajúci priazeň tisícim, odpúšťajúci vinu, priestupok a hriech, ktorý však nenecháva bez trestu, ale tresce vinu*“, [2. Mojžišova 34,6.7](#).

Práve preto, že Mojžiš poznal Hospodinovu zhovievavosť, jeho nekonečnú lásku a milosrdenstvo, mohol prosiť Boha, aby Izraelcov zachoval pri živote, keď na hraniciach zasľúbenej krajiny

nechceli poslúchať Božie príkazy. Hospodin pri vyvrcholení vzbury Izraelcov povedal: „*Raním ho morom a vyhubím ho.*“, Oznamil, že Mojžišovi potomci sa stanú „*väčším a mocnejším národom, ako je on.*“, [4. Mojžišova 14,12](#). Boží prorok sa však odvolával na obdivuhodné opatrenia a prísl'uby, ktoré Boh dal vyvolenému národu. Ako [168]
najmocnejší dôvod uviedol Božiu lásku k padlému človekovi. (Pozri [4. Mojžišova 14,17-19](#).)

Hospodin mu odpovedal: „*Odpustil som podľ'a tvojich slov!*“, Potom Mojžišovi prorocky oznámil svoj zámer pomôcť Izraelcom ku konečnému víť azstvu. Povedal: „*Ako žijem... celá zem bude plná slávy Hospodinovej.*“, [4. Mojžišova 14,20.21](#). Božia sláva, povaha, odpúšť'ajúca milosť a nežná láska – teda to, o čo Mojžiš prosil Boha za Izraelcov – bude zjavené celému ľ'udstvu. Hospodin to potvrdil prísahou. Prísľ'ub o sláve, ktorá bude známa medzi pohanmi, ako aj potvrdenie, že jeho divy budú poznať všetci ľ'udia, má teda platnosť istoty, že Boh žije a vládne. (Pozri [Žalm 96,3](#).)

Izaiáš počul spev serafov pred trónom, ktorý potvrdzoval budúce splnenie tohto proroctva: „*Plná je všetka zem jeho slávy.*“, [Izaiáš 6,3](#). Prorok veril, že toto zasľ'úbenie sa splní a neskôr o modloslužobníkoch smelo vyhlásil: „*Oni uvidia slávu Hospodinovu, velebu nášho Boha.*“, [Izaiáš 35,2](#).

Dnes sa toto proroctvo rýchlo napĺňa. Misijná práca Božej cirkvi na zemi prináša hojnú úrodu a posolstvo evanjelia sa dnes hlása všetkým národom. „*Na chválu jeho slávnej milosti.*“, budú mužovia a ženy zo všetkých národov a jazykov prijímaní „*v Milovanom.*“, „*aby nám svojou dobrotou v Kristu Ježišovi ukázal v budúcich vekoch nesmierne bohatstvo svojej milosti.*“, [Efezským 1,6; 2,7](#). „*Nech je zvelebený Hospodin, Boh, Boh Izraela! Jedine on koná divy. Nech je zvelebené jeho slávne meno naveky a nech jeho sláva naplní celú zem!*“, [Žalm 72,18.19](#).

Hospodin na chrámovom nádvorí zjavil Izaiášovi svoju povahu. On je „*vyvýšený a vznešený, obyvateľ večnosti, ktorého meno je Svätý.*“, No aj keď sa prorokovi zjavil vo svojom majestáte, zjavná mu bola aj Pánova povaha. Ten, ktorý prebýva „*na výšinách a vo svätosti.*“, prebýva aj „*pri tom, kto je skrúšený a pokorný duchom.*“, aby „*oživil ducha pokorných a oživil ducha skrúšených.*“, [Izaiáš 57,15](#). Anjel, ktorý sa dotkol Izaiášových úst, priniesol mu aj posolstvo: „*Zmizla tvoja vina, tvoj hriech je odpustený.*“, [Izaiáš 6,7](#).

[169]

Keď prorok zahliadol svojho Boha, poznal – podobne ako neskôr Saul z Tarzu pred damaškými bránami – nielen vlastnú nehodnosť, ale jeho kajúcne srdce ovládla istota odpustenia, takže vstal ako celkom zmenený človek. Videl svojho Pána. Zahliadol krásu Božej povahy. Mohol svedčiť o premene, ktorá sa uskutočnila pohľadom na bezmedznú lásku. Odvtedy túžil vidieť zblúdilý Izrael zbavený bremena hriechu a trestu zaň. Prorok sa spýtal: *„Kde vás ešte udriet, keď zotrývate v odpore?„*, *„Pod’te len a súd’me sa – vraví Hospodin. Ak sú vaše hriechy ako šarlát, môžu zbeliet’ na sneh; ak sú červené ako purpur, môžu byť ako vlna.„*, *„Umyte sa, očist’te sa, odstráňte svoje zlé skutky pred mojich očí! Prestaňte zle robiť, učte sa dobre robiť„*, [Izaiáš 1,5.18.16.17](#).

Izraelci síce tvrdili, že slúžia Bohu, no predsa si ho nevedeli predstaviť ako veľkého Lekára, ktorý môže liečiť duchovnú chorobu. Aj keby bola *„celá hlava chorá a celé srdce choré, od päty po hlavu nič zdravého... samá modrina, jazva a čerstvá rana.„* ([Izaiáš 1,6](#)), ten, kto tvrdohlavo šiel po cestách svojho srdca, môže nájsť uzdravenie, keď sa obráti k Hospodinovi. Hospodin vraví: *„Videl som jeho cesty, ale uzdravím a povediem ho, odplatím mu potešenie... pokoj, pokoj d’alekým i blízky – vraví Hospodin – ja ho uzdravím!„*, [Izaiáš 57,18.19](#).

Prorok vyvyšoval Boha ako Tvorcu všetkého. Júdskym mestám oznámil: *„Tu je váš Boh!„*, [Izaiáš 40,9](#).

„Takto vraví Hospodin, Boh, ktorý stvoril nebesá a rozvinul ich, ktorý roztiahol zem i s jej porastom.„, *„Ja Hospodin tvorím všetko.„*, *„Ja formujem svetlo a tvorím tmu.„*, *„Ja som utvoril zem i človeka som stvoril na nej; ja, moje ruky rozvinuli nebesá a ja som ustanovil všetky ich voje.„*, [Izaiáš 42,5; 44,24; 45,7.12](#). *„Komu ma teda pripodobníte? Komu sa budem rovnat’? – vraví Svätý. Zdvihnite vozvých svoje oči a vid’te, kto to stvoril?! Ten, ktorý vyvádza ich voje podľ a počtu, všetkých oslovuje menom; pred Premocným a Presilným nechýba ani jeden.„*, [Izaiáš 40,25.26](#).

Tým, čo sa obávali, že Boh ich neprijme, ak sa vrátia k nemu, prorok oznamuje:

„Prečo hovoríš, Jákob, a vravíš, Izrael: Skrytá je moja cesta pred Hospodinom a moje právo uniká môjmu Bohu? Nevieš to? Nepočul si? Hospodin je večný Boh, ktorý stvoril končiny zeme; neustáva a neumdlieva, jeho múdrosť nemožno vystihnúť. Ustatému dáva

silu a rozhojňuje moc bezvládneho. Mládenci ustávajú a umdlievajú, junáci sa podkýňajú a klesajú. Ale tí, ktorí očakávajú na Hospodina, dostávajú novú silu, vznášajú sa na krídlach ako orly, bežia a neumdlievajú, chodia a neustávajú., Izaiáš 40,27-31.

Nekonečná Láska túži po tých, ktorí sa zo satanových osídliel nijako nemôžu sami vyslobodiť. Boh ich chce zo svojej milosti posilniť, aby žili preňho. Preto ich povzbudzuje: *„Neboj sa, lebo ja som s tebou, nepozerať ustrašene vôkol seba, lebo ja som Boh tvoj! Posilním ťa a pomôžem ti a podopriem ťa svojou spásanosnou pravicom... Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý ťa drží za pravicu a vraví ti: Neboj sa, ja ti pomôžem! Neboj sa, červíček, Jákob, hŕstka Izraela, ja ti pomáham – znie výrok Hospodinov – tvoj Vykupiteľ je Svätý Izraela., Izaiáš 41,10.13.14.*

[170]

Obyvatelia Júdska si nezaslúžili od Boha nijakú pomoc, ale on sa ich nechcel vzdať. Prostredníctvom nich bude Božie meno medzi pohanmi vyvýšené. Mnohí z tých, ktorí Božie vlastnosti dosiaľ nepoznajú, uvidia jeho slávu. Hospodin chce svoje zámery objasniť, preto svojmu ľudu posielal prorokov s napomenutím: *„Odvráťte sa každý od svojej zlej cesty., Jeremiáš 25,5.* Prostredníctvom proroka Izaiáša hovorí: *„Pre svoje meno zdržujem svoj hnev, pre svoju slávu ho krotím v tvoj prospech, aby som ťa nevyhubil., „Kvôli sebe, kvôli sebe to robím, veď ako by mohlo byť znesvätené moje meno? Svoju slávu inému nedám., Izaiáš 48,9.11.*

Výzva kajat' sa bola jasná. Týkala sa každého. Prorok prosil: *„Hľ' adajte Hospodina, dokiaľ sa dáva nájsť, vzývajte ho, dokiaľ je blízko! Nech bezbožný opustí svoju cestu a muž nepravosti svoje myšlienky a nech sa obráti k Hospodinovi, aby sa zmiloval nad ním, k nášmu Bohu, lebo on hojne odpúšťa., Izaiáš 55,6.7.*

Milý čitateľ, šiel si aj ty vlastnou cestou? Vzdialil si sa od Boha? Chcel si ochutnať ovocie hriechu, aby si nakoniec poznal, že v ústach ti zhorklo na blen? A teraz poznávaš, že tvoje životné plány stroskotali, nádej pohasla a zostal si sám a opustený? Hlas, ktorý ti dlho oslovoval srdce, a ty si ho nechcel počuť, teraz jasne hovorí: *„Vstaň a choď! Tu niet miesta pre odpočinok. Pre tvoju nečistotu ťa stíha hrozná záhuba!., (Pozri Micheáš 2,10.)*

Vráť sa do domu svojho otca, Boh volá: *„Navráť sa ku mne, lebo som ťa vykúpil.,* Pozýva všetkých: *„Nachýľte uši a pod' te ku*

mne, poslúchajte a budete žit'. Uzavriem s vami večnú zmluvu pre svoju trvalú priazeň voči Dávidovi., Izaiáš 44,22; 55,3.

Nepočúvaj našepkávanie nepriateľ'a, že nemôžeš prísť ku Kristovi, kým sa sám nepolepíš. Ak budeš na to čakať, neprídeš nikdy. Keď satan poukazuje na tvoje zašpinené rúcho, opakuj si Spasiteľovo zasľúbenie: „*Toho, kto príde ku mne, nevyhodím., Ján 6,37.* Povedz nepriateľ'ovi, že krv Ježiša Krista očist'uje od každého hriechu. Pros s Dávidom: „*Zbav ma hriechu yzopom a budem čistý, umy ma a budem belší ako sneh!., Žalm 51,9.*

[171] Prorokove výzvy Júdovi, aby hľadel na živého Boha a prijal jeho milostivé ponuky, neboli márne. Niektorí brali napomenutie vážne, odvrátili sa od modiel a začali uctievať Hospodina. Vo svojom Stvoriteľ'ovi poznávali lásku, milosrdenstvo a súcit. V prichádzajúcom období temna, keď v Júdsku zostane len málo verných, prorokove slová mali d'alej prinášať ovocie skutočnej nápravy. Izaiáš hovorí: „*V ten deň pohliadne človek na svojho Stvoriteľ'a a jeho oči pozerú k Svätému Izraela. Nepohliadne na oltáre, dielo svojich rúk, a nepozrie sa na to, čo zhotovili jeho prsty, ani na ašéry a oltáre na kadenie., Izaiáš 17,7.8.*

Mnohí mali uvidieť toho, ktorý je pôvabnejší než desať tisíce iných. Dostali totiž toto milostivé zasľúbenie: „*Tvoje oči uzrú kráľ'a v jeho kráse., Izaiáš 33,17.* Hriechy im budú odpustené a ich jedinou chválou bude Boh. V onen blažený deň, keď budú vyslobodení z modlárstva, zvolajú: „*Lebo tam nám bude slávnym Hospodin na mieste širokých riečnych prúdov... lebo Hospodin je naším sudcom, Hospodin je naším vládcom; Hospodin je naším kráľ'om; on nás zachráni., Izaiáš 33,21.22.*

Izaiáš prinášal útešné a povzbudivé posolstvo tým, čo sa rozhodli opustiť cesty hriechu. Počujme Hospodinovo slovo, ktoré hlásal Boží prorok:

*„Rozpomeň sa na tieto veci, ó Jákob, ó Izrael,
ved' si môj sluha!
Ja som t'a sformoval, si mojím sluhom,
Izrael, nepadneš u mňa do zabudnutia.
Zotriem tvoje priestupky ako oblak*

*a tvoje hriechy ako mračno.
Navrát' sa ku mne, lebo som t'a vykúpil!..,*

Izaiáš 44,21.22.

*„Potom v ten deň povieš:
Ďakujem ti, Hospodine,
lebo, hoci si sa hneval na mňa,
tvoj hnev sa odvrátil a potešil ma.
Pozri, Boh je moja spása,
dúfam a nebojím sa,
lebo Hospodin je moja sila a moja pieseň.
On sa mi stal spasením...
oslavujte Hospodina, lebo slávne veci urobil,
nech je to známe na celej zemi.
Výskaj a plesaj, obyvateľka Siona,
lebo je veľký uprostred teba Svätý Izraela!..,*

Izaiáš 12,1-6.

27. kapitola — Achaz

Po nástupe Achaza na trón sa Izaiáš so svojimi stúpenkami dostal do tých najhorších pomerov, aké kedy v júdskom kráľovstve boli. Mnohí z tých, čo predtým odolávali zvodom modloslužby, teraz boli presvedčení, aby sa zúčastnili uctievania pohanských božstiev. Izraelské kniežatá sa spreneverili svojej zodpovednosti; povstávali falošní proroci so svojimi zvodnými proroctvami, ba aj niektorí kňazi učili ľud len kvôli zisku. Pritom však vodcovia odpadnutia ešte stále vykonávali bohoslužobné obrady a počítali sa k Božiemu ľudu.

Prorok Micheáš, ktorý práve v tomto nepokojnom čase konal prorockú službu, vyhlásil, že hriešnici na Sione, ktorí tvrdia, že „*sa spoliehajú na Hospodina*„, sa vlastne rúhajú, keď vravia: „*Či Hospodin nie je medzi nami? Nič zlého sa nám nestane*„, Títo ľudia „*krvou budujú Sion a Jeruzalem bezprávím*„, ([Micheáš 3,11.10](#)). Na tieto nepravosti poukázal prorok Izaiáš a prísne ich karhal: „*Počujte slovo Hospodinovo, kniežatá Sodomy, naslúchaj učeniu nášho Boha, ľud Gomory! Načo mi množstvo vašich obetí? – hovorí Hospodin... Keď sa prichádzate ukazovať predom mnou, kto vás žiadal, aby ste šliapali moje nádvorie?*„, [Izaiáš 1,10-12](#).

Písmo hovorí: „*Obet' bezbožných je ohavnosťou, zvlášť keď je prinesená za hanobný skutok*„, [Príslovia 21,27](#). Bože „*pričisté sú tvoje oči, aby sa dívali na zlo*„, [Habakuk 1,13](#). Boh sa od hriešnika neodvracia preto, že by mu nechcel odpustiť, ale preto, že hriešnik odmieta štedro poskytovanú milosť a Boh ho nemôže vyslobodiť z hriechu proti jeho vôli. „*Ruka Hospodinova nie je prikrátka zachraňovať a jeho ucho nie je také nedoslýchavé, aby nepočulo, ale vaše nepravosti sa stali hrádzou medzi vami a vašim Bohom! Vaše hriechy zakryli jeho tvár pred vami, takže nepočuje*„, [Izaiáš 59,1.2](#).

Šalamún napísal: „*Beda ti, krajina, ak ti je kráľom dieťa*„, [Kazateľ 10,16](#). Tak to bolo aj s Júdskom. Stálym prestupovaním Božích prikázaní sa jeho vládcovia stali deťmi. Izaiáš varovne upozorňoval, že postavenie ľudu medzi okolitými národmi je neisté a poukázal

na následky bezbožných vodcov. Povedal: „*Pán, Hospodin mocnosť odstráni z Jeruzalema a z Júdu všetku oporu chleba a všetku oporu vody, hrdinu i bojovníka, sudcu i proroka, veštca i starca, veliteľ a nad päť desiatimi i vznešeného muža, radcu i znalca mágie a schopného zaklínača. Chlapcov im dám za kniežatá a svojvôľa bude vládnuť nad nimi.*„ „*Veru sa potkol Jeruzalem a Júda padol, lebo ich jazyk a činy sú proti Hospodinovi,*„ [Izaiáš 3,1-4.8.](#)

[173]

Prorok pokračoval: „*Ó ľud môj, tvoji vodcovia sú zvodcami a robia zmätok na ceste, ktorou máš kráčať,*„ [Izaiáš 3,12.](#) Tieto slová sa do písma splnili na kráľovi Achazovi. Čítame o ňom: „*Ale chodil po cestách izraelských kráľov, ba i zlievané modly zhotovil pre baalov. Sám kadil v údolí Ben-Hinnóm,*„ „*ba aj svojho syna dal previesť cez oheň podľa ohavnej zvyklosti národov, ktoré Hospodin zahnal spred Izraelcov,*„ [2. Paralipomenon 28,2.3;](#) [2. Kráľov 16,3.](#)

Toto obdobie bolo pre vyvolený národ naozaj veľmi nebezpečné. Nepriateľ už onedlho rozoženie dvanásť kmeňov izraelského kráľovstva medzi pohanské národy. Pochmúrne boli vyhliadky aj pre júdske kráľovstvo. Počet stúpcov dobra sa rýchlo zmenšoval, zatiaľ čo síl zla stále pribúdalo. Pri pohľade na tento stav musel prorok Micheáš vyhlásiť: „*Vymizli zbožní z krajiny; niet úprimného medzi ľudmi.*„ „*Najlepší z nich je ako bodliak a najpochvnejší z nich je ako trňový plot,*„ [Micheáš 7,2.4.](#) „*Keby nám Hospodin mocnosť nebol ponechal malý zvyšok, boli by sme ako Sodoma, Gomora by sme sa podobali,*„ [Izaiáš 1,9.](#)

Boh v záujme svojich verných a z neskonalej lásky k blúdiacim je dlho zhovievavý a vzdorujúcich napomína, aby prestali páchať zlo a vrátili sa k nemu. Prostredníctvom povolaných mužov im posielal „*príkaz na príkaz, pravidlo na pravidlo, tu trochu, tam trochu,*„ ([Izaiáš 28,10](#)) a priestupníkov učí ceste spravodlivosti.

Podobne to bolo aj počas Achazovej vlády. Blúdiaci Izrael dostával výzvu za výzvou, aby sa vrátil a bol verný Hospodinovi. Keď proroci súcitne a láskyplne napomínali ľud, aby sa kajal a polepšil, ich slová priniesli ovocie na Božiu slávu.

Obdivuhodná bola výzva Micheášova: „*Počujte, čo vraví Hospodin: Povstaň! Začni súdny spor pred vrchmi. Nech pahorky počujú tvoj hlas! Počujte, vrchy, súdny spor Hospodinov, aj vy, pevné základy zeme! Lebo Hospodin vedie spor so svojím ľudom, súdi sa s Izraelom. Ľud môj, čo som ti urobil, čím som ťa zat' ažil? Odpovedz*

[174]

mi! Ved' som t'a vyviedol z Egypta, vykúpil som t'a z domu otrokov; poslal som pred tebou Mojžiša, Árona a Mirjamu. Ľud môj, rozpomeň sa, čo zamýšľal moábsky kráľ Balák a čo mu odpovedal Beórov syn Bileám; čo sa dialo od Šittímu po Gilgál, aby si poznal spásonosné skutky Hospodinove., [Micheáš 6,1-5](#). Boh, ktorému slúžime, je zhovievavý a trpezlivý. „Jeho milosrdenstvo sa nekončí., [Plač Jeremiášov 3,22](#). Boží Duch po celý čas milosti prosil človeka, aby prijal dar života. „Ako žijem – znie výrok Hospodina Pána – nemám záľubu v smrti bezbožného, ale v tom, že sa bezbožný odvráti od svojho spôsobu života a bude žiť. Odvráťte sa, odvráťte sa od svojich zlých spôsobov života! Prečo máte vymrieť, dom Izraela?., [Ezechiel 33,11](#). Satan sa všemožne snaží človeka zviest' do hriechu, aby ho potom v ňom nechal bez pomoci a nádeje v obave hľadať odpustenie. Boh však hriešnika povzbudzuje: „Nech sa chopí mojej ochrany, nech uzavrie so mnou mier!., [Izaiáš 27,5](#). V Kristovi nájdeme všetko, čo potrebujeme; on nám ponúka pomoc.

Počas odpadnutia Júdska a Izraela od Boha sa mnohí pýtali: „S čím mám predstúpiť pred Hospodina a skloniť sa pred Bohom výsostí? Mám predstúpiť pred neho so zápalmi a s jednoročnými telcami? Má Hospodin záľubu v tisícoch baranov a v desaťtisícoch potokov oleja?., Odpoveď je jednoduchá a jasná: „Hospodin ti oznámil, človeče, čo je dobré a čo žiada od teba: Len zachovávať právo, milovať láskavosť a v pokore chodiť so svojím Bohom., [Micheáš 6,6-8](#).

Keď prorok zvýraznil cenu každodennej zbožnosti, opakoval len radu, ktorú Hospodin pred stáročiami dal Izraelcom. Skôr ako vošli do zasľúbenej krajiny, Hospodin im ústami Mojžiša oznámil: „Izrael, čo žiada teraz od teba Hospodin, tvoj Boh? Len to, aby si sa bál Hospodina, svojho Boha, aby si chodil len po jeho cestách, aby si ho miloval, aby si slúžil Hospodinovi, svojmu Bohu, celým srdcom a celou dušou, aby si zachovával príkazy Hospodinove i jeho ustanovenia, ktoré ti dnes prikazujem, aby ti bolo dobre., [5. Mojžišova 10,12.13](#). Boží služobníci pripomínali tieto rady Božiemu ľudu z pokolenia na pokolenie, že z náboženstva mu zostane len obradnícky formalizmus a zabudne na milosrdenstvo. Ku Kristovi prišiel istý zákonník a spýtal sa ho: „Učiteľ, ktoré je najväčšie prikázanie v Zákone?., Ježiš mu povedal: „Milovať budeš Pána, svojho Boha celým svojím srdcom a celou svojou dušou i celou

svojou mysl'ou. To je veľké a prvé prikázanie. Druhé je mu podobné: Milovať budeš svojho blížneho ako seba samého. Na týchto dvoch prikázaniach spočíva celý zákon i proroci., [Matúš 22,36-40](#).

Tieto jasné výroky prorokov i samého Majstra by sme mali prijímať ako Boží hlas, ktorý oslovuje každého človeka. Nemali by sme premeškať nijakú príležitosť konať milosrdenstvo, prejavit' lásku a kresťanskú zdvorilosť tým, ktorí sú v akýchkoľvek ťažkostiach. Ak nemôžeme urobiť nič iné, tak aspoň nádejne povzbud' me tých, ktorí Boha síce ešte nepoznajú, no sú citlivejší na prejavy súcitu a lásky.

Tí, ktorí sa pri každej príležitosti snažia vnášať do života iných ľuďov radosť a požehnanie, dostali mnohé zasl'úbenia. *„Ak poskytnáš hladnému, po čom sám túžiš a nasýtiš strápeného, potom zažiarí tvoje svetlo v temnosti a tvoja tma bude ako poludňajší jas. Hospodin ťa ustavične povedie, uspokojí tvoju dušu aj vo vyprahnutom kraji; posilní ti kosti a budeš ako zavlažovaná záhrada, ako vodný prameň, ktorého vody nesklamú.,* [Izaiáš 58,10.11](#).

[175]

Modloslužba, ktorej sa Acház pridržal napriek vážnym prorockým výstrahám, mohla mať len jeden následok. *„Preto Hospodinov hnev postihol Júdsko a Jeruzalem a vystavil ich zmätku, hrôze a výsmechu.,* [2. Paralipomenon 29,8](#). Kráľovstvo rýchlo upadalo a jeho existenciu ohrozoval vpád cudzích vojsk. *„Vtedy pritiahol sýrsky kráľ Recín s izraelským kráľom Pekachom, synom Remaliovým, do boja proti Jeruzalemu. Obľahli Acháza.,* [2. Kráľov 16,5](#).

Keby Acház a poprední muži jeho krajiny boli vernými služobníkmi Najvyššieho, neboli by sa báli takého neprirodzeného spojenectva, ktoré sa proti nim utvorilo. Oslabili ich stále znova páchané hriechy. Kráľ a tiesnila veľká hrôza z Božieho odvetného súdu. *„Zachvelo sa mu srdce i srdce jeho ľudu, ako sa chvejú lesné stromy od vetra.,* [Izaiáš 7,2](#). V tejto rozhodujúcej chvíli Izaiáš počul Hospodina, ktorý ho poslal za prestrašeným kráľom s oznamom: *„Daj si pozor a buď pokojný, neboj sa a neklesaj na mysl'.. , pretože Sýria s Efrajimom a synom Remaljovým si zaumienila zlú vec proti tebe, hovoriac: Tiahnime do Júdska a predesme ho; odštíepme ho pre seba a urobme v ňom kráľom syna Tabeélovho – takto vraví Pán, Hospodin: Neuskutoční a nestane sa to.,* Prorok povedal, že kráľovstvá Izrael a Sýria čoskoro padnú, a dodal: *„Ak neveríte, neobstojíte!.,* [Izaiáš 7,4-7.9](#).

Acház by bol dobre urobil, keby bol toto nebeské posolstvo prijal. Rozhodol sa však hľadať pomoc v ľudskej sile pohanských kráľov. V zúfalstve odkázal asýrskemu kráľovi Tiglat-Pileserovi: „*Som tvoj služobník a tvoj syn. Príď ma vyslobodiť z ruky sýrskeho a izraelského kráľa, ktorí povstávajú proti mne.*“, [2. Kráľov 16,7](#). K žiadosti pridal bohaté dary z kráľovskej pokladnice a z chrámového skladišťa.

Požadovaná pomoc prišla a kráľ Acház bol spokojný. Za akú však cenu! Acházov dar podnietil v Asýrčanoch chamtivosť a tento zradný národ sa vyhrážal blízkym vpádom do krajiny a zničením Júdska. Acház a jeho poddaní žili v ustavičnom strachu, že ich krutí Asýřania ovládnu.

[176] „*Hospodin pokoril Júdsko.*“, pre páchané hriechy. V čase, keď na Júdsko dopadali Božie tresty, Acház namiesto pokánia prejavoval väčšiu „*nevernosť voči Hospodinovi tým, že obetoval bohom Damasku.*“, Povedal: „*Keďže bohovia sýrskych kráľov svojim pomohli, budem im obetovať, aby mi pomáhali.*“, [2. Paralipomenon 28,19.22.23](#).

Odpadlícky kráľ na sklonku svojej vlády prikázal zatvoriť dvere jeruzalemského chrámu. Posvätné chrámové služby boli prerušené. Svetlá pred oltárom prestali svietiť. Ľud prestal prinášať obeť. Príjemná vôňa kadidla v čase rannej i večernej obete sa už nevznášala k nebesám. Keď opustili Boží dom a zamkli jeho dvere, postavili bezbožní obyvatelia mesta oltáre na uctievanie pohanských božstiev na rohoch ulíc po celom Jeruzaleme. Zdalo sa, že pohanstvo zvíťazilo; mocnosti temna ovládli takmer všetko.

V Júdsku však bolo niekoľko tých, ktorí zostali Hospodinovi verní a statočne odolávali zvom modlárstva. Na týchto verných nádejne upieral zrak Izaiáš, Micheáš a ich stúpenci pri pohľade na napáchané nepravosti v posledných rokoch Acházovej vlády. No aj keď svätyňa bola zatvorená, Boží verní mali istotu: „*Boh je s nami.*“, „*Hospodina mocností pokladajte za svätého, nech je on vašim postrachom a ľakom. On bude svätyňou.*“, [Izaiáš 8,10.13.14](#).

Acházovo nerozvážne panovanie bolo priamym protikladom nápravy za blahodarnej vlády jeho syna. Chizkíja nastúpil na trón s odhodlaním urobiť všetko, čo len bude môcť, pre záchranu Júdska pred údelom, aký stihol severné kráľovstvo. Posolstvá prorokov mu jednoznačne odporúčali uskutočniť dôkladnú zmenu, lebo odvrátiť hroziace súdy mohla len rázna náprava. V tejto tiesnivej dobe sa Chizkíja osvedčil ako muž na pravom mieste. Len čo zasadol na trón, začal plánovať a konať. Predovšetkým obnovil dlho zanedbávanú chrámovú bohoslužbu. K obnove povolal kňazov a levítov, ktorí zostali verní svojmu posvätnému povolaniu. Spoliehal sa na ich podporu a otvorene im vyjaviť svoj zámer neodkladne uskutočniť dôkladnú obnovu. Priznal: *„Naši otcovia sa dopustili nevernosti a robili, čo sa nepáči Hospodinovi, nášmu Bohu, a opustili ho. Odvrátili sa tvárou od prýbytku Hospodinovho., „Rozhodol som sa teraz uzavrieť zmluvu s Hospodinom, Bohom Izraela, aby od nás odvrátil pál'avu svojho hnevu.,* [2. Paralipomenon 29,6.10.](#)

Kráľ niekoľkými slovami výstižne zhodnotil situáciu, v ktorej sa ocitli: zatvorený chrám, prerušená bohoslužba, ohavná modloslužba v uliciach mesta i v celom kráľovstve, množstvo odpadlíkov, ktorí mohli verejne stáť na Božej strane, keby boli našli v popredných júdskejších mužoch dobrý príklad a oporu. Ďalej to bol úpadok kráľovstva a strata vážnosti u okolitých národov. Severné kráľovstvo sa rýchlo rozpadlo; mnohí zahynuli v boji, iní boli odvečení do zajatia. Izraelské kráľovstvo sa čoskoro dostane do rúk Asýrčanov a celkom zanikne; tento údel potom celkom isto postihne aj Júdsko, ak prostredníctvom svojich vyvolených zástupcov nezasiahne sám Boh.

Chizkíja vyzval kňazov, aby spolu s ním robili potrebné nápravné opatrenia. Napomenul ich: *„Nebud'te teda nedbalí, synovia moji, lebo Hospodin si vás vyvolil, aby ste stáli pred ním a slúžili mu. Máte byť jeho služobníkmi a kadit' mu., „Posväťte sa teraz a posväťte dom Hospodina, Boha svojich otcov.,* [2. Paralipomenon 29,11.5.](#)

[178]

V tom čase bolo treba rýchlo konať. Kňazi sa bez meškania pustili do práce. Pridali sa k nim aj tí, ktorí neboli na kráľovskej porade. Ochotne sa pustili do čistenia a príprav na posvätenie chrámu. Práca s tým bola namáhavá, pretože chrám bol po celé roky znesväcovaný a zanedbaný, no kňazi a levíti pracovali neúnavne a úloha bola čoskoro splnená. Dokorán sa otvorili opravené chrámové dvere, pozbierané posvätné nádoby sa dostali na svoje miesto a všetko bolo pripravené na obnovu chrámovej bohoslužby.

Po tom, čo poprední muži mesta spolu s kráľom Chizkíjom, s kňazmi a levítmí prosili o odpustenie hriechov ľudu, konala sa prvá bohoslužba. Na oltár priniesli obeť za hriech na „*zmierenie pre celý Izrael*„. „*Keď sa skončili spaľované obete, sklonil sa kráľ i všetci prítomní s ním a klaňali sa.*„ Chrámovým priestorom znova zneli chválospevy. Keď si ľud uvedomil svoje vyslobodenie z otroctva hriechu a modloslužby, radostne zaspieval Dávidovu a Ásafovu pieseň. „*Chizkíja a všetok ľud sa radovali z toho, čo Boh pripravil ľudu; lebo tá vec sa náhle odohrala.*„ **2. Paralipomenon 29,24.29.36.**

Boh sám pripravil srdcia popredných júdskych mužov, aby uskutočnili rozhodnú nápravu, ktorá by urobila prietrž odpadlícstvu. Prostredníctvom prorokov posielal vyvolenému národu jedno poslanstvo za druhým, no desať teraz už zajatých kmeňov izraelského kráľovstva ich odmietlo a zavrholo. V júdskom kráľovstve však zostali zbožné ostatky verných, ktorých proroci neprestali povzbudzovať. Izaiáš ich vyzýval: „*Navráťte sa k tomu, od ktorého Izraelci hlboko odpadli.*„ **Izaiáš 31,6.** Micheáš vo viere vyznal: „*Ja však chcem hl'adiet' na Hospodina, čakať budem na Boha svoje spásy. Môj Boh ma vyslyší. Neraduj sa nado mnou, nepriateľka moja! Ak som padol, povstanem, ak sedím vo tme, Hospodin mi je svetlom. Musím znášať hnev Hospodinov, lebo som sa prehrešil proti nemu, dokiaľ neurovná môj spor a nedopomôže mi k právu. Vyvedie ma na svetlo a uzriem jeho spásonosný skutok.*„ **Micheáš 7,7-9.**

Tieto a ďalšie podobné poslanstvá zjavovali Božiu ochotu odpúšťať ajúcou láskou prijať tých, ktorí sa k nemu obrátia celým srdcom. Súčasne priniesli nádej mnohým unaveným v čase temna, keď boli chrámové dvere zatvorené. Keď teraz vodcovia začali s nápravou, mnohí, vyčerpaní otroctvom hriechu, boli ochotní podriať sa.

Tí, ktorí prišli do chrámu z túžby po odpustení a po obnove svojho sľubu vernosti Hospodinovi, boli prorocťami Písma nad-

mieru povzbudení. Vážne výstrahy pred modlárstvom, ktorými Mojžiš varoval celý Izrael, boli preniknuté proroctvami o Božej ochote odpustiť všetkým, ktorí v čase odpadnutia hľadali Hospodina celým srdcom. Mojžiš povedal: „*Ked' sa navrátiš k Hospodinovi, svojmu Bohu a poslúchneš jeho hlas, lebo Hospodin, tvoj Boh je milosrdný Boh, neopustí ťa, ani ťa nezahubí, ani nezabudne na zmluvu s otcami, ktorú im potvrdil prísahou.*„ [5. Mojžišova 4,30.31](#).

Pri vysviacke chrámu, v ktorom teraz Chizkíja a jeho priatelia obnovili bohoslužby, sa Šalamún modlil: „*Ak tvoj izraelský ľud utrpí porážku od nepriateľov, pretože zhrešil proti tebe, ale ak sa obráti k tebe, ak bude vyznávať tvoje meno, modliť sa a úpenlivo prosiť v tomto dome, ty vyslyš na nebi, odpust' hriech svojho ľudu izraelského.*„ [1. Kráľov 8,33.34](#). Po modlitbe na znamenie Božieho súhlasu zostúpil z neba oheň a strávil nielen obeť zápalnú, ale aj iné obete a Hospodinova sláva naplnila chrám. (Pozri [2. Paralipomenon 7,1](#).) V nočnom videní sa Šalamúnovi zjavil Hospodin a povedal mu, že jeho modlitba bola vypočutá a že sa zľutuje nad tými, ktorí ho budú oslavovať v chráme. Boh dal uistenie: „*L'ud môj však, ktorý je pomenovaný po mne, sa pokorí, bude sa modliť, hľadať svoju tvár a odvráti sa od svojich zlých ciest. Vyslyším ho z neba, odpustím mu hriech a jeho krajinu vyľiečim.*„ [2. Paralipomenon 7,14](#). Tieto zasľúbenia sa naplnili pri Chizkíjovom obnovnom diele.

Vyčistenie chrámu bolo dobrým začiatkom, ktoré pokračovalo v mohutnom hnutí a toho sa zúčastnil Izrael aj Júdsko. Chizkíja chcel, aby chrámová bohoslužba bola pre ľud požehnaním, a preto sa rozhodol obnoviť slávnosť Veľkej noci, pri ktorej sa Izraelci schádzali k spoločnej oslave tohto sviatku.

Izraelci už dlhé roky neslávili Veľkú noc ako národný sviatok. Príčinou bolo rozdelenie kráľovstva, ktoré také niečo po skončení Šalamúnovej vlády znemožňovalo. Strašné súdy, ktoré postihli izraelské kráľovstvo, prebudili v mnohých srdciach túžbu po niečom lepšom. No ani varovné posolstvá prorokov nezostali bez účinku. Pozvanie na slávnosť Veľkej noci v Jeruzaleme oznámili kráľovskí poslovia široko-d'aleko, „*z mesta do mesta krajinou Efrajima, Menašeho až po Zebulún.*„ Toto úprimné pozvanie však mnohí odmietli. Niektorí už stratili vieru v Hospodina a podaktorí sa chceli kajovať a poznať Božiu vôľu, preto „*sa pokorili a prišli do Jeruzalema.*„ [2. Paralipomenon 30,10.11](#).

V Júdsku našlo pozvanie priaznivú odozvu, lebo tam pôsobila „*ruka Božia, keď im dal jednomysel'nosť, aby... vykonalí príkaz kráľa a hodnostárov,*“ (2. Paralipomenon 30,12), podľa slova Hospodinovho, ktoré oznamovali proroci.

Zástupy ľudu mali zo slávnosti veľký úžitok. Zo znesvätených ulíc mesta boli odstránené modlárske oltáre, postavené za Achazovej vlády. Slávnosť sa konala v stanovený deň a ľud po celý týždeň prinášal obete zmierenia a oboznamoval sa s Božími požiadavkami. Levíti deň čo deň „*vyučovali dobrej a užitočnej známosti Hospodinovej,*“ a srdcia ochotné hľadať Hospodina našli odpustenie. [180] Zhromaždený ľud prežíval veľké požehnanie; „*deň čo deň levíti a kňazi chválili s celou silou Hospodina,*“ (2. Paralipomenon 30,22.21) a všetci túžili oslavovať toho, ktorý im prejavil toľké milosrdenstvo.

Sviatok nekvasených chlebov sa zvyčajne slávil sedem dní, ktoré rýchlo ubehli, preto sa ľud rozhodol, že ďalších sedem dní venuje na lepšie poznávanie Hospodinových ciest. Kňazi vyučovali podľa knihy zákona; ľud každodenne prichádzal do chrámu ďakovať Hospodinovi a oslavovať ho. Na konci slávnostného zhromaždenia si prítomní uvedomili, že Boh zázračne obrátil odpadlé Júdsko a hroziaci príval modlárstva zastavil. Prorocké výstrahy nezneli nadarmo. „*V Jeruzaleme nastala veľká radosť, lebo od čias Šalamúna, syna Dávidovho, izraelského kráľa, nič také v Jeruzaleme nebolo,*“ 2. Paralipomenon 30,26.

Nadišiel čas vrátiť sa domov. „*Povstali levítski kňazi a požehnali ľud. Ich hlas bol vyslyšaný a ich modlitba prenikla k jeho svätému príbytku, k nebesiam,*“ 2. Paralipomenon 30,27. Hospodin prijal každého, kto pokorne vyznal svoje hriechy a prosil ho o odpustenie a pomoc.

Tí, ktorí sa vracali do svojich domácností, museli vykonať niečo dôležité, čo bude dôkazom ich obnovy. Čítame o tom: „*Keď sa to všetko skončilo, vyšli všetci prítomní Izraelci do júdskeho miest a polámali pomníky, postínali ašéry, porúcali výšiny a oltáre v celom Júdsku a v Benjamine, Efrajíme a v Menaššem. Potom sa vrátili všetci Izraelci, každý na svoj majetok, do svojich miest,*“ 2. Paralipomenon 31,1.

Chizkíja a jeho spolupracovníci urobili viacero nápravných opatrení v záujme povznesenia a upevnenia duchovných i časných záujmov kráľovstva. „*Tak konal Chizkíja v celom Júdsku. Robil, čo bolo*

pred Hospodinom, jeho Bohom, dobré, správne a pravé. Pri každom diele, ktoré začal..., konal celým svojím srdcom a mal úspech., „Dúfal v Hospodina, Boha Izraela... Držal sa Hospodina, neodstúpil od neho a zachovával prikázania, ktoré Hospodin dal Mojžišovi. Hospodin bol s ním a mal úspech vo všetkom., 2. Paralipomenon 31,20.21; 2. Kráľov 18,5-7.

Kráľ Chizkíja sa počas svojej vlády postaral o viacero preziera-
vých krokov, ktoré okolitým národom ukázali, že Boh Izraela je so
svojím ľuďom. Keď na začiatku jeho panovania Asýrčania ovládli
Samáriu a stiesnené zostatky desiatich kmeňov rozohnali medzi ná-
rody, mnohí spochybňovali moc Boha Hebrejcov. Ninivčania boli
posmelení svojimi úspechmi. Už dávno zavrhli Jonášovo poslanstvo
a vyzývavo sa protivili Božím zámerom. Niekoľko rokov po páde
Samárie sa víťazné vojská znova objavili v Palestíne, zaútočili na
opevnené mestá v Júdsku a čiastočne mali aj úspech. Kvôli nepo-
kojom v iných častiach ríše sa na nejaký čas stiahli. Len niekoľko
rokov neskôr, na sklonku Chizkíjovej vlády, sa malo pred celým
svetom ukázať, či pohanskí bohovia nakoniec zvíťazia.

[181]

29. kapitola — Vyslanci z Babylona

Kráľ Chizkíja bol uprostred svojho panovania postihnutý smrteľnou chorobou. „*Ochorel na smrť*“, a ľudská snaha pomôcť mu bola márna. Keď prišiel k nemu prorok Izaiáš s posolstvom: „*Takto vraví Hospodin: Daj do poriadku svoj dom, lebo zomrieš, neostaneš nažive.*“ (Izaiáš 38,1), všetko naznačovalo, že niet už nijakej nádeje.

Kráľ sa však napriek tejto beznádeji neprestával modliť k tomu, ktorého dosiaľ pokladal za svoje „útočisko a silu, najistejšiu pomoc v súženiach.“ Žalm 46,2. „*Chizkíja sa obrátil tvárou k stene a modlil sa k Hospodinovi slovami: Ach, Hospodine, rozpomeň sa na to, že som verne chodil pred tebou s celým srdcom a robil som, čo sa tebe páči. A Chizkíja sa hlasito rozplakal.*“ 2. Kráľov 20,2.3.

Od čias Dávidových nebolo kráľ a, ktorý by bol v dobe odpadnutia urobil pre Božie kráľovstvo toľko ako Chizkíja. Zomierajúci panovník slúžil Bohu naozaj verne a upevňoval vieru ľudu v Hospodina, v jeho zvrchovaného vládcu. Teraz sa modlil, ako kedysi Dávid:

*„Kiež moja modlitba prenikne k tebe,
nakloň ucho k môjmu náreku!
Moja duša sa presýtila trápením,
môj život sa už dotkol ríše mŕtvych.“*

Žalm 88,3.4.

*„Ved' ty si moja nádej, Pane,
Hospodine, tebe dôverujem od mladosti.
Na teba som odkázaný...
Keď mi ubúda síl, neopúšť aj ma!...
Bože, nevzd' al'uj sa odo mňa!
Môj Bože, ponáhľ aj sa mi pomôcť!...
Neopúšť aj ma, Bože,*

*kým neoboznámim s tvojím mocným ramenom
všetky budúce pokolenia.,,*

Žalm 71,5.6.9.12.18.

Boh, ktorého „*skutky lásky neprestávajú,*“ (Pláč Jeremiášov 3,22), vypočul prosbu svojho služobníka. „*Izaiáš ešte nevyšiel zo stredného nádvorja, keď zaznelo k nemu slovo Hospodinovo: Vráť sa a povedz Chizkíjovi, vládcovi môjho ľudu: Takto vraví Hospodin, Boh tvojho otca Dávida: Počul som tvoju modlitbu, videl som tvoje slzy. Pozri, uzdravím ťa. Na tretí deň vystúpiš do domu Hospodinovho. Pridám k tvojmu veku pätnásť rokov. A vytrhnem z hrsti asýrskeho kráľa teba i toto mesto a budem záštitou tomuto mestu kvôli sebe a kvôli svojmu služobníkovi Dávidovi,*“ **2. Kráľov 20,4-6.**

[183]

Prorok sa ochotne vrátil s posolstvom istoty a nádeje. Kráľovi oznámil zvesť Božej milosti, ochrany a starostlivosti; potom kázal dať na choré miesto hrudu fíg.

Ako Mojžiš v Midjánsku, ako Gideón pri stretnutí s nebeským poslom a ako Elízeus pred nanebovzatím svojho pána, tak aj Chizkíja prosil o nejaké znamenie, že zvesť prichádza z neba. Pýtal sa proroka: „*Čo bude znamením, že ma Hospodin uzdraví a že na tretí deň vstúpim do domu Hospodinovho?*“,

Prorok odpovedal: „*Toto ti bude znamením, že Hospodin uskutovní, čo povedal: Má tôňa postúpiť o desať stupňov, alebo sa má o desať stupňov vrátiť?*“, Chizkíja povedal: „*Lahko je tóni predĺžiť sa o desať stupňov. Nie! Nech sa tôňa vráti nazad o desať stupňov.*“,

Keď že len Božím zásahom sa mohol tieň na slnečných hodinách vrátiť o desať stupňov späť, to malo byť pre Chizkíju znamením, že Hospodin jeho prosbu vypočul. Preto „*volal prorok Izaiáš k Hospodinovi a vrátila sa tôňa po stupňoch, po ktorých postúpila, na slnečných hodinách Acházových o desať stupňov,*“ **2. Kráľov 20,8-11.**

Keď sa kráľ uzdravil, piesňou oslavoval Hospodinovu milosť a sľúbil, že zvyšok života bude ochotne slúžiť Kráľovi kráľov. Jeho vd'áčné vyznanie o tom, ako láskyplne sa Boh zachoval voči nemu, je podnetom pre všetkých, ktorí chcú svoj život odovzdať Stvoriteľovi.

„*Povedal som:*

*V polovici svojho života musím odísť,
do brán podsvetia som vykázaný
na zvyšok mojich rokov.*

Povedal som:

*Neuvidím viac Hospodina v krajine živých,
neuzriem človeka medzi obyvateľmi sveta...*

*Môj príbytok je strhnutý
a odvečený odo mňa ako stan pastiera.*

*Dotkal som svoj život ako tkáč;
ved' odstrihol ma od osnovy.*

*Od rána do večera skoncuješ so mnou.
O pomoc volám až do rána.*

*On drví moje kosti ako lev.
Od rána do večera skoncuješ so mnou.*

*Pišťím ako lastovička a žeriav.
Stenem ako holubica.*

*Oči mi prahnú pohľadom do výšin:
Pane, som stiesnený, zastaň sa ma!*

*Čo môžem hovoriť?
Ved' čo mi povedal, to on aj vykonal.*

*Pre zatrpkosť mojej duše
zmizol môj spánok.*

*Pane, napriek tomu budem žiť
a len v tom je život môjho ducha.*

*Uzdrav ma a dovol' mi žiť.
Pozri, na moje dobro bola moja veľká horkosť.*

*Ty si zachoval môj život pred skazonosnou jamou,
lebo si zahodil za seba všetky moje hriechy.*

*Ved' podsvetie ti nemôže d'akovať,
ani smrť ťa neoslavuje;*

*tí, ktorí zostupujú do hrobu, nedúfajú už v tvoju vernosť.
Len živý, živý ti d'akuje*

*ako ja dnes;
otec zvestuje synom, že si verný.*

Hospodin ma zachránil,

*preto chceme hrať na strunné nástroje
po všetky dni svojho života v dome Hospodinovom.,,*

Izaiáš 38,10-20.

V úrodnom povodí Tigrisu a Eufratu žili dávne kmene obyvateľov vtedy síce Asýrčanmi zotročené, no predsa predurčené ovládnuť svet. Tu žili aj starovekí mudrci, ktorí horlivo skúmali hviezdnu oblohu, a tí si všimli, že tieň na slnečných hodinách sa o desať stupňov vrátil späť, čomu sa veľmi divili. Keď sa ich kráľ Beródach-Baladán dozvedel, že je to Božím znamením predĺženia života júdskeho kráľa, vyslal svojich poslov k Chizkíjovi, ktorí mu mali blahoželať k uzdraveniu a pritom sa viac dozvedieť o Bohu, ktorý vykonal taký veľký div.

Túto návštevu zo vzdialenej krajiny mal Chizkíja možnosť využiť na oslavu živého Boha, ktorý riadi celý vesmír, udržuje ho a ktorý vytrhol aj jeho život z neodvratnej smrti. Aká zmena mohla nastať, keby títo hľadači pravdy z chaldejských nížin boli nútení uznať zvrchovanú vládu živého Boha!

Vtedy však Chizkíjovo srdce ovládla pýcha a márnivosť. Chcel na seba upútať pozornosť, a preto im poukazoval poklady, ktorými Boh obohatil svoj národ. *„Ukázal im klenotnicu, striebro a zlato, balzamy a vzácny olej i celú svoju zbrojnicu a všetko, čo sa nachodilo medzi jeho pokladmi. Nebolo nič, čo by im Chizkíja nebol ukázal vo svojom paláci a v celej svojej ríši.,* **Izaiáš 39,2.** Kráľ si vtedy počínal nerozvážne, lebo pred cudzincami nezvelebil Boha, ale seba. Nemyslel na to, že títo muži sú predstaviteľmi mocného národa, ktorý sa nebojí a nemiluje Hospodina, a že teda nebolo múdre oboznamovať ich s bohatstvom národa.

Návšteva vyslancov bola skúškou Chizkíjovej vd'ačnosti a oddanosti Bohu. *„Pri vyslancoch babylonských kniežat, ktorí boli k nemu vyslaní preskúmať zázračné znamenie, ktoré nastalo v krajine, opustil ho Boh, aby ho vyskúšal a spoznal celé jeho zmýšľanie.,* **2. Paralipomenon 32,31.** Keby bol Chizkíja danú príležitosť využil a vydal svedectvo o moci, láske a dobrotivosti izraelského Boha, správa vyslancov mohla byť ako svetlo, ktoré preniká tmu. Chizkíja však namiesto Hospodina zástupov vyvýšil seba. *„Chizkíja sa neodplatil za preukázané dobrodenie, lež spyšnelo mu srdce.,* **2. Paralipomenon 32,25.**

Aké nešťastné boli následky tohto počínania! Hospodin zjavil Izaiášovi, že správa vyslancov o bohatstve, ktoré videli v Jeruzaleme, podnietila v babylonskom kráľovi a v jeho radcoch túžbu obohatiť svoju krajinu o bohatstvo Jeruzalema. Chizkíja spáchal ťažký hriech, a „preto hnev Boží postihol jeho, Júdsko i Jeruzalem,, [2. Paralipomenon 32,25](#).

„Vtedy prišiel prorok Izaiáš ku kráľovi Chizkíjovi a povedal mu: Čo hovorili oní muži? Odkiaľ prišli k tebe? Chizkíja odvetil: Z d'alekej krajiny prišli ku mne, z Babylonie. On odpovedal: Čo videli v tvojom dome? Chizkíja odpovedal: Videli všetko, čo je v mojom dome. Nebolo ničoho v mojich pokladniciach, čo by som im nebol ukázal.

Nato Izaiáš povedal Chizkíjovi: Počuj slovo Hospodina mocností! Pozri, prídu dni, keď odnesú do Babylonie všetko, čo je v tvojom dome a čo tvoji otcovia naodkladali až po tento deň. Ne zostane nič, hovorí Hospodin. Aj z tvojich synov, ktorí budú z teba pochodiť, ktorých splodíš, poberú, a budú eunuchmi v paláci babylonského kráľa. Vtedy Chizkíja povedal Izaiášovi: Dobré je slovo Hospodinovo, ktoré si povedal,, [Izaiáš 39,3-8](#).

Kráľ a trápili výčitky svedomia, preto „sa pokorili vo svojej pýche Chizkíja i obyvatelia Jeruzalema, takže hnev Hospodinov ich nepostihol za čias Chizkíjových,, [2. Paralipomenon 32,26](#). Semeno zla už bolo ale zasiaté a keď po čase vzišlo, prinieslo ovocie pohromy a biedy. Júdsky kráľ až do konca života chcel napraviť svoje minulé prečiny a slúžil svojmu Bohu. Jeho viera však musí prejsť skúškou, aby pochopil, že len keď bude bezvýhradne dôverovať Hospodinovi, môže dúfať vo víťazstvo nad mocnosťami tmy, ktoré pripravia záhubu jemu i jeho národu.

Zvesť o tom, ako Chizkíja pri návšteve babylonských vyslancov zlyhal, je dôležitým poučením pre každého. Dnes treba viac hovoriť o Božej milosti a o nevýslovnej hĺbke Spasiteľovej lásky, ktorú sme sami zažili. Ak Božia láska naplní myseľ i srdce, potom nie je ťažké hovoriť o tom, čo obohacuje duchovný život. Vznesené myšlienky, šľachetné pohnútky, pochopenie pravdy, nezištné snahy, usilovanie o zbožnosť a svätosť sa prejavia v slovách, ktoré prezradia, čo je v srdci cenné a vzácne.

Tí, s ktorými sa denne stretávame, potrebujú našu pomoc a radu. Môžu sa nachádzať v situácii, že pravé slovo v pravý čas im môže

pomôcť. Niektorí už zajtra môžu byť tam, kde už našu pomoc nepotrebujú. Ako sa správame voči svojim blíznym?

Každodenný život vyžaduje splniť určité povinnosti a znášať zodpovednosti. Naše slová a skutky deň čo deň ovplyvňujú prostredie, v ktorom žijeme. Preto treba hovoriť premyslene a pozorne zvažovať každý krok! Jediný nerozvážny čin alebo rozhodnutie môže spustiť lavínu silného pokušenia, ktoré môže človeka strhnúť do záhuby. Svojím konaním naznačujeme správny alebo nežiaduci smer cesty s patričnými následkami.

Ak však svojím príkladom pomôžeme ľuďom rozvinúť správne zásady, povzbudíme ich v konaní dobra. Potom bude aj ich vplyv na iných ľudí dobrý. Takto môžeme podvedome pomôcť mnohým. Pravý Kristov nasledovník môže posilniť dobré predsavzatia tých, s ktorými prichádza do styku; neveriacemu, hriešnemu svetu zjavuje moc Božej milosti a dokonalosť Božej povahy.

30. kapitola — Vyslobodenie z Asýrie

V čase vážneho ohrozenia júdskeho kráľovstva zo strany útočiacich armád sa zdalo, že Jeruzalem pred úplnou záhubou nič nezachráni. Vtedy kráľ Chizkíja zvolal k sebe všetko vojsko svojho kráľovstva a neochvejnou odvahou odolával náporu pohanských utláčateľov, pričom plne dôveroval, že Hospodin ho vyslobodí. *„Bud’te silní a zmužili! Nebojte sa a nestrachujte sa pred asýrskym kráľom, ani pred celým tým davom, ktorý je s ním, lebo s nami je väčší ako s ním. S ním je telesná sila, ale s nami je Hospodin, náš Boh, aby nám pomohol a viedol naše boje.,* [2. Paralipomenon 32,7.8.](#)

Istotu o výsledku boja vyjadril Chizkíja celkom odôvodnene. Aj keď Hospodin na určitý čas použil pyšnú Asýriu za nástroj svojho hnevu, ktorým potrestal národy, nemalo to byť navždy. (Pozri [Izaiáš 10,5.](#)) Posolstvo, ktoré Hospodin pred niekoľkými rokmi poslal prostredníctvom Izaiáša tým, ktorí žili na Sione, znelo: *„Neboj sa Asýrie, ľud môj, ktorý bývaš na Sione!... Ešte celkom máličko... Hospodin mocnosť vzbudí proti nemu bič ako pri porážke Midjana pri kameni Óreba a zdvihne svoju palicu ponad more ako kedysi na ceste z Egypta. V ten deň odpadne jeho bremä z tvojho pleca a zmizne jeho jarmo z tvojej šije.,* [Izaiáš 10,24-27.](#)

V ďalšom prorockom odkaze *„z roku, keď zomrel kráľ Acház,,* prorok Izaiáš povedal: *„Hospodin mocnosť prisahal: Vskutku, ako som si predsavzal, tak sa stane, ako som rozhodol, tak sa splní; zlámem Asýra vo svojej krajine a pošliapem ho na svojich vrchoch. Tak ustúpi z nich jeho jarmo a jeho bremeno zmizne z ich pleca. To je zámer, ktorý je rozhodnutý o celej zemi, a to je ruka, ktorá je vystretá nad všetky národy. Lebo Hospodin mocnosť rozhodol; kto to zruší? Jeho ruka je vystretá; kto ju odvráti?.,* [Izaiáš 14,28.24-27.](#)

Moc utláčateľ a mala byť zlomená. Chizkíja na začiatku svojej vlády odvádza Asýrii poplatok podľa zmluvy, ktorú s ňou uzavrel Acház. Neskôr sa kráľ *„dohodol so svojimi hodnosťami a hrdinami,,* a v záujme obrany svojho kráľovstva urobil všetko, čo mohol. Dostatočne zabezpečil zásobovanie Jeruzalema vodou pre prípad,

že jej za hradbami mesta bude nedostatok. „Potom sa osmelil a dobudoval všetky poškodené hradby. Na nich vystaval veže a zvonku druhú hradbu. Opevnil i Milló, mesto Dávidovo, a zhotovil množstvo oštepov a štítov. Nad ľudom ustanovil veliteľov vojenských útvarov,, [2. Paralipomenon 32,3.5.6](#). Nezabudlo sa na nič, čo sa malo urobiť v príprave na obľahnutie.

[188]

V čase Chizkíjovho nástupu na júdsky trón boli už mnohí Izraelci zo severného kráľovstva v asýrskom zajatí. Keď o niekoľko rokov po nástupe na trón Chizkíja posilňoval obranu Jeruzalema, Asýrčania vtrhli do Samárie, dobyli ju a desať izraelských kráľovstiev rozohnali do rôznych oblastí svojej ríše. K hraniciam Júdska bolo len niekoľko kilometrov, Jeruzalem bol vzdialený asi osemdesiat kilometrov a bohatstvo chrámu mohlo vábiť nepriateľa, aby sa preň vrátil.

Júdsky kráľ bol však rozhodnutý urobiť všetko, aby jeho krajina bola pripravená odolať nepriateľovi. Keď urobil všetko, čo mu prikázal rozvážny úsudok a na čo mu stačili sily, zhromaždil svojich vojakov a povzbudil ich k odvahe. Posolstvo proroka Izaiáša Júdejcom znelo: „*Veľký je uprostred teba Svätý Izraela!*„ Kráľ v neochvejnej viere vyhlásil: „*S nami je Hospodin, náš Boh, aby nám pomohol a viedol naše boje*„ [Izaiáš 12,6](#); [2. Paralipomenon 32,8](#).

Vieru nič tak nepovzbudí, ako keď sa podľa viery koná. Júdsky kráľ sa na prichádzajúcu búrku dôkladne pripravil a teraz v plnej dôvere, že proroctvo proti Asýrčanom sa splní, celou dušou sa upriamil na Hospodina. „*Ľud sa spoľahol na slová júdskeho kráľa a Chizkíju*„ [2. Paralipomenon 32,8](#). Čo sa stane, ak aj vojská Asýrie, povzbudené víťazstvom nad veľkými národmi zeme, i nad porážkou Samárie v Izraeli, obrátia svoj nápor proti Júdsku? Čo sa stane, aj keď vystaťovačne vravia: „*Ako siahla moja ruka na kráľovstvá bôžikov, hoc mali viacej tesaných modiel ako Jeruzalem a Samária, vskutku tak urobím Jeruzalemu a jeho bôžikom, ako som urobil Samárii a jej modlám?*„ [Izaiáš 10,10.11](#). Júdejci sa nemuseli ničoho obávať, lebo verili v Hospodina.

Tiesnivá, dlho očakávaná hodina konečne odbila. Asýrske voje, ktoré rozvracali jeden národ za druhým, vtrhli do Júdska. Vodcovia v istote svojho víťazstva rozdelili svoje vojská na dve časti. Jedna z nich sa mala na juhu stretnúť s egyptskou armádou, druhá mala obľahnúť Jeruzalem.

Jedinou nádejou Júdska bol teraz Hospodin. Všetka pomoc zo strany Egypta bola prerušená a v blízkosti nebol nijaký národ, ktorý by chcel a mohol priateľsky pomôcť.

[189] Velitelia asýrskeho vojska, hrdí na silu svojich vycvičených vojsk, vyzvali predných mužov Júdska na stretnutie, pri ktorom nehanebne požadovali, aby sa mesto vzdalo. Túto požiadavku spre-vádzali rúhavým hanobením Boha Hebrejcov. Odpadnutie Izraela a Júdska od Boha a ďalšie oslabenie malo za následok, že Božie meno už nebudilo nijakú bázeň medzi národmi, ale stalo sa terčom stálych urážok. (Pozri [Izaiáš 52,5](#).)

Jeden z hlavných Sancheríbových veliteľov – Rapšake – povedal: *„Povedzte Chizkíjovi: Takto vraví vel'kráľ Asýrie: Čo je to za predmet nádeje, v ktorý dúfaš? Nazdáš sa, že prosté slová úst sú už radou a silou pre boj? Na koho sa teda spoliehaš, že si sa vzbúril proti mne?., 2. Kráľov 18,19,20.*

Velitelia znepriatelených vojsk sa zišli za hradbami mesta, ale tak, aby ich rozhovor počuli strážne na hradbách. Keď teda zástupcovia asýrskeho kráľa hlasno oznamovali popredným Júdejcom svoje návrhy, boli vyzvaní, aby hovorili radšej po aramejsky než po júdsky. To preto, aby hradné strážne nevedeli, o čo na schôdzke ide. Rapšake však tento návrh posmešne odmietol a ďalej ešte hlasnejšie hovoril po júdsky:

„Počujte slová vel'kráľa, kráľa asýrskeho! Takto povedal kráľ: Nech vás Chizkíja nepodvedie, ved' vás nevládze vytrhnúť. Nech vás Chizkíja neutešuje nádejou v Hospodina, hovoriac: Hospodin nás istotne vytrhne, toto mesto nebude vydané asýrskemu kráľovi do rúk. Nepočúvajte Chizkíju, lebo takto vraví asýrsky kráľ: Uzavrite mier so mnou, vyjdite ku mne a budete jesť každý zo svojho viniča a každý zo svojho figovníka a piť zo svojej studne, pokiaľ neprídem a nepoberiem vás do krajiny, ako je vaša, do krajiny obilia a muštu, do krajiny chleba a viníc. Nech vás Chizkíja nezavádza, hovoriac: Hospodin nás vytrhne! Či niektorí spomedzi bohov národov vyslobodil svoju krajinu z ruky asýrskeho kráľa? Kde sú bohovia Chamátu a Arpádu? Kde sú bohovia Sefarvajimu? Či vytrhli z mojej ruky Samáriu? Ktorý spomedzi bohov oných krajín vytrhol svoju krajinu z mojej ruky, keď Hospodin má z mojej ruky zachrániť Jeruzalem?., [Izaiáš 36,13-20](#).

Júdejci na tieto výsmešné slová „*neodpovedali*„ a stretnutie sa skončilo. Predstavitelia Júdska sa vrátili k Chizkíjovi „*s roztrhnutými šatami a oznámili mu Rapšákove slová*„ [Izaiáš 36,21.22](#). Keď kráľ počul zvesť o rúhavej výzve, „*roztrhol si šaty, zahalil sa vrecovinou a vstúpil do domu Hospodinovho*„, [2. Kráľov 19,1](#).

Kráľ vyslal k Izaiášovi posla, ktorý mu mal oznámiť výsledok vyjednávania. Odkaz prorokovi znel: „*Tento deň je dňom súženia, trestu a opovrzenia... azda tvoj Boh, Hospodin, počuje slová Rapšákove, ktorého jeho pán, asýrsky kráľ, poslal potupiť živého Boha a potresce ho za slová, ktoré Hospodin, tvoj Boh, počul. Pomodli sa preto za zvyšok, ktorý sa ešte nájde*„, [2. Kráľov 19,3.4](#).

„*Preto sa kráľ Chizkíja a prorok Izaiáš, syn Ámosov, modlili a volali o pomoc k nebesiam*„, [2. Paralipomenon 32,20](#). [190]

Boh vypočul prosby svojich služobníkov. Izaiáš dostal posolstvo pre Chizkíju: „*Takto vraví Hospodin: Neboj sa pre slová, čo si počul, ktorými sa mi rúhali paholci asýrskeho kráľa. Ja dám doňho ducha, takže počuje chýr a vráti sa do svojej krajiny a dám mu padnúť mečom vo vlastnej krajine*„, [2. Kráľov 19,6.7](#).

Po rozlúčke s poprednými Júdejcami šli zástupcovia Asýrie rovno k svojmu kráľovi, ktorý s časťou vojska strážil prístup z Egypta. Keď mu podali správu, Sancheríb napísal „*listy na pohanie Hospodina, Boha Izraela, a povedal o ňom: Ako nevytrhli bohovia národov iných krajín ľud z mojej ruky, tak ani Boh Chizkíjov nevytrhne svoj ľud z mojej ruky*„, [2. Paralipomenon 32,17](#).

K tejto chvastavej hrozbe Sancheríb pripojil posolstvo: „*Nech ťa tvoj Boh, na ktorého sa spoliehaš, nepodvedie uistením: Jeruzalem nebude vydaný do ruky asýrskeho kráľa. Ved' si počul, čo urobili asýrski králi rozličným krajinám, keď vykonali na nich vojnovú kliatbu. A ty by si sa mal vyslobodiť? Či ich vytrhli bohovia národov, ktoré zničili moji otcovia: totiž Gózan, Cháran, Recef, ľudí Edenu v Telassáre? Kde je kráľ Chamátu, kráľ Arpádu a kráľ mesta Sefarnajimu, Hény a Ivvy?*„, [2. Kráľov 19,10-13](#).

Keď júdsy kráľ dostal tento štipľavý list, šiel s ním do chrámu a „*rozprestrel ho pred Hospodinom*„, ([2. Kráľov 19,14](#)) a v bezvýhradnej dôvere prosil o pomoc z neba, aby národy zeme poznali, že Boh Hebrejcov dosiaľ žije a panuje. Šlo o Hospodinovu česť; len Hospodin ich mohol vyslobodiť.

Chizkíja sa modlil: „*Hospodine, Bože Izraela, ktorý tróniš nad cherubmi! Ty sám si Bohom všetkých kráľ'ovstiev zeme; ty si utvoril nebesá i zem. Nakloň, ó Hospodine, svoje ucho a počuj! Otvor, Hospodine, svoje oči a pohliadni! Počuj slová Sancheríbove, ktoré odkázal, aby potupil živého Boha. Vskutku, Hospodine, asýrski králi znivočili všetky národy aj ich krajiny. Ich bohov pohádzali do ohňa, lebo to neboli bohovia, ale dielo ľudských rúk, drevo a kameň; tak ich mohli zničiť'. Teraz však, Hospodine, Bože náš, zachráň nás z jeho ruky. Nech všetky kráľ'ovstvá zeme poznajú, že len ty si Boh, Hospodine.*“, [2. Kráľ'ov 19,15-19](#).

[191]

„*Pastier Izraela, počuj nás,
 ty, ktorý vedieš Jozefa ako stádo
 a tróniš nad cherubmi, zaskvej sa
 pred Efrajimom, Benjaminom a Menaššem!
 Prebud' svoju moc
 a príď' nás zachrániť'!
 Obnov nás, Bože,
 rozjasni svoju tvár a budeme zachránení!
 Hospodin, Bože vojov,
 dokiaľ' sa budeš hnevať' napriek modlitbe svojho ľudu?
 Krmil si ich chlebom slz,
 z čaše plnej slz si ich napájaj.
 Urobil si nás predmetom sváru našim susedom,
 naši nepriatelia si z nás robia posmech.
 Obnov nás, Bože vojov,
 rozjasni svoju tvár a budeme zachránení.
 Vinič si vzal z Egypta,
 vyhnal si národy a zasadil si ho.
 Pripravil si mu pôdu,
 zapustil korene a rozrástol sa po krajine.
 Svojím tieňom zahalil vrchy,
 svojimi ratolesť'ami Božie cédre.
 Svoje vetvy vyhnal až k moru
 a výhonky až k Veľ'rieke.*

*Prečo si zboril jeho ohrady?
 Aby ho kmásali všetci, ktorí idú povedl'a?*

*Diviak z lesa ho obžiera
a poľná zver ho spása.
Navrát' sa, Bože vojov,
pohliadni z neba, pozri sa, ujmi sa tohto viniča,
kmeňa, ktorý zasadila tvoja pravica,
syna, ktorého si vychoval...
Zachovaj nás pri živote a budeme vzývať tvoje meno.
Obnov nás, Hospodine, Bože vojov,
rozjasni svoju tvár a budeme zachránení!..,*

Žalm 80.

Chizkíjove modlitby, v ktorých príhovorne prosil o záchranu Júdska a o česť ich zvrchovaného panovníka, Boh vypočul. Šalamún pri vysviacke chrámu kedysi prosil Hospodina, aby hájil „*právo svojho izraelského ľudu podľ a dennej potreby, aby všetky národy zeme poznali, že on, Hospodin, je Boh a nik iný,*“ [1. Kráľov 8,59.60](#). Obzvlášť prosil, aby Hospodin bol milostivý vtedy, keď počas vojny alebo náporu cudzích vojsk vstúpia poprední Izraelci do chrámu a budú prosiť o vyslobodenie. (Pozri [1. Kráľov 8,33.34](#).)

Chizkíja nezostal beznádejne opustený. Izaiáš mu odkázal: [192]
„Takto hovorí Hospodin, Boh Izraela: Počul som, čo si sa modlil ku mne ohľadom asýrskeho kráľa Sancheríba. Toto je slovo, ktoré Hospodin hovorí o ňom: Pohrda tebou, vysmieva sa ti, panenská dcéra Sion, za tebou potriasa hlavou, dcéra Jeruzalema. Komu si sa posmieval a rúhal, proti komu si pozdvihol svoj hlas a pyšne dvíhal svoje oči? Proti Svätému Izraela! Prostredníctvom svojich poslov si tupil Pána a povedal si: S množstvom svojich vozov som vystúpil na výšiny vrchov, na najvzdialenejšiu časť Libanonu. Zoťal som jeho vysoké cédre, jeho vyberané cyprusy; prenikol som do jeho najvyšších končín a do jeho lesnatej húštie. Vykopal a pil som cudzie vody; svojimi šľapajami vysuším všetky rieky Egypta. Nepočul si o tom? Oddávna som to určil, odo dní starodávnych som to pripravoval a teraz som to uskutočnil, tak si mohol spustošiť na hrbu kamenia opevnené mestá. A tí, ktorí bývali v nich, boli bezvládni, preľakli sa a vyšli na hanbu, zmenili sa ako poľná bylina a mladá zeleň, ako suchá tráva na strechách, ako obilné pole pred východným vetrom. Vedel som o tvojom sedení, vychádzaní i vchádzaní, o tvojom zúrení proti mne. Pretože si zúril proti mne a tvoje hučanie sa mi dostalo

do uší, vložím ti svoj hák do nosa, svoje zubadlo do úst a navrátim ťa cestou, ktorou si prišiel., [2. Kráľov 19,20-28.](#)

Júdsko vyplienili útočnickove vojská, Boh však prisľúbil, že svojimi divmi sa postará o potreby svojho ľudu. Chizkíja dostal posolstvo: *„Toto ti bude znamením: tohto roku budete jesť, čo vyrastie na úhore, druhý rok, čo vyrastie nadivo, ale tretí rok sejte a žňte, vysádzajte vinice a jedzte ich ovocie. Zachránený zvyšok z domu Júdovho dolu zase zapustí korene a hore vydá ovocie. Lebo z Jeruzalema vyjde zvyšok a zachránení z vrchu Sion. Horlivosť Hospodinova to urobí. Preto takto vraví Hospodin o asýrskom kráľovi: Nevstúpi do toho mesta, ani šíp ta nevystrelí, nepôjde proti nemu so štítom a nenavrší proti nemu val. Vráti sa cestou, ktorou prišiel, ale do tohto mesta nevkročí – znie výrok Hospodinov. Záštitou budem toľto mestu, aby som ho zachránil kvôli sebe samému a kvôli môjmu služobníkovi Dávidovi.,* [2. Kráľov 19,29-34.](#)

Vyslobodenie prišlo ešte v tú noc. *„Vyšiel anjel Hospodinov a pobíľ v asýrskom tábore stoosemdesiatpäť tisíc.,* *„Zničil všetkých udatných bojovníkov, vodcov i hodnostárov v tábore asýrskeho kráľa.,* [2. Kráľov 19,35;](#) [2. Paralipomenon 32,21.](#)

[193] O tejto strašnej porážke asýrskeho vojska, ktoré sa malo zmocniť Jeruzalema, sa čoskoro dozvedel Sancheríb, ktorý strážil prístup do Júdska z Egypta. Strach ho však odtiaľ vyhnal, *„takže sa vrátil do svojej vlasti so zahanbenou tvárou.,* [2. Paralipomenon 32,21.](#) Potom už vládol len krátky čas. Proroctvo o jeho náhlom konci sa splnilo. Zavraždili ho členovia jeho vlastnej rodiny. *„Po ňom panoval jeho syn Asarhaddón.,* [Izaiáš 37,38.](#)

Takto teda zvíťazil Boh Hebrejcov nad asýrskou pýchou. Hospodinova česť bola pred okolitými národmi obhájená. Obyvatelia Jeruzalema sa z víťazstva úprimne tešili. Ich vrúcne prosby o vyslobodenie sprevádzalo vyznanie hriechov a mnoho preliatych sĺz. Vo svojej veľkej tiesni sa bezvýhradne spoliehali na spásnu moc Boha, ktorý ich neopustil. Chrámovými priestormi sa potom rozliehali slávnostné chválospevy:

*„Boh je známy v Júdsku,
veľké je jeho meno v Izraeli.
V Šáleme je jeho stánok,
na Sione má svoj príbytok.*

*Pán polámal ohnivé šípy s lukmi,
 štít a meč, vojnové zbrane.
 Jasom a velebou prevyšuješ
 vrchy odveké.
 Udatní hrdinovia stali sa korist'ou,
 spia svojim spánkom;
 všetkým bojovníkom ochabli ruky.
 Tvoja hrozba, Bože Jákobov,
 omráčila jazdca i koňa.
 Ty si hrozný.
 Kto obstojí pred tebou,
 len čo sa rozhneváš?
 Z neba si oznámil súd,
 zem sa zl'akla a stíchla,
 keď Boh povstal, aby súdil,
 aby zachránil všetkých ubiedených na zemi.
 Áno, teba musí chváliť aj hnev človeka
 a zvyšok hnevu spútaš.
 Dávajte sľuby Hospodinovi, svojmu Bohu,
 a splňajte ich!
 Nech všetci vôkol neho
 prinášajú dary tomu,
 ktorý vzbudzuje bázeň.
 Kniežatá zbavuje odvahy,
 hrozný je pre kráľov zeme.,,*

Žalm 76.

Vzostup a pád asýrskej ríše je významným poučením pre dnešné [194]
 národy. Písmo prirovnáva slávu vrcholného rozmachu Asýrie k
 ušľachtilému stromu v Božej záhrade, ktorý zatieniť okolité stromy.

*„Prirovnávam ťa k libanonskému cédru s krásnymi konármi,
 skytajúcimi lesnú vôňu, vysoko vyčnievajúcemu; medzi oblakmi bol
 jeho vrcholec... v jeho tôni bývali rozličné početné národy. Bol
 krásny vo svojej veľkosti, dĺžkou svojich ratolestí, lebo jeho koreň
 siahla k hojným vodám. Cédry v Božej záhrade sa mu nevyrovnali,
 nijaké cyprusy neboli mu podobné vetvami, ani platany nemali vetvy
 ako bol jeho; nijaký strom v Božej záhrade sa mu nepodobal krásou...*

*takže žiarlili naň všetky stromy Édenu, ktoré boli v Božej záhrade,,
Ezechiel 31,3-9.*

Vládcovia Asýrie nevyužili mimoriadne požehnanie pre blaho ľudstva, ale stali sa metlou mnohých krajín. Bezohľadne šli za svojím cieľom a nemysleli ani na Boha ani na svojich blížnych. Chceli totiž všetkým národom vnútiť nadvládu ninivských bohov, ktorých povyšovali nad Najvyššieho. Hospodin im svojho času poslal Jonáša s varovným posolstvom a oni sa na určitý čas pred Hospodinom zástupov aj pokorili a žiadali odpustenie. Neskôr sa však vrátili k uctievaniu modiel a k dobývaniu mesta.

Keď prorok Náhum hovoril o modlároch v Ninive, zvolal:

*„Beda krvilačnému mestu,
je samá lož, je plné koristi
a neprestáva rabovať.*

*Čuť praskot biča, hrmotný zvuk kolies,
cválajúce kone, rútiace sa vozy.
Jazdci vysadajú, meče planú,
oštepy sa blýskajú.
Množstvo pobitých!...
Pozri, som proti tebe,
to výrok Hospodina mocností.,,*

Náhum 3,1-5.

Večný účtuje s národmi presne a neomylné. Svoje účtovanie však neuzatvára, kým neponúkne svoje milosrdenstvo a nevyzve k pokániu. Keď však bezbožnosť dosiahne určitú Bohom stanovenú mieru, začne sa prejavovať Boží hnev, účet sa uzavrie a Božia trpezlivosť prestáva milostivo zasahovať.

[195] *„Hospodin je horlivým Bohom a pomstiteľom, pomstiteľom je Hospodin, plným prchlivosti. Hospodin sa pomstí na svojich protivníkoch a drží hnev proti svojim nepriateľom. Hospodin je zhovievavý a veľký v moci, ale nenecháva nikoho bez trestu. Vo víchre a v búrke je jeho cesta a oblak je prachom jeho nôh. Pohrozí moru a vysuší ho i všetky rieky vysuší. Vädne Bášan i Karmel i kvet Libanonu vädne. Vrchy sa trasú pred ním a pahorky sú v pohybe. Zem sa dvíha pred ním, i svet a všetko, čo ho obýva. Kto obstojí pred*

jeho zúrivosťou a kto ostane pred pál' avou jeho hnevu? Prchkosť jeho rozlieva sa ako oheň a skaly sa pukajú pred ním., [Náhum 1,2-6](#).

Práve preto, Ninive, „jasavé mesto, ktoré si bývalo v bezpečí a ktoré si myslelo: *Ja som a nič viac*.,, sa stalo púšťou, „spúšť, rummy a spustošenie.,, miestom, „kde je brloh levov a jaskyňa levíčat, kam lev korist' vnášal, kde lev býval bez vyrušenia.,, [Sofoniáš 2,15](#); [Náhum 2,11](#) (ROH); [Náhum 2,12](#) (ECAV).

Vzhľadom na čas, keď pýcha Asýrie bude pokorená, Sofoniáš o Ninive prorokoval: „*V ňom budú polihúvať stáda a zver všetkých druhov, pelikán i jež nocovať budú na jeho hlavicích, kuvik bude spievať v oknách, havran na prahu, keď strhané bude cédrové obloženie*.,, [Sofoniáš 2,14](#).

Pád Asýrie bol úmerný veľkosti jej slávy. Prorok Ezechiel obrazom majestátneho cédra jasne predpovedal pýchou a krutosťou zavinený pád asýrskej ríše:

„*Takto vraví Hospodin: ... svojím vrcholkom siahal medzi oblaky a jeho srdce spyšnelo pre vlastnú veľkosť, vydal som ho do rúk najmocnejšiemu medzi národmi a naložil s ním podľa jeho bezbožnosti. Ja som ho zahnal. Potom ho vyt'ali cudzinci, najukrutnejší z národov a hodili ho na vrchy; do všetkých dolín popadali jeho ratolesti a jeho vetvy boli polámané vo všetkých riečiskách zeme; z jeho tône vystúpili všetky národy zeme a zavrhl ho. Na jeho vyvrátenom kmeni bývali rozličné nebeské vtáky a na jeho vetvách bola rozličná poľná zver. To všetko preto, aby nijaké stromy pri vode nerástli privysoko... Takto hovorí Hospodin, Pán: Toho dňa, keď zostupoval do podsvetia, do smútku, preňho som zahalil prahlbinu... a všetky poľné stromy kvôli nemu uvädli. Rachotom pri jeho páde som rozochvel národy, keď som ho zrútil do podsvetia*.,, [Ezechiel 31,10-16](#).

Pýcha Asýrie a jej pád zostávajú poučením do konca času. Boh sa pýta aj dnešných národov sveta, ktoré sa vo svojej povýšenosti a pýche chcú vyrovnat' Bohu: „*Komu sa podobáš vznešenosťou a veľkosťou medzi stromami Édenu? A predsa budeš zavrhnutý so stromami Édenu do najnižších hlbín zeme*.,, [Ezechiel 31,18](#).

„*Dobrotivý je Hospodin, on pevnosťou je v deň súženia, pozná tých, ktorí dúfajú v neho. Valiacou sa záplavou urobí koniec*.,, všetkým, ktorí sa chcú vyvyšovať nad Najvyššieho ([Náhum 1,7.8](#)).

„*Zrúti sa pýcha Asýrie a zmizne berla Egypta*.,, [Zachariáš 10,11](#). Tieto slová sa vzťahujú nielen na národy, ktoré sa vystatovali proti

Bohu v dávnych časoch, ale aj na tie dnešné, ktoré odporujú Božiemu zámeru. V deň konečného účtovania, keď spravodlivý Sudca celej zeme bude „preosievat’ národy,, (Izaiáš 30,28) a keď tým, ktorí zachovávajú pravdu, bude dovolené vojsť do Božieho mesta, nebeským priestorom budú zniet’ víťazoslávne spevy vykúpených. Prorok hovorí: „*Budete spievať piesne ako za noci, keď sa svätí sviatok, a budete sa zo srdca radovať ako pútnik, ktorý ide s flautou na vrch Hospodinov k Skale Izraela. Vtedy sa Hospodin ozve svojím velebným hlasom... Aššúr sa zl’akne hlasu Hospodinovho, keď on udrie palicou a kedykoľvek dopadne trestajúci prút, ktorý naň dopustí Hospodin. Bojovať bude proti nim v prudkom boji za zvuku bubnov a citár,, Izaiáš 30,29-32.*

Prorok Izaiáš počas celého svojho pôsobenia jasne svedčil o Božom zámere s pohanmi. Zmieňovali sa o ňom už aj iní proroci, no ich posolstvá neboli vždy pochopené. Izaiáš mal Júdejcom objasniť pravdu o tom, že Božiemu Izraelu budú patriť mnohí, ktorí telesne k Abrahámovmu potomstvu nepatria. Aj keď takýto názor nezodpovedal vtedajším teologickým predstavám, Izaiáš smelo hlásal Božie posolstvá, ktoré prinášali nádej mnohým srdciam túžiacim po duchovných požehnaniach prisľúbených Abrahámovmu semenu.

Na tento príznačný rys Izaiášovej zvesti upozornil apoštol pohanov vo svojom liste veriacim v Ríme, keď napísal: „*Izaiáš sa odvažuje povedať: Dal som sa nájsť tým, ktorí ma nehl'adali, zjavným som sa stal tým, ktorí sa na mňa nepýtali,*” [Rimanom 10,20](#).

Často sa zdalo, akoby Izraelci nevedeli či nechceli pochopiť Boží zámer s pohanmi. No práve pre tento zámer sa Izraelci stali nezávislým národom medzi ostatnými národmi zeme. Ich otec Abrahám, ktorý ako prvý dostal zasľúbenie zmluvy, počul výzvu, podľ'a ktorej mal odísť spomedzi svojho príbuzenstva do d'alekej zeme a stať sa nositeľom svetla pohanom. Aj keď Boží prisľúbenie hovorilo o takom počte potomkov, ako je morského piesku, nemal sa stať zakladateľom veľkého národa v Kanaáne len zo sebeckých dôvodov. Zmluva, ktorú Boh uzavrel s ním, sa vzťahovala na všetky národy zeme. Hospodin povedal: „*Požehnám ťa a tvoje meno zvelebím, tak sa staneš požehnaním. Žehnať budem tých, ktorí teba žehnajú, prekľajem toho, čo tebe zlorečí a v tebe budú požehnané všetky čel'ade zeme,*” [1. Mojžišova 12,2.3](#).

Boží zámer s ľudstvom bol pri obnove zmluvy krátko pred narodením Izáka znova objasnený. Hospodinovo uistenie o prisľúbenom dieťati znelo: „*Požehnané budú v ňom všetky národy zeme,*” [1. Mojžišova 18,18](#). Nebeský posol neskôr znova oznámil: „*V tvojom potomstve budú požehnané všetky národy zeme,*” [1. Mojžišova 22,18](#).

Abrahámove deti a vnúčence dobre poznali podmienky tejto zmluvy v celom ich rozsahu. Izraelci boli vyslobodení z egyptskej

[198]

poroby práve preto, aby sa mohli stať požehnaním národov a aby Božie meno oznamovali „v celej krajine,, 2. Mojžišova 9,16. Keby boli poslúchali Božie požiadavky, mohli múdrosťou a chápaním predstihnúť ostatné národy. Toto prvenstvo dosiahnu a udržia si však len preto, aby sa tak splnil Boží zámer so „všetkými národmi zeme,,.

Zázračné prejavy súvisiace s vyslobodením Izraela z egyptského otroctva a s ich vstupom do zasľúbenej krajiny nútili mnohých pohanov uznať izraelského Boha za zvrchovaného Vládcu. Zasľúbenie znelo: „Potom Egypt pozná, že ja som Hospodin, keď vystriem svoju ruku proti Egyptu a vyvediem Izraelcov sprostred neho,, 2. Mojžišova 7,5. Hospodinovu moc musel uznať aj pyšný faraón. Mojžišovi a Áronovi povedal: „Chod' te slúžiť Hospodinovi... a dajte aj mne požehnanie,, 2. Mojžišova 12,31.32.

Putujúce zástupy vyvoleného ľudu zistili, že ich predchádza zvest' o mocných skutkoch Boha Hebrejcov a že niektorí pohania pochopili, že len on je skutočný Boh. V bezbožnom Jerichu svedčila o ňom pohanská žena: „Hospodin, váš Boh, je Bohom hore na nebi a dolu na zemi,, Józua 2,11. Dozvedela sa o Hospodinovi a toto poznanie ju zachránilo. Vierou „Rachab nezahynula s neveriacimi,, Židom 11,31. Jej obrátenie nebolo ojedinelým prípadom Božieho milosrdenstva voči modloslužobníkom, ktorí uznali Hospodinovu božskú moc. Početný národ Gibeóncov, bývajúcí v krajine, sa zriekol pohanstva a pridali sa k Izraelcom. Tým sa stal účastníkom zmluvných požehnaní.

Boh nehľadí na národnostné, rasové či triedne rozdiely medzi ľuďmi. On je Stvoriteľom celého ľudstva. Stvorením patria všetci ľudia do jednej rodiny a okrem toho ich zjednocuje aj vykúpenie. Kristus prišiel zboriť každú priehradu a dokorán pootvárať všetky chrámové priestory, aby každý človek mal voľný prístup k Bohu. Jeho láska je taká veľká, taká hlboká a taká plná, že preniká všade. Vyslobodzuje zo satanského vplyvu tých, ktorých nepriateľ svojimi zvodmi oklamal, a približuje ich k Božiemu trónu obklopenému dĺhou zasľúbenia. Kristus nerobí rozdiel medzi Židom a Grékom, medzi otrokom a slobodným.

Izraelci po príchode do zasľúbenej krajiny postupom času zabúdali na Hospodinove blahodarné zámery s pohanmi a bolo im ich treba znova pripomenúť. Žalmista pod vplyvom Božieho Ducha

spieval: „Všetky končiny zeme sa rozpomenú a vrátia sa k Hospodínovi. Všetky kmene národov budú sa ti klaňať... „Prídu veľmoži z Egypta, Kúš vystrie ruky k Bohu... „Bát' sa budú pohania tvojho mena, Hospodine, a všetci králi zeme tvojej slávy... Nech sa to zapíše pre budúce pokolenia, aby znova stvorený ľud chválil Hospodina, že sa poďíval zo svojej vznešenej svätyne, že Hospodin pohliadol z neba na zem, aby počul kvílenie väzňov a vyslobodil odsúdených na smrť, aby meno Hospodina zvestovali na Sione a jeho chválu v Jeruzaleme, keď sa zhromaždia národy a kráľ'ovstvá, aby slúžili Hospodínovi.,, [Žalm 22,28; 68,32; 102,16.19-23.](#)

[199]

Keby boli Izraelci zostali verní svojmu poslaniu, mohli mať všetky národy zeme účasť na ich požehnaniach. Tí však, ktorí smeli poznať spásonosné pravdy, si nepripúšťali k srdcu biedu okolitých národov. Keď zabudli na Boží zámer, začali v pohanoch vidieť bytosti, na ktoré sa Božia milosť nevzťahuje. Svetlo pravdy haslo a nad svetom sa rozprestrela temnota. Národy prikryl mrak nevedomosti. O Božej láske nevedeli takmer nič, a preto sa šírili bludy a povery.

V takýchto pomeroch mal Izaiáš plniť svoje prorocké poslanie. To ho však nijako nezmalomyselňovalo, lebo v ušiach mu znel víťazný chválospev anjelov okolo Božieho trónu: „*Plná je všetka zem jeho slávy,*„ ([Izaiáš 6,3](#)). Vieru mu posilňovala vidina slávnych víťazstiev Božej cirkvi, keď „*zem bude plná poznania Hospodina, ako vody pokrývajú more,*„ [Izaiáš 11,9](#). Nakoniec bude zničený „*závoj, ktorý zastiera všetky národy, a prikrývka, ktorá prikrýva všetky kmene,*„ [Izaiáš 25,7](#). Boží duch zostúpi na všetkých ľuďoch a tí, ktorí túžia po spravodlivosti, budú pripočítaní k Božiemu Izraelu. Podľa prorockých slov „*porastú ako tráva medzi vodami, ako vrby pri vodných tokoch... Tamten povie: Som Hospodínov, a onen sa nazve menom Jákobovým. Tamten si napíše na ruku: Hospodínov, a dá si čestné meno Izrael,*„ [Izaiáš 44,4.5](#).

Prorok smel vidieť, aký blahodarný zámer sleduje Boh rozohnaním tvrdošijných Júdejcov medzi národy zeme. Hospodin povedal: „*Preto môj ľud spozná v onen deň moje meno; pretože ja som povedal: Tu som!*„ [Izaiáš 52,6](#). Veriť a poslúchať sa naučia nielen oni, ale vo vyhnanstve naučia aj iných poznať Boha. Mnohí potomkovia cudzincov sa naučia milovať Boha ako svojho Stvoriteľ'a a Vykupiteľ'a. Začnú zachovávať pamiatku Božej stvoriteľskej moci – Božiu

svätú sobotu – a keď „*Hospodin odhalí svoje sväté rameno pred očami všetkých národov,*“, aby vyslobodil svoj ľud zo zajatia, vtedy „*všetky končiny zeme uvidia,*“, Božiu spásu ([Izaiáš 52,10](#)). Mnohí z tých, ktorí sa zriekli pohanstva, sa budú chcieť pripojiť k Izraelcom a budú ich sprevádzať pri návrate do Júdska. Nikto z nich nepovie: „*Hospodin ma celkom oddelí od svojho ľudu,*“ ([Izaiáš 56,3](#)), pretože Boh ústami svojho proroka oznámil, že tí, ktorí sa mu odovzdajú a budú zachovávať jeho zákon, od tej chvíle sa budú počítat' k duchovnému Izraelu – k Božej pozemskej cirkvi.

[200] „*Synov cudzincov, ktorí sa pripoja k Hospodinovi, aby mu svätoslúžili a milovali meno Hospodinovo, aby sa stali jeho služobníkmi, každého, kto bude ostríhať sobotu, aby ju nepoškrňoval, a tých, ktorí sa budú držať mojej zmluvy, tých všetkých dovediem na vrch svojej svätosti a poteším ich v dome svojej modlitby, ich zápalné obete a ich bitné obete budú príjemné na mojom oltári, lebo môj dom sa bude volať domom modlitby pre všetky národy. Hovorí Pán Hospodin, ktorý zhromažďuje zahnaných Izraelových: Ešte zhromažďím k nemu, k jeho zhromaždeným,*“ [Izaiáš 56,6-8](#).

Prorok sa smel zahľadiet' ponad budúce stáročia do času príchodu zasľúbeného Mesiáša. Najprv videl „*súženie a tmu, tiesnivé šero,*“, temnotu biedy a útlaku ([Izaiáš 8,22](#)). Pozoroval, ako mnohých ľudí, ktorí hľadajú svetlo pravdy, zvádajú falošní učitelia do zmätných bludísk filozofie a špiritizmu. Mnohí sa spoliehajú na vonkajšie prejavy zbožnosti, ale ich každodenný život nedonáša nijaké ovocie pravej zbožnosti. Prorokovi sa budúcnosť javila ako beznádejná. Čoskoro však prorok sledoval pozoruhodný úkaz. Videl spásonosné lúče vychádzajúceho Slnka spravodlivosti, takže v úžase nad tým zvolal: „*Lebo neostane vyčerpaná krajina, ktorá je v úzkosti. Ako v minulosti Hospodin opovržlivo zaobchádzal s krajinou Zebúlun a s krajinou Naftálí, v budúcnosti k cti privedie prímorskú cestu, Zajordánsko a pohanskú Galileu. Ľud, ktorý chodí v tme, uzrie veľké svetlo; nad tými, ktorí bývajú v temnej krajine, zažiarí svetlo,*“ [Izaiáš 9,1.2](#) (ROH); [Izaiáš 8,23](#) (ECAV); [Izaiáš 9,1](#) (ECAV).

Toto slávne svetlo, ktoré osvecuje svet, prinesie spásu každému národu, ľud'om každej rasy a každého jazyka. Prorok počul slová večného otca o budúcom poslaní tohto svetla: „*Málo mi je, že si mi služobníkom na pozdvihnutie kmeňov Jákobových a na navrátenie zachránených z Izraela. Urobím ťa svetlom národov, aby moja spása*

siahala až po koniec zeme...V deň spásy som ti pomohol; utvoril som t'a a dal som t'a za sprostredkovateľ a zmluvy národom..., aby si obnovil krajinu a do vlastníctva odovzdal spustošené dedičstvá, aby si povedal sputnaným: Vyjdite! A tým, ktorí sú v tme: Zjavte sa!,, „Títo prídu zd'aleka, tí zas od severu a západu a tamtí z krajiny Syene,, [Izaiáš 49,6.8.9.12.](#)

Doslovné naplnenie týchto slávnych zasľúbení zahliadol prorok pri ďalšom pohľade do budúcnosti. Hlásateľov zvesti o spasení videl vo všetkých končinách zeme, v každom národe a kmeni. Počul Božie slová o cirkvi evanjelia: „Ja rozprestriem až k nemu blahobyť ako rieku a bohatstvo národov ako dravý potok., Počul aj príkaz: „Rozširuj miesto pre svoj stan, rozprestri koberce svojmu stanu, nešetri. Predlžuj svoje laná a upevňuj svoje stanové kolíky! Lebo sa rozťahneš naľavo i napravo a tvoji potomkovia vstúpia do dedičstva pohanov,, [Izaiáš 66,12; 54,2.3.](#)

[201]

Hospodin oznámil prorokovi, že svojich svedkov pošle „k národom do Taršiša, Púlu, Lídu... do Túbalu, Jávanu, na d'aleké ostrovy,, [Izaiáš 66,19.](#)

„Aké vzácne sú na vrchoch nohy blahozvestov,
ktorí hlásajú pokoj,
zvestujú blaho, hlásajú záchranu.

Hovoria Sionu: Tvoj Boh je kráľom.,,

[Izaiáš 52,7.](#)

Prorok počul, ako Hospodin pozýva svoju cirkev k dielu, pre ktoré ju povolal, aby pripravila cestu smerujúcu do Božieho večného kráľovstva. Posolstvo bolo jasné:

„Povstaň a zaskvej sa,
pretože prichádza tvoje svetlo
a sláva Hospodinova vzhádza nad tebou.

Lebo tma kryje zem
a temnota národy,
ale nad tebou vzhádza Hospodin
a jeho sláva sa zjavuje nad tebou.
Národy prídu k tvojmu svetlu
a králi k jasu, ktorý žiari nad tebou.

*Pozdvihni oči dookola a pozri:
 všetci sa zhromaždia a prídu k tebe;
 tvoji synovia prídu zd'aleka
 a tvoje dcéry v náruči budú nosené...
 Cudzozemci vystavajú tvoje hradby
 a ich králi ti budú posluhovať.
 Lebo som t'a bil vo svojom hneve,
 ale v svojej priazni som sa zľutoval nad tebou.
 Tvoje brány budú ustavične otvorené,
 vo dne, ani v noci ich nebudú zatvárať,
 aby ti mohli prinášať bohatstvo národov
 a privádzať svojich kráľov., [Izaiáš 60,1-4.10.11.](#)*

*„Obráťte sa ku mne,
 a dajte sa zachrániť všetky končiny zeme;
 lebo ja som Boh a iného nieto.,,*

[Izaiáš 45,22.](#)

[202] Tieto proroctvá veľkého duchovného prebudenia v čase t'ažkej tmy sa dnes naplňajú zakladaním misijných staníc, ktoré zasahujú aj do zaostalých oblastí sveta. Prorok prirovnal misionárov v pohanských zemiach k znameniam, ktoré mali viesť tých, ktorí hľadajú svetlo pravdy.

Izaiáš hovorí: „*V ten deň pohanía budú vyhl'adávať koreň Izajov, ktorý stojí ako koruhva národov, a slávny bude jeho príbytok. V ten deň Pán druhý raz vystrie ruku, aby vykúpil zvyšok svojho ľudu... a zdvihne koruhvu pre národy, zozbiera rozohnaných Izraela a zhromaždí rozptýlených Júdu zo štyroch strán zeme.,* [Izaiáš 11,10-12.](#)

Blíži sa deň vyslobodenia. „*Oči Hospodinove prehliadajú celú zem, aby ukázal svoju moc tým, ktorí majú voči nemu úprimné srdce.,* [2. Paralipomenon 16,9.](#) Boh medzi všetkými národmi, ľuďmi všetkých plemien a jazykov vidí tých, ktorí prosia o svetlo a múdrosť. Nie sú spokojní; dlho sa totiž živili popolom. (Pozri [Izaiáš 44,20.](#)) Nepriateľ všetkej spravodlivosti ich zvedol na scestie, tápu ako slepí. Úprimne však túžia poznať lepšiu cestu. Hoci sa utápajú v pohanstve a nepoznajú Boží písaný zákon, ani Božieho Syna Ježiša,

rozličným spôsobom prezrádzajú, že na ich myseľ a povahu pôsobí Božia moc.

Tí, ktorí o Bohu vedia len to, čo sa im dostalo pôsobením Božej milosti, sa niekedy správajú láskavo k Božím služobníkom a poskytujú im ochranu s nasadením vlastného života. Duch Svätý vštepuje Kristovu milosť do srdca nejedného úprimného človeka, ktorý hľadá pravdu a prebúdza v ňom súcit, ktorý nemá pôvod v jeho prirodzenej povahe a nie je výsledkom jeho doterajšej výchovy. No v jeho duši žiari „pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka,, (Ján 1,9), a toto svetlo bude usmerňovať jeho kroky do Božieho kráľovstva, ak bude o to dbať. Prorok Micheáš napísal: „*Ak sedím v tme, Hospodin mi je svetlom..., vyvedie ma na svetlo a uzriem jeho spásonosný skutok,, Micheáš 7,8.9.*

Nebeský plán spásy človeka je taký obsiahly, že zahŕňa celý svet. Boh túži vdýchnuť zdeptanému ľuďstvu dych života, nedopustí, aby bol sklamaný čo i jediný človek, ktorý úprimne túži po niečom vznešenejšom a ušľachtilejšom, než čo môže ponúknuť svet. Stále posielala svojich anjelov k tým, ktorí sa v najbeznadejších situáciách modlia a prosia vo viere o nejakú vyššiu moc, aby sa ich ujala a priniesla im vyslobodenie a pokoj. Rozličným spôsobom sa im Boh zjaví a privedie ich do takých okolností, že sa v nich zrodí viera v toho, ktorý sa stal výkupným za všetkých, „*aby dôverovali Bohu, nezabúdali na Božie skutky a zachovávali jeho prikázania,, Žalm 78,7.*

„*Či možno odňať hrdinovi to, čo uchvátil, alebo môžu uniknúť zajatci mocnára?... Takto vraví Hospodin: Aj hrdinovi môžu byť odňatí zajatci a mocnárovi môže uniknúť to, čo uchvátil,, Izaiáš 49,24.25.* „*Nech sa odvrátia a zapýria hanbou tí, ktorí dôverujú tesaným modlám, a zliatinám hovoria: Vy ste naši bohovia,, Izaiáš 42,17.*

[203]

„*Blahoslavený ten, komu pomáha Boh Jáкова, kto sa spolieha na Hospodina, svojho Boha,, Žalm 146,5.* „*Vrát' te sa k svojej pevnosti, väzni, ktorým kynie nádej,, Zachariáš 9,12.* Všetkým v pohanských zemiach, čo sú v srdci čestní – „*úprimnými,, pred Bohom – „zasvitne svetlo v tme,, Žalm 112,4.* Boh hovorí: „*Slepých povediem nepoznanou cestou, kráčať im dám chodníkmi, ktoré neznajú. Na svetlo zmením tmu pred nimi a hroľ avinu na rovinu. Toto sú veci, ktoré urobím a nenechám ich len tak,, Izaiáš 42,16.*

32. kapitola — Menašše a Joziáš

Zatiaľ čo júdske kráľovstvo za Chizkíjovej vlády prekvitalo, v dlhom období nepriaznivého panovania Menaššeho znova upadlo, pretože opäť ožilo pohanstvo a mnohých zlákala modloslužba. *„Menašše však zviedol Júdsko i obyvatel'ov Jeruzalema páchat' väčšie zlo ako národy, ktoré vyhubil Hospodin pred Izraelcov,„* [2. Paralipomenon 33,9](#). Slávne svetlo predošlých pokolení vystriedala tma povery a bludu. Vznikli a rozmohli sa veľké spoločenské neduhy, akými sú tyrania, útlak a nenávisť voči všetkému prospešnému. Namiesto spravodlivosti zavládlo násilie.

No aj v týchto neutešených časoch žili tí, ktorí neprestali svedčiť o Bohu a o spravodlivosti. Skúšky, v ktorých Júdsko za vlády Chizkíju obstálo, pomohli mnohým zoceliť si povahu, ktorá sa teraz osvedčila ako hrádza proti vládnucej nepravosti. Títo jednotlivci obhajovali pravdu a spravodlivosť, čím podnecovali hnev Menaššeho a jeho poradcov, ktorí nestáli o nijakú nápravu vo svojom nesprávnom konaní a každý prejav nesúhlasu umlčali. *„Menašše vylial aj mnoho nevinnej krvi, čím vrchovato naplnil Jeruzalem,„* [2. Kráľov 21,16](#).

Jedným z prvých umlčaných bol Izaiáš, ktorý vyše pol storočia slúžil Júdsku ako Bohom ustanovený posol. *„Iní zase zakúsili výsmech a bičovanie, ba i okovy, aj väzenia. Kameňovali ich, rozpílovali, umierali vraždení mečom, túlali sa v ovčích a v kozích kožiach. Trpeli núdzu, útlaky, príkoria. Tí, ktorých svet nebol hoden, blúdili po púštiach a po horách, po jaskyniach a roklinách zeme,„* [Židom 11,36-38](#).

Niektorí z tých, ktorých za Menaššeho vlády postihlo prenasledovanie, dostali poverenie zvestovať zvláštne posolstvo súdu. Prorok vyhlásil, že júdsky kráľ páchal *„ohavnosti horšie než všetko, čo pred ním páchali,„*. Pre túto jeho svojvoľnosť sa jeho kráľovstvo rútilo do pohromy; jeho obyvatelia pôjdu čoskoro ako otroci do Babylona a tam sa stanú *„korist'ou všetkým svojim nepriateľom,„* [2. Kráľov 21,11.14](#). Hospodin však celkom neopustí tých, ktorí ho aj v cudzine uznajú za svojho vládca. Možno podstúpia veľkú trýzeň,

no Hospodin ich v určený čas vyslobodí, ako za najlepšie uzná sám. Veriaci budú mať v ňom bezpečné útočisko.

Proroci neprestali svedomito upozorňovať a napomínať; pravdivo a smelo varovali Menaššeho a jeho národ. Tým, ktorí sa v Júdsku odvrátili od Hospodina, sa však prorocké posolstvá stávali terčom posmechu. Hospodin dopustil, aby im oddiel asýrskych vojakov zajal kráľa, čo mal byť náznak trestu, aký postihne ľud, ak naďalej zotrvá vo svojom odpore voči Bohu. Zajatého kráľa „*poviazali okovami a odviekli do Babylona*„, ich vtedajšieho hlavného mesta. V tejto situácii sa kráľ spamätal a „*uchádzal sa o priazeň Hospodina, svojho Boha, a veľmi sa pokoril pred Bohom svojich otcov. Keď sa k nemu modlil, on vypočul jeho úpenie a priviedol ho späť do Jeruzalema, do jeho kráľovstva. Vtedy Menašše spoznal, že Hospodin je Boh*„, [2. Paralipomenon 33,11-13](#). Toto pozoruhodné pokánie prišlo však príliš neskoro a nemohlo zachrániť kráľovstvo pred ničivým vplyvom dlhoročnej modloslužby. Mnohí z tých, ktorí sa potkli a padli, už nikdy nevstali.

Medzi tými, ktorých život formovalo ovzdušie osudného odpadnutia Menaššeho, bol aj vlastný kráľov syn, ktorý nastúpil na trón ako dvadsaťdvaročný. O kráľovi Amónovi čítame: „*Chodil po všetkých cestách, po ktorých chodil jeho otec, a slúžil modlám, ktorým slúžil jeho otec, a klaňal sa im. Opustil Hospodina, Boha svojich otcov*„, [2. Kráľov 21,21.22](#). „*Pred Hospodinom sa však nepokoril, ako sa pokoril jeho otec Menašše, ba Amón rozmnožil viny*„, Tento bezbožný kráľ však nevládol dlho. O dva roky po nástupe na trón ho v paláci zavraždili jeho služobníci. „*Namiesto neho ustanovil ľud krajiny za kráľa jeho syna Joziáša*„, [2. Paralipomenon 33,23.25](#).

Nástupom Joziáša na trón, na ktorom bude vládnuť tridsaťjeden rokov, začala oživovať nádej tých, ktorí úprimne verili, že úpadok kráľovstva sa zastavil, pretože nový kráľ, hoci len osemročný, sa bojí Boha a od začiatku „*robil to, čo je správne v očiach Hospodinových; chodil celkom po cestách svojho otca Dávida a neodklonil sa ani naľavo, ani napravo*„, [2. Kráľov 22,2](#). Hoci sa narodil ako syn bezbožného kráľa a nebol bez pokušenia nasledovať svojho otca a hoci mal len málo poradcov, ktorí ho podporovali na správnej ceste, Joziáš zostal verný Bohu Izraela. Keďže rôzne bludy minulých pokolení mu boli výstrahou, rozhodol sa konať to, čo je správne a neupadnúť do bahna hriechu a poníženia, do ktorého upadol jeho

[205]

otec i starý otec. „*Neodklonil sa ani naľavo, ani napravo.*“, Ako človek v zodpovednom postavení rozhodol sa žiť poslušne podľa Božích rád, určených vládcom Izraela, čím sa stal dobrým nástrojom v Božej ruke.

[206] Úprimní Júdejci si už mnoho rokov predtým, ako začal vládnuť Joziáš, kládli otázku, či Božie zasľúbenie oznámené v dávnych dobách Izraelcom sa môže vôbec niekedy splniť. Z ľudského hľadiska sa zdalo, že je takmer nemožné, aby sa Boží zámer s vyvoleným národom mohol uskutočniť. Odvrat od Boha v predošlých stáročiach postupom času len silnel. Príslušníci desiatich kmeňov boli rozohnaní medzi pohanmi. V pôvodnej vlasti zostal len kmeň Júda a Benjamin a podľa všetkého sa zdalo, že aj tie sa ocitli na pokraji mravnej a národnej záhuby. Proroci začali oznamovať úplné spustošenie ich krásneho mesta so Šalamúnovým chrámom, s ktorým spájali všetky svoje pozemské nádeje na dosiahnutie národnej slávy. Je vôbec možné, žeby Boh chcel zabudnúť na svoj slávnostný sľub, že vyslobodí tých, ktorí v neho veria? Môže zostatok verných dúfať v úsvit lepších čias, keď spravodlivých už tak dlho stíha prenasledovanie a svojvoľníkom sa darí?

Tieto tiesnivé otázky vyslovil prorok Habakuk. Keď hľadel na postavenie verných, mučivú starosť svojho srdca vyjadril volaním: „*Dokedy budem volať o pomoc, Hospodine, a ty nepočuješ? Kričať k tebe: Násilie! A nepomáhaš? Prečo mi dovoľíš hľadiet na krivdu a sám sa dívaš na trápenie? Zhuba a násilie predomnou; vzniká spor a škriepka povstáva. Preto je zákon neúčinný a právo sa nikdy nedostáva navrch, lebo nešľachetným obkľučuje spravodlivého, preto sa právo kriví.*“, [Habakuk 1,2-4](#).

Hospodin odpovedal na nárek svojich verných. Prostredníctvom svojho vyvoleného služobníka zjavil svoje odhodlanie potrestať neverný národ, ktorý slúžil pohanským bohom. Ešte za života tých, ktorí sa vtedy pýtali, čo ich čaká, Boh predivne usporiada záležitosti vládnuccich národov zeme a vyvýši Babylončanov. Títo Chaldejci, národ „*strašný a hrozný*“, náhle prepadnú Júdska ako Bohom povoláná metla ([Habakuk 1,7](#)). Poprední muži Júdska budú odvedení do Babylona ako zajatci. Júdske mestá a dediny, polia a záhrady budú spustošené; nič nebude ušetrené.

Habakuk sa pokorne sklonil pred zjavenou Božou vôľou vo viere, že aj týmto strašným súdom sa naplní Boží zámer s vyvoleným

ľudom. Preto zvolal: „Či ty, *Hospodine, nie si od večnosti, Bože môj, Svätý môj?*„. Keď sa potom veriacim okom poďíval do najbližšej nesľubnej budúcnosti a neochvejnou vierou sa chopil vzácných zasľúbení, ktoré zjavili lásku Boha svojim deťom, prorok dodal: „*My nezomrieme!*„, [Habakuk 1,12](#). Týmto vyznaním viery zveril seba i každého veriaceho Izraelca do rúk láskyplného Boha.

To však nebol jediný prejav Habakukovej pevnej viery. Keď pri istej príležitosti uvažoval o budúcnosti, povedal: „*Na svoju stráž si zastanem a postavím sa na baštu, ja budem striehnuť, aby som zbadal, čo mi bude hovoriť a čo odpovie na moju námietku. Hospodin mu odpovedal: Opíš videnie, a to zreteľne na dosky, aby ho čitateľ ľahko zrakom prebehol. Lebo videnie sa splní svojím časom, speje ku koncu a nesklame; keby sa zdržalo, čakaj naň, lebo určite sa splní, nebude meškať. Nadutý nemá v duši pokoja, ale spravodlivý zo svojej viery bude žiť*„, [Habakuk 2,1-4](#).

Tá istá viera, ktorá Habakukovi a všetkým úprimným a spravodlivým v dňoch ťažkej skúšky dávala silu, aj dnes pomáha Božiemu ľudu. Veriaci kresťan sa má aj v najtísnivejších chvíľach a za najťažších okolností celou dušou primknúť k Zdroju všetkého svetla a moci. Viera v Boha mu každodenne posilní dôveru a odvalu. „*Spravodlivý zo svojej viery bude žiť*„. Ak človek slúži Bohu, nemusí malomysel'nieť, nemusí sa báť, nemusí váhať. Hospodin vrchovato splní očakávanie tých, ktorí v neho veria a obdaruje ich potrebnou múdrosťou.

Apoštol Pavol celkom jasne svedčí, že Boh sa všestranne postará o každého pokušením stiesneného človeka. Apoštol dostal Božie uistenia: „*Stačí ti moja milosť, lebo sila sa dokonale prejavuje v slabosti*„. Skúšaný Boží služobník vd'áčne a v plnej dôvere odpovedal: „*Preto sa budem najradšej chváliť svojimi slabosťami, aby vo mne prebývala Kristova sila. Preto mám záľubu v slabostiach, v hanobení, v núdzi, v súženiach, v prenasledovaniach a v úzkosti pre Krista. Lebo keď som slabý, vtedy som mocný*„, [2. Korint'anom 12,9.10](#).

Vieru, o ktorej svedčili proroci a apoštolovia, potrebujeme v sebe posilňovať a rozvíjať. Je to viera, ktorá si privlastňuje Božie zasľúbenia a očakáva záchranu vtedy a tak, kedy a ako to za najvhodnejšie uzná Boh. Spoločlivé prorocké slovo sa nakoniec splní pri slávnom advente nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista ako Kráľa

[207]

kráľov a Pána pánov. Čas čakania sa môže zdať príliš dlhý, môžu nás tiesniť nepriaznivé okolnosti, ba môže cestou padnúť ne jeden z tých, ktorým sme dôverovali. My však s prorokom, ktorý sa v dobe nebývalého odpadnutia vyvoleného ľudu od Boha snažil povzbudiť Júdejcov, smieme v neochvejnej viere vyhlásiť: „*Hospodin je vo svojom svätom chráme. Zmlkni pred ním celá zem!*“, [Habakuk 2,20](#). Majme vždy na zreteli potešujúce posolstvo: „*Lebo videnie sa splní svojím časom, speje ku koncu a – nesklame; keby sa zdržalo, čakaj naň, lebo určite sa splní – nebude meškať...* Spravodlivý zo svojej viery bude žiť!“, [Habakuk 2,3.4](#).

[208]

„*Videl som tvoje dielo, Hospodine.
Oživ ho v najbližších rokoch.
V najbližších rokoch urob ho známym,
v hneve pamätaj na zľutovanie!*“

*Boh prichádza od Témanu
a Svätý z vrchov Páran.
Jeho veleba zakryla nebesá
a zem je plná jeho chvály.
On žiari ako svetlo,
lúče mu z ruky šľahajú
a tým je zahalená jeho moc.
Pred jeho tvárou kráča mor
a vzápätí mu ide nákaza.
Zastane, premeriava zem,
pozrie a pohne národmi.
Rozpadnú sa večné vrchy,
sklonia sa odveké kopce;
jemu patria cesty večnosti...
Vyjdeš na pomoc svojmu ľudu,
na pomoc svojmu pomazanému...*

*Hoci figovník nekvitne
a ovocia niet na viničoch,
a sklame úroda olív,
polia nedodajú potravu,
ulúpené sú ovce z košiara*

*a dobytka nieto v stajniach,
ja radovať sa budem v Hospodinovi,
a jasat' v Bohu mojej spásy.
Hospodin Pán je moja sila.,,*

[Habakuk 3,2-6.13.17-19.](#)

Habakuk nezostal sám, kto prinášal posolstvo jedinečnej nádeje a budúceho víťazstva, no aj neodkladného súdu. Za Joziášovej vlády počul Hospodinovo slovo aj Sofoniáš. Bola to jasná reč o následkoch trvalého odpadnutia od Boha, ktorá upozorňovala pravú cirkev, aká slávna budúcnosť ju čaká. Sofoniášove proroctvá o súde, ktorý postihne Júdsko, možno v plnom rozsahu vzťahovať na súdy, ktoré postihnú vzdorovitý svet v čase Kristovho druhého adventu:

*„Blízko je veľký deň Hospodinov,
blízko a veľmi sa náhli.
Čuj, Hospodinov deň je trpký;
kričať v ňom bude hrdina.*

[209]

*Dňom prchkosti bude ten deň,
dňom súženia a tiesne,
dňom trosiek a pustošenia,
dňom tmy a temnoty,
dňom oblakov a mrákoty,
dňom trúbenia a vojnového kriku
proti opevneným mestám,
proti vysokým cimburiam.,,*

[Sofoniáš 1,14-16.](#)

„Úzkosťou zovriem ľudí a budú chodiť ako slepi, lebo zhrešili proti Hospodinovi. Ich krv bude vyliatá ako prach... ani ich striebro a zlato ich nebude môcť zachrániť. V deň prchkosti Hospodinovej v plameňoch jeho žiarlivosti celá zem bude strávená. Lebo úplný a náhly koniec pripraví všetkým obyvateľom zeme., [Sofoniáš 1,17.18.](#)

*„Zhromaždite sa a zíd'te sa,
vy, národ bez hanby!
Prv ako sa stane, čo je určené*

*a váš deň odletí ako pleva;
 prv ako príde na vás páľava hnevu Hospodinovho,
 prv ako príde na vás deň hnevu Hospodinovho,
 hľadajte Hospodina, všetci pokorní zeme,
 ktorí plníte jeho nariadenia.
 Hľadajte spravodlivosť,
 hľadajte pokoru,
 azda sa ukryjete
 v deň hnevu Hospodinovho.,,*

Sofoniáš 2,1-3.

*„V tom čase sa porátam so všetkými tými, ktorí ťa ponižovali;
 krívajúcich zachránim, rozptýlených zhromaždím a ich hanbu zmením
 na chválu a dobré meno na celej zemi. V tom čase vás privediem,
 keď vás zhromaždím, lebo chcem vás priviesť k chvále a cti medzi
 všetkými národmi zeme, keď pred vašim zrakom zmením váš údel –
 hovorí Hospodin.,* **Sofoniáš 3,19.20.**

*„Zaplesaj, dcéra Sion, zvučne pokrikuj, Izrael,
 raduj sa a jasaj celým srdcom,
 dcéra Jeruzalema!
 Hospodin odňal rozsudky nad tebou,
 odvrátil tvojich nepriateľov.*

[210] *Hospodin, kráľ Izraela,
 je uprostred teba,
 nebudeš sa už báť zlého.*

*V ten deň povedia Jeruzalemu:
 Neboj sa, Sion,
 nech neochabnú tvoje ruky!
 Hospodin, tvoj Boh, je uprostred teba
 ako zachraňujúci hrdina.
 On radostne zaplesá nad tebou
 obnoví ťa v svojej láske,
 bude s plesaním jasat' nad tebou.,,*

Sofoniáš 3,14-17.

Potláčaný no napriek tomu silný vplyv posolstiev o babylonskom zajatí významne pripravil cestu k náprave, ktorá sa uskutočňovala v osemnástom roku Joziášovej vlády. Toto obnovné hnutie, ktoré na určitý čas odvrátilo hrozivé súdy, začalo celkom nečakane objavením a skúmaním časti Písma svätého, ktorá sa záhadne stratila.

Keď sa takmer pred storočím za Chizkíju slávil veľkonočné sviatky, bolo rozhodnuté, aby kňazi každý deň verejne čítali ľudu z knihy zákona. Blahodarnosť Chizkíjovej vlády možno prisúdiť práve zachovávaní ustanovení, ktoré zaznamenal Mojžiš v knihe zmluvy a ktoré tvoria časť Piatej knihy Mojžišovej. Menašše však tieto ustanovenia opovážlivo prestupoval a práve za jeho vlády sa hrubou nedbalosťou v chráme uložený opis knihy zákona stratil. Ľud bol potom na dlhé roky bez smerníc Božieho zákona.

Pri rozsiahlych opravách podľa plánu kráľa Joziáša na záchranu posvätnej stavby veľký kňaz Chilkija našiel stratený rukopis v chráme, ktorý ako vzácny zvitok odovzdal učenému pisárovi Šáfanovi. Ten ho po prečítaní odniesol kráľovi a rozpovedal mu, ako sa kniha našla.

Joziáš bol hlboko dojatý, keď počul prvýkrát čítať napomenutia a výstrahy zaznamenané v tomto rukopise. Nikdy predtým si neuvedomil, ako jednoducho a jasne predložil Hospodin Izraelcom „*život i smrť, požehnanie i kliatbu*„ (5. Mojžišova 30,19) a ako často ich napomínal, aby sa rozhodli ísť cestou života, a tak sa stali chválou na zemi, požehnaním pre všetky národy. Mojžiš napomínal Izraelcov: „*Bud' te mocní a udatní, nebojte sa, ani sa ich nel'akajte, lebo Hospodin, tvoj Boh, kráča s tebou; nenechá a neopustí t'a!*„ 5. Mojžišova 31,6.

V knihe sú mnohé uistenia, že Boh je do krajnosti ochotný urobiť všetko pre spásu tých, ktorí mu bezvýhradne veria. Ako ich vyslobodil z egyptského otroctva, tak sa postará o to, aby mohli bývať v zasl'úbenej krajine a aby sa stali národom, ktorý povedie ostatné národy zeme.

[212] V knihe boli okrem povzbudení ponúknutých ako odmena za poslušnosť aj proroctvá o súdoch za neposlušnosť. Keď kráľ počul slová vnuknuté Duchom Svätým, spoznal, že v knihe opísané pomery sa veľmi podobajú situácii v jeho kráľovstve. Keď počul prorocký opis toho, ako sa Izrael odvrátil od Boha, užasol nad jasným oznámením, že deň pohromy príde rýchlo a nemožno mu uniknúť. Reč bola jasná a zmysel slov bol neomylný. Záverečné zhrnutie rukopisného zvitku o tom, čo Boh pre Izrael urobil a čo prinesie budúcnosť, bolo dvojnásobne jasné. Mojžiš pred celým Izraelom vyhlásil:

*„Nebesá, naslúchajte, ja prehovorím,
zem, počúvaj na reč mojich úst.
Nech sprýchne ako dážď moje naučenie,
nech moja reč padá ako rosa,
ako tichý dážď na zeleň,
ako lejaky na pažiť.
Lebo ja hlásam meno Hospodinovo;
vzdajte česť nášmu Bohu!
On Skalou,
dokonalé je dielo jeho,
lebo všetky jeho cesty sú správne.
Je Bohom verným a nie vierolomným,
on spravodlivý je a priamy.,,*

[5. Mojžišova 32,1-4.](#)

*„Rozpomeň sa na dávne časy,
uvažuj o rokoch starých pokolení,
spytuj sa svojho otca, a oznámi ti,
svojich starcov a povedia ti!
Keď Najvyšší pridel'oval dedičstvá národom,
keď rozdel'oval synov ľudských,
určoval hranice národom
podľa počtu Izraelcov.
Lebo Hospodinovým podielom bude jeho národ.
Jákob je jeho údelným vlastníctvom.
Našiel ho v puste krajine,
kde nevzhl'adná divočina vyje,*

*ujal sa ho, staral sa oň,
chránil si ho ako zrenicu oka.,,*

5. Mojžišova 32,7-10.

*Izrael však „zavrhol Boha, ktorý ho utvoril,
a opovrhol Skalou svojho spasenia.
Hnali ho k žiarlivosti cudzími bohmi,
ohavnosťami ho dráždili.
Obetovali démonom, ktorí nie sú Bohom,
božstvám, ktoré nepoznali,
novým božstvám, ktoré nedávno prišli,*

ktorých sa vaši otcovia nebáli.

[213]

*Zanedbal si Skalu, ktorá ťa zrodila,
zabudol si na Boha, ktorý ťa splodil.*

*Videl to Hospodin a vo svojom hneve
zavrhol svojich synov a dcéry
a povedal: Skryjem si tvár pred nimi,
uvidím, ako sa to s nimi skončí,
lebo sú zvráteným pokolením
a nevernými deťmi.*

*Hnali ma k žiarlivosti tým, ktorý nie je Boh,
dráždili ma svojimi ničomnými modlami.
Ja ich poženiem k žiarlivosti tým, čo nie je ľud,
bláznivým národom ich rozdráždim...*

*Nahromadím na nich pohromy,
vystriel'am svoje šípy na nich,
na hladom zoslabnutých
a zožieraných nákazou...*

*Lebo sú bezradným národom
a niet v nich chápanosti.
Keby boli múdri, pochopili by to,
porozumeli by, ako sa to s nimi skončí.
Ako by mohol jeden prenasledovať tisíc ľudí
a dvaja na útek zahnať desať tisíc ľudí?*

*Iba ak by ich predala ich Skala
 a Hospodin ich vydal napospas!
 Lebo ich skala nie je ako naša Skala,
 to môžu posúdiť aj naši nepriatelia...
 Či nie je to skryté u mňa,
 zapečatené v mojich pokladniciach?
 Mne patrí pomsta i odplata
 pre dobu, keď sa im zakolíše noha,
 lebo deň ich záhuby je blízko
 a rýchlo sa blíži to, čo má prísť’.,,*

[5. Mojžišova 32,15-
 21.23.24.28-31.34.35.](#)

Z týchto a podobných miest Písma sa mohol Joziáš dozvedieť, ako Boh miluje svoj ľud a ako nenávidí hriech. Keď kráľ čítal proroctvo o rýchlom súde nad tými, ktorí zotrávajú v odboji, obával sa o budúcnosť. Zvrátenosť Júdejcov bola veľká. Aký bude teda následok ich pretrvávajúceho odpadnutia?

[214] V predošlých rokoch nebol kráľ ľahostajný k rozšírenému modlárstvu. „V ôsmom roku svojej vlády, ešte ako mladík,, sa zasvätil Božej službe. O štyri roky neskôr sa ako dvadsaťročný úprimne snažil zbaviť ľud pokušenia tým, že „začal očisťovať Júdsko a Jeruzalem od výšin, ašér, tesaných a liatych modiel. Za jeho prítomnosti zrúcali oltáre Baalov a posekali kadidlové oltáre, ktoré boli hore na nich. Ašéry, tesané a liate modly rozdrvil, rozomlel a roztrúsil na hroby tých, ktorí im obetovali. Kosti kňazov spálil na oltároch, a tak očistil Júdsko a Jeruzalem.,, [2. Paralipomenon 34,3-5.](#)

Mladého vládcu však neuspokojilo to, čo vykonal v Júdsku; rozhodol sa to vykonať aj v tých častiach Palestíny, kde predtým žilo desať izraelských kmeňov, z ktorých tu teraz zostal len nepatrný zvyšok. V Písme čítame, že očistil okolie miest „Menaššeho, Efrajima, Šimeóna až po Naftáliho,,. Do Jeruzalema sa vrátil, len keď prešiel celou touto spustošenou krajinou a „zbúral oltáre a ašéry, tesané modly rozbil na márne kusy, vysekal všetky kadidlové oltáre na celom území Izraela.,, [2. Paralipomenon 34,6.7.](#)

Tak sa Joziáš od svojej mladosti snažil vplyvom svojho kráľovského postavenia zvelebiť zásady svätého Božieho zákona. Keď mu teraz pisár Šáfan čítal z knihy zákona, kráľ v tomto zvitku poznal

zdroj múdrosti a mocnú oporu pri náprave, ktorú chce v krajine uskutočniť. Preto sa rozhodol, že sa bude správať podľa jej rád a urobí všetko preto, aby ľudia oboznámili s jej učením. Bude ich viesť k tomu, aby sa v nich rozhojňovala úcta a láska k nebeskému zákonu.

Dala sa však potrebná náprava vôbec uskutočniť? Izrael došiel takmer na pokraj Božej trpezlivosti. Hospodin čoskoro zasiahne a potresce tých, ktorí znesvätili jeho meno. Boží hnev proti ľudu sa už prejavil. Rozžialený a prestrašený Joziáš si roztrhol rúcho a v duchovnej tiesni sa sklonil pred Hospodinom a prosil ho o odpustenie hriechov národa.

V tom čase žila v blízkosti jeruzalemského chrámu prorokyňa Chulda. Kráľ, ktorého tiesnili nepriaznivé predtuchy, si na ňu spomenul a rozhodol sa, že sa jej prostredníctvom spýta Hospodina, čo by mal podľa svojich možností ako kráľ urobiť v záujme záchrany blúdiacich Júdejcov, ktorí sa dostali na pokraj záhuby.

Pre vážnosť situácie a z úcty k prorokyni sa rozhodol vyslať k nej ako poslov vybraných popredných mužov kráľovstva. Povedal im: *„Chod' te sa dopýtať Hospodina ohľadom mňa, ohľadom ľudu a celého Júdska na slová tejto nájdenej knihy. Ved' veľký musí byť Hospodinov hnev, ktorý vzplanul proti nám preto, že naši otcovia neposlúchali slová tejto knihy a neplnili, čo je v nej napísané,„* [2. Kráľov 22,13](#).

[215]

Hospodin prostredníctvom Chuldy Joziášovi odkázal, že záhubu nemožno odvrátiť; aj keby sa ľudia teraz pred Hospodinom pokorili, trestu už neuniknú. Dlhodobo páchané zlo im natoľko ochromilo zmysly, že by ho znova začali páchať, ak by ich trest teraz nestihol. Prorokyňa povedala: *„Povedzte mužovi, ktorý vás ku mne poslal: Takto vraví Hospodin: Privediem pohromu na toto miesto a na jeho obyvateľov, všetko, o čom hovorí kniha, ktorú prečítal júdsky kráľ, pretože ma opustili a kadili iným bohom, aby ma tak popudzovali každým činom svojich rúk. Preto vzplanul môj hnev proti tomuto miestu a nezhasne,„* [2. Kráľov 22,15-17](#).

Hospodin uznal kajúcnu pokoru kráľovho srdca, ktorú prejavil v žiadosti o odpustenie a milosť a poslal mu posolstvo: *„Pretože sa obmäkčilo tvoje srdce a pokoril si sa pred Hospodinom, keď si počul, čo som vyriekol proti tomuto miestu a jeho obyvateľom – že totiž bude púšťou a kliatbou, že si roztrhol svoje šaty a plakal si*

predo mnou, a ja som t'a vypočul – znie výrok Hospodinov. Preto t'a pripojím k tvojim otcom, budeš pochovaný do svojho hrobu v pokoji a tvoje oči neuvidia všetku pohromu, ktorú privediem na toto miesto., [2. Kráľov 22,19.20.](#)

Kráľ musí budúce udalosti prenechať Bohu. Hospodinovo večné rozhodnutie nezmení. Hospodin však pri oznamovaní odvetných súdov nevyhlásil možnosť pokánia a nápravy. Joziáš, ktorý v tom spoznal Božiu ochotu milostivo zmierniť svoje súdy, sa rozhodol urobiť všetko na uskutočnenie dôkladnej nápravy. Hneď teda zvolal veľké zhromaždenie, na ktoré pozval predstaviteľov Jeruzalema a Júdska, ako aj ľud. Na nádvorí chrámu sa teda kňazi a levíti stretli s kráľom.

Tomuto veľkému zhromaždeniu sám kráľ prečítal *„všetky slová knihy zmluvy, ktorá sa našla v dome Hospodinovom.,* [2. Kráľov 23,2.](#) Pri čítaní bol vládca hlboko dojatý a svoje poslanstvo predniesol znepokojeným a uboleným srdcom. Prečítané slová sa hlboko dotkli aj jeho poslucháčov. Presila citu prejavená na tvári kráľa, závažnosť poslanstva a hrozba prichádzajúceho súdu – to všetko na prítomných tak zapôsobilo, že mnohí sa rozhodli pripojiť sa ku kráľovi a spolu s ním prosiť o odpustenie.

[216] Joziáš potom vyzval popredných mužov i ľud, aby sa pred Hospodinom slávnostnou zmluvou zaviazali, že sa všetci vynasnažia dosiahnuť rozhodujúci obrat. *„Potom si kráľ stal k stĺpu a uzavrel zmluvu pred Hospodinom, že bude nasledovať Hospodina, zachovávať jeho príkazy, jeho svedectvá i jeho ustanovenia celým srdcom a celou dušou na splnenie slov zmluvy, zapísaných v onej knihe.,* Tak jednoznačnú odpoveď kráľ ani neočakával. *„Všetok ľud sa pripojil k zmluve.,* [2. Kráľov 23,3.](#)

Kráľ pri následnej náprave dbal o odstránenie každej zostávajúcej stopy po modlárstve. Zdalo sa, že zvyklosti okolitých národov sa dlhodobým zhubným vplyvom v ľude natoľko zakorenili, že nebolo v ľudskej moci odstrániť všetky stopy modlárskeho uctievania sôch a obradov. Joziáš však vytrval vo svojom úsilí očistiť krajinu. Modloslužbu prísne trestal, dal *„pozabíjať všetkých výšinových kňazov,... vyvolávačov duchov a vedomcov, aj teráfim, modly a všetky ohavnosti, ktoré bolo vidieť v júdskej krajine a v Jeruzaleme, aby splnil slová zákona, napísané v knihe, ktorú našiel kňaz Chilkija v dome Hospodinovom.,* [2. Kráľov 23,20-24.](#)

Keď sa pred stáročiami kráľovstvo rozdvojilo, Nebátov syn Járobeám sa opovážlivo postavil proti Bohu, ktorému Izrael slúžil, a chcel odvrátiť ľud od bohoslužby v jeruzalemskom chráme k novým spôsobom uctievania Boha, a preto postavil neposvätený oltár v Bételi. Pri zasväcovaní tohto oltára, kde v ďalších rokoch mnohí podľa modlárskeho zvyklostiam, náhle sa z Júdska objavil Boží muž, ktorý toto rúhavé počínanie odsúdil. Postavil sa proti oltáru a zvolal: *„Oltár, oltár! Takto vraví Hospodin: Narodí sa syn domu Dávidovmu menom Joziáš a ten bude obetovať na tebe kňazov z výšin, ktorí kadievajú na tebe. Aj ľudské kosti bude páliť na tebe.,* [1. Kráľov 13,2](#). Tieto slová sprevádzalo znamenie, že ide o slovo Hospodinovo.

Keď kráľ Joziáš o tri storočia neskôr pri náprave, ktorú uskutočňoval v krajine, prišiel aj do Bétela, kde stál tento starý oltár, prorocké slová, adresované pred mnohými rokmi Járobeámovi, sa teraz doslova splnili.

„Oltár v Bételi, výšinu, ktorú zriadil Járobeám, syn Nebátov, ktorý Izraelcov zviadol na hriech, aj ten oltár a výšinu rozbúral. Výšinu spálil, rozdrvil ju na prach a ašéru spálil. Keď sa Joziáš obrátil a uzrel tam hroby, ktoré boli na vrchu, dal vybrať kosti z hrobov a spálil ich na oltári. Tak ho poškrvrnil podľa slova Hospodinovho, ktoré ohlásil Boží muž, ktorý predpovedal tie veci. Potom sa opýtal: Čo je to tam za pomník, na ktorý sa dívam? Miestni ľudia mu vysvetlili: Je to hrob Božieho muža, ktorý prišiel z Júdska a ohlásil tie veci, ktoré si vykonal s oltárom v Bételi. Nato povedal: Nechajte ho na pokoji. Nech nik nepohne jeho kosti. A tak zachránil jeho kosti i s kosťami proroka, ktorý prišiel zo Samárie., [2. Kráľov 23,15-18](#).

Na južných svahoch Olivového vrchu, oproti majestátnemu chrámu Hospodinovmu na vrchu Mórija, boli oltáre a sochy, ktoré tam na obveselenie svojich modloslužobných žien postavil Šalamún. (Pozri [1. Kráľov 11,6-8](#).) Po celé tri storočia stáli na vrchu veľké znetvorené sochy ako nemí svedkovia odpadnutia najmúdrejšieho izraelského kráľa. Joziáš dal aj tie zvať a zničiť.

Kráľ potom všemožne utvrdzoval vieru Júdejcov v Boha ich otcov tým, že usporiadal veľkú veľkonočnú slávnosť podľa ustanovenia v knihe zákona. Povolání služobníci urobili prípravy a v najvýznamnejší deň slávnosti bolo prinesených mnoho obetí. *„Lebo taká pascha sa nesvätila od čias sudcov, ktorí spravovali Izrael,*

[217]

ani po všetky časy izraelských a júdskych kráľov,, 2. Kráľov 23,22. Hoci Joziášova horlivosť bola Bohu milá, nijako nemohla napraviť hriechy minulých pokolení práve tak, ako ani zbožnosť kráľových nasledovníkov nemohla odvieť mnohých od modlárstva a priviesť ich k uctievaniu pravého Boha.

Po tejto veľkonočnej slávnosti vládol Joziáš ešte vyše desať rokov. Keď mal tridsať deväť rokov, zomrel v boji proti egyptským vojskám *„a pochovaný bol v otcovských hrobach. Celé Júdsko a Jeruzalem trúchlili za Joziášom. Jeremiáš zložil trúchlospev o Joziášovi a až podnes všetci speváci a speváčky spievajú vo svojich trúchlospevoch o Joziášovi. Urobili to pravidlom pre Izrael. Poznačené sú v Žalospetroch,, 2. Paralipomenon 35,24.25. Až do Joziáša „nebolo pred ním kráľa, ktorý by sa bol tak obrátil k Hospodinovi celým srdcom, celou dušou a všetkou silou podľa celého zákona Mojžišovho. Ani po ňom nepovstal jemu podobný. Hospodin však jednako neupustil od svojho veľkého páľčivého hnevu... pre všetko to popudzovanie, ktorým ho dráždil Menašše,, 2. Kráľov 23,25.26. Rýchlo sa blížila chvíľ a úplnej záhuby Jeruzalema, keď budú obyvatelia krajiny ako zajatci odvečení do Babylona, kde budú spoznávať to, čo nechceli poznať za priaznivejších okolností.*

Prorok Jeremiáš patril medzi tých, ktorí verili, že Joziášovo nápravné úsilie prinesie ovocie trvalého duchovného ozdravenia. Hospodin povolal Jeremiáša k prorockej službe už ako chlapca v trinástom roku Joziášovho panovania. Pre svoj lévijský pôvod, ktorý ho predurčoval na kňazské poslanie, bol Jeremiáš od detstva pripravovaný na svätú službu. V šťastných rokoch priprav si Jeremiáš sotva uvedomoval, že je od narodenia určený byť „národom za proroka„. Keď prišlo Božie povolanie, uvedomil si svoju nehodnosť. „Ach, Pane, Hospodine, ved' neviem hovoriť, lebo som primladý„, [Jeremiáš 1,5.6.](#)

Boh videl, že mladý Jeremiáš zostane svojmu poslaniu verný a správnu vec bude obhajovať proti každému odporu. V detstve prejavená vernosť sa teraz mala osvedčiť pod bremenom zodpovedností a Jeremiáš sa mal prejaviť ako dobrý vojak kríža. Boh prikázal svojmu vyvolenému poslovi: „*Nehovor: Som primladý, ale choď, ku komukoľvek ťa pošlem, a hlásaj všetko, čo ti rozkážem! Neboj sa ich, lebo ja som s tebou, aby som ťa vyslobodil...Ty si podpáš bedrá, povstaň a hovor im všetko, čo ti prikážem. Nemaj strach pred nimi, aby som ti ja nenahnal strachu pred nimi. Ved' dnes som ťa urobil opevneným mestom, železným stĺpom, bronzovou hradbou proti celej krajine, proti kráľom Júdu a jeho kniežatám, proti jeho kňazom a ľudu krajiny. A budú brojiť proti tebe, ale nepremôžu ťa, lebo ja som s tebou – znie výrok Hospodinov – aby som ťa vyslobodil„*, [Jeremiáš 1,7.8.17-19.](#)

Ako svedok pravdy a spravodlivosti mal Jeremiáš štyridsať rokov slúžiť národu. Svojím životom a povahou mal byť v čase neslýchaného odpadnutia vzorom a príkladom uctievania jediného pravého Boha. Počas krutého obliehania Jeruzalema mal byť Hospodinovým hovorcom. Mal predpovedať pád Dávidovho domu i zničenie nádherného Šalamúnovho chrámu. Keď bude pre svoje smelé výroky uväznený, ďalej bude verejne karhať hriechy páchané na najvyšších miestach krajiny. Nakoniec ako zosmiešňovaný, znenávidený a

Ľud' mi zavrhnutý musí byť svedkom doslovného splnenia vlastných prorociev o hroziacom súde a spoločne bude smútiť i trpieť nad spustošením odsúdeného mesta.

[219] Počas všeobecnej pohromy, ktorá stíhala národ, Jeremiáš smel napriek vtedajším bolestným výjavom zahliadnuť scény budúcej slávy, keď Boží Ľud bude z nepriateľskej krajiny vykúpený a vráti sa na Sion. Predvídal dobu, keď Hospodin obnoví svoju zmluvu s nimi. *„Ich duša bude ako zavraždená záhrada a nebudú viac chradnúť“*, Jeremiáš 31,12.

O svojom povolaní k prorockej službe Jeremiáš napísal: *„Vtedy Hospodin vystrel ruku a dotkol sa mi úst. Potom mi Hospodin povedal: Pozri, dal som ti do úst svoje slová. Pozri sa, dnes som ťa ustanovil nad národmi a kráľovstvami, aby si vytrhával a rúcal, hubil a búral, aby si staval a sadil“*, Jeremiáš 1,9.10.

Vďaka Bohu za slová *„staval a sadil“*! Tieto výrazy naplnili Jeremiáša istotou, že Boh chce uzdravovať a liečiť. Jeho budúce posolstvá budú veľmi závažné. Smelo bude oznamovať posolstvo o rýchlych súdoch. Od rovín Sineára sa *„rozpúta pohroma na všetkých obyvateľov tejto krajiny... Vyhlásim svoje súdy nad nimi za všetko ich zlo, lebo ma opustili“*, Jeremiáš 1,14.16. Prorok však bude musieť k tomuto posolstvu pripojiť aj uistenie o odpustení všetkým, ktorí prestanú páchať neprávosti.

Jeremiáš sa ako rozvážny staviteľ od samého začiatku svojho životného diela snažil povzbudzovať júdskeho mužov, aby stavali hlboké a široké základy svojho duchovného života tým, že sa pred Bohom bezvýhradne pokoria. Dlhú dobu totiž stavali z materiálu, ktorý neskôr apoštol Pavol prirovnal k drevu, senu a slame, a sám Jeremiáš ho označil za trosku. O vzdorovitom národe Jeremiáš povedal: *„Menujú ich odpadkovým striebrom, lebo Hospodin ich zavrhol“*, Jeremiáš 6,30. Teraz boli vyzvaní, aby začali stavať rozvážne a trvácne, naveky, aby odvrhli smeti odpadlivity a nevery a ako stavebný materiál pri budovaní základov použili rýdze zlato, čisté striebro a drahé kamene – vieru, poslušnosť a dobré skutky – teda to, čo si svätý Boh jedine cení.

Boží Ľud dostal prostredníctvom Jeremiáša slovo Hospodinovo: *„Navráť sa, Odpadlica Izrael!... Moja tvár sa nebude mračiť na vás, lebo som milostivý – znie výrok Hospodinov – nebudem sa hnevať naveky. Len poznaj svoju vinu, že si sa spreneverila Hospodinovi,*

svojmu Bohu... Vráťte sa, odpadlí synovia! – znie výrok Hospodinov – lebo ja som vaším Pánom! Nazdal som sa, že ma budete volať Otcom a odo mňa sa neodvrátite. Vráťte sa, odpadlí synovia, vyliečim vás z vášho odpadliverstva!., Jeremiáš 3,12-14.19.22.

Okrem týchto pozoruhodných prosieb Boh oznámil svojmu zblúdlému ľudu spôsob, ako sa môže k nemu vrátiť. Majú povedať: „Pozri, my prichádzame k tebe, lebo ty si Hospodin, náš Boh! Naozaj, preludom sú kopce i hlučný zhon na vrchoch. Naozaj, v Hospodinovi našom Bohu je spása Izraela!... Ležíme vo svojej hanbe a prikrýva nás naša potupa, lebo sme zhrešili proti Hospodinovi, nášmu Bohu, my aj naši otcovia, od našej mladosti až po dnešný deň a nedbali sme na hlas Hospodina, svojho Boha., Jeremiáš 3,22-25.

[220]

Nápravou za Joziášovej vlády sa krajina síce zbavila modloslužobných oltárov, ale v srdci premnohých sa neudiala nijaká zmena. Semeno pravdy síce vzišlo, ale daný prísl'ub bohatej žatvy udusilo trnie. Ďalšie takéto odpadnutie by bolo už osudné; Hospodin chcel národ prebudiť, aby si hroziace nebezpečenstvo uvedomil. Len dôkaz vernosti Bohu im môže byť nádejou, že Hospodin ich prijme a požehná blahobytom.

Jeremiáš ich stále znova odkazoval na rady obsiahnuté v 5. knihe Mojžišovej. Viac než všetci ostatní proroci zdôrazňoval učenie Mojžišovho zákona a objasňoval, ako môžu národom i každému jednotlivcovi priniesť to najvyššie duchovné požehnanie. Prorok prosil: „Pýtajte sa na odveké chodníky; kde je cesta k dobru, choďte po nej, a nájdete odpočinok pre svoju dušu., Jeremiáš 6,16.

Jeremiáš sa pri istej príležitosti na Boží príkaz postavil k jednému z hlavných vchodov do mesta a tam upozorňoval na význam svätenia soboty. Keď že obyvateľom Jeruzalema hrozilo, že na posvätnosť soboty celkom zabudnú, museli vypočúť vážne varovanie, aby v ten deň nekonali nijakú svetskú prácu. Poslušnosť bola podmienkou, že sa splní prísl'ub Božieho požehnanie. Boh oznámil: „Ak budete naozaj počúvať na mňa, hovorí Hospodin, aby ste nevnášali bremená bránami tohto mesta v sobotný deň a aby ste svätili sobotný deň tak, aby ste nekonali v ňom nijakej práce, že budú vchádzať bránami tohto mesta králi i kniežatá, ktorí budú sedieť na stoličích Dávidovej voziac sa na vozoch a nesúc sa na koňoch, oni aj ich kniežatá, mužovia Júdovi a obyvatelia Jeruzalema a toto mesto bude stáť naveky., Jeremiáš 17,24.25.

Tento prísl'ub zdaru ako odmeny za vernosť sprevádzala predpoveď strašných súdov, ktoré postihnú mesto, ak sa jeho obyvatelia spreneveria Bohu a jeho zákonu. Ak neprijmú napomenutie, neposlúchnu Hospodina, Boha svojich otcov a nebudú zachovávať svätú sobotu, mesto zničí požiar.

Takto rozhodne zastával prorok zásady spravodlivého života zaznamenané v knihe zákona. Pomery v Júdsku boli však také, že žiaduca zmena k lepšiemu vyžadovala uskutočniť najrozhodnejšie opatrenia. Preto sa Jeremiáš tak naliehavo obracal na nekajúcnych.

[221] Volal: „*Preorte si úhor a nesejte do trnia!*“, „*Obmy si srdce od zla, Jeruzalem, aby si sa zachránil,*“, [Jeremiáš 4,3.14](#).

Veľmi mnohí však na výzvy k pokániu a k náprave nedbali. Po smrti dobrého kráľa Joziáša sa vládni predstavitelia národa spreneverili svojmu poslaniu a mnohých zviadli na scestie. Egyptský kráľ dal zosadiť Jóachaza a kráľom sa stal Joziášov starší syn Eliákim. Od začiatku Eliákimovho panovania mal Jeremiáš len slabú nádej, že svoju milovanú krajinu zachráni pred záhubou a ľud pred zajatím. Ľud napriek tomu nemal pokoj, keď kráľovstvu hrozila úplná záhuba. Tých, ktorí zostali Bohu verní, treba povzbudiť, aby vo svojom spravodlivom konaní vytrvali, a hriešnikov treba presvedčiť, aby prestali páchať neprávosti.

Rozhodná chvíľ a vyžadovala rúzne verejné vystúpenia. Hospodin prikázal Jeremiášovi, aby vystúpil na nádvorí chrámu a oslovil všetok ľud, ktorý sa vojde na nádvorie. Z posolstiev, ktoré dostal, nesmie vynechať ani slovo, aby hriešnici na Sione mali možnosť pozorne počúvať a opustiť cestu neprávosti.

Prorok poslúchol; postavil sa k dverám Pánovho domu a varovne i prosebne prehovoril. Z podnetu Všemohúceho vyhlásil:

„*Čujte slovo Hospodinovo, všetci Júdejci, ktorí prechádzate týmito bránami klaňať sa Hospodinovi. Takto vraví Hospodin, Boh Izraela: Napravte svoje cesty a činy, a dovolím vám bývať na tomto mieste. Nespoliehajte sa na takéto klamné slová: Chrám Hospodinov, chrám Hospodinov, chrám Hospodinov je toto! Ak naozaj napravíte svoje cesty a činy, ak si naozaj budete navzájom prisluhovať právo, ak nebudete utláčať cudzincov, siroty a vdovy, ani nevinnú krv prelievať na tomto mieste, ani za inými bohmi chodiť na vlastnú škodu, dovolím vám bývať na tomto mieste, v krajine, ktorú som dal vašim otcom od vekov až na veky,*“, [Jeremiáš 7,2-7](#).

Z uvedeného je zrejmé, ako Hospodin nerád tresce. Odkladom súdu dáva nekajúcnemu novú milosť. Ten, ktorý „*preukazuje milosť, právo a spravodlivosť na zemi*„ Jeremiáš 9,24 ROH); Jeremiáš 9,23 ECAV), túži po svojich zblúdilých deťoch a všemožne sa snaží naučiť ich správať sa podľa smerníc večného života. Viedol a vyviedol Izraelcov z otroctva, aby mu mohli slúžiť ako jedinému pravému, živému Bohu. Aj keď dlho blúdili, podľa ahli modlárstvu a jeho výstrahy zavrhlí, predsa teraz oznamuje svoju ochotu odložiť trest a poskytnúť im novú príležitosť na pokánie. Jasne hovorí, že hroziaci súd môže odvrátiť len dôkladná obroda srdca. V opačnom prípade im nepomôže ani viera, ani chrám s jeho bohoslužbou. Obrady a obete nemôžu človeka zbaviť hriechu. Napriek tomu, že sú Božím vyvoleným ľuďom, môže ich pred neodvratným následkom hriešneho spôsobu života zachrániť len obnova srdca a každodenného správania.

[222]

Tak sa stalo, že „*po júdskejších mestách a po uliciach Jeruzalema*„ bolo počuť Jeremiášov odkaz Júdovi: „*Počúvajte slová tejto zmluvy*„ – teda Hospodinove jasné prikázania, zaznamenané v posvätných spisoch – „*a plňte ich*„ Jeremiáš 11,6. Tak znelo Božie posolstvo, ktoré Jeremiáš vyhlásil, keď stál na nádvorí chrámu na začiatku Joakímovej vlády.

V posolstve bolo stručne všetko, čo Izrael prežil odvtedy, ako vyšiel z Egypta. Božia zmluva s Izraelom znela: „*Poslúchajte môj hlas a budem vaším Bohom a vy budete mojím ľuďom. Chod'te vždy po ceste, ktorou vám kážem ísť, aby sa vám dobre viedlo*„. Túto zmluvu nehanebne porušovali. Príslušníci vyvoleného národa „*neposlúchali a nenaklonili si uši, lež nasledovali zámary svojho zatvrdnutého srdca; obrátili sa mi chrbtom a nie tvárou*„ Jeremiáš 7,23.24.

Hospodin sa pýtal: „*Prečo odpadol tento ľud – Jeruzalem – v trvalej nevere?*„ Jeremiáš 8,5. Podľa slov proroka to bolo preto, že neposlúchli hlas Hospodina, svojho Boha, a odmietali sa napraviť. (Pozri Jeremiáš 5,3.) Prorok nariekal: „*Zhynula pravda a vymizla z ich úst*„ „*Aj bocian v povetrí pozná svoj čas, hrdlička, lastovička i žeriav dodržiavajú čas svojho príchodu, avšak môj ľud nepozná poriadok Hospodinov*„ „*Nemal by som ich zato potrestať? – znie výrok Hospodinov. Alebo nemám sa pomstiť na takomto ľude?*„ Jeremiáš 7,28; 7; Jeremiáš 9,9 (ROH); Jeremiáš 9,8 (ECAV).

Nastal čas hlbokého sebakúmania. Ľud mal ešte za vlády Joziáša nejaký dôvod na nádej. Teraz sa už za nich nemôže prihovárať, lebo padol v boji. Hriechy národa boli také závažné, že lehota na príhovor sa takmer skončila. Hospodin povedal: „*Keby aj sám Mojžiš a Samuel stáli predomnou, nebudem naklonený tomuto ľudu. Pošli ich odo mňa, nech odídu! A keď sa ťa opýtajú: Kam máme odísť? Odpovedz im: Takto vraví Hospodin: Kto patrí smrti, na smrť, kto patrí meču, pod meč, kto patrí hladu, do hladu, kto patrí zajatiu, do zajatia.*„ [Jeremiáš 15,1.2.](#)

[223] Odmietnutie Božieho láskyplného pozvania, ktoré im Hospodin teraz ponúka, uvalí na vzdorovitý národ súdy, ktoré pred storočím postihli severné kráľovstvo, Izrael. Posolstvo teraz znelo: „*Takto vraví Hospodin: Ak neposlúchnete a nebudete chodiť podľa môjho učenia, ktoré som vám predložil, a nebudete počúvať na slová mojich sluhov, prorokov, ktorých ustavične posielam k vám – akože ste ich neposlúchali – naložím s týmto domom ako so Šíлом a toto mesto urobím kliatbou pre všetky národy zeme.*„ [Jeremiáš 26,4-6.](#)

Tí, ktorí stáli na nádvorí chrámu a počúvali Jeremiášovu reč, dobre chápali zmienku o Šíle, ako aj o Éliho dobe, keď Filištínci prepadli Izrael a ukoristili truhlu zmluvy.

Éliho hriechom bol ľahostajný postoj voči tomu, čoho sa v posvätnom úrade dopúšťali jeho synovia, a že zľahčoval nepravosti, ktoré sa šírili v krajine. Jeho nerozhodnosť pri odstraňovaní týchto hriechov privolala na Izrael strašnú pohromu. Jeho synovia padli v boji a sám Éli prišiel o život. Božia truhla bola z Izraela odvezená a zahynulo tridsať tisíc ľudí. Také boli následky povolnosti. Hriech sa rozmáhal bez pokarhania a zábran. Hriešny Izrael márne dúfal, že prítomnosť posvätnej truhly môže byť zárukou ich víťazstva nad Filištíncami. Podobne aj za čias Jeremiáša obyvatelia Júdska verili, že prísny dodržiavaním Bohom ustanovených chrámových bohoslužieb sa vyhnú spravodlivým trestom za hriešny život.

Aké to poučenie pre tých, ktorí sú dnes zodpovední za dielo v Božej cirkvi! Aké vážne varovanie pred ľahostajnosťou voči nepravostiam, ktoré zneuctievajú Božiu pravdu! Kto chce byť strážcom Božieho zákona, nemal by sa spoliehať na to, že úcta verejne prejavená prikázaniam ho ochráni pred zásahom Božej spravodlivosti. Nikto by nemal odmietat' pokarhanie za spáchané zlo. Nikto by nemal obviňovať Božích služobníkov z prílišnej horlivosti, keď chcú

v zhromaždení zastaviť šírenie neprávosti. Boh, ktorý pozná oškľivosť hriechu, volá tých, ktorí chcú zachovávať jeho zákon, aby sa zriekli každej neprávosti. Neochota kajat' sa a poslúchať Boha má aj dnes podobne vážne následky, aké musel kedysi znášať Izrael. Je medza, za ktorou už Hospodin svoje súdy nemôže odkladať. Zničenie Jeruzalema za čias Jeremiáša je vážnou výstrahou pre dnešný Boží ľud, že rady a pokarhania, ktoré Pán prostredníctvom svojich služobníkov oznamuje, nemožno beztrestne prehliadať.

Jeremiášovo poslanstvo kňazom a ľudu vyvolalo u mnohých odpor. Pobúrene volali: „*Prečo si prorokoval v mene Hospodinovom: Tento dom bude ako Šílo a toto mesto tak spustne, že bude bez obyvateľ'ov? A všetok ľud sa zhŕkol k Jeremiášovi do domu Hospodinovho,* Jeremiáš 26,9. Kňazi, falošní proroci a ľudia sa nahnevane obrátili proti tomu, ktorý im nechcel hovoriť o príjemných veciach ani falošne prorokovať. Božie poslanstvo sa teda stretlo s pohrdaním a život Božieho služobníka bol ohrozený.

Keď sa o Jeremiášovej reči dopyčuli júdske kniežatá, hneď odišli z kráľovského paláca do chrámu, aby sa o veci dozvedeli na vlastné uši. „*Kňazi a proroci povedali kniežatám a všetkému ľudu: Tento muž je hoden smrti, lebo prorokoval proti tomuto mestu, ako ste počuli na vlastné uši,* Jeremiáš 26,11. Jeremiáš sa však smelo postavil pred kniežatá a ľud a povedal: „*Hospodin ma poslal prorokovať proti tomuto domu všetky slová, ktoré ste počuli. Teraz však polepšite svoje cesty a svoje skutky a počúvajte na slovo Hospodina, svojho Boha, a Hospodin oľutuje zlo, ktoré vyslovil proti vám. Ja som vo vašich rukách, urobte so mnou, čo uznáte za dobré a spravodlivé. Len vezmite na vedomie, že ak ma usmríte, uvalíte nevinnú krv na seba a na toto mesto i na jeho obyvateľ'ov, lebo Hospodin ma naozaj poslal k vám povedať vám verejne všetky tieto slová,* Jeremiáš 26,12-15.

[224]

Keby sa bol prorok zl'akol výhražného postoja mocných, jeho poslanstvo by nebolo malo nijaký účinok a sám mohol prísť o život. Vážne výstrahy, ktoré prorok smelo oznamoval, si medzi ľuďom vynútili úctu a naklonili mu aj kniežatá. Začali presviedčať a dokazovať nerozvážnosť ich unáhlených opatrení, ktoré chceli presadiť kňazi a falošní proroci. Slová kniežat našli odozvu v ľuďoch. Boh sa postaral o to, že sa našli obhajcovia jeho služobníka.

Aj starší Júdejci odporovali rozhodnutiu kňazov o Jeremiášovom osude. Poukázali na Micheáša, ktorý predpovedal súd nad Jeruzalemom slovami: „...*Sion bude zoraný na pole, Jeruzalem bude zrúcaninou a chrámový vrch zalesnenou výšinou. Či ho preto vydal na smrť júdsky kráľ Chizkíja a celý Júda? Či sa nebál Hospodina a nesnažil sa udobrit' tvár Hospodinovu, takže Hospodin ol'utoval zlo, ktorým im pohrozil? My však chceme uvalit' veľkú neprávost' na seba,* Jeremiáš 26,18.19.

Zásahom týchto vplyvných mužov prorok neprišiel o život, hoci mnohí z kňazov a falošných prorokov, ktorí nevedeli zničiť prorokove karhavé pravdy, by ho boli najradšej poslali na smrť pre poburovanie.

Od chvíle svojho nástupu do prorockej služby až do konca svojho pôsobenia bol Jeremiáš pred Júdom ako „pevný bronzový múr,, proti ktorému hnev človeka nezaváži. Hospodin vopred varoval svojho služobníka: „*Budú bojovať proti tebe, ale nepremôžu t'a, lebo ja som s tebou, aby som ti pomáhal a zachraňoval t'a – znie výrok Hospodinov. Vytrhnem t'a z rúk zlých ľudí a vykúpim t'a z moci násilníkov,* Jeremiáš 6,27; 15,20.21.

[225] Jeremiáš bol od prírody plachý a hanblivý; túžil po tichom a pokojnom živote v ústraní, kde by nemusel myslieť na trvalú neka-júcnosť svojho milovaného národa. Srdce mu tiesnila úzkosť nad pohromou, ktorú spôsobil hriech. Nariekal: „*Ó kiežby som mal na púšti pútnické prístrešie, aby som mohol opustiť svoj ľud a odísť od neho, lebo všetci sú cudzoložníkmi a zberbou zradcov. Napínajú si jazyky ako luk, lož a nie pravda vládne v krajine. Od jedného zla k druhému postupujú, ale mňa nepoznajú – znie výrok Hospodinov,* (ROH Jeremiáš 9,2.3 (ROH); Jeremiáš 9,1.2 (ECAV).

Krutý bol výsmech, ktorý musel prorok vytrpieť. Jeho citlivú dušu nadmieru ranili šípy výsmechu, ktorými naňho mierili tí, ktorí odmietali jeho varovné posolstvo a znevažovali jeho ustarostenosť o ich obrátenie. Vyhlásil: „*Bol som na výsmech celému môjmu ľudu, jeho posmešnou piesňou každý deň!*,, „*Som terčom posmechu celý čas, každý ma vysmieva.*,, „*Všetci, ktorí sú mi priateľmi, striehnu na môj pád. Azda sa dá zviest'; potom ho premôžeme a pomstíme sa mu,* Plač Jeremiášov 3,14; Jeremiáš 20,7.10.

Verný prorok bol však každodenne posilnený, aby mohol obstáť. Plný viery povedal: „*Hospodin je so mnou ako mocný hrdina, preto*

sa potknú moji prenasledovatelia a nič nezmôžu. Vyjdú úplne na hanbu, lebo nebudú mať úspech; večná a nezabudnuteľná bude ich potupa., „Spievajte Hospodinovi, chváľte Hospodina, lebo vyslobodil život úbožiaka z ruky zločincov., [Jeremiáš 20,11.13.](#)

Skúsenosti, ktoré Jeremiáš získal v dňoch svojej mladosti, ako aj v neskorších rokoch svojej služby, ho naučili, že „človek nemá v moci svoju cestu, a ten, kto chodí, neurčuje svoje kroky., Prorok sa naučil prosiť: „Káraj ma, Hospodine, ale s mierou, nie vo svojom hneve, aby si ma nezničil., [Jeremiáš 10,23.24.](#)

Keď bol prorok nútený piť z kalicha súženia a žiaľu a keď ho bieda pokúšala, aby povedal: „Moja sláva je preč, i to, čo som očakával od Hospodina.,, pripomenul si, čo Božia prozreteľnosť preňho urobila. Vtedy víťazoslávne zvolal: „Hospodinove skutky lásky neprestávajú, lebo jeho milosrdenstvo sa nekončí; obnovuje sa každého rána, veľká je tvoja vernosť. Hospodin je môj údel, vraví moja duša, preto budem očakávať na neho. Dobrý je Hospodin voči tomu, kto dúfa v neho, voči duši, ktorá ho hľadá. Dobre je mlčky očakávať na pomoc Hospodinovu., [Plač Jeremiášov 3,18.22-26.](#)

35. kapitola — Blížiaci sa súd

Počas prvých rokov Jojákimovej vlády sa prejavili viaceré náznaky blížiacej sa pohromy. Slovo Hospodinovo, ktoré hlásali proroci, sa malo čoskoro naplniť. Asýrska ríša na severe, ktorá si dlho udržiavala prevahu, nebude nad'alej vládnuť národom. Čoskoro utrpí rozhodujúcu ranu aj Egypt na juhu, na ktorého moc sa júdsky kráľ márne spolieha. Východ celkom nečakane prekvapila nová svetová veľmoc – Babylon – ríša, ktorá rýchlo zatienila všetky ostatné národy.

O pár rokov sa babylonský vládca stane nástrojom Božieho hnevu proti nekajúcim Júdejcom. Nebúkadnecarove vojská po opätovných útokoch nakoniec Jeruzalem obsadia. Izraelci budú odvedení do zajatia do krajiny Sineár najprv v malých hlúčkoch, no neskôr po tisícoch a desaťtisícoch, aby tam žili v nútenom vyhnanstve. Jojákim, Joachín, Cidkija – všetci títo židovskí králi sa jeden za druhým stanú vazalmi babylonského panovníka a jeden po druhom sa bude každý z nich búriť. Stále prísnejšie a tvrdšie tresty budú doliehať na vzdorovitý národ, kým nakoniec celá krajina nespustne. Jeruzalem bude zničený, rozvrátený a ľahne popolom; zničený bude aj Šalamúnov chrám. Júdovo kráľovstvo padne a nikdy už nezaujme svoje bývalé postavenie medzi národmi zeme.

Počas tohto obdobia zmien a nebezpečenstva pre Izrael dostal tento národ z neba prostredníctvom Jeremiáša mnohé posolstvá. Tak dal Hospodin Júdejcom dostatočnú príležitosť, aby zrušili spojenectvo s Egyptom a aby sa vyhli roztržke s vládcom Babylona. Keď sa potom hroziace nebezpečenstvo priblížilo, Jeremiáš poučal Izraelcov pomocou viacerých podobenstiev v nádeji, že medzi ľuďom prebudí zmysel pre povinnosť voči Bohu a že národ presvedčí o potrebe udržiavať priateľské styky s babylonskou vládou.

V snahe znázorniť význam bezpodmienečnej poslušnosti Božím príkazom Jeremiáš zvolal niekoľkých Rechabíjcov do jednej z chrámových miestností, predložil im víno a vyzval ich, aby pili. To podľa očakávania vyvolalo odpor a rozhodné odmietnutie prítom-

ných. Rechabíjci rázne vyhlásili: „*Nepijeme víno, lebo náš praotec Jonádab, syn Rechabov, nám prikázal: Nepite nikdy víno, ani vy, ani vaši synovia!*“, [Jeremiáš 35,6](#).

„*Vtedy zaznelo slovo Hospodinovo k Jeremiášovi: Takto vraví Hospodin mocnosť, Boh Izraela: Chod' a povedz mužom Júdu a obyvateľom Jeruzalema: Nedáte sa poučiť' a neposlúchnete moje slová? – znie výrok Hospodinov. Slová Jonádaba, syna Rechabovho, ktorý svojim synom zakázal piť' víno, sa zachovávajú; lebo nepijú víno podnes, poslúchajú príkaz svojho praotca,*“, [Jeremiáš 35,12-14](#).

[227]

Týmto príbehom chcel Boh poukázať na ostrý rozdiel medzi poslušnosťou Rechabíjcov a neposlušnosťou a vzburou Božieho ľudu. Rechabíjci poslušne zachovávali príkaz svojho otca, a preto sa nedali zviest' k prestúpeniu. Júdejci však Hospodinovo slovo neposlúchli, preto budú musieť vytrpieť najprísnejšie Božie tresty.

„*Ja však hovorím k vám neustále, ale neposlúchate ma. Posielal som k vám neprestajne všetkých svojich služobníkov, prorokov s posolstvom: Vráťte sa každý zo svojej zlej cesty, napravte svoje skutky a nechodievajte za inými bohmi slúžiť im; potom ostanete bývať na pôde, ktorú som dal vám i vašim otcom. Ale vy ste nepočúvali a neposlúchali ste ma. Veru, synovia Jonádaba, syna Rechabovho, zachovávajú príkaz svojho praotca, ktorý im dal, ale mňa tento ľud neposlúcha. Preto takto vraví Hospodin, Boh mocnosť, Boh Izraela: Ja privediem na Júdu a na všetkých obyvateľov Jeruzalema všetko nešťastie, ktorým som im pohrozil, pretože som hovoril k nim, ale neposlúchali, volal som, ale neodpovedali,*“, [Jeremiáš 35,14-17](#).

Ak ľudia dovoľia, aby im Duch Svätý obmäkčil srdce a podriadil si ho, potom prijmú radu; ak sa však od nej odvrátia a zatvrdia si srdce, Pán dovoľí, aby sa podriadili iným vplyvom. Potom pravdu odmietajú a prijímajú klam, ktorý ich strhne do záhuby.

Boh napomínal Júdejcov, aby ho nepodnecovali k hnevu, no oni neposlúchli. Preto nakoniec nad nimi vyslovil rozsudok. Budú ako zajatci odvečení do Babylona. Boh chcel prostredníctvom Chaldejcov potrestať svoj neposlušný národ. Utrpenie Júdejcov malo zodpovedať poznaniu, ktoré mali, ako aj napomenutiam, ktorými pohrdli a ktoré odmietli. Boh svoje súdy dlho odkladal, ale teraz Júdejcov navštívi prejavom svojej neľúbosti ako posledným pokusom zastaviť ich na ceste do záhuby.

[228]

Rodine Rechabovcov bolo udelené stále požehnanie. Prorok vyhlásil: „*Pretože ste poslúchli príkaz svojho praotca Jonádaba a zachovali ste všetky jeho príkazy a konali ste podl'a toho, ako vám prikázal, preto takto vraví Hospodin mocností, Boh Izraela: Jonádabovi, synovi Rechabovcov, nebude nikdy chybovať ten, čo by stál v mojej službe,*„ [Jeremiáš 35,18.19](#). Takto Boh poučal svoj ľud, že vernosť a poslušnosť sa Júdovi vráti v požehnaní takisto, ako boli požehnaní Rechabovci preto, že poslúchli prikázania svojho otca.

Toto poučenie platí aj nám. Ak sa mali prísne dodržiavať príkazy dobrého a múdreho otca, ktorý si pred škodlivými následkami nes-triednosti chráni svoje potomstvo tými najlepšimi a najúčinnjšími prostriedkami, potom si určite treba vážiť Božiu moc o to viac, o čo Boh prevyšuje človeka svojou svätosťou. Náš Stvoriteľ a Veliteľ, večný v moci, obávaný v súde, chce človeka všemožne priviesť k tomu, aby poznal svoje hriechy a kajal sa. On ústami svojich služobníkov predvídavo upozorňuje na nebezpečenstvá neposlušnosti; varuje a verne karhá hriechy. Zárukou úspechu jeho ľudu je len Božia milosť a bdela starostlivosť jeho vyvolených služobníkov. Boh nemôže podporovať a chrániť tých, ktorí jeho rady odmietajú a pohrdajú jeho karhaním. Boh môže na určitý čas odložiť svoje odvetné sudy, no nemôže stále zdržiavať svoju trestajúcu ruku.

Júdejci patrili k tým, o ktorých Boh vyhlásil: „*Vy mi budete kňazským kráľovstvom a svätým národom,*„ [2. Mojžišova 19,6](#). Jeremiáš za svojho pôsobenia nikdy nezabúdal na to, že v živote, a tým viac v službe najvyššiemu Bohu, je najdôležitejšia čistota srdca. Jasne predvídal pád kráľovstva i rozohnanie Júdejcov medzi národy; okom viery však zahliadol aj obdobie obnovy. V ušiach mu znel Boží prísl'ub: „*Potom ja sám zhromaždím zvyšok svojich oviec zo všetkých krajín, do ktorých som ich zahnal, privediem ich späť na ich nivy... Prichádzajú dni – znie výrok Hospodinov – keď vzbudím Dávidovi spravodlivý výhonok, ten bude panovať ako kráľ a bude múdro konať a uplatňovať právo a spravodlivosť v krajine. Za jeho čias Júda dôjde spásy a Izrael prebývať bude v bezpečí. A toto bude jeho meno, ktorým ho budú volať: Hospodin, naša spravodlivosť,*„ [Jeremiáš 23,3-6](#).

Proroctvo o nadchádzajúcom súde znelo teda spolu so zasľúbením konečného a slávneho vyslobodenia. Kto sa chce zmieriť s Bohom a v odpadlíckom svete žiť posväteným životom, získa silu

pre každú skúšku, aby mohol presvedčivo svedčiť o Bohu. Budúca záchrana Izraelcov má byť ešte slávnejšia, než bolo ich vyslobodenie pri odchode z Egypta. Pán prostredníctvom svojho proroka oznámil, že príde čas, keď už „*nebudú hovoriť: Ako žije Hospodin, ktorý vyviedol Izraelcov z Egypta, lež: Ako žije Hospodin, ktorý vyviedol a priviedol potomstvo domu Izraela zo severnej krajiny a zo všetkých krajín, do ktorých som ich rozohnal. A budú bývať na svojej pôde.*“, [Jeremiáš 23,7.8](#). Tieto obdivuhodné proroctvá oznamoval Jeremiáš v posledných rokoch trvania júdskeho kráľovstva, keď sa Baby-

[229]

lončania dostávali k nadvláde a svojimi vojskami útočili na hradby Siona. V ušiach tých, ktorí neochvejne verili v Hospodina, znelo toto zasľúbenie o vyslobodení ako najsladšia hudba. Bohatí či chudobní, ktorí si Božie rady a napomenutia vážili, si prorokove slová pripomínali stále znova. Tieto slová mocne dojímali aj deti a v ich mladej a vnímavej mysli nechávali trvalé dojmy. Daniel a jeho priatelia smeli v dobe pôsobenia proroka Jeremiáša zvelebiť pravého Boha pred národmi sveta preto, lebo svedomito zachovávali prikázania Písma. Výchova, ktorú tieto židovské deti dostali doma od svojich rodičov, posilnila ich vieru a utvrdila ich v službe živému Bohu, Tvorcovi neba i zeme. Keď Nebúkadnecar na začiatku Jojákimovho panovania prvýkrát obľahol a dobyl Jeruzalem a odvliekol Daniela s jeho priateľmi a ďalšími, ktorí boli určení pre službu na babylonskom dvore, viera židovských zajatcov prešla tou najprísnejšou skúškou. Tí však, čo sa naučili veriť Božím zasľúbeniam, našli v nich všetko potrebné pre každú skúšku, ktorú budú musieť podstúpiť za svojho pobytu v cudzej krajine. Posvätné spisy ich sprevádzali a boli im oporou.

Jeremiáš sa ako vykladač významu súdov dopadajúcich na Júdsko stal skvelým obhajcom Božej spravodlivosti a Božích milostivých zámerov aj počas najprísnejších trestov. Prorok v tomto úsilí nijako neochaboval. V snahe osloviť všetky vrstvy spoločnosti rozšíril sféru svojho vplyvu do okolitých oblastí Jeruzalema a často navštevoval rôzne kraje kráľovstva.

Jeremiáš sa vo svojich svedectvách adresovaných Božiemu ľudu stále odvolával na učenie knihy zákona, ktorá bola poctená a vyvýšená za Joziášovej vlády. Stále znova zdôrazňoval význam verného zachovávanía zmluvného vzťahu s milosrdnou a láskyplnou Bytos-

ťou, ktorá z výšin Sínaja oznámila príkazy Desatora. Jeremiášovo varovné posolstvo aj s jeho prosbami zaznievalo vo všetkých častiach kráľovstva a každý mal možnosť spoznať Božiu vôľu s národom.

Prorok vysvetľoval, že náš nebeský Otec dopúšťa svoje sudy, aby „zvedeli pohania, že sú len ľuďmi“, [Žalm 9,21](#). Hospodin varoval svoj ľud: „Ak sa mi predsa postavíte na odpor a nebudete ma chcieť poslúchať,... i ja sa vám s hnevom postavím na odpor..., rozptýlim vás medzi národy a za vami na vás vytrasím meč, vaša krajina bude púšťou a vaše mestá rumoviskom,, [3. Mojžišova 26,21.28.33](#).

[230] V čase, keď kniežatá i ľud dostávali posolstvo o prichádzajúcom súde, trávil ich panovník Jojákim, ktorý im mal byť rozvážnym duchovným vodcom hlavne v kajúcnom vyznaní hriechov, v náprave a v konaní dobrých skutkov, všetok svoj čas v sebeckých pôžitkoch. Plánoval: „Postavím si rozľahlý dom a priestranné horné izby,, a tento dom, ktorý obložím „cédrovým drevom a na červeno natriem,, postavil z práce a z peňazí získaných podvodom a útlakom.

Prorok sa rozhneval a pod vplyvom Ducha nad neverným vládcom vyslovil tento súd: „Beda tomu, kto stavia svoj dom bez spravodlivosti a svoje horné izby bez práva; blížneho svojho núti slúžiť zadarmo a nedáva mu jeho mzdu... Či si preto kráľom, že horlíš za cédrové stavby? Či tvoj otec nejedol a nepil? On prislúchoval právo a spravodlivosť a dobre sa mu viedlo; dopomáhal k právu biednemu a chudobnému. Vtedy bolo dobre. Či práve toto neznamená mňa poznať? – znie výrok Hospodinov. Lež tvoje oči a srdce sú upriamené len na tvoj zisk, na prelievanie krvi nevinného a na páchanie útlaku a krivdy.

Preto takto hovorí Hospodin o Jojákimovi, Joziášovom synovi, júdskom kráľovi: *Nebudú ho oplakávať: Ach, brat môj! Ach, sestra moja! Nebudú ho oplakávať: Ach, pane! Ach, veličenstvo! Pripravila mu oslí pohreb, vyvlečú ho a pohodia ho vonku za bránami Jeruzalema,, [Jeremiáš 22,13-19](#).*

Tento strašný súd o niekoľko rokov naozaj Jojákima stihol, ale Boh vo svojej milosti oznámil tvrdošijnému národu svoj zámer. V štvrtom roku Jojákimovho panovania „predniesol prorok Jeremiáš všetkému júdskeму ľudu a všetkým obyvateľom Jeruzalema,, posolstvo, podľa ktorého už vyše dvadsať rokov, „od trinásteho roku júdskeho kráľa Joziáša... až do tohto dňa,, ([Jeremiáš 25,2.3](#)) svedčí

o tom, že Boh ich chce spasit', že však jeho posolstvá sa stretávajú len s pohrdaním. Teraz teda slovo Hospodinovo znie:

„Takto vraví Hospodin mocnosť: Pretože ste neposlúchli moje slová, ja pošlem po všetky čel'ade severu – znie výrok Hospodinov – i po svojho sluhu, babylonského kráľa Nebúkadnecara, a privediem ich proti tejto krajine a proti jej obyvateľom i proti všetkým týmto okolitým národom; uvalím na nich kliatbu a urobím z nich predmet hrôzy a výsmechu a večné zrúcaniny. A odstránim spomedzi nich hlas plesania a hlas radosti, hlas ženícha a hlas nevesty, zvuk ručných mlynčekov i svetlo lampy. Celá táto krajina bude zboreniskom a pustinou a tieto národy budú sedemdesiat rokov slúžiť babylonskému kráľovi, Jeremiáš 25,8-11.

Aj keď výrok bol celkom jasný, tí, ktorí ho vypočuli, sotva vedeli pochopiť jeho strašný dosah. Hospodin sa kvôli zdôrazneniu významu svojich slov rozhodol ich zmysel znázorniť. Jeremiáš mal na Boží príkaz prirovnať osud národa k pitiu z kalicha, naplneného vínom Božieho hnevu. Medzi prvými, ktorí musia z tohto kalicha utrpenia piť, bude *„Jeruzalem, mestá Júdu, jeho kráľ a jeho kniežatá,„*. Po nich bude z toho istého pohára piť *„egyptský kráľ faraón, jeho sluhovia, jeho kniežatá i všetok jeho ľud,„* (Jeremiáš 25,18.19) i *„celá zmiešanina národov,„* – aby sa mohol splniť Boží úmysel.

[231]

Prorok mal kvôli názornejšej predstave rýchlo sa blížiacich súdov pojať *„niektorých zo starších ľudu i zo starších kňazstva a vyjsť do údolia Bem Hinnóm,„* kde mal hovoriť o odpadnutí Júdska a rozbiť *„hrnčiarsku nádobu,„*. Pritom mal menom Hospodina, ktorého je služobníkom povedať: *„Podobne rozbijem tento ľud a toto mesto, ako rozbíjajú hrnčiarsku nádobu, ktorú už nemožno opraviť,„* Jeremiáš 19,1.2.11.

Jeremiáš urobil všetko, ako mu bolo prikázané. Potom sa vrátil do mesta a na nádvorí chrámu oslovil všetok prítomný ľud: *„Takto vraví Hospodin mocnosť, Boh Izraela: Privediem na toto miesto a na všetky k nemu patriace mestá pohromu, ktorú som vyriekol proti nemu, lebo si zatvrdili šiju a nepočúvali na moje slová,„* Jeremiáš 19,15.

Prorokove slová, pod vplyvom ktorých mali Júdejci vyznať hriech a kajať sa, vyvolali taký hnev popredných mužov, že Jeremiáš bol uväznený. Napriek tomu, že ho zajali a uväznili, neprestal hlásať nebeské posolstvo tým, čo boli s ním. Jeho hlas nemohlo umlčať ani

prenasledovanie. O slove pravdy vyznal: „*Tak mi je v srdci, akoby bol žeravý oheň zovretý v mojich kostiach. Namáhal som sa udržať to v sebe, ale nevládzem.*“, [Jeremiáš 20,9](#).

Jeremiáš dostal v tom čase od Hospodina príkaz, aby napísal posolstvá, ktoré chcel oznámiť tým, po ktorých spáse jeho súciteľné srdce stále túžilo. Hospodin vyzval svojho služobníka: „*Vezmi si knižný zvitok a napíš naň všetky slová, ktoré som ti hovoril o Izraelovi, o Júdsku a o všetkých národoch odo dňa, čo som ti začal hovoriť, od dní Joziáša až podnes. Keď sa dom Júdov dopočuje o všetkom nešťastí, ktoré mu zamýšľam spôsobiť, azda sa každý navráti zo svojej zlej cesty a ja im odpustím ich viny a hriechy.*“, [Jeremiáš 36,2.3](#).

Jeremiáš poslušol príkaz a na pomoc si zavola svojho verného priateľa, pisára Bárucha, ktorému nadiktoval „*všetky slová Hospodinove, ktoré bol povedal.*“, [Jeremiáš 36,4](#). Tieto slová starostlivo napísané na pergamenovom zvitku boli vážnym pokarhaním za hriech, varovaním pred trestom za odpadnutie a výzvou zrieknuť sa každej nepravosti.

[232] Keď boli všetky slová napísané, Jeremiáš, ktorý bol stále vo väzení, poslal Bárucha, aby posolstvo prečítal v chráme ľuďom, ktorí sa tam zišli pri príležitosti národného pôstu „*v piatom roku júdskeho kráľa Jojákima, syna Joziášovho, v deviatom mesiaci.*“, Prorok povedal: „*Azda ich úpenie prenikne pred Hospodina a každý sa navráti zo svojej zlej cesty, lebo veľký je hnev a prchivosť, ktorou Hospodin pohrozil tomuto ľudu.*“, [Jeremiáš 36,9.7](#).

Báruch poslušol a posolstvo zvitku prečítal zhromaždeným Júdejcom. Potom kniežatá poslali k Báruchovi posla s odkazom, aby slová prečítal aj im. Kniežatá vypočuli posolstvo s veľkým záujmom a prisľúbili, že všetko, čo počuli, oznámia kráľovi, ale pisárovi radili, aby sa skryl, lebo sa obávali, že kráľ svedectvo zavrhne a bude chcieť usmrtiť tých, ktorí mu posolstvo pripravili a doručili.

Keď kniežatá povedali Jojákimovi, čo im Báruch čítal, kráľ hneď rozkázal, aby mu zvitok priniesli a posolstvo prečítali. Jeden z kráľovských pobočníkov menom Jehúdi zvitok vzal a začal čítať karhajúce a výstražné posolstvo. Bolo to v zime a kráľ so svojimi júdskymi kniežatami a druhmi sedel pri otvorenom ohnisku. Len čo mu Jehúdi časť rukopisu prečítal, kráľ uchopil zvitok a nad nebezpečenstvom, ktoré hrozí jemu i ľudu sa tak rozhneval, že časť

posolstva „odrezal pisárskym nožom a hodil do ohňa na ohnisku,, kde nakoniec zhorel „celý zvitok,, [Jeremiáš 36,23](#).

Ani kráľ, ani jeho kniežatá sa nezľakli, ani „si neroztrhli šaty,,. Keď však niektoré kniežatá „naliehali na kráľa, aby zvitok nepálil, neposlúchol ich,,. Keď zvitok zhorel, bezbožný kráľ sa tak rozzúrnil, že hneď kázal Bárucha a Jeremiáša chytiť, „ale Hospodin ich ukryl,, [Jeremiáš 36,24-26](#). Boh chcel Júdejcov v ich vlastnom záujme láskyplne varovať, keď veriaci ľud v chráme, kniežatá i kráľ upozornil na výstrahu, obsiahnuté v zvitku, ktorý bol napísaný pod vplyvom Ducha. Boh povedal: „Azda sa každý navráti zo svojej zlej cesty a ja im odpustím ich viny a hriechy,, [Jeremiáš 36,3](#). Pán ľutuje človeka, ktorý v slepote svojej zvrátenosti bojuje proti nemu. V snahe prebrať ho z mrákavy ho karhá, ba hrozí trestom, aby si aj tí najvznešenejší uvedomili svoju zaslepenosť a oľutovali poblúdenie. Chce pomôcť samolúbym, aby pochopili, že svojím márnym snažením pokoj nedosiahnu. Duchovné požehnanie nájdú len v úzkom spojení s nebom.

Boh nehodlá posielat' poslov len preto, aby hriešnikov utešovali a lichotili im. Ľudí vo viere neposvätených neubezpečuje nejakým posolstvom pokoja, že s nimi je všetko v poriadku. Práve naopak, Pán prebúda svedomie priestupníka a znepokojuje ho ostrými šípmi usvedčujúcej pravdy. Boží anjeli ho upozorňujú na strašné Božie súdy, ktoré majú v ňom prehliť pocit úbohosti pred Bohom a viesť ho k otázke: „Čo mám robiť, aby som bol spasený?,, [Skutky apoštolov 16,30](#). No ruka, ktorá sa láskavo skláňa do prachu, karhá hriech, zahanbuje pýchu a ctibažnosť, chce skrúšeného kajúcnika zodvihnúť. Ten, ktorý dopúšťa a tresty, sa súcitne pýta: „Čo chceš, aby som ti urobil?,,

Keď človek hreší proti svätému a milostivému Bohu, nemôže urobiť nič ušľachtilejšie, než sa úprimne v slzách skrúšene kajať a vyznať svoje poblúdenie. Len to Boh od neho očakáva. On prijíma skrúšené srdce a kajúcného ducha. Kráľ Jojákim a jeho kniežatá však vo svojej rúhavej pýche odmietli Božie pozvanie. Nedbali na výstrahu a nekajali sa. Posledná príležitosť milosti, ktorá sa im ponúkala vo chvíli, keď doháral zvitok, bola poslednou možnosťou ich záchrany. Pán ich napomenul, že ak odmietnu vypočuť jeho hlas, postihne ich strašná odplata. Keď že odmietli vypočuť Božie posolstvo, Boh vyniesol svoj konečný súd nad Júdskom. Pánov hnev

postihne predovšetkým toho, ktorý sa tak rúhavo protivil Všemohúcemu.

„Takto vraví Hospodin o júdskom kráľovi Jojákimovi: Nebude mať potomka, ktorý by sedel na tróne Dávidovom, a jeho mŕtvolu vyhodia vo dne na horúčavu a v noci na mráz. A potrescem ho na jeho potomstve i na jeho služobníkoch pre ich vinu a privediem na nich, na obyvateľov Jeruzalema a na ľudí Júdska, všetku pohromu, ktorú som im predpovedal., [Jeremiáš 36,30.31](#).

Spálením zvitku sa však celá záležitosť neskončila. Písaného slova sa mohol vládca ľahšie zbaviť než jeho pokarhania, výstrah a blížiaceho sa trestu, ktorý Boh vyniesol nad vzdorovitým Izraelom. Spálený zvitok dostal novú podobu. Hospodin prikázal svojmu služobníkovi: „Vezmi si znova iný zvitok a napíš naň všetky predošlé slová, ktoré boli na prvom zvitku, čo júdsky kráľ Jojákim spálil., [Jeremiáš 36,28](#). Záznam proroctva o Júdovi a Jeruzaleme bol premenený na popol; no v Jeremiášovom srdci slová posolstva horeli ďalej „ako planúci oheň., a prorok znova nadiktoval, čo hnev človeka chcel zničiť’.

Jeremiáš vzal teda iný zvitok, dal ho pisárovi Báruchovi, „a ten napísal podľ a Jeremiášovho diktovania všetky slová knihy, ktorú spálil júdsky kráľ Jojákim. A bolo pripojených k nim ešte mnoho podobných slov., [Jeremiáš 36,32](#). Ľudský hnev chcel zmarit’ úsilie Božieho proroka, ale spôsob, akým kráľ Jojákim hodlal obmedziť Božieho služobníka, poskytol ďalšiu príležitosť na objasnenie Božích požiadaviek.

[234] Odpor voči pokarhaniu, ktorý dal Jeremiáša uväzniť, možno pozorovať aj dnes. Mnohí zavrhujú opätovné výstrahy a radšej počúvajú falošných učiteľov, ktorí im lichotia a prehliadajú ich nepravosti. Takí nenájdu v tiesnivých chvíľach bezpečné útočisko, nedočkajú sa pomoci z neba. Boží vyvolení služobníci majú odvážne a trpezlivo čeliť skúškam a utrpeniu zo strany odporcov, ktorí ich tupia, prehliadajú a nechcú pochopiť. Majú verne pokračovať v diele, ktoré im zveril Pán a nezabúdať, že ľudia pre Božie slovo prenasledovali nielen prorokov, ale aj Spasiteľ a sveta a že aj jeho apoštolovia znášali tupenie a prenasledovanie pre Slovo.

Pán chcel, aby Jojákim prijal Jeremiášove rady a aby sa nimi riadil. Tým mohol získať Nebúkadnecarovu priazeň a ušetriť si mnoho starostí. Mladý kráľ prisahal vernosť babylonskému vládcovi

a keby bol zostal svojmu sľubu verný, mohol získať úctu pohanov, čo by bolo vhodnou príležitosťou na obrátenie ľuďí.

Júdsky kráľ si však nevážil mimoriadne výsady, ktoré mu boli poskytnuté, a zámerne šiel vlastnou cestou. Porušil sľub, ktorý dal babylonskému vládcovi a vzbúril sa. Tým sa dostal aj so svojím kráľovstvom do veľkých ťažkostí. Zaútočili naňho „*lúpežné hordy Chaldejcov, hordy Sýrčanov, hordy Moábcov a hordy Ammóncov*„, a on neubránil krajinu pred záplavou týchto záškodníkov. (Pozri [2. Kráľov 24,2](#).) Jeho niekoľkoročná vláda sa skončila hanbou; zavrholo ho nebo, národ ho nemal rád a babylonskí vládcovia, ktorých dôveru sklamal, ho nenávideli – to všetko bol následok jeho osudnej chyby, ktorej sa dopustil, keď neplnil Boží zámer, ktorý mu oznámil vyvolený prorok.

Jojáchin, syn Jojákima sedel na tróne len tri mesiace a desať dní. Vzdal sa chaldejským vojskám, ktoré pre vzburu júdskeho vládcára znova obľahli tiesnené mesto. Vtedy Nebúkadnecar „*odviedol do Babylonie aj Jojáchina, kráľovu matku, kráľove ženy, jeho dvorníkov i šľachtu krajiny*„, v počte niekoľko tisíc, aj „*tesárov a kováčov tisíc*„. Babylonský kráľ odvliekol s nimi „*všetky poklady domu Hospodinovho, aj poklady kráľovského paláca*„, [2. Kráľov 24,15.16.13](#).

Aj keď moc júdskeho kráľovstva bola ochromená a ľud aj s majetkom bol odvečený do Babylonie, Júdsko smelo mať aj ďalej svoju vládu, ktorú Nebúkadnecar podriadil Matanjovi, mladšiemu synovi Joziáša, ktorému premenil meno na Cidkija.

36. kapitola — Posledný kráľ Júdska

Cidkija mal na začiatku svojej vlády plnú dôveru babylonského kráľa a osvedčeným poradcom mu bol prorok Jeremiáš. Keby sa bol voči Babylončanom správal čestne a dbal na Hospodinove posolstvá, ktoré dostával prostredníctvom Jeremiáša, mohli si ho vážiť mnohí vládcovia a on ich mohol oboznámiť s pravým Bohom. Tým sa mohlo Izraelcom v babylonskom prostredí zlepšiť ich položenie a mohli byť voľnejší. Široko-d'aleko sa mohlo uctievať Božie meno a obyvatelia Júdska sa mohli vyhnúť strašným pohromám, ktoré ich nakoniec postihli.

Cidkija spolu so všetkými Júdejcami a Izraelcami odvedenými do Babylona dostali od Jeremiáša radu, aby sa pokojne podriadili dočasnej vláde víťaza. Veľmi záležalo na tom, aby zajatci v krajine, do ktorej prišli, zachovali pokoj. To sa však priečilo sklonom ľudskeho srdca a satan využil túto okolnosť. Jeho pôsobením povstali v Jeruzaleme a v Babylone falošní proroci, ktorí hlásali, že národ nevoľnícke jarmo čoskoro zhodí a znova získa bývalú vážnosť.

Keby boli falošným prorokom uverili, mohlo to viesť kráľa i zajatcov k osudným krokom, ktorými mohli zmariť Božie prozreteľné zámery s nimi. Ak nemalo dôjsť k povstaniu, a tým k veľkému utrpeniu, Hospodin prikázal Jeremiášovi neodkladne zasiahnuť a varovať júdskeho kráľa pred následkami vzbury. Písomne boli napomenutí aj zajatci, aby sa nedali oklamať a ľahkoverne sa nespoliehali na skoré oslobodenie. Jeremiáš varoval: „*Nech vás nepodvedú vaši proroci, ktorí sú medzi vami, ani vaši veštcí,*“ **Jeremiáš 29,8**. V tejto súvislosti pripomenul Boží zámer, podľa ktorého sa po sedemdesiatročnom zajatí Izraelci vrátia do vlasti, ako to predpovedali Boží poslovia.

Ako láskyplne a súcitne oznamoval Boh svojmu zajatému ľudu svoje zámery s ním! Vedel, že keby ich falošní proroci o skorom vyslobodení presvedčili, veľmi by im to sťažilo ich postavenie v Babylone. Každým prejavom nesúhlasu či povstaním by mohli zvýšiť bdelosť a prísnosť chaldejských úradov, čo by nakoniec viedlo k ďalšiemu obmedzeniu ich slobôd. Následkom by bolo ďalšie utrpe-

nie a útlak. Božou vôľou bolo, aby pokojne prijali svoj údel, aby sa zmierili so svojím poddanstvom a snažili si ho urobiť znesiteľným. Preto im radil: „*Stavajte domy a bývajte v nich, vysádzajte záhrady a jedzte ich ovocie... hľadajte blahobyť krajiny, kam som vás dal odvieť, a modlite sa za ňu Hospodinovi, lebo v jej blahobyti bude aj váš blahobyť*„, [Jeremiáš 29,5.7](#).

[236]

Medzi falošnými učiteľmi v Babylone boli dvaja muži, ktorí napriek svojmu nešťachetnému životu okázalo predstierali posvätnú zbožnosť. Jeremiáš odsúdil hriechne skutky týchto mužov a vystríhal ich pred prichádzajúcim nebezpečenstvom. Týchto mužov pokarhanie nahnevalo, a preto chceli prorokovo dielo mariť podnecovaním nedôvery ľudu k Božej rade, aby sa podriadili babylonskému kráľovi. Hospodin ústami proroka Jeremiáša potvrdil, že títo falošní proroci budú vydaní Nebúkadnecarovi a pred jeho očami popravení. Táto predpoveď sa onedlho doslovne splnila.

Na konci času povstanú ľudia podnecujúci zmätok a vzburu medzi zástupcami živého Boha. Tí budú svojimi falošnými proroctvami presvedčať ľudí, aby hriech nebrali príliš vážne. Strašné následky svojho zhubného pôsobenia budú potom zvalovať na toho, ktorý ich pravdivo varoval, ako to kedysi urobili Židia, keď z nešťastia obviňovali Jeremiáša. Istota Božieho posolstva sa však aj dnes osvedčí práve tak, ako bolo kedysi ospravedlnené Hospodinovo slovo, ktoré zvestoval Boží prorok.

Jeremiáš od začiatku radil, aby sa ľud podrobil Babylončanom. Túto radu mali prijať obyvatelia Júdska, no patrila aj ostatným národom. Vyslanci kráľa edómskeho, moábskeho, týrskeho a iných panovníkov navštívili Cidkiju v prvých rokoch jeho vlády v snahe dozvedieť sa, či podľa jeho mienky je vhodný čas pre spoločný odboj proti babylonskému kráľovi. Kým vyslanci čakali na odpoveď, Hospodin povedal Jeremiášovi: „*Urob si povrazy a jarmové ihlice a polož si ich na šíju. Potom pošli odkaz edómskemu kráľovi, moábskemu kráľovi a ammónskemu kráľovi, týrskemu kráľovi a sidónskemu kráľovi prostredníctvom poslov, ktorí prichádzajú do Jeruzalema k júdskeму kráľovi Cidkijovi*„, [Jeremiáš 27,2.3](#).

Jeremiáš mal potom vyslancom povedať, aby svojim panovníkom odovzdali odkaz, že Boh ich všetkých vydá Nebúkadnecarovi, babylonskému kráľovi, a „*budú slúžiť jemu, jeho synovi aj vnukovi, kým nedôjde čas aj jeho krajine*„, [Jeremiáš 27,7](#).

[237] Vyslanci mali svojich panovníkov upozorniť aj na následky odmietnutia slúžiť babylonskému kráľovi: V takom prípade ich stihne trest „mečom, hladom a morom,, kým nebudú celkom vyhubení. Obzvlášť nemajú poslúchať rady falošných prorokov. Hospodin povedal: „*Vy však nepočúvajte na svojich prorokov, veštcov, hádačov a čarodejov, ktorí vám hovoria: Nebudete slúžiť babylonskému kráľovi. Lebo vám prorokujú lož, aby vás tým odvedli ďaleko z vašej krajiny, a ja vás potom zaženiem tak, že zahyniete. Ale národ, ktorý si vloží šiju do jarma babylonského kráľa a bude mu slúžiť, ponechám na jeho vlastnej pôde – znie výrok Hospodinov – bude ju obrábať a bývať bude na nej,* Jeremiáš 27,8-11. Na taký vzdorovitý ľud bolo podriadenie sa babylonskej vláde tým najľahším trestom, akým mohol láskyplný Boh dopustiť. Ak však proti tomuto rozhodnutiu budú vzdorovať, pocítia plný Boží trest.

Zhromaždená rada národov nevychádzala z úžasu, keď im Jeremiáš s vazalským jarmom na šiji oznámil Božiu vôľu.

Jeremiáš však napriek ich zjavnému odporu nástojčivo trval na tom, aby sa podriadili. Jedným z najrozhodnejších odporcov Božej rady bol falošný prorok Chananja. Ľud dostal radu, aby sa mu vyhýbal. Tento lžiprorok sa nazdával, že odporom si získa priazeň kráľa a jeho dvora a vyhlásil, že Boh ho poveril, aby Židov povzbudil. Povedal: „*Takto vraví Hospodin mocností, Boh Izraela: Zlámam som jarmo babylonského kráľa. Ešte dva roky a navrátim na toto miesto všetky nádoby z domu Hospodinovho, ktoré babylonský kráľ Nebúkadnecar vzal z tohto miesta a odniesol do Babylonie. Aj júdskeho kráľa Jechonju, syna Jojákimovho, i všetkých júdskeho odvečených, ktorí odišli do Babylonie, navrátim na toto miesto – znie výrok Hospodinov – lebo dolámem jarmo babylonského kráľa,* Jeremiáš 28,2-4.

Jeremiáš naliehavo žiadal kňazov i ľud, aby sa na určitý Bohom vymedzený čas podriadili babylonskému kráľovi. Ľudu pripomínal proroctvá Hozeáša, Habakuka, Sofoniáša a ďalších prorokov, ktorých karhavé a varovné posolstvá sa podobali jeho posolstvu. Zmienil sa o udalostiach, ktoré boli naplnením proroctva o treste za nevyznaný hriech. Božie sudy totiž postihovali nekajúcnych a dôsledne plnili prorokmi oznámený Boží zámer.

Jeremiáš nakoniec povedal: „*U proroka, ktorý prorokuje pokoj, spozná sa len pri splnení proročského slova, že Hospodin naozaj*

poslal toho proroka., [Jeremiáš 28,9](#). Ak sa teda Izraelci pridržia vlastnej voľby, budúce udalosti presvedčivo ukážu, kto bol pravým prorokom.

Na Jeremiášovu radu podrobiť sa, Chananja bezočivo spochybnil spoľahlivosť posolstva Božieho proroka. Symbolické jarmo z Jeremiášovej šije vzal, zlomil ho a povedal: „*Takto vraví Hospodin: Podobne do dvoch rokov zlámem jarmo babylonského kráľa Nebúkadnecara zo šije všetkých národov.*„

„*Nato prorok Jeremiáš odišiel svojou cestou.*„ [Jeremiáš 28,11](#). Zdalo by sa, že v danej situácii nemôže urobiť nič lepšie, než z miesta sporu odísť. Dostal však ďalšie posolstvo. Príkaz znel: „*Chod' a povedz Chananjovi: Takto vraví Hospodin: Drevené jarmové ihlice si polámal, ale urobím miesto nich železné jarmové ihlice. Takto vraví Hospodin mocností, Boh Izraela: Železné jarmo kladiem na šiju všetkých týchto národov na službu babylonskému kráľovi Nebúkadnecarovi, a budú mu musieť slúžiť....*„

[238]

Ďalej povedal prorok Jeremiáš prorokovi Chananjovi: „*Počujže, Chananja! Neposlal ťa Hospodin, ale ty sám si spôsobil, aby sa tento ľud spoliehal na lož. Preto takto vraví Hospodin: Odstránim ťa z povrchu zeme. Tohto roku zomrieš, lebo si hlásal odboj proti Hospodinovi. Prorok Chananja zomrel v siedmom mesiaci toho istého roku.*„ [Jeremiáš 28,13-17](#).

Falošný prorok nabádal ľud, aby neveril Jeremiášovi a jeho posolstvu. Bezbožne sa za Božieho posla vyhlásil sám, a preto musel zomrieť. Jeremiáš v piatom mesiaci predpovedal Chananjovu smrť a v siedmom mesiaci sa proroctvo splnilo; tým sa potvrdila pravdivosť jeho slov.

Pre nepokoje vyvolané falošnými prorokmi bol Cidkija v podozrení zo zrady. Pre svoj rýchly a rozhodný zásah smel však ďalej vládnuť ako vazal. Svoju vernosť mohol osvedčiť krátko po návrate vyslancov z Jeruzalema do okolitých krajín. Vtedy totiž Cidkija sprevádzal knieža Seraja pri dôležitom poslaní do Babylona a pri tejto návšteve chaldejského dvora obnovil svoju prísahu vernosti Nebúkadnecarovi.

Keďže Daniel a iní hebrejskí zajatci svedčili babylonskému vládrovi o moci a zvrchovanosti pravého Boha, Nebúkadnecar pri Cidkijovom novom slávnostnom sľube vernosti mohol právom žiadať, aby sľub potvrdil prísahou v mene Hospodina, Boha Izraela.

Keby bol Cidkija túto prísazne obnovenú zmluvu dodržal, jeho vernosť mohla prenikavo ovplyvniť myseľ mnohých, ktorí si pozorne všímali Izraelcov a vyznali, že si vážia Božie meno a ctia Boha Hebrejcov.

Júdsky kráľ však zabudol na svoju prednosť, že smie šíriť slávu živého Boha. O Cidkijovi v Písme čítame: *„Robil, čo sa nepáčilo Hospodinovi, jeho Bohu. Nepokoril sa pred prorokom Jeremiášom, ktorý hovoril na pokyn Hospodinov. Ba vzoprel sa proti kráľovi Nebúkadnecarovi, ktorý ho donútil prisahať na Boha. Stal sa tvrdošijným a zanovito si umienil, že sa neobrátí k Hospodinovi, Bohu Izraela.,, 2. Paralipomenon 36,12.13.*

[239] Zatiaľ čo Jeremiáš verejne svedčil v Júdsku, prorok Ezechiel potešoval zajatcov v Babylonii a ubezpečoval ich o pravdivosti Hospodinovho slova, ktoré oznamoval Jeremiáš. V posledných rokoch Cidkijovej vlády Ezechiel pripomínal, ako nerozvážne je veriť ľživým proroctvám o skorom návrate zajatcov do Jeruzalema. Ezechiel dostal aj príkaz, aby rôznymi symbolmi a významnými posolstvami predpovedal obklúčenie a úplné zničenie Jeruzalema.

V šiestom roku Cidkijovej vlády dostal Ezechiel videnie od Hospodina o niektorých ohavnostiach, ktoré sa páchali v Jeruzaleme v dverách Hospodinovho domu, ba vo vnútornej sieni svätostánku. Siene plné obrazov a znázornených božstiev *„všelijaké podoby plazov a zvierat, ošklivých bytostí a všetkých modiel domu Izraela.,, (Ezechiel 8,10)* – to všetko sa mu v mysli vynáralo rýchlo za sebou.

Videl, ako duchovní vodcovia ľudu, *„starší domu Izraela.,,“* sedemdesiati muži prinášajú spaľované obete k obrazom modiel znázornených na stenách siení v posvätných priestoroch chrámového dvora. Pri týchto pohanských obradoch si navrávali: *„Hospodin nás nevidí.,“* a rúhavo vyhlasovali: *„Hospodin opustil krajinu.,“* Ezechiel 8,11.12.

Prorok neskôr uvidel *„ešte väčšie ohavnosti.,“* Pri dverách vedúcich z vonkajšieho do vnútorného nádvorja videl ako ženy *„oplakávali Tammúza.,“* a vo vnútornom dvore domu Hospodinovho *„pri vchode do chrámu Hospodinovho, medzi predsieňou a oltárom, bolo asi dvadsaťpäť mužov, obrátených chrbtom k Hospodinovmu chrámu a tvárou k východu. Klaňali sa slnku, obrátení na východ.,“* Ezechiel 8,13-16.

Potom sa vznešená Bytosť, ktorá v tomto úžasnom videní bezbožnosti na posvätných miestach Júdska sprevádzala Ezechiela, spýtala proroka: „Videl si, človeče? Či je primálo pre dom Júdu páchat' ohavnosti, ktoré tu pášu? Ved' naplnili krajinu násilím; znova ma popudzujú k hnevu. Prikladajú si k nosu zväzok ratolesti. Preto aj ja budem konať v prchkosti, moje oko sa nezmiluje, ani nebudem mať súcit. Hoci budú veľmi hlasito volať na mňa, nevypočujem ich,„ [Ezechiel 8,17.18](#).

O svojvoľníkoch, ktorí sa v jeho mene odvážili predstúpiť pred ľud, Hospodin ústami proroka Jeremiáša vyhlásil: „Lebo aj prorok aj kňaz sú bohaprázdni; aj vo svojom dome našiel som ich neš'achetnosť,„ [Jeremiáš 23,11](#). V strašnej obžalobe Júdska zaznamenané v závere rozprávania Cidkijovho kronikára sa toto obvinenie zo znesväcovania posvätného chrámu opakuje: „Aj všetci kňazskí hodnostári a ľud sa mnohokrát dopúšť'ali nevery podľ'a rôznych ohavností národov a poškrvnili dom Hospodinov, ktorý posvätil v Jeruzaleme,„ [2. Paralipomenon 36,14](#).

Súdny deň pre júdske kráľ'ovstvo sa rýchlo blížil. Hospodin im už d'alej nemohol zhovievať, poslal na nich neodvratný trest. Jeho otázka znela: „Vy by ste mali ostať bez trestu? Neostanete bez trestu,„ [Jeremiáš 25,29](#).

Aj z týchto slov si však robili len posmech. Vraveli: „Dni plynú a zo všetkých videní nie je nič,„ Hospodin prostredníctvom Ezechiela prísne pokarhal ich neveru v pevné prorocké slovo: „Urobím koniec tomuto úsloviu a už ho nebudú používať v Izraeli. Povedz im však: Priblížili sa dni a splní sa každé videnie. Lebo nebude už nijaké márne videnie ani pochlebnícke veštenie v dome Izraela, ale ja, Hospodin, budem hovoriť. Čo poviem, to sa splní; viac sa neoddiali. Ešte za vašich dní, dom vzdoru, prehovorím slovo a vyplním ho – znie výrok Hospodina Pána,„ [Ezechiel 12,22-25](#).

Ezechiel svedčí: „Potom mi zaznelo slovo Hospodinovo: Človeče, dom Izraela hovorí: Videnie, ktoré on má, sa vz'ahuje na mnoho dní, a prorokuje o d'alekých dobách. Preto im povedz: Takto vraví Hospodin Pán: Neoddiali sa už žiadne moje slovo; slovo, ktoré budem hovoriť, sa splní – znie výrok Hospodina Pána,„ [Ezechiel 12,26-28](#).

Sám kráľ Cidkija viedol ľud do neodvratnej záhuby. Júdsky vládca sa úplne odvrátil od Hospodinových rád, ktoré dostal pro-

[240]

stredníctvom prorokov, zabudol na vd' ačnosť voči Nebúkadnecarovi, porušil slávnostnú prísahu vernosti vyslovenú v mene Hospodina, Boha Izraela, a búril sa proti prorokom, proti svojmu dobrodincovi i proti Bohu. V namyslenosti na svoju múdrosť hľadal pomoc u starého nepriateľa Izraela – „poslal svojich poslov do Egypta, aby mu dali kone a mnoho ľudu„ [Ezechiel 17,15](#).

Hospodin sa pýta toho, ktorý zradil posvätnú dôveru: „Či sa vydarí? Či unikne ten, čo tak robí? Mal by sa zachrániť ten, čo ruší zmluvu? Ako žijem – znie výrok Hospodina Pána – zomrie v sídle kráľa, ktorý ho dosadil za kráľa, ktorého prísahu znevážil a ktorého zmluvu zrušil, uňho zomrie v Bábeli. Ani faraón mu nebude pomáhať s veľkým vojskom a s ohromným množstvom ľudu vo vojne... Znevážil prísahu, zrušil zmluvu; a hoci dal na to ruku, predsa vykonal tieto veci. Neunikne!„ [Ezechiel 17,15-18](#).

„Znesvätený priestupník, ktorého deň prichádza k času konečného trestu: Takto vraví Hospodin Pán: Odlož turban! Zlož korunu!„ Kým sám Kristus nezriadi svoje kráľovstvo, dotiaľ Júdsko nebude mať kráľa. Boží rozsudok o kráľovskej korune Dávidovho domu znel: „Na trosky, trosky, trosky zmením mesto! Ani to však nezostane, keď príde ten, ktorému patrí súd, lebo jemu ho oddám„ [Ezechiel 21,25-27](#) (ROH); [Ezechiel 21,30-32](#) (ECAV).

V deviatom roku Cidkijovej vlády „prišiel babylonský kráľ Nebúkadnecar s celým svojím vojskom proti Jeruzalemu,, a obkl'účil mesto (2. Kráľov 25,1). Vyhliadky Júdska boli beznádejné. Hospodin povedal prostredníctvom Ezechiela: „Ja som proti tebe., „Ja, Hospodin, som vytiahol meč z jeho pošvy. Späť sa už nevráti... Vtedy stratí odvahu každé srdce, ochabnú všetky ruky, každý duch zmlátnie a všetky kolená sa roztečú ako voda., „Vylejem na teba svoj hnev, oheň svojej zlosti zapálím proti tebe a vydám ťa do moci surových mužov, ktorí sú majstrami v ničení., [Ezechiel 21,3.5-7.31](#) (ROH);[Ezechiel 21,8.10-12.36](#) (ECAV).

Na pomoc obkl'účenému mestu chceli prísť Egypt'ania, no Chaldejci v snahe zadržať ich, prestali na čas obliehať hlavné mesto Júdska. V Cidkijovom srdci svitla nádej, preto sa prostredníctvom svojho posla obrátil na proroka Jeremiáša so žiadosťou, aby sa modlil k Bohu za hebrejský národ.

Prorok však odpovedal, že Chaldejci sa vrátia a zničia mesto. Spravodlivosť začala pôsobiť; tvrdošijný národ už nemohol odvrátiť Božie súdy. Hospodin varoval svoj ľud: „Neklamte sa., „Chaldejci... neodtiahnu. A keby ste pobili aj celé vojsko Chaldejcov, ktoré bojuje proti vám, a ostali by z nich len niekoľkí ťažko ranení muži, všetci by povstali vo svojich stanoch a spálili by toto mesto ohňom., [Jeremiáš 37,9.10](#). Ostatok Júdejcov pôjde do zajatia, aby sa tam naučili to, čo sa nechceli naučiť za priaznivejších okolností. Proti tomuto rozhodnutiu svätého Ochrancu nebolo odvolania.

Medzi vernými, ktorí ešte zostali v Jeruzaleme a poznali Boží zámer, boli niektorí muži, čo chceli posvätnú truhlu s doskami Desatora ukryť pred rukami nepriateľa. A to aj urobili. V žiali a v zármutku skryli truhlu v jaskyni, kde bude ukrytá pred obyvateľmi Izraela i Júdska, pretože zhrešili, a späť ju už nedostanú. Táto posvätná truhla je dosiaľ skrytá; odvtedy, čo bola uložená na tajné miesto, sa jej už nikto nedotkol.

[242]

Verný Boží prorok Jeremiáš slúžil ľudu mnoho rokov a teraz, keď sa odsúdeného mesta čoskoro zmocnia pohania, usúdil, že jeho dielo sa skončilo, a chystal sa odísť. Tento zámer mu však prekazil syn istého falošného proroka, ktorý povedal, že Jeremiáš hodlá prejsť k Babylončanom. Prorok, ktorý Júdejcom mnohokrát varovne pripomínal, aby sa podrobili Babylončanom, toto nepravdivé obvinenie poprel, ale „*kniežatá sa nazlostili na Jeremiáša, zbili ho a dali do väzenia*„ [Jeremiáš 37,15](#).

Nádej, ktorá začala klíčiť v srdciach kniežat a ľudu, keď Nebúkadnecarove vojská šli na juh odrážať egyptskú armádu, sa rýchlo rozplynula. Hospodin povedal: „*Ja som proti tebe, egyptský kráľ, faraón*„, Moc Egypta bola ako zlomená trstina. „*Potom poznajú všetci obyvatelia Egypta, že ja som Hospodin, pretože bývali trstinovou oporou domu Izraela*„, „*Posilným však ramená babylonského kráľa, ... a ramená faraóna klesnú. Potom uznajú, že ja som Hospodin, keď vložím svoj meč do ruky babylonského kráľa a keď ho vytasí proti Egyptu*„, [Ezechiel 29,3.6; 30,24.25](#).

Kým sa Júdske kniežatá márne spoliehali na egyptskú pomoc, kráľ Cidkija s obavou myslel na uväzneného Božieho proroka. Kráľ po mnohých dňoch poslal po Jeremiáša a tajne sa ho opýtal: „*Máš nejaké slovo od Hospodina? Jeremiáš odpovedal: Mám. A dodal: Budeš vydaný do rúk babylonského kráľa*„,

„*Potom povedal Jeremiáš kráľovi Cidkijovi: Čím som sa prehrešil proti tebe a proti tvojim služobníkom i proti tomuto ľudu, že ste ma dali do väzenia? A kde sú vaši proroci, ktorí vám prorokovali a hovorili: Nepríde babylonský kráľ proti vám ani proti tejto krajine? Teraz ma však vypočuj, pane môj, kráľ, a moja prosba nech príde pred teba! Nevráť ma do domu štátneho pisára Jonatána, aby som tam nezomrel*„, [Jeremiáš 37,17-20](#).

„*Kráľ teda prikázal, aby Jeremiáša mali pod dozorom na nádvorí stráže a aby mu dávali na deň peceň chleba z ulice pekárov, pokiaľ sa len neminie všetok chlieb v meste. Tak ostal Jeremiáš na nádvorí stráže*„, [Jeremiáš 37,21](#).

Kráľ sa neodvažoval ani len náznakom prejavit' Jeremiášovi dôveru. Hoci ho strach nútil tajne sa u Jeremiáša vyzvedat', aká je Božia vôľa, bol príliš slabý na to, aby sa postavil proti svojim kniežatám a ľudu, ktorí sa nechceli podriaďit' Božiemu odkazu.

Prorok ani z väzenia neprestal radit', aby sa Júdejci podriadili babylonskej vláde. Odporovať jej znamená istú smrť. Hospodin oznámil Júdejcom: „*Kto býva v tomto meste, zomrie mečom, hladom a morom, kto však vyjde k Chaldejcom, ostane nažive. Život mu ostane ako korisť a bude žiť.*“, Tieto slová boli jasné. Prorok v mene Hospodina smelo vyhlásil: „*Toto mesto bude určite vydané do moci vojska babylonského kráľa a ten ho zaujme.*“, [Jeremiáš 38,2.3](#).

Kniežatá, pobúrené opätovnými Jeremiášovými radami, ktoré protirečili ich zámeru zotrvať v odpore, nakoniec prehovorili kráľ a, že prorok je nepriateľom národa, že jeho slová ich ochromujú a vedú do záhuby, preto ho treba popraviť. [243]

Kráľ však postrehol lživosť týchto obvinení, no zbabelo uprednostnil priazeň tých, ktorí v národe zastávali vysoké a vplyvné postavenie. Predstieral teda, že ich klamstvu verí, a preto im Jeremiáša vydal, aby s ním naložili, ako chcú. „*Chytili teda Jeremiáša a hodili ho do cisterny kráľoviča Malkiju, ktorá je na nádvorí stráže. Jeremiáša spustili na povrazoch. V cisterne nebolo vody, ale len bahno a Jeremiáš sa ponoril do bahna.*“, [Jeremiáš 38,6](#). Hospodin mu však vzbudil priateľov, ktorí sa zaňho prihovorili u kráľa a preniesli ho na nádvorie stráže.

Kráľ potom opäť tajne poslal po Jeremiáša s prosbou, aby mu pravdivo povedal, aký úmysel má Boh s Jeruzalemom. Jeremiáš mu namiesto odpovede povedal: „*Ak ti podám zvest', iste ma vydáš na smrť a ak ti dám radu, neposlúchneš ma.*“, Kráľ potajomky prisahal Jeremiášovi: „*Ako žije Hospodin, ktorý nám dal tento život, nevydám ťa na smrť, nevydám ťa ani do rúk oných mužov, ktorí ti siahajú na život.*“, [Jeremiáš 38,15.16](#).

Kráľ mal ešte možnosť prijať Božie výstrahy, a tým zmierniť súdy, ktoré už dopadali na mesto a národ. Posolstvo znelo: „*Ak sa naozaj vzdáš kniežatám babylonského kráľa, ty ostaneš nažive a toto mesto nebude spálené ohňom; ostaneš nažive ty i tvoj dom. Ak sa však nevzdáš kniežatám babylonského kráľa, toto mesto bude vydané Chaldejcom do rúk, a tí ho spália ohňom a ani ty im neunikneš z rúk.*“,

Kráľ odpovedal: „*Bojím sa Júdejcov, ktorí prebehli k Chaldejcom, že ma vydajú do ich rúk a budú si zo mňa robiť posmech.*“, Prorok ho uistil: „*Nevydajú ťa.*“, Potom naliehavo žiadal: „*Poslúchni*

Hospodina v tom, čo ti zvestujem, a dobre sa ti povedie, aj ty ostaneš nažive., Jeremiáš 38,17-20.

Hospodin do samého konca dával najavo, že ochotne preukáže milosrdenstvo všetkým, ktorí sa podriadia jeho spravodlivým požiadavkám. Keby sa bol kráľ rozhodol poslúchnuť, mnohí obyvatelia nemuseli zomrieť a mesto nemuselo zhorieť. Kráľ sa však obával, že zašiel príliš ďaleko, než aby sa mohol vrátiť. Báľ sa Židov, ako aj ich výsmechu, a báľ sa aj smrti. Po rokoch vzbury proti Hospodinovi sa Cidkija nazdával, že by bolo príliš pokorujúce povedať ľudu: „Uznám Hospodinovo slovo, ktoré povedal prorok Jeremiáš, a teda pre toľké varovania sa neodvažujem ísť proti nepriateľovi.,,

[244] Prorok Jeremiáš v slzách zaprisahal kráľ a Cidkiju, aby zachránil seba i svoj národ, s úzkosťou ho ubezpečoval, že ak sa nebude riadiť Božou radou, nezachráni si pred Babylončanmi ani život, ani majetok. Kráľ sa však rozhodol ísť zlou cestou a už sa z nej nevráti. Prijal rady falošných prorokov a mužov, ktorými vlastne pohrdal a ktorí sa vysmievali jeho slabosti, keď že tak ochotne spĺňal ich priania. Za cenu slobody vlastného rozhodovania sa podriadil verejnej mienke. Aj keď svojvoľne nechcel robiť zle, no nebol ani odhodlaný odvážne zastávať spravodlivú vec. O správnosti Jeremiášovej rady bol presvedčený, no chýbala mu mravná odvaha riadiť sa ňou, a preto na nesprávnej ceste zotrval.

Kráľ bol natoľko slabý, že sa báľ, aby sa dvorania a ľud nedozvedeli, že sa s Jeremiášom radil. Keby bol Cidkija odvážne vyhlásil, že verí prorokovým slovám, ktoré sa spoločne už aj splnili, akú pohromu mohol odvrátiť! Mal povedať: Poslúchnem Hospodina a zachránim tak mesto pred úplným zničením. Nemôžem neposlúchnuť Božie príkazy pre strach či priazeň ľudí. Milujem pravdu, nenávidím hriech a prijmem radu Všemohúceho.

Keby to bol urobil, ľud by si ho bol vážil pre jeho odvalu a váhaví by sa boli pevne postavili na správnu stranu. Svojou nebojácnosťou a správnym rozhodnutím mohol zožať obdiv a oddanosť ľudu. Bol by získal širokú podporu a Júdsko nemuselo prežívať nevýslovnú biedu, krviprelievania, hlad a požiare.

Za svoju hriechnú slabosť musel Cidkija znášať trest. Nepriateľ sa privalil ako lavína a spustošil mesto. Júdske vojsko bolo premožené a v zmätku sa rozpáchlo. Národ bol porazený. Cidkija bol zajatý a synov mu zabili pred očami. Kráľ a potom z Jeruzalema odvliekli ako

zajatca, vypichli mu oči a po príchode do Babylona biedne skonali. Chaldejci neušetrili ani nádherný chrám, ktorý vyše štyroch storočí zdobil vrch Sion. „*Spálili Boží dom, zrúcali hradby Jeruzalema, ohňom spálili všetky jeho paláce, čím zničili i všetky cenné predmety,*„ [2. Paralipomenon 36,19](#).

V čase, keď Nebúkadnecar bezohľadne pustošil Jeruzalem, mnohí unikli hrôzám obliehania; no neskôr boli pobití mečom. Niektorí z tých, ktorí v meste zostali, obzvlášť veľkňaz, starší a kniežatá kráľovstva, boli odvlečení do Babylona a tam ako zradcovia boli popravení. Ostatní zajatci slúžili Nebúkadnecarovi a jeho synom „*až po nastolenie perzskej vlády, aby sa tak splnilo slovo Hospodinovo vyslovené Jeremiášom,*„ [2. Paralipomenon 36,20.21](#).

O Jeremiášovi čítame: „*Nebúkadnecar vydal veliteľovi telesnej stráže Nebúzarádánovi rozkaz: Vezmi ho a maj ho na očiach; neurob mu nič zlého, ale nalož s ním, ako si on želá,*„ [Jeremiáš 39,11.12](#).

Keď babylonskí dôstojníci prepustili proroka z väzenia, rozhodol sa znášať údel s ostatkom „*drobného ľudu,*„ ktorí Chaldejci nechali, aby „*oberali víno, ovocie a olej,*„ [Jeremiáš 40,7.10](#).

Babylonský kráľ ustanovil v krajine za miestodržiteľ a Gedalju, ktorého však po niekoľkých mesiacoch zákerne zabil. Z podnetu vodcov sa chudobný ľud, tiesnený mnohými skúškami, dal nakoniec presvedčiť, aby hľadal útočisko v Egypte. Jeremiáš s takým riešením nesúhlasil a prosil ich: „*Nechod'te do Egypta,*„ Oni však rady Ducha Svätého odmietli a všetci, „*ktorí zostali z Júdu... muži, ženy i deti,*„ utiekli do Egypta. „*Neposlúchli hlas Hospodinov, došli až do Tachpanchesu,*„ [Jeremiáš 42,19; 43,5-7](#).

Nepriaznivé proroctvá, ktoré Jeremiáš vyslovil o vzbúrencoch proti Nebúkadnecarovi, ktorí utiekli do Egypta, sprevádzalo zaslúbenie odpustenia tým, ktorí svoje nerozvážne konanie oľutujú a vrátia sa späť. Hospodin neušetrí tých, ktorí jeho rady neprijali a podľahli zvodom egyptského modlárstva. Milosť však preukáže všetkým, ktorí prejavia vernosť. „*A ktorí uniknú pred mečom, vrátia sa z Egypta do júdskej krajiny v malom počte. Potom pozná celý zvyšok Júdu, ktorý prišiel bývať do Egypta, čie slovo sa splní, moje, či ich,*„ [Jeremiáš 44,28](#).

Prorok žialil nad krajnou zvrátenosťou tých, ktorí mali byť duchovným svetlom sveta, nad Sionom, nad odvlečenými do babylonského zajatia a vo svojom spise Plač vydal svedectvo o tom,

aké nerozvážne je odvracať sa od Hospodinových rád a spoliehať sa na ľudskú múdrosť. Jeremiáš uprostred pohromy hlásal: „*Je to Hospodinova mnohonásobná milosť, že sme nevyhynuli docela,*„ a neprestával prosiť: „*Prezrime a preskúmame svoje cesty a navráťme sa k Hospodinovi,*„ [Plač Jeremiášov 3,22.40](#). Ešte vtedy, keď Júdsko bolo kráľovstvom medzi národmi, Jeremiáš sa spýtal Hospodina: „*Či si celkom zavrhol Júdu? Či cítiš odpor k Sionu?*„ A osmelil sa žiadať: „*Pre svoje meno nezavrhni,*„ [Jeremiáš 14,19.21](#). Prorok veril, že Božím večným zámerom je prekonať zmätok a upevniť poriadok a ukázať národom zeme i celému vesmíru Božiu spravodlivosť a lásku. Táto viera ho viedla k prosbe za tých, ktorí sa odvrátia od zla spravodlivosti.

Teraz bol však Sion celkom spustošený a Boží ľud bol v zajatí. Prorok v presile smútku zvolal: „*Jaj, aké osamelé sedí kedysi hojne zaľudnené mesto, podobné je vdove, kedysi veľké medzi národmi! Kňazná medzi mestami stala sa poddanou. Ustavične plače za noci, slzy jej kanú po lícach. Nikto ju neteší z jej milovníkov; všetci jej priatelia ju zradili, stali sa jej nepriateľmi.*“

[246]

Odišiel Júda do zajatia pod nátlakom a pod ťažkou službou. Medzi pohanmi býva, nenachádza miesto odpočinku; všetci, ktorí ho prenasledovali, dobehli ho uprostred jeho súžení. Cesty Siona trúchlia, lebo nikto neprichádza k sviatkom. Spustošené sú všetky jeho brány, vzdychajú jeho kňazi. Jeho panny smútia a on len trpkosť cíti. Jeho protivníci sú navrchu, jeho nepriateľom sa dobre vodí, lebo Hospodin ho strápil pre množstvo jeho priestupkov. Jeho deti išli ako zajatci pred nepriateľom.

Jaj, akým oblakom zastrel Pán dcéru Siona vo svojom hneve; zhodil z neba na zem ozdobu Izraela, nepamätal na podnož svojich nôh v deň svojho hnevu. Pán bez milosti zničil všetky príbytky Jákovove, vo svojej prchkosti zručil opevnenia júdskej dcéry, zvrhol na zem, znesvätil kráľovstvo i jeho kniežatá. V páľčivom hneve zoťal všetky rohy Izraela, odtiahol svoju pravicu, keď prišiel nepriateľ; v Jákovovi zažal plápolavý oheň, ktorý požieral všetko dookola. Napál svoj luk ako nepriateľ, vzpriamila sa jeho pravica; vraždila ako protivník všetko, čo bolo vzácne očiam v stane dcéry Sionu, ako oheň vylial svoju prchkosť.

Čo mám povedať o tebe, čomu ťa pripodobniť dcéra Jeruzalema? Čo prirovnám k tebe, aby som ťa potešil, panenská dcéra Sion? Ved' tvoja skaza je veľká ako more, kto ťa uzdraví?

Rozpomeň sa, Hospodine, čo sa stalo s nami! Pohliadni a vid' našu potupu! Naše dedičstvo pripadlo cudzincom, naše domy cudzozemcom. Osireli sme, nemáme otca, naše matky sú ako vdovy..., naši otcovia sa prehrešili, ale nieto ich, my nosíme bremeno ich vín. Otroci panujú nad nami, nikto nás nevytrhne z ich rúk... Pre toto je choré naše srdce, pre toto nám stemneli oči...

Ty, Hospodine, tróniš naveky, tvoj trón stojí po všetky pokolenia. Prečo navždy zabúdaš na nás a opúšťaš nás na celý život? Prived' nás späť k sebe a my sa vrátíme! Obnov naše dni, ako boli za starodávna., [Plač Jeremiášov 1,1-5; 1-4.13; 5,1-3.7.8.17.19-21.](#)

38. kapitola — Svetlo víťazí nad tmou

V posledných rokoch júdskeho kráľovstva postihli túto krajinu také pohromy, nad ktorými prepadali zúfalstvu aj tí najstatočnejší. Proroctvá Božích poslov ich však mali povzbudiť, aby nezúfali. Hospodin ústami Jeremiáša v Jeruzaleme, Daniela na babylonskom dvore a Ezechiela na brehoch rieky Kebár oznamoval svoj večný zámer a uistiť oval vyvolený národ o ochote splniť svoje prísľuby zaznamenané v Mojžišových knihách. Boh iste splní svoje slovo, ktoré dal. Božie slovo je „slovo živého a večne trvajúceho Boha., [1. Petra 1,23](#).

Počas putovania púšťou sa Hospodin všestranne staral o to, aby jeho deti nezabudli na jeho zákon. V izraelských rodinách sa po príchode do Kanaánu každodenne opakovali Božie prikázania. Mali ich napísané na zárubniach dvier, na bránach a na pamätných tabuľkách. Boli zveršované a zhudobnené, aby ich mohli spievať mladí i starí. Kňazi mali o nich poučat' ľud vo verejných zhromaždeniach a panovníci mali denne o nich uvažovať. Hospodin prikázal Józui: „Nech sa táto kniha zákona nevzdiali od tvojich úst, ale rozjímaj o nej vo dne i v noci, aby si sa snažil konať všetko, čo je v nej napísané; lebo vtedy sa zdarí tvoja cesta a budeš mať úspech., [Józua 1,8](#).

Józua poučal celý Izrael z Mojžišových kníh. „Zo všetkého, čo Mojžiš prikázal, nebolo jediného slova, ktoré by Józua nebol prečítal pred celým zhromaždením Izraela, aj pred ženami a deťmi aj pred cudzincami, ktorí s nimi tiahli., [Józua 8,35](#). To zodpovedalo Hospodinovmu výslovnému príkazu, aby sa slová knihy zákona verejne čítali každých sedem rokov na Sviatok stánkov. Duchovní vodcovia Izraela dostali príkaz: „Zhromaždi ľud, mužov, ženy, deti i cudzincov, ktorí bývajú v tvojich osadách; nech počúvajú a učia sa báť Hospodina, vášho Boha, a nech sa usilujú plniť všetky slová tohto zákona. Aj ich synovia, ktorí ho ešte neznajú, nech ho počujú a učia sa báť Hospodina, vášho Boha, po všetky dni, kým budete žiť na zemi, ktorú sa chystáte zaujať, keď prejdete cez Jordán., [5. Mojžišova 31,12.13](#).

Aké odlišné mohli byť dejiny Izraelcov, keby sa boli v nasledujúcich stáročiach pridržali týchto rád! Boží zámer s nimi sa mohol uskutočniť len vtedy, ak budú ctíť Boží svätý zákon. Ved' práve úcta k Božiemu zákonu ich posilňovala za čias Dávida i v prvých rokoch Šalamúnovej vlády. Len viera v živé Božie slovo viedla k náprave za čias Eliáša a Joziáša. Práve na toto písané svedectvo pravdy, ako na najcennejšie dedičstvo Izraela sa odvolával Jeremiáš pri svojom úsilí o nápravu. Kedykoľvek slúžil ľudu, vždy mu pripomínal: „*Počujte slová tejto zmluvy!*“, Jeremiáš 11,2. Šlo o slová, pomocou ktorých mali plne porozumieť Božiemu úmyslu, aby spásnu pravdu sprístupnili všetkým národom.

[248]

V posledných rokoch júdskeho odpadnutia sa zdalo, že prorocké napomenutia stratili svoju naliehavosť. Keď chaldejské vojská už tretíkrát vtrhli do Júdska a obliehali Jeruzalem, každý stratil nádej. Jeremiáš predpovedal úplnú záhubu. Keď že opätovne žiadal, aby sa Júdejci poddali, ocitol sa vo väzení. Boh však verný ostatok v meste nenechal bez nádeje v zúfalstve. Aj keď bol Jeremiáš pod prísny dohľad tých, ktorí jeho posolstvami pohrdali, dostal nové zjavenie s uistením, že Boh je ochotný ľudu odpustiť a zachrániť ho. Tieto zjavenia sú pre Božiu cirkev dodnes spoľahlivým zdrojom útechy.

Jeremiáš neochvejne veril Božím zaslúbeniam a obyvateľom odsúdeného mesta názorným podobenstvom predstavil svoju pevnú vieru v konečné splnenie Božieho zámeru s vyvoleným ľuďom. V prítomnosti svedkov a podľa potrebných právnych predpisov kúpil v Anatóte za sedemnást' šekelov striebra po predkoch zdedené pole.

Kúpiť pole na území obsadenom nepriateľmi bol z ľudského hľadiska nerozumný čin. Ved' prorok sám predpovedal zničenie Jeruzalema a spustošenie Júdska, a teda aj zánik kráľovstva. Predpovedal dlhé obdobie zajatia v ďalekej Babylonii. Ako starý človek už nemal nádej, že z kúpeného poľa bude mať nejaký úžitok. Skúmaním proroctiev zaznamenaných v Písme dospel k presvedčeniu, že Hospodin chce vyviesť svoj ľud z otroctva a obnoviť jeho predošlé vlastníctvo zaslúbenej krajiny. Jeremiáš videl okom viery návrat vyhnancov po rokoch útrap do krajiny predkov. Kúpou poľa v Anatóte chcel, ako len najlepšie vedel, povzbudiť iných nádejou, ktorá potešovala jeho samého.

Keď Jeremiáš spolu so svedkami podpísal kúpnu zmluvu, prikázal svojmu pomocníkovi Báruchovi: *„Vezmi tieto listiny, túto kúpno-redajnú zmluvu, zapečatenú i túto otvorenú, a polož ich do hlinenej nádoby, aby sa zachovali na dlhé časy. Lebo takto vraví Hospodin mocností, Boh Izraela: Ešte sa budú kupovať domy i polia i vinice v tejto krajine,„* Jeremiáš 32,14.15.

[249]

V čase tejto neobvyklej kúpy boli vyhliadky Júdska také beznádejné, že hneď po podpísaní kúpnej zmluvy a po jej uložení k právnym dokladom bola ťažkej skúške podrobená aj Jeremiášova neochvejná viera. Nekonal azda nerozvážne, ak vlastným príkladom chcel Júdejcov povzbudiť a dodať im odvahu? Nepodnietil v ľuďoch falošnú nádej, ak v nich budil dôveru v Božie prísľuby? Tí, ktorí uzavreli zmluvu s Bohom, už dávno zabudli, čo všetko bolo pre nich urobené. Splnia sa vôbec niekedy zaslúbenia, ktoré dostal vyvolený národ?

Duchovne bezradný a žiaľom sklúčený nad utrpením tých, ktorí sa nechceli kajat', obrátil sa prorok k Bohu s prosbou, aby smel v nebeskom svetle poznať Boží zámer s ľudstvom.

Modlil sa: *„Ach, Pane, Hospodine! Ty si utvoril nebo i zem svojou veľkou silou a svojím vystretým ramenom. Tebe nie je nič nemožné. Ty preukazuješ milosť tisícom a tresceš nepravosť otcov na synoch, ktorí prídu po nich – Bože veľký a mocný, ktorého meno je Hospodin mocností – veľký svojou radou a mocný skutkami, ktorého oči sú otvorené na všetky cesty ľudských dietok, aby si odplatil každému podľa jeho ciest a podľa ovocia jeho skutkov. Ty, ktorý si robil znamenia a zázraky v Egypte a až dodnes robíš v Izraeli a medzi inými ľuďmi; urobil si si meno, aké máš dnes. Ty si vyviedol svoj ľud, Izrael, z Egypta znameniami a zázrakmi, mocnou rukou, vystretým ramenom a s veľkou hrôzou. Potom si im dal túto krajinu, ktorú si prisahou sľúbil dať ich otcom, krajinu oplývajúcu mliekom a medom. Keď však prišli a zaujali ju, nepočúvali na tvoj hlas a nechodili podľa tvojho zákona; nerobili všetko, čo si im prikázal robiť. Preto si uvalil na nich všetko toto nešťastie,„* Jeremiáš 32,17-23.

Nebúkadnecarove armády sa pripravovali na rozhodujúci útok na hradby Siona. V poslednej zúfalej obrane zahynulo tisíce ľudí. Ďalšie tisíce zomrelo následkom hladu a choroby. Záhuba Jeruzalema je neodvratne istá. Obliehajúce veže nepriateľských vojsk už obhlia-

dajú múry. Prorok sa však ďalej modlí k Bohu: „*Násypy siahajú až do mesta, pripravené zaujať ho; a mesto bude pre meč, hlad a more vydané do rúk Chaldejcov, ktorí bojujú proti nemu. Stalo sa, čo si povedal. Ty to vidíš. Ty, Hospodine, môj Pane, si mi povedal: Kúp si pole za peniaze a daj to overiť svedkami. A mesto je už vydané Chaldejcom do rúk.*„ [Jeremiáš 32,24.25](#).

Na prorokovu modlitbu „*zaznelo slovo Hospodinovo Jeremiášovi*„ práve vtedy, keď viera tohto posla pravdy prechádzala ohňovou skúškou: „*Pozri, ja som Hospodin, Boh každého tela. Či je pre mňa niečo nemožné?*„ [Jeremiáš 32,26.27](#). Mesto bude onedlho v rukách Chaldejcov; tí podpália jeho brány a paláce; no napriek tomu, že mesto bude zničené a obyvatelia Jeruzalema budú odvedení do zajatia, Hospodinov večný zámer s Izraelom sa splní. V odpovedi na modlitbu svojho služobníka Hospodin povedal o tých, na ktorých dopadajú jeho tresty, toto:

[250]

„*Pozri, ja ich zhromaždím zo všetkých krajín, do ktorých som ich zahnal vo svojom hneve, vo svojej prchkosti a vo svojom veľkom rozhorčení, a navrátim ich na toto miesto a usadím ich v bezpečí. Oni budú mojím ľuďom a ja budem ich Bohom. A dám im jedno srdce a jeden spôsob života, aby sa ma báli po všetky časy pre ich dobro a pre dobro ich synov po nich. Uzavriem s nimi večnú zmluvu, že im neprestanem dobre robiť, a dám im do srdca bázeň predomnou, aby neodstúpili odo mňa. A radovať sa budem z nich, keď im budem dobre robiť a zasadím ich do tejto zeme s vernosťou z celého srdca a z celej duše.*

Lebo takto vraví Hospodin: Ako som uviedol na tento ľud všetku tú veľkú pohromu, tak uvediem na nich všetko dobro, ktoré vám zasľubujem. Lebo ešte budú kupovať polia v tejto krajine, o ktorej vy hovoríte: Bez ľudí a zvierat je púšťou a vydaná je Chaldejcom do rúk. Budú kupovať polia za peniaze a písať zmluvy, budú ich pečatíť a overovať svedkami v krajine Benjamin aj v okolí Jeruzalema, v júdskych mestách, v mestách Pohoria, Nížiny a Negebu, lebo zmením ich údel – znie výrok Hospodinov.„ [Jeremiáš 32,37-44](#).

Na potvrdenie týchto ubezpečujúcich výrokov o vyslobodení a uzdravení Izraela „*aj druhý raz zaznelo slovo Hospodinovo Jeremiášovi, keď bol ešte uväznený na nádvorí strážnice: Takto vraví Hospodin, ktorý utvoril zem, ktorý ju formuje a upevňuje – Hospodin je jeho meno: Vzívaj ma a vyslyším ťa a oznámim ti veľké a nedo-*

sažiteľné veci, o ktorých nevieš. Lebo takto povedal Hospodin, Boh Izraela, o domoch tohto mesta a o domoch júdskych kráľov, ktoré na obranu pred obliehajúcim násypom a mečom zrúcali... Pozri, spôsobím im zahojenie a uzdravenie, uzdravím ich a zjavím im hojnosť trvalého blaha. Zmením údel Júdu i údel Izraela a vystaviam ich ako za starodávna. Očistím ich od všetkej viny, ktorej sa dopustili proti mne, a odpustím im všetky viny... bude mi to dôvodom k radosti a chvále i na ozdobu u všetkých národov zeme, ktoré sa dopyčujú o všetkom dobre, ktoré im pôsobím, preľaknú a zachvejú sa, pre všetko dobro a blaho, ktoré mestu spôsobím.

[251] Takto vraví Hospodin: Na tomto mieste, o ktorom hovoríte, že ostane pusté, bez ľudí a bez zvierat, v júdskych mestách a na uliciach Jeruzalema,... bude ešte počut' hlas radosti a veselosti, hlas ženícha i hlas nevesty i hlas tých, ktorí vtedy, keď prinesú d'akovnú obeť do domu Hospodinovho, hovoria: Ďakujte Hospodinovi mocností, lebo je dobrý Hospodin, lebo naveky trvá jeho milosť; lebo zmením údel krajiny na taký, aký bol na počiatku – hovorí Hospodin.

Takto vraví Hospodin mocností: Na tomto spustošenom mieste bez ľudí a zvierat a vo všetkých jeho mestách budú ešte príbytky pre pastierov, ktorí budú k odpočinku privádzať stádo. V mestách Pohoria, v mestách Nížiny, v mestách Negebu i v kraji Benjamin, v okolí Jeruzalema a v júdskych mestách budú ešte prechádzať stáda cez ruky toho, kto ich spočítava – hovorí Hospodin. Pozri, prichádzajú dni – znie výrok Hospodinov – keď splním dobré zasl'úbenie, ktoré som dal domu Izraela a domu Júdovmu., [Jeremiáš 33,1-14](#).

Takto Boh potešoval svoju cirkev v najtemnejších chvíľach jej dlhého boja s mocnosťami zla. Satanovo úsilie zničiť Izrael zdanelivo korunoval úspech. Hospodin však prekoná všetky prekážky a jeho ľud bude mať v ďalších rokoch príležitosť napraviť minulosť. Božie poslanstvo znelo:

„Ty sa však neboj, sluha môj, Jákob,... a nestrachuj sa Izrael, lebo zachránim z diaľky teba i tvoje potomstvo z krajiny jeho zajatia. Navráti sa Jákob a žiť bude v pokoji, žiť bude bezstarostne a nik ho nevyruší, lebo ja som s tebou – znie výrok Hospodinov, aby som ťa zachránil., „Lebo ťa uzdravím a vyliečim ťa z tvojich rán., [Jeremiáš 30,10.11.17](#).

V onen blažený deň obnovy sa majú rozdelené kmene Izraela opäť zjednotiť. Hospodin bude panovníkom „všetkým čel'adiam

Izraela,,. Boh hovorí: „Budú mojím ľuďom... Radostne jasajte nad Jákobom, plesajte nad popredným národom; hlásajte, oslavujte a vravte: Hospodin zachránil svoj ľuď, zvyšok Izraela. Pozri, privediem ich zo severnej krajiny a zhromaždím ich od končín zeme. Medzi nimi slepých i chromých,... prídu s plačom, no, privediem ich s útechou. Privediem ich k vodným tokom po rovnej ceste, na ktorej sa nepotknú, lebo som otcom Izraela a Efrajim je môj prvorodený,, [Jeremiáš 31,1.7-9](#).

Tí, ktorých si Boh vyvolil spomedzi ostatných národov za svoj ľuď, boli pokorení a vo vyhnanstve sa mali naučiť poslušnosti v záujme svojho budúceho blaha. Kým sa to nenaučia, Boh pre nich nemôže urobiť to, čo by chcel. „Potrescem t'a v medziach práva; no, bez trestu t'a nechať nemôžem,, ([Jeremiáš 30,11](#)), vyhlásil Hospodin, čím objasnil, že je to pre ich duchovné dobro. Izrael, ktorý bol predmetom Božej nežnej lásky, nemal zostať navždy potupený. Hospodin pred všetkými národmi zjaví svoj zámer zvíťaziť nad zdanlivou porážkou, nie ničieť, ale zachrániť. Prorok dostal posolstvo:

[252]

„Ten, ktorý rozptýlil Izrael, zhromaždí ho, bude ho strážiť ako pastier svoje stádo. Pretože Hospodin vykúpil Jákoba a vymenil ho z ruky silnejšieho, než je on. Prídu a jasat' budú na výšine Siona, pohnú sa k dobrodeniu Hospodinovmu: k obilii a muštu i oleju, k mlád'atám oviec a dobytká. Ich duša bude ako zvlažená záhrada a nebudú viac chradnúť... na radosť obrátim ich smútok a poteším i rozradostím ich po žiali. Uhostím srdce kňazov hojnosťou a ľuď môj nasýti sa mojím dobrodením.

Takto vraví Hospodin mocností, Boh Izraela: Keď zmením ich údel, budú si ešte povrávať v júdskej krajine a jej mestách tieto slová: Požehnaj t'a Hospodin, ty, príbytok spravodlivosti, ty, vrch svätosti. Usadí sa tam Júda spolu so všetkými svojimi mestami: rol'níci, aj tí, ktorí kočujú so stádom. Lebo občerstvím ustatú dušu a prahnúcu dušu ukojím.

Pozri, prichádzajú dni – znie výrok Hospodinov – keď uzavriem novú zmluvu s domom Izraela a s domom Júdu. Nie zmluvu, ktorú som uzavrel s ich otcami, keď som ich pojal za ruku, aby som ich vyviedol z egyptskej krajiny, zmluvu, ktorú oni zrušili, hoci ja som bol ich pánom – znie výrok Hospodinov. Lebo toto bude zmluva, ktorú uzavriem s domom Izraela po oných dňoch, znie výrok Hospodinov:

Svoj zákon vložím do ich vnútra a vpíšem im ho do srdca; ja budem ich Bohom a oni budú mojím ľuďom. Potom už nikto nebude viac poučovať blížneho ani svojho brata: Poznajte Hospodina! Lebo všetci ma budú poznať od najmenšieho až po najväčšieho, znie výrok Hospodinov, lebo im odpustím ich viny a na ich hriech si už nespomeniem,, [Jeremiáš 31,10-14.23-25.31-34.](#)

Medzi Izraelcami, ktorí boli na začiatku sedemdesiatročného zajatia odvedení do Babylona, sa nachádzali bohabojní a horliví vlastenci, muži verní zásadám, neskazení sebeckým, ktorí verne milovali Boha aj za cenu všetkého, o čo prišli. Aj v tejto krajine budú plniť Boží zámer a pohanom sa stanú požehnaním tým, že ich oboznámi s Hospodinom. Budú tam vlastne jeho zástupcami. Nemajú sa spolčovať s modloslužobníkmi; viera a vyznanie živého Boha im má byť veľkou cťou. A oni sa tak aj správajú. V šťastí i v nešťastí uctievali Boha, a Boh ich poctil tiež.

Keďže títo ctitelia Hospodina boli teraz babylonskými zajatcami a posvätné nádoby s ostatným náradím Božieho domu boli teraz v chráme babylonských bohov, víťazní utláčatelia to sebedovome pokladali za dôkaz nadradenosti svojho náboženstva a zvyklostí nad Hebrejcami. Hospodin však práve týmto pokorením, ktorým trestal Izraelcov za ich spreneveru, dokázal Babylončanom svoju zvrchovanosť a svätosť svojich požiadaviek i následky neposlušnosti. Živými svedkami tohto dôkazu boli jeho verní.

K týmto Božím verným patrila aj Daniel so svojimi tromi priateľmi ako príklad toho, čo sa môže stať z človeka, keď sa bezvýhradne spoľahne na Božiu múdrosť a moc. Zo svojho pomerne jednoduchého židovského domova sa títo mladí ľudia kráľovského pôvodu dostali do najslávnejších miest a na dvor najväčšieho vládcu sveta. Nebúkadnecar „povedal svojmu hlavnému komorníkovi Ašpenázovi, aby priviedol spomedzi Izraelcov z kráľovského potomstva alebo zo šľachticov mladíkov, na ktorých nebolo chyby, pekných vzhľadom, nadaných pre každú múdrosť, bohatých v znalostiach a učenlivých, ktorí by boli schopní zastávať službu v kráľovskom paláci,„ [Daniel 1,3.4.](#)

„Medzi nimi boli spomedzi Júdejcov Daniel, Chananja, Míšaél a Azarja,„ [Daniel 1,6.](#) Nebúkadnecar videl v týchto mladíkoch náznak pozoruhodných schopností, a preto im určil takú výchovu, aby v jeho ríši mohli zastávať významné postavenie. K potrebnému vzdelaniu

pre vznešené poslanie patrilo ovládanie chaldejského jazyka. Tri roky požívali mimoriadne výhody, aké mali len kniežatá veľ ríše.

[254]

Daniel a jeho priatelia dostali nové mená podľa chaldejských božstiev. Hebrejskí rodičia dávali svojim deťom mená vyjadrujúce tie povahové rysy, ktoré chceli vidieť u svojich detí, a preto im prisudzovali veľký význam. Hlavný komorník, ktorému bola zverená starostlivosť o zajatých mládencov, dal „*Danielovi meno Béltšaccar, Chananjovi Šadrach, Míšaélovi Měšach a Azarjovi Abéd-Negó,*„ [Daniel 1,7](#).

Kráľ nenútil hebrejských mladíkov, aby sa zriekli svojej viery a prijali tamojšiu modloslužbu, no dúfal, že sa tak stane postupne. Spoliehal sa na to, že pod vplyvom mien s modlárskeho významom, každodenným životom v modloslužobnom prostredí s lákavými obradmi pohanskej modloslužby sa zrieknu svojho národného náboženstva a pridajú sa k Babylončanom.

Hneď na začiatku svojej životnej dráhy museli prejsť rozhodujúcou skúškou. Mali dostávať kráľovskú stravu, jedlo a pitie priamo z kráľovského stola. Vládca sa totiž nazdával, že tým im prejavuje priazeň a všemožne dbá o ich blaho. Pokrm z kráľovho stola bol však zasvätený modloslužbe. Pretože časť z neho bola obetovaná modlám, jesť z neho znamenalo vlastne mať účasť na prinášaní obete babylonským božstvám. Vernosť Hospodinovi bránila Danielovi a jeho priateľom podieľať sa na takomto obetnom prejave. Vedeli, že aj predstieraným jedením a pitím vína z kráľovského stola by zapierali vieru. Tým by sa vlastne stotožnili s pohanstvom a zneuctili by zásady Božieho zákona.

Neodvažovali sa skúšať na sebe škodlivý účinok blahobytu a nestriednosti na telesný, duševný a duchovný vývoj. Poznali príbeh Nádaba a Abíhua, pretože záznam o ich nestriednosti a jej následkoch sa zachoval v Mojžišových zvitkoch. Vedeli aj to, že pitie vína môže narušiť ich telesnú a duševnú zdatnosť.

Danielovi rodičia, ako aj rodičia jeho troch priateľov vychovávali svoje deti v prísnej striednosti. Mládenci vedeli, že za svoje schopnosti sú zodpovední Bohu a nesmú ich nijako poškodzovať. Táto výchova pomohla Danielovi a jeho druhom zostať vernými zásadám aj v nástrahách znemravňujúceho prostredia na babylonskom dvore. Napriek silným zvodom zhýralého dvorného života zostali nepoškvrnení. Nijaká moc ani vplyv ich nemohli odvieť od

zásad, ktoré si osvojili už v ranom veku pod vplyvom Božieho slova a skúseností.

Keby bol Daniel chcel, mohol uviesť dost' dôvodov na to, aby porušil prísne pravidlá striedmosti. Mohol sa vyhovárať, že je odkázaný na kráľovskú priazeň, že podlieha rozhodnutiu vládcu a že teda musí jesť a piť, čo dostane. Mohol poukázať na to, že dodržiavaním Božích zásad by urazil kráľa, a tým by mohol stratiť svoje postavenie, ba aj život. Ak nebude zachovávať Hospodinove príkazy, kráľovu priazeň nestratí a zostanú mu aj výhodné podmienky pre duševný rozvoj i dobré vyhliadky na pozemský blahobyť.

[255]

Daniel však nezaváhal. Božiu priazeň si cenil viac než priazeň najmocnejšieho pozemského panovníka, bola mu drahšia než sám život. Rozhodol sa pre poslušnosť Božiemu zákonu bez ohľadu na následky. *„Daniel si zaumienil, že sa nepoškvrní pokrmom z kráľovskej stravy ani vínom, ktoré pijaťval kráľ,“* Daniel 1,8. V tomto rozhodnutí ho podporovali jeho traja priatelia.

Hebrejskí mládenci sa pritom spoliehali na Boha. Nerobili to z výstrednosti, ale preto, že nechceli znevážiť Boha. Keby sa boli pod tlakom okolností zmierili s nepravosťou, svojím odklonom od zásad by boli oslabili cit pre vernosť a ochabol by aj ich odpor k nepravosti. Prvý chybný krok by viedol k ďalším a postupne by bez zábran podľa ahli pokušeniam a spreneverili by sa nebeskému Bohu.

„Boh dal Danielovi, že našiel priazeň a milosrdenstvo u hlavného komorníka,“ ktorý s vážnym záujmom vypočul jeho žiadosť, aby sa nemusel poškvrňovať. Vyhovieť tejto žiadosti však komorník váhal. Danielovi povedal: *„Bojím sa svojho pána, kráľa, ktorý určil váš pokrm a nápoj, že zbadá, že vyzeráte horšie ako iní mladíci, vaši vrstovníci. Tak mi u kráľa spôsobíte, že prídem o hlavu,“* Daniel 1,9.10.

Daniel požiadal dozorca, ktorý sa mal starať o hebrejských mládcov, aby nemuseli jesť kráľov pokrm a piť jeho víno. Prosil ho, aby to s nimi skúsil a desať dní im dával len jednoduchú stravu, kým ostatní budú jesť jedlá z kráľovského stola.

Keďže dozorca sa kráľa bál, zdráhal sa žiadosti hebrejských mládcov vyhovieť. Nakoniec však povolil. Vtedy Daniel vedel, že zvíťazil. Po desiatich dňoch skúšky boli výsledky opačné, než akých sa obával. *„Vyzerali krajší a tučnejší v tele ako ostatní mladíci, ktorí jedli pokrm z kráľovskej stravy,“* Daniel 1,15. Štyria hebrejskí

mládenci vynikali nad ostatnými mladíkmi. Následkom toho mohol Daniel a jeho priatelia celý čas prevýchovy jesť jednoduchú stravu.

Tri roky sa hebrejskí mládenci učili „*chaldejské písmo a reč*„ [Daniel 1,4](#). Celý čas zostali verní Bohu a stále sa opierali o jeho moc. Utvrдили sa v odriekaní, boli zásadoví, cieľavedomí, usilovní a vytrvalí. Na kráľovský dvor do spoločnosti ľudia, ktorí Boha nepoznali a nebáli sa ho, ich neviedla pýcha či ctibažnosť; boli predsa zajatcami v cudzej krajine a poslala ich tam nekonečná Múdrost'. [256] Odlúčení od vplyvu domova a posvätného prostredia sa snažili správať tak, aby to slúžilo na česť ich utláčaného národa a na slávu toho, ktorému slúžili.

Hospodin sledoval zásadnosť, sebazapieranie a čisté pohnútky hebrejských mládencov s veľkým potešením. Sprewádzal ich svojim požehnaním a dal „*týmto štyrom mladíkom učenívosť a chápanosť pre každé písmo a múdrost'*. *Daniel sa vyznal v každom videní a v snoch*„ [Daniel 1,17](#). Tak sa splnilo zasľúbenie: „*Tých, ktorí mňa ctia, uctím i ja*„ [1. Samuelova 2,30](#). Keď že Daniel bezvýhradne dôveroval Bohu, dostal dar prorockého ducha. Zatiaľ čo ho ľudia učili poznávať povinnosti súvisiace so životom na kráľovskom dvore, Boh ho učil poznávať tajomstvá budúcnosti, aby pre budúce pokolenia obraznou a symbolickou rečou zaznamenal svetové udalosti siahajúce do konca času.

Na konci výchovného obdobia boli židovskí mládenci spolu s ostatnými uchádzačmi o miesto v kráľovských službách podrobení skúške. „*Medzi všetkými sa nenašiel nikto ako Daniel, Chananja, Míšaél a Azarja*„. Ich prenikavé chápanie, rozsiahle vedomosti, ich pohotové a presné vyjadrovanie – to všetko svedčilo o mohutnosti a sile ich duševných schopností. „*V každej veci, kde bolo treba múdrosti a dôvtipu, na ktorý sa ich kráľ pýtal, zistil, že desaťkrát prevyšovali všetkých čarodejníkov a veštcov v celom jeho kráľovstve*„ [Daniel 1,19.20](#).

Na babylonskom dvore sa zhromaždili zástupcovia všetkých krajín, ľudia nadaní nielen od prírody, ale aj ľudia všestranného vzdelania, aké svet môže poskytnúť. Medzi nimi sa teraz ocitli aj hebrejskí mládenci. V telesnej zdatnosti a kráse, v duševných schopnostiach a vedomostiach sa im nikto nevyrovnal. Vzpriamená postava, svižná chôdza, príjemný vzhľad, bystré zmysly, čistý dych

– to všetko svedčilo o dobrých návykoch a ušľachtivosti, ktorou príroda obdarúva tých, ktorí poslúchajú jej zákony.

Daniel a jeho druhovia sa oboznamovali s babylonskou múdrosťou oveľa úspešnejšie než ich spolužiaci. Nebol to však úspech náhodný. Vedomosti získavali správnym používaním svojich schopností pod vedením Ducha Svätého. Boli spojení so Zdrojom všetkej múdrosti a poznávanie Boha bolo základom ich vzdelania. Vo viere prosili Boha o múdrosť a podľa svojich modlitieb aj žili. Boh požehnával ich konanie. Vyhýbali sa všetkému, čo by mohlo oslabiť ich telesné sily, a čo najlepšie zúročili každú príležitosť na získanie všestranných poznatkov. Dodržiavali životné pravidlá, ktoré im pomáhali rozvíjať rozumové schopnosti. Získanými vedomosťami chceli osláviť Boha. Uvedomovali si, že ako predstavitelia pravého náboženstva v modlárskej prostredí musia mať jasnú myseľ a zdokonaľovať sa v Božej bázni. Ich učiteľom bol sám Boh. Stálymi modlitbami a svedomitým štúdiom boli spojení s Neviditeľným, s ktorým chodili ako kedysi Enoch.

[257]

Skutočný úspech v ktoromkoľvek pracovnom odvetví nie je výsledkom šťastia, náhody či osudu. Je to predovšetkým Božou prozreteľnosťou pripravovaná odmena za vieru a rozvahu, cnosť a vytrvalosť. Ušľachtilé duševné vlastnosti a vysoká mravná úroveň nie sú výsledkom náhody. Boh dáva príležitosti, úspech závisí od toho, ako ich človek zužitkuje.

Kým Hospodin pôsobil v Danielovi a v jeho druhoch, aby „*aj chceli aj konali podľa jeho dobrej vôle*„ (Filipským 2,13), oni sami sa všemožne snažili utvrdiť sa v ponúknutej spáse. Bez nebeskej zásady spolupráce s Bohom nemôže byť o úspechu ani reč. Ľudským úsilím bez Božej pomoci sa nič nedosiahne. No bez ľudskej účasti býva aj Božie úsilie pre mnohých bez úžitku. Ak chceme pocítiť Božiu milosť, musíme vykonať, čo sa od nás žiada. Božia milosť má v nás podnietiť „*chcenie i konanie*„; nie je teda náhradou za naše úsilie.

Ako Hospodin spolupracoval s Danielom a s jeho priateľmi, tak chce spolupracovať so všetkými, ktorí sa snažia uskutočňovať jeho vôľu. Boh darom svojho Ducha posilní každý dobrý úmysel, každé šľachetné rozhodnutie. Veriaci narazia na ceste poslušnosti na mnohé prekážky. K svetu ich môžu pútať silné vplyvy. Boh však môže zničiť každú moc a každý nástroj, ktorý by chcel pripraviť zá-

hubu jeho vyvoleným. V Božej sile môžu prekonať každé pokušenie, premôcť každú prekážku.

Boh priviedol Daniela a jeho druhov do blízkosti slávnych mužov Babylona, aby tam v národe uctievačov modiel mohli predstaviť Božiu povahu. Čo ich uspôsobilo pre také vznešené a čestné poslanie? Bola to vernosť v maličkostiach, ktorá ovplyvnila celý ich život. Ctili Boha spĺňaním nepatrných povinností práve tak ako pri plnení výsostne zodpovedných úloh.

[258] Ako Hospodin povolal Daniela svedčiť o ňom v Babylone, tak povoláva aj nás za svojich svedkov v dnešnom svete. Boh chce, aby sme v nepatrných i v najvýznamnejších záležitostiach života zjavovali ľuďom zásady jeho kráľovstva. Mnohí vyčkávajú na to, že im bude zverená nejaká významná úloha, no premeškávajú každodenné príležitosti prejavit' vernosť Bohu. Dennodenne prehliadajú malé životné povinnosti. Kým čakajú na nejakú veľkú úlohu, pri ktorej by mohli dokázať svoje domnelé vynikajúce schopnosti a uspokojit' svoju ctibažnosť, zatiaľ im život uniká.

V živote skutočného kresťana nie je nič nepodstatné a zbytočné. Pred Všemohúcim je dôležitá každá povinnosť. Hospodin spoľahlivo zvažuje každú príležitosť k službe. Nezužitkované schopnosti zvažuje práve tak ako tie zužitkované. Súdení budeme podľa toho, čo sme mali vykonať, no nevykonali sme, pretože sme svoje schopnosti nepoužili na Božiu slávu.

Šľachetná povaha nie je výsledkom náhody a nemožno ju prisúdiť ani zvláštnej priazni či mimoriadnemu daru Prozreteľnosti. Je ovocím disciplíny, podriadenia nižšej prirodzenosti vyšším záujmom a nezištnej služby Bohu a ľuďom.

Boh oslovuje dnešnú mládež príkladom hebrejských mládencov, ktorí sa verne pridržali zásad striedmosti. Dnešný svet potrebuje mužov, ktorí podobne ako Daniel horlia za spravodlivosť a zasadzujú sa za ňu. Boj medzi necnosťou a cnosťou vyžaduje neprestajnú bdelosť a čisté srdce, pohotové ruky, smelosť a odvahu. Satan pokúša každého rozmanitými zvodmi a podnecuje k povolovaniu nízkym vášňam.

Dôležitým nástrojom utvárania povahy a rozvoja duševného života je telo. Preto sa nepriateľ človeka snaží svojím pokušením oslabiť a poškodiť telesné sily človeka. Keď sa mu to podarí, potom zotročí celú bytosť. Ak telesné sklony neovláda vyššia moc,

potom človek stroskoce a hynie. Telo patrí pod kontrolu vyšších síl človeka. Vášne musí ovládať vôľ a a vôľ u treba podriaďiť Bohu. Život musí ovládať kráľovská moc rozumu, ktorý posväcuje Božia milosť. Rozumové schopnosti, telesná sila a dĺžka života závisia od nemenných zákonov. Ak človek tieto zákony poslúcha, môže zvíťaziť nad sebou, ovládať svoje sklony, bojovať „*proti kniežatstvám, proti mocnostiam, proti vládcom tohto temného sveta, a proti duchom zla v nebesiach,*„ [Efezským 6,12](#).

Pri starodávnom obrade, ktorý je symbolom evanjelia, sa na Božom oltári smela obetovať len obeť bez chyby. Obet, ktorá mala byť predobrazom Krista, musela byť bez poškvry. Tým chce Božie slovo pripomenúť, aké majú byť Božie deti – ako „*živá... obeť*„ „*na ktorej niet poškvry,*„ [Rimanom 12,1](#); [Efezským 5,27](#).

Hebrejskí mládenci mali rovnaké slabosti ako my, no napriek zvodným vplyvom babylonského dvora stáli pevne, pretože si uvedomovali svoju závislosť od večnej Moci. Pohanía v nich zahliadli obraz lásky a dobroty Boha i Božieho Syna. Ich život je príkladom víťazstva zásad nad pokušením, čistoty nad skazenosťou, vernosti a oddanosti nad neverou a modlárstvom. [259]

Aj dnešná mládež môže byť pod vplyvom Ducha, ktorý viedol Daniela; z rovnakého zdroja môže čerpať silu sebaovládania a za podobne nepriaznivých okolností môže zjavovať tú istú krásu života. Aj keď na dnešných mladých ľuďoch dolieha pokušenie vyhládavať vlastné záľuby, obzvlášť zvodné vo veľkých mestách, kde je široký prístup k všetkým druhom zmyselných pôžitkov, pôsobením Božej milosti môžu zostať verní svojmu zámeru ctiť Boha. Rozhodnosťou a stálou bdelosťou môžu odolať každému pokušeniu, ktoré na nich útočí. Zvíťazí však len ten, kto sa rozhodne konať to, čo je správne.

Aké príkladné bolo životné dielo týchto šľachetných židovských mláďencov! Keď sa lúčili s domovom svojho detstva, sotva mohli tušiť, aké vznešené poslanie ich čaká. Odovzdane a vytrvalo sa podriaďovali Božiemu vedeniu a Boh mohol prostredníctvom nich splniť svoj zámer.

Pán chce, aby dnešní mladí ľudia, ba aj deti svedčili o tých významných pravdách, ktoré obhajovali hebrejskí mládenci. Život Daniela a jeho priateľov je názorným príkladom toho, čo Boh koná pre tých, ktorí sa snažia uskutočňovať Boží zámer celým srdcom.

40. kapitola — Nebúkadnecarov sen

Len čo sa Daniel a jeho priatelia ocitli v službe babylonského kráľa, stala sa zvláštna udalosť, ktorá modloslužobnému národu vyjavila moc a vernosť izraelského Boha. Nebúkadnecar mal sen, *„jeho duch bol tým znepokojený a spánok sa mu pretrhol,* [Daniel 2,1](#). Hoci ho sen hlboko zaujal, vládca sa po zobudení už nevedel rozpamätať na jeho podrobnosti.

Bezradný kráľ dal zvolať učencov – *„čarodejníkov, veštcov, zaklínačov,* – a žiadal ich o pomoc. Povedal im: *„Mal som sen a môj duch sa znepokojil túžbou poznať sen,* [Daniel 2,2.3](#). Zveril sa im so svojou bezradnosťou a žiadal od nich taký výklad sna, ktorý by ho uspokojil.

Kráľovskí veštcovia odpovedali: *„Kráľ, ži naveky! Rozpovedz svojim sluhom svoj sen a my ti podáme jeho výklad,* [Daniel 2,4](#).

Keďže ich vyhybavá odpoveď kráľa neuspokojila, podozrieval ich z neochoty pomôcť mu, hoci tvrdia, že vedia odhaliť ľudské tajomstvá. Kráľ im teda rozkázal, aby mu oznámili sen i jeho výklad. Ak mu pranie splnia, budú bohato odmenení a oslávení. V opačnom prípade ich stihne smrť. Kráľ povedal: *„Moje rozhodnutie je pevné. Ak mi neoznámite sen a jeho výklad, rozsekajú vás na kusy a vaše domy obrátia na hnojisko. Ale ak mi oznámite sen a jeho výklad, dostanete odo mňa dary, odmeny a veľkú slávu,* [Daniel 2,5.6](#).

Dvorní učenci znova odpovedali: *„Nech kráľ rozpovie svoj sen svojim služobníkom a my oznámime jeho výklad,* [Daniel 2,7](#).

Zdanlivá úskočnosť tých, ktorým dôveroval, vyvolala v kráľovi prudký hnev. *„Bezpečne badám, že chcete získať čas, lebo vidíte, že moje rozhodnutie je pevné. Ak mi sen nemôžete oznámiť, stihne vás len jeden výrok: Uzhodli ste sa predo mnou konať lož a klam, kým sa nezmenia časy. Povedzte mi teda sen, aby som vedel, že mi môžete podať aj jeho výklad,* [Daniel 2,8.9](#).

Vyl'akaní z možných následkov svojho nezdaru snažili sa veštcovia kráľovi dokázať, že jeho žiadosť je nerozvážna a ich úloha nesplniteľná. Chaldejci povedali: *„Niet na zemi človeka, ktorý by mohol*

oznámiť, čo kráľ chce. Pretože nijaký veľký a mocný kráľ nežiadal niečo podobného od nijakého čarodejníka, veštca a Chaldejca. Vec, ktorú kráľ žiada, je ťažká a nikto iný by to nevedel oznámiť iba bohovia, ktorí nebývajú medzi telesnými bytosťami. Kráľ sa preto veľmi rozhneval, ba rozzúrnil a rozkázal zahubiť všetkých babylonských mudrcov,, [Daniel 2,10-12](#).

[261]

Dvorní úradníci boli pripravení hneď uskutočniť rozsudok nad hľadanými, medzi ktorými bol aj Daniel a jeho priatelia. Keď sa Daniel dozvedel, že spolu s veštcami musí zomrieť aj on, „*múdro a opatrne*„, povedal veliteľovi kráľovskej telesnej stráže Arjókovi: „*Prečo vyšiel taký prísny výrok od kráľa?*„, [Daniel 2,14.15](#). Arjók mu odvetil, že neobyčajný sen kráľ a znepokojuje a v tom mu nepomohli ani tí, ktorým tak dôveroval. Keď to Daniel počul, začal bojovať o svoj život a odvážil sa prísť ku kráľovi s prosbou o pozhovenie, aby mohol Boha prosiť o pochopenie sna i jeho významu.

Kráľ tejto žiadosti vyhovel. Daniel potom odišiel „*domov a oznámil vec svojim druhom – Chananjovi, Mišaélovi a Azarjovi*„, [Daniel 2,17](#). Spoločne hľadali riešenie u Boha – v Zdroji svetla a múdrosti. Neochvejne verili, že Boh je s nimi a uvedomovali si svoju zodpovednosť v jeho diele. Kedykoľvek boli bezradní či ohrození, vždy sa utiekali k Bohu s prosbou o múdrosť a ochranu a on, večne živý Zdroj moci, ich vypočul. Aj teraz sa teda obrátili k Sudcovi zeme s prosbou o vyslobodenie v tejto obzvlášť tiesnivej chvíli. A neprosili márne. Boh, ktorého ctili, teraz poctil ich. Duch Hospodinov ich osvietil a Danielovi „*v nočnom videní*„, objasnil tajomstvo a význam kráľovho sna.

Daniel za toto Božie zjavenie vyjadril chválorečivú vd'aku: „*Nech je požehnané Božie meno od vekov až na veky, lebo jemu patrí múdrosť a sila! On mení časy i doby, zosadzuje a nastol'uje kráľov, múdrosť dáva múdrym a rozumnosť rozumným. Odhal'uje, čo je hlboké a skryté, pozná, čo je v temnote, a svetlo prebýva pri ňom. Teba, Bože mojich otcov, chválím a oslavujem, lebo dal si mi múdrosť a silu. Teraz si mi dal poznať, o čo sme ťa prosili; lebo dal si nám poznať kráľovu záležitosť*„, [Daniel 2,20-23](#).

Daniel šiel potom k Arjókovi, ktorému kráľ prikázal pozabíjať mudrcov, a povedal: „*Nevyhub babylonských mudrcov, ale predved' ma pred kráľa a ja poviem kráľovi výklad*„, Veliteľ pohotovo uvie-

dol Daniela pred kráľ a týmito slovami: *„Medzi zajatými Júdejcami našiel som muža, ktorý oznámi kráľovi výklad,„* [Daniel 2,24.25](#).

[262]

Pred panovníka najmocnejšej svetovej ríše predstúpil pokojný a duševne vyrovnaný židovský zajatec. Hneď v úvode svojho prejavu vyzdvihol Boha ako zdroj všetkej múdrosti a vyznal, že sám od seba nijakú zvláštnu múdrosť nemá. Na kráľovu nedočkavú otázku: *„Naozaj mi môžeš oznámiť sen, ktorý som videl, i jeho výklad?„*, odpovedal: *„Tajomstvo, na ktoré sa kráľ dopytuje, nemôžu kráľovi oznámiť mudrci, veštcí, čarodejníci a astrológovia. Ale na nebi jestvuje Boh, ktorý vyjavuje tajomstvá a oznamuje kráľovi Nebúkadnecarovi, čo sa bude diať v budúcich dňoch.„*

Daniel pokračuje: *„Tvoj sen a čo si videl na svojom lôžku, znamená toto: Kráľ, tebe prichádzali na tvojom lôžku myšlienky, čo sa má diať v budúcnosti. Ten, ktorý zjavuje tajomstvá, dal ti vedieť, čo sa stane. Mne bolo vyjavené toto tajomstvo nie pre múdrosť, ktorej by som mal viac ako ostatné živé tvory, ale preto, aby sa kráľovi dostalo vysvetlenia a ty aby si pochopil myšlienky svojho srdca.*

Kráľ, videl si veľkú sochu. Táto socha bola mohutná a mimoriadne jagavá; stála pred tebou a jej výzor bol hrozný. Hlava tej sochy bola z jemného zlata, jej prsia a ramená boli zo striebra, jej brucho a bedrá z bronzu; jej stehná boli zo železa, jej nohy boli čiastočne zo železa, čiastočne z hlíny.

Keď si sa díval, zrazu bez zásahu rúk odlomil sa kameň, zasiahol sochu do železných a hlinených nôh a rozdrvil ich. Tak sa naraz rozdrvilo železo, hlina, bronz, striebro i zlato a boli ako pleva na holohumnici v lete; vietor ich odvial, takže nebolo možné nájsť po nich ani stopy. Kameň však, ktorý zasiahol sochu, premenil sa na veľký vrch a naplnil celú zem,„ [Daniel 2,26-35](#).

„Toto je sen,„ uistil Daniel kráľ a, ktorý pozorne počúval, aby mu neunikla nijaká podrobnosť, a poznal, že je to naozaj tento sen, ktorý ho tak vyľakal. Kráľ bol teraz pripravený vypočúť aj výklad sna. Boh a Kráľ kráľov chcel babylonskému panovníkovi zjaviť pravdu, že nad kráľovstvami sveta vládne on – Hospodin – ktorý nastoluje a zosadzuje kráľov. Nebúkadnecar si mal uvedomiť z toho vyplývajúcu zodpovednosť pred Všemohúcim. Spozná budúce udalosti, ktoré siahajú do konca vekov.

Daniel pokračoval: *„Ty si, kráľ, kráľom kráľov, ktorému Boh nebies dal kráľovstvo, moc, silu i slávu, ktorému do rúk dal všetky*

miesta, na ktorých žijú ľudia, poľné zvieratá i nebeské vtáctvo a ktorého urobil pánom nad všetkým – ty si tá zlatá hlava.

Po tebe vznikne nové kráľovstvo, chatrnejšie ako tvoje, a ďalšie, tretie kráľovstvo, bronzové, ktoré bude panovať nad celou zemou. Štvrté kráľovstvo bude mocné ako železo, lebo ako železo drví a rozomiel'a všetko, ako železo všetko láme, tak aj ono všetko rozdrví a poláme.

A že si videl nohy a prsty čiastočne z hrnčiarskej hliny a čiastočne zo železa, to znamená, že kráľovstvo bude rozdelené; bude v ňom niečo z tvrdosti železa, tak ako si videl železo zmiešané s ílovitou hlinou. A že prsty na nohách boli čiastočne zo železa a čiastočne z hliny, to znamená, že kráľovstvo bude čiastočne mocné a čiastočne krehké. A keďže si videl železo zmiešané s ílovitou hlinou, to znamená, že sa manželským zväzkom pomiešajú jeden s druhým, ale nebudú dovedna držať, ako sa železo nezmieša s hlinou.

[263]

Ale za čias oných kráľov Boh nebies nastolí večné kráľovstvo, ktoré nezahynie, a to kráľovstvo neprejde na iný národ. Ono rozdrví a zničí všetky tie kráľovstvá a bude trvať naveky; ako si videl, že kameň sa bez zásahu ruky odlomil z vrchu a rozdrvil železo, bronz, hlinu, striebro aj zlato. Veľký Boh dal vedieť kráľovi, čo sa má v budúcnosti stať. Sen je spol'ahlivý a jeho výklad je správny., [Daniel 2,36-45](#).

Kráľ uznal, že výklad je pravdivý a v bázni pokorne „padol na tvár a poklonil sa., so slovami: „Vskutku, váš Boh je Boh bohov a Pán kráľov, ktorý zjavuje tajomstvá, preto si vládol odhaliť tajomstvo., [Daniel 2,46.47](#).

Nebúkadnecar potom odvolal svoj rozkaz o vyhubení mudrcov. Mudrci zostali nažive, pretože Daniel bol spojený s tým, ktorý zjavuje tajomstvá. „Kráľ povýšil Daniela a dal mu mnoho cenných darov. Urobil ho vládcom nad celou babylonskou krajinou a predstaveným všetkých babylonských mudrcov. A Daniel prosil kráľa, aby Sadracha, Měšacha a Abéd-Nega poveril spravovaním babylonskej krajiny. Daniel však ostal na kráľovskom dvore., [Daniel 2.48.49](#).

Podľa historických záznamov sa zdá, akoby rozmach národov, vzostup a pád svetových ríš závisel od vôle a odvahy človeka a že vývoj udalostí veľkou mierou určuje ľudská moc, ctibažnosť či vrtošivosť človeka. Božie slovo však odhrňa závoj, aby sme vo všetkom dianí a prúde protichodných ľudských záujmov mohli postihnúť

pôsobenie Všemohúceho, ktorý ticho a trpezlivo uskutočňuje zámery svojej vôle.

Výstižne a láskyplne vyložil apoštol Pavol Aténčanom Boží zámer pri stvorení a rozmachu ľudských rás a národov: „Boh, ktorý stvoril svet a všetko, čo je v ňom,... z jedného stvoril celé ľudské pokolenie, aby obývalo celý povrch zeme, vymedzil ľudom čas a hranice bývania, aby hľadali Boha, či by ho dajako nenahmatali a nenašli., [Skutky apoštolov 17,24-27](#).

Boh jasne hovorí, že kto chce, môže vojsť „do zväzku zmluvy., [Ezechiel 20,37](#). Božím zámerom pri stvorení bolo, aby zem obývali bytosti, ktoré budú navzájom požehnaním a ktoré budú ctiť svojho Tvorca. Tento Boží zámer môže splniť každý, kto chce. Prorok hovorí: „Lud, ktorý som si utvoril, zvestovať bude moju chválu., [Izaiáš 43,21](#).

[264]

Boh vo svojom zákone oznámil podmienky pravého blaha národov i jednotlivcov. Mojžiš o zákone povedal Izraelcom: „To bude vašou múdrosťou a rozumnosťou., „Lebo nie je to prázdne slovo, ktoré sa vás netýka, ale je to váš život., [5. Mojžišova 4,6; 32,47](#). Požehnanie prisľúbené Izraelcom za určitých podmienok platia rovnako pre každý národ i jednotlivcov na zemi.

Stáročia skôr, než určité národy prišli na javisko svetových dejín, Všemohúci hľadel do budúcnosti a predpovedal vzostup i pád najväčších mocnárstiev. Boh povedal Nebúkadnecarovi, že babylonská ríša padne a príde ďalšia, ktorú podrobí skúške. Ak neuzná pravého Boha, jej sláva pohasne a na jej miesto príde tretia ríša. Aj tá zanikne a národy sveta si podmaní kráľovstvo štvrté, mocné ako železo.

Keby boli mali vládcovia najbohatšieho kráľovstva sveta – Babylona – bázeň pred Hospodinom, bol by ich obdaril múdrosťou a silou, ktorá ich mohla pripútať k nemu a udržať ako silný národ. K Bohu sa však utiekali len v krajnej tiesni a v zmätku. Vtedy, keď márne čakali pomoc od svojich mudrcov, vyhľadávali mužov, ako bol Daniel. Vedeli totiž, že vzývajú pravého Boha, ktorý vypočúva a splňa ich prosby. Týchto mužov žiadali, aby im odhalovali Božie tajomstvá. Vládcovia pyšného Babylona boli síce obdarení múdrosťou, no hriech ich natoľko vzdialil od Boha, že reči Božích zjavení a výstrah o budúcnosti nemohli vôbec rozumieť.

Kto uvažuje o Božom slove, spozná, že Božie proroctvá sa v dejinách národov doslova splnili. Oslabený a nakoniec porazený

Babylon zanikol, lebo jeho vládcovia v dobách slávy nepochopili, že vo všetkom závisia od Boha. Rozmach a slávu svojho kráľovstva pripisovali len svojim ľudským zásluhám. Médsko-perzskú ríšu stihol Boží hnev za prestupovanie Božieho zákona. Prevažná väčšina národa v Boha nebies neverila, a teda ho ani nectila. Rozmohla sa bezbožnosť, rúhanie a všeobecný mravný úpadok. Nasledujúce kráľovstvá boli mravne ešte zvrhlejšie a skazenejšie. Moc každého pozemského vládcu pochádza od Boha a úspech panovníka závisí od toho, ako s touto mocou zaobchádza. O každom z nich platia slová nebeského Strážcu: „*Opasoval som t'a, hoci si ma neznal,*„ (Izaiáš 45,5) a pre každého z nich sú životne dôležité slová adresované Nebúkadnecarovi: „*Zameň svoje hriechy za spravodlivosť a svoje neprávosti za milosrdenstvo voči biednym. Azda sa predĺži tvoje blaho,*„ Daniel 4,24.

Pochopiť tieto slová a porozumieť, že „*spravodlivosť dvíha národ,*„ že vláda „*sa upevňuje spravodlivosťou,*„ že „*dobrotou podopiera svoj trón,*„ a vedieť, že sa v týchto zásadách prejavuje Božia moc, ktorá „*zosadzuje a nastoluje kráľov,*„ znamená pochopiť filozofiu dejín (Príslovia 14,34; 16,12; 20,28; Daniel 2,21.

[265]

Toto všetko nám môže objasniť len Božie slovo, ktoré nás presvedča, že moc národov i jednotlivcov nezávisí od priaznivých okolností či náhod, ktoré akoby ich robili nepremožiteľnými, a nezávisí ani od ich veľkosti, ktorou sa radi vystatujú. Ich sila závisí od toho, ako verne splňajú Boží zámer.

41. kapitola — Ohnivá pec

Nebúkadnecarov sen o veľkej soche, zobrazujúcej svetové dejiny do konca času, mal kráľovi pomôcť pochopiť, aké poslanie má splniť v svetových dejinách a aký vzťah má mať jeho ríša k nebeskému kráľovstvu. Z jasného výkladu sa mohol dozvedieť, že bude zriadené večné Božie kráľovstvo. Daniel povedal: *„Za čias oných kráľov Boh nebies nastolí večné kráľovstvo, ktoré nezahynie, a to kráľovstvo neprejde na iný národ. Ono rozdrví a zničí všetky tie kráľovstvá a bude trvať naveky... Sen je spoľahlivý a jeho výklad je správny,„* [Daniel 2,44.45](#).

Kráľ uznal Božiu moc a Danielovi povedal: *„Vskutku, váš Boh je Boh bohov..., ktorý zjavuje tajomstvá,„* [Daniel 2,47](#). Na určitý čas bol Nebúkadnecar pod vplyvom Božej bázne; jeho srdce však ešte nebolo zbavené ctibažnosti a túžby po svetovláde. Vládne úspechy ho naplňali pýchou. Po určitom čase prestal čiť Boha a začal znova a ešte horlivejšie a vášnivejšie uctievať vlastné modly.

Hlboko ho dojali slová *„ty si tá zlatá hlava,„* [Daniel 2,38](#). Jeho návrat k modloslužbe využili kráľovskí mudrci, ktorí mu navrhli, aby dal zhotoviť sochu podobnú tej, ktorú videl v sne. Mal ju postaviť na vyvýšené miesto, aby všetci videli zlatú hlavu, ktorá podľa výkladu znázorňovala jeho kráľovstvo.

Kráľa potešil tento lichotivý návrh. Rozhodol sa teda, že ho uskutoční, a predsavzal si prekonať snovú vidinu. Na rozdiel od nej nebude jeho socha z rôzneho, postupne podradnejšieho materiálu, ale celá bude zo zlata. Bude to symbol Babylona, večného, neporaziteľného, všemocného kráľovstva, ktoré si podrobí všetky kráľovstvá a potrvá večne.

Pomyslenie na založenie panovníckeho rodu, ktorý by trval večne, sa veľmi páčilo vládcovi, ktorého moc naháňala okolitým národom hrôzu. O uskutočnení tohto zámeru sa radil so svojimi mudrcmi s oduševnením, ktoré svedčilo o bezuzdnej ctibažnosti, pýche a sebeckve. Pritom zabudol na obdivuhodný zámer Božej prozreteľnosti oznámený v sne o veľkej soche. Prehliadol, že Boh

Izraela mu prostredníctvom svojho služobníka Daniela objasnil zmysel tohto obrazného výjavu, čo zachránilo jeho mudrcov od istej smrti. Kráľ hnaný túžbou upevniť si moc a zvrchovanosť na to všetko zabudol a spolu so svojimi radcami sa rozhodol, že sa všemožne vynasnaží povzniesť Babylon na vrchol svetovej ríše, hodnej [267] všeobecnej úcty.

Obraz, ktorým Boh zjavil kráľovi a ľudu svoj zámer s národmi sveta, mal teraz slúžiť na oslavu moci človeka. Danielov výklad mal byť zavrhnutý a zabudnutý. Pravda mala byť zvrátená a zneužitá. Nebeský symbol, ktorý mal ľuďom vyjaviť významné budúce udalosti, mal znemožniť šírenie Božej pravdy, ktorú chcel Boh oznámiť svetu. Satan sa pomocou ctibažných jednotlivcov pokúšal zmarit' Boží zámer s ľuďmi. Nepriateľ ľudstva vedel, že pravda neporušená bludom má spásnu moc. Ak ju však niekto zneužíva pre vlastnú slávu a presadenie sebeckých plánov, stáva sa mocou zla.

Nebúkadnecar vydal rozkaz, aby bol z jeho bohatého pokladu zhotovený veľký zlatý obraz sochy, taký, aký videl v sne. Odlišný bude len jeho materiál. Hoci Chaldejci boli zvyknutí na veľkolepé spodobovanie svojich pohanských božstiev, dosiaľ ešte nikdy neutvorili nič také veľkolepé a vznešené, ako bola táto skvelá socha vysoká šesťdesiat lakt'ov a široká šesť lakt'ov. Nijako teda neprekvapuje, že krásna a cenná socha na poli Dúra, znázorňujúca slávu Babylona, jeho veľkoleposť a moc, mala byť v krajine modiel predmetom posvätnej úcty. K tomu bol vydaný rozkaz, aby v deň zasvätenia sochy všetci obyvatelia poklonou osvedčili svoju vernosť babylonskej moci.

V deň zasvätenia sa v údolí Dúra zhromaždil obrovský zástup ľudí z rôznych národov a jazykov. Podľa kráľovho príkazu pri zvuku hudby mali „všetci ľudia,“ padnúť a pokloniť sa „zlatej soche,“ [Daniel 3,7](#). Zdalo sa, že v tento pamätný deň moci temna výrazne zvíťazia. Uctievanie zlatej sochy naznačovalo, že sa stane stálou súčasťou modloslužby ako štátneho náboženstva krajiny. Satan dúfal, že tým zmarí Boží zámer, podľa ktorého mali byť izraelskí zajatci v Babylone požehnaním pre všetky pohanské národy .

Boh však rozhodol inak. Pred modlárske symbolom ľudskej moci sa všetci nesklonili. Medzi modlármi boli traja ľudia pevne rozhodnutí nepotupiť Boha nebies. Ich Boh je Kráľ kráľov a Pán pánov; nikomu inému sa nepoklonia.

[268]

Vít' azoslávny Nebúkadnecar sa dozvedel, že niektorí z jeho poddaných sa odvážili neposlúchnuť jeho rozkaz. Podaktorí z dvorných mudrcov závideli Danielovi a jeho priateľom ich postavenie, a preto oznámili kráľovi, že Hebrejci sa opovážili jeho príkaz porušiť. Vraaveli: „Kráľ, ži naveky... Sú tu istí júdski muži, ktorých si poveril správou babylonskej krajiny, Šadrach, Měšach a Abéd-Negó. Títo muži, kráľ, neberú ohľad na teba, tvojich bohov neuctievajú a zlatej soche, ktorú si dal postaviť, sa neklaňajú,„ [Daniel 3,9.12](#).

Kráľ nariadil menovaných mužov predviesť. Spýtal sa ich: „Je to pravda,... že neuctievate mojich bohov a nekľaniate sa zlatej soche, ktorú som dal postaviť?“, [Daniel 3,14](#). Hrozbami sa ich snažil prinútiť, aby sa soche poklonili aj oni. Upozornil ich na ohnivú pec a pripomenul trest, ktorý ich neminie, ak jeho vôľu nesplnia. Hebrejskí mládenci boli verní nebeskému Bohu a neochvejne verili, že on ich môže vyslobodiť. Poklonu pred modlou považovali za modloslužobný prejav. Takú úctu môžu vzdať len Bohu.

Kráľ sa v prítomnosti týchto Hebrejcov presvedčil, že títo mladí muži majú niečo, čo mudrcom jeho kráľovstva chýba. Hebrejci si totiž svoje povinnosti spĺňali verne. Ešte im teda poskytnite príležitosť. Ak totiž prejavia ochotu spolu s ostatnými uctievať sochu, nič sa im nestane. „Ale ak sa nebudete klaňať, v tú hodinu vás hodia do rozpálenej pece.„ Kráľ potom hrozivo vystrel ruku a spýtal sa ich: „Aký boh by vás mohol vyslobodiť z mojich rúk?“, [Daniel 3,15](#).

Kráľove hrozby boli však márne. Ich vernosť Vládcovi vesmíru nemohol nijako zvrátiť. Z dejín otcov viery vedeli, že neposlušnosť voči Bohu znamená zneuctenie, pohromu a smrť, ale Hospodinova bázeň je začiatok múdrosti, základ každého ozajstného úspechu. Tvárou v tvár ohnivej peci povedali: „Na to ti nemusíme odpovedať ani slovo. Keď to musí byť, náš Boh, ktorého vzývame, nás môže vyslobodiť z rozpálenej ohnivej pece, a vyslobodí nás aj z tvojej ruky, kráľ.„ Ich viera spevnela, keď vyhlásili, že Boh bude ich vyslobodením oslávený, a s neochvejnou istotou prameniaca z bezvýhradnej viery v Boha povedali: „Ale ak nie, vezmi na vedomie, kráľ, že tvojich bohov nebudeme vzývať a zlatej soche, ktorú si dal postaviť, nebudeme sa klaňať,„ [Daniel 3,16-18](#).

Kráľ sa veľmi rozhneval. „Vzkypel zlost'ou a výraz jeho tváre sa zmenil voči Šadrachovi, Měšachovi a Abéd-Negóvi,„ ([Daniel 3,19](#)), príslušníkom opovrhovaného národa. Rozkázal, aby pec rozpálili

sedemnásobne viac než obvykle a silní muži z jeho vojska mali vyznávačov izraelského Boha poviazať a pripraviť na smrť.

„Potom poviažali oných mužov v ich plášťoch, šatách, klobúkoch a v ich odeve a vrhli ich do rozpálenej ohnivej pece. Pretože kráľov rozkaz bol taký prísny a pec bola nadmieru rozpálená, plameň z pece usmrtil mužov, ktorí niesli Šadracha, Měšacha a Abéd-Nega,„ [Daniel 3,21.22.](#)

Hospodin však na svojich služobníkoch nezabudol. Keď ich vrhli do pece, zjavil sa im sám Spasiteľ a uprostred ohňa sa prechádzal s nimi. V prítomnosti Pána neba i zeme plamene stratili svoju moc. [269]

Kráľ pozoroval túto scénu zo svojho vládneho kresla a čakal smrť tých, ktorí neposlúchli jeho rozkaz. Jeho pocit víťazstva sa však náhle zmenil. Kniežatá, čo mu stáli po boku, spozorovali, že tvár mu zbledla, keď vstal z trónu a uprene sa zahľadel do šľahajúcich plameňov. Vyľakaný vládca sa obrátil k svojim šľachticom s otázkou: *„Neuvrhli sme troch poviazaných mládencov do ohňa?... Ja však vidím štyroch mužov voľne sa prechádzajúcich v ohni a niet stopy porušenia na nich. Výzor štvrtého je však podobný synovi bohov,„ [Daniel 3,24.25.](#)*

Odkiaľ vedel pohanský kráľ, ako Boží Syn vyzerá? Hebrejskí zajatci zastávali v Babylonii vysoké postavenie a svojím životom i povahou kráľovi zvestovali vlastne pravdu. Keď mali „vydat' počet,“ zo svojej viery, bez zaváhania ho vydali. Jednoducho a jasne vyložili zásady spravodlivosti, a tým poučili všetkých, s ktorými sa stretávali, o Bohu, ktorého uctievali. Hovorili o Božom Synovi, ktorý príde ako Vykupiteľ a kráľ spoznal v ohnivej peci Božieho Syna.

Panovník vtedy bez ohľadu na svoju vznešenosť a dôstojnosť zišiel z trónu, priblížil sa k otvoru pece a zvolal: *„Služobníci najvyššieho Boha, vyjdite a pod'te sem,„ [Daniel 3,26.](#)*

Keď Šadrach, Měšach a Abéd-Negó vyšli z pece pred veľký zástup ľuďí, všetci videli, že sa im nič nestalo. V ohni ich chránila Spasiteľovi prítomnosť; zhoreli im len putá. *„Potom sa zhromaždili satrapovia, predáci, miestodržiteľia, kráľovi ministri a videli, že oheň nemal nijakú moc nad telami mužov. Ani vlas na hlave im nepriškvrkol, ani šaty sa im nezmenili, ani ohňom nepáchli,„ [Daniel 3,27.](#)*

Kráľ na vystavenú zlatú sochu už aj pozabudol. V prítomnosti živého Boha sa všetci báli a chveli. Pokorený kráľ musel uznať:

„Požehnaný Boh Šadrachov, Měšachov a Abéd-Negóv, ktorý poslal svojho anjela a zachránil svojich služobníkov, ktorí mu dôverovali. Prestúpili príkaz kráľov, ale vydali vlastné telá, aby nemuseli vzývať a uctievať boha okrem svojho Boha., Daniel 3,28.

[270]

Zážitok z onoho dňa viedol Nebúkadnecara k tomu, že vydal nariadenie: „Ktokoľvek z akéhokoľvek ľudu, národa alebo národnosti vysloví niečo hanlivé proti Bohu Šadrachovmu, Měšachovmu a Abéd-Negóvmu, má byť rozkúskovaný a jeho dom má byť obrátený na hnojisko., Toto nariadenie kráľ zdôvodnil tým, že „nieto iného boha, ktorý by tak mohol zachraňovať, ako tento!., Daniel 3,29.

Takto a podobne sa babylonský kráľ snažil rozšíriť medzi národmi sveta svoje presvedčenie, že moc a vznešenosť Boha Hebrejov si zasluhuje vrcholnú úctu. Boh prijal kráľovo vyznanie úcty a vernosti i jeho snahy oboznámiť so svojím rozhodnutím celú babylonskú ríšu.

Kráľovo verejné vyznanie, ako aj vôľ a vyvýšiť nebeského Boha nad všetkých ostatných bohov, bolo správne, ale vynucovaním podobného vyznania viery od svojich poddaných, či vyžadovaním podobnej úcty Nebúkadnecar prekročil svoje práva dočasného vládcu. Nemal nijaké občianske ani morálne právo vyhrážať sa trestom smrti každému, kto nebude uctievať Boha. Rovnako nemal právo smrťou v ohnivej peci trestať tých, ktorí odmietli klaňať sa jeho zlatej soche. Boh si nevynucuje poslušnosť od ľudí. Oni sa môžu slobodne rozhodnúť, komu budú slúžiť.

Vyslobodením svojich verných služobníkov Hospodin ukázal, že zastáva utláčaných a karhá všetkých mocných tohto sveta, ktorí odporujú moci neba. Traja hebrejskí mládenci vydali celému babylonskému národu svedectvo o svojej viere v Boha, ktorého uctievali. Spoliehali sa na Všemohúceho, v hodine skúšky si pripomínali Boží prísl'ub: „Ked' pôjdeš cez vodu, budem s tebou, a ked' cez rieky, nezaplavia ťa; ked' budeš kráčať cez oheň, nezhoríš, ani plameň ťa nespáli., Izaiáš 43,2. Ich viera v živé Slovo bola poctená divom pred všetkými prítomnými. Správu o zázračnom vyslobodení verných Hebrejcov priniesli do svojich krajín zástupcova rôznych národov, ktoré Nebúkadnecar pozval na slávnosť zasvätenia sochy. Vernosťou svojich vyznávačov bol Boh oslávený na celej zemi.

Skúsenosť hebrejských mládenčov z roviny Dúra je poučná. Aj dnes budú mnohí Boží služobníci pokorovaní, hoci sa ničím

neprevinili. Budú ich tupiť tí, ktorých satan popudzuje k závisťi a k náboženskému fanatizmu. Hnev ľuď sa obráti obzvlášť proti svätiteľom soboty podľa štvrtého prikázania; nakoniec možno očakávať všeobecné nariadenie o hrozbe smrťou všetkým, čo budú zachovávať štvrté prikázanie.

V tiesnivých časoch, aké prídu na Boží ľud, bude potrebná neochvejná viera. Božie deti budú musieť osvedčiť, že uctievať len Boha a že ani za cenu života ich nič nemôže donútiť k sebamenšiemu ústupku. Pre verných sú príkazy hriešnych smrteľných ľudí celkom bezvýznamné v porovnaní s Božími príkazmi. Zostanú verní pravde aj pod hrozbou väzenia, vyhnanstva či smrti.

Boh sa v záverečnom období svetových dejín zastane svojich verných obhajcov spravodlivosti práve tak, ako sa zastal Šadracha, Měšacha a Abéd-Nega. Ten, ktorý sa s Hebrejmi prechádzal v rozpálenej peci, bude aj so svojimi nasledovníkmi, nech by sa ocitli kdekoľvek. Jeho ustavičná prítomnosť im bude útechou a posilou. V dobe príkoria, akého nikdy predtým nebolo, Boží vyvolení zostanú neoblomní. Satan a jeho spojenci nebudú môcť zahanbiť ani najslabšie Božie dieťa. Mocní Boží anjeli ich budú chrániť a Hospodin sa sám prejaví ako „*Boh bohov*“, ktorý môže spasiť všetkých, ktorí veria v neho.

[271]

42. kapitola — Pravá veľkosť

Nebúkadnecar, ktorý dosiahol vrchol svetskej slávy a ktorého aj písmo uznalo za „*kráľ a kráľov*“, (Ezechiel 26,7), v istom období pripisoval slávu a nádheru svojho kráľovstva Božej priazni. Bolo to napríklad vtedy, keď v sne videl veľkú sochu. Kráľ a hlboko dojalo toto videnie, ako aj jeho výklad, podľa ktorého taká silná babylonská ríša má nakoniec padnúť a postupne majú prísť iné kráľovstvá, po ktorých Boh nakoniec nastolí svoje večné kráľovstvo.

Nebúkadnecar na tento správny výklad o Božom zámere s národmi neskôr prestal myslieť. Len čo však bola jeho pýcha pred zástupmi ľuďí v údolí Dúra pokorená, znova uznal, že Božie kráľovstvo „*je večné kráľovstvo a jeho vláda z pokolenia na pokolenie*“, Daniel 3,33. Nebúkadnecar, rodom a výchovou modloslužobník, bol hlavou modlárskeho národa, no napriek tomu mal zmysel pre spravodlivosť a právo a Boh ho mohol použiť za nástroj na potrestanie vzdorovitých a na splnenie svojho zámeru. Po rokoch vytrvalého a namáhavého úsilia Nebúkadnecar a jeho ľud – „*násilnícky národ*“, (Ezechiel 28,7) – dobyli Týr a korisťou jeho víťazných výbojov sa stal aj Egypt. Každým ďalším víťazstvom nad tým-ktorým národom rástla aj sláva vtedajšieho najmocnejšieho panovníka.

Nijako neprekvapuje, že tento úspešný, ctiažiadostivý a pyšný samovládca bol v pokušení opustiť cestu pokory, jediná to cestu k pravej veľkosti. Panovník medzi jednotlivými dobytými vojnami venoval veľkú pozornosť posilneniu a zveľadeniu hlavného mesta ríše, takže Babylon sa nakoniec stal slávou jeho kráľovstva, „*zlatým mestom*“, „*chválou celej zeme*“. Svojím staviteľským nadšením a skvelými výsledkami urobil z Babylona jeden z divov sveta. Tieto úspechy v ňom podnietili toľkú pýchu, že prestával byť múdрым vládcom a ohrozil možnosť zostať nástrojom pri splnení Božieho zámeru.

Boh vo svojej veľkej milosti upozornil kráľ a významným snom nielen na toto nebezpečenstvo, ale aj na nástrahy, ktoré ho ohrozujú. Kráľ videl v nočnom videní, ako uprostred zeme rastie veľký strom,

ktorého koruna sa vznáša po nebo a jeho vetvy sa šíria do končín zeme. V tieni tohto stromu nachádzali útočisko stáda zvierat z hôr a kopcov a v jeho vetvách hniezdili nebeské vtáky. *„Jeho lístie bolo krásne a hojne bolo jeho ovocia; bol na ňom pokrm pre všetkých... a z neho sa živilo každé telo,„* [Daniel 4,9](#).

[273]

Kráľ hľadel na mohutný strom a videl, ako k stromu prišiel „Strážca,, a to „svätý,, ([Daniel 4,10](#)), a hlasno zvolal: *„Zotnite strom a obsekajte mu ratolesti. Okmášte mu lístie a rozmetajte jeho ovocie. Zver nech ujde spod neho i vtáctvo z jeho vetví, ale jeho peň s koreňmi nechajte v zemi, v železných a bronzových okovách, v peknej zeleni; a nech sa so zverinou delí o poľné byliny. Nech sa mu zmení ľudské srdce a nech dostane srdce zvieracie. Sedem časov má prebehnúť nad ním. Toto rozhodnutie je podľa rady strážnych a na reči svätých spočíva táto vec, aby živí poznali, že Najvyšší panuje nad kráľovstvom ľudí, že on ho dáva tomu, komu chce, a aj najchatrnejšieho z ľudí môže ustanoviť nadeň,„* [Daniel 4,11-14](#).

Tento sen kráľ a veľmi znepokojil, lebo ho upozorňoval na pŕivenstvo. Kráľ zvolal „čarodejníkov, veštcov, Chaldejcov a astroológov,, ([Daniel 4,4](#)) a vyrozprával im svoj sen. Oni mu ho však nevyložili, hoci zmysel sna bol zrejmý.

Boh znova upozornil tento modlársky národ na to, že tajomstvám nebeského kráľovstva môžu porozumieť len ľudia zbožní. Bezradný kráľ poslal znova po Daniela, muža váženého pre svoju pŕivosť, vernosť a výnimočnú múdrosť.

Daniel prijal kráľovo pozvanie a Nebúkadnecar mu povedal: *„Béltšacar, hlavný veštec, viem, že duch svätých bohov prebýva v tebe a nijaké tajomstvo ti nerobí ŕážkosti. Toto sú vidiny môjho sna. Povedz mi jeho výklad,„* Keď Nebúkadnecar vyrozprával svoj sen, dodal: *„Béltšaccar podaj mi jeho výklad! Lebo ani všetci mudrci môjho kráľovstva nevedeli oznámiť jeho výklad; ty to však môžeš, lebo duch svätých bohov spočíva v tebe,„* [Daniel 4,6.15](#).

Daniel pochopil význam sna a jeho význam ho znepokojil. Ustrnul na istý čas a jeho myšlienky ho desili. Keď kráľ videl že Daniel je rozrušený a že váha, prejavil s ním súciti a vyzval ho: *„Béltšaccar, nech ŕa neľaká sen a jeho výklad,„* [Daniel 4,16](#).

Daniel odpovedal: *„Pane môj, sen tvojim neprajníkom a jeho význam tvojim nepriateľom!,„* [Daniel 4,16](#). Prorok si uvedomoval, že Nebúkadnecarovi musí oznámiť trest, ktorý ho stihne pre jeho pýchu

a trúfalosť. Daniel musí vyložiť sen tak, aby ho kráľ pochopil. Nad jeho strašným významom s údivom žasne, no musí povedať pravdu a neľakáť sa akýchkoľvek následkov.

[274] Daniel teda príkaz Všemohúceho kráľovi oznámil: *„Strom, ktorý si videl, ktorý rástol a mocnel, ktorého výška siahala po nebesá a ktorý bolo vidieť na celej zemi, ktorého lístie bolo krásne a ovocie hojné, na ktorom bol pokrm pre všetkých, pod ktorým prebývala poľná zver a v ktorého vetvách prebývalo nebeské vtáctvo, ten strom si ty, kráľ, ktorý si rástol a mocnel a ktorého veľkosť siahala po nebesá a vládla až po hranice zeme,„* [Daniel 4,17-19](#).

„Keď kráľ videl zostúpiť z nebies strážneho a svätého, ktorý hovoril: Vytnite ten strom a zničte ho, ale peň s koreňmi nechajte v zemi, a to v železných a bronzových okovách, v pol'nej zeleni; nech ho kropí rosa z neba a nech má s poľnou zverou svoj podiel, kým neprebehne nad ním sedem časov... Toto je výklad, kráľ, a toto je rozhodnutie Najvyššieho, ktoré prichádza na môjho pána, kráľa: Vyženú ťa spomedzi ľudí a budeš bývať s poľnou zverou; byliny ti dajú za pokrm ako dobytku; rosa nebies ťa bude kropiť a sedem časov prebehne nad tebou, dokiaľ nepoznáš, že Najvyšší vládne nad kráľovstvom ľudí, že on ho dáva, komu chce. A že znel príkaz ponechať strom s koreňmi stromu, to znamená: Tvoje kráľovstvo bude pevne stáť, len čo poznáš, že nebesá majú moc,„ [Daniel 4,20-23](#).

Keď Daniel sen vyložil, naliehavo prosil pyšného vládcu, aby sa kajal a obrátil sa k Bohu, konal dobro, a tak odvrátil blížiacu sa pohromu. Prorok žiadal: *„Kráľ, obľúb si moju radu: Zameň svoje hriechy za spravodlivosť a svoje nepravosti za milosrdenstvo voči biednym. Azda sa predĺži tvoje blaho,„* [Daniel 4,24](#).

Prorokovo varovanie a rada mocne zapôsobili na Nebúkadnecara. Božou milosťou nezmenené srdce však rýchlo zabúda na vplyv Ducha Svätého. V kráľovom srdci zostali totiž korene pôžitkárstva a ctibažnosti a ich výhonky sa vždy znova objavovali v jeho povahe. Napriek láskyplnému poučeniu i varovaniu z minulých skúseností Nebúkadnecara znova ovládla žiarlivosť na budúce kráľovstvá. Dostal vládol prevažne spravodlivo a milosrdne, no jeho panovanie sa zvrhlo na krutovládu. Zatvrdil si srdce, nadanie zneužíval na vlastnú slávu, vyvyšoval sa nad Boha, ktorý mu dal život a moc. Po celé mesiace nijaký Boží súd neprichádzal. Táto Božia zhovievavosť ho však nevedla k pokániu. Pýcha ho natoľko ovládla, že nakoniec

prestal dôverovať výkladu sna a svojim predchádzajúcim obavám sa vysmial.

Odvtedy, čo ho prorok varoval, uplynul celý rok. Keď sa teraz kráľ prechádzal vo svojom paláci a sebavedome uvažoval o svojich staviteľských úspechoch a moci, povedal si: „*Nie je to ten veľký Babylon, ktorý som ja vystaval ako kráľovské sídlo mocou svojej sily a na česť svojej slávy?*“, [Daniel 4,27](#).

Tieto chvastavé slová ešte ani nedoznali, keď z neba zaznel hlas, oznamujúci, že nadišiel čas Božieho súdu. Kráľ počul Hospodinov výrok: „*Tebe sa hovorí, kráľ Nebúkadnecar: Kráľovstvo je ti odňaté. Vyženú ťa spomedzi ľudí a budeš bývať s pol'nou zverou, byliny ti dajú jesť ako dobytku a sedem časov musí prebehnúť nad tebou, kým neuznáš, že Najvyšší vládne nad kráľovstvom ľudí a dáva ho, komu chce*“, [Daniel 4,28.29](#).

[275]

V tej chvíli Nebúkadnecar stratil pamäť, ktorú mal od Boha, i súdnosť, ktorú pokladal za dokonalú, prišiel o múdrosť, ktorou sa vystatoval. Tento kedysi mocný panovník zošalel. Vladárske žezlo mu vypadlo z ruky. Keď že výstražné posolstvá nebral na vedomie, zostal bez moci, ktorú mu zveril Stvoriteľ. Bol vyhnaný spomedzi ľudí, „*byliny jedol ako dobytok; nebeská rosa mu kropila telo, kým mu nenarástli vlasy ako orlom perie a nechty ako vtákom pazúry*“, [Daniel 4,30](#).

Sedem rokov žasli jeho poddaní nad svojím kráľom; sedem rokov bol Nebúkadnecar pred celým svetom ponížený. Potom sa mu vrátila pamäť a Nebúkadnecar s pokorou hľadel k nebeskému Bohu a v treste spoznal Božiu ruku. Verejne sa kajal, uznal svoju vinu i veľkú Božiu milosť, ktorá ho uzdravila. Povedal: „*Po uplynutí tých dní, ja Nebúkadnecar, pozdvihol som oči k nebu a rozum sa mi vrátil. Vtedy som dobrorečil Najvyššiemu, chválil a velebil som večne živého. Jeho vláda je večná vláda a jeho kráľovstvo je z pokolenia na pokolenie; všetci obyvatelia zeme sú pokladaní za nič; podľa svojej vôle nakladá s nebeským vojskom aj s obyvateľmi zeme; niet nikoho, kto by mohol prekážať jeho rukám a opýtať sa ho: Čo to robíš?*“, [Daniel 4,31.32](#).

„*V tom istom čase sa mi vrátil rozum a na slávu môjho kráľovstva môj lesk a veleba. Moji radcovia a veľmoži ma vyhl'adali a znova som bol dosadený do svojho kráľovstva a dostalo sa mi ešte väčšej moci*“, [Daniel 4,33](#).

Kedysi pyšný vládca sa stal pokorným Božím diet'at'om; z tyranského, samol'úbeho panovníka sa stal múdry, láskavý kráľ. Ten, ktorý odporoval a rúhal sa nebeskému Bohu, teraz uznáva zvrchovanosť Najvyššieho a úprimne sa snaží šíriť Božiu bázeň a rozhojňovať blaho svojich poddaných. Kráľ kráľ'ov a Pán pánov viedol Nebúkadnecara k poznaniu, ktoré by mali uznať všetci vladári, že totiž pravá veľkosť spočíva v pravej láskavosti. Hospodina uznal ako živého Boha slovami: *„Teraz ja, Nebúkadnecar, chválím, vyvyšujem a zvelebujem Kráľ'a nebies, lebo všetky jeho skutky sú pravdou a jeho cesty sú právom, lebo môže ponížiť tých, ktorí chodia v pýche,“* [Daniel 4,34](#).

[276] Boží zámer, aby najväčšie kráľ'ovstvo sveta oslavovalo Božie meno, sa splnil. Nebúkadnecarovo verejné uznanie Božieho milosrdenstva, dobroty a moci, bolo posledným v Písme svätom zaznamenaným skutkom jeho života.

43. kapitola — Neviditeľný Strážca

[277]

V krajine, do ktorej bol pred viac ako sedemdesiatimi rokmi do zajatia odvedený Daniel a spolu s ním aj jeho hebrejskí priatelia, sa na sklonku prorokovho života diali veľké zmeny. Nebúkadnecar, vládca „*násilníckeho národa*„ (Ezechiel 28,7), zomrel, a Babylon – „*sláva celej zeme*„ (Jeremiáš 51,41) – sa dostal pod nemúдру vládu jeho nasledovníkov; postupne, ale isto upadal.

Zásluhou nerozvážnej a slabej vlády Nebúkadnecarovho vnuka Bělšacara sa pyšný Babylon onedlho rozpadol. Bělšacar sa už v mladosti podieľal na vládnej moci, pýšil sa ňou a rúhavo sa správal voči nebeskému Bohu. Mal mnoho príležitostí poznať Božiu vôľu a pochopiť svoju povinnosť riadiť sa ňou. Vedel, že jeho starý otec bol z Božieho rozhodnutia spomedzi ľudí vylúčený a dobre vedel aj to, že Nebúkadnecar sa obrátil a zázračne uzdravil. Bělšacar však dovolil, aby záľuba v roztopašnom živote a túžba po sláve zatlačili do pozadia poučenie, na ktoré nemal nikdy zabudnúť. Premárnil milostivo poskytnuté príležitosti a nezužitoval ponúknuté možnosti dôkladne poznať pravdu. Bělšacarovi bez povšimnutia uniklo to, čo Nebúkadnecar nakoniec získal za cenu nesmierneho utrpenia a pokorenia.

To bolo krátko predtým, než nastali zmeny. Na Babylon zaútočil Kýros, synovec Dária médskeho a veliteľ spojených vojsk Médov a Peržanov. V zdanlivo nedobytej a hojne zásobenej pevnosti s odolnými múrmi a so železnými bránami, ktoré chránila rieka Eufrat, sa rozmarný kráľ cítil v bezpečí a svoj čas trávil v prostopašnom hodovaní.

Pyšný, opovážlivý a nerozvážne ubezpečený kráľ „*usporiadal pre svojich tisíc veľmožov veľkú hostinu a pred nimi pil víno*„ (Daniel 5,1). Veľkolepej hostine dodávali lesk a nádheru všetky krásne veci, ktoré si môže dovoliť ten, kto má bohatstvo a moc. Medzi pozvanými hosťami pri kráľovskom stole boli očarujúco krásne ženy, ako aj slávni a múdri muži. Kniežatá a správcovia krajiny pili víno ako vodu a pod jeho opojným účinkom márnотratne hýrili.

[278] Bezuzdné pitie otupilo kráľovu súdnosť natoľko, že pod vplyvom nízkych pudov a vášní sa ujal vedenia týchto orgií. Počas hostiny „rozkázal priniest zlaté a strieborné nádoby, ktoré jeho starý otec Nebúkadnecar odniesol z jeruzalemského chrámu, aby kráľ i jeho veľmoži, jeho manželky i vedľajšie ženy pili z nich„. Kráľ chcel dokázať, že mu nie je nič príliš sväté, aby to nemohol použiť. „Vtedy priniesli zlaté nádoby... a kráľ, jeho veľmoži, jeho manželky i vedľajšie ženy pili z nich. Pili víno a oslavovali zlatých, strieborných, bronzových, železných, drevených a kamenných bohov„, [Daniel 5,2-4](#).

Bélšacara ani nenapadlo pomyslieť na to, že hýrenie sleduje nebeský Svedok a že nepoznaný Strážca pozoruje toto znesväcovanie, počuje rúhavé prejavy a vidí ohavnú modloslužbu. Čoskoro však nepozvaný Host' prejaví svoju prítomnosť. Keď hýrenie vrcholilo, objavila sa nadprirodzená ruka a na stenu siene začala písať akoby plamenným písmom slová, ktorým nikto z prítomných nerozumel, ktoré však ako predzvest' súdu náhle zasiahli svedomie kráľa i jeho hostí.

Bezuzdné hýrenie stíchlo a nevýslovnou hrôzou vyľakaní hostia sledovali ruku pomaly píšucu záhadné slová. Pred zrakom sa im ako na veľkom plátne vyjavovali skutky ich nerestného života. Pripadali si akoby stáli pred súdnym tribunálom večného Boha, ktorého moc popierali. Kde len pred malou chvíľou vládla hýrivá veselosť a rúhavý smiech, zostali zblednuté tváre s výrazom a s výkrikmi hrôzy. Keď Boh predesí ľuď, svoj strach nemôžu skryť.

Najviac sa vyľakal Bélšacar. On bol totiž hlavným vinníkom za vzburu proti Bohu, ktorá onej noci v Babylone vrcholila. V prítomnosti neviditeľného Strážcu, ktorým zastupoval toho, ktorého moc popierali a ktorého menu sa rúhali, kráľa ochromil strach. Ozvalo sa v ňom svedomie. „Bederné kľby sa mu chveli a kolená sa mu triasli„, [Daniel 5,6](#). Bélšacar sa opovážlivo protivil nebeskému Bohu; spoliehal sa na vlastnú moc a nepredpokladal, že by sa ho odvážil niekto spýtať: „Čo to robíš?„, [Daniel 4,32](#). Teraz si však uvedomil, že z vládnutia, ktoré mu bolo zverené, sa musí zodpovedať, a že poskytnuté, no premárnené príležitosti, ako aj svoje rúhavé správanie nemá čím ospravedlniť.

Kráľ sa márne snažil prečítať plamenný nápis; jeho tajomstvo nemohol preniknúť. Túto moc nechápal a nevedel sa jej ani účinne

vzopriet'. V zúfalstve hľadal pomoc u mudrcov svojej ríše. Jeho zúfalý krik, ozývajúci sa v celej hodovnej miestnosti, vyzýval hvezdárov, Chaldejcov a hádačov, aby nápis prečítali. Sľuboval im: *„Kto-koľvek prečíta toto písmo a oznámi mi jeho význam, bude oblečený do purpuru a bude mať zlatú reťaz na hrdle. Bude vládnuť ako tretí v kráľovstve.„* Jeho výzva k poradcom s ponukou bohatej odmeny nenašla nijakú odozvu. Nebeskú múdrosť nemožno kúpiť ani predať. *„Vtedy prišli všetci kráľovi mudrci, ale písmo nemohli prečítať, ani kráľovi nemohli podať jeho výklad.„* [Daniel 5,7.8.](#)

[279]

Záhľadný nápis nemohli prečítať práve tak, ako mudrci predchádzajúceho pokolenia nemohli Nebúkadnecarovi objasniť jeho sen.

Potom si kráľovná spomenula na Daniela, ktorý pred viac ako polstoročím oznámil vládcovi Nebúkadnecarovi sen o veľkej soche a podal k nemu výklad: *„Kráľ, ži naveky! Nech t'a nedesia tvoje myšlienky a nech tvoja tvár nemení farby. Jestvuje predsa v tvojom kráľovstve muž, v ktorom prebýva duch svätých bohov a pri ktorom sa za čias tvojho otca objavila osvietenosť, chápanosť i múdrosť podobná múdrosti bohov, a tvoj otec Nebúkadnecar ustanovil ho za majstra čarodejníkov, veštcov, Chaldejcov a astrológov, lebo v tomto Danielovi, ktorého kráľ nazval Bělšaccarom, sa našiel nezvyčajný duch, rozum, chápanosť, schopnosť vykladať sny, vysvetľovať záhady a rozuzľovať otázky. Nech teraz zavolajú Daniela a on podá výklad.„*

„Potom Daniela priviedli pred kráľa.„ Bělšacar, ktorý sa v prokovej prítomnosti snažil ovládať vzrušenie, povedal: *„Ty si ten Daniel, jeden z júdskych zajatcov, ktorého kráľ, môj otec, priviedol z Júdska? Počul som o tebe, že duch svätých bohov prebýva v tebe a že sa našla v tebe osvietenosť, chápanosť a mimoriadna múdrosť. Teraz mi predviedli mudrcov a veštcov, aby prečítali toto písmo a podali mi jeho výklad. Ale nemohli mi podať objasnenie veci. Počul som však o tebe, že môžeš podať vysvetlenie a rozriešiť otázky. Teraz, ak môžeš prečítať toto písmo a podať mi jeho výklad, môžeš sa obliecť do purpuru a mať zlatú reťaz na hrdle a vládnuť ako tretí v kráľovstve.„* [Daniel 5,10-16.](#)

Daniel, ktorý stál pred vyľakaným zástupom s pokojnou dôstojnosťou Božieho služobníka, ktorého kráľovské sľuby nezlákali, neprišiel lichotiť, ale oznámiť výklad posolstva súdu. Povedal: *„Svoje*

dary si nechaj a odmeny daj iným. Avšak písmo kráľovi prečítam a oznámim mu jeho význam., [Daniel 5,17](#).

[280] Prorok najprv pripomenul Bělšacarovi to, čo kráľ síce vedel, ale čo ho nijako nevedlo k spásnej pokore. Hovoril o hriechu a páde Nebúkadnecara, ako aj o Božom zaobchádzaní s ním, ako mu Hospodin prepožičal vládu a slávu, ako ho za jeho pýchu trestal a ako potom moc a milosť Boha Izraela uznal. Daniel potom smelo a dôrazne pokarhal Bělšacara za jeho veľkú bezbožnosť. Pripomenul kráľovi jeho hriech a upozornil ho na poučenie, ktoré mal zužitkovať, no nič sa z neho nenaučil. Bělšacar vôbec nepochopil zmysel toho, čo sa prihodilo jeho dedovi a nedbal ani na varovné signály, ktoré mali preňho taký veľký význam. Mal možnosť poznať pravého Boha a poslúchať ho, no nevyužil ju, a tak musí znášať následky svojej vzbury.

Prorok povedal: *„Ty,... jeho syn, Bělšacar, nepokoril si si srdce, hoci si všetko toto videl, ale pozdvihol si sa proti Pánovi nebies; nádoby jeho domu museli priniesť pred teba a ty, tvoji veľmoži, tvoje manželky a vedľajšie ženy pili ste z nich víno a oslavoval si zlatých, strieborných, bronzových, železných, drevených a kamenných bohov, ktorí nevidia, nepočujú a nechápu; ale Boha, v ruke ktorého je tvoje dýchanie a ktorému patria všetky tvoje cesty, si nevelebil. Preto on poslal tú ruku a napísal toto písmo.,* [Daniel 5,22-24](#).

Prorok sa potom obrátil k nebeskému posolstvu napísanému na stene a čítal: *„MENÉ, MENÉ, TEKÉL, ÚFARSÍN.,* Ruku, ktorá nápis zaznamenala, už nebolo vidieť, no štyri slová zreteľne a strašne žiarili ďalej. Ľud so zatajeným dychom počúval, čo zostarnutý prorok vravel:

„Toto je vysvetlenie veci: MENÉ znamená, že Boh spočítal dni tvojho kráľovstva a spôsobil mu koniec. TEKÉL znamená, že si bol odvážený na váhe a nájdený si nedostatočným. PERÉS znamená, že tvoje kráľovstvo bude rozdelené a dané veľkým Médom a Peržanom., [Daniel 5,26-28](#).

Túto poslednú noc nespútaného hýrenia naplnil Bělšacar i jeho kniežatá mieru svojich neprávostí i vín chaldejského kráľovstva. Božia ochranná ruka už nemohla ďalej zdržovať neodvratnú pohromu. Boh sa rozličným spôsobom snažil naučiť týchto ľudí, aby ctili jeho zákon. O tých, ktorých vina siahala teraz po nebesá, Boh povedal: *„Liečili sme Babylon, ale neuzdravil sa.,* [Jeremiáš 51,9](#). Pre

vrcholnú zvrátenosť ľudskeho srdca Hospodin nakoniec uznal za nutné vyniesť svoj neodvolateľný rozsudok. Bělšacar padne a jeho kráľovstvo dostanú iní.

Keď prorok skončil, kráľ rozkázal, aby mu odovzdali sľúbenú odmenu. *„Daniela zaodeli purpúrom a zlatou reťazou okolo hrdla a verejne vyhlásili o ňom, že bude vládnuť ako tretí v kráľovstve,“* Daniel 5,29.

Prorocký záznam Písma pred storočím naznačil, že vytúžený „súmrak“, v ktorom sa kráľ a jeho poradcovia budú v rúhaní proti Bohu predháňať, sa náhle zmení na „postrach“, a pohromu. (Pozri Izaiáš 21,4.) Potom pôjdu v rýchlom slede prevratné udalosti tak, ako ich prorocká reč zaznamenala dávno predtým, než sa hlavné postavy tejto drámy narodili.

Kráľ ešte v slávnostnej sieni v kruhu tých, ktorých osud bol už spečatený, dostal od posla zvesť, že *„zo všetkých strán zaujali mesto, nepriatelia, pred ktorých zbraňami sa cítil taký bezpečný, že jeho brody sú obsadené... a bojovníci sú zmätení,“* Jeremiáš 51,31.32. Práve vtedy, keď kráľ a jeho kniežatá pili z Hospodinových posvätných nádob a chválili svojich strieborných a zlatých bohov, Médovia a Peržania prekročili Eufkrat a vošli do nestrážženého mesta. Teraz už Kýrove vojská stáli pred múrmi paláca; v meste bolo nepriateľských vojakov *„ako kobyliiek,“* (Jeremiáš 51,14), a ich víťazný pokrik prehlušoval zúfale volanie prekvapených hodovníkov.

„Tej istej noci bol chaldejský kráľ Bělšacar zabitý,“ (Daniel 5,30) a na trón zasadol cudzí panovník.

Izraelskí proroci jasne predpovedali, akým spôsobom Babylon padne. Keď im Hospodin vo videní zjavil budúce udalosti, volali: *„Ako bol dobytý Šéšak (t.j. Babylon) a zaujatá sláva celej zeme! Na aký úžas sa zmenil Bábél medzi národmi!“, „Aké rozbité a dolámané je kladivo celej zeme! Ako sa stal predmetom úžasu Babylon medzi národmi!“, „Na hlas: Zaujatý je Bábél! zatrasie sa zem a jeho krik bude počutý medzi národmi.“*

„Odrazu padol Bábél, je zlomený,“ „Lebo prišiel na Babylon zhubca a zajatí sú jeho hrdinovia, dolámané sú jeho kuše, lebo Hospodin je Bohom odplaty, určite odplatí. Opojím jeho kniežatá i mudrcov, jeho správcov, veliteľov i hrdinov a zaspia večným spánkom, takže sa neprebudia – znie výrok Kráľa, ktorý sa volá Hospodin.“

„Nastavil som ti osídlo a chytil si sa, Bábél, ani si nevedel o tom. Dopadli ťa a chytili ťa, lebo si začal boj s Hospodinom. Hospodin otvoril svoju zbrojnicu a vybral zbrane svojho hnevu, lebo to je práca Pána, Hospodina mocností v chaldejskej krajine.,,

„Takto vraví Hospodin mocností: Utláčaní sú synovia Izraela a spolu s nimi i synovia Júdu. Tí, ktorí ich zajali, držia ich pevne, nechcú ich prepustiť. Ale ich Vykupiteľ je mocný, volá sa Hospodin mocností. On iste povedie ich spor, aby dal odpočinutie zemi a znepokojil babylonských občanov.,, [Jeremiáš 51,41](#); [50,23.46](#); [1,8.56.57](#); [50,24.25.33.34](#).

[282] „Široké hradby Babylona budú zrovnané so zemou a jeho vysoké brány ohňom spálené.,, Tak Hospodin zástupov prikázal urobiť „koniec pýche spupných.,, a pokoril „povýšenosť tyranov.,, Tak sa stal „Babylon, ozdoba kráľovstiev, pyšná nádhera Chaldejcov.,, Sodomou a Gomorou, miestom navždy prekliatym. V Písme čítame: „Nebude nikdy obydlený, ani obývaný po všetky pokolenia. Nebude tam stanovať Arab, ani pastieri neuložia tam stáda na odpočinok, ale stepná zver tam bude polihovať a sovy naplnia ich domy; budú tam bývať pštrosy a príšery púšte budú tam poskakovať. Hyeny budú zavýjať v ich zámkoch a šakaly v rozkošných palácoch.,, „Obrátim ho na dedičstvo ježov a na vodné močariny; odmetiem ich ničiacou metlou – znie výrok Hospodina mocností.,, [Jeremiáš 51,58](#); [Izaiáš 13,11.19-22](#); [14,23](#).

Posledného babylonského panovníka ako prvého predstaviteľ a krajiny postihol rozsudok Božieho strážcu: „Tebe sa hovorí, kráľe,... kráľovstvo ti je odňaté.,, [Daniel 4,28](#).

„Zostúp a sadni si do prachu,
panna, dcéra babylonská,
sadni si na zem bez trónu,...
Sed' ticho a vstúp do temnoty,
dcéra chaldejská,
lebo viac ťa nepomenujú vládkyňou kráľovstiev.

Hneval som sa na svoj ľud,
znesvätil som svoje dedičstvo
a vydal som ich do tvojej moci;
nemala si k nim milosrdenstva...

*Povedala si: Naveky ostanem večnou vládkyňou,
nevzala si si to k srdcu,
nepomyslela si na koniec.*

*Teraz však počúvaj, rozkošnica,
čo bývaš v bezpečí,
a myslíš si v srdci:*

*Len ja som a nikto viac;
nebudem sedieť ako vdova,
nezakúsim bezdetnosť.*

*Ale obidve tieto veci ťa zasiahnu
a to naraz, v jeden deň,
bezdetnosť i vdovstvo naplno ťa zasiahnu
napriek tvojim mnohým čarodejstvám,
napriek tvojim mocným bosoráctvam.*

*Bola si bezpečná vo svojej nešľachetnosti,
vravela si: Nik ma nevidí.*

*Tvoja múdrosť a tvoje umenie ťa zviadli
a myslela si v srdci:*

Len ja som a nikto viac.

*Ale príde na teba pohroma,
nedokážeš ju zažehnať čarami,*

*pripadne na teba záhuba,
nebudeš ju môcť odvrátiť;
príde na teba zrazu skaza,
ani sa nenazdáš.*

*Vystúp teda so svojím bosoráctvom
a s množstvom tvojich čarov,
o ktoré si sa usilovala od svojej mladosti,
azda si pomôžeš, azda naženieš strachu.*

*Unavila si sa množstvom svojich plánov;
nech vstanú a pomôžu ti astrológovia,
ktorí pozorujú hviezdy,
ktorí mesiac čo mesiac oznamujú,*

čo má prísť na teba.
Budú ako slama...

Nezachránia si život z dosahu plameňa...
Nikto ťa nezachráni.,,

Izaiáš 47,1-15.

Každý národ má na javisku dejín možnosť zaujať miesto na zemi, aby bolo zjavné, či plní zámer svätého Strážcu. Proroctvo predpovedá vznik a rozkvet najväčších ríš sveta – Babylona, Médsko-Perzská, Grécka a Ríma. Pri každej z týchto mocností, ako aj pri národoch menších, sa dejiny opakujú. Každé mocnárstvo má svoje obdobie skúšky, každé upadá, jeho sláva vädne a moc sa rozplynie.

Zatiaľ čo národy odmietajú Božie zásady, čím sa rútia do vlastnej záhuby, v celých dejinách možno pozorovať zreteľné pôsobenie Božieho zámeru. Prorok Ezechiel to sledoval v podivuhodnom videní počas svojho vyhnanstva v krajine Chaldejcov, keď sa mu pred žasnúcim zrakom objavili symboly vševládnej Moci, ktorá zasahuje do rozhodovania pozemských vládcov.

Ezechiel videl na brehu rieky Kebár, akoby sa zo severu prihnal burácajúci vietor i „*veľký oblak a blýskavý oheň s jasotom dookola; z jeho vnútra, totiž zo stredu ohňa sa lesklo niečo ako mosadzné zrkadlo*„. Štyri živé bytosti pohybovali vzájomne sa pretínajúcimi kolesami. Vysoko nad nimi „*bola podoba trónu, čo vyzeralo ako drahokam zafír. Na podobe trónu bola zhora postava, ktorá vyzerala ako človek*„, „*Cherubom bolo vidieť podobu ľudskej ruky pod ich krídlami*„, [Ezechiel 1,4.26; 10,8](#). Kolesá boli tak zložito usporiadané, že na prvý pohľad to bol obraz zmätku; no napriek tomu bol v pohybe kolies dokonalý súlad. Tieto kolesá boli uvádzané do pohybu nebeskými bytosťami, ktoré podopierala a viedla ruka spod krídiel cherubov. Zhora nad ich hlavami na zafírovom tróne sedel Odveký a okolo trónu bola dúha, znamenie Božej milosti.

[284]

Aké zložité bolo súkolie riadené rukami spod krídiel cherubov, tak spleť je hra udalostí, ktoré prežíva ľudstvo pod Božím vedením. Nad spormi a hemžením národov sleduje záležitosti zeme ten, ktorý sedí nad cherubmi.

Dejiny národov nás aj dnes oslovujú. Boh určuje každému národu a každému jednotlivcovi miesto vo svojom veľkom pláne.

Ľudí a národy skúša dnes s olovnícou v ruke ten, ktorý je neomylný. Každý si vlastnou voľbou určuje svoj osud a Boh usmerňuje všetko na splnenie svojho spásneho zámeru.

Proroctvá, ktoré vo svojom slove dáva ten, ktorý sa predstavuje ako SOM, tvoria ucelenú reťaz udalostí siahajúcich z uplynulej večnosti do večnosti budúcej. Z nich sa dozvedáme, kde sa dnes v slede vekov nachádzame a čo môžeme očakávať v budúcnosti. Na stránkach dejín je zaznamenané všetko, čo sa podľa prorockého záznamu až dodnes malo stať. Môžeme si byť teda istí, že všetko, čo má prísť, sa po poriadku včas aj stane.

Zo znamení doby je dnes zrejmé, že stojíme na prahu veľkých a vážnych udalostí. Všetko na svete je v pohybe. Pred našimi očami sa spĺňa Spasiteľovo proroctvo o udalostiach, ktoré budú predchádzať jeho príchod: *„Počujete o vojnách a zvesti o bojoch... povstane národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu, miestami budú hladomory a zemetrasenia.,, Matúš 24,6.7.*

Prežívame dobu, o ktorú sa dnes zaujíma takmer každý. Panovníci a štátnici, muži na významných a zodpovedných miestach, uvažujúci ľudia zo všetkých vrstiev upierajú pozornosť na udalosti, ktoré sa dejú okolo nás. Sledujú medzinárodné vzťahy. Všimajú si, ako každý prírodný živý tvor mocnejšie než kedykoľvek predtým prejavuje svoju pustošivú silu, z čoho možno usúdiť, že sa chystá niečo prevratne závažné – že svet je na pokraji nejakej úžasnej, rozhodujúcej chvíle.

Písmo, jedine Písmo objasňuje zmysel týchto udalostí. V ňom sú zjavené významné záverečné výjavy dejín sveta, udalosti, ktoré už začínajú vrhať svoje desivé tieň. Sprievodný hukot oznamujúci ich príchod spôsobuje, že sa zem otriasa a srdcia ľudí sa chvejú strachom.

„Hospodin spustoší zem a vyplieni ju; rozvráti jej povrch a rozptýli jej obyvateľov... Ved' prestúpili zákony a prekročili ustanovenia, zrušili večnú zmluvu. Preto kliatba zožiera zem a jej obyvatelia pykajú za svoje viny.,, Izaiáš 24,1.5.6.

„Ach, čo to za deň! Ved' blízko je deň Hospodinov! Príde ako skaza od Všemocného... semeno sa scvrklo pod hrudami, stodoly spustli, sýpky sú zborené, lebo obilie sklamarilo. Ach, ako vzdychá dobytok, trápia sa stáda rožného statku, lebo nemajú pastvy; aj stáda oviec hynú.,, „Vyschol vinič a figovník zvädol, granátovník, palma i

jabloň, všetky poľné stromy uschli, lebo uschlo, z čoho mali ľudia radosť.,, [Joel 1,15-18.12.](#)

„Srdce sa vo mne búri, nemôžem mlčať, lebo ja počujem hlas trúby, vojnový poplach. Skazu za skazou hlásia, lebo hynie celá krajina.,, [Jeremiáš 4,19.20.](#)

„Beda, lebo veľký je to deň, niet mu podobného! Je to čas súženia pre Jákoba, ale bude vyslobodený z neho.,, [Jeremiáš 30,7.](#)

*„Ak máš útočisko v Hospodinovi,
u Najvyššieho príbytok svoj,
nič zlé sa ti nestane,
nijaká pohroma sa k tvojmu stanu nepriblíži.*.,,

[Žalm 91,9.10.](#)

„Zvíjaj sa a stenaj ako rodička, dcéra Sion... Vykúpi ť a Hospodin z rúk tvojich nepriateľov. Teraz sa zhromaždili proti tebe mnohé národy, ktoré hovoria: Nech je znesvätená a nech sa naše oko napasie pohľadom na Sion. Oni však nepoznajú myšlienky Hospodinove a nechápu jeho zámer.,, [Micheáš 4,10-12.](#) Boh nedopustí, aby jeho cirkev sklamala v hodine najväčšieho nebezpečenstva. Sľubuje vyslobodenie. Hovorí: „*Ja zmením údel stanov Jákových a milosrdný budem jeho obydliam*.,, [Jeremiáš 30,18.](#)

Vtedy sa splní Boží zámer: zásady Božieho kráľovstva budú ctiť všetci pod slnkom.

44. kapitola — V jame s levmi

[286]

Keď po babylonských vládcoch zasadol na trón Dáriuš Médsky, bezodkladne zreorganizoval vládu. *„Dáriovi sa zaľúbilo ustanoviť nad kráľovstvom stodvadsať satrapov... Nad nimi ustanovil troch vysokých úradníkov, z ktorých jedným bol Daniel, aby im satrapovia vydávali počet, aby kráľ neutrpel škodu. Tento Daniel vynikal nad vysokými úradníkmi a satrapmi. Lebo mimoriadny duch prebýval v ňom a kráľ zamýšľal postaviť ho nad celú ríšu,„* [Daniel 6,1-3](#) (ROH); [Daniel 6,2-4](#) (ECAV).

Vysokí úradníci kráľovstva závideli Danielovi toto postavenie, preto hľadali dôvod, ako by ho mohli obviniť. Nijaký však nenašli, *„pretože bol verný, nebolo možno nájsť na ňom nijaký omyl ani chybu,„* [Daniel 6,4](#) (ROH); [Daniel 6,5](#) (ECAV).

Danielovo čestné správanie vyvolalo ďalšiu závisť jeho nepriateľov. *„Nenájdem nijakú zámienku obžalovať tohto Daniela, iba ak nájdeme niečo vo veci jeho náboženstva,„* [Daniel 6,5](#) (ROH); [Daniel 6,6](#) (ECAV).

Veliteľ vojska, kniežatá a správcovia provincií sa spolu radili a zosnovali plán, ako sa proroka zbaviť. Rozhodli sa požiadať kráľa, aby vydal nariadenie, podľa ktorého nikto nesmie tridsať dní žiadať nič od ktoréhokoľvek boha ani od človeka, ale jedine od kráľa a Dária. Kto by tento zákaz prestúpil, má byť hodený do jamy s levmi.

Kniežatá pripravili nariadenie a predložili ho Dáriovi na podpis. Keďže počítali s jeho samolúbosťou, presviedčali ho, že vydaním tohto nariadenia zvýši svoju slávu a upevní si moc. Keďže kráľ netušil ich zlomyseľný zámer a nepostrehol ich zákerný plán, podľa ahol ich lichoteniu a nariadenie podpísal.

Danielovi nepriatelia odchádzali od kráľa potešení, že sa im podarilo prichystať nástrahu na Božieho služobníka. Strojcom tohto zákerného plánu bol sám satan. Prorok mal totiž v kráľovstve vysoké postavenie a bola obava, že by svojím vplyvom mohol oslabiť nadvládu temných síl nad kráľom krajiny. Boli to satanské sily, ktoré v kniežatách vzbudili závisť a žiarlivosť a zosnovali plán na

Danielovu záhubu; kniežatá krajiny boli len nástrojom mocností zla na uskutočnenie tohto ohavného plánu.

[287] Prorokovi nepriatelia si boli istí, že ich plán sa zdarí, lebo počítali s tým, že Daniel zostane svojim zásadám verný. Vo svojom odhade sa nemýlili. Prorok však nebezpečný zámer vydaného nariadenia pohotovo postrehol, no ani v najmenšom svoje zvyky nezmenil. Prečo by sa mal prestať modliť práve teraz, keď to najviac potreboval? Radšej sa môže zrieknuť života než nádeje v Božiu pomoc. Celkom pokojne si ďalej plnil povinnosti vládneho hodnostára, a keď prišiel čas modlitby, šiel do svojej izby a pri otvorených oknách smerom k Jeruzalemu sa podľa svojho zvyku modlil k nebeskému Bohu. Svoje počínanie nijako neskrýval. Aj keď dobre vedel, čo za svoju vernosť Bohu môže čakať, nezaváhal. Nemôže sa predsa tváriť, že svoje spojenie s Bohom prerušil. Každý vládca príkaz ochotne splní, ale ani kráľ, ani jeho nariadenie ho nemôžu donútiť, aby zaprel Kráľa a kráľov.

Daniel tým smelo, no pokojne a pokorne vyznal, že medzi človeka a Boha nemá právo zasahovať nijaká pozemská moc. V modloslužobnom prostredí zostal verným svedkom tejto pravdy. Zastával ju neohrozene. Jeho neoblomný postoj bol žiarivým svetlom v duchovnej temnote pohanského dvora. Daniel je aj pre dnešok dôstojným príkladom kresťanskej odvahy a vernosti.

Kniežatá pozorovali Daniela po celý deň. Trikrát ho videli ísť do jeho izby a trikrát ho počuli vrúcne sa modliť k Bohu. Na druhý deň predniesli kráľovi svoju žalobu. Kráľov najväčnejší a najvernejší štátnik porušil panovníkovo nariadenie. Žalobcovia pripomenuli Dáriovi: „*Kráľ, napísal si zákaz, podľa ktorého každý, kto za tridsať dní prednesie prosbu akémukoľvek bohu alebo človekovi okrem teba... má byť chytený a hodený do jamy s levmi.*“, Kráľ odpovedal: „*Moje slovo je ako médsky alebo perzský zákon, ktorý nemožno odvolať*“, [Daniel 6,12](#) (ROH); [Daniel 6,13](#) (ECAV).

Kniežatá pohotovo oznámili Dáriovi, ako sa správal jeho poradca, ktorému najviac dôveroval. „*Daniel, ktorý je jedným z júdskejších zajatcov, nedbá na tvoj zákaz, ktorý si vydal na písme, ale denne trikrát prednáša svoju prosbu.*“, [Daniel 6,13](#) (ROH); [Daniel 6,14](#) (ECAV).

Keď vládca tieto slová počul, pochopil, že šlo o nástrahu pripravenú jeho vernému služobníkovi. Bolo mu zrejmé, že nehorlili

za kráľovu slávu a česť, ale žiarlili na Daniela, a preto podali návrh na vydanie kráľovského výnosu. Kráľ bol smutný nad tým, že bol zatiahnutý do tejto nešťachetnej záležitosti. „*Veľmi sa nad tým zarmútil a zaumienil si zachrániť Daniela; až do západu slnka sa usiloval vyslobodiť ho.*“, [Daniel 6,14](#) (ROH); [Daniel 6,15](#)(ECAV). Keď že kniežatá počítali s tým, že kráľ sa o to pokúsi, povedali mu: „*Kráľ, vedz, že Médovia a Peržania majú zákon, že nijaký zákaz ani nariadenie, ktoré vydal kráľ, nemožno zmeniť.*“, [Daniel 6,15](#) (ROH); [Daniel 6,16](#) (ECAV). Aj keď nariadenie vyšlo unáhle, nedalo sa zmeniť a muselo sa splniť.

„*Nato kráľ vydal rozkaz, aby predviedli Daniela a hodili ho do jamy s levmi. Kráľ povedal Danielovi: Nech ťa zachráni tvoj Boh, ktorého vytrvalo uctievaš.*“, Na otvor jamy privalili kameň a „*kráľ ho zapečatil svojím pečatným prsteňom a pečatnými prsteňmi svojich veľmožov, aby sa nič nezmenilo vo veci Danielovej. Potom kráľ odišiel do svojho paláca, noc strávil v pôste, pokrm mu nedoniesli a spánok mu unikol.*“, [Daniel 6,16-18](#) (ROH); [Daniel 6,17-19](#)(ECAV). [288]

Boh nezabránil, aby nepriatelia nevrhli Daniela do jamy s levmi; dopustil, aby satanovi anjeli a bezbožní ľudia uskutočnili svoj zámer; no dovolil to preto, aby vyniklo vyslobodenie jeho služobníka a vyjavila sa porážka odporcov pravdy a spravodlivosti. Žalmista dosvedča: „*Áno, teba musí chváliť aj hnev človeka.*“, [Žalm 76,11](#). Pre odvahu tohto jediného muža, ktorému nešlo o vlastné záujmy, ale o obhájenie pravdy, bude satan porazený a Božie meno zvelebené a oslávené.

Na druhý deň sa kráľ Dárius skoro ráno ponáhlal k jame a „*bolestným hlasom zavolal na Daniela...: Daniel, služobník živého Boha, či ťa tvoj Boh, ktorému vytrvale slúžiš, vládol zachrániť pred levmi?*“, [Daniel 6,20](#)(ROH); [Daniel 6,21](#) (ECAV). Daniel odpovedal: „*Kráľ, ži naveky! Môj Boh poslal svojho anjela a ten zavrel ústa levom, takže mi neublížili, pretože sa pred ním dokázala moja nevina. Ale ani proti tebe, kráľ, som nespáchal nijaký prečin.*“

Vtedy sa kráľ veľmi zaradoval a rozkázal vytiahnuť Daniela z jamy. Nato Daniela vytiahli z jamy a nenašli na ňom nijaký úraz, lebo dôveroval svojmu Bohu. A kráľ vydal rozkaz predviesť mužov, ktorí ohovárali Daniela, a hodili ich do jamy s levmi s ich deťmi i ženami. Nedopadli ani na dno jamy, už sa levy vrhli na nich a

rozdrvili im všetky kosti., [Daniel 6,21-24](#) (ROH); [Daniel 6,22-25](#) (ECAV).

Pohanský vládca potom vydal ešte jedno vyhlásenie, v ktorom vyvyšoval Danielovho Boha. *„Nato kráľ Dárius napísal všetkým ľuďom, národom a národnostiam: Nech sa rozhojní váš pokoj! Odo mňa vychádza rozkaz: Nech sa v celom obvode môjho kráľovstva ľudia trasú a boja Danielovho Boha. Lebo on je živý Boh a ostáva naveky; jeho kráľovstvo nezahynie a jeho vláda nemá konca. Zachraňuje a oslobodzuje, robí znamenia a divy na nebi aj na zemi. On zachránil Daniela z moci levov.,* [Daniel 6,25-27](#) (ROH); [Daniel 6,26-28](#)(ECAV).

Príkorie, ktorému bol Boží služobník vystavený, sa skončilo. *„Danielovi sa dobre vodilo v Dáriovom kráľovstve i v kráľovstve perzského Kýra.,* A pre neho títo pohanskí vládcovia uznali, že jeho Boh je *„živý Boh a ostáva naveky; jeho kráľovstvo nezahynie.,* [Daniel 6,26.28](#) (ROH) ; [Daniel 6,27.29](#)(ECAV).

[289]

Príbeh Danielovho vyslobodenia je poučným napomenutím aj pre dnešné Božie deti, aby totiž v čase skúšok a tiesne zostali takými, akými boli vtedy, keď sa im všetko darilo. Daniel v jame levov zostal takým istým človekom, akým bol vtedy, keď bol vysokým kráľovským hodnostárom a prorokom Najvyššieho. Kto sa utieka k Bohu, je rovnaký vo chvíli najt'ažšej skúšky ako v čase pohody, keď je na výslň hrejivých lúčov Božej i ľudskej priazne. Viera preniká do neviditeľna a uchopuje večné skutočnosti.

Nebo je veľmi blízke tým, čo trpia pre spravodlivosť. Kristus stotožňuje svoje záujmy so záujmami svojho verného ľudu; trpí spolu so svojimi svätými a kto sa dotýka jeho vyvolených, dotýka sa jeho samého. Moc, ktorá pohotovo vyslobodzuje z telesnej biedy či z duchovnej tiesne, ochotne zachráni aj z väčšieho zla a Božiemu služobníkovi pomáha, aby za každých okolností zostal verný a z Božej milosti zvíťazil.

Danielov príklad štátnika babylonskej a médsko-perzskej ríše dosvedča, že vládny hodnostár sa nemusí správať vypočítavo či opatrnícky, ale že sa vždy môže spoľahnúť na Božie vedenie. Daniel, vysoký predstaviteľ najväčšej svetovej ríše a súčasne aj Boží prorok bol človek, ktorého osvecovalo nebeské svetlo Božieho ducha. Aj keď bol krehkým človekom, ako sme my, Písmo ho predstavuje ako muža bez chyby. Keď jeho nepriatelia chceli na ňom nejakú chybu

nájsť, nenašli nič, čo by mu mohli vytknúť. Daniel bol príkladom toho, čím sa každý človek vo svojom povolání môže stať, ak má obrátené a posvätené srdce a ak pohnútky jeho správania pred Bohom sú úprimné.

Prísne dodržiavanie nebeských požiadaviek prináša nielen hmotné, ale aj duchovné požehnanie. Daniel bol neochvejne verný Bohu, zásadný v sebaovládaní a už ako mladý muž si pre svoju ušľachtilú dôstojnosť, vernosť a čestnosť získal „*priazeň a milosrdenstvo*“, hlavného komorníka, ktorému bol zverený do opatery ([Daniel 1,9](#)). Tieto príznačné vlastnosti ho sprevádzali aj v ďalšom živote. Čoskoro sa stal ministerským predsedom babylonského kráľovstva. Po celý čas vlády oboch panovníkov, po páde jednej a po nastolení ďalšej svetovej ríše, zostala jeho múdrosť a štátnická rozvážnosť, ohľaduplnosť, zdvorilosť, úprimná láskavosť a zásadovosť taká, že aj jeho nepriatelia museli vyznať, že „*nemohli nájsť nijaký dôvod ani chybu, pretože bol verný*“, [Daniel 6,5](#).

Zatiaľ čo si Daniela vážili ľudia zodpovední za správu a tajomstvá svetových kráľovstiev, Boh ho poctil tým, že mu ako svojmu vyslancovi zveril tajomstvá budúcnosti. Pozoruhodné proroctvo z [Daniele 7,7-12](#) nechápal celkom ani sám prorok. Skôr však, ako skončil svoje životné poslanie, dostal uistenie, že „*na konci dní*“, – to znamená v záverečnom čase svetových dejín – „*vstane k svojmu údelu*“, Nechápal celý Boží zámer. Boží príkaz znel: „*Ukry tieto slová a zapečat' knihu až po posledný čas*“, „*Chod', Daniel! Lebo slová sú skryté a zapečatené až po posledný čas!... Ty však chod' v ústrety koncu a odpočívaj! Potom vstaneš k svojmu údelu na konci dní*“, povedal anjel vernému Božiemu poslovi ([Daniel 12,4.9.13](#)).

Danielove proroctvá v závere dejín sveta vyžadujú našu zvláštnu pozornosť, lebo sa vzťahujú na čas, v ktorom žijeme. K týmto proroctvám patrí aj učenie poslednej knihy Písma. Satan zvädza mnohých, aby neverili, že knihám Daniel a Zjavenie Jána možno rozumieť. Prísľub o zvláštnom požehnaní pri skúmaní týchto kníh je však istý. O Danielových videniach, ktoré mali byť odpečatené neskôr, bolo povedané: „*Ale rozumní pochopia*“, [Daniel 12,10](#). O zjavení, ktoré dal Kristus svojmu služobníkovi Jánovi nato, aby ľud viedlo v ďalších storočiach, čítame: „*Blahoslavený, kto číta, aj tí, ktorí počúvajú slová proroctva a zachovávajú, čo je v ňom napísané. Lebo určený čas je blízko!*“, [Zjavenie Jána 1,3](#).

Z rozmachu a pádu národov, ktoré zaznamenáva kniha Daniel a Zjavenie, môžeme poznať, aká bezcenná je svetská sláva. Babylon so všetkou svojou výnimočnou mocou a nádherou, akú svet odvtedy nepoznal a ktorá sa ľuďom javila ako neotrasiteľná – zanikol! Pominula sa „ako kvet trávy“, [Jakoba 1,10](#). Podobne zaniklo aj kráľovstvo Médov a Peržanov, Grécko i Rím. Rovnako pominie všetko, čo nemá základ v Bohu. Prežije len to, čo zodpovedá Božím zámerom a Božej povahe. Božie zásady sú jedinou trvalou hodnotou, akú svet pozná.

Pozorné skúmanie toho, ako sa v dejinách národov a v zjavení budúcich udalostí uskutočňuje Boží zámer, nám pomôže hodnotiť veci viditeľné i neviditeľné a pochopiť pravý cieľ života. Keď budeme časnosť posudzovať vo svetle večnosti, môžeme, ako Daniel a jeho priatelia, žiť pre to, čo je pravé, vznešené a večné. Ak v tomto živote pochopíme zásady kráľovstva nášho Pána a Spasiteľa, toho požehnaného kráľovstva, ktoré má trvať večne, môžeme byť pri jeho príchode pripravení vojsť s ním do jeho vlastníctva.

Príchod Kýrovho vojska k bránam Babylona bol pre Židov znamením, že sa blíži ich vyslobodenie zo zajatia. Svätým Duchom vnuknuté Božie slovo viac ako storočie pred narodením Kýra uviedlo jeho meno a zaznamenalo jeho čin, ktorým sa znenazdania zmocní Babylona a umožní prepustenie zajatcov. Prorok Izaiáš totiž napísal:

„Takto vraví Hospodin svojmu pomazanému Kýrovi, – jeho som uchopil za pravicu, aby som podmanil pred ním národy... pootváram pred ním vráta a brány neostanú zavreté. Ja pôjdem pred tebou a pourovnávam hrobliny, bronzové vráta rozbijem a poodtínam železné závory. Vydám ti poklady z temnosti i poskrývané zásoby, aby si poznal, že ja som Hospodin, Boh Izraela, ktorý som ťa povolal menom,, Izaiáš 45.1-3.

Vojská perzského dobyvateľ a sa dostali do stredu hlavného mesta Babylona netušeným spôsobom; prešli totiž korytom rieky, ktorej voda bola odvedená, a vnútornými bránami, ktoré zostali ľahkomyselne otvorené a nestrážené. Židia teda dostali dostatočný dôkaz, že Izaiášovo proroctvo o náhlom zvrhnutí ich utláčateľ a sa doslovne splnilo. To im malo byť neklamným znamením, že Boh usmerňuje záležitosti národov v záujme vyvoleného národa. K proroctvu o dobytí a páde Babylona boli totiž pripojené tieto slová:

„Ja vravím Kýrovi: Môj pastier! On splní všetku moju vôľu. Jeruzalemu vraví: Bud' zbudovaný. Nech sa kladú základy chrámu!,, „Ja som ho z milosti vzbudil a ja urovnám všetky jeho cesty. On vystaví moje mesto a prepustí zajatých môjho ľudu bez výkupného, bez úplatku – hovorí Hospodin mocnosť,, Izaiáš 44,28; 45,13.

Vyhnanci mohli svoju nádej na skoré oslobodenie zakladať nielen na tomto jedinom proroctve. Mali aj proroctvo Jeremiášovo s jasným údajom času, ktorý musí uplynúť, kým bude Izrael z Babylona vyslobodený. Hospodin prostredníctvom svojho posla predpovedal: *„Po uplynutí sedemdesiatich rokov potrescem za ich vinu babylonského kráľa i ten národ i chaldejskú krajinu – znie výrok Hospodinov – a obrátim ju na večnú púšť,, Jeremiáš 25,12.* Ak sa

[292] zostatky Júdejcov budú vrúcne modliť, Boh im preukáže svoju priazeň. *„Dám sa vám nájsť – znie výrok Hospodinov – zmením váš údel a zhromaždím vás spomedzi všetkých národov, zo všetkých miest, na ktoré som vás rozohnal, – znie výrok Hospodinov – a navrátim vás na miesto, z ktorého som vás dal odvieť”*, [Jeremiáš 29,14](#).

Daniel a jeho priatelia často uvažovali o týchto a podobných proroctvách, v ktorých sa hovorilo o Božom zámere s vyvoleným ľuďom. Keď však rýchly spád udalostí ukázal, že Božia mocná ruka zasiahla medzi národy, Daniel uvažoval predovšetkým o zasl'úbeniach určených Izraelovi. Keďže prorockému slovu veril, stal sa svedkom toho, čo svätopisci predpovedali. Hospodin povedal: *„Keď sa doplní sedemdesiat rokov pre Babyloniu, navštívim vás a splním pri vás svoje zasl'úbenie, že vás navrátim na toto miesto. Lebo ja poznám úmysly, ktoré mám s vami – znie výrok Hospodinov – úmysly, smerujúce k blahu a nie k nešťastiu: dať vám budúcnosť a nádej. Keď budete volať ku mne, keď prídete a budete sa modliť ku mne, vypočujem vás. Budete ma hľadať a nájdete ma, keď ma budete hľadať celým srdcom”*, [Jeremiáš 29,10-13](#).

Keď Daniel krátko pred pádom Babylona o týchto proroctvách uvažoval a prosil Boha, aby ho osvietil, dostal niekoľko videní, v ktorých pozoroval vzostup i pád kráľovstiev. Podľa záznamu v siedmej kapitole Danielovej knihy dostal v prvom videní aj výklad. Prorok však spočiatku všetko nechápal. O svojom vtedajšom zážitku napísal: *„Mňa, Daniela, moje myšlienky veľmi znepokojili a moja tvár zmenila farbu; ale vec som v mysli zachoval”*, [Daniel 7,28](#).

V ďalšom videní sa budúce udalosti objasnili a skôr ako sa toto videnie skončilo, Daniel *„počul hovoriť Svätého; a Svätý povedal niekomu, kto sa pýtal: Až dokedy bude platiť videnie...?”*, Odpoveď znela: *„Až prejde dvetisícristo večerov a rán, potom svätyňa bude opäť uvedená do správneho stavu”*. Túto odpoveď Daniel nechápal. Aj keď sa úprimne snažil pochopiť význam tohto videnia, nerozumel, aký môže byť vzťah medzi sedemdesiatročným zajatím podľa Jeremiášovho proroctva a dvadsiatimi tromi storočiami, o ktorých sa vo videní zmienil Boží posol a ktoré majú uplynúť skôr, než bude očistená Božia svätyňa. Anjel Gabriel mu to síce čiastočne vysvetlil, ale keď prorok počul slová: *„Videnie... sa vzťahuje na d'alekú budúcnosť”*, omdlel. Prorok o tomto zážitku napísal: *„Ja, Daniel, ochorel som na niekoľko dní. Potom som vstal a konal som*

službu u kráľa. Ale bol som vzrušený pre videnie, a nechápal som ho., [Daniel 8,13.14.26.27](#).

Daniel v obave o osud Izraela znova skúmal Jeremiášove proroc-
tvá. Boli mu jasné, ba tak jasné, že z týchto svedeckých záznamov
pochoopil „počet rokov, ktoré podľa slova Hospodinovho prorokovi
Jeremiášovi mali uplynúť nad zrúcaninami Jeruzalema: sedemdesiat
rokov., [Daniel 9,2](#).

[293]

Vo viere spočívajúcej na spoľahlivom prorockom slove Daniel
prosil Hospodina o skoré splnenie týchto zasl'úbení. Modlil sa, aby
zostala zachovaná Božia česť. Vo svojej modlitbe sa zaradil medzi
tých, čo Boží zámer sklamali a hlásil sa k ich hriechom akoby k
vlastným.

Prorok o tom napísal: „Potom som sa obrátil tvárou k Pánu
Bohu, aby som sa s pôstom, a vo vrecovine a v popole úpenlivo
modlil. Modlil som sa k Hospodinovi, svojmu Bohu, vyznával som...,
[Daniel 9,3.4](#). Aj keď Daniel už dlho slúžil Hospodinovi a hoci o
ňom čítame, že bol „obl'úbený a vzácny,, predstupoval pred Hospo-
dina ako hriešnik s uznaním veľkej úbohosti ľudu, ktorý miloval.
Jeho modlitba bola výrečná svojou jednoduchosťou a úprimnosťou.
Počujme, ako sa modlil:

„Pane, veľký a hrozný Bože, ktorý zachovávaš zmluvu a priazeň
pre tých, ktorí ťa milujú a zachovávajú tvoje prikázania. Zhrešili
sme a konali sme prevrátené a bezbožne; vzopreli sme sa a odklonili
od tvojich prikázaní a od tvojich nariadení. Neposlúchali sme tvojich
služobníkov, prorokov, ktorí hovorili v tvojom mene našim kráľom,
kniežatám, našim otcom a všetkému ľudu krajiny.

Tebe, Pane, patrí spravodlivosť, ale hanba v tvári patrí dnes
nám, mužom júdskym, obyvateľom Jeruzalema a všetkým Izraelcom,
blízkym i ďalekým, vo všetkých krajinách, do ktorých si ich vyhnal,
pre nevernosť, ktorej sa dopustili proti tebe... U Pána, nášho Boha,
je milosrdenstvo a odpustenie, lebo sa mu priechili., [Daniel 9,4-9](#).

„Pane, pre všetku tvoju spravodlivosť nech sa odvráti tvoj hnev
a tvoja prchkosť od tvojho mesta Jeruzalema a od tvojho svätého
vrchu, lebo pre naše hriechy a pre nepravosť našich otcov Jeruzalem
a tvoj ľud je na potupu všetkým okolo nás.

Teraz však, Bože náš, počuj modlitbu svojho služobníka a jeho
úpenlivé volanie. Kvôli sebe samému, Pane, rozjasni svoju tvár nad
svojou spustošenou svätyňou. Bože môj, nakloň ucho a počuj, otvor

oči a pozri sa na naše spustošenie a na svoje mesto, ktoré nesie tvoje meno. Lebo svoje prosby nezakladáme na svojich zásluhách pred tebou, ale na tvojom hojnom milosrdenstve.

Pane, počuj, Pane, odpusť, Pane, pozoruj a konaj! Kvôli sebe samému nemeškaj, Bože môj, lebo tvoje mesto i tvoj ľud nesú tvoje meno,, [Daniel 9,16-19](#).

[294] Pán sa milostivo sklonil a prorokovu modlitbu vypočul. Skôr ako Daniel svoju prosbu o odpustenie a uzdravenie dokončil, znova sa mu zjavil Gabriel a pripomenul mu videnie, ktoré dostal ešte pred pádom Babylona a pred smrťou Bělšacara. Anjel potom podrobne opísal obdobie sedemdesiatich týždňov, ktoré treba počítat' „*odvtedy, čo vyšlo slovo o návrate a o vybudovaní Jeruzalema,, [Daniel 9,25](#).*

S touto svojou prosbou sa Daniel obrátil k Bohu v prvom roku vlády médskeho panovníka Dária jeho vojvodca Kýros pripravil Babylon o vládne žezlo. Dárioovo panovanie poctil Boh tým, že k nemu poslal anjela Gabriela, aby mu „*pomáhal a ochraňoval ho,, [Daniel 11,1](#). Po jeho smrti, asi dva roky po páde Babylona, nastúpil na trón Kýros, a jeho panovanie sa začalo teda práve vtedy, keď sa dovŕšilo sedemdesiat rokov od chvíle, čo Nebúkadnecar odvliekol prvých Hebrejov z ich júdskych príbytkov do Babylona.*

Vyslobodenie Daniela z jamy levov použil Boh na to, aby priaznivo naklonil myseľ Kýra Veľkého. Perzský vládár mal k Božiemu mužovi veľkú úctu a vážil si jeho úsudok pre jeho rýdze vlastnosti, štátnickú prezieravosť a schopnosti. Keď Boh teda rozhodol podniknúť výstavbu chrámu v Jeruzaleme, súčasne ovplyvnil aj myseľ Kýra, aby spoznal seba v proroctvách, ktoré Daniel dobre poznal, a aby židovskému ľudu poskytol slobodu.

Kráľ a hlboko dojali slová, ktoré pred vyše storočím pred jeho narodením predpovedali spôsob pádu Babylona a keď čítal posolstvo, ktoré mu poslal Pán vesmíru: „*Opasoval som ťa, hoci si ma neznal, aby poznali od východu slnka i od jeho západu, že okrem mňa niet nikoho,,* Podobne bol dojatý, keď sa stal očitým svedkom Božích večných slov: „*Pre môjho sluhu Jáкова a pre Izraela, môjho vyvolenca, som ťa povolal tvojím menom, vľúdne som ťa oslovil, hoci si ma neznal,,* a keď v Písme čítal: „*Ja som ho (Kýra) z milosti vzbudil a ja urovnávam všetky jeho cesty; on vystaví moje mesto a prepustí zajatých môjho ľudu bez výkupného, bez úplatku,,* Pod vplyvom týchto dojímavých výrokov sa rozhodol, že nehom určené poslanie

splní. (Pozri [Izaiáš 45,5.6.4.13.](#)) Prepustí teda júdskych zajatcov na slobodu a pomôže im znova postaviť Hospodinov chrám.

V písomnom vyhlásení, ktoré rozposlal „*po celom svojom kráľovstve*„, Kýros oznámil prianie povoliť Hebrejom návrat do vlasti a výstavbu chrámu. Kráľ v tomto verejnom vyhlásení vyjadril svoju vd'ačnosť: „*Boh nebies, Hospodin, dal mi všetky kráľovstvá zeme a prikázal mi vybudovať mu dom v Jeruzaleme, v Júdsku. Kto je medzi vami zo všetkého jeho ľudu, nech bude s ním jeho Boh a nech ide do Jeruzalema v Júdsku a nech buduje dom Hospodina, izraelského Boha; to je Boh, ktorý je v Jeruzaleme. Každého, kto z ostal na ktoromkoľvek mieste, kde sa zdržuje ako cudzinec, nech tamojší ľudia podporia striebrom a zlatom, imaním a dobytkom, aj dobrovoľnou obet'ou na Boží dom, ktorý je v Jeruzaleme*„, [Ezdráš 1,2-4.](#)

[295]

Stavby chrámu sa týkalo aj ďalšie nariadenie: „*Dom Boží v Jeruzaleme nech sa vystaví na mieste, kde obetujú obete; tam nech sa položia jeho základy, jeho výška nech je šesťdesiat lakt'ov, jeho šírka šesťdesiat lakt'ov. Tri rady z kvádrov a jeden rad drevený; trovy sa majú zaokryť z kráľovskej pokladnice. Podobne zlaté a strieborné náčinie domu Božieho, ktoré Nebúkadnecar bol vzal z jeruzalemského chrámu a odviezol do Babylona, nech sa vráti, aby sa dostalo do jeruzalemského chrámu na svoje miesto a bolo uložené v Božom dome*„, [Ezdráš 6,3-5.](#)

Zvest' o tomto nariadení sa doniesla až do najvzdialenejších končín ríše a medzi rozptýlenými Židmi spôsobila veľkú radosť. Tak ako Daniel, aj mnohí iní často skúmali proroctvá a prosievali Boha, aby podľa svojho zasl'úbenie zasiahol v prospech Siona. Ich prosby boli teraz vypočuté a oni mohli srdcom plným radosti spoločne zaspievať:

*„Ked' Hospodin zmenil údel Siona,
boli sme ako vo sne.*

*Vtedy sme mali ústa plné smiechu
a jazyk plesania.*

*Vtedy sa medzi pohanmi hovorilo:
Hospodin urobil pre nich veľké veci!*

*Hospodin urobil pre nás veľké veci,
radovali sme sa.,,*

Žalm 126,1-3.

„Povstali náčelníci rodín júdskejších a benjaminských, aj kňazi a levíti, všetci, ducha ktorých povzbudil Boh., – všetci zbožní Židia, ktorí zostali vo vyhnanstve, počtom asi päťdesiat tisíc, sa rozhodli využiť obdivuhodnú príležitosť, ktorá sa im ponúkla – a „šli budovať dom Hospodinov v Jeruzaleme., Ich priatelia im nedovolili odísť s prázdnyimi rukami. „Všetci okolití obyvatelia ich podporili strieborným nádobím, zlatom, imaním, dobytkom a cennosťami., K týmto a mnohým ďalším dobrovoľným darom pridali „náčinie domu Hospodinovho, ktoré Nebúkadnecar odniesol z Jeruzalema... Perzský kráľ Kýros ho odovzdal do rúk správcovi pokladu Mitredatovi... Päťtisícštyristo., kusov pre potreby chrámu, ktorý bude znova postavený. (Pozri [Ezdráš 1,5-11.](#))

[296] Na Zerubábel, potomka kráľa Dávida, vložil Kýros zodpovednosť za splnenie svojho rozkazu a urobil ho vedúcim zástupu vracajúcich sa do Júdska. Za pomocníka mu bol pridelený veľkňaz Józua. Dlhú cestu cez rozsiahle púšte prešli bezpečne a zástup šťastných ľudí, vďačných Bohu za toľkú milosť, sa hneď pustil do výstavby toho, čo bolo zbúrané a zničené. „Niektorí z predákov rodín., ako prví ponúkli, že pomôžu hradiť náklady na výstavbu chrámu. Ľud nasledoval ich príklad a dobrovoľne dával aj z toho mála, čo mal. (Pozri [Ezdráš 2,64-70.](#))

Predovšetkým bol postavený oltár, a to v chrámovom nádvorí, kde kedysi stál starý oltár. K obradom súvisiacim so zasvätením oltára „ľud sa do jedného zhromaždil., a spoločne obnovil posvätné služby, ktoré pri pustošení Jeruzalema Nebúkadnecar prerušil. Skôr ako sa rozišli do svojich domovov a začali si ich usilovne stavať, „svätili Sviatok stánkov., [Ezdráš 3,1.4.](#)

Postavenie oltára, na ktorom sa potom denne obetovali spaľované obete, veľmi potešilo tých verných, ktorí pozostali. Horlivo sa pustili do príprav potrebných na výstavbu chrámu a ich horlivosť z mesiaca na mesiac rástla, ako pokračovali prípravy. Dlhé roky im chýbali aj viditeľné znamenia Božej prítomnosti. V tiesnivých spomienkach mysleli teraz na odpadnutie svojich otcov a túžili po nejakom trvalom symbole, že Boh im odpustil a priaznivo im je

naklonený. Boží súhlas si vážili viac, než opätovne nadobudnuté osobné bohatstvo a staré výsady. Boh ich obdivuhodne žehnal a oni nadobudli istotu, že je s nimi. Túžili však ešte po väčšom požehnaní. Radostne očakávali čas dokončenia výstavby chrámu, aby mohli obdivovať Božiu stavbu, ktorá bude vyžarovať z chrámu.

Tí, ktorí pripravovali stavebný materiál, našli v rozvalinách niekoľko obrovských kameňov, ktoré boli dopravené na stavenisko chrámu za čias Šalamúna. Tie sa upravili na použitie a okrem nich sa doviezlo mnoho nového materiálu. Práce čoskoro pokročili natoľko, že bolo treba položiť základný kameň. Stalo sa tak za prítomnosti tisícov tých, ktorí sa prišli pozrieť, ako dielo pokračuje, a prejavit' radosť, že sa ho môžu zúčastniť. Pri kladení uholného kameňa zhromaždení doprevádzali synov Ásafových trúbením kňazov a zvukmi cimbalov. *„S jasotom spievali chválu Hospodinovi, lebo je dobrý, lebo naveky trvá jeho milosrdenstvo nad Izraelom,„* [Ezdráš 3,11](#).

O Božej priazni prejavenej Sionu v súvislosti s výstavbou tohto Hospodinovho príbytku sa zmieňovali mnohé prorocťvá, a preto všetci, ktorí sa zúčastnili kladenia uholného kameňa, sa mali úprimne tešiť, ako to zodpovedalo duchu tejto udalosti. Do tónov hudby, ktorú bolo onoho dňa všade počuť, a do chválorečenia preniklo niečo rušivé. *„Mnohí z kňazov, levítov a predákov rodín i starci, ktorí videli prvý dom, pri pohľade na kladené základy tohto domu veľmi hlasito plakali,„* [Ezdráš 3,12](#).

[297]

Srdcia týchto starcov celkom prirodzene ovládol smútok pri pomyslení na následky dlhotrvajúcej zatvrdilosti. Keby bolo ich pokolenie poslúchalo Boha a plnilo zámer, ktorý mal s Izraelom, chrám nemusel byť zničený a nemuseli sa dostať do zajatia. Pre svoju nevd'áčnosť a neveru boli rozohnaní medzi pohanov.

Pomery sa zmenili. Hospodin znova láskyplne svojou milosťou navštívil svoj ľud a dovolil mu vrátiť sa do svojej krajiny. Žiaľ nad tým, že v minulosti sa dopustili chýb, mala teraz stlmiť veľkú radosť. Boh obmäkčil Kýrovo srdce, aby im poskytol pomoc pri obnove chrámu, a to v nich vyvolalo ozvenu hlbokej vd'áčnosti. Niektorí však v tom nepostrehli Božiu pomoc. Namiesto toho, aby sa radovali, boli nespokojní a zmalomysel'není. Spomínali na nádheru Šalamúnovho chrámu a žiaľili, že nový chrám už nebude taký veľkolepý.

Reptanie, nárek a porovnávanie stavby so Šalamúnovým chrámom skl'učovalo myseľ mnohých a robotníkom marilo nadšenie. Robotníci boli preto na pochybách, či majú pokračovať vo výstavbe chrámu, na ktorý už od začiatku mnohí takto hľadeli, čo bolo príčinou toľkých nárekov.

V zhromaždenom dave boli však mnohí, ktorí mali väčšiu vieru a širší rozhl'ad, a tí sa nedívali na výstavbu skromnejšieho chrámu tak pochybovačne. *„Mnohí zas veľmi nahlas od radosti pokrikovali. Nebolo možno rozoznať zvuk radostného pokrikovania od zvuku plaču ľudu, lebo ľud veľmi nahlas pokrikoval a jeho hlas bolo počuť nad'aleko,„* [Ezdráš 3,12.13](#).

Keby tí, ktorí sa pri kladení základného kameňa chrámu nevedeli radovať, boli mohli v ten deň predvídať následky svojej malovernosti, boli by sa zhrozili. Neuvedomovali si, aké následky budú mať prejavy ich nesúhlasu a sklamaní; ani ich len nenapadlo pomyslieť, že ich nespokojnosť nadhlo oddiali dokončenie Božieho domu.

Veľkoleposť prvého chrámu s jeho okázalou bohoslužobňou v ňom bola príčinou pýchy Izraelcov pred ich odchodom do zajatia. Ich bohoslužbe často chýbalo to, čo Boh pokladá za najpodstatnejšie. Veľkoleposť prvého chrámu a bohoslužobná nádhera ich nemohli priblížiť k Bohu, lebo neponúkali to, čo si Boh cení nadovšetko. Neprinášali mu obeť pokorného a skrúšeného ducha.

[298] Keď sa zabúda na hlavné zásady Božieho kráľovstva, obvykle ich nahrádzajú početnejšie a okázalejšie obrady. Keď sa nedbá na zušľacht'ovanie povahy, keď chýba to, čo zdobí ducha, a keď sa vytráca jednoduchá zbožnosť, vtedy si pýcha a okázalosť vyžaduje veľkolepé chrámové stavby, nádhernú výzdobu a oslnivé obrady. To všetko však k úcte Boha neprispieva. Boh si cení svoju cirkev nie pre jej vonkajší lesk, ale pre úprimnú zbožnosť, ktorou sa líši od sveta. Posudzuje ju podľa toho, ako jej členovia rastú v poznaní Krista, ako napredujú v duchovnom vzraste. Boh očakáva prejavy lásky a dobroty. Nijaká okázalá nádhera sa nevyrovná povahovej kráse, ktorú majú prejavovať Kristovi nasledovníci.

Niektorý zbor môže byť síce v okolí veľmi skromný, nemusí byť vonkajškovo nijako prít'azlivý, ale ak sa jeho členovia riadia zásadami Kristovej povahy, pripoja sa k ich bohoslužbe Boží anjeli. Chvála a vd'aka úprimných srdc sa vznáša k Bohu ako príjemná obeť.

„*Ďakujte Hospodinovi, lebo je dobrý,
lebo naveky trvá jeho milosť.
Takto nech hovoria tí, ktorých vykúpil Hospodin,
ktorých vykúpil z ruky protivníka.,,*

„*Spievajte mu, hrajte mu!
Rozprávajte o všetkých jeho divoch!
Chváľte sa jeho svätým menom!
Nech sa raduje srdce tých,
čo hl'adajú srdce Hospodina.,,*

„*Lebo smädných napojil
a hladných nasýtil dobrotami.,,*

*Žalm 107,1.2; 105,2.3;
107,9.*

46. kapitola — Boží proroci im pomáhali

V bezprostrednej blízkosti Izraelcov, ktorí sa pustili do zno-vuvýstavby chrámu, sídlili Samaritáni. Bolo to zmiešané plemeno potomkov z manželstiev medzi pohanskými osadníkmi z končín Asýrie a zostatkami z desiatich kmeňov Izraela, ktorí ostali v Samárii a v Galilei. Samaritáni neskôr tvrdili, že uctievaajú pravého Boha, no srdcom i konaním zostali modlármi. Nazdávali sa síce, že ich modly im majú len pripomínať živého Boha, vládcu vesmíru; no ľud mal aj tak sklón uctievať plastické podoby a obrazy pohanských bohov.

V dobe obnovy chrámu bolo o Samaritánoch známe, že sú „*ne-priateľmi Júdu a Benjamina*„. Keď sa dozvedeli, že „*tí, ktorí sa vrátili zo zajatia, budujú chrám Hospodinovi, Bohu Izraela*„, prišli „*k Zerubábelovi a k predákovi rodín*„, a prejavili prianie a ochotu pomôcť im pri stavbe. Hovorili: „*Budeme s vami budovať, ved' uctievame vášho Boha tak ako vy a obetujeme mu od dní asýrskeho kráľa Ěsar-Chaddóna, ktorý nás sem priviedol*„. Ich žiadosť však stavitelia odmietli. Vodcovia Izraelcov vraveli: „*Vy a my nesmieme spolu budovať dom nášho Boha, lebo my sami ho musíme postaviť Hospodinovi, Bohu Izraela, ako nám prikázal perzský kráľ Kýros*„, [Ezdráš 4,1-3](#).

Z Babylyona sa rozhodli vrátiť iba nepatrné ostatky Izraelcov a sotva sa pustili do diela, ktoré zjavne presahovalo ich sily, pričádzajú ich najbližší susedia a ponúkajú pomoc. Samaritáni sa odvolávajú na to, že vzývajú pravého Boha a chcú mať podiel na výsadách a požehnaniach chrámovej bohoslužby. „*Ved' uctievame vášho Boha*„, vraveli, „*budeme s vami budovať*„, [Ezdráš 4,2](#). Keby však židovskí vodcovia boli túto ponuku pomoci prijali, boli by modlárstvu doširoka otvorili dvere. Postrehli, že Samaritáni to nemyslia úprimne. Pochopili, že pomoc, ktorú by zo spojenectva s nimi získali, nie je ničím proti požehnaniam, ktoré smú očakávať, ak sa budú správať podľa jasných príkazov Hospodina.

Vo vzť ahoch Izraelcov k okolitým národom Hospodin prostredníctvom Mojžiša povedal: „*Nesmieš s nimi uzavrieť zmluvu, ani sa zmilovať nad nimi..., lebo by tvojich synov odvrátili odo mňa a oni by slúžili inými bohom; potom by vzplanul hnev Hospodinov proti vám a čoskoro by vás vyhubil.*„ „*Pre Hospodina, svojho Boha, si svätým ľuďom a teba si vyvolil Hospodin spomedzi národov, ktoré sú na zemi.*„ [5. Mojžišova 14,2](#).

[300]

Následky nejakého zmluvného vzťahu s okolitými národmi boli jasne predpovedané. Mojžiš oznámil: „*Hospodin t'a rozptýli medzi všetky národy, od konca zeme po koniec zeme a budeš tam slúžiť iným bohom z dreva a z kameňa, ktorých si nepoznal ani ty, ani tvoji otcovia. Ani medzi tými národmi nebudeš mať pokoja, ani tvoja noha nebude mať odpočnutia. I tam ti dá Hospodin prestrašené srdce, hasnúci zrak a chradnúcu dušu. Tvoj život pred tebou bude visieť na vlásku a budeš sa ľakať v noci i vo dne a nebudeš si istý ani svojím životom. Ráno budeš vravieť: Keby už bol večer! – a večer budeš vravieť: Keby už bolo ráno! – pre ustrašenosť svojho srdca, ktorá t'a bude ľakať, a pre to, čo vlastnými očami uvidíš.*„ [5. Mojžišova 28,64-67](#). „*Ale keď budeš tam hl'adat' Hospodina, svojho Boha, nájdeš ho, ak ho budeš hl'adat' celým srdcom a celou dušou.*„ [5. Mojžišova 4,29](#).

Tieto i mnohé podobné výroky boli Zerubábelovi a jeho druhom dobre známe a len v nedávnom zajatí dostávali jeden dôkaz za druhým o ich naplnení. Po tom, čo oľutovali hriechy, ktoré im a ich otcom privolali všetky Mojžišom tak jasne predpovedané tresty, a po tom, čo sa celým srdcom obrátili k Bohu a obnovili s ním svoj zmluvný vzťah, smeli sa vrátiť do Júdska, aby mohli spustošené miesta znova postaviť. Mali sa azda hneď na začiatku svojho diela zmluvne spojiť s modlármi?

Hospodin povedal: „*Nesmieš s nimi uzavrieť zmluvu.*„ [5. Mojžišova 7,2](#). Tí, ktorí sa nedávno opätovne zasvätili Hospodinovi pri oltári, postavenom pred rozvalinami Božieho chrámu, si uvedomovali, že deliacu čiaru medzi Božím ľuďom a svetom treba stále jasne zachovávať. Preto odmietli uzavrieť zväzok s tými, ktorí o požiadavkách Božieho zákona síce vedia, ale podľa nich sa nesprávajú.

Zásady oznámené v 5. knihe Mojžišovej na poučenie Izraelcov musí Boží ľud zachovávať až do konca času. Skutočné blaho závisí od stálosti nášho zmluvného vzťahu k Bohu. Nikdy nesmieme

ustupovať od zásad tým, že sa spojujeme s kýmkoľvek, kto sa Boha nebojí.

[301]

Veriacich kresťanov stále ohrozuje predstava, že sa do určitej miery musia prispôbiť svetu, ak ho chcú ovplyvniť. Aj keď sa také počínanie môže javiť ako veľmi výhodné, vždy sa končí duchovnou stratou. Boží ľud sa musí chrániť každého, hoc aj nepatrného a takpovediac nebadateľného vplyvu nepriateľa a pravdy, ktorý chce lichotivo a zaliečavo prísť do cirkvi. Boží ľud je na tomto svete pútnikom a cudzincom idúcim cestou, na ktorej číha mnoho nebezpečenstiev. Nesmie sa ohliadať na chytrácke zvody a nástrahy, ktoré majú oslabiť jeho vernosť.

Nejde o zjavných a nezmieriteľných nepriateľov Božieho diela, ktorých sa treba najviac obávať. Oveľ a nebezpečnejší sú tí, ktorí prichádzajú podobne lichotivo a chválorečivo, ako kedysi nepriatelia Júdu a Benjamina, s túžbou po priateľskom spoločenstve s Božím ľudom. Tí môžu totiž lepšie oklamať. Pred vplyvom takých ľudí je potrebná krajná obozretnosť, inak hrozí pád do zákerne pripravenej nástrahy. Pán vyžaduje od svojich detí ustavičnú bdelosť práve dnes, na sklonku pozemských dejín. V trvalom boji nikto nemusí bojovať sám. Nebeskí poslovia pomáhajú tým, ktorí sa koria pred Bohom, a chránia ich. Náš Pán nikdy nesklame toho, kto v neho verí. Keď sa veriaci odovzdajú do Božej ochrany, Boh sa ich ujme a pred nepriateľom ich súciteľne a láskyplne zaštití svojou zástavou. Povie: „*Nedotýkaj sa ich; sú moji! Vyryl som si ich do svojich dlaní.*„

Samaritáni neochabovali vo svojom protivenstve a „*ľud krajiny oslaboval ruky Júdejcov a odstrašoval ich od stavby. Dokonca najímali radcov proti nim, aby marili ich plány po všetky dni perzského kráľa a Kýra až po kralovanie perzského kráľa Dária.*„ [Ezdráš 4,4.5](#). Nepravdivými správami podnecovali v ľuďoch dohady, ktoré ľahko viedli k nedôvere. Odpor mocností zla bol dlhé roky ochromený a Júdejci mohli vo svojom diele nerušene pokračovať.

Zatiaľ čo sa satan snažil ovplyvniť najvyššie miesta v ríši Médov a Peržanov, aby Božiemu ľudu škodili, nebeskí poslovia pomáhali vyhnancom. O tento boj sa zaujímalo celé nebo. Prostredníctvom proroka Daniela smieme nahliadnuť, aký ťažký boj prebiehal medzi mocnosťami dobra a silami zla. Celé tri týždne zápasil Gabriel s mocou temna a odrážal vplyvy, ktoré pôsobili na Kýra, a pred záverom tohto boja prišiel Gabrielovi na pomoc sám Boží Syn. Gabriel vraví:

„Knieža perzského kráľovstva stálo naproti mne dvadsaťjeden dní a Michael, jedno z prvých kniežat, prišiel mi na pomoc. Nechal som ho tam pri perzských kráľoch,“ [Daniel 10,13](#). Nebo urobilo pre Boží ľud všetko, čo urobiť mohlo. Víťazstvo bolo nakoniec dosiahnuté; nepriateľské sily boli krotené počas celého panovania Kýra i počas vlády jeho syna Kambyzesa, ktorý vládol sedem a pol roka.

V tom čase mali Židia obdivuhodnú príležitosť. Najvyšší nebeskí predstavitelia pôsobili na srdce vládcov a Boží ľud mal vynaložiť všetko úsilie, aby splnil Kýrov výnos. Pri budovaní chrámu, obnove bohoslužieb a pri výstavbe svojich príbytkov v Júdsku nemali šetriť silami. Mnohým však na to chýbala ochota. Pre silný a rozhodný odpor nepriateľov mnohí robotníci strácali odvahu. Niektorí nevedeli zabudnúť na výjav pri kladení základného kameňa, keď mnohí prejavili nedostatok dôvery v toto dielo. Keď sa potom Samaritáni osmelili, mnoho Židov sa pýtalo, či je naozaj vhodný čas na výstavbu chrámu. Mnohí robotníci sa sklúčení a zmalomyselnení vracali domov k svojmu povolaniu.

[302]

Výstavba chrámu za Kambyzesovej vlády šla pomaly. Samaritáni neskôr naviedli nehanebného podvodníka, kráľ Artaxerxa (pozri [Ezdráš 4,7](#)), aby vydal nariadenie, ktorým sa Židom obnova chrámu a mesta zakazuje.

Výstavba chrámu bola vyše roka prerušená, takmer zabudnutá. Júdejci bývali vo svojich domoch a starali sa len o časný blahobyť; ich situácia bola však úbohá. Všetko ich úsilie vychádzalo totiž nazmar. Akoby sa proti nim sprisahali samy prírodné živly. Keď že nechali chrám pustiť, Hospodin dopustil na ich majetky veľké sucho. Ten, ktorý na znamenie svojej priazne obdarúval ich polia a záhrady vínom a olejom, odoprel im toto požehnanie, pretože ho sebecky zneužili.

Také boli pomery na začiatku vlády Dária Hystaspa. Izraelci boli duchovne i telesne v žalostnom stave. Tak dlho reptali, pochybovali a uprednostňovali osobné záujmy, že k rozvalinám Hospodinovho chrámu celkom zľahostajneli, pričom mnohí úplne zabudli na Boží zámer znova ich usídlit' v Júdsku. Vraveli: „Ešte neprišiel čas stavať dom Hospodinov,“ [Haggeus 1,2](#).

Tí, ktorí neprestali dôverovať Bohu, dostali aj v týchto temných časoch novú nádej. Povstali proroci Haggeus a Zachariáš a v ťažkej chvíli prehovorili. Títo Boží poslovia povzbudzujúcimi svedectvami

odhaľovali ľudu príčiny neúspechu. Podľa slov prorokov sa im nedarí preto, lebo Božie záujmy nekladú na prvé miesto. Keby boli Izraelci náležite ctili Hospodina, keby mu boli preukazovali patričnú úctu a pozornosť tým, že by boli predovšetkým postavili jeho chrám, Boh by ich bol poctil svojou prítomnosťou a svojím požehnaním.

[303] Haggeus sa zmalomysel'nených priamo spýtal: „*Vám už prišiel čas bývať v obkladaných domoch, zatiaľ čo tento dom je v troskách? Teraz však takto hovorí Hospodin mocnosť: Povážte, ako sa vám vodí!*„ Prečo ste vykonali tak málo? Prečo sa staráte o vlastné stavby a nejavíte záujem o výstavbu Hospodinovho domu? Kde je horlivosť, ktorú ste kedysi prejavili o obnovu Pánovho príbytku? Aký ošoh máte, keď slúžite len sebe? Chcete sa vymaniť z chudoby, a preto zanedbávate chrám; pre zanedbanie vás však postihlo to, čoho ste sa báli. „*Sejete mnoho a zväžate málo; jete a nenasycujete sa, pijete, ale nemáte dosť, obliekate sa a nezohrejete sa, a kto dostáva mzdu, dáva mzdu do deravého mešca.*„ [Haggeus 1,6](#).

Hospodin im potom slovami, ktoré nemohli nepochopiť, objasnil príčinu ich biedy: „*Očakávali ste mnoho a je z toho málo; keď ste to dovezli domov, ja som to odľúkol. Prečo? Hovorí Hospodin mocnosť – pre môj dom, ktorý je v troskách; ale každému z vás ide len o jeho dom. Preto nebesá nad vami odopreli rosu a zem odoprela úrodu. Privolal som suchotu na zem a na vrchy, i na obilie i na mušt, na olej a na všetko, čo vydáva zem, na človeka i na dobytok, a na všetko, čo sa získava rukami.*„ [Haggeus 1,9-11](#).

„*Povážte, ako sa vám vodí,*„ povedal Hospodin. „*Vystúpte do hôr, dovezte dreva a stavajte dom; obľúbim si ho a budem oslávený.*„ [Haggeus 1,7.8](#).

Izraelskí vodcovia i ľud si Haggeovo poučné a karhajúce posolstvo vzali k srdcu. Uvedomili si, že Hospodin to s nimi myslí dobre. Neodvažovali sa prehliadať opätovne pripomínanú posielanú radu, že totiž ich hmotné i duchovné blaho závisí od toho, ako budú poslúchať Božie príkazy. Prorokove varovné slová ich prebudili. Zerubábel, Józua „*a všetok ostatný ľud poslúchli hlas Hospodina, svojho Boha a slová proroka Haggea.*„ [Haggeus 1,12](#).

Len čo sa Izrael rozhodol ísť cestou poslušnosti, po karhajúcich slovách počul aj povzbudenie: „*Haggeus takto prehovoril k ľudu: Ja som s vami, hovorí Hospodin... Hospodin povzbudil ducha... Zerubábel... a Józuu... a ducha všetkého ostatného ľudu a dali*

sa do práce na dome Hospodina mocností, svojho Boha,, [Haggeus 1,13.14](#).

Odvtedy, čo sa práce na stavbe chrámu obnovili, stavitelia dostali ďalšie potešujúce posolstvo: „Vzmuž sa teraz, Zerubábel,, nabádal ho prostredníctvom proroka sám Hospodin. „Vzmuž sa, veľkňaz Józua... a vzmuž sa, všetok ľud krajiny, znie výrok Hospodinov, a pracujte, lebo ja som s vami,, [Haggeus 2,5](#).

Keď Izraelci táborili pred vrchom Sínaj, Hospodin im povedal: „Prebývať budem uprostred Izraelcov a budem ich Bohom. Poznajú, že ja, Hospodin, som ich Bohom, ktorý som ich vyviedol z Egypta, aby som býval uprostred nich; ja som Hospodin, ich Boh,, [2. Mojžišova 29,45.46](#). Oni sa však opätovne „priečili a zarmucovali jeho Svätého Ducha,, [Izaiáš 63,10](#). Boh im aj napriek tomu posolstvom svojho proroka znova podal spásnu ruku. Uznáním, že pomáhajú plniť jeho zámer, obnovuje svoju zmluvu, že jeho Duch bude prebývať medzi nimi, a prikazuje im: „Nebojte sa!,,

)

Pán dnes hovorí svojmu ľudu: „Vzmužte sa... pracujte, lebo ja som s vami,, [Haggeus 2,4](#). Kresťan má v Hospodinovi vždy mocného pomocníka. Možnože ani nevieme, akým spôsobom nám Hospodin pomáha, no smieme vedieť, že nikdy nesklame tých, ktorí mu dôverujú. Keby si kresťania uvedomovali, že Hospodin ich často vedie tak, aby pri nich nepriateľ nedosiahol svoj zámer, potom by netápali a nenariekali; vierou by kotvili v Bohu a nijaká skúška by ich neotriasla. Boh by sa im stal jedinou múdrosťou a silou a on by mohol cez nich splniť svoj zámer. [304]

Haggeove naliehavé prosby a povzbudenia dôrazne pripomínal a dopĺňal prorok Zachariáš, ktorého Boh povolal, aby spolu s Haggeom povzbudil Izraelcov poslúchnuť príkaz o výstavbe chrámu a pustiť sa do práce. Zachariášove prvé posolstvo obsahovalo okrem ubezpečenia, že Božie slovo nikdy nesklame, aj zasľúbenie o požehnaní tých, ktorí spoľahlivé prorocké slovo poslúchnu.

Izraelci uverili výzve Božích poslov a usilovne začali pracovať na obnove zničeného chrámu aj napriek tomu, že im polia zostali neobrobené a pusté, že sa im skromné zásoby rýchlo míňali a že bývali medzi nepriateľskými národmi. Veľké dielo vyžadovalo neochvejnú dôveru v Boha. Ľudia v úsilí o splnenie toho, čo sa od nich očakávalo a v túžbe po obnove Božej priazne v srdci a v živote,

dostávali prostredníctvom Haggea a Zachariáša jedno posolstvo za druhým s uistením, že ich viera bude hojne odmenená a Božie slovo o budúcej sláve chrámu, ktorého múry stavajú, sa splní. V plnosti času sa práve v tomto chráme zjaví „*Túžba všetkých národov*„ – Učiteľ a Spasiteľ ľudu.

Stavitelia neboli teda v práci ponechaní len sami na seba. „*Začali stavať dom Boží v Jeruzaleme; a s nimi proroci, ktorí im pomáhali*„. Tomuto zástupu sám Hospodin povedal: „*Vzmuž sa, všetok ľud krajiny... a pracujte, lebo ja som s vami*„, [Ezdráš 5,2](#); [Haggeus 2,4](#). Po úprimnom pokání a ochote viery dostali zasľúbenie aj o časnom požehnaní. Hospodin povedal: „*Od dneška budem požehnávať*„, [Haggeus 2,19](#).

[305] Ich vodca Zerubábel, ktorý bol po celý čas od ich návratu z Babylona tak ťažko skúšaný, dostal najvzácnejšie posolstvo. Hospodin povedal, že prichádza deň, keď všetci nepriatelia Božieho vyvoleného ľudu budú porazení. „*V ten deň – znie výrok Hospodina mocností – vezmem ťa, služobník môj, Zerubábel... a urobím ťa pečatným prsteňom, lebo som si ťa vyvolil*„, [Haggeus 2,23](#). Teraz mohol vodca Izraela poznať, aký význam má Božia prozreteľnosť, ktorá ho vyviedla z malomyseľnosti a bezradnosti. Vo všetkom tom mohol postrehnúť Boží zámer.

Záznam tohto osobného posolstva Zerubábelovi mal povzbudiť Boží ľud v každej dobe. Boh zámerne posielal skúšky na svoje deti. Nevedie ich inak, než ako by si sami priali, aby ich viedol, keby od začiatku mohli vidieť koniec a poznať slávu Božieho zámeru, ktorý plnia. Všetko to, čo Boh na nich v podobe skúšok dopúšťa, ich má zoceliť, aby preňho vedeli pracovať i trpieť.

Haggeove a Zachariášove posolstvá prebudili ľud, aby vynaložil čo najväčšie úsilie o vybudovanie chrámu. Pri tejto práci ich však znepokojovali Samaritáni a iní, ktorí im všemožne prekážali. Raz navštívili Jeruzalem vysokí úradníci médsko-perzskej ríše a chceli poznať meno toho, ktorý im obnovu chrámu povolil. Keby vtedy Židia neboli dôverovali Hospodinovi a jeho vedeniu, mohlo sa toto vyšetovanie skončiť pohromou. „*Nad židovskými staršími bdelo oko ich Boha, takže ich nepristavili v práci, dokiaľ nepríde hlásenie Dáriovi*„, [Ezdráš 5,5](#). Židia odpovedali úradníkom tak rozvážne, že sa títo rozhodli napísať list vtedajšiemu vládcovi Médska-Perzsk, Dáriovi Hystaspovi, v ktorom ho upozornili na pôvodné nariadenie,

ktoré vydal Kýros, a podľa ktorého mal byť Boží dom v Jeruzaleme znova postavený a náklady na to hradené z kráľovej pokladnice.

Dárius pátral po tomto nariadení a keď ho našiel, prikázal tým, ktorí sa vypytovali, aby ďalšiu výstavbu chrámu povolili. Príkaz znel: *„Prenechajte prácu pri tom dome Božom miestodržiteľovi Júdska a židovským starším; nech oni budujú ten dom Boží na jeho mieste,“* [Ezdráš 6,7](#).

V Dáriovom príkaze ďalej čítame: *„Týmto vydávam rozkaz, ako máte nakladať so židovskými staršími, aby dobudovali ten Boží dom; a z kráľovských prostriedkov, z daní v Záriečí, nech sa trovy presne vyplácajú oným mužom, a to bez odkladu. A čo im je potrebné na spaľované obete Bohu nebeskému, junce, baránky, barany aj pšenica, soľ, víno a olej, podľa udania jeruzalemských kňazov, nech sa im vydáva každodenne, a to bez zanedbávania, aby prinášali vonné obete Bohu nebeskému a modlili sa za život kráľa a jeho synov,“* [Ezdráš 6,8-10](#).

Podľa kráľovho príkazu mali prísne tresty stihnúť tých, ktorí by jeho nariadenie akokoľvek zmenili. Svoj výnos zakončil týmto pozoruhodným vyhlásením: *„Boh, ktorý tam dal prebývať svojmu menu, nech zvrhne každého, kráľa aj ľud, ktorí by vztiahli ruku, aby konali proti tomuto rozhodnutiu a zborili by dom Boží v Jeruzaleme. Ja, Dárius, som vydal tento rozkaz; a nech sa starostlivo vyplní,“* [Ezdráš 6,12](#). Tak Hospodin pripravil cestu na dostavanie chrámu. [306]

Skôr ako toto nariadenie vyšlo, Izraelci už celé mesiace pracovali vo viere, a Boží poslovia im pomáhali svojimi proroctvami, z ktorých stavitelia poznávali, aký úmysel má Boh s Izraelom. Dva mesiace po tom, čo bolo oznámené posledné Haggeovo poslanstvo, Zachariáš dostal celý rad videní o tom, čo Boh vykoná na zemi. Tieto poslanstvá v podobe podobenstiev a obrazov prišli v dobe veľkej neistoty a úzkosti a významne pomáhali tým, ktorí napredovali v mene Boha izraelského. Vodcom sa totiž zdalo, že povolenie o výstavbe chrámu bude Židom odňaté. Budúcnosť videli veľmi neistú. Boh videl, že jeho ľud potrebuje podporu a povzbudenie zjavením jeho lásky a účasti.

Zachariáš vo videní počul, ako sa anjel pýta: *„Hospodine mocností, dokedy sa nechceš zmiľovať nad Jeruzalemom a nad júdskými mestami, na ktoré sa už sedemdesiat rokov hneváš? Hospodin odpovedal anjelovi, ktorý hovoril so mnou slovami dobrými a útešnými.*

Vtedy mi povedal anjel, ktorý hovoril so mnou: Zvestuj!: Takto vraví Hospodin mocností: Veľmi horlím za Jeruzalem a Sion. Ale veľmi sa hnevám na ľahostajné národy, ktoré len čo som sa trochu rozhneval, napomáhali zlu. Preto takto vraví Hospodin: Obrátim sa s milosrdenstvom k Jeruzalemu, môj dom bude v ňom zbudovaný... a meracia šnúra bude vytiahnutá nad Jeruzalemom., [Zachariáš 1,12-16](#).

Potom bolo prorokovi nariadené, aby predpovedal: *„Takto vraví Hospodin mocností: Ešte budú moje mestá oplývať požehnaním; Hospodin ešte poteší Sion a znova si vyvolí Jeruzalem., [Zachariáš 1,17](#).*

Zachariáš potom videl mocnosti znázornené štyrmi rohmi, ktoré *„rozprášili Júdu, Izrael a Jeruzalem., [Zachariáš 1,19](#) (ROH); [Zachariáš 2,2](#)(ECAV). Ďalej videl štyroch kováčov; tí predstavovali pracovníkov, ktorých Hospodin použil na upevnenie svojho ľudu a na výstavbu domu, v ktorom bude uctievaný. (Pozri [Zachariáš 1,18-21](#).)*

Zachariáš povedal: *„Vtedy som pozdvihol oči a videl som muža, ktorý mal v ruke meraciu šnúru. Opýtal som sa: Kam ideš? Odpovedal mi: Zmerat' Jeruzalem, aby som videl, aká je jeho šírka a aká je jeho dĺžka. Anjel, ktorý hovoril so mnou, práve vychádzal, a druhý anjel šiel mu v ústrety. Ten mu povedal: Utekaj a povedz tomuto mladíkovi: Bez hradieb budú bývať Jeruzalemčania pre množstvo ľudí a dobytká, ktorý bude v ňom. A ja – znie výrok Hospodinov – budem ohnivou hradbou dookola a slávou uprostred neho., [Zachariáš 2,1-5](#) (ROH); [Zachariáš 2,5-9](#) (ECAV).*

[307]

Boh prikázal znova vystavať Jeruzalem; videnie o meraní mesta bolo ubezpečením, že Boh poteší a posilní utláčaných a splní im zasľúbenia obsiahnuté vo svojej večnej zmluve. Jeho ochrana a starostlivosť bude *„ohnivou hradbou,, dookola a prostredníctvom nich sa potom jeho sláva zjaví všetkým ľuďom. To, čo koná pre svoj ľud, bude známe po celej zemi. „Výskaj a plesaj, obyvateľka Siona, lebo je Veľký uprostred teba Svätý Izraela!., [Izaiáš 12,6](#).*

Rýchly postup staviteľov pri výstavbe chrámu veľmi znepokojil a vyľakal mocnosti zla. Satan sa snažil oslabiť a znechutiť Boží ľud tým, že mu stále pripomínal jeho povahovú nedokonalosť. Ved' ak by sa mu podarilo zviest' tých, ktorí pre svoje prestúpenia tak dlho trpeli, aby znova prestupovali Božie prikázania, opäť by sa dostali do otroctva hriechu.

Izraelci boli povolaní zachovať na zemi poznanie o Bohu, preto na nich satan sústredil svoje nepriateľstvo; bol rozhodnutý zničiť ich. Kým boli poslušní, satan im nemohol uškodiť; preto vynaložil všetko svoje úsilie a úskočnosť na to, aby ich zvedol do hriechu. Kedykoľvek však jeho pokušeniam podľahli, prestúpili Boží zákon a stali sa korisťou nepriateľov.

Boh ich však neopustil ani vtedy, keď museli odísť do baby-lonského zajatia. Poslal k nim svojich prorokov, aby ich karhali, varovali a viedli k tomu, aby spoznali svoje previnenie. Keď sa pred Bohom pokorili, oľutovali svoje konanie a kajúcne sa k nemu obrátili, Boh im poslal povzbudzujúce posolstvo, že ich vyslobodí z otroctva, zmiluje sa nad nimi a dovedie ich späť do krajiny, z ktorej vyšli. Keď sa teraz začalo dielo obnovy a ostatok Izraelcov sa už vrátil do Júdska, satan chcel zmariť Boží zámer a snažil sa podnieť pohanské národy, aby Izraelcov celkom vyhubili.

Hospodin však v tejto ťažkej chvíli posilnil svoj ľud „*slovami dobrými a útešnými*„ [Zachariáš 1,13](#). Výstižným znázornením satanovho a Kristovho diela Boh ukázal, akú moc má ich Prostredník, aby nad žalobcom Božieho ľudu mohol zvíťaziť.

Prorokovi bol vo videní predstavený „*veľkňaz Józua... oblečený v špinavých šatách*„ ([Zachariáš 3,1.3](#)), ako stojí pred Hospodinovým anjelom a prosí Boha o milosť pre svoj stiesnený ľud. A práve vtedy, keď prosí o splnenie Božích zaslúbení, prichádza satan, aby mu trúfalo odporoval. Poukazuje na Izraelovo prestúpenie, pre ktoré by sa Boh mal nad ním zľutovať. Odporca tvrdí, že Izrael patrí jemu, a žiada o jeho vydanie.

[309]

Veľkňaz Józua nemôže pred satanovými žalobami obhájiť ani seba, ani svoj ľud. Netvrdí, že sa tento ľud nedopustil chýb. V špinavom rúchu, ktoré znázorňuje ľudskú hriešnosť, stojí tu veľkňaz ako zástupca ľudí pred anjelom, vyznáva ich vinu, pričom poukazuje na ich pokánie a pokoru a spolieha sa na milosť odpúšťajúceho Vykupiteľa. Vierou sa odvoláva na Božie zaslúbenia.

Nato anjel, ktorým je tu sám Boží Syn, Spasiteľ hriešnikov, umlčuje žalobu Božieho ľudu a vraví: „*Nech ťa pokarhá Hospodin, satan! Nech ťa pokarhá Hospodin, ktorý si vyvolil Jeruzalem. Či tento nie je hlavňou vyrvanou z ohňa?*“, [Zachariáš 3,2](#).

Izraelci boli dlho v peci súženia. Pre svoje hriechy takmer zhoreli v ohni, ktorý podpálil satan a jeho spoločníci, aby ich zničil; Boh však zasiahol a vyslobodil ich.

Józuova prosba bola vypočutá a zaznel rozkaz: „*Vyzlečte ho z tých špinavých šiat!*“, a Józuvovi anjel povedal: „*Pozri, sňal som z teba tvoju vinu a oblečiem ťa do slávnostného rúcha.*“, „*Vtedy mu položili na hlavu čistý turban a obliekli mu šaty*“, [Zachariáš 3,4.5](#). Jeho hriechy i hriechy jeho ľudu boli odpustené. Izrael bol oblečený „*do slávnostného rúcha*“, – bola mu pripočítaná Kristova spravodlivosť. Turban, ktorý položili Józuvovi na hlavu, bol podobný kňazskému turbanu s čelenkou, na ktorej bol nápis: „*Svätý Hospodinov*“, ([2. Mojžišova 28,36](#)) na dôkaz, že napriek svojmu predchádzajúcemu priestupku môže teraz slúžiť pred Hospodinom v jeho svätyni.

Anjel potom povedal Józuvovi: „*Takto vraví Hospodin mocnosť: Ak budeš chodiť po mojich cestách a budeš zachovávať moje nariadenia, aj ty budeš spravovať tento môj dom a starať sa o moje nádvorie: Umožním ti prístup medzi týchto, čo tu stoja!*“, [Zachariáš 3,7](#). Ak bude poslušný, čestne bude zastávať miesto sudcu alebo správcu chrámu i všetkých služieb v ňom; ba už v tomto živote bude v spoločnosti slúžiacich anjelov. Nakoniec sa pripojí k zástupu oslávených okolo Božieho trónu.

„*Počuj, veľkňaz Józua, ty i tvoji druhovia, ktorí sedia pred tebou, pretože oni sú mužmi dobrého znamenia, lebo privediem svojho sluhu – Výhonok*“, [Zachariáš 3,8](#). Nádej Izraela spočívala práve v tomto „*Výhonku*“, – Vysloboditeľovi, ktorý príde. Józua a jeho ľud dostali odpustenie na základe viery v Spasiteľa, ktorý príde na svet. Na základe svojej viery v Mesiáša (Krista) dostali znova Božiu milosť. Ak pôjdu Božou cestou a ak budú zachovávať Božie ustano-

venia, môžu byť pre Kristove zásluhy „*mužmi dobrého znamenia*“, ktorých Boh poctil tým, že si ich vyvolil spomedzi národov zeme.

Ako satan svojho času obviňoval Józua a jeho ľud, tak v každej dobe obviňuje tých, ktorí sa utiekajú k Bohu a prosia ho o milosť. Satan je „*žalobca proti našim bratom, ten, čo na nich žaloval pred naším Bohom dňom i nocou*“, [Zjavenie Jána 12,10](#). Tento spor sa stále znova vedie o každého človeka vytrhnutého z moci zla, ktorého meno je napísané v Baránkovej knihe života. Nikto sa nestane členom Božej rodiny bez toho, aby mu nepriateľ zúrivo neodporoval. Ten však, ktorý bol vtedy nádejou Izraela, jeho záštitou, ospravedlnením a vykúpením, zostáva nádejou cirkvi aj dnes.

[310]

Satan nežaluje na tých, ktorí hľadajú Pána, pre ich hriechy. On sa teší z ich povahových nedostatkov, lebo vie, že nad nimi zvíťazí len vtedy, keď prestupujú Boží zákon. Jeho žaloby pramenia jedine z jeho nepriateľstva voči Kristovi. Plánom vykúpenia Ježiš marí satanovu nadvládu nad ľuďmi a zachraňuje ich z jeho moci. Všetka nenávisť a všetka zloba hlavného odbojníka sa búri, keď vidí dôkazy Kristovej prevahy. Svojou diabolskou mocou a ľstivosťou chce Kristovi vyrvať všetkých, ktorí prijali spásu. Ľudí zvádza do pochybností, aby prestali dôverovať Bohu a odpútali sa od jeho lásky. Navádza ich na prestupovanie zákona a potom ich pokladá za svojich zajatcov, pričom Kristovi upiera právo vytrhnúť mu ich z rúk.

Satan vie, že tí, ktorí Boha prosia o odpustenie a milosť, dostanú o čo prosia. Hriechy im pripomína preto, aby ich znechutil. Ustavične hľadá príležitosť žalovať na tých, ktorí sa snažia Boha poslúchať. Aj najlepšie ich snahy predstavuje ako hriešne. Nespočetnými výmyslami, najzákernejšími a najkrutejšími zvodmi ich chce strhnúť do záhuby.

Človek sa vlastnou silou pred útokmi nepriateľ a neubrání. Pred Bohom je v poškvrnenom rúchu a vyznáva svoje hriechy. Ježiš však účinne obhajuje všetkých, ktorí sa kajajú a veria v neho. Kristus ich chráni a žalobcu poráža presvedčivým dôkazom Golgoty. Dokonalá poslušnosť Božiemu zákonu mu dáva moc na nebi i na zemi; on sa prihovára u svojho Otca za hriešnika a prosí o milosť a odpustenie preňho. Žalobcovi svojho ľudu vraví: „*Nech ťa pokarhá Hospodin, satan... Či tento nie je hlavňou vyrvanou z ohňa?*“, [Zachariáš 3,2](#).

Tých, ktorí sa vierou spoliehajú naňho, uist' uje: „*Pozri, sňal som z teba tvoju vinu a oblečiem ťa do slávnostného rúcha*„, [Zachariáš 3,4](#).

Všetci, ktorí si obliekli rúcho Kristovej spravodlivosti, budú pred ním stáť ako vyvolení, veriaci a verní. Satan nemá moc, aby ich Spasiteľovi vytrhol z ruky. Kristus nedopustí, aby niekto z veriacich a k nemu sa utiekajúcich zostal v područí nepriateľa. Hovorí: „*Nech sa chopí mojej ochrany, nech uzavrie so mnou mier*„, [Izaiáš 27,5](#). Dodnes platí zasl'úbenie, ktoré dostal Józua: „*Ak budeš chodiť po mojich cestách... umožním ti prístup medzi týchto, ktorí tu stoja*„, [Zachariáš 3,7](#). Boží anjeli ich budú sprevádzať v pozemskom živote, a nakoniec budú v zástupe anjelov okolo Božieho trónu.

[311]

Zachariášovo duchovné videnie Józua a anjela je určitým podobnosťou toho, čo prežije Boží ľud v záverečnej scéne veľkého dňa vykúpenia. Cirkev ostatkov bude vtedy prežívať skúšky a súženia. Tí, ktorí zachovávajú Božie prikázania a vieru v Ježiša, pocítia hnev draka a jeho nasledovníkov. Satan pokladá všetkých ľudí na svete za svojich poddaných, ba získava nadvládu aj nad mnohými presvedčenými kresťanmi. Jeho presile však odoláva malý ostatok. Keby ich mohol celkom vyhubiť, mal by víťazstvo isté. Ako kedysi podnecoval pohanské národy, aby zničili Izrael, tak v blízkej budúcnosti podniknú zlovolné sily sveta, aby odstránili Boží ľud. Od ľudí sa bude žiadať, aby dali prednosť ľudským nariadeniam pred Božím zákonom.

Boží verní budú ohrozovaní, obviňovaní a prenasledovaní. „*Zradia vás aj rodičia, bratia, príbuzní a priatelia a niektorých z vás aj usmrtia*„, [Lukáš 21,16](#). Ich jedinou nádejou je Božia milosť a jedinou obranou modlitba. Ako Józua prosil pred anjelom, tak bude aj cirkev ostatkov pokorne a s neochvejnou vierou prosiť o odpustenie a vyslobodenie pre zásluhy Ježiša, svojho Orodovníka. Členovia cirkvi si budú plne uvedomovať hriechnosť a slabosť svojho života, ba niekedy budú blízko zúfalstva.

Pokušiteľ ich pozoruje, aby ich mohol znepokojovať ako kedysi Józua. Poukazuje na ich špinavé rúcho a na ich nedostatky. Pripomína im ich slabosť, nerozvážnosť a nevd'áčnosť, čím všetkým sa vzdialili od podoby Krista a zneuctili svojho Vykupiteľa. Snaží sa ich zastrašiť tvrdením, že ich prípad je beznádejný a škvrny hriechu im nikto nikdy nezmyje. Dúfa, že ich zmalomysel'ní, že podľahnú jeho pokušeniam a spreneveria sa Bohu.

Satan dobre pozná hriechy, ku ktorým zvádza Božie deti, a preto tvrdí, že pre svoje hriechy stratili Božiu ochranu a on má teda právo zničiť ich. Navráva im, že Božiu milosť si nezaslúžia práve tak, ako si ju nezaslúži ani on. Pýta sa: Toto sú tí, ktorí majú v nebi zaujať miesto moje a mojich anjelov? Vyznávajú, že poslúchajú Boží zákon, ale či naozaj zachovávajú Božie prikázania? Nemilujú azda viac seba ako Boha? Nesledujú skôr záujmy vlastné než Božiu službu? Nemilujú veci tohto sveta? Podívejme sa na hriechy, ktorými poškvrnili svoj život! Pozrime sa na ich sebeckosť, zlobu a vzájomnú nenávisť! Ak Boh vykázal z neba mňa a mojich anjelov, môže týchto hriešnikov odmeniť? Bože, ak si spravodlivý, to neurobíš. Spravodlivosť vyžaduje ich odsúdenie.

Kristovi nasledovníci sú síce hriešni, no nepoddávajú sa nadvláde satanských síl. Za svoje hriechy sa kajajú, v ľútosť pokorne hl'adajú Boha a nebeský Obhajca sa za nich prihovára. Ten, ktorý ich nevďak najviac precítil a ktorý pozná ich hriechy i pokánie, vraví: „*Nech ťa pokarhá Hospodin, satan!*„ Za týchto hriešnikov som dal svoj život. Sú vyrytí na mojich dlaniach. Môžu byť nedokonalí, môžu sa vo svojom úsilí dopustiť chýb, ale ja im odpúšťam a prijímam ich, lebo sa kajajú. [312]

Satanove útoky sú síce bezohľadné a jeho klamstvá zákerné, ale Hospodin bdie nad svojimi deťmi. Ich súženie je veľké a plamene im hrozia zánikom. No Ježiš ich vyvedie z pece ako ohňom prepálené zlato. Budú zbavení všetkých pozemských poškvrn, aby sa v nich mohol dokonale zjaviť Kristus.

Niekedy sa môže zdať, akoby Hospodin zabúdal na nebezpečenstvo, ktoré ohrozuje jeho cirkev, a nehľadí na krivdy, ktoré páchajú nepriatelia. Boh však nezabúda. Nič na svete nie je Božiemu srdcu drahšie než jeho cirkev. Zosvetáčenie cirkvi nie je Božou vôľou. Boh neopustí svoj ľud, nedovolí, aby nad ním zvíťazili satanove zvody. Potresce jeho žalobcov, ale bude milostivý všetkým, ktorí sa úprimne kajajú. Všetkým, ktorí ho pri získavaní kresťanských cností prosia o silu, poskytne potrebnú pomoc.

Na konci času bude Boží ľud nariekať nad ohavnosťami, ktoré sa páchajú na zemi. S ľútosťou bude upozorňovať svojvolníkov na nebezpečenstvo, ktoré im hrozí znevažovaním Božieho zákona; v nevýslovnom žiali sa kajúcne pokoria pred Hospodinom. Bezbožným ľuďom bude ich zármutok na posmech a ich vážne výzvy budú

potupené. Úzkosť a pokora Božieho ľudu je neklamným dôkazom mravnej hodnoty a sily, ktorú hriechom stratili. Čím viac sa blížia ku Kristovi a čím lepšie vidia jeho dokonalú čistotu, tým jasnejšie poznávajú veľkú hriešnosť prestúpenia. Podmienkou úspechu a víťazstva je pokora a láska. Veniec slávy čaká tých, ktorí sa skláňajú pod krížom.

Veriaci sa modlitbou utiekajú k Bohu a v ňom sú akoby skrytí. Ani si neuvedomujú, ako bezpečne sú zaštitení. Satan im pomocou svojich služobníkov zákerne číha na život. Keby však oči Božích detí boli otvorené ako oči Elízeovho služobníka v Dotáne, videli by Božích anjelov, ktorí ich chránia a odrážajú zástupy nepriateľ a.

[313] Keď veriaci ľud prosí o čisté srdce a pokorí sa, Hospodin dáva príkaz: „*Vyzlečte ho z tých špinavých šiat!*“, Pritom počuť povzbudivé slová: „*Pozri, sňal som z teba tvoju vinu a oblečiem ťa do slávnostného rúcha.*“, [Zachariáš 3,4](#). Kristus dá čisté rúcho svojej spravodlivosti tým, ktorí aj v skúškach a v pokušení zostanú Bohu verní. Ostatky verných, ktorými svet pohŕda, sú oblečené do skvostného rúcha, aby ich už nikdy nepoškvrnila nijaká svetská nečistota. Ich mená sú zapísané v Baránkovej knihe života medzi menami verných všetkých čias. Zvíťazili nad nástrahami podvodníka a od vernosti Bohu ich neodradila ani zúrivosť draka. (Pozri Zj 12. kap.) Teraz sú už pred útokmi pokušiteľ a navždy v bezpečí. Ich hriechy boli prenesené na pôvodcu hriechu. Na hlavách majú „*čistý turban.*“

Zatiaľ čo satan žaluje, neviditeľne prichádzajú svätí anjeli a verných označujú pečaťou živého Boha. To sú tí, ktorí stoja na vrchu Sion s Baránkom a na svojich čelách majú napísané Otcovo meno. Spievajú pred trónom novú pieseň, ktorú sa nemôže nikto naučiť, len tých stoštyridsaťštyritisíc vykúpených zo zeme. „*Tí nasledujú Baránka, kamkoľvek ide. Tí boli vykúpení spomedzi ľudí ako prvotina Bohu a Baránkovi. V ich ústach sa nenašla lož; sú bez poškvvrny.*“, [Zjavenie Jána 14,4.5](#).

Len teraz sa dokonale naplňajú anjelove slová: „*Počuj, veľkňaz Józua, ty i tvoji druhovia, ktorí sedia pred tebou, pretože oni sú mužmi dobrého znamenia, lebo privediem svojho sluhu – Výhonok.*“, [Zachariáš 3,8](#). Kristus je predstavený ako Vykupiteľ a Vysloboditeľ svojho ľudu. Teraz sú ostatky Božích detí naozaj „*mužmi dobrého znamenia.*“, keď sa ich životná púť poznačená slzami a potupením mení na radosť a česť, že môžu byť v prítomnosti Boha a Baránka.

„V ten deň bude Výhonok Hospodinov ozdobou a slávou a ovocie krajiny bude pýchou a okrasou pre tých, ktorí budú zachránení v Izraeli. Ten, kto bude zachránený na Sione a zostane v Jeruzaleme, svätým sa bude volat' každý, kto je v Jeruzaleme zapísaný k životu,„
[Izaiáš 4,2.3.](#)

48. kapitola — „Nie mocou ani silou,,

Čoskoro po videní o Józuovi a anjelovi dostal Zachariáš posolstvo o Zerubábelovi. Prorok hovorí: *„Potom anjel, ktorý hovoril so mnou, ma znova zobudil ako človeka, ktorého budia zo spánku, a spýtal sa ma: Čo vidíš? Odpovedal som: Vidím svietnik celý zo zlata a na vrchu má nádrž na olej; na ňom sedem lúčiek a sedem výleviek k lampám, ktoré sú hore na ňom. Vedľa neho sú dve olivy, jedna z pravej strany nádrže a druhá z ľavej.*

Vtedy som sa ozval a opýtal som sa anjela, ktorý hovoril so mnou: Čo znamenajú tieto veci, Pane môj?... On mi odpovedal: Toto je slovo Hospodinovo Zerubábelovi: Nie vojenskou mocou ani silou, ale mojím Duchom – hovorí Hospodin mocnosťí...

Nato som mu odpovedal: Čo znamenajú tieto dve olivy napravo a naľavo od svietnika? I druhý raz som sa ho opýtal: Čo znamenajú dve olivové vetvy, ktoré cez dve zlaté rúrky vylievajú zo seba zlato?... Nato mi povedal: To sú dvaja pomazaní, ktorí stoja pred Pánom celej zeme,, [Zachariáš 4,1-6.11.14](#).

Dve olivy tohto videnia stoja pred Hospodinom a cez dve zlaté rúrky zásobujú nádobku svietnika zlatým olejom. Z nej sa dopĺňajú lampy vo svätyni, aby mohli vždy jasne svietiť. Podobne aj dvaja pomazaní, ktorí stoja pred Hospodinom, zásobujú Boží ľud nebeským svetlom, láskou a mocou, aby sa aj on stal nádobou svetla, radosti a pomoci. Kto je takto obohatený, má pokladom Božej lásky obohacovať iných.

Pri opätovnej výstavbe Božieho domu musel Zerubábel prekonať najrôznejšie prekážky. Nepriatelia už od začiatku *„oslabovali ruky júdskeho ľudu a odstrašovali ho od stavby,, „a zastavili ich prácu násilím a mocou,, [Ezdráš 4,4.23](#). Hospodin však pomohol staviteľom a cez proroka povedal Zerubábelovi: *„Kto si ty, veľký vrch? Pred Zerubábelom budeš len rovinou. On vynesie završujúci kameň za pokriku: Milosť, milosť preň!,, [Zachariáš 4,7](#).**

Odvtedy, čo existuje Boží ľud, týčia sa celé vrchy zdanlivo neprekonateľných prekážok pred tými, ktorí sa snažia uskutočniť Boží

zámer. Tieto prekážky sú skúškou viery od Boha a keď nás zo všetkých strán tiesnia, vtedy je práve čas osvedčiť predovšetkým vieru v Boha a v moc jeho Ducha. Výcvikom v živej viere rastie duchovná sila a rozvíja sa neochvejná dôvera. Takto sa človek stáva víťaziacou silou. Pred vierou ustupujú satanské prekážky, pretože veriaci človek dostáva pomoc zo Zdroja nebeskej sily. *„Nič vám nebude nemožné,,* [Matúš 17,20](#).

[315]

Svet obvykle všetko začína honosne a vystatovačne. U Boha sa však slávne víťazstvo pravdy a spravodlivosti začína skromne. Pán Boh niekedy dopúšťa na svojich služobníkov sklamanie, ba aj zdanlivú porážku. Zmyslom jeho výchovného zámeru je snaha naučiť ich prekonávať prekážky.

Ľudí často napadá pokušenie ústupu pred ťažkosťami a prekážkami, ktorým by sa mali odvážne vzoprieť. Ak však od začiatku zotrávajú v pevnej viere až do konca, Boh im objasní cestu. Boj s ťažkosťami bude víťazný. Pred Zerubábelovým odvážnym duchom a jeho neochvejnou vierou ustúpia aj veľhory ťažkostí; a ruky, ktoré položili základ, *„ho aj dokončia,,* *„On vynesie završujúci kameň za pokriku: Milosť, milosť preň!,* [Zachariáš 4,7.9](#).

Božiu cirkev nezaložila ľudská moc ani sila, a preto ju nemôže ani zničiť. Nebola založená na skale ľudskej moci, ale na Ježišovi Kristovi, na skale vekov, *„a pekelné brány ju nepremôžu,,* [Matúš 16,18](#). Božia prítomnosť upevňuje Božie dielo. Aj nás sa týka žalmické napomenutie: *„Nespoliehajte sa na kniežatá, na človeka,,* [Žalm 146,3](#). *„V utíšení a v dôvere bude vaša sila,,* [\(Izaiáš 30,15\)](#). Slávne Božie dielo založené na večných zásadách spravodlivosti, nikdy nezanikne. Bude sa šíriť a rozmáhať *„nie mocou ani silou, ale mojím Duchom – hovorí Hospodin mocnosť,,* [Zachariáš 4,6](#).

„Zerubábelove ruky založili tento dom a jeho ruky ho aj dokončia,, [\(Zachariáš 4,9\)](#); toto zaslúbenie sa doslovne splnilo. *„Židovskí starší úspešne budovali podľa proroctva proroka Haggeusa a Zachariáša, syna Iddovho; postavili a dobudovali chrám podľa vôle Boha izraelského a podľa rozkazu perzského kráľa Kýra, Dária a Artaxerxa,,* [Ezdráš 6,14](#).

Onedlho bol obnovený chrám vysvätený. *„Izraelci, kňazi a levítii i tí ostatní, ktorí sa vrátili zo zajatia, s radosťou vykonali posviacku toho domu Božieho,,* a *„oslávili paschu štrnásteho dňa prvého mesiaca,,* [Ezdráš 6,16.19](#).

[316]

Veľkoleposťou sa druhý chrám prvému nevyrovnal a nepoctili ho ani viditeľné prejavy Božej prítomnosti, ako to bolo v prípade chrámu prvého. Pri jeho vysviacke chýbali prejavy nadprirodzenej moci. Neobjavil sa oblak slávy, ktorý by naplnil obnovený svätostánok. Nezostúpil oheň z neba, ktorý by spálil obeť na oltári. Posvätný oblak nebol medzi cherubmi vo svätyni svätých; nebola tam truhla zmluvy ani zľutovnica, ani dosky svedectva. Nijaké nebeské znamenie neoznamovalo kňazom Božiu vôľu.

Predsa to bola stavba, o ktorej Hospodin ústami proroka Hagea povedal: „*Budúca sláva tohto domu bude väčšia ako prvotná.*“, „*Zatrasiem i všetkými národmi, a prídu skvosty všetkých národov, a naplním tento dom slávou, hovorí Hospodin mocnosť.*“, [Hageus 2,9.7](#). Učenci sa po celé stáročia snažia dokázať, ako sa splnilo Božie zaslúbenie, ktoré dostal Hageus. V príchode Ježiša Nazaretského, Spasiteľa sveta, ktorý svojou prítomnosťou posvätil chrámové priestory, dnes mnohí vidia zvláštny význam. Pýcha a nevera im natoľko zaslepujú myseľ, že skutočný význam prorockých slov nevedia pochopiť.

Druhý chrám nebol síce poctený oblakom Božej slávy, no namiesto toho ho poctil sám Boh prítomnosťou toho, v ktorom prebýva „*celá plnosť božstva*“, ktorý „*bol zjavený v tele*“, [Kološanom 2,9](#); [1. Timoteovi 3,16](#). Druhý chrám bol slávnejší než prvý, pretože ho za svojho pozemského pôsobenia poctil svojou prítomnosťou sám Kristus. On, túžba všetkých národov, skutočne prišiel do svojho chrámu, keď na jeho posvätných nádvoriach učil a uzdravoval Muž z Nazareta.

Za panovania Židom priaznivo nakloneného vládcu Kýra, využilo takmer päťdesiat tisíc izraelských zajatcov nariadenie, ktoré im umožnilo návrat do vlasti. Bola to však len nepatrná čiastka v porovnaní so státisícami Židov rozptýlených v šírých končinách ríše Médov a Peržanov. Veľká väčšina Izraelcov sa rozhodla radšej zostať v cudzine, do ktorej boli odvedení, než podstúpiť útrapy spojené s cestou domov a s výstavbou spustošených miest a príbytkov.

Odvtedy, čo vtedajší vládca Dárius Hystaspes vydal druhé nariadenie, rovnako priaznivé ako prvé, ubehlo vyše dvadsať rokov. Boh tým vo svojej milosti poskytol Židom v médsko-perzskej cudzine ďalšiu príležitosť k návratu do krajiny svojich otcov. Predvídal budúce ťažké časy za vlády Xerxesa, ktorého z knihy Ester poznáme pod menom Ahasvér, a preto naklonil srdce vládcov a súčasne nadchol Zachariáša, aby vyhnancom prehovoril k návratu.

„Beda, beda! Utekajte zo severnej krajiny!„ – znelo posolstvo určené rozptýleným izraelským kmeňom, ktoré sa usadili v mnohých oblastiach, ďaleko od svojich pôvodných domovov – *„lebo ako štyri nebeské vetry som vás rozptýlil – znie výrok Hospodinov. Áno, zachráňte sa na Sion, vy, ktorí bývate pri dcére babylonskej! Lebo takto vraví Hospodin mocnosť, ktorého sláva ma poslala k národom, ktoré vás vykorist'ovali: Kto sa vás dotýka, dotýka sa zrenice môjho oka. Lebo zažením sa proti nim rukou, takže budú korist'ou svojich poddaných a vy poznáte, že ma poslal Hospodin mocnosť„*, [Zachariáš 2,6-9 \(ROH\)](#); [Zachariáš 2,10-13 \(ECAV\)](#).

Podľa Hospodinovho zámeru mal byť vyvolený ľud od samého začiatku velebou a slávou Božieho mena. Počas dlhých rokov vyhnanstva im Boh poskytol mnoho príležitostí, aby mu znova prejavili svoju vernosť. Niektorí sa rozhodli poslúchnuť hneď, kým iní toto spásne rozhodnutie urobili len v tiesni utrpenia. Mnohí z nich sa pridajú k tým, ktorí sa ako zostatok vrátia do vlasti. Písmo ich prirovnáva k vetve „z vysokého cédrového vrcholca,, ktorá bude zasadená

„na vysokom a vyčnievajúcom vrchu. Na vysokom vrchu Izraela,,
Ezechiel 17,22.23.

[318]

Boli to tí, „ktorých povzbudil Boh,, (Ezdráš 1,5), aby sa vrátili na základe Kýrovho nariadenia. Boh však neprestal nabádať aj tých, ktorí dobrovoľne zostali v krajine svojho vyhnanstva, a všestranne im ich návrat umožňoval. Mnohí, ktorí Kýrov výnos nevyužili, neposlúchli ani presvedčivé Zachariášove výzvy, aby z Babylona bez váhania odišli.

Pomery v Médsku a Perzsku sa medzitým rýchlo menili. Zatiaľ čo Dárius Histaspes bol počas svojej vlády Židom priaznivo naklonený, po ňom prišiel na trón krutovládca Xerxes Veľký. Židia, ktorí zostali vo vyhnanstve, prežívali ťažké chvíle. Keď že Bohom poskytnutú možnosť odchodu odmietli využiť, ocitli sa teraz tvárou v tvár smrti.

Satan v tom čase podnietil Hámana Agagského, bezohľadného dozorcú nad všetkými ríšskymi kniežatami, aby maril Božie zámery. Háman nenávidel Žida Mordochaja, ktorý sa síce nijako neprevinil, len odmietol preukazovať Hámanovi božskú úctu. Hámanovi nestačilo „siahnuť rukou na samého Mordochaja,, ale chcel vyhubiť „všetkých Židov, teda Mordochajov národ, v celom Ahasvérovom kráľovstve,, Ester 3,6.

Pod vplyvom Hámanových falošných správ vydal Xerxes (Ahasvér) nariadenie o vyhubení všetkých Židov „rozptýlených a predsa oddelených medzi národmi vo všetkých provinciách,, (Ester 3,8) médsko-perzského kráľovstva. Na vykynoženie Židov a na zhabanie ich majetku bol už stanovený deň. Kráľ si sotva uvedomoval d'alekosiahle následky dôsledného uskutočnenia svojho nariadenia. Skrytým pôvodcom tohto plánu bol sám satan, ktorý chcel krajinu zbaviť tých, ktorí sa snažili zachovať poznanie pravého Boha.

„V každej provincii, kam až sa dostal kráľovský rozkaz a jeho zákon, nastal pre Židov veľký zármutok, pôst, plač a trúchlenie; vrecovina a popol sa stali lôžkom mnohých,, Ester 4,3. Keď že kráľovské nariadenie sa odvolať nedalo, zdalo sa, že všetci Izraelci určení k záhube musia beznádejne zahynúť.

Nad nepriateľovými plánmi však zvíťazil Vševládny. Kráľovnou Médska a Perzsa sa Božou prozreteľnosťou stala zbožná Židovka Ester. Jej blízky príbuzný Mordochaj sa s ňou v tejto ťažkej chvíli rozhodol prosiť kráľa za svoj ľud. Ester musela mať veľkú

odvahu, keď sa bez pozvania rozhodla ísť ku kráľovi a prihovárať sa uňho za svoj národ. Mordochaj odkázal Estere: „*Kto vie, či si nebola vyvolená na kralovanie práve pre takú chvíľu, ako je táto?*“, [Ester 4,14](#).

Táto významná chvíľka si vyžadovala rýchly a rozhodný čin. Ester i Mordochaj si uvedomovali, že ak im Boh nepomôže, ich úsilie bude márne. Ester sa preto obrátila k Bohu, v ňom čerpala silu. Mordochajovi prikázala: „*Chod', zvolaj všetkých Židov, ktorých nájdeš v Šúšane a postite sa za mňa: nejedzte ani nepite za tri dni, vo dne ani v noci. I ja a moje dievčatá sa takto budeme postiť. A potom pôjdem ku kráľovi, i keď to nie je v súlade so zákonom. A keď zahyniem, nech zahyniem*“, [Ester 4,16](#).

[319]

Udalosti dostali rýchly spád: Ester predstúpila pred kráľa, ktorý jej prejavil veľkú priazeň; potom nasledovala kráľovská hostina, ktorej sa ako jediný hosť zúčastnil Háman; kráľ prežil nepokojnú noc; Mordochaj dostal verejnú poctu a Háman bol po odhalení jeho zákerného plánu pokorený a potrestaný – to všetko patrí k známej histórii. Boh obdivuhodne vypočul prosby svojho kajúcneho ľudu a kráľ vydal ďalšie nariadenie, ktoré Židom dovolovalo obhajovať sa. Rýchli poslovia na koňoch sa „*vydali na cestu podľa kráľovho rozkazu*“, a oznámili jeho nariadenie. „*V každej provincii, i v každom meste, všade, kam preniklo kráľovské slovo a jeho zákon, mali Židia radosť a veselosť, hostiny a dobré dni. Mnohí z národov tých krajín sa pridávali k Židom, lebo doľahol na nich strach pred Židmi*“, [Ester 8,14.17](#).

V deň určený na vyvraždenie „*Židia sa zhromaždili vo svojich mestách vo všetkých provinciách kráľa Ahasvéra, aby položili ruku na tých, ktorí im chystali pohromu. Nikto neobstál pred nimi, lebo strach z nich doľahol na všetky národy*“, Mocní anjeli dostali od Boha príkaz, aby ochraňovali jeho vyvolených, ktorí sa postavili „*na obranu svojich životov*“, [Ester 9,2.16](#).

Kráľ Mordochaja povýšil a dosadil ho na Hámanovo miesto. „*Mordochaj bol druhý po kráľovi Ahasvérovi, bol veľmi vplyvný medzi Židmi a obľúbený u množstva svojich bratov*“, ([Ester 10,3](#)), a zo všetkých síl hájil dobro Izraela. Boh obdaril svoj vyvolený ľud priazňou na kráľovskom dvore, a tak sa mohol uskutočniť jeho zámer o návrate jeho ľudu do vlasti. Do Jeruzalema sa však s Ezdrášom vrátilo viac Židov, no len o niekoľko rokov neskôr. Bolo

to v siedmom roku vlády Artaxerxa I., ktorý nastúpil po Xerxovi Veľkom.

Skúšky Božieho ľudu za kráľovnej Ester nie sú príznačné len pre vtedajší čas. Ján pri pohľade na čas konca povedal: „*Drak sa na ženu nahneval a odišiel bojovať proti ostatným z jej potomstva, ktorí zachovávajú Božie prikázania a majú svedectvo Ježišovo.*“, [Zjavenie Jána 12,17](#). Podaktorí sa dožijú naplnenia týchto slov. Ten istý duch, ktorý v minulosti zvädzal mocnárov, aby prenasledovali pravú cirkev, bude aj v budúcnosti podnecovať vládcov proti Božiemu ľudu. Už teraz sa robia prípravy k poslednému veľkému boju.

[320] Výnosy vládcov na konci vekov proti ostatkom Božieho ľudu sa budú veľmi podobat' nariadeniu, ktoré vydal Ahasvér proti Židom. V malom hlúčiku veriacich, zachovávajúcich deň odpočinku v sobotu, vidia dnes nepriatel'ia pravej cirkvi Mordochaja v bráne. Úcta veriacich k Božiemu zákonu je stálou výčitkou tým, ktorí zavrhl' Božiu bázeň a znevažujú Božiu sobotu.

Satan podnieti nenávisť proti menšine, ktorá odmieta prijať čisto ľudské ustanovenia a tradície. Nejednen z významných a slávnych mužov sa pripojí k bezbožnému davu proti Božiemu ľudu. Zámožní i vzdelaní pohrdnú Božím ľuďom. Spoja sa proti nemu vládcovia a, žiaľ, i nejednen z kazateľov a členov cirkvi. Slovom, písmom, hrozbami a posmechom sa budú usilovať vyvrátiť vieru Božieho ľudu. Falšovaním pravdy a zlomyseľnými výzvami budú v ľudoch roznečovať vášne. Keďže svoje správanie proti zástancom soboty nebudú môcť obhájiť biblickým „*Napísané je,*“, v snahe vyvážiť tento nedostatok sa uchýlia aj k násiliu. Kvôli obľube a priazni nejednen zákonodarca vyhovie žiadostiam o uzákonenie svätenia nedele. Bohabojní však nemôžu uznať ustanovenie, ktoré protirečí Božiemu Desatoru. Na tomto bojisku sa bude odohrávať veľký boj medzi pravdou a bludom. O výsledku tohto boja nemusia byť nijaké pochybnosti; ako v čase Estery a Mordochaja, Hospodin aj dnes obháji svoju pravdu i svoj ľud.

Približne po sedemdesiatich rokoch od návratu prvej skupiny vyhnanco, ktorú viedol Zerubábel a Józua, zasadol na trón médsko-perzskej ríše Artaxerxes Longimanus. Meno tohto vládca spájajú s dejinami Izraela viaceré obdivuhodné opatrenia. Do obdobia jeho vlády spadá pôsobenie Ezdráša a Nehemiáša. Panovník vydal v roku 457 pr. Kr. tretie a posledné nariadenie o znovuvybudovaní Jeruzalema. Počas jeho vlády sa pod vedením Ezdráša vrátila do vlasti skupina Židov. V tom čase Nehemiáš a jeho družina dostavali jeruzalemské múry a obnovili sa chrámové služby. Ezdráš a Nehemiáš uskutočnili veľké náboženské reformy. Kráľ bol počas svojej dlhoročnej vlády často priaznivo naklonený Božiemu ľudu a svojich blízkych a obľúbených židovských priateľov, Ezdráša a Nehemiáša, pokladal za Bohom ustanovených a na zvláštne dielo povolaných mužov.

Ezdrášov zážitok medzi ostatkami Židov v Babylone bol natoľko zvláštny, že upútal pozornosť kráľ a Artaxerxa, s ktorým sa Ezdráš voľne zhováral o moci nebeského Boha a o Božom zámere vrátiť Židov do Jeruzalema.

Ezdráš pochádzal z Áronovho pokolenia a mal kňazskú výchovu. Okrem toho poznal aj spisy rôznych médsko-perzských hvezdárov, mudrcov a hádačov. So svojou duchovnou úrovňou však nebol spokojný. Túžil po dokonalom súlade s Bohom a po múdrosti, aby mohol plniť Božiu vôľu. Preto si *„umienil skúmať zákon Hospodina a zachovávať ho,* Ezdráš 7,10. To ho priviedlo k dôkladnému štúdiu dejín Božieho ľudu zo spisov prorokov a kráľov. Z historických a básnických kníh Písma sa chcel dozvedieť, prečo Hospodin dopustil pád Jeruzalema a zajatie vyvoleného ľudu.

Ezdráš venoval zvláštnu pozornosť dejinám Izraela od čias Božieho zasľúbenia Abrahámovi. Skúmal príkazy Božieho zákona zo Sínaja i dlhé obdobie putovania púšťou. Stále viac ho zaujímalo Božie zaobchádzanie s vyvoleným ľudom a lepšie chápal aj svätosť sínajskej zmluvy. Prežíval znovuzrodenie a bol rozhodnutý dôkladne

spoznať dejiny vlastného národa a poučenie z nich použiť pre blaho a osvietenie tohto ľudu.

[322] Ezdráš sa vnútorne pripravoval na dielo, ktoré ho čakalo. Úprimne hľadal Boha; chcel sa stať múdрым učiteľom Izraela. Podriadením vlastnej vôle Božiemu vedeniu si osvojil zásady pravého posvätenia. Nimi neskôr usmerňoval nielen mládež, ktorú vyučoval, ale všetkých, s ktorými sa stýkal.

Hospodin si vybral Ezdráša za svoj nástroj pre blaho Izraela a prostredníctvom neho chcel kňazstvu vrátiť česť a slávu. Tieto hodnoty sa počas zajatia vytratili. Ezdráš bol neobyčajne vzdelaným mužom, „zbehlým v Mojžišovom zákone,“ **Ezdráš 7,6**. V médsko-perzskom kráľovstve a stal významnou osobnosťou.

Ezdráš bol Božím hovorcom. Ľudí poučal o nebeských zásadách. Po celý život, či už na kráľovskom dvore médsko-perzskej ríše, alebo v Jeruzaleme, bol učiteľom ľudu. Jeho horlivosť pri šírení poznanej pravdy rástla. Bol to zbožný a snaživý muž. Pre svet bol Hospodinovým svedkom o moci biblickej pravdy, ktorá zušľachtuje každodenný život.

Ezdrášova snaha vzbudiť záujem o skúmanie písma sprevádzala usilovné celoživotné úsilie o zachovanie a rozmnoženie posvätných spisov. Zhromaždil všetky dostupné odpisy zákona, dal ich prepísať a rozmnožiť. Takto rozmnožené čisté slovo dal ľudu v záujme rozšírenia vedomostí neoceniteľnej hodnoty.

Viera, že Boh pre svoj ľud vykoná veľké veci, viedla Ezdráša k rozhovoru s Artaxerxom, v ktorom vyjadril svoju túžbu vrátiť sa do Jeruzalema. Chcel tam totiž oživiť záujem o skúmanie Božieho slova a svojim bratom pomôcť pri výstavbe svätého mesta. Keď Ezdráš povedal, že bezvýhradne dôveruje Bohu Izraela, ktorý môže svoj ľud ochrániť a všestranne sa oň postarať, kráľ bol hlboko dojatý. Pochopil, že Izraelci sa vracajú do Jeruzalema, aby mohli slúžiť Hospodinovi. Kráľ dôveroval Ezdrášovi pre jeho poctivosť, a preto bez námietok vyhovel jeho žiadosti a štedro mu odovzdal dary pre chrámovú bohoslužbu. Ustanovil ho za zvláštneho vyslanca médsko-perzskej ríše s rozsiahlou právomocou, aby tým účinnejšie mohol uskutočniť svoje zámery.

Artaxerxov výnos o obnove a výstavbe Jeruzalema – ako tretie nariadenie po skončení sedemdesiatročného vyhnanstva – sa vyznačuje zmienkou o nebeskom Bohu, o Ezdrášových vedomostiach, ako

aj o štedrosti kráľa a pri daroch pre ostatok Božieho ľudu. Artaxerxes hovorí o Ezdrášovi ako o „kňazovi – zákonníkovi, znalcovi prikázaní Hospodinových, jeho ustanovení pre Izrael,, ako o „kňazovi učenom v zákone nebeského Boha,,. Kráľ so svojimi radcami ochotne obetovali „Bohu Izraela, ktorého príbytok je v Jeruzaleme,,. Vládca dbal o to, aby potreby pre Boží dom boli „na trovy kráľovskej pokladnice,, [Ezdráš 7,11.12.15.20](#).

Artaxerxes povedal Ezdrášovi: „Vysielaj t'a kráľ a jeho siedmi radcovia preskúmať Júdsko a Jeruzalem, podľa zákona tvojho Boha, ktorý máš v rukách,,. Nariadil: „Všetko, čo je podľa vôle nebeského Boha, nech sa správne vykoná pre dom Boha nebeského, aby jeho hnev nevzplanul proti kráľovi a jeho synom,, [Ezdráš 7,14.23](#).

[323]

Keď kráľ vydal Izraelcom povolenie k návratu, pamätal na to, aby príslušníkom kňazského stavu boli obnovené zvláštne práva. Povedal: „Pripomíname vám ešte, že na nikoho z kňazov, levítov, spevákov, vrátnikov, chrámových nevoľníkov a vôbec služobníkov Božieho domu nie je prípustné vyrubovať dane, dávky a poplatky,,. Postaral sa aj o ustanovenie správnych úradníkov, ktorí mali spravovať ľud podľa židovského zákonníka. Prikázal: „Ty, Ezdráš, podľa múdrosti svojho Boha, ktorú máš v rukách, ustanov správcov a sudcov, aby prisluhovali právo všetkému ľudu v Záríečí, a to všetko znalých zákonov tvojho Boha; kto by neznal, toho naučte. Nad každým, kto by neplnil zákon tvojho Boha a zákon kráľov, má sa vyniesť prísny súd buď na smrť, buď do vyhnanstva, buď na peňažitú pokutu, alebo do väzenia,, [Ezdráš 7,24-26](#).

„Pretože dobrotivá ruka Božia bola nad ním,, [Ezdráš](#) presvedčil kráľa, aby sa dobre postaral o návrat celého izraelského ľudu, kňazov i levítov vo svojom kráľovstve, ktorí sa rozhodli „ísť do Jeruzalema,, [Ezdráš 7,9.13](#). Rozptýlení Izraelci dostali späť príležitosť vrátiť sa do krajiny prisľúbeného vlastníctva. Toto nariadenie potešilo všetkých, ktorí spolu s Ezdrášom skúmali Božie zámery s vyvoleným ľuďom. Ezdráš vyznal: „Požehnaný Hospodin, Boh našich otcov, ktorý vnukol kráľovi toto všetko do srdca, aby zvelebil Hospodinov dom v Jeruzaleme, a rozprestrel nado mnou priazeň kráľa a jeho radcov i všetkých mocných kniežat kráľových,, [Ezdráš 7,27.28](#).

V Artaxerxovom vydaní tohto nariadenia sa prejavila Božia prozreteľnosť. Niektorí to postrehli a ochotne využili príležitosť k

návratu za takých výhodných podmienok. V stanovenom čase sa na určenom mieste zišli všetci, ktorí sa chceli vydat' na dlhú cestu do Jeruzalema. Ezdráš povedal: „Zhromaždil som ich k rieke, čo tečie k Ahave a pobudli sme tam tri dni, Ezdráš 8,15.

Ezdráš očakával, že do Jeruzalema sa vráti veľké množstvo ľudí. Tých však, ktorí poslúchli výzvu, bolo napodiv málo. Mnohí už vo vyhnanstve nadobudli domy a pozemky a o tento majetok nechceli prísť. Zvykli si na určité pohodlie či až prepych; udomácnili sa a radšej zostali v cudzine. Ich príklad nasledovali ďalší, ktorí sa rozhodli zostať a nie ísť s tými, ktorí Božiemu vedeniu verili.

[324] Ezdráš bol pri pohľade na zhromaždený hlúčik prekvapený, že v ňom nenachádza ani jedného potomka Léviho synov. Kde zostali príslušníci tohto kmeňa, ktorý bol oddelený pre posvätnú chrámovú službu? Na výzvu: „Kto je na Pánovej strane?“, mali sa Léviho potomkovia prihlásiť prví. V zajatí i neskôr sa predsa tešili z mnohých výsad. Celkom slobodne mohli slúžiť duchovným potrebám svojich bratov vo vyhnanstve. V postavených synagógach kňazi slúžili Bohu a učili ľudí. Vyhnancom nikto nebránil svätiť sobotu a vykonávať židovské obrady.

Keď sa zajatie skončilo, pomery sa zmenili a izraelských vodcov čakalo mnoho nových povinností. Jeruzalemský chrám bol znova postavený, vysvätený a chrámová služba vyžadovala väčší počet kňazov. Pociťoval sa veľký nedostatok Božích mužov, ktorí by učili ľudí. Hrozilo aj nebezpečenstvo, že Židia, ktorí zostanú v Babylone, budú mať obmedzenú náboženskú slobodu. Prostredníctvom proroka Zachariáša a na základe vlastných skúseností z čias kráľovnej Estery a Mordochaja boli Židia žijúci v médsko-perzskej ríši varovne vyzvaní, aby sa vrátili do vlastnej krajiny. Nadišiel čas, že bolo nebezpečné žiť v prostredí pohanského vplyvu. Táto zmena pomerov mala byť pre kňazov v Babylone určitým znamením, že vydané nariadenie je pre nich zvláštnym pokynom k návratu do Jeruzalema.

Kráľ a jeho kniežatá urobili pre nich viac, než bolo len povolenie k návratu. Poskytli im ešte množstvo prostriedkov. Kde však boli dobrovoľníci ochotní vrátiť sa? Léviho synovia sklamali práve vtedy, keď ich rozhodnutie odísť s bratmi malo byť príkladom hodným nasledovania. Ich zvláštna ľahostajnosť je žalostným

svedectvom o postoji Izraelcov v Babylone k Božiemu zámeru s nimi.

Ezdráš znova vyzval Léviho potomkov, aby sa pripojili k tým, ktorí sa chceli vrátiť. Význam rýchleho rozhodnutia zdôraznil tým, že po „izraelských náčelníkoch,, „predákoch a posloch,, dal roznieť písomnú výzvu (Ezdráš 7,28; 8,16).

Kým určení poslovia roznášali naliehavú výzvu, aby „priviedli služobníkov pre dom nášho Boha,, (Ezdráš 8,17), Ezdráš zostal s navrátilcami. Výzva mala ozvenu; podaktorí, čo až dosiaľ váhali, nakoniec sa predsa len rozhodli vrátiť sa. Výzvu prijalo asi štyridsať kňazov a dvestodvadsať chrámových nevoľníkov – mužov, na ktorých sa Ezdráš mohol spoľahnúť ako na rozvážnych služobníkov, dobrých učiteľov a pomocníkov.

Teraz boli všetci pripravení vydať sa na cestu. Pred sebou mali dlhú niekoľkomesačnú púť. Muži vzali so sebou svoje ženy a deti, majetok, ako aj vzácne veci určené pre chrám a bohoslužbu. Ezdráš si uvedomoval, že cestou ich nepriatelia môžu nielen prepadnúť, olúpiť, ale aj zabiť; no napriek tomu nepožiadal kráľ a o ozbrojený sprievod, ktorý by ich chránil. Pripomína: „*Hanbil som sa žiadať od kráľ a vojsko a jazdcov, aby nám pomáhali pred nepriateľmi na ceste, lebo sme povedali kráľovi: Ruka nášho Boha je nad všetkými, ktorí ho úprimne hľadajú, ale jeho moc a hnev je proti všetkým, ktorí ho opúšťajú,,* Ezdráš 8,22.

[325]

Ezdráš a jeho pomocníci v tom videli príležitosť, aby pred pohanmi oslávili Boha. Boh bude oslávený, keď Izraelci teraz prejavia neochvejnú vieru svojmu nebeskému Vodcovi. Preto sa rozhodli, že sa bezvýhradne spoľahnú na Boha. Nebudú žiadať nijaký vojenský sprievod. Nebudú dávať pohanom nijaký dôvod oslavovať silu človeka, lebo sláva patrí len Bohu. Nemohli dovoliť, aby ich pohanskí priatelia zapochybovali o tom, že sa bezvýhradne spoliehajú jedine na Boha. Sila sa nezískava bohatstvom, ani mocou, ani vplyvom tých, ktorí slúžia modlám, alebo Božou priazňou. Izraelci môžu byť ochránení jedine vernosťou Božiemu zákonu.

Toto poznanie podmienok a aj ďalšieho požehnanie z Božej ruky ich potešovalo a bohoslužbe, ktorú pred odchodom vykonal Ezdráš s niekoľkými spomedzi svojich verných, dodávalo slávnostný ráz. O svojom zážitku Ezdráš napísal: „*Tam pri rieke Ahave som vyhlásil pôst, aby sme sa pokorili pred svojím Bohom a vyprosili si od neho*

priaznivú cestu pre seba i pre svoje deti aj pre svoj majetok... Postili sme sa a prosili sme o to svojho Boha, a vyslyšal nás., Ezdráš 8,21-23.

Mat' Božie požehnanie však neznamená, že obozretnosť a predvídavosť sú zbytočné. O zvláštnom opatrení na ochranu cenností Ezdráš napísal, že spomedzi mužov, ktorí osvedčili svoju vernosť a oddanosť Bohu „*oddelil dvanástich z popredných kňazov,*“, a uvádza: „*Odvážil som im do rúk striebro, zlato a nádoby, príspevok na dom nášho Boha, ktorým prispel kráľ, jeho radcovia a kniežatá i všetci Izraelci, ktorí boli tam.*“, Títo muži boli slávnostne poverení, aby bedlivo strážili poklady, ktoré im boli zverené do opatery. Ezdráš vyhlásil: „*Svätí Hospodinovi ste a sväté sú nádoby, a striebro i zlato je dobrovol'ný dar pre Hospodina, Boha vašich otcov. Opatrujte ich a strážte, kým ich neodvážite popredným kňazom a levítom a predákom rodín izraelských v Jeruzaleme v komorách domu Hospodinovo,*“, Ezdráš 8,24.25.28.29.

[326] Mali by sme sa zamyslieť nad Ezdrášovým konaním a poučiť sa z jeho starostlivosti o poklady pre Hospodina, ako aj z ochrany pri ich preprave. Táto strážna služba bola zverená len vierohodným mužom, ktorí boli o ich zodpovednosti patrične poučení. Ezdráš určil spoľahlivých služobníkov za správcov Hospodinovho majetku; uvedomoval si totiž potrebu a dôležitosť poriadku v Božom diele.

Dôkladná príprava na dlhú cestu sa uskutočnila v tých niekoľkých dňoch, ktoré Izraelci strávili na brehu rieky. Ezdráš o tom napísal: „*Dvanásteho dňa prvého mesiaca sme sa vydali na cestu do Jeruzalema od rieky Ahavy; a ruka nášho Boha bola s nami a ochránila nás cestou pred nepriateľmi a záškodníkmi,*“, Ezdráš 8,31. Celá cesta trvala asi štyri mesiace, pretože s Ezdrášom šiel niekoľkotisícový zástup mužov, žien a detí, a preto postupovali len pomaly. Všetci však došli bezpečne. Ich nepriateľov držala Božia ruka ďaleko od nich, aby im nemohli škodiť. Cesta sa skončila úspešne a v prvý deň piateho mesiaca v siedmom roku Artaxerxovho panovania došli do Jeruzalema.

Ezdráš prišiel do Jeruzalema v pravý čas. Jeho prítomnosť a vplyv boli veľmi potrebné. Mnohým, ktorí sa v ťažkých podmienkach už dlho namáhali, vliat jeho príchod odvahu a nádej. Od návratu prvej skupiny vyhnancoŧ pod vedením Zerubábela a Józua pred vyše sedemdesiatimi rokmi sa už veľa urobilo. Chrám bol dokončený a čiastočne boli už opravené aj mestské múry. No aj tak bolo treba ešte veľa urobiť.

Mnohí z tých, ktorí sa do Jeruzalema vrátili už skôr, zostali Bohu verní po celý život, hoci veľká časť ich detí a vnúčat stratila zo zreteľa svätosť Božieho zákona. Ba aj niektorí muži na zodpovedných miestach žili zjavne hriešnym životom. Tí svojimi skutkami značne marili úsilie ostatných o pokrok Božieho diela. Pokiaľ také prestupovanie zákona zostane bez pokarhania, nemôže ich sprevádzať nebeské požehnanie.

S Ezdrášom sa Božím riadením vrátili tí, ktorí už prežili obdobia zvláštneho hľadania Hospodina. Keď sa bez ľudskej ochrany vracali z Babylonu, získali významné duchovné poučenie. Ich viera tak zosilnela, že keď po návrate do Jeruzalema žili vedľa maloverných a ľahostajných, v začínajúcej náprave šíрили blahodarný vplyv.

Na štvrtý deň po príchode odovzdali strážcovia pokladu strieborné a zlaté predmety spolu s nádobami pre svätýňovú službu do rúk chrámových služobníkov. Dialo sa to v prítomnosti a pod dohľadom svedkov. Všetky predmety boli totiž zapísané „*podľa počtu a váhy*“, [Ezdráš 8,34](#).

Vyhnanci, ktorí sa vrátili s Ezdrášom priniesli „*spalované obete Bohu Izraela*“, ako obeť za hriech a na znamenie vdáčnosti za to, že ich počas celej cesty chránili svätí anjeli. „*Odovzdali kráľove zákony kráľovým miestodržiteľom a správcom v Záriečí, ktorí podporovali ľud i Boží chrám*“, [Ezdráš 8,35.36](#).

Hneď nato prišlo niekoľko popredných Izraelcov k Ezdrášovi s vážnou sťažnosťou. Niektorí Izraelci, a to aj spomedzi kňazov a levítov, upadli tak hlboko, že pohrdli Hospodinovými svätými

príkazmi a brali si za ženy dcéry okolitých pohanských národov. Ezdráš hovorí: *„Pre seba a pre svojich synov brali si za ženy z ich dcér, takže sväté semeno zmiešali s národmi krajín; kniežatá a predáci boli prví pri tejto nevere.,* [Ezdráš 9,1.2.](#)

[328]

Keď Ezdráš skúmal príčiny, prečo Židia museli ísť do babylonského zajatia, pochopil, že Boha opúšťať ali hlavne preto, že uzatvárali manželské zväzky s príslušníkmi pohanských národov. Keby boli Židia zachovávali Božie prikázania a neboli by sa spájali so susednými pohanmi, nemuseli zažiť toľko smútku a pokorujúceho príkoria. Keď teraz videl, že poprední muži sa napriek trpkým skúsenostiam opovažujú prestupovať Boží zákon, ktorý ich chránil pred odpadnutím, veľmi sa rozhneval. Pri pomyslení, že Boh vo svojej добрote doprial svojmu ľudu návrat do vlasti, ovládol ho spravodlivý hnev i žiaľ nad ich nevďačnosťou. *„Keď som o tom počul, roztrhol som si odev aj rúcho, trhal som si vlasy z hlavy aj bradu, sedel som ako omráčený. Vtedy sa zišli ku mne všetci, ktorí boli znepokojení slovami Boha izraelského proti vierolomnosti vyhnancov, ale ja som sedel ako omráčený až do večernej obete.,* [Ezdráš 9,3.4.](#)

Ezdráš v čase večernej obete vstal, znova si roztrhol odev, padol na kolená a v modlitbe žialil. Dvíhal ruky k Hospodinovi a volal: *„Bože môj, pýrim sa a hanbím pozdvihnúť, Bože môj, svoju tvár k tebe, lebo naše neprávosti sa rozmnožili až nad hlavu a naše previnenie vzrástlo až k nebu.*

Odo dní svojich otcov nesieme veľkú vinu až podnes a pre svoje viny boli sme vydaní, my, naši králi a naši kňazi do rúk kráľov krajín pod meč, do zajatia, na lúpež a pohanenie, ako aj dnes. Ale teraz na kratučký okamžik dostalo sa nám zmilovania od Hospodina, nášho Boha, takže nám zachoval zvyšok zachránených a dal nám pevné bydlisko na svojom svätom mieste; takže nám náš Boh osvietil oči a dal nám trochu pookriať v našom zotročení. Sme síce otrokmi, náš Boh nás však neopustil v našom zotročení, ale naklonil nám priazeň perzských kráľov, dal nám pookriať, aby sme vyvýšili dom svojho Boha a vystavili, čo bolo v troskách. Ohradil nás v Júdsku a v Jeruzaleme.

Ale čo povieme teraz, Bože náš, ved' sme opustili tvoje prikázania, ktoré si dal prostredníctvom svojich služobníkov, prorokov... ale po všetkom, čo na nás prišlo za naše zlé činy a za naše veľké previnenie, ty, Bože náš, predsa si nás netrestal podľa našich vín,

ale dal si nám takto sa zachrániť. Či sme znova neporušili tvoje prikázania a nespriaznili sme sa s týmito ohavnými národmi? Iste sa budeš hnevať na nás, až nás zahubíš, takže nikto neostane a nebude zachránený. Hospodine, Bože náš, ty si spravodlivý, lebo sme zachránení dnes aspoň ako zvyšok. Pozri, pred tvou tvárou sme so svojím previnením, hoc pre takú vec nemožno obstáť pred tebou., [329] [Ezdráš 9,6-15](#).

Zármutok Ezdráša a jeho priateľov nad zlom, ktoré sa zákerne vkradlo medzi Boží ľud, vyvolal ľútosť aj u ostatných zhromaždených a mnohí boli pre svoj hriech hlboko zasiahnutí. „*Lud veľmi plakal,*“ [Ezdráš 10,1](#). Začal si totiž uvedomovať ohavnosť svojich nepravostí, pre ktoré sa ošklivil Bohu. Poznával svätosť zákona, ktorý dostal na Sínaji, a mnohí sa chveli pri pomyslení na svoje prestúpenie.

Šechanja, jeden z prítomných, prijal všetky Ezdrášove slová a vyznal: „*Spreneverili sme sa svojmu Bohu a vzali sme si ženy cudzinky z krajiny pohanov, ale predsa ostáva aj teraz nádej Izraelu.*“ Šechanja navrhol, aby všetci, ktorí zhrešili, urobili zmluvu s Bohom, aby dosiahli odpustenie hriechov a boli uznaní „*podľa Zákona,*“ Ezdráš ho vyzval: „*Vstaň, lebo to je tvoja úloha, a my sme s tebou. Vzmuž sa a konaj! Ezdráš vstal a zaviazal prísahou popredných kňazov, levítov a celý Izrael, že sa budú riadiť týmto slovom. A oni prisahali,*“ [Ezdráš 10,2-5](#).

Bol to začiatok pozoruhodnej nápravy. Ezdráš a jeho priatelia sa snažili priviesť kajúcný Izrael na správnu cestu trpezlivým, porozumivým a starostlivým ohľadom na práva a dobro každého jedinca. Ezdráš bol predovšetkým učiteľom Zákona. V každom prešetrovanom prípade sa snažil ľudu zdôrazniť, že Boží zákon je svätý a požehnanie každého z nich závisí od ich poslušnosti.

Ezdráš všade prebúdza záujem o štúdium Písma. Ľud mali vyučovať určení učitelia. Boží zákon získaval patričnú úctu. Skúmali sa prorocké knihy, ktoré predpovedali Mesiášov príchod, čo mnohým zarmúteným a unaveným prinieslo útechu.

Odvtedy, čo si Ezdráš „*umienil skúmať Zákona Hospodinov a zachovávať ho,*“ ([Ezdráš 7,10](#)), uplynulo viac ako dvetisíc rokov, ale ani tento dlhý čas neoslabil vplyv jeho zbožného príkladu. Záznam o jeho živote napĺňal po stáročia mnohých odhodlaním, aby „*skúmali Zákona Hospodinov a zachovávali ho,*“

Ezdráš mal vznešené a sväté pohnútky; všetko konal s hlbokou láskou k ľuďom. Jeho láskyplný a starostlivý prístup k tým, ktorí zhrešili svojvoľne alebo nevedomky, je poučný pre všetkých, ktorí chcú dosiahnuť nápravu. Keď ide o zásady, Boží služobníci musia byť skalopevní, ale pritom súcitní a zhovievaví. Ezdrášov učiteľský vzťah k priestupníkom im môže byť vzorom konania a života podľa Božích zásad.

[330] Satan sa dnes snaží rôznym spôsobom oslabiť ľudí, aby nevideli záväzné požiadavky Božieho zákona. Preto potrebujeme ľudí, ktorí mnohých privedú k tomu, že budú „*znepokojení prikázáním nášho Boha*“, Ezdráš 10,3. Potrebujeme opravdivých reformátorov, ktorí priestupníkom predstavia veľkého Zákonodarcu a poučia ich, že „*Hospodinov zákon je dokonalý, občerstvuje dušu*“, Žalm 19,8. Potrebujeme ľudí zbehlých v Písme, ktorí každým slovom a činom vedia Hospodinove ustanovenia a ktorí chcú v ľuďoch posilniť vieru. Potrebujeme veľkých učiteľov, ktorí by vedeli v ľudských srdciach prebúdzat úctu a lásku k Písmu.

Všadeprítomná nepravosť je dnes preto taká veľká, že ľudia neskúmajú a neposlúchajú Písmo. Ak ľudia Božie slovo zanedbávajú, pohrdajú vlastne Božou mocou, ktorá uzdí hriechne túžby. Ľudia sa väčšinou starajú len o svoje telesné blaho, čo nutne vedie do záhuby.

Kto zanedbáva Písmo, odvracia sa vlastne od Božieho zákona. Tvrdenie, že človek nemusí zachovávať Božie príkazy, oslabuje mravnú silu a pripravuje príval nepravostí. Nezákonnosť, roztapašnosť a mravná skazenosť sa šíri ako ničivá záplava. Všade pozorujeme závisť, podozrievanie, pokrytectvo, odcudzenie, žiarlivosť, nedorozumenie, neveru a pôžitkárstvo. Zdá sa, že celý systém náboženských zásad a učenia, ktorý má byť základom a oporou spoločenského života, sa podobá rozkolísanej stavbe, ktorej hrozí pád.

Aj v posledných dňoch svetových dejín hovorí hlas, ktorý kedysi prehovoril zo Sínaja: „*Nebudeš mať iných bohov okrem mňa!*“, 2. Mojžišova 20,3. Človek sa síce postavil na odpor Božej vôli, ale príkazné slovo umlčať nemôže. Duch človeka sa nevyhne svojmu záväzku voči vyššej moci. Ľudia môžu vymýšľať stále nové teórie a dohady a vedu stavať proti zjaveniam, a tak chciť odstrániť Boží zákon, ale stále mocnejšie a naliehavejšie znie prikázanie: „*Pánovi, svojmu Bohu sa budeš klaňať a jedine jemu budeš slúžiť*“, Matúš 4,10.

Boží zákon nemožno ani oslabiť, ani posilniť. Je taký, aký je. Vždy bol a vždy zostane svätý, spravodlivý, dobrý a dokonalý. Nemožno ho zrušiť ani zmeniť. „Uctiť“, zákon alebo ho „zneuctiť“, – to môžu byť len prázdne slová.

Medzi ľudskými zákonmi a prikázaniami Hospodina sa odohrá veľký boj odvekého sporu medzi pravdou a bludom. V tomto blížiacom sa boji nejde o súperenie jednotlivých cirkví o prevahu, ale o boj medzi náboženstvom Písma a náboženstvami ľudských názorov a tradícií. Sily zamerané proti pravde usilovne spolupracujú. Božie slovo sme dostali za cenu veľkého utrpenia a krviprelievania a ľudia si ho len málo vážia. Málokto ho prijíma za pravidlo svojho života. Nevera sa šíri ako nikdy predtým, a to nielen vo svete, ale aj v cirkvi. Mnohí popierajú základné piliere kresťanskej viery. Majestátne stvorenie, pád človeka, zmierenie a večne platný Boží zákon – to všetko prevažná časť kresťanského sveta prakticky zavrhuje. Tisíce tých, ktorí sa spoliehajú na svoje vedomosti, pokladá bezvýhradnú vieru v Písmo za prejav slabosti. Dôkazom vzdelanosti im je vyhládávanie zdanlivých nezrovnalostí v Písme, zľahčovanie a vyvracanie najdôležitejších biblických právd.

[331]

Kresťania by sa mali pripraviť na nadchádzajúce veľké zmeny vo svete. Mali by usilovne skúmať Božie slovo a žiť podľa jeho rád. Závažné otázky, týkajúce sa večnosti, vyžadujú od nás niečo iné než nejaké povrchné náboženstvo slov a obradov, pričom pravda zostáva na okraji záujmu. Boh nás vyzýva k oživeniu a k náprave. Z kazateľníc sa má zvestovať Božie slovo. Biblia bola zbavená svojej moci, o čom svedčí všeobecný úpadok duchovného života. V mnohých dnešných kázňach chýba prejav Božej moci, ktorá prebúdzá svedomie a ľuďom prináša život. Poslucháči nemôžu povedať: „Či nehorelo v nás naše srdce, keď sa s nami cestou rozprával a vysvetľoval nám Písma?“, [Lukáš 24,32](#). Mnohí hľadajú živého Boha a túžia po jeho prítomnosti. Nech jeho Slovo prehovorí k srdcu! Kiežby tí, ktorí počúvajú len tradičné ľudské preslovy, počuli hlas toho, ktorý môže človeka pripraviť pre večný život!

Veľké svetlo zažiarilo z patriarchov a prorokov. Slávne skutočnosti sa rozprávali o Sione, Božom meste. Hospodin tým naznačil, že aj jeho dnešní nasledovníci majú šíriť svetlo. Keď už starozmluvní patriarchovia vydali také skvelé svedectvo vernosti, nemali by tí, ktorých osvecuje plné svetlo storočí, ešte lepšie svedčiť o moci pravdy?

Cestu nám osvetľujú slávne proroctvá. V smrti Božieho Syna sa predobraz stal skutočnosťou. Kristus vstal z mŕtvych a vtedy vlastne nad otvoreným hrobom vyhlásil: „*Ja som vzkriesenie i život.*“, [Ján 11,25](#). Na svet poslal svojho Ducha, aby nám to všetko pripomínal. Divom svojej moci zachoval svoje Slovo po celé stáročia.

Protestanti dostali svoje meno podľa protestu reformačných otcov, ktorým vyjadrili, že ich povolal Boh, aby svetu priniesli svetlo evanjelia; a toto meno máme po tých, ktorí pre evanjelium boli ochotní obetovať svoj majetok, slobodu i život. Evanjelium sa hlásalo široko-d'aleko napriek prenasledovaniu a hrozbe smrťou. Zvestovatelia evanjelia prinášali Božie slovo ľuďom všetkých spoločenských vrstiev, vznešeným i jednoduchým, bohatým i chudobným, učeným i neučeným, a tí ho dychtivo skúmali. Sme aj my v tomto záverečnom boji veľkého sporu takí verní, ako boli naši reformační predchodcovia?

[332] „*Zatrúbte na roh na Sióne! Zasväťte pôst, zvolajte slávnostné zhromaždenie! Zhromaždite ľud, posväťte zbor, zvolajte starších, zhromaždite deti i dojčatá ...medzi predsieňou a oltárom nech plačú kňazi, služobníci Hospodinovi, a nech prosia: Ušetri svoj ľud, Hospodine, a nevydaj na potupu svoj dedičný podiel.*“, „*Vráťte sa ku mne celým srdcom a pôstom, plačom a nárekom! Roztrhnite si srdcia a nie šaty, vráťte sa k Hospodinovi, svojmu Bohu, lebo je milostivý a milosrdný, zhovievavý a hojný v milosti, lebo mu je ľúto spôsobiť pohromu. Kto vie, či sa opäť nezľutuje a nezanechá za sebou požehnanie.*“, [Joel 2,15-17.12-14](#).

Jedným z hebrejských vyhnancoŧ, ktorý na perzskom kráľovskom dvore zastával vplyvné a čestné postavenie, bol Nehemiáš. Ako kráľovský čašník mal voľný prístup ku kráľovi. Pre svoje schopnosti a vernosť v službe sa stal panovníkovým priateľom a radcom. Napriek priazni, dvornej nádhere a lesku kráľa nezabudol na svojho Boha a na jeho ľud. Celým srdcom a myslou sa zaujímal o Jeruzalem a s jeho úspechom spájal svoje nádeje a radosti. Prostredníctvom tohto muža, ktorý sa na perzskom dvore pripravoval pre zvláštne povolanie, chcel Boh požehnať svoj ľud v krajine jeho otcov.

Prostredníctvom poslov z Júdska sa tento hebrejský vlastenec dozvedel, že vyvolené mesto Jeruzalem prežíva obdobie skúšky. Navrátilcov tiesnil nedostatok a potupa. Chrám a časť mesta boli už znova postavené; no obnova narážala na prekážky, chrámová bohoslužba bola rušená a ľud musel stále bdieť, pretože väčšia časť mestských múrov bola ešte stále v rozvalinách.

Zármutok nedovolil Nehemiášovi, ani jesť ani piť; „*plakal a trúchlil... niekoľko dní*„. Vo svojom žiali hľadal útočisko u nebeského Pomocníka. „*Postil a modlil som sa pred nebeským Bohom*„, [Nehemiáš 1,4](#). Verne vyznal hriechy vlastné i viny svojho ľudu. Prosil, aby Boh podporil Izraela, aby posilnil jeho odvahu a pomohol mu obnoviť spustošené Júdsko. Modlitbou sa posilnila Nehemiášova viera a vzpružila odvaha. Z jeho úst plynuli oslavné slová plné svätého presvedčenia. Poukazoval na to, aký zneuctený by bol Boh, keby jeho ľud zostal v trápení a v útlaku práve teraz, keď sa k Hospodinovi vrátil. Nehemiáš naliehavo prosil Hospodina, aby splnil svoje zaslúbenie: „*Ak sa obrátite ku mne a budete zachovávať moje príkazy a budete ich plniť, aj keby boli niektorí z vás zahnaní na kraj neba, aj odtiaľ ich zhromaždím na miesto, ktoré som vyvolil, aby tam prebývalo moje meno*„, [Nehemiáš 1,9](#); (pozri [5. Mojžišova 4,29-31](#)). Toto zaslúbenie dostali prostredníctvom Mojžiša skôr, ako prišli do Kanaánu a zostalo nezmenené po stáročia. Boží ľud sa

teraz vrátil k Hospodinovi v pokání a vo viere, že jeho zasl' úbenia nesklamú.

[334] Nehemiáš často prosieval za svoj ľud, ale pri tejto modlitbe sa mu v mysli zrodilo posvätné predsavzatie. Rozhodol sa, že ak od kráľ a získa súhlas, potrebné prostriedky a inú materiálnu pomoc, sám sa podujme na úlohu znova vystaviť múry Jeruzalema a obnoviť národnú vládu Izraela. Prosil Hospodina o kráľ ovu priazeň, aby tento zámer mohol uskutočniť. *„Daj úspech svojmu služobníkovi dnes a daj mu nájsť zľ utovanie u tohto muža,„* [Nehemiáš 1,11](#).

Nehemiáš čakal celé štyri mesiace na vhodnú príležitosť, aby kráľ ovi predložil svoju žiadosť. Aj keď mu srdce zvieral zármutok, pred kráľ om sa snažil byť vl' údny. V kráľ ovských sieňach plných nádhery a lesku sa všetci museli tváriť veselo a šť astne. Nikto z kráľ ovského dvora nesmel vyzerat' zamračene. Nehemiáš však chvíle odpočinku trávil osamote v častých modlitbách, vyznávaní vín a v slzách, čoho svedkom bol len Boh a anjeli.

Nakoniec sa však zármutok jeho vlasteneckého srdca už nedal skrývať. Bezsenné noci a dni plné starostí zanechali stopy na jeho tvári. Kráľ ustarostený o svoju bezpečnosť vedel čítať v tvárach a odhaliť pretváрку, takže postrehol, že jeho čašníka tiesni nejaký tajomný nepokoj. Spýtal sa ho teda: *„Prečo máš smutnú tvár, ved' nie si chorý? Nebude to nič iné ako žiaľ v srdci,„* [Nehemiáš 2,2](#).

Otázka Nehemiáša vyl' akala. Nenahnevá sa kráľ, keď počuje, že dvoran, ktorý mu navonok oddane slúži, je v myšlienkach pri svojom vzdialenom trpiacom ľude? Nebude za to previnilec potrestaný? Nezmarí sa tým jeho plán obnovy Jeruzalema? *„Vtedy som sa veľ mi preľ akol,„* Rozochvene a so slzami v očiach vyjaval Nehemiáš príčinu svojho zármutku. Povedal: *„Nech žije kráľ naveky! Akoby som nebol smutný, keď mesto, kde ležia hroby mojich otcov, je v rozvalinách a jeho brány sú strávené ohňom?„* [Nehemiáš 2,2.3](#).

Správa o stave Jeruzalema vzbudila v mocnárovi úprimný súcit. Jeho d' alšia otázka poskytla Nehemiášovi vhodnú príležitosť, na ktorú Nehemiáš dlho čakal: *„Čo tým myslíš?„* Boží muž sa však neodvážil odpovedať skôr, než si vyžiada pokyn od niekoho väčšieho, než je Artaxerxes. Mal splniť poslednú úlohu, pri ktorej potreboval pomoc kráľ a, a uvedomoval si, že veľ mi záleží na tom, ako má celú záležitosť vyložiť, aby získal súhlas kráľ a a jeho pomoc. Hovorí: *„Ja som sa však medzitým modlil k Nebeskému Bohu,„* [Nehemiáš 2,4](#).

Touto krátkou modlitbou sa Nehemiáš primkol ku Kráľovi kráľov a získal pomoc, ktorá môže obrátiť srdce tak, ako sa obracajú toky vôd.

Krátka modlitba, akú v tiesnivej chvíli vyslovil Nehemiáš, môže byť východiskom pre kresťana vtedy, keď sa nemôže modliť inak. Ľudia pracovne preťažení a nachádzajúci sa v bezradných situáciách môžu takto prosiť Boha o jeho vedenie. Do Božej ochrany sa môžu takto odovzdať aj tí, ktorí sa náhle ocitnú v nejakom veľkom nebezpečenstve na mori či na pevnine. V okamihu náhlejšieho [335] alebo ohrozenia môže človek volať o pomoc k tomu, ktorý sa sľubom zaviazal, že svojim verným pomôže, kedykoľvek budú k nemu volať. Človek premáhaný žiaľom, starosťami či obzvlášť veľkým pokušením môže v každej situácii a za každých okolností hľadať bezpečie, podporu a pomoc v stále pôsobivejšej láske a moci Boha, ktorý zachováva zmluvu.

V okamihu krátkej modlitby ku Kráľovi kráľov získal Nehemiáš odvahu potrebnú na to, aby Artaxerxovi povedal, že by chcel byť uvoľnený zo svojej služby na kráľovskom dvore, aby dostal povolenie na výstavbu spustošeného Jeruzalema, aby sa z neho znova stalo opevnené a silné mesto. Od tejto žiadosti závisel ďalší osud židovského národa. Nehemiáš hovorí: „Kráľ mi vyhovel, lebo dobrotivá ruka Božia bola nado mnou,“, **Nehemiáš 2,8**.

Len čo Nehemiáš získal potrebnú pomoc, začal opatrne a prezieravo robiť potrebné prípravy na úspešné zabezpečenie diela. Nezačul na nič, čo by dielu mohlo napomôcť. Tento zámer neprezradil ani svojim krajanom. Vedel, že úspech by mnohých potešil, no obával sa, že podaktorí by mohli nerozvážnym prejavom podnietiť nepriateľov k závidosti a dielo by sa nemuselo zdať.

Kráľ bol k nemu taký žičlivý, že Nehemiáš sa odvážil požiadať ho o ďalšiu pomoc. Aby svojmu poslaniu dodal dôstojnosť a vážnosť, žiadal od kráľa vojenský sprievod ako ochranu na cestu. Kráľ mu túto žiadosť splnil a dal mu aj listy pre miestodržiteľov v oblasti za Eufratom, cez ktoré mal prejsť do Júdska. Nehemiáš dostal list aj pre správcu kráľovských lesov v Libanone s príkazom poskytnúť mu stavebné drevo. Aby nedal nijaký dôvod na sťažnosť, že rozsah získaného povolenia prekročil, Nehemiáš dbal o to, aby mu boli udelené výsady presne a jasne vymedzené.

Tento príklad rozvážnej prezieravosti a rozhodného konania by mal byť poučením pre všetkých kresťanov. Božie deti sa nemajú len s dôverou modliť, ale aj usilovne a prezieravo pracovať. Narážajú na mnohé ťažkosti a neraz sami bránia, aby im Boh mohol pomôcť, pretože opatrnosť a snahu pokladajú za niečo, čo má s náboženstvom len málo spoločné. Nehemiáš nepokladal plač a modlitbu pred Hospodinom za splnenie povinnosti. K modlitbám pridal aj snahu; v záujme úspechu začatého diela vynaložil aj veľké a úprimné úsilie. Dôkladná úvaha a dobre pripravené plány na uskutočnenie posvätného diela sú dnes práve tak potrebné, ako boli pri príprave výstavby jeruzalemských múrov.

[336] Nehemiáš sa nespoliehal na náhodu. Prostriedky, ktoré nemal, si vyprosil od tých, ktorí mu mohli dať. Hospodin je vždy ochotný osloviť srdce tých, ktorí vlastnia pozemské bohatstvo, aby podporili Božie dielo. Pracovníci v Pánovej službe majú prijať pomoc tých, ktorých Boh vyzýva, aby dielo podporili. Ich dary môžu pomôcť pri šírení svetla pravdy v mnohých zaostalých krajinách. Darcovia možno v Krista ani neveria, možno nepoznajú Božie slovo; to však neznamená, že ich dary treba odmietnuť.

Nehemiáš prišiel bezpečne do Jeruzalema. Kráľovské sprievodné listy určené správcom jednotlivých oblastí, ktorými prechádzal, mu všade zabezpečili zdvorilé prijatie a rýchlu pomoc. Nijaký nepriateľ sa neodvážil prekážať hodnostárovi, ktorého ochraňovala moc perzského kráľa, a oblastní správcovia zaobchádzali s ním obzvlášť úctivo. Jeho príchod do Jeruzalema s vojenským sprievodom svedčí o tom, že prišiel s dôležitým poslaním. To však vzbudilo žiarlivosť pohanov, žijúcich v blízkosti mesta, ktorí sa neraz už aj v minulosti nepriateľsky správali voči Židom. Všetomne im škodili a urážali ich. Najhorlivejším v tomto ohľade bol náčelník Sanballat Chóronský, Tóbija Ammónsky a Arab Gešem. Títo náčelníci od začiatku veľmi pozorne sledovali každý Nehemiášov pohyb a za každú cenu sa snažili zmarit' jeho plány a prekazit' dielo.

Nehemiáš si však od samého začiatku počínal obozretne a opatrne. Dobre vedel, že naňho striehnu nebezpeční a zákerní nepriatelia, pred ktorými musí tajit' účel svojho poslania dovtedy, kým dôkladne nepreskúma situáciu a nepripraví plány. Spoliehal sa na spoluprácu s ľuďmi a pustí sa do práce skôr, než sa voči nemu zomkne nepriateľský odpor.

Nehemiáš si vybral niekoľkých dôveryhodných mužov, ktorým oznámil dôvod svojho príchodu do Jeruzalema i stanovený cieľ a predložil k nemu aj pripravené plány. Tých jeho dielo natoľko zaujalo, že mu prisľúbili pomoc.

Tretiu noc po príchode Nehemiáš o polnoci vstal a s niekoľkými spoloahlivými sprievodcami sa šiel pozrieť na zrúcaniny Jeruzalema. Na oslovi prechádzal z jednej časti mesta do druhej a ohliadal si zvláštne hradby a brány mesta svojich otcov. V myslí tohto židovského vlastenca sa pri pohľade na rozvaliny svojho milovaného Jeruzalema vynárali bolestné spomienky. Aký to rozdiel medzi zašlou slávou Izraela a týmto žalostným dôkazom jeho pokorenia!

Nehemiáš skončil svoju obchôdzku jeruzalemských hradieb tajne a potichu. Napísal o tom: „*Predáci nevedeli, kam som šiel, ani čo*

[338]

robím. Židom: kňazom, šľachticom a predákom ani ostatným robotníkom som totiž dovtedy nič neoznámil.,, [Nehemiáš 2,16](#). Zvyšok noci strávil pohrúžený do modlitby, lebo vedel, že ráno musí vynaložiť veľké úsilie, ak má nadchnúť a zomknúť svojich maloverných a nezjednotených krajanov.

Na príkaz, ktorý Nehemiáš dostal od perzského kráľa, podľa ktorého mu pri výstavbe hradieb mali obyvatelia pomáhať, sa nespoliehal. Skôr mu šlo o získanie dôvery a náklonnosti ľudu. Vedel totiž, že rozsah chystaného diela si vyžaduje jednotu srdc a rúk. Hneď na druhý deň zvolal ľudí, aby im predložil také dôkazy, ktoré mali prebudiť ich driemajúce sily a zjednotiť ich oslabené rady.

Zhromaždení obyvatelia netušili, a Nehemiáš im nepovedal, že minulej noci si jeruzalemské hradby prezrel. Táto obhliadka mu však dopomohla k úspechu, pretože o stavbe mesta hovoril tak dôveryhodne a presne, že svojich poslucháčov priam ohromil. Dojem z obhliadky zničeného a pokoreného Jeruzalema prepožičiaval jeho slovám vážnosť a silu.

Nehemiáš pripomenul ľudu, ako sú medzi pohanmi zhanobení, čoho príčinou je ich znevážené náboženstvo a potupený Boh. Svojim poslucháčom povedal, že v d'alekej krajine počul o ich utrpení a prosil za nich. Po modlitbe sa rozhodol požiadať kráľa, aby mu dovolil prísť im na pomoc. Prosil Boha nielen o kráľovo povolenie, ale aj o právomoc a potrebnú pomoc pri tomto diele. Jeho modlitba bola vypočutá a bolo zrejmé, že plán pochádza od Boha.

Keď to rozpovedal a dokázal, že má podporu Izraelského Boha, ako aj perzského kráľa, priamo sa prítomných opýtal, či chcú túto príležitosť využiť, vzchopiť sa a hradby postaviť.

Táto výzva nadchla ich srdcia. Pri pomyslení na prejavenú Božiu priazeň sa zahanbili, spamätali sa a jednomyselne vyhlásili: „*Vzchopme sa a dajme sa do stavby. A priložili ruky k dobrému dieľu.*“, [Nehemiáš 2,18](#).

Nehemiáš bol celým srdcom v započatom diele. Jeho nádej, tvorivá sila, nadšenie a odhodlanie boli nákazlivé, nadchli aj ostatných rovnakou odvahou a rovnako vznešeným rozhodnutím. Každý sa stal Nehemiášom a snažil sa posilniť srdce i ruky svojho blížneho.

Keď sa nepriatelia Izraela do počuli, čo chcú Židia robiť, začali sa im vysmievať a urážať ich. „*Do čoho sa to púšťate? Strojíte azda vzburu proti kráľovi?*“, Nehemiáš im však odpovedal: „*Sám*

nebeský Boh nám dá úspech a my, jeho služobníci, sa dáme do toho a budeme stavať; ale vy nemáte podielu, ani práva ani pamiatky v Jeruzaleme., [Nehemiáš 2,19.20](#).

Nehemiášova horlivosť a opravdivosť oslovila predovšetkým kňazov. Títo ľudia mohli svojím vplyvom dielo podporiť, alebo ho mariť, a ich ochotná spolupráca hneď na začiatku diela veľkou mierou prispela k jeho úspechu. Väčšina kňazov a izraelských kniežat si vzorne plnila svoje povinnosti a mená týchto verných sú v Božej knihe zapísané na čestnom mieste. Boli, pravda, podaktorí, ako kniežatá z Tekóy, ktorí *„nesklonili šije k práci svojho pána.,* [Nehemiáš 3,5](#). Pamiatku týchto neochotných služobníkov sprevádza hanba a v zázname je výstraha všetkým budúcim pokoleniam.

[339]

V každej náboženskej spoločnosti niektorí ľudia stoja bokom a nijako nechcú pomôcť, hoci nemôžu poprieť, že ide o Božie dielo. Mohli by si pripomenúť, že v Nebeskej knihe sú spoľahlivé a neomylné záznamy a na nič sa v nich nezabudne, lebo podľa nich bude každý súdený. Tam je záznam o každej premárnenej príležitosti k službe Bohu, ale je tam na večnú pamiatku zaznamenaný každý skutok viery a lásky.

Proti strhujúcemu vplyvu Nehemiášovej prítomnosti, príklad šľachticov z Tekóy bol celkom bezvýznamný. Všetok ľud nadchla horlivá láska k národu. Múdri a vplyvní muži zorganizovali ľudí z rôznych vrstiev spoločnosti do skupín. Vedúci každej skupiny zodpovedal za výstavbu určitého úseku hradby. V Písme čítame, že každý z nich opravoval múr *„naproti svojmu domu.,* [Nehemiáš 3,28](#).

Nehemiáš neochaboval vo svojom úsilí ani teraz, keď sa práca už naozaj začala. Bdelo a vytrvalo dohliadal na stavbu, dával príkazy robotníkom, všímal si nedostatky a dbal o potrebnú nápravu. Jeho vplyv je zrejmý na celej tri míle dlhej stavbe. Nehemiáš vždy v pravý čas vedel povzbudiť bojazlivých, nadchnúť pomalých a pochváliť usilovných. Pozorne si pritom všímal aj nepriateľov, ktorí sa občas zišli k múru poradiť, ako pripraviť nástrahy a ako ľstivo sa priblížiť k robotníkom v snahe odradiť ich od diela.

Nehemiáš ani pri všetkej svojej mnohostrannej činnosti nezabúdala na Zdroj svojej sily. Srdcom bol stále s Bohom, ktorý dohliada na všetko. Jeho slová: *„Sám nebeský Boh nám dá úspech.,* ([Nehemiáš 2,20](#)) sa šírili ako kruhy na vode a nadchýňali robotníkov pri výstavbe hradieb.

Obnova obranných múrov okolo Jeruzalema však nebola bez prekážok. Satan sa všemožne snaží vyvolať príkoria a znechutiť robotníkov. Sanballat, Tóbija, hlavní strojcovia podvratných činov, začali dielu citeľne prekážať. Usilovali sa o rozkol medzi robotníkmi. Zosmiešňovali úsilie staviteľov a ich zámer označili za nesplniteľný a predpovedali mu zmar.

[340] Sanballat posmešne volal: „*Čo to stroja títo bezmocní Židia? Dovolia im to?... Či oživia kamene z hromady zrúcanín? Ved' sú spálené!*“, Tóbija ešte opovážlivejšie dodal: „*Aj keď budujú, líška im zrúti kamennú hradbu, ak vyskočí na ňu,*“, [Nehemiáš 3,34.35](#).

Stavitelia onedlho narazili na ešte väčšie príkorie. Ustavične museli mať na zreteli nástrahy svojich odporcov prichádzajúcich pod zámienkou priateľstva. Tí sa všemožne snažili podnecovať zmätok, bezradnosť a šíriť nedôveru. Chceli Židov znechutiť; Nehemiášovi pripravovali úklady a našli sa aj zradní ľudia, ktorí napomáhali tieto zákerné plány pripravovať. Nepriatelia šíрили správy, že Nehemiáš chystá sprisahanie proti perzskému kráľovi, lebo sám sa chce stať izraelským kráľom, a teda tí, ktorí mu pomáhajú, sú zradcovia.

Nehemiáš sa však aj ďalej spoliehal na to, že ho vedie Boh a že mu pomáha a „*ľud dostal chuť do práce,*“, [Nehemiáš 3,38](#). Stavba pokračovala, až kým neboli trhliny v múre zacelené a celé hradby do polovice zamýšľanej výšky pospájané.

I keď nepriatelia Izraelcov poznali márnosť svojho úsilia, veľmi sa rozhnevali. Ešte dosiaľ sa neuchýlili k násiliu, lebo vedeli, že Nehemiáš a jeho spolupracovníci konajú na príkaz kráľa, a teda priamym zásahom proti nemu by si mohli kráľa znepriatelieť. Hnev ich však natoľko ovládol, že spáchali zločin, z akého obviňovali Nehemiáša. Zišli sa a „*všetci spolu sa sprisahali, že pôjdu bojovať proti Jeruzalemu,*“, [Nehemiáš 4,8](#) (ROH); [Nehemiáš 4,2](#) (ECAV).

Práve vtedy, keď sa proti Nehemiášovi a jeho dielu sprisahali Samaritáni, prejavili svoju nespokojnosť aj niektorí poprední Židia, ktorí zveličováním ťažkostí odrádzali od ďalšej práce. Vraveli: „*Poklesla sila nosičov, sutín je priveľá a my nevládzeme budovať na hradbách,*“, [Nehemiáš 4,10](#) (ROH); [Nehemiáš 4,4](#) (ECAV).

Situáciu sťažovali aj „*Židia, ktorí bývali v ich susedstve,*“, [Nehemiáš 4,12](#) (ROH); [Nehemiáš 4,6](#) (ECAV). Na stavbe hradieb sa nezúčastňovali, ale šíрили zlé správy nepriateľov, čím ochromovali odvahu a podnecovali nespokojnosť.

Nehemiáša akoby práve výsmech, príkoria a hrozby len nabádali k ďalšiemu odhodlaniu a obozretnosti. V boji s nepriateľmi si dobre uvedomoval nebezpečenstvo, ale jeho odvaha bola nezdolná. Povedal: „*Vtedy sme sa modlili k svojmu Bohu a postavili sme proti nim vo dne i v noci stráž na obranu pred nimi... Vtedy som na nižšie ležiacich miestach za hradbami, na otvorených miestach zostavil ľud podľa čel'adí s ich mečmi, oštepami a lukmi. Keď som to prezrel, povstal som a prehovoril som k šľachticom a predákom a k ostatnému ľudu: Nebojte sa ich! Myslite na veľkého a hrozného Pána a bojujte za svojich bratov, synov i dcéry, za ženy i domácnosti.*

Keď naši nepriatelia počuli, že sme sa to dozvedeli a že Boh zmaril ich úmysel, všetci sme sa mohli vrátiť k hradbám, každý k svojej práci. Od toho dňa polovica mojich mládencov pracovala na stavbe, kým druhá polovica držala oštepy a štíty, luky a panciere... Tí, ktorí budovali na hradbách, aj tí, ktorí nosili bremená a nakladali, jednou rukou pracovali na stavbe a druhou držali zbraň. Každý z budujúcich mal svoj meč opásaný okolo bedier, a tak stávali,„ [Nehemiáš 4,9.13-18](#) (ROH); [Nehemiáš 4,3.7-12](#) (ECAV).

[341]

Pri Nehemiášovi stál trubač a kňazi s trúbami boli v určitej vzdialenosti jeden od druhého na hradbách. Keď pri ďalšej práci zaznel na stavbe zvuk trúby signalizujúci na niektorom mieste nebezpečenstvo, robotníci sa hneď zhromaždili. „*Tak sme pracovali na diele od východu rannej zory až do východu hviezd, kým polovica držala kopije,„* [Nehemiáš 4,21](#) (ROH); [Nehemiáš 4,15](#) (ECAV).

Bolo rozhodnuté, aby sa robotníci, ktorí bývali v mestách a obciach mimo Jeruzalema ubytovali priamo vo vnútri hradieb. Tí potom stavbu strážili a súčasne hneď ráno mohli nastúpiť do práce. Tým sa vylúčila zbytočná strata času a nepriatelia nemali príležitosť napádať robotníkov cestou do práce a z práce. Nehemiáš a jeho priatelia sa nezľakli problémov a ťažkostí. Odev a výzbroj neodkladali ani cez deň, ba ani počas krátkeho spánku.

Príkoria, ktoré museli staviteľia za Nehemiáša zo strany zjavných nepriateľov, ako aj zdanlivých priateľov odrážať, je náznakom toho, s čím musia Boží služobníci počítať. Zloba, pohrdanie a krutosť nepriateľov, ako aj ľahostajnosť, nesúhlas, nerozhodnosť a zrada zo strany zdanlivých priateľov a pomocníkov – s tým všetkým musia kresťania rátať ako so skúškou. Narazia na posmech a hrubé urážky.

Nepriateľ, ktorý začína pohrdaním, vo vhodnej chvíli môže prejavit' až neobvyklú krutosť a násilie.

Satan využíva každého neposväteného človeka na dosiahnutie svojho zámeru. Medzi zástancami Božieho diela sú aj takí, ktorí spolupracujú s jeho odporcami, čím sa dielo dostáva do paľby najhorších Božích nepriateľov. Ba podaktorí z tých, ktorí Božiemu dielu žičia rozmach, oslabujú ruky Božích služobníkov tým, že počúvajú ohováranie, vystatovanie či vyhrážanie zo strany nepriateľov, že tomu veria a že to šíria. Satan dosahuje pozoruhodné úspechy prostredníctvom svojich pomocníkov. Kto sa dostáva pod ich zvodný vplyv, podlieha ich moci, ktorá ničí múdrosť múdrych a prezieravosť opatrných. Boží ľud sa však nemusí báť svojich nepriateľov takisto, ako sa nezl'okol ani Nehemiáš, a nemusí nimi ani pohrdat'. Boží ľud má dôverovať svojmu Bohu, neohrozene pokračovat' v jeho diele a všetko oddane zverit' do Božej prozreteľnosti.

[342]

Aj v najväčšom nebezpečenstve bol Nehemiášovi jedinou záštitou a ochranou Boh. Pán podoprel svojho služobníka a on je oporou svojho ľudu v každom čase. Boží ľud môže v každej situácii s dôverou povedať: „Ak Boh za nás, kto proti nám?“, [Rimanom 8,31](#). Nech satan a jeho pomocníci vymyslia hoc aj tie najzákernejšie nástrahy, Boh ich odhalí a skríži všetky ich plány. Viera má rovnakú odpoveď dnes ako za čias Nehemiáša: „*Náš Boh bude bojovat' za nás*“, [Nehemiáš 4,20](#) (ROH), [Nehemiáš 4,14](#) (ECAV), lebo Boh je pri svojom diele a jeho konečné víťazstvo nikto nezvráti.

54. kapitola — Proti vydieraniu a úžere

[343]

Mestské hradby Jeruzalema ešte neboli dokončené, keď Nehemiáš musel venovať pozornosť žalostnému položeniu, v akom sa ocitli chudobnejšie vrstvy ľudu. Obrábanie polí v neusporiadaných pomeroch krajiny značne zaostávalo. Okrem toho sebeckto niektorých navrátilcov do Júdska bolo príčinou, že Boh odvrátil od krajiny svoje požehnanie a prejavil sa nedostatok obilia.

Potrebnú obživu pre svoje rodiny museli chudobní nakupovať na dlh a za nadmerne zvýšené ceny. Peniaze si museli požičiavať na vysoký úrok, aby mohli perzským kráľom zaplatiť veľké dane, ktoré títo vládcovia prísne vymáhali. Ťažká situácia chudobných sa zhoršovala ešte tým, že zámožnejší Židia využívali biedu trpiacich na vlastné obohatenie.

Hospodin kedysi prostredníctvom Mojžiša kázal Izraelcom, aby každý tretí rok zhromaždili desiatok na potreby chudobných. Podľa ďalšieho nariadenia sa každý siedmy rok pôda nemala obrábať, a to, čo na poli vyrástlo, malo patriť chudobným. Odovzdávanie týchto obetí na pomoc chudobným a pre iné dobročinné účely malo stále pripomínať pravdu, že všetko patrí Bohu a oni majú možnosť stať sa sprostredkovateľmi Pánovho požehnania. Podľa Božieho zámeru si Izraelci mali osvojiť zvyklosti, ktoré pomáhajú vykoreniť sebeckto a vedú k veľkorysosti a k ušľachtilej povahe.

Boh dal prostredníctvom Mojžiša aj túto radu: *„Ak požičiaš peniaze niekomu z môjho ľudu, chudobnému, ktorý je pri tebe, ne-správej sa k nemu ako úžerník, nerátaj mu úroky.,, „Neber od svojho brata úrok od peňazí ani úrok od potravy, ani úrok od nijakej veci, čo si požičiava.,, 2. Mojžišova 22,25(ROH); 2. Mojžišova 22,24 (ECAV); 5. Mojžišova 23,19 (ROH); 5. Mojžišova 23,20 (ECAV). Boh ďalej povedal: *„Ak by bol niekto spomedzi tvojich bratov chudobný v niektorom z tvojich miest v tvojej krajine, ktorú ti dáva Hospodin, tvoj Boh, nezatvrdzuj svoje srdce a nezavieraj ruku pred svojím chudobným bratom, ale štedro mu otvor svoju ruku a požičaj mu nadostač toho, v čom má nedostatok.,, „Keďže nebudete bez chu-**

dobných v krajine, preto ti prikazujem: Ohotne otváraj svoju ruku svojmu bratovi, biednemu i chudobnému v krajine!., 5. Mojžišova 15,7.8.11.

[344] Bohatí Židia sa krátko po návrate z babylonského vyhnanstva správali práve naopak. Keď si chudobní peniaze na zaplatenie daní kráľovi museli požičať, bohatí im ich síce požičali, ale vyžadovali od nich vysoký úrok. Postupne od chudobných prebrali do zálohu pozemky, čím nešťastných dlžníkov vháňali do najväčšej biedy. Mnohí nemajetní museli svojich synov a dcéry predať do otroctva. Zdalo sa, že nieto nádeje, aby sa ich postavenie zlepšilo, aby svoje deti či pole mohli vykúpiť. Podľa všetkého ich okrem ešte väčších starostí, biedy a otroctva nečakalo nič dobré. Pritom však patrili k tomu istému národu, boli deťmi tej istej zmluvy ako ich bohatší bratia.

Ľud nakoniec všetko vyrozprával Nehemiášovi. *„Pozri, my musíme ujarmovať svojich synov a svoje dcéry ako otrokov a niektoré z našich dcér sú už aj ujarmené a my sme bezmocní, keďže naše polia a vinice patria iným., Nehemiáš 5,5.*

Keď Nehemiáš počul o tomto krutom útlaku, veľmi sa roztrpčil. Povedal: *„Keď som počul ich bedákanie a tieto reči, vzplanul som veľkým hnevom., Nehemiáš 5,6.* Uvedomil si, že tomuto vydieračstvu urobí koniec len vtedy, ak bude rázne obhajovať spravodlivosť. S patričnou rozhodnosťou sa zaslanoval o to, aby svojim bratom ul'ahčil ich údel.

Aj keď Nehemiáš vedel, že utláčatelia sú zámožní a ich príspevky na výstavbu mesta sú potrebné, nijako ho to neovplyvnilo. Ostro pokarhal šľachticov a predákov, usporiadal veľké zhromaždenie ľudu a zopakoval im Božie požiadavky.

Upozornil ich na udalosti z čias kráľa Acháza, keď Boh vytýkal Izraelcom ich krutosť a útlak. Vtedy bolo Júdsko pre svoje modlárstvo vydané Izraelcom, svojim bratom, ktorí upadli do ohavnejšieho modlárstva než oni. Izraelci vtedy v zúrivosti pobili v boji tisíce Júdejcov a odviekli ženy a deti ako svojich otrokov, alebo ich predávali pohanom do otroctva.

Pre hriechy Júdejcov Hospodin nezasiahol a vojne nezabránil, ale prostredníctvom proroka Odéda pokarhal krutosť víťazných vojsk. *„Teraz zamýšľate podrobiť si Júdejcov a Jeruzalemčanov za otrokov a otrokyne. Či aj vy nie ste vinní pred Hospodinom,*

svojím Bohom?., 2. Paralipomenon 28,10. Odéd oznámil Izraelcom, že Hospodin sa rozhneval na nich a že pre ich nespravodlivé a kruté skutky ich čaká Boží súd. Keď to Izraelci počuli, vojaci prepustili zajatcov na slobodu a pred kniežatami a celým zhromaždením sa vzdali aj koristi. Niektorí muži spomedzi efrajimských predákov sa „ujali zajatcov a z koristi zaodeli všetkých nahých. Keď ich zaodeli, zaobuli, nakrmili, napojili a ošetrili masťou, prepravili všetkých nevládných na osloch. Zaviedli ich k ich bratom do Jericha, mesta paliem,, 2. Paralipomenon 28,15.

Nehemiáš a podaktorí iní vykúpili niektorých Židov predaných pohanom. Tým Nehemiáš ukázal na rozdiel medzi svojím konaním a správaním tých, ktorí pre pomínelý zisk zotročovali svojich bratov. Povedal im: „*Nepeknú vec robíte. Nechcete chodiť radšej v bázni pred naším Bohom, ako byť potupovaní našimi pohanskými nepriateľmi?., Nehemiáš 5,9.*

[345]

Nehemiáš im dal najavo, že ako splnomocnenec perzského kráľa by si mohol nárokovať pomerne veľké príspevky. On však nielenže nezobral ani to, čo mu právom patrilo, ale štedro dával, aby chudobným uľahčil ich biedu. Vyzýval židovských vydieračov, aby odstúpili od tejto neprávosti a vrátili chudobným pole i peniaze, ktoré od nich neprávom vymohli a aby im požičiavali bez záloh a úžery.

Povedal to pred celým zhromaždením. Keby sa vydierači chceli ospravedlniť, mali na to príležitosť. Nijako sa však neospravedľovali. Povedali len: „*Vrátíme a nebudeme nič požadovať od nich. Urobíme, ako hovoríš.,* Nato Nehemiáš zavolať kňazov „*a zaprisahal ich, že budú... podľa toho konať... Nato celý zbor prisvedčil: Amen! A oslavovali Hospodina. Ľud robil, ako sľúbil., Nehemiáš 5,12.13.*

V tejto správe je dôležité poučenie: „*Koreňom všetkého zla je láska k peniazom., 1. Timoteovi 6,10.* V našich časoch je túžba po zisku spaľujúcou vášňou. Bohatstvo sa často nadobúda podvodom. Mnohí zápasia s chudobou. Za neprimerane nízku mzdu, ktorá im nestačí ani na to najpotrebnejšie k životu, sú nútení ťažko pracovať. Pri namáhavej práci a biede bez vyhliadky na zlepšenie sa im život stáva neznesiteľným bremenom. Prácou vysilení a ubíjaní nevedia, na koho sa majú obrátiť o pomoc. To všetko sa deje preto, aby

boháči mohli žiť ešte výstrednejšie a holdovať svojim ziskuchtivým zál'ubám!

Túžba po peniazoch a prepychu urobila z tohto sveta „*pelech zlodějov a lupičov*„. Písmo hovorí o lakomstve a útlaku, ktorý zavládne obzvlášť pred Kristovým druhým príchodom. Jakub píše: „*Vy, boháči, ... v posledných dňoch ste si nahromadili bohatstvo. Mzda, ktorú ste zadržali robotníkom, čo vám zožali polia, kričí. A krik žencov došiel k ušiam Pána mocností. Na zemi ste hodovali a hýrili. Vykrmili ste si srdcia ako v deň zabíjačky. Odsúdili ste a zabili ste spravodlivého – neodporuje vám!*„, [Jakoba 5,1.3-6](#).

[346] Aj dnes sú medzi veriacimi ľuďmi takí, ktorí o Božej bázní síce hovoria, no počínajú si podobne ako židovská šľachta. Keď že majú moc, vymáhajú od ľudí viac, než je spravodlivé a stávajú sa utláčateľmi. Ľudia pohrdajú Kristovým náboženstvom preto, že v živote tých, ktorí nosia Kristovo meno, možno pozorovať lakomstvo a zradu a že v cirkevných matrikách sú mená tých, ktorí svoj majetok nadobudli nespravodlivo. Vieru mnohých kresťanov znehodnocuje a duchovný život ubíja výstrednosť, klamstvo a vydieranie. Cirkev je veľkou mierou zodpovedná za hriechy svojich členov. Ak zlo neodsudzuje, potom mu vlastne napomáha.

Svetské zvyky nie sú pre kresťana meradlom. Kresťan nemá napodobňovať bezohľadné spôsoby klamstva a vydierania. Každá nepoctivosť voči blížnemu je prestúpením zlatého pravidla. Každé previnenie voči Božím deťom je previnením proti Kristovi v osobe jeho svätých. Každá snaha využiť nevedomosť, slabosť alebo nešťastie iného človeka je v nebeských knihách zaznamenaná ako podvod. Kto sa naozaj bojí Hospodina, ten bude radšej dňom i nocou pracovať a jesť chlieb chudoby, než by sa hnal za ziskom, ktorý by poškodzoval vdovu, sirotu, alebo cudzinca zbavoval jeho práva.

Aj najmenšia odchýlka od spravodlivosti láme zábrany a srdce zvädza k páchaniu väčšej neprávosti. Do akej miery človek zneužíva biedu iných, do tej miery si otupuje svedomie voči pôsobeniu Božieho Ducha. Zisk za takú cenu je vlastne veľkou stratou.

Voči Božej spravodlivosti sme boli všetci dlžníkmi; nemali sme totiž nič, čím by sme splatili svoj dlh. Vtedy Boží Syn, ktorý sa nad nami zľutoval, zaplatil za nás výkupnú cenu. Stal sa chudobným, aby sme jeho chudobou mohli zbohatnúť. Skutkami štedrosti môžeme prejaviť úprimnosť svojej vd'áčnosti za prijatú milosť. Apoštol

Pavol nám radí: „Robme dobre všetkým, ale najmä členom rodiny veriacich,, [Galat'anom 6,10](#). Sú to slová podobné Spasiteľ'ovým: „Chudobných predsa máte vždy medzi sebou. Keď im chcete pomôcť, môžete to vždy urobiť’., „Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im. V tom je celý zákon i proroci,, [Marek 14,7](#); [Matúš 7,12](#).

55. kapitola — Nástrahy pohanov

Sanballat a jeho spojenci sa neodvažovali otvorene zaútočiť na Židov vojensky, no čím väčšia bola ich nenávisť, tým zákernejšie pokračovali vo svojom tajnom úsilí znechutiť ich a škodiť im. Na dokončenie výstavby jeruzalemského múru veľa nechýbalo. Len čo bude všetko hotové a brány sa zavrú, nepriateľom Izraelcov sa rozplynie nádej na vstup do mesta. Týmto škodcom šlo teda o to, aby prácu na stavbe čím skôr zastavili. Nakoniec ich napadlo, že Nehemiáša z mesta vylákajú, chytia a uväznia, prípadne aj zabijú.

Pod zámenkou zmierenia pozvali teda Nehemiáša na stretnutie do jednej z dedín v údolí Ónu. Nehemiášovi však Duch Svätý zjavil pravý zámer tohto návrhu, a preto ho odmietol. Sám o tom napísal: *„Ja som však poslal k nim poslov s odkazom: Veľkú prácu musím vykonať, preto nemôžem ta prísť. Dielo by ihneď zastalo, keby som ho prerušil a zišiel k vám,“* [Nehemiáš 6,3](#). Nepriatelja však boli vytrvalí. Štyrikrát mu poslali podobné poslanstvo, no vždy dostali rovnakú odpoveď.

Keď si uvedomili, že plán sa im nezdariť, rozhodli sa dosiahnuť svoj zámer odvážnejším úskokom. Sanballat vyslal k Nehemiášovi posla s otvoreným listom tohto znenia: *„Počut' medzi národmi – aj Gašmu to tvrdí, že ty aj Židia zamýšľate sa vzbúriť, preto staviaš hradby, ty sa staneš ich kráľom ...ba aj prorokov si si vraj postavil, aby prevolávali o tebe v Jeruzaleme: V Júdsku je kráľ! Takú zvest' môžu oznámiť kráľovi. Pod' teda a poradíme sa spolu!“,* [Nehemiáš 6,6.7](#).

Keby sa boli takéto správy skutočne šírili, naozaj mohli byť príčinou obáv, lebo perzský vládca by sa to bol rýchlo dozvedel, a aj najmenšie podozrenie mohlo viesť k najtvrdším opatreniam. Nehemiáš bol presvedčený, že v liste sú samé klamstvá a odosielateľ chcel ním Nehemiáša len zastrašiť a vlákať ho do osídla. Svedčila o tom aj tá okolnosť, že odoslaný list bol otvorený zrejme preto, aby si ho ľudia mohli prečítať a aby ich jeho obsah znepokojil a vystrašil.

Nehemiáš bezodkladne odpovedal: „*Nestalo sa nič také, ako ty tvrdíš. Sám si si to vymyslel.*“, [Nehemiáš 6,8](#). Nehemiáš poznal satanove nástrahy. Dobre vedel, že nepriateľ chce tým ochromiť ruky staviteľov a zmariť ich úsilie.

Keď že satan bol opätovne porázaný, znova a ešte s väčšou zlobou a úskočnosťou pripravil Božiemu služobníkovi ďalšiu ľstivejšiu a zákernejšiu nástrahu. Sanballat a jeho priatelia najali mužov ochotných vydávať sa za Nehemiášových priateľov, ktorí mu mali dať zlú radu, akoby pochádzala od Hospodina. Hlavným strojcom tohto podlého skutku bol muž menom Šemaj, ktorého si Nehemiáš vážil. Tento muž sa zavrel do jednej z miestností pri svätyni, akoby sa obával, že mu ide o záchranu ohrozeného života. Okolo chrámu boli vtedy múry a brány, ale brány mesta sa ešte dokončievali. Šemaj predstieral veľkú ustarostenosť o bezpečnosť Nehemiáša, a preto mu radil, aby útočisko hľadal v chráme. Návrh znel: „*Pod’me spolu do Božieho domu, do vnútra chrámu a zavrime dvere chrámu, lebo... v noci t’a prídu zavraždiť*“, [Nehemiáš 6,10](#).

Keby bol Nehemiáš túto zákernú radu poslušol, bol by zaprel svoju vieru v Boha a ľud by bol v ňom videl opovrhnutiahodného zbabelca. Ustrašene sa skrývať by nezodpovedalo významu diela, ktoré konal a protirečilo by vyznávanej viere v Božiu moc. Medzi ľuďom by zavládla neistota, každý by sa zachraňoval sám a nechránené mesto by sa ľahko stalo korisťou nepriateľa. Nehemiáš mohol jediným nerozvážnym krokom zmariť všetko, čo dosiahol. Nehemiáš však hneď postrehol zámer svojho radcu. Povedal: „*Zbadal som, že Boh ho neposlal, ale preto vyslovil o mne prorocstvo, lebo ho najal Tóbija a Sanballat. Na to bol najatý, aby som dostal strach, aby som to urobil, a tak sa prehrešil. Bolo by im to poslúžilo na šírenie zlej zvesti o mne, aby ma mohli hanobiť*“, [Nehemiáš 6,12.13](#).

Šemejovu hanobnú radu podporovali aj podaktorí vážení muži, ktorí predstierali, že sú Nehemiášovými priateľmi, no v skutočnosti tajne podporovali nepriateľa. Ich nástrahy boli však márne. Nehemiášova odvážna odpoveď znela: „*Či muž, ako som ja, môže utiecť? A akoby mohol niekto mne podobný vojsť do chrámu a ostať nažive? Nevojdem!*“, [Nehemiáš 6,11](#).

Napriek zjavným i tajným nástrahám nepriateľov výstavba prerušená nebola a o necelé dva mesiace od Nehemiášovho príchodu do Jeruzalema stáli okolo mesta hradby a stavitelia sa mohli prechádzať

po múre a odtiaľ hľadiet' na svojich porazených a prekvapených nepriateľov. Nehemiáš svedčí: „*Ked' to počuli všetci naši nepriatelia, báli sa všetci pohanovia, ktorí žili okolo nás, veľmi upadli vo vlastných očiach a museli uznať, že to dielo sa uskutočnilo pomocou nášho Boha.*“, [Nehemiáš 6,16](#).

[349] Ani tento dôkaz Božej ochrany však nestačil na to, aby medzi Izraelcami nevznikla nespokojnosť, vzburá a zrada. „*V tých dňoch židovskí šľachtici napísali mnoho listov a odosielali ich Tóbijovi; Tóbijove zase prichádzali im. Lebo mnohí v Júdsku boli s ním spojení prísahou a on bol zat'om Šechanju.*“, [Nehemiáš 6,17.18](#). Ukázali sa neblahé následky zmiešaných manželstiev Izraelcov s modloslužobníkmi. Istá júdska rodina sa spojila s Božími nepriateľmi a tento vzťah sa stal osídлом. Postupne to robili aj iní. Primiešanci sa stali takisto zdrojom stálych ťažkostí, ako tí, ktorí sa kedysi pripojili k Izraelcom pri ich odchode z Egypta. Títo cudzinci neslúžili Bohu celým srdcom, a keď jeho dielo vyžadovalo obeť, pohotovo rušili sľub, ktorým sa zaviazali k obetavej spolupráci.

Niektorí z hlavných sprisahancov proti Židom teraz predstierali ochotu spriatelit' sa s nimi. Júdske kniežatá, ktoré sa manželským zväzkom spojili s modlármi a tajne si dopisovali s Tóbijom a prísahou mu boli viazaní verne slúžiť, teraz ho predstavovali ako schopného a prezieravého muža a spojenectvo s ním pokladali za výhodné pre Židov. Pritom mu prezrádzali Nehemiášove plány a zámery. Takto sa Božie dielo ocitlo v paľbe takých nepriateľských útokov, že Nehemiášove slová sa dali ľahko prekrútiť a jeho úsilie ochromiť.

Keď ubiedení a utláčaní žiadali od Nehemiáša nápravu krívd, ktoré sa na nich páchali, smelo ich obhájl, takže páchatelia zla im prestali ubližovať. Právomoc, ktorou sa zastal svojich utláčaných krajanov, nepoužíval na vlastnú obhajobu. Aj keď jeho úsilie narážalo u niektorých na nevďačnosť a zradu, Nehemiáš nepoužil svoju moc a zradcov nepotrestal. Ďalej slúžil svojmu ľudu pokojne a nezištne a vo svojom úsilí a záujme nijako neochaboval.

Terčom satanových útokov sú vždy tí, ktorí sa snažia o rozmach Božieho diela. Aj keď sa mu zámer nie vždy zdarí, vždy znova útočí novou silou a novými prostriedkami. Najzákernejšie býva jeho pôsobenie prostredníctvom údajných priateľov Božieho diela. Zjavný odpor môže byť silný a neúprosný, ale pre Božie dielo je oveľa

menším nebezpečenstvom než skryté nepriateľstvo satanových sluhov, ktorí predstierajú, že slúžia Bohu. Títo ľudia môžu totiž všetko zveriť nepriateľom, ktorí zneužijú ich poznanie na to, aby Božie dielo marili a ublížili jeho služobníkom.

Knieža temnosti zvádza Božích služobníkov lživými výmyslami do spolupráce s jeho pomocníkmi. Opätovne bude na nich doliehať pokušením, aby sa zriekli svojich povinností. Vtedy je však čas rázne odpovedať s Nehemiášom: „*Veľkú prácu musím vykonať, preto nemôžem ta prísť*“, [Nehemiáš 6,3](#). Boží pracovníci by mali svojím pokojným a vytrvalým úsilím vyvracať zlomyseľné klamstvá a výmysly nepriateľa. Podobne ako stavitelia jeruzalemského múru sa ani dnešní Boží pracovníci nesmú dať odhovoriť od svojej práce nijakými hrozbami, posmechom či nepravdivými správami. Ani na okamih nesmú poľaviť vo svojej bdelosti a obozretnosti, pretože nepriateľ ich ustavične sleduje. Stále sa musia modlitbou utiekať k Bohu a postaviť „*proti nim vo dne i v noci stráž*“, [Nehemiáš 4,9](#) (ROH); [Nehemiáš 4,3](#)(ECAV).

[350]

Čím viac sa blíži čas konca, tým silnejšie satan útočí svojimi pokušeniami na Božích pracovníkov. Podnecuje ľudí, aby sa „*stavitel'om múru*“, vysmievali a tupili ich. Keby robotníci stavbu opustili a odrážali by útoky odporcov, dielo by sa oneskorilo. Marit' zábery protivníkov síce môžu, nesmú však dovoliť, aby sa v diele dali niečím zdržať.

Pravda je mocnejšia ako blud a spravodlivosť víťazí nad nepravosťou. Boží pracovníci nesmú dovoliť, aby ich nepriatelia pod zámienkou náklonnosti a priateľstva odvedli od ich povinností. Kto nerozvážne vystavuje Božie dielo potupe, alebo akokoľvek oslabuje ruky svojich spolupracovníkov, dopúšťa sa nezmazateľnej chyby, ktorá mu bráni byť užitočným aj v budúcnosti.

„*Tí, ktorí opúšťajú naučenie, chvália bezbožného*“, [Príslovia 28,4](#). Podobne ako Nehemiáš mali by sme sa aj my mať na pozore pred tými, ktorí sledujú len svoje svetské záujmy, aj keď nás pritom presvedčajú o svojej veľkej úprimnosti a radia nám, aby sme sa spojili aj s tými, ktorí pravde vždy odporovali.

Takto radieva len nepriateľ každého dobra. Ide o pokryteckú radu, ktorej sa aj dnes musíme vzoprieť tak rázne, ako to robil Nehemiáš. Treba rozhodne odraziť každý vplyv, ktorý by chcel spochybniť vieru Božieho ľudu v Pánovo vedenie.

Nehemiášova neochvejná oddanosť Božiemu dielu a rovnako neotrasiteľná dôvera v Boha zmazali snahy nepriateľov ovládnuť ho. Ľahostajný človek ľahko podľahne pokušeniu; zlo sa však neujme v živote toho, kto sleduje ušľachtilý cieľ a jediný zámer. Kto vo viere rastie, neochabuje, lebo vo všetkom poznáva večnú Lásku, ktorá všetko ovplyvňuje v záujme dosiahnutia Božieho dobrého zámeru. Praví Boží služobníci sú vo svojom odhodlaní vytrvalí, pretože sú ustavične závislí od Božej milosti.

Boh ochotne pomáha všade, kde na naliehavé potreby ľudské sily nestačia. V každej tiesnivej situácii nám chce jeho Duch pomôcť, posilniť našu nádej a istotu, osvietiť našu myseľ a očistiť nám srdce. Dáva nám príležitosť a možnosť pracovať. Ak Boží ľud prijme od Pána jeho prozreteľnostné pokyny a ak s ním bude ochotne spolupracovať, dosiahne veľké výsledky.

Bol čas slávnosti trúbenia. Do Jeruzalema sa zišlo mnoho ľudí. Pohľad na túto scénu bol žalostný. Hradby okolo Jeruzalema boli už znova postavené, brány zavesené, ale veľká časť mesta bola dosiaľ v rozvalinách.

Na drevenom lešení, ktoré bolo postavené v jednej z najširších ulíc, obklopenej zo všetkých strán chatrnými zvyškami zašlej slávy Júdska, stál teraz už zostarnutý Ezdráš. Po pravej i ľavej strane sa k nemu zišli jeho bratia levíti a z vyvýšenej plošiny hľadeli ponad more hláv. Z celého šireho okolia sem prišli deti zmluvy. *„Ezdráš dobrorečil Hospodinovi, veľkému Bohu, a všetok ľud pozdvihol ruky a odpovedal: Amen. Amen; potom sa sklonili a klaňali sa Hospodinovi tvárou k zemi,„* [Nehemiáš 8,6](#).

Aj tu sa však prejavil následok hriechu Izraelov. Manželskými zväzkami Izraelcov so ženami iných národov sa hebrejský jazyk natoľko pokazil, že rečníci museli pri vysvetľovaní zákona v jazyku ľudu obzvlášť pozorne vykladať jeho obsah, aby mu všetci porozumeli. Niektorí kňazi a levíti sa pripojili k Ezdrášovi a objasňovali zásady zákona. *„Čítali z knihy Božieho zákona stat' za stat' ou, vysvetľujúc zmysel; tak pochopili, čo sa čítalo,„* [Nehemiáš 8,8](#).

„Pozornosť všetkých bola obrátená na knihu zákona,„ [Nehemiáš 8,3](#). Ľud pozorne a s úctou počúval slová Najvyššieho. Keď ľud vypočul slová zákona, bol presvedčený o svojej vine a svoje neprávosti kajúcne ľutoval. Tento deň bol však sviatkom radosti, svätým zhromaždením, ktorý sa mal na Boží príkaz sláviť radostne a s plesaním. Preto znela výzva, aby prestali plakať a aby sa radovali z veľkej milosti, ktorú im Boh preukazuje. Nehemiáš povedal: *„Svätý je tento deň nášmu Bohu, Hospodinovi; netrúchlite teda a neplačte!... Chod'te, jedzte najlepšie veci, pite sladké nápoje a pošlite podiel aj tým, ktorí nemajú nič pripravené, lebo svätý je tento deň nášmu Pánovi. Nebud'te smutní, lebo radosť z Hospodina je vaša sila,„* [Nehemiáš 8,9.10](#).

Nasledujúceho dňa sa v čítaní a vo vysvetľovaní zákona pokračovalo. V určený čas – desiateho dňa siedmeho mesiaca – sa podľa Božieho príkazu konali slávnostné služby Dňa zmierenia.

[352] Od pätnásteho do dvadsiateho toho istého mesiaca svätil ľud i jeho predstaviteľa Sviatok stánkov. Rozhlasoval sa *„vo všetkých mestách i v Jeruzaleme: Vyjdite do hôr, doneste ratolesti z olivy a borovice, ratolesti myrtové, palmové a z iných listnatých stromov na zhotovenie stánkov, ako je napísané. Vtedy ľudia vyšli, doniesli a zhotovili si stánky, každý na svojej streche a na svojich dvoroch, i na nádvorí Božieho domu... radosť z toho bola veľmi veľká. Ezdráš dennodenne čítal z knihy Božieho zákona, od prvého dňa až do posledného,„* [Nehemiáš 8,15-18](#).

Izraelci počúvali deň po dni slová zákona a presviedčali sa o hriechoch vlastných, ako aj o vinách minulých pokolení. Poznali, že pre tieto pokolenia prišli o Božiu ochranu a starostlivosť a že potomkovia Abraháma boli rozohnaní do cudzích krajín preto, lebo sa odvrátili od Boha. Na základe tohto poznania sa rozhodli prosiť Boha o milosť a sľúbili, že budú poslušne žiť podľa Božích príkázaní. Skôr než sa začala slávnostná bohoslužba na druhý deň po skončení Sviatku stánkov, oddelili sa od pohanov, ktorí žili medzi nimi.

Keď sa ľud pokoril pred Bohom, keď vyznal hriechy a prosil o odpustenie, predstavitelia povzbudili prítomných, aby verili Bohu, že podľa svojho prísľubu vypočuje ich prosby. Majú nielen smútiť, plakať a kajať sa, ale aj veriť, že Boh im odpustil. Svoju vieru musia prejavovať uznaním mnohonásobnej Božej milosti a oslavou jeho dobroty. Levíti im povedali: *„Vstaňte, dobrorečte svojmu Bohu, Hospodinovi, od vekov až na veky,„* [Nehemiáš 9,5](#).

Zhromaždený ľud potom zdvihol ruky k nebu a spieval pieseň:

*„Nech dobrorečia jeho slávnemu menu,
ktoré je velebnejšie nad všetko dobrorečenie i chválu:
ty si jediný, Hospodine,
ty si stvoril nebesá;
nebesá nebies a všetky ich voje,
zem i všetko, čo je na nej,
moria i všetko, čo je v nich.*

*Ty to všetko udržuješ nažive,
tebe sa klaňajú i voje nebies.,*

Nehemiáš 9,5.6.

Keď chválospev doznel, levíti vyrozprávali zhromaždeným dejiny Izraela a poukázali na veľkosť prejavenej Božej dobrotivosti i na ich nevďačnosť. Potom všetci zmluvne sľúbili, že budú zachovávať všetky Božie prikázania. Za svoje hriechy boli potrestaní; no teraz uznali, že Boh sa k nim správal spravodlivo. Rozhodli sa teda, že budú poslúchať jeho zákon. *„Pre to všetko uzavrieme pevnú dohodu,,* ktorá sa má v nezmenenej podobe zachovať ako pamiatka ich zmluvného záväzku, na ktorom sa spoločne zhodli. Táto dohoda bola napísaná a podpísali ju kňazi, levíti a kniežatá. Mala im pripomínať ich povinnosti a chrániť ich pred pokušením. Izraelci slávnostne prisahali, že *„budú chodiť v Božom zákone, vydanom prostredníctvom Božieho služobníka Mojžiša a zachovávať i plniť všetky príkazy Hospodina, nášho Pána, jeho nariadenia i ustanovenia,,* [Nehemiáš 9,38](#) (ROH); [Nehemiáš 10,29](#) (ROH); [Nehemiáš 10,1.30](#) (ECAV). Prísaha zahrňovala aj sľub, že nebudú vstupovať do zmiešaného manželstva s ľuďom krajiny.

[353]

Skôr než sa skončil deň pôstu, ľud sa rozhodol vrátiť sa k Bohu náležitým zachovávaním soboty. Nehemiáš neuplatnil vtedy, ba ani neskôr svoju právomoc, aby pohanským obchodníkom zabránil vstup do Jeruzalema. V snahe ušetriť Boží ľud pred pokušením prestupovať sobotu, Izraelci museli však slávnostne sľúbiť, že od týchto obchodníkov nebudú v sobotu kupovať. Nehemiáš dúfal, že to obchodníkov odradí a obchodovanie sa skončí.

Okrem toho sa začala podporovať verejná bohoslužba. Zhromaždenie sa rozhodlo, že Izraelci okrem desiatkov každoročne prispejú na bohoslužbu vo svätyni. Nehemiáš zaznamenal: *„Určujeme lósom... prinášať každoročne prvotiny zo svojho poľa, prvotiny z každého ovocia všetkých stromov do domu Hospodinovho... prvorodené zo svojich synov a zvierat, ako je napísané v zákone, prvorodené zo svojho hovädzieho statku i oviec,,* [Nehemiáš 10,34-36](#) (ROH) ; [Nehemiáš 10,35-37](#)(ECAV).

Izraelci pokorne a kajúcne ľutovali, že odpadli od Boha, a teraz sa kajúcne vrátili k nemu. Žalostne nariekali a s plačom vyznávali svoje previnenia. Uznali, že Pán bol k nim spravodlivý, a zmluvne

sa zaviazali poslúchať jeho zákon. Teraz musia veriť Božím zaslúbeniam. Boh prijal ich pokánie; teraz sa smú radovať z istoty, že hriechy im boli odpustené a môžu sa tešiť z Božej priazne.

Nehemiášovo úsilie obnoviť pravú bohoslužbu bolo úspešné. Kým Izraelci budú uzavretú zmluvu plniť a zachovávať Božie slovo, Hospodin splní svoje prísľuby a hojne ich požehná.

Tí, ktorí si uvedomujú svoju hriešnosť a pre svoju nehodnosť sú zarmútení, môžu sa z tohto záznamu poučiť o viere a o povzbudení. Písmo verne zaznamenáva nielen následky Izraelovho odpadnutia, ale hovorí aj o hlbokkej pokore a pokání, o vrúcnej odovzdanosti a štedrej obetavosti ako o ovocí kajúcneho návratu k Bohu.

Každý úprimný návrat k Bohu prináša do života trvalú radosť. Len čo sa hriešnik podriadi vplyvu Ducha Svätého, spozná rozdiel medzi vlastnou hriešnosťou a svätosťou veľkého Znalca ľudských srdc. Poznáva, že je síce odsúdeným hriešnikom, ale že si nemusí zúfať, lebo sa môže spoľahnúť na istotu odpustenia svojich vín. Smie sa radovať nielen z vedomia odpustených hriechov, ale aj zo stálej lásky odpúšťajúceho nebeského Otca. Božia sláva spočíva práve v tom, že hriešnych kajúcnych ľudí prijíma do svojho láskyplného náručia, že im obväzuje rany, očistí uje ich od hriechov a odieva ich rúchom spásy.

[354]

Júdejci sa slávnostne a verejne zaviazali, že budú zachovávať Boží zákon. Keď však na určitý čas prestali pociťovať Ezdrášov a Nehemiášov vplyv, mnohí sa odklonili od Hospodina. Nehemiáš sa vrátil do Perzsk. Počas jeho neprítomnosti sa do Jeruzalema vkradlo zlo a hrozilo, že jeho nákaze podľahne celý národ. Uctievači modiel sa usadili v celom meste a svojou prítomnosťou poškvrňovali aj chrámové priestory. Veľkňaza Eljašiba a Tóbiju Ammónskeho, pobúreného nepriateľa Izraela, spriatelili vzájomné rodinné vzťahy. Toto neposvätené spojenie viedlo k tomu, že Eljašib dovolil Tóbijovi používať jednu miestnosť spojenú s chrámom, v ktorej bolo kedysi skladisko, kde sa ukladali aj desiatky a dary ľudu.

Pre svoju krutosť a zradu na Izraelcoch nesmeli Ammónci a Moábčania nikdy vstúpiť do zhromaždenia Božieho ľudu. (Pozri [5. Mojžišova 23,3-6.](#)) Kňaz Eljašib však aj napriek tomuto príkazu dal odnieť dary a obete uskladnené v miestnosti Božieho domu a zariadil ho pre Tóbiju, predstaviteľa zavrnutého národa. Hospodina nemohli viac uraziť, ako keď tomuto jeho nepriateľovi a odporcovi jeho pravdy preukázali takú priazeň.

Keď sa Nehemiáš z Perzsk vrátil a dozvedel sa o tomto trúfalom znesvätení, rázne sa postaral o to, aby votrelca vyhnali. Povedal: *„Veľmi sa mi to nepáčilo a dal som vyhodit' všetko domáce náčinie Tóbijovo z komory. Prikázal som očistiť komoru a znova ta vnieť náčinie Božieho domu, pokrmové obete a kadidlo,“* [Nehemiáš 13,8.9.](#)

Znesväcovaný bol nielen chrám, ale zneužitú boli aj dary. To ochromilo aj obetavosť mnohých ľudí. Strácala sa horlivosť, ľud sa prestal oduševňovať a neprinášal desiatky. Do Božej pokladnice prichádzali len skromné dary. Následkom toho mnohí speváci, ako aj ďalší chrámoví služobníci nedostávali *„príslušné diely,“* a preto opustili Božie dielo a odišli pracovať inde.

Nehemiáš nemohol súhlasiť s týmto neporiadkom a žiadal nápravu. Zhromaždil všetkých, ktorí v Božom dome prestali slúžiť a znova ich *„postavil na ich miesto,“*. To vrátilo ľuďom dôveru a

všetci Židia „*prinášali desiatky obilia, muštu i oleja,*„. Mužov, ktorých „*pokladali za spol'ahlivých,*„ určil za skladníkov zásob; oni „*mali rozdel'ovat' čiastky svojim bratom,*„ [Nehemiáš 13,11-13](#).

[356]

Ďalším dôsledkom spájania sa s modlármi bolo zanedbávanie soboty, znamenia, ktorým sa Izraelci ako vyznávači pravého Boha líšili od všetkých ostatných národov. Nehemiáš videl, že pohanskí obchodníci a kupci z okolitých krajín, ktorí prichádzali do Jeruzalema, zviadli mnohých Izraelcov do obchodovania v sobotu. Kým niektorí verní Židia sa zásad nevzdali, iní ich ľahkovážne prestupovali. Tým vlastne pomáhali pohanom, aby svedomitejších Židov ľahšie ovplyvnili. Mnohí sa odvážili prestupovať sobotu verejne. Nehemiáš píše: „*V tých dňoch som videl v Júdsku takých, ktorí šliapu v sobotu lis, prinášajú snopy, nakladajú na osly víno, hrozno, figy a ktovie aké bremená a dopravujú to v sobotný deň do Jeruzalema... aj Týrčania, ktorí tam bývali, donášali ryby a všeličo na predaj a predávali v sobotu Júdovcom v Jeruzaleme,*„ [Nehemiáš 13,15.16](#).

Tomuto všetkému sa mohlo zabrániť, keby boli predstavitelia rady použili svoju právomoc. Vlastné sebecké záujmy ich však zviadli k povol'nosti, že pohanom nakoniec vyhovel. Ich zanedbávanú povinnosť Nehemiáš prísne pokarhal. Vytýkal im: „*Akú neprávosť to pášete, že znesväcujete sobotný deň!? Nerobili to aj naši otcovia? A náš Boh dopustil na nás a na toto mesto všetko toto nešť'astie! A vy ešte rozpaľujete hnev na Izrael tým, že znesväcujete sobotu!*„ „*A len čo padli na jeruzalemské brány tône pred sobotou, Nehemiáš rozkázal brány zatvoriť a do zakončenia soboty ich neotvoriť*„, [Nehemiáš 13,17-19](#). Kvôli istote, že príkaz bude dodržaný, postavil k bráne radšej vlastných služobníkov, ktorým viac dôveroval, než tým, ktorých určila jeruzalemská rada.

„*Kramári a predavači všelijakých vecí, ktoré mali na predaj, novali teda raz i druhý raz vonku pred Jeruzalemom,*„ v nádeji, že sa im predsa len naskytnie príležitosť obchodovať s obyvateľmi mesta alebo s vidiečanmi. Nehemiáš im varovne pohrozil, že ďalej už nemôžu beztrestne obchodovať. Povedal im: „*Prečo nocujete pred múrom? Ak to urobíte ešte raz, stiahnem na vás ruku. Od toho času už neprišli v sobotu,*„ [Nehemiáš 13,20.21](#). Levítom dal príkaz strážiť brány, lebo vedel, že medzi ľuďmi majú väčšiu úctu než strážcovia spomedzi ľudu, ako aj preto, že sa od nich ako zamestnancov v

Božej službe dá očakávať, že budú horlivejší v zachovávaní Božieho zákona.

Potom sa Nehemiáš venoval opätovnému nebezpečenstvu, ktoré ohrozovalo Izraelcov uzatváraním manželských zväzkov s modloslužobníkmi. „*V tých dňoch som tiež videl Židov, ktorí si vzali sa ženy Ašdód'anky, Ammónčanky a Moábčanky. Aj ich deti hovorili spola aždódsky a nevedeli rozprávať po židovsky, ale hovorili rečou toho či onoho národa.*„ [Nehemiáš 13,23.24.](#)

Takéto nezákonné spájanie pôsobilo v Izraeli veľký zmätok, lebo podobné manželstvá uzavreli aj podaktorí vysokopostavení muži a vládcovia, od ktorých ľud celkom oprávnene očakával radu a správny príklad. Dalo sa predvídať, že ďalšia nevšímavosť v tomto smere vedie k úpadku národa, preto Nehemiáš rázne vystúpil proti páchatelom tejto neprávosti. Pripomenul im, že nijaký národ nemal takého kráľa, ako bol múdry Šalamún, ale modlárske ženy mu odvrátili srdce od Boha a jeho príklad Izraelcom len škodil. Nehemiáš sa pýta: „*Či nám treba počúvať aj o vás, že všetko toto veľké zlo pášete?*„ „*Nevydávajte svoje dcéry za ich synov, ani neberte ich dcéry za manželky svojim synom ani sebe samým!*„ [Nehemiáš 13,25.27.](#)

[357]

Keď im pripomenul Božie príkazy, hrozby i tvrdé tresty, ktoré na Izrael privolala v minulosti práve táto nepravosť, svedomie mnohých sa ozvalo a začala náprava, ktorá odvrátila Boží hnev a následkom bola znova Božia priazeň a Božie požehnanie.

Niektorí z tých, ktorí zastávali posvätné povolanie, sa prihovárali za svoje pohanské ženy a vyhlasovali, že sa od nich nemôžu odlúčiť. Príkaz však platil pre všetkých bez ohľadu na hodnosť a postavenie. Kto tento príkaz odmietol, či to bol kňaz, alebo šľachtic, musel Hospodinovu službu opustiť. Veľkňazov vnuk, ktorý sa oženil s dcérou slávneho Sanballata prišiel nielen o úrad, ale bol aj zo spoločenstva Izraela vylúčený. Nehemiáš prosil: „*Pamätaj to, môj Bože, tým, ktorí poškvrnili kňazstvo, a tú zmluvu ktorú si s kňazmi a levítmi uzavrel!*„ [Nehemiáš 13,29.](#)

Koľko duševných úzkostí stála táto vynútená prísnosť verného Božieho služobníka, ukáže len večnosť. Proti odporcom bolo treba viesť ustavičný boj a žiaduci výsledok sa dal dosiahnuť len pôstom a pokornou modlitbou.

Mnohí z tých, ktorí uzavreli manželstvo s pohanmi, sa rozhodli odísť do vyhnanstva a spolu s vyobcovanými Izraelcami sa pripojili

k Samaritánom. Odišli s nimi aj podaktorí z bývalých predstaviteľov Božieho diela. Šli ďalej svojou cestou a nakoniec sa aj oni pripojili k predošlým. Samaritáni v snahe posilniť toto spojenectvo prisľúbili, že prijmú židovskú vieru i zvyky. Títo odpadlíci, rozhodnutí prevýšiť svojich bývalých bratov, si na vrchu Gerizím postavili chrám ako výraz vzdoru proti Božiemu domu v Jeruzaleme. Ich náboženstvo pretrvávalo ako zmes židovstva a pohanstva. Ich tvrdenie, že sú Božím ľuďom, bolo z pokolenia na pokolenie zdrojom roztržky, žiarlivosti a nepriateľstva medzi dvoma národmi.

[358] Ak má dnes obnova v cirkvi pokračovať, potrebni sú muži, ako bol Ezdráš a Nehemiáš, ktorí hriech neospravedlňovali, ani slabošsky neodpúšťali a nebáli sa obhajovať Božiu česť. Tí, ktorí sú za dielo zodpovední, nemôžu byť ku krivdám ľahostajní a zlo nemôžu zakrývať prejavom falošnej lásky. Musia pamätať, že Boh nerobí rozdiel medzi ľuďmi a že prísnosť k niektorým jednotlivcom môže pomôcť mnohým. Nezabudnú, že kto chce karhať zlo, musí to robiť v Kristovom Duchu.

Ezdráš a Nehemiáš sa pri svojom diele korili pred Hospodinom, vyznávali svoje hriechy, ako aj prestúpenia svojho národa a prosili o odpustenie, akoby sami boli priestupníkmi. Trpezlivo pracovali, modlili sa a trpeli. Bremeno služby v Božom diele im nest' ažovali zjavní nepriatelia spomedzi pohanov, ale skôr im ho s' ažoval odpor tých, ktorí sa vydávali za ich priateľov a pritom svoj vplyv zapožičiavali zlu. Títo radcovia poskytovali Božím nepriateľom podnety, ktoré jeho odporcovia potom použili proti Božiemu ľudu. Svojou nešťachetnosťou ustavične odporovali jasným Božím požiadavkám.

Nehemiášove úspešné snahy svedčia o moci modlitby, viery, rozvážneho a rázneho konania. Nehemiáš nebol kňaz ani prorok a nechcel ani vysoké postavenie či hodnosť. Bol reformátorom v pravý čas. Chcel Boží ľud zosúladiť s Bohom. Na uskutočnenie tohto veľkolepého zámeru vynaložil všetko svoje úsilie. Jeho snahy sa vyznačovali vrcholnou mierou nekompromisnej poctivosti. Pri nárazoch dobra na zlo zaujal taký rázny postoj, že ním nadchol ľud. Ľudia museli cítiť jeho vernosť, lásku k vlasti a úprimnú lásku k Bohu. V tejto istote ochotne spĺňali jeho príkazy.

K pravému náboženstvu nerozlučne patrí pracovitosť a horlivosť pri plnení Bohom uložených povinností. Príležitostí by sa ľudia mali chopiť ako Bohom určených možností na splnenie jeho vôle. Poho-

tové, rozhodné a v správny čas splnené povinnosti vedú k víťazstvu, kým otáľanie a zanedbávanie končí neúspechom a zneuctením Boha. Ak predstaviteľom Božieho diela chýba horlivosť, ak sú nevšímaví, ľahostajní a ak nepracujú cieľavedome a účelne, potom aj cirkev zľahostajnie, spovrchnie, ochladne. Ak však budú posvätné a oddane slúžiť Bohu, potom budú aj veriaci zjednotení, plní nádeje a horlivosti.

Písmo uvádza viaceré ostré a vyhranené protiklady. Protiklad hriechu a svätosti nás nabáda chrániť sa pred prvým a prijať to druhé. Tam, kde je reč o nenávisti, pretváрке či Sanballatovej a Tóbijovej zrade, tam čítame aj o Ezdrášovej a Nehemiášovej šľachetnosti, oddanosti a obetavosti. Od nášho rozhodnutia závisí, ktorý príklad budeme nasledovať. Božie slovo pripomína strašné následky prestupovania prikázaní ako protiklad požehnaní, ktoré je ovocím poslušnosti. My sami sa musíme rozhodnúť, či chceme znášať následky hriechu, alebo sa tešiť z požehnaní. [359]

Obnovné dielo izraelských navrátilcov pod vedením Zerubáabela, Ezdráša a Nehemiáša je príkladom duchovnej obnovy v poslednom úseku svetových dejín. Zvyšok Izraela bol slabý, vydaný na milosť a nemilosť nepriateľom, ale Hospodin chcel prostredníctvom izraelského národa zachovať na zemi poznanie o sebe a o svojom zákone. Izraelci mali byť strážcami pravej viery a posvätných prorociev. Ľud musel pri výstavbe chrámu a jeruzalemských hradieb všeličo zažiť. Bol tu od samého začiatku veľmi silný odpor, ktorý bolo treba prekonať. Vedúci tohto diela napriek ťažkému bremenu, ktoré museli znášať, napredovali v pevnej viere, pokore a v neochvejnom spoľahnutí sa na Boha. Viera ich uistovala, že Božia pravda zvíťazí. Ako kráľ Chizkija, tak aj Nehemiáš „držal sa Hospodina, neodstúpil od neho a zachovával prikázania... a Hospodin bol s ním,, 2. Kráľov 18,6.7.

Dielo vykonané za Nehemiáša môže byť symbolom duchovnej obnovy, o ktorej Izaiáš napísal: „Oni vystavajú pradávné zrúcaniny, postaví, čo bolo prv spustošené, obnovia zrúcané mestá, cez pokolenia spustošené., „A tvoji potomkovia vystavajú dávne zrúcaniny, postavíš základy pre pokolenia. Pomenujú ťa opravovateľom trhlín, obnoviteľom ulíc na bývanie,, Izaiáš 61,4; 58,12.

Prorok tu hovorí o veriacich ľuďoch, ktorí sa v dobe všeobecného odpadnutia od viery a spravodlivosti usilujú o návrat k zásadám,

na ktorých spočíva Božie kráľovstvo. Sú to „*opravovatelia trhlín*„, ktoré boli urobené v Božom zákone, v múre, ktorým Boh ohradil svojich vyvolených. Ich poslušné zachovávanie príkazov tohto spravodlivého zákona, pravdy a čistoty je podmienkou trvalej Božej ochrany.

Prorok jednoznačnými slovami hovorí o zvláštnom diele ostatkov ľudu, ktorý stavia ochranný múr. „*Ak zdržiš pre sobotu svoju nohu, aby si v môj svätý deň nerobil, čo sa ti zachce, a sobotu budeš volat' rozkošou, svätý Pánov deň hodným úcty a uctíš si ho, že nebudeš konat' svoje cesty, vyplňat' svoju vôľu a hovorit' reči, tak sa budeš kochat' v Pánovi a dám ti vznášat' sa nad výšinami zeme, nasýtím t'a dedičstvom tvojho otca Jákoba, lebo hovorili ústa Pánove*„, [Izaiáš 58,13.14](#).

[360] V čase konca má byť obnovené každé Božie ustanovenie. Trhlina v zákone, ktorú urobil človek, keď zmenil príkaz o sobote, má byť opravená. Reformačné ostatky Božieho ľudu musia ukázať, že Boží zákon je základom každej trvalej nápravy a že sobota podľa štvrtého prikázania je pamiatkou stvorenia a stálou pripomienkou Božej moci. Jasne a zreteľne musia ukázať, že treba zachovávať všetky prikázania Desatora. Pudení Kristovou láskou musia s ním spolupracovať na výstavbe spustnutých miest. Musia byť „*opravovateli trhlín a obnovovateli ulíc na bývanie*„, [Izaiáš 58,12](#).

Po celé stáročia – od straty rajskeho domova až po príchod Božieho Syna ako Spasiteľa a hriešnikov – dejiny ľudstva sprevádzalo „súženie, tma,, a „tiesnivé šero,, (Izaiáš 8,22) a nádej padlého ľudského pokolenia sa upínala na príchod Vysloboditeľa, ktorý vykúpi ľudí z otroctva hriechu a hrobu.

Prvý záblesk tejto nádeje mohol Adam s Evou zahliadnuť v rozsudku nad hadom v raji, keď Hospodin v ich prítomnosti povedal satanovi: „*Položím nepriateľstvo medzi teba a ženu, medzi tvoje potomstvo a jej potomstvo; ono ti rozmliaždi hlavu a ty mu schvatneš päťu,,* 1. Mojžišova 3,15.

Tento prorocký výrok sa previnilému páru stal lúčom nádeje, lebo v slovách o porážke satanovej moci poznali prísľub vyslobodenia zo záhuby ako následku ich hriechu. Neposlúchli jasný Boží príkaz, podľašli zvodnému vplyvu protivníka a musia teda trpieť pod jeho nadvládou. Napriek tomu však nemali prepadnúť zúfalstvu. Boží Syn zmyje ich vinu dobrovoľnou obeťou vlastného života. Vierou v Kristovu spásnu moc sa budú môcť v skúšobnom čase stať opäť Božími deťmi.

Satan, ktorému sa podarilo zviest' človeka z cesty poslušnosti, sa stal „*bohom tohto veku,,* 2. Korint'anom 4,4. On uchvátil vládu, ktorú na začiatku dostal Adam. Boží Syn svojou ochotou prísť na túto zem a zástupne znášať trest za ľudský hriech, chcel nielen vykúpiť človeka, ale aj obnoviť stratené panstvo. O tejto obnove prorokoval už Micheáš: „*Ty, veža stáda, pahorok dcéry Sion, k tebe sa dostaví, príde prvotné vladárstvo,,* Micheáš 4,8. Apoštol Pavol to nazval „*závdavkom nášho dedičstva,,* Efezským 1,14. Žalmista mienil ten istý konečný návrat pôvodného dedičstva, keď napísal: „*Spravodliví budú vlastniť krajinu, budú v nej bývať naveky,,* Žalm 37,29.

Táto nádej na vykúpenie príchodom Božieho Syna ako Spasiteľa a Kráľa je v srdciach ľudí stále živá. Od samého začiatku boli takí, ktorí svojou vierou prenikli cez hmlistú prítomnosť a zahliadli

[362] budúce skutočnosti. Hospodin zachoval vzácne zjavenie svojej vôle prostredníctvom takých ľuďí, ako bol Adam, Sét, Enoch, Matuzalem, Nóach, Šém, Abrahám, Izák, Jákob a mnohí ďalší. Boh teda oznámil Izraelovi, svojmu vyvolenému ľudu, z ktorého príde na svet prisľúbený Mesiáš, požiadavky svojho zákona a zoznámil ho so spásou, ktorú zavŕši zmierna obeť jeho milovaného Syna.

Nádej Izraela spočíva na prisľube, ktorý dostal Abrahám, keď ho Boh povolal a ktorý Pán neskôr zopakoval jeho potomkom: „*V tebe budú požehnané všetky čel'ade zeme*„, [1. Mojžišova 12,3](#). Keď Abrahám pochopil Boží spasiteľný zámer s ľuďmi, Slnko spravodlivosti mu osvietilo myseľ a rozptýlilo jeho nevedomosť. Sám Spasiteľ počas svojho pozemského života hovorieval s ľuďmi a potvrdzoval Židom jedinečnú nádej patriarchov na vykúpenie pri príchode Vykupiteľa. Kristus povedal: „*Váš otec Abrahám zaplesal, že uvidí môj deň; i videl a zaradoval sa*„, [Ján 8,56](#).

Tá istá blahoslavená nádej sa zaskvela aj v slovách, ktorými zomierajúci patriarcha Jákob požehnával svojho syna Júdu:

*„Ó Júda, nech ťa chvália tvoji bratia,
nech sa ti klaňajú synovia tvojho otca ...
Nevzdiali sa berla od Júdu
ani veliteľské žezlo od jeho nôh,
dokiaľ mu nepríde panovník,
ktorého národy budú poslúchať“*.,
[1. Mojžišova 49,8.10](#).

Neskôr na hraniciach zaslúbenej krajiny prorokoval Bileám o príchode Vykupiteľa sveta:

*„Uvidím ho, ale nie teraz,
podívam sa na neho, ale nie zblízka!
Vyjde hviezda z Jákoba,
povstane žezlo z Izraela
a zdrví sluchy Moábove
i temená všetkých synov Šétových“*.,
[4. Mojžišova 24,17](#).

Boh prostredníctvom Mojžiša zjavil Izraelcom, že padlému ľudstvu pošle svojho Syna ako Vykupiteľ'a. Mojžiš krátko pred svojou smrťou povedal: „*Hospodin, tvoj Boh, vzbudí ti proroka, ako som ja, z tvojho prostredia, spomedzi tvojich bratov; toho poslúchajte.*„ Mojžiš bol zrejme poučený o tom, čo má Izraelcom povedať o diele prichádzajúceho Mesiáša. Hospodin oznámil svojmu sluhovi: „*Spomedzi ich bratov vzbudím proroka, ako si ty, a vložím svoje slová do jeho úst, i bude im hovoriť všetko, čo mu prikážem.*„ [5. Mojžišova 18,15.18.](#)

Vyvolený ľud si v čase patriarchov i v celých izraelských dejinách pripomínal Spasiteľ'ov príchod prinášaním obetí a bohoslužobným ceremoniálom v svätostánku. V svätynovej a neskôr v chrámovej službe sa Izraelci každodenne učili pomocou symbolov poznávať základné pravdy o príchode Krista ako Vykupiteľ'a, Kňaza a Kráľ'a. Raz v roku obracali svoju myseľ k záverečnej časti veľkého boja medzi Mesiášom (Kristom) a satanom, keď bude vesmír raz navždy zbavený hriechu a hriešnikov. Obete prinášané podľa Mojžišovho zákona vždy pripomínali veriacim aj vznešenú službu nebeskú. Pozemský svätostánok bol „*prirovnaním pre terajší čas.*„ keď sa obetovali dary a prinášali obete; jeho dve oddelenia boli „*napodobeniny nebeských vecí.*„ lebo Kristus, náš Veľkňaz, je dnes „*služobníkom svätyně a pravého stánku, ktorý postavil Pán a nie človek.*„ [Židom 9,9.23; 8,2.](#)

Odvtedy, čo Hospodin v raji oznámil hadovi: „*Položím nepriateľ'stvo medzi teba a ženu, medzi tvoje potomstvo a jej potomstvo.*„ ([1. Mojžišova 3,15](#)), satan vie, že nikdy nebude môcť úplne ovládnuť obyvateľ'ov tohto sveta. Keď Adam a jeho synovia začali Bohu prinášať požadované obete ako predobraz prisľúbeného Vysloboditeľ'a, satan v týchto obetiach postrehol symbol spojenia zeme s nebom. Preto sa po celé stáročia snažil prerušiť toto spojenie. Všetomžne sa snaží nesprávne predstaviť Boha i zmysel obradov, ktoré znázorňujú dielo Spasiteľ'a a u mnohých ľudí má úspech.

Človek má podľa Božej vôle pochopiť, že dar na zmierenie človeka s Bohom prichádza z veľkej lásky Darcu, ale úhlavný nepriateľ človeka predstavuje Boha ako Bytosť, ktorá má záľubu v jeho záhube. Predstavy o Božích obetných predpisoch, ktoré mali byť výrazom Božej lásky, boli natoľko zvrátené, že hriešnici v nich videli prostriedok na zmierenie urazeného Boha. Satan pritom pod-

necuje v ľud'och vášne, aby sa opätovne dopúšť'ali hriechov, ktoré ich budú stále viac vzd'alovať od Boha a stanú sa zatvrdlými otrokmi hriechu.

Hebrejské prorocké zvitky ako písané Božie slovo s proroctvami o Mesiášovi pozná aj satan. Pozorne skúmal výroky, ktoré pravdivo a jasne vyznačovali Kristovo dielo medzi ľud'mi, ako aj predpovede o jeho obeti a víťazstve ako Kráľ'a. V starozmluvných pergamenových zvitkoch mu iste neunikol záznam o tom, že prichádzajúci Mesiáš bude ako „*baránok vedený na zabitie*„ a že bude neľudsky „*znetvorený*„ a že jeho postava bude „*človekovi nepodobná*„ [Izaiáš 53,7; 52,14](#). Prisl'úbený Spasiteľ ľudstva bude „*opovrhnutý ...a opustený ľud'mi, muž bolesti, ktorý poznal nemoci, ... Bohom bitý a strápený*„. Prejaví však aj svoju moc, lebo on „*biednym z ľudu dopomáha k právu... Pomôže chudobným a... rozdrví utláčateľ'a*„ [Izaiáš 53,3.4; Žalm 72,4](#).

[364] Nad týmito proroctvami sa satan musel zachvievať strachom, aj keď od svojho zámeru mať opatrenie Božej milosti na záchranu strateného ľudstva neustúpil. Rozhodol sa ľudí tak zatemniť, aby pravý význam proroctva o Mesiášovi nepostrehli, aby mohol pripraviť pôdu na zavrnutie Krista pri jeho druhom advente.

V stáročiach pred potopou sa satanovi podarilo podnietiť odboj proti Bohu na celom svete. Potopa bola poučením, no na ňu sa čoskoro zabudlo. Nepriateľ ľudstva ľstivým našepkávaním opätovne viedol človeka krok za krokom do odvážnej vzbury. Znova sa zdalo, že zvíťazí, no Boží zámer s padlým ľudstvom to nezmarilo. Prostredníctvom potomkov verného Abraháma a Šéma sa poznanie Božieho spásneho zámeru zachovalo pre blaho budúcich pokolení. Pán Boh z času na čas povolával a posielal zvestovateľov pravdy, ktorí pripomínali význam obetných obradov a Božie zasl'úbenie o Mesiášovom príchode zobrazené v celom obetnom systéme. To malo svet zachrániť pred všeobecným odpadnutím.

Boží úmysel sa presadzoval len v boji s najurputnejším protiventvom. Nepriateľ pravdy a spravodlivosti sa všemožne snažil o to, aby Abrahámovi potomkovia zabudli na svoje vznešené a sväté povolanie a podľahli zvodu uctievať falošných bohov. Jeho úsilie malo neraz aj úspech. Celé stáročia pred Kristovým prvým príchodom tma prikrývala zem a mrákava národy. Satan zatieňoval ľud'om cestu a bránil im získať pravé poznanie o Bohu a o budúcom svete.

Ľudia žili v tóni smrti. Utešovali sa len nádejou, že temné mraky sa rozplynú a Boh sa im zjaví.

Bohom pomazaný kráľ Dávid prorocky predpovedal, že Kristov príchod bude *„ako ranné svetlo, keď slnko vychádza za bezoblačného rána,* 2. Samuelova 23,4. Hozeáš svedčí: *„Jeho príchod je istý ako ranná zora,* Hozeáš 6,3. Úsvit rána je tichý a nebadaný, rozptyľuje tmu a zem prebúdzajú k životu. Podobne vyjde aj Slnko spravodlivosti a bude mať *„uzdravenie pod svojimi krídlami,* Malachiáš 3,20. *„Ľud, ktorý chodí v tme, uzrie veľké svetlo,* Izaiáš 9,2 (ROH); Izaiáš 9,1 (ECAV).

Keď izraelský prorok smel vo videní zahliadnuť toto vyslobodenie, zvolal:

*„Lebo dieťa sa nám narodilo,
syn nám je daný;
na jeho pleciach spočinie kniežatstvo,
jeho meno bude:
Predivný radca, Mocný Boh,
Otec večnosti, Knieža pokoja.
Veľká bude jeho vláda
a nebude konca pokoja
na tróne Dávidovom
a v jeho kráľovstve,
lebo ho upevní právom
a spravodlivosťou
odteraz až naveky.
Horlivosť Hospodina mocnosť to urobí.,,
Izaiáš 9,6.7 (ROH);
Izaiáš 9,5.6 (ECAV).*

[365]

V ďalších stáročiach izraelských dejín, pred Kristovým prvým príchodom, bola všeobecne rozšírená mienka, že o Mesiášovom advente hovoria aj nasledujúce prorocké výroky: *„Málo mi je, že si mi služobníkom na pozdvihnutie kmeňov Jákobových a na navrátenie zachránených z Izraela. Urobím ťa svetlom národov, aby moja spása siahala až po koniec zeme.,* Prorok predpovedal: *„Zjaví sa sláva Hospodinova a každé telo to naraz uzrie, lebo ústa Hospodinove prehovorili.,* Izaiáš 49,6; 40,5. O tomto svetle, ktoré osvieti ľudí, neskôr

svedčil Ján Krstiteľ: „*Ja som hlas volajúceho na púšti: Vyrovnajte cestu Pánovu, ako povedal prorok Izaiáš,*„ [Ján 1,23](#).

Krista sa týkalo aj toto prorocké zasl' úbenie: „*Takto vraví Hospodin, Vykupiteľ Izraela, jeho Svätý, hlboko opovrhovanému, pohanmi zošklivenému,... takto vraví Hospodin: ...Utvoril som t'a a dal som t'a za sprostredkovateľ a zmluvy národom: aby si obnovil krajinu a do vlastníctva odovzdal spustošené dedičstvá; aby si povedal sputnaným: Vyjdite! a tým, ktorí sú v tme: Zjavte sa!... Nebudú lačniet' ani žízniť, neraní ich horúčava ani slnce, lebo ich poženie ten, ktorí sa zľ'utúva nad nimi; povedie ich popri prameňoch vôd,*„ [Izaiáš 49,7-10](#).

Verní potomkovia židovského národa, ktorí zachovávali poznanie Boha sa posilňovali vo viere skúmaním takýchto a podobných výrokov. So záľ'ubou čítali o tom, ako Hospodin pomaže Mesiáša, aby „*biednym hlásal radostnú zvest'*, zaviazal rany tým, čo sú skrúšeneho srdca, vyhlásil zajatým prepustenie na slobodu ...*vyhlásil milostivý rok Hospodinov,*„ [Izaiáš 61,1.2](#). Zármatok im však naplňal srdcia pri pomyslení na utrpenie, ktoré bude musieť podstúpiť, ak má splniť Boží zámer. S pokorou čítali v prorockom zvitku slová:

„*Kto uveril našej zvesti
a na kom bol vyjavený zásah Hospodinov?
Vyrástol pred nami ako výhonok
a ako koreň z vyprahnutej zeme.
Nemal postavy ani dôstojnosti,
aby sme ho obdivovali,
ani výzor, aby sme po ňom túžili.
Opovrhnutý bol a opustený l'ud'mi,
muž bolesti, ktorý poznal nemoci
ako niekto, pred kým si l'udia skrývajú tvár,
opovrhnutý bol, a nevážili sme si ho.
Ale on niesol naše nemoci,
vzal na seba naše bolesti.
My sme sa nazdali, že je zasiahnutý,
Bohom bitý a strápený.
Ale on bol prebodnutý pre naše priestupky,
zmučený pre naše neprávosti.
On znášal trest za náš pokoj,
jeho jazvami sa nám dostalo uzdravenia.*

My všetci sme blúdili ako ovce,
 všetci sme chodili vlastnou cestou.
 Hospodin spôsobil,
 aby ho zasiahla neprávosť všetkých nás.
 Strápený pokorne trpel
 a neotvoril ústa
 ako baránok vedený na zabitie
 a neotvoril ústa
 ako ovca, ktorá umlúkne pred svojimi strihačmi.
 Väzením a súdom bol odstránený,
 ale kto sa stará o jeho údel?
 Lebo bol vyt'atý z krajiny živých,
 pre vinu svojho ľudu bol zbitý.
 Dali mu hrob s bezbožníkmi
 a so zločincami, keď zomrel,
 hoci nespáchal násilie
 a nebolo ľsti v jeho ústach.,,

Izaiáš 53,1-9.

O trpiacom Spasiteľovi sa vyjadril Hospodin aj prostredníctvom proroka Zachariáša: „Prebud' sa, meč, proti môjmu pastierovi a proti mužovi mne blízkemu.,, [Zachariáš 13,7](#). Ako zástupca a ručiteľ za hriešneho človeka má Kristus znášať Božiu spravodlivosť a na sebe poznať jej význam. Mal poznať, čo pre hriešnikov znamená stáť pred Bohom bez obhajcu.

Vykupiteľ o sebe predpovedal ústami žalmistu:

„Pohana mi zlomila srdce,
 som z toho celkom chorý.
 Očakával som súciti, ale márne,
 tých, ktorí by potešili, no nebolo ich.
 Do jedla mi pridávali jed,
 smäd mi uhášali octom.,,

[367]

Žalm 69,21.22.

Predpovedal aj to, ako budú s ním zaobchádzať: „Psy ma obkl'účili, zovrela ma tlupa zlosynov, prebodli mi ruky a nohy. Môžem si

spočítat' všetky kosti. Oni sa prizierajú, oči si pasú na mne. Delia si moje rúcho, o môj odev losujú,, Žalm 22,17-19.

Tento opis veľkého utrpenia a krutej smrti Zasl'úbeného je veľmi zarmucujúci, napriek tomu je v ňom plno Božích zasl'úbení, pretože o tom, ktorého sa „*Hospodinovi zal'úbilo raniť nemocou,,* aby sa mohol stať „*obet'ou za vinu,,* Hospodin povedal:

*„Mal by vidieť potomstvo a dlho žiť,
 skrze neho zdarit' sa má, čo chce Hospodin.
 Pre námahu svojho života uzrie svetlo.
 Svojím poznaním môj spravodlivý sluha
 dá spravodlivosť mnohým
 a ich neprávosti sám vezme na seba.
 Preto mu dám podiel s veľkými
 a s mocnými sa bude deliť o korisť,
 pretože obetoval svoj život na smrť
 a počítaný bol s priestupníkmi,
 hoci on zniesol hriechy mnohých
 a zastúpil priestupníkov,, Izaiáš 53,10-12.*

Len láska k hriešnikom viedla Krista k tomu, aby za nich zaplatil výkupné. „*Videl, že nieto nikoho, a užasol, že nikto nezasiahne,,* Nikto iný nemohol vykúpiť človeka z moci nepriateľa. „*Tu pomohlo mu jeho rameno a jeho spása ho podoprela,, Izaiáš 59,16.*

*„Hľad'te, môj služobník, ktorého podopieram,
 môj vyvolený, ktorého som si obl'úbil.
 Svojho Ducha som položil naňho,
 opravdivé právo prinesie národom,,
 Izaiáš 42,1.*

V Kristovom živote nebolo nijakej hriešnej stopy po sebauplatnení. Netúžil po majetku, postavení ani po nadaní. Mesiáš nepoužil nijaký zo zvyčajných ľudských spôsobov, aby si niekoho získal alebo vynútil úctu. O jeho dokonalej nezištnosti čítame v prorockej predpovedi:

[368] „*Nebude kričať, nezvýši hlas*

*a nedá mu zniet' na ulici;
trstinu nalomenú nedolomí
a tlejúci knôt neuhasi.,,*

Izaiáš 42,2.3.

Spasiteľ sa mal na rozdiel od učiteľov svojej doby zdržiavať medzi ľuďmi. Jeho život nemali vyznačovať hlučné spory, okázalá bohoslužba, či skutky na obdiv a pochvalu. Mesiáš bude skrytý v Bohu a Boh sa zjaví v povahe svojho Syna. Ľudstvo by bez poznania Boha bolo navždy stratené. Bez Božej pomoci by ľudia stále hlbšie upadali. Život a silu môže udeliť len ten, kto stvoril svet. Biedu ľudstva nikto iný neodstráni. Ďalšie proroctvo o Mesiášovi znelo: „*Nezlyhá a nestratí odvahu, kým neupevní opravdivé právo na zemi, pretože na jeho učenie ostrovy čakajú.,* Izaiáš 42,4. Syn Boží zveľadí zákon a oslávi ho. (Pozri Izaiáš 42,21.) Nezmenší jeho význam, ani neoslabí záväznosť jeho požiadaviek; skôr ho vyvýši. Súčasne zbaví Božie prikázania prítušujúcich ľudských požiadaviek, ktoré nejedného človeka odradili od správnej služby Bohu.

O Spasiteľovom poslaní Hospodin povedal: „*Ja, Hospodin, povolal som ťa k spáse, uchopil som ťa za ruku a stvárnil, určil som ťa ľudu za sprostredkovateľa zmluvy a za svetlo národom, aby si otváral oči slepým a vyvádzal väzňov zo žalára a z väzenia tých, ktorí sedia v tme. Ja som Hospodin, to je moje meno; svoju slávu inému nedám, ani svoju chválu modlám. Prvé veci sa splnili a nové oznamujem. Prv ako vyrašia, dám vám o nich počuť.,* Izaiáš 42,6-9.

Boh Izraela vyslobodí Sion zasľúbeným semenom. „*Z Izajovho pňa vyženie mládnik a z jeho koreňov vyrastie výhonok.,* „*Panna počne a porodí syna a dá mu meno Immanuel. Maslo a med bude jedávať, pokiaľ nebude vedieť rozlišovať medzi dobrým a zlým.,* Izaiáš 11,1; 7,14.15.

„*Spočiniť na ňom Duch Hospodinov, duch múdrosti a rozumnosti, duch rady a sily, duch známosti a bázne Hospodinovej. V bázni pred Hospodinom bude mať svoju záľubu. Nebude súdiť podľa toho, čo mu oči vidia, a nebude rozhodovať podľa toho, čo mu uši počujú, ale v spravodlivosti bude súdiť slabých a správne vynášať výrok biednym zeme. Bit' bude zem palicou svojich úst a bezbožníka usmrťí dychom svojich perí. Spravodlivosť bude pásom na jeho drieku a pravda bude opaskom na jeho bedrách.,* „*V ten deň pohana budú*

vyhl'adávat' peň Izajov, ktorý stojí ako koruhva národov, a slávny bude jeho príbytok,, [Izaiáš 11,2-5.10.](#)

[369] „Tu je muž – Výhonok je jeho meno;... On postaví chrám Hospodínov, dostane kráľ'ovskú česť a bude sedieť a panovať na svojom tróne a bude kňazom na svojom tróne,, [Zachariáš 6,12.13.](#)

V ňom bude otvorený prameň „aby sa očistili zo svojej hriechnosti a nečistoty,, [Zachariáš 13,1.](#) Ľudia počujú blažené pozvanie:

„Ó všetci smädní, pod'te k vode!

Pod'te i vy, ktorí nemáte peňazí!

Kupujte zbožie, jedzte;

pod'te, kupujte bez peňazí,

bez platenia víno a mlieko!

Prečo dávate peniaz za to, čo nie je chlebom,
a svoj zárobok za to, čo nesýti?

Čujte ma pozorne a jedzte dobré
a v hojnosti sa bude kochať vaša duša!

Nachýl'te uši a pod'te ku mne,
poslúchajte a budete žiť.

Uzavriem s vami večnú zmluvu
pre svoju trvalú priazeň voči Dávidovi.,,

[Izaiáš 55,1-3.](#)

Izrael dostal zasľúbenie: „Pozri, dal som ho za svedka národom, za knieža a náčelníka kmeňom. Tak privoláš národy, ktoré nepoznáš, a národy, ktoré ť'a neznajú, k tebe pobežia kvôli tvojmu Bohu, Hospodínovi, Svätému Izraela, lebo on ť'a oslávil,, [Izaiáš 55,4.5.](#)

„Priblížil som svoju záchranu, nie je d'aleko a moja spása nebude meškať; dám spásu Sionu a svoju slávu Izraelovi.,,

[Izaiáš 46,13.](#)

Mesiáš bude za svojho pozemského pôsobenia slovom i skutkami zjavovať Ľud'om slávu Boha Otca. Každým svojím skutkom, každým slovom a každým divom bude padlému Ľudstvu svedčiť o nekonečnej Božej láske.

„Vystúp na vysoký vrch, Sion,
 hlásateľ radostnej zvesti,
 hlasno zvolaj, Jeruzalem,
 hlásateľ radostnej zvesti!
 Hlasno volaj, neboj sa,
 povedz júdskym mestám:
 pozrite, Boh vás!,,
 „Pozrite, Hospodin, Pán prichádza s mocou
 jeho rameno zasahuje.
 Jeho mzda je pri ňom
 a jeho odmena je pred ním.
 Pást' bude svoje stádo ako pastier,
 zhromaždí ho svojím ramenom
 jahniatka poniesie v náručí,
 pridávajúce ovce povedie.,,

[370]

Izaiáš 40,9-11.

„V ten deň začujú hluchí slová knihy,
 z mrákavy a z tmy rozhliadnu sa oči slepých.
 Zúbožení budú mať viac radosti v Hospodinovi
 a chudobní ľudia budú jasat' nad Svätým Izraela.,,
 „Zblúdili duchom získajú rozumnosť
 a reptajúci prijmú poučenie.,,

Izaiáš 29,18.19.24.

Takto teda Boh oznamoval svetu prostredníctvom patriarchov a prorokov i pomocou predobrazov a symbolov príchod Vysloboditeľ'a ľudstva z hriechu. V niektorých proroctvách vnuknutých Duchom Svätým čítame, že príde ten, ktorý je túžbou všetkých národov. (Pozri [Haggeus 2,7](#).) Presne bolo predpovedané miesto i čas jeho príchodu.

Dávidov syn sa musí narodiť v Dávidovom meste. Prorok napísal, že z Betlehema „vyjde ten, ktorý bude vládcom v Izraeli. Jeho pôvod je v praveku, v časoch večnosti.,, [Micheáš 5,2](#) (ROH); [Micheáš 5,1](#) (ECAV).

„A ty, Betlehem, v júdskej krajine,
 vôbec nie si najmenší
 medzi júdskymi poprednými mestami,

*lebo z teba vyjde vodca,
ktorý bude pastierom môjho ľudu, Izraela., Matúš 2,6.*

Anjel Gabriel oznámil Danielovi čas Spasiteľovho prvého príchodu, ako aj niekoľko hlavných udalostí z jeho života. Povedal mu: „*Sedemdesiat týždňov je určených pre tvoj ľud a pre tvoje sväté mesto na ukončenie priestupku, na skoncovanie s hriechom a na zmierenie viny, na privedenie večnej spravodlivosti, na zapečatenie videnia i proroka a na pomazanie veľsvätyne., Daniel 9,24.* Deň v prorockom počítaní obvykle znamená celý rok. (Pozri [4. Mojžišova 14,34](#); [Ezechiel 4,6](#)). Sedemdesiat týždňov, to jest 490 dní teda znamená 490 rokov. Východiskový bod pre toto obdobie udal anjel: „*Preto vedz a cháp: Odvtedy, čo vyšlo slovo o návrate a o vybudovaní Jeruzalema až po pomazanie kniežat'a, bude sedem týždňov.,* a „*šest' desiatdva týždňov., (Daniel 9,25),* teda spolu 69 týždňov, to jest 483 rokov. Príkaz na obnovu Jeruzalema, doplnený výnosom Artaxerxa Longimana, vstúpil do platnosti na jeseň roku 457 pr. Kr. (Pozri [Ezdráš 6,14](#); [7,1.](#)) Štyristoosemdesiattri rokov počítaných od jesene roku 457 pr. Kr. siaha do jesene roku 27 po Kr. Podľa proroctva toto obdobie završuje Mesiáš, Pomazaný. V roku 27 po Kr. bol Ježiš pri svojom krste pomazaný Duchom Svätým a krátko nato začal svoju činnosť. Vtedy sa zvestovalo posolstvo: „*Naplnil sa čas., Marek 1,15.*

[371]

Anjel ďalej povedal: „*Uzavrie pevnú zmluvu s mnohými za jeden týždeň.,* (t.j. v posledných siedmich rokoch). Sedem rokov od začiatku Spasiteľovej služby sa evanjelium hlásalo predovšetkým Židom; tri a pol roka ho zvestoval sám Kristus a neskoršie jeho apoštolovia. „*V polovici týždňa zastaví zábitnú i pokrmovú obeť., Daniel 9,27.* Na jar roku 31 po Kr. bude na Golgote obetovaná skutočná obeť, Kristus. Vtedy sa roztrhne chrámová opona na dvoje ako znamenie, že všetky obetné služby a ich význam sa skončia.

Tento prorocký týždeň, to jest sedem rokov, sa skončil v roku 34 po Kr. Vtedy sa Židia ukameňovaním Štefana s konečnou platnosťou odvrátili od evanjelia. Vtedy sa učeníci počas prenasledovania rozišli po okolí a „*hlásali slovo evanjelia., Skutky apoštolov 8,4.* Onedlho po tom sa obrátil Saul a z prenasledovateľa sa stal Pavol, apoštol pohanov.

Mnohé proroctvá o Spasiteľovom príchode držali Židov v stá-
lom očakávaní. Mnohí zomierali vo viere bez toho, aby mohli byť
svedkami splnenia zasl'úbenia. Zrak viery však upierali do budúcnosti,
verili a vyznávali, že na zemi sú len cudzincami a pútnikmi. Od
čias Enocha sa prostredníctvom patriarchov a prorokov opakovalo
zasl'úbenie a žila nádej, že Mesiáš príde.

Boh spočiatku neoznámil presný čas prvého adventu, a keď
ho zjavil prorokovi Danielovi, nie všetci pochopili toto proroctvo
správne.

Stáročia sa mýňali a hlasy prorokov nakoniec stíchli. Utláčate-
ľova ruka ťažko dol'ahla na Izrael. Keď Židia opustili Boha, pohasla
viera a nádej len slabo osvecovala budúcnosť. Mnohí nechápali pro-
rocké slová a tí, ktorí veriť predsa len neprestali, volali: „*Dni plynú,
a zo všetkých videní nie je nič,*“ [Ezechiel 12,22](#). V nebeskej rade
však už bolo o hodine Kristovho príchodu rozhodnuté. Keď „*prišla
plnosť času, Boh poslal svojho Syna..., aby vykúpil tých, ktorí sú
pod zákonom a aby sme dostali synovstvo,*“ [Galat'anom 4,4.5](#).

Ľudí musí osloviť a poučiť ľudská reč. Musí prehovoriť Posol
zmluvy. Jeho hlas musí zaznieť a ľudia ho musia počuť v jeho
vlastnom chráme. On, pôvodca pravdy, musí oddeliť pravdu od
pliev ľudských výrokov, ktoré ju znehodnotili. Zásady Božej vlády
a plán vykúpenia treba objasniť. Ľuďom treba vysvetliť zmysel
starozmluvného učenia.

Keď sa nakoniec Spasiteľ „*stal podobný ľudom,*“ ([Filipským 2,7](#))
a začal svoje dielo milosti, satan mohol „*schvatnúť,*“ len päť,
zatiaľ čo Kristus každým svojím skutkom pokory a utrpenia „*rozdr- [372]
vil,*“ svojmu protivníkovi hlavu. (Pozri [1. Mojžišova 3,15](#).) Úzkosť,
ktorú pôsobí hriech, prežíval Bezhriešny; no tým, že Kristus znášal
odpor hriešnikov, platil dlh za hriešneho človeka a z pút vyslobo-
dzoval uväznené ľudstvo. V pláne vykúpenia ľudstva boli všetky
úzkosti a bolesti Božieho Syna.

Keby sa bolo satanovi podarilo aspoň jediným pokušením zviest'
Krista a keby bol čo len jediným skutkom či myšlienkou poškrvnil
svoju dokonalú čistotu, knieža temnoty by bolo zvíťazilo nad člo-
vekom a podmanilo by si celé ľudstvo. Satan ho mohol mučiť, ale
nemohol ho poškrvniť. Mohol mu spôsobiť smrteľnú úzkosť, no
nemohol ho zničiť hriechom. Mohol Kristovi natoľko strpčiť život,

že sa mu stal reťazou bojov a skúšok, ale každým ďalším útokom strácal svoju moc nad ľudstvom.

Kristus v pokušení na púšti, v Getsemanskej záhrade i na kríži maril plány kniežat' a temnosti. Spasiteľove rany znamenali víťazstvo v boji o človeka. Keď Kristus prežíval na kríži smrteľnú úzkosť, zatiaľ čo satanovi služobníci sa radovali a nešťachetní ľudia ho urážali, vtedy satan naozaj „schvatol päťu,, Krista. Ten však práve tým zvíťazil nad satanom – „rozmliaždil mu hlavu,,. Kristus svojou smrťou porazil toho, „ktory mal moc nad smrťou, to jest diabla,, [Židom 2,14](#). Kristova smrť spečatila údel hlavného odbojníka a navždy zabezpečila plán spasenia. Kristus svojou smrťou zvíťazil nad smrťou; keď vstal z mŕtvych, všetkým svojim nasledovníkom otvoril brány hrobu. Tento posledný veľký zápas je zrejmým naplnením proroctva: „*Ono ti rozmliaždi hlavu a ty mu schvatneš päťu,,* [1. Mojžišova 3,15](#).

„*Milovaní, teraz sme Božími deťmi a ešte sa neukázalo, čím budeme. Vieme, že keď sa zjaví, budeme mu podobní, lebo ho uvidíme takého, aký je,,* [1. Jána 3,2](#). Vykupiteľ otvára cestu k Otcovi aj tým najhriešnejším, najbiednejším, najutlačanejším a najpohrdanejším ľuďom.

*„Ó Hospodine, ty si môj Boh,
budem ťa vyvyšovať
a oslavovať tvoje meno,
lebo si uskutočnil predivné plány,
od pradávna verné a pravé.,,*

[Izaiáš 25,1](#).

Zvestovaním právd večného evanjelia „každému národu, kmeňu jazyku a ľudu,, (Zjavenie Jána 14,6) spĺňa dnes Božia cirkev na zemi dávne proroctvo, podľa ktorého „Izrael vypučí a rozkvitne a celý svet bude plný ich ovocia,, Izaiáš 27,6. Ježišovi nasledovníci v spolupráci s nebeskými pomocníkmi rýchlo opracovávajú pusté miesta na zemi a vo výsledkoch ich úsilia dozrieva hojná úroda vzácných duší. Dnešná sejba semena biblickej pravdy, ktorú zvestuje posvätená cirkev, prináša ľuďom nebývalé požehnanie, ktoré v Božom prísľube pred stáročím dostal Abrahám a v ňom tiež celý Izrael, a teda aj Božia pozemská cirkev všetkých dôb, znie: „Požehnám ť a... a staneš sa požehnaním,, 1. Mojžišova 12,2.

Toto zasl'úbenie o požehnaní sa malo veľkou mierou naplniť v priebehu stáročí po návrate Izraelcov zo zajatia. Podľa Božieho zámeru sa mala na Kristov prvý advent pripraviť celá zem práve tak, ako sa dnes pripravuje cesta pre jeho druhý príchod. Po skončení rokov ponižujúceho vyhnanstva Izraelcov Boh dal tomuto ľudu prostredníctvom proroka Zachariáša uistenie o svojej milosti:

„Vrátim sa na Sion a budem bývať uprostred Jeruzalema a Jeruzalem sa bude volať verným mestom a vrchom Hospodina mocností, svätým vrchom., O svojom ľude povedal: „Ja im budem Bohom verne a spravodlivo,, Zachariáš 8,3.7.8.

Podmienkou splnenia týchto zasl'úbení bola poslušnosť. Hriechy, ktorými Izraelci príznačne hrešili pred zajatím, sa už nemali opakovať. Hospodin napomínal tých, ktorí sa podieľali na obnove, týmito slovami: „Vynášajte spravodlivý rozsudok a dokazujte lásku a milosrdenstvo jeden druhému. Neutláčajte vdovy ani siroty, cudzincov ani chudobných, a nikto nech nezmysľá zlé v srdci jeden proti druhému., „Hovorte pravdu každý so svojím bližným, prisluhujte pravdu a blahodarné právo vo svojich bránach., Zachariáš 7,9.10; 8,16.

Hojná odmena časná i duchovná bola prisľúbená tým, ktorí sa budú správať podľa týchto zásad spravodlivosti. Hospodin povedal:

„Rozsievat' budem pokoj, vinič vydá svoje ovocie, zem vydá svoju úrodu a nebesá vydajú svoju rosu; a to všetko dám do vlastníctva zvyšku tohto ľudu. Dom Júdov a dom Izraela, ako ste boli kliatbou medzi národmi, teraz vás vyslobodím a budete požehnaním,, [Zachariáš 8,12.13.](#)

[374]

Babylonské zajatie významne pomohlo vyliečiť Izraelcov z uctievaní rytín a obrazov. Po návrate z vyhnanstva začali veľmi pozorne dbať o náboženskú výchovu a všímať si posolstvo knihy zákona a prorokov o uctievaní pravého Boha. V postavenom chráme mali možnosť konať obradné služby vo svätyni. Pod vedením Zerubáabela, Ezdráša a Nehemiáša sa znova zmluvne zaviazali, že budú zachovávať všetky Hospodinove prikázania a ustanovenia. Nasledujúce obdobie blahobytu vlastne svedčí o tom, že Boh je ochotný kajúcny ľud prijať a odpustiť mu. No napriek tomu sa však znova krátkozrako odvracali od svojho vznešeného cieľa a sebecky si privlastňovali to, čo malo priniesť uzdravenie a duchovný život nespočetným zástupom.

Toto zanedbanie Božieho zámeru bolo obzvlášť zrejmé za proroka Malachiáša. Tento Hospodinov posol čo najprísnejšie vystúpil voči nepravostiam, ktoré izraelský národ olupovali o časné blaho a o duchovnú silu. Pri karhaní hriešnikov nešetril ani kňazov, ani ľud. „*Hospodinovo slovo k Izraelovi prostredníctvom Malachiáša,*„ znamenalo, že nemožno zabúdať na poučenie z minulosti a že Hospodinovu zmluvu s Izraelcami treba verne zachovávať. Božie požehnanie možno získať len úprimným pokánim. Prorok napomínal: „*Teraz si nakloňte Boha, aby sa zmiloval nad nami!*„ [Malachiáš 1,1.9.](#)

Nijaké dočasné zlyhanie Izraela však nemohlo zmarit' odveký plán spasenia ľudu. Prorokom oslovený ľud si mohol síce jeho posolstvo zľahčiť, ale Hospodinove zámery speli neochvejne k svojmu splneniu. Hospodin prostredníctvom svojho posla oznámil: „*Od východu slnka až po jeho západ je veľké moje meno medzi národmi a na každom mieste prinášajú môjmu menu kadidlo a čistú obeť. Lebo veľké je moje meno medzi národmi,*„ [Malachiáš 1,11.](#)

Hospodin kedysi uzavrel s Léviho synmi zmluvu „*života a pokoja,*„. Keby boli Izraelci túto zmluvu zachovávali, mohlo im to priniesť nevýslovné požehnanie. Túto zmluvu chcel teraz Hospodin obnoviť s tými, ktorí boli kedysi duchovnými vodcami, ale násled-

kom prestúpenia sa stali „opovrhnutými a poníženými pred celým ľuďom,, [Malachiáš 2,5.9.](#)

Priestupníci boli vážne upozornení na blížiaci sa deň súdu, pri ktorom Hospodin každého priestupníka potresce. Nikto však nemusel strácať nádej. Malachiášove proroctvá o súde sprevádzala výzva, aby sa nekajúci zmierili s Bohom. Hospodin ich vyzýval: „Navráťte sa ku mne, a ja sa navrátim k vám,, [Malachiáš 3,7.](#)

Takémuto pozvaniu by mal vlastne každý vyhovieť. Boh sa priam prosebne obracia k svojim zblúdilým deťom, aby sa vrátili k nemu a znova začali s ním spolupracovať pri uskutočnení jeho spásneho diela na zemi. Vystiera svoju ruku, aby uchopil ruku Izraela a pomohol mu ísť úzkou cestou sebazaprenia a sebaobetavosti, aby mali podiel na jeho dedičstve ako Božie deti. Prijmú toto pozvanie? Pochopia, že je to ich jediná nádej?

[375]

So zármutkom čítame, že Izraelci za čias Malachiáša váhali, či majú svoju pýchu rýchlo potlačiť, ochotne poslúchnuť a úprimne spolupracovať. Vo svojej odpovedi ospravedlňovali vlastne sami seba: „Ako sa máme vrátiť?,, [Malachiáš 3,7.](#)

Hospodin pripomína jeden zo zvláštnych hriechov svojho ľudu, keď sa pýta: „Či smie podvádzať človek Boha, keď vy ma podvádzate?,, Tento ľud ešte stále nie je presvedčený o svojom hriechu, a preto sa pýta: „Ako ťa podvádzame?,, [Malachiáš 3,8.](#)

Hospodinova odpoveď je skutočne jednoznačná: „Desiatkami a pozdvihovanými obetami, zasiahnutí ste kliatbou a predsa ma podvádzate, vy, celý národ! Prinášajte celé desiatky do pokladnice a bude poživeň v mojom dome; a vyskúšajte ma týmto – vraví Hospodin mocnosť: Či vám neotvorím okná nebies a nevylejem na vás až nadbytok požehnaní! Pohrozím pre vás kobyľkám, takže vám neskazia plodiny zeme a vinič vám nebude neplodný na poli – vraví Hospodin mocnosť. Blahoslaviť vás budú všetky národy, lebo budete obľúbenou krajinou – vraví Hospodin mocnosť,, [Malachiáš 3,8-12.](#)

Boh požehnáva dielo ľudských rúk, aby mu ľudia mohli vrátiť, čo mu patrí. Dáva slnečný svit i dážď. Podporuje vzrast rastlín, ľudí obdarúva zdravím a schopnosťou získať prostriedky. Z jeho štedrej ruky pochádzajú všetky požehnaní a od ľudí chce len prejav vd'ačnosti v podobe stanovených desiatkov a obetí – obetí vd'ačných, dobrovoľných a kajúcnych. Časť svojich prostriedkov majú venovať

Božej službe, aby Božia vinica nespustla. Majú sa zamyslieť nad tým, čo by na ich mieste urobil Hospodin. V modlitbe mu majú zveriť všetko, s čím si nevedia rady. Nezištne sa majú zaujímať o pokrok Božieho diela vo všetkých častiach sveta.

[376] Posolstvá, ktoré im oznámil posledný starozmluvný prorok Malachiáš, ako aj útlak zo strany pohanských nepriateľov, priviedli nakoniec Izraelcov k poznaniu, že skutočné blaho závisí od toho, ako poslúchajú Boží zákon. Poslušnosť mnohých však nebola výrazom viery a lásky. K poslušnosti ich viedli sebecké pohnútky. Okázalou bohoslužbou chceli prispieť k sláve národa. Vyvolený ľud sa nestal svedkom svetu, ale z opatrnosti pred zvodnou modloslužbou sa pred svetom uzavrel. Boží zákaz uzatvárať manželské zväzky medzi Božím ľudom a pohanmi, ktorý nedovoľoval Izraelcom zúčastňovať sa na modloslužobných obradoch okolitých národov, bol taký zvrátený, že medzi Izraelcami a ostatnými národmi vznikol deliaci múr, ktorý tieto národy oddelil od tých požehnaní, ktoré mal Izrael podľa Božieho zámeru priniesť svetu.

Židia sa však pritom vlastnými hriechmi sami odlučovali od Boha. Nepostrehli hlboký duchovný význam svojich symbolických služieb. Samotí úbo sa spoliehali na vlastné skutky, verili v spasiteľnosť samotných obetí namiesto toho, aby sa spoliehali na zásluhy toho, toho jediného, ktorý bol zmyslom celého tohto obradného systému. V snahe „*uplatniť svoju spravodlivosť*“, stali sa vlastne obeťou číreho formalizmu ([Rimanom 10,3](#)). Nesprevádzal ich Boží Duch ani Božia milosť. Tento nedostatok chceli nahradiť bezduchým zachovávaním náboženských obradov a predpisov. Pritom šlo o dodržiavanie mnohých požiadaviek, ktoré si k Božím ustanoveniam a obradom ako záťaž vymysleli vlastne sami. Čím viac sa od Boha vzd'ali, tým prísnejšie sa snažili dodržiavať honosnosť vonkajších foriem.

Kvôli zbytočným a neľahkým požiadavkám ľud vlastne nemohol zachovávať príkazy Božieho zákona. Významné zásady spravodlivosti zjavené v Desatore a slávne pravdy zvýraznené v symbolickej službe boli tiež zahmlené a zavalené nánosom ľudských ustanovení a zvykov. Kto chcel úprimne slúžiť Bohu a podľa kňazských a kráľovských predpisov sa snažil zachovávať celý zákon, mohol pod ťažkým bremenom len vzdychať.

Izraelci ako národ sa srdcom i životom natoľko vzdialili od Boha, že pri všetkej túžbe po príchode Mesiáša nemohli mať správnu predstavu o povahe a poslaní zasl'úbeného Vykupiteľa. Oni vlastne ani netúžili po vykúpení z hriechu, po Božej sláve a pokoji v svätosti, ale celým srdcom dychtili po vyslobodení spod nadvlády svojich národných nepriateľov a po obnove svojej pozemskej vlády. Mesiáša očakávali ako víťazného dobyvateľa, ktorý poláme jarmo utláčateľa a Izrael vyvýši nad všetky národy. Satan im tak ovládol srdcia, že prichádzajúceho Spasiteľa nakoniec zavrhnú. Pre svoju pýchu a nesprávnu predstavu o jeho povahe a poslaní nevedeli rozvážne hodnotiť dôkazy o jeho mesiášstve.

Židovský národ čakal vyše tisíc rokov zasl'úbeného Spasiteľa. K tejto udalosti upierali Izraelci všetky svoje nádeje. Celé tisícročie ospevovali jeho príchod v piesňach a v prorockých, pri chrámových obradoch a rodinných modlitbách. Keď potom prišiel, nespoznali v ňom dlho očakávaného Mesiáša. „Do svojho vlastného prišiel, a jeho vlastní ho neprijali,, [Ján 1,11](#). Pre svoju lásku k svetu im bol tento Skvost neba „ako koreň z vyprahnutej zeme,,. Podľa nich [377] nemal „postavy ani dôstojnosti,, ([Izaiáš 53,2](#)); nepostrehli v ňom krásu, pre ktorú by si ho mali obľúbiť.

Celý život Ježiša Nazaretského medzi Židmi bol vlastne výčitkou ich sebecku. To sa prejavilo v ich nechote uznať oprávnené nároky Vlastníka vinice, v ktorej boli len najatými vinármi. Keď že bol príkladom pravdivosti a zbožnosti, nenávideli ho, a pri poslednej skúške, v ktorej šlo o poslušnosť vedúcu k večnému životu, alebo o neposlušnosť, ktorej odplatom je večná smrť, zavrhlí Svätého izraelského. Tým vzali na seba zodpovednosť za jeho ukrižovanie na Golgote.

Kristus na sklonku svojho pozemského pôsobenia upozornil židovských učiteľov podobenstvom o vinici na to, že Izrael dostal mnoho požehnaní, za ktoré by ich poslušnosť mala byť Bohu prejavom vd'ačnosti. Objasnil im slávny Boží zámer, ktorý môžu svojou poslušnosťou splniť. Poodhrnul závoj budúcnosti a jasne im ukázal, ako sa celý národ pripravuje o Božie požehnanie a svojou nechotou plniť Boží zámer sa rúti do záhuby.

Kristus povedal: „Bol hospodár, ktorý vysadil vinicu, ohradil ju plotom, vykopal v nej lis a postavil vežu. Potom ju prenajal vinohradníkom a odcestoval,, [Matúš 21,33](#).

Spasiteľ tým mienil „*vinicu Hospodina mocností*“, ktorú prorok Izaiáš pred stáročiami označil za „*dom Izraela*“, [Izaiáš 5,7](#).

Kristus ďalej povedal: „*Ked' sa priblížil čas oberačky, poslal k vinohradníkom svojich sluhov, aby prevzali úrodu. Ale vinohradníci pochytili jeho sluhov, jedného zbili, druhého zabili a ďalšieho ukameňovali. Hospodár znova poslal iných sluhov, viacerých ako predtým, ale urobili im to isté. Napokon k nim poslal svojho syna, pretože si myslel: Iste budú mať rešpekt pred mojím synom. Pri pohľade na syna si však vinohradníci povedali: Toto je dedič! Pod'te, zabime ho, a jeho dedičstvo bude naše. Chytili ho, vyhodili von z vinice a zabili*“, [Matúš 21,34-39](#).

Ked' Kristus upozornil kňazov na ich vrcholnú neprávosť, položil im otázku: „*Ked' potom príde majiteľ vinice, čo urobí tým vinohradníkom?*“, Kňazi si pozorne vypočuli toto podobenstvo, ale nenapadlo ich, že v ňom ide vlastne o nich, a preto spolu s prítomným ľuďom odvetili: „*Zlých bez milosti zahubí a vinicu prenajme iným vinohradníkom, ktorí mu budú načas odovzdávať úrodu*“, [Matúš 21,40.41](#).

[378] Touto odpoveďou vlastne nevedomky vyniesli súd sami nad sebou. Z Ježišovho pohľadu potom poznali, že dôverne pozná ich tajné zámery. Neklamne im tu zažiarilo jeho Božstvo. Vo vinároch spoznali sami seba a zvolali: „*To chráň Boh!*“,

Vážne a so súcitom sa ich Kristus opýtal: „*Nikdy ste nečítali v Písmach: Kameň, ktorý zavrhl staviteľa, stal sa uholným kameňom. Pán to urobil; je to divné v našich očiach? Preto vám vravím, že vám bude odňaté Božie kráľovstvo a bude dané národu, ktorý bude prinášať jeho úrodu. Kto padne na ten kameň, doláme sa, a na koho on padne, toho rozmliaždi*“, [Matúš 21,42-44](#).

Kristus mohol odvrátiť pohromu od židovského národa, keby ho bol tento ľud prijal. Pre závisť a nevraživosť sa však národ s ním nezmieril. Izraelci sa rozhodli, že Ježiša z Nazareta neprijmú za Mesiáša. Zavrhlí Svetlo sveta a odvtedy žili v najhustejšej tme. Židovský národ zastihlo to, čo mu Kristus predpovedal. Stali sa obeťou vlastných nespútaných vášní. V zaslepanej zlobe sa navzájom hubili. Pre svoju vzdorovitosť, tvrdošijnosť a pýchu privolali na seba hnev rímskych utláčateľov. Jeruzalem bol zničený, chrám ležal v rozvalinách, a miesto, na ktorom bol postavený, nepriatelia zorali

ako pole. Nepriateľ vraždil júdske syny najkrutejšími spôsobmi. Milióny ich bolo predaných do otroctva v pohanských krajinách.

To, čo chcel Boh urobiť pre svet prostredníctvom Izraela, urobí nakoniec prostredníctvom svojej cirkvi. Prenajme „*vinicu iným vinohradníkom*,, to znamená ľudu, ktorý zachováva jeho zmluvu a ktorý mu verne bude „*načas odovzdávať úrodu*,, [Matúš 21,41](#). Hospodin má na svete vždy svojich verných zástupcov, ktorí Božie záujmy prijímajú za svoje. Títo Boží svedkovia sú počítaní k duchovnému Izraelu a vzťahujú sa na nich všetky zaslúbenia zmluvy, ktoré Hospodin dal v dávnych dobách svojmu ľudu.

V dnešnej slobode môže Božia cirkev uskutočňovať Boží plán záchrany hynúceho ľudstva. Boží ľud mával počas mnohých stáročí len obmedzenú slobodu. Zvestovanie čistého evanjelia nebolo dovolené, a tých, ktorí ľudské príkazy nechceli poslúchnuť, stíhali tie najprísnejšie tresty. Preto veľká duchovná vinica Božia zostávala takmer neobrobená. Ľudu chýba svetlo Božieho slova. Temnota bludu a povier smrteľne ohrozovala pravé náboženstvo. Božia cirkev bola v dlhom období neútočného prenasledovania v takom zajatí, v akom boli Izraelci počas svojho vyhnanstva v Babylone.

Dnes už, vďaka Bohu, Božia cirkev nie je v otroctve. Duchovný Izrael má dnes také práva, aké získal Boží ľud pri vyslobodení z Babylona. Ján v Zjavení prorocky zaznamenal, že pred druhým Kristovým príchodom bude znieť posolstvo: „*Bojte sa Boha a vzdajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu*,, [Zjavenie Jána 14,7](#). Toto nebeské posolstvo nachádza dnes odozvu u mnohých ľudí vo všetkých končinách sveta.

[379]

Mocnosti zla už nemajú moc držať cirkev v zajatí, lebo „*padol ten veľký Babylon, ktorý opájal všetky národy vínom vášne svojho smilstva*,, a duchovný Izrael dostal posolstvo: „*Vyjdite z neho, ľud môj, aby ste nemali účasť na jeho hriechoch a aby sa vám nedostalo z jeho pliač*,, [Zjavenie Jána 14,8](#); [18,4](#). Tak ako zajatí vyhnanci poslúchli posolstvo: „*Ujdite z Babylona*,, ([Jeremiáš 51,6](#)) a znova sa usadili v zaslúbenej krajine, tak dnes zbožní veriaci prijímajú výzvu, aby opustili duchovný Babylon a čím skôr sa zásluhou Božej milosti dostali na novú zem, do nebeského Kanaánu.

Keď sa za čias Malachiáša zatvrdilci posmešne pýtali: „*Kde je Boh práva?*,, dostali vážnu odpoveď: „*Vtedy zrazu príde do svojho chrámu Pán ...a Posol zmluvy. Kto znesie deň jeho príchodu? Kto*

obstojí, keď sa zjaví? Ved' on je ako tavičov oheň a ako práčov lúh! Posadí sa ako tavič a čistič striebra a prečistí levítov; tríbit' ich bude ako zlato a striebro a budú správne prinášať Hospodinovi obete, a Hospodinovi bude príjemná obeť Júdu a Jeruzalema, ako za dávnych dní a v dávno zašlých rokoch.,, [Malachiáš 2,17](#); [3,1-4](#).

Krátko pred príchodom zasl'úbeného Mesiáša na zem, Kristov predchodca hlásal posolstvo: „*Kajajte sa, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo.,, [Matúš 3,2](#).*

Bohom povolaní poslovia aj dnes v duchu a v moci Eliáša i Jána Krstiteľ a upozorňujú hynúci svet na vážne udalosti, ktoré čoskoro prídu s ukončením skúšobného času milosti a s príchodom Ježiša Krista ako Kráľ a kráľov a Pána pánov. Čoskoro bude každý súdený podľ a skutkov, ktoré vykonal. Hodina Božieho súdu prichádza aj na členov Božej pozemskej cirkvi, ktorí sa budú zodpovedať za to, ako upozorňovali tých, ktorí sa rútia do záhuby. Každému človekovi na svete, ktorý je ochotný počuť, treba objasniť zásady, o ktoré vo veľkom spore ide a od ktorých závisí osud celého ľudstva.

Vo vymedzenom záverečnom čase skúšky, v ktorom sa s konečnou platnosťou rozhoduje o večnom určení každého človeka, Pán neba a zeme očakáva, že jeho cirkev bude plniť svoje poslanie ako nikdy predtým. Tí, ktorých Kristus poznaním vzácnej pravdy oslobodil, pokladá za svojich vyvolených a uprednostnených spomedzi ostatných ľudí na zemi. Kristus od nich očakáva, že zvelebia slávu toho, ktorý ich povolal z tmy do svojho predivného svetla. Tak štedro ponúknuté požehnanie treba sprostredkovať aj iným. Požehnaná zvesť o spáse sa musí dostať k všetkým národom, jazykom a rasám.

[380] Dávni proroci videli v duchovných videniach, ako zobrazený Pán slávy dáva svojej cirkvi v dňoch temnoty a nevery pred jeho druhým príchodom zvláštne svetlo. V Kristovej cirkvi zažiarí Slnko spravodlivosti „*s uzdravením pod svojimi krídlami.,, [Malachiáš 3,20](#). Vtedy sa bude z každého Kristovho pravého učeníka šíriť životodarný, povzbudzujúci a uzdravujúci vplyv.*

Kristus príde v najtemnejšom období dejín tejto zeme. Pomery v dobe Nóacha a Lóta sú verným znázornením sveta pred druhým adventom Syna človeka. V Božom slove o tom čítame, že satan vtedy vynaloží všetku svoju moc „*so všetkým zvädzaním k nepravosti.,, [2. Tesaloničanom 2,9.10](#). Pre satanovo dielo je príznačný rýchly*

rozmach temnoty, bludov, klamstiev a zvodov v týchto posledných dňoch. Satan zvädza do otroctva nielen svet, ale svojimi podvodmi preniká aj do cirkví, ktoré vyznávajú nášho Pána Ježiša Krista. Veľké odpadnutie bude ako hlboká polnočná tma. Pre Boží ľud to bude noc skúšky, sĺz a utrpenia pre pravdu. Aj túto temnú noc však rozptýli Boží úsvit.

Na Boží pokyn aj „z temnôt zažiarí svetlo,, [2. Korint'anom 4,6](#). Na počiatku, keď zem „bola beztvárna a pustá; tma bola nad prahlinou a Boží Duch sa vznášal nad vodami ... Boh povedal: *Bud' svetlo!* A bolo svetlo,, [1. Mojžišova 1,2.3](#). Boží príkaz „*Bud' svetlo!*,, zaznie aj v noci duchovnej temnoty. Hospodin vtedy svojmu ľudu povie: „*Povstaň a zaskvej sa, pretože prichádza tvoje svetlo a sláva Hospodinova vychádza nad tebou,*„ [Izaiáš 60,1](#).

Písmo hovorí: „*Tma kryje zem a temnota národy, ale nad tebou vychádza Hospodin a jeho sláva sa zjavuje nad tebou,*„ [Izaiáš 60,2](#). Kristus, z ktorého vyžaruje Otcova sláva, prišiel na svet ako odlesk tejto slávy. Prišiel ľudom predstaviť Boha a o ňom čítame, že bol pomazaný „*Duchom Svätým a mocou, takže chodil, dobre robil a liečil všetkých,*„ [Skutky apoštolov 10,38](#). V nazaretskej synagóge povedal: „*Duch Pánov je nado mnou, lebo ma pomazal zvestovať chudobným evanjelium a uzdravovať skrúšených srdcom. Poslal ma oznámiť zajatým prepustenie, slepým vrátiť zrak, utláčaných prepustiť a vyhlásiť milostivý rok Pánov,*„ [Lukáš 4,18.19](#). Svojim učeníkom potom oznámil ich poslanie, keď povedal: „*Vy ste svetlo sveta ... Nech tak svieta vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je v nebesiach,*„ [Matúš 5,14.16](#).

Toto dielo objasnil prorok Izaiáš slovami: „*Neznamená to lámať svoj chlieb hladnému a biednych bezprístrešných voviesť do svojho domu? Keď vidíš nahého, priodej ho a neskrývaj sa pred svojim príbuzným. Potom vyšľahne tvoje svetlo ako zore a rýchlo sa uzdravíš; tvoja spravodlivosť pôjde pred tebou a sláva Hospodinova pôjde za tebou,*„ [Izaiáš 58,7.8](#).

V temnote duchovnej noci zažiarí Božia sláva, keď sa jeho cirkev ujme utláčaných a poteší zarmútených.

Všade okolo seba počujeme nárek uboleného sveta. Na všetkých stranách sú biedni a trpiaci ľudia. Sme povolaní pomáhať im znášať a zmierňovať ich utrpenie. Duchovné potreby môže uspokojiť len

Kristova láska. Ak je v nás Kristus, potom bude v našich srdciach plno Božieho súcitu. Zapečatené pramene úprimnej Kristovej lásky sa otvoria.

Mnohí ľudia už stratili všetku nádej. Vráťte im slnečný svit! Mnohí stratili odvahu. Povzbud'te ich a modlite sa za nich! Iní potrebujú chlieb života. Čítajte im z Božieho slova! Mnohých trápi duševná bolesť, ktorú nestíši nijaký pozemský balzam a nevylieči nijaký lekár. Modlite sa za týchto ľudí! Prived'te ich k Ježišovi! Povedzte im, že v Gileáde je balzam a že je tam aj lekár. (Pozri [Jeremiáš 8,22.](#))

Svetlo je všeobšiahle požehnanie, ktoré slúži všetkému, čo žije na tomto nevďačnom, hriešnom a porušenom svete. Podobne je to aj so svetlom Slnka spravodlivosti. Celú zem už zahal'uje temnota hriechu, starostí a bolesti a treba ju osvietiť poznaním Božej lásky. Z požehnaní svetla žiariaceho z nebeského trónu nemá byť vylúčená nijaká spoločenská vrstva.

Posolstvo nádeje a milosti treba rozniesť do všetkých končín zeme. Ktokoľvek chce, môže čerpať zo zdroja Božej sily, zmieriť sa s Bohom a dosiahnuť pokoj. Pohanovia už nemusia žiť v duchovnej temnote. Jasné líce Slnka spravodlivosti majú rozptýliť tiesnivé šero.

Kristus sa všemožne postaral o to, aby jeho cirkev bola zmene-ným „telom,, ([Efezským 1,23](#)), ktoré svoju svetlosť čerpá zo „*Svetla sveta*,, ([Ján 8,12](#)) a ktoré sa teší zo slávy Immanuela. (Pozri [Matúš 1,23](#); [Izaiáš 7,14.](#)) Kristus chce, aby každý kresťan žil v ovzduší svetla a pokoja. Chce, aby jeho radosť bola zjavná v našom živote.

„*Povstaň a zaskvej sa, pretože prichádza tvoje svetlo a sláva Hospodina vychádza nad tebou*,, ([Izaiáš 60,1](#)). Kristus príde s mocou a veľkou slávou. Príde vo svojej vlastnej sláve i v sláve svojho Otca. Sprevádzať ho budú svätí anjeli. Keď celý svet bude v hlbokéj duchovnej temnote, príbytky svätých bude osvecovať duchovné svetlo. Osvecovať ich budú prvé líce svetla Kristovho druhého adventu. Jeho zjav bude vyžarovať nepoškvrnené svetlo a Krista-Vykupiteľa budú uctievať všetci jeho služobníci. Kým jeho odporcovia budú pred ním utekať, jeho nasledovníci sa budú v jeho prítomnosti radovať.

[382]

Vtedy dostanú vykúpení prisľúbené dedičstvo. Tým sa doslovne splní Boží zámer s Izraelom. Boží úmysel človek nemôže zmariť.

Božie úmysly sa uskutočňujú aj napriek pôsobeniu zla a nakoniec sa splnia. Tak to bolo aj s „domom Izraela,, počas rozdeleného kráľovstva, a tak je to aj dnes s Izraelom duchovným.

Keď prorok z ostrova Patmos hľadel ponad storočia a na obnovennej zemi zahliadol oslávený Izrael, napísal o ňom:

„Potom som videl veľký zástup, ktorý nikto nemohol spočítat'; z každého národa, kmeňa, ľudu a jazyka stáli pred trónom a pred Baránkom. Oblečení boli do bieleho rúcha, v rukách mali palmové ratolesti a mohutným hlasom volali: Spása nášmu Bohu, sediacemu na tróne a Baránkovi!,,

„Všetci anjeli stáli okolo trónu, okolo starších a štyroch bytostí a padli na tvár pred trónom, klaňali sa Bohu a hovorili: Amen. Dobrorečenie a sláva, múdrosť a vd'aka, česť, moc a sila nášmu Bohu na veky vekov.,,

„Počul som akoby hlas veľkého zástupu a ako hlas mnohých vôd, a akoby hlas mocných hromov, ktorý volal: Haleluja! Lebo začal kral'ovat' Pán, náš Boh vševládny: Radujme sa, plesajme a vzdávajme mu slávu.,, „Lebo on je Pánom pánov a Kráľom kráľov a s ním povolání, vyvolení a verní,, [Zjavenie Jána 7,9-12; 19,6.7; 17,14.](#)

60. kapitola — Obraz budúcej slávy

V najtemnejších dňoch dlhého boja Kristovej cirkvi proti mocnostiam temna Boží ľud dostáva zjavenie o Hospodinovom večnom úmysle. Tento ľud sa smel poďívať ponad terajšie skúšky a zahliadnuť budúce víťazstvo, keď boj už bude skončený a vykúpení vojdú do zasľúbenej zeme. Tieto výjavy budúcej slávy zobrazené Božou rukou by si mala Božia cirkev cenit' aj dnes, keď sa spor vekov rýchlo blíži k záveru a keď sa sl'úbené požehnanie čoskoro uskutočnia v celej svojej plnosti.

Cirkev dostala mnoho útešných posolstiev od dávnych prorokov. Izaiáš počul Boží príkaz: „*Potešujte, potešujte môj ľud, vraví Boh váš!*„ (Izaiáš 40,1) a súčasne dostal aj vzácne videnia, ktoré boli nádejou a útechou veriacich vo všetkých nasledujúcich stáročiach. Spol'ahlivé Božie zasľúbenia boli vždy posilou veriacim, ktorých ľudia nenávidia, prenasledujú a za nič nemajú. Veria, že príde čas, keď Boh svojej cirkvi splní uistenie: „*Urobím t'a naveky dôstojným, radost'ou pre všetky pokolenia,*„ (Izaiáš 60,15). Častým údelom bojujúcej cirkvi sú tvrdé skúšky a súženia. Cirkev však bez boja nezvíťazí. „*Chlieb biedy,*„ a „*voda súženia,*„ (Izaiáš 30,20) – to je spoločný údel všetkých; no nikto z tých, ktorí sa spoliehajú na jediného Vysloboditeľ'a, nebude porazený. „*Teraz však takto vraví Hospodin, tvoj Stvoriteľ, ó Jákob, tvoj Tvorca, ó Izrael: Neboj sa, lebo som t'a vykúpil, povolal som t'a tvojím menom; môj si ty! Keď pôjdeš cez vodu, budem s tebou, a keď cez rieky, nezaplavia t'a; keď budeš kráčať cez oheň, nezhoríš, ani plameň t'a nespáli, lebo ja, Hospodin, som tvoj Boh, Svätý Izraela, tvoj Spasiteľ. Ako výkupné dal som za teba Egypt, Kúš a Sebu namiesto teba, pretože si bol drahý v mojich očiach, vzácny si bol a miloval som t'a. Aj ľudí dám za teba i národy za tvoj život,*„ (Izaiáš 43,1-4).

Boh vie odpúšťať a prostredníctvom zásluh nášho ukrižovaného a vzkrieseného Pána odpúšťa hojne a ochotne. Izaiáš počul Hospodina, ako svojim vyvoleným vraví: „*Ja, ja zotieram tvoje prestupky kvôli sebe samému, a na tvoje hriechy nebudem spomínať.*“

Pripomeň mi to a súd' me sa spolu; ty rozprávaj, aby si sa ukázal spravodlivým!., „Tak poznáš, že ja som Hospodin, tvoj Záchranca a tvoj Vykupiteľ, Mocný Jákobov., Izaiáš 43,25.26; 60,16.

Prorok povedal, že Hospodin „odstráni potupu svojho ľudu., „Budú ich volat': Svätý ľud, Vykúpenci Hospodinovi., Boh rozhodol, že im dá „veniec namiesto popola, olej radosti namiesto smútočného rúcha, chválospev namiesto malomysel'nosti; aby ich mohli nazvat' dubmi spravodlivosti, ktoré vysadil Hospodin, aby sa oslávil., Izaiáš 5,8; 62,12; 61,3.

[384]

*„Prebud' sa, prebud' sa,
obleč svoju silu, Sion;
obleč si svoj skvostný šat
Jeruzalem, mesto posvätné!
Lebo nevojde už viac do teba
neobrezaný a nečistý.*

*Stras zo seba prach, povstaň,
ty zajatý Jeruzalem;
uvoľni putá na svojom hrdle,
ty zajatá dcéra Sion!.,*

*„Ty biedna, zmietaná, bezútešná!
Pozri, tvoje základné kamene
položím na drahokamy
a tvoje základy na zafíry.*

*Rubínom obložím tvoje cimburia,
tvoje brány karbunkulom
a celé tvoje územie vzácnymi kameňmi.*

*Všetci, ktorí ťa budujú,
budú poučení Hospodinom
a hojný bude pokoj tvojich synov.*

*Budeš upevnená spásou,
vzdialená budeš útlaku,
lebo sa nemusíš báť;
ty hrôzy vzdialená,
lebo sa k tebe nepriblíži.*

*Ak ť'a napadnú,
 nebude to odo mňa,
 kto ť'a napadne,
 padne v boji proti tebe.*

*Pozri, ja som stvoril kováča,
 ktorý rozduchuje uhlie v ohni,
 a vyrába zbraň rozličného druhu,
 lež ja som stvoril i zhubcu, aby kazil.*

[385]

*Nijaká zbraň, zhotovená proti tebe,
 nebude úspešná.
 Každý jazyk, ktorý sa zdvihne proti tebe
 k súdnemu výroku, ty zatratíš.
 Toto je údel sluhov Hospodinových
 a ich spása odo mňa
 – znie výrok Hospodinov.,,*

[Izaiáš 52,1.2; 54,11-17.](#)

Cirkev pôjde do svojho posledného boja zaštitená pancierom Kristovej spravodlivosti. „*Krásna ako spln mesiaca, jasná ako slnko, hrozná ako šíky pod koruhvou,*„ ([Pieseň Šalamúnova 6,10](#)) vyjde do celého sveta. Bude víťaziť a zvíťaziť.

Pre cirkev bojujúcu proti mocnostiam zla bude najtemnejšou tá chvíľ a, po ktorej príde konečné vyslobodenie. Kto verí v Boha, bát sa nemusí, lebo keď „*dych ukrutníka,*„ bude ako búrka proti múru, vtedy bude Boh svojej cirkvi „*pevnosťou chudobnému v jeho súžení, prístreším pred lejacom,*„ [Izaiáš 25,4](#).

Vyslobodenie v tento deň je prisľúbené len spravodlivým. „*Lakajú sa hriešnici na Sione, triaška zachvátila bohaprázdných: Kto z nás môže bývať pri stravujúcom ohni? Kto z nás môže bývať pri večných plameňoch? Ten, kto chodí v spravodlivosti a hovorí úprimne, pohrda ziskom z útlaku, kto odmieta dlaňami dotknúť sa úplatku, kto si zapcháva uši, aby nepočul o krvnej vine, kto si zatvára oči, aby sa nepozeral na zlo, ten bude bývať na výšinách, skalné pevnosti mu budú útočiskom, dostane svoj chlieb a jeho voda bude stála,*„ [Izaiáš 33,14-16](#).

Hospodin hovorí svojim verným: *„Chod', l'ud môj, vstúp do svojich izieb a zavri svoje dvere za sebou; schovaj sa na malú chvíľu, dokiaľ neprejde hnev, lebo Hospodin vychádza zo svojho miesta, aby potrestal neprávost' obyvateľ'ov zeme., Izaiáš 26,20.21.*

Noví poslovia s darom Ducha Svätého smeli vo videní uzrieť, ako sa zľakli tí, ktorí nie sú pripravení v pokoji sa v deň súdu stretnúť so svojim Pánom.

„Hospodin spustoší zem a vyplieni ju; rozvráti jej povrch a rozptýli jej obyvateľ'ov..., ved' prestúpili zákony a prekročili ustanovenia, zrušili večnú zmluvu. Preto kliatba zožiera zem a jej obyvatelia pykajú za svoje viny... utíchla veselost' bubnov; prestalo hučanie plesajúcich, stíchla veselost' citary., Izaiáš 24,1-8.

„Ach, čo to za deň! Ved' blízko je deň Hospodinov! Príde ako skaza od Všemohúceho... semeno sa scvrklo pod hrudami, stodoly spustli, sýpky sú zborené, lebo obilie sklamalo. Ach, ako vzdychá dobytok, trápia sa stáda rožného statku, lebo nemajú pastvy; aj stáda oviec hynú., „Vyschol vinič a figovník zvädol, granátovník, palma i jabloň, všetky poľné stromy uschli, lebo uschlo, z čoho mali l'udia radost', „ Joel 1,15-18.12.

[386]

Jeremiáš pri pohľade na pustošenie v poslednom období dejín zeme volá: *„Hrud' moja, hrud' moja, bolesť'ou sa zvižam..., nemôžem mlčať, lebo ja počujem zvuk trúby, vojnový poplach. Skazu za skazou hlásia, lebo hynie celá krajina., Jeremiáš 4,19.20.*

O dni Božej pomsty Izaiáš hovorí: *„Pokorená bude pýcha človeka a ponížená povýšenost' l'udí, lebo Hospodin sám bude vyvýšený v onen deň a bôžikovia celkom zaniknú... V ten deň človek zahodí krtom a netopierom svojich strieborných bôžikov i svojich zlatých bôžikov, ktoré mu zhotovili, aby sa im klaňal; aby vliezol do skalných trhlín a do bralných roklín z hrôzy pred Hospodinom a pred jasom jeho veleby, keď povstane, aby otriasol zemou., Izaiáš 2,17-21.*

O tomto čase premeny a pokorenia ľudskej pýchy podáva Jeremiáš toto svedectvo: *„Pozrel som na zem, a beztvárna je a pustá; aj na nebesá, ale ich svetla nebolo. Pozrel som na vrchy, a chveli sa, i všetky kopce sa klátili. Pozrel som, a nebolo človeka, a všetko nebeské vtáctvo uletelo. Pozrel som, a ovocný sad bol púšť'ou a všetky jeho mestá sa zrúcali pred Hospodinom, pred jeho páľčivým hnevom., „Beda, lebo veľký je to deň, niet mu podobného! Je to čas*

súženia pre Jákoba, ale bude vyslobodený z neho., [Jeremiáš 4,23-26; 30,7.](#)

Deň hnevu, ktorý postihne Božích nepriateľov, je dňom konečného vyslobodenia Božej cirkvi. Prorok hovorí:

*„Posilnite ochabnuté ruky,
upevnite klesajúce kolená!
Povedzte zdeseným srdciam:
Bud'te silní, nebojte sa!
Pozrite, váš Boh! Príde pomsta,
Božia odplata.
On sám príde a zachráni vás.,,*

[Izaiáš 35,3.4.](#)

„Pohltená bude smrť naveky a Pán, Hospodin, zotrie slzy z každej tváre a z celej zeme odstráni potupu svojho ľudu; lebo to Hospodin povedal., [Izaiáš 25,8.](#) Prorok pri pohľade na príchod Pána Slávy z neba so svätými anjelmi, aby zhromaždil ostatky cirkví zo všetkých národov zeme, počul, ako všetci čakajúci s jasotom volajú:

*„V ten deň povedia: Toto je náš Boh,
v neho sme dúfali, že nám pomôže!
Toto je Hospodin, v neho sme dúfali,
plesajme a radujme sa z jeho pomoci!.,,*

[Izaiáš 25,9.](#)

Počuť hlas Božieho Syna, ktorý oslovuje svätých, ktorí odpočívajú v hrobách. Prorok pri pohľade na to, ako vychádzajú zo žalára smrti a hrobu, volá: *„Tvoji mŕtvi budú žiť, mŕtve telá vstanú, precitnú a jasat' budú tí, ktorí bývajú v prachu; ved' tvoja rosa je rosou svetla a zem zrodí duchov zomretých., [Izaiáš 26,19.](#)*

*„Vtedy sa otvoria oči slepých
a uvoľnia sa uši hluchých.
Vtedy chromý bude skákať ako jeleň
a jazyk nemého zvučne zaplesá., [Izaiáš 35,5.6.](#)*

Prorok v duchovnom videní pozoruje, ako tí, ktorí zvíťazia nad hriechom a nad hrobom, budú šťastní v prítomnosti svojho Stvoriteľa. Budú sa smieť s ním zhovárať tak voľne, ako sa človek zhováral s Bohom na začiatku. Pán ich vyzýva: „*Jasajte a radujte sa na večné veky z toho, čo stvorím. Lebo stvorím Jeruzalem na plesanie a jeho ľud na radosť. Zajasám nad Jeruzalemom a zaradujem sa nad svojím ľudom, a nebude v ňom už počuť hlas plaču ani volania o pomoc.*„ „*Ani jeden obyvateľ nepovie: Chorý som! Ľudu, ktorý tam prebýva, sú viny odpustené.*„ [Izaiáš 65,18.19; 33,24.](#)

„*Lebo na púšti vytrysknú vody
a potoky na stepi.
Horúci piesok sa zmení na jazero,
prahnúca zem na vodné žriedla...*

*Namiesto trnia vzrastie cyprus,
namiesto hložia vzrastie myrta....,*

[Izaiáš 35,6.7; 55,13; 35,8.](#)

„*Bude tam hradská a cesta;
tá sa bude volať Svätou cestou.
Nečistý po nej neprejde
– len ľud jeho pôjde po nej –
na nej ani blázni nezablúdia.*„

„*Hovorte k srdcu Jeruzalema a prevolávajte mu, že skončila sa jeho otrocká služba, zmierená je jeho vina, že dostal z rúk Hospodina dvojnásobne za všetky svoje hriechy.*„ [Izaiáš 40,2.](#)

Prorok pri pohľade na vykúpených svätých, zbavených hriechov a akýchkoľvek známok zlorečenia, vo vytržení volá: „*Radujte sa s Jeruzalemom a jasajte v ňom všetci, ktorí ho milujete. Radostne plesajte s ním všetci.*„ [Izaiáš 66,10.](#)

[388]

„*Nebudú počuť o útlaku v tvojej krajine
ani o pustošení a skaze na tvojom území.
Svoje hradby nazveš Spásou a svoje brány Chválou.
Slnko ti už nebude svetlom vo dne
a nebude ti svietiť svit mesiaca,*

*ale Hospodin bude твоjím večným svetlom
a tvoj Boh bude tvojou slávou.*

*Tvoje slnko už nezapadne
a tvoj mesiac už nebude ubúdat',
lebo Hospodin bude tvojím večným svetlom
a skončia sa dni tvojho smútku.*

*V tvojom ľude všetci budú spravodliví,
oni na večnosť zdedia krajinu
ako výhonok mojej výsadby,
dielo mojich rúk, ktorým sa oslávim.,,*

Izaiáš 60,18-21.

Prorok počul také tóny hudby a spevu, aké okrem v Božích videniach nepočulo nijaké ucho smrteľníka, ba na aké nikto nikdy ani nepomyslel. „*Vyslobodení Hospodinovi sa vrátia, prídu na Sion s plesaním a večná radosť bude na ich tvárach. Dosiahnu rozkoš a radosť a zmizne žiaľ i vzdychanie.*“, „*Dajú sa do spevu a tanca: z teba mi všetko pramení.*“, Budú tam speváci a hudobníci. „*Oni pozdvihnú svoj hlas a zvučne zaplesajú nad velebou Hospodinovou.*“, **Izaiáš 35,10; 51,3; podľa Žalm 87,7; Izaiáš 24,14.**

Vykúpení sa budú na novej zemi zaoberať a tešiť tým, čo na začiatku obšťastňovalo Adama a Evu. Bude to opäť rajský život, život v záhrade a na poli. „*Budú stavať domy a bývať v nich, vysadia vinice a jest' budú ich ovocie. Nebudú stavať, aby iný býval, nebudú sadiť, aby iný jedol, lebo vek môjho ľudu bude ako vek stromu a moji vyvolení užijú výsledok práce svojich rúk.*“, **Izaiáš 65,21.22.**

Tam sa rozvinie každá telesná, duševná i duchovná schopnosť. Tam sa uskutočnia tie najskvelejšie diela, splnia sa tie najvznešenejšie túžby a dosiahnu najvyššie ciele. A stále sa budú objavovať a dosahovať nové výšiny, obdivovať nové divy, poznávať nové pravdy, skúmať nové záhady, čím sa budú rozvíjať telesné, duševné i duchovné schopnosti.

[389] Proroci, ktorí to všetko smeli vidieť, chceli pochopiť plný význam toho všetkého. Vypytovali sa a usilovne hľadali odpoveď. „*Skúmali, na ktorý a na aký čas oznamoval Kristov Duch, ktorý v nich prebýva... Bolo im zjavené, že nie sebe, ale vám poslúži tým, čo*

sa vám teraz zvestuje skrze hlásateľov evanjelia v Duchu Svätom, poslanom z neba.,, 1. Petra 1,11-12.

Pre nás, čo žijeme tesne pred naplnením toho všetkého, majú tieto obrazy budúcich udalostí hlboký význam. Ide totiž o udalosti, na ktoré veriaci čakajú, po ktorých túžia a o ktoré sa modlia odvtedy, čo naši prví rodičia opustili raj.

Milý spolupútnik, ešte stále žijeme v tieňoch a zmätkoch pozemského lopotenia; čoskoro sa však zjaví náš Spasiteľ a prinesie vyslobodenie a odpočinutie. Hľad' me vierou na budúcu blaženosť, ako ju načrtla Božia ruka! Ten, ktorý zomrel za hriechy sveta, doširoka otvára brány Raja všetkým, ktorí v neho veria. Čoskoro sa boj skončí a príde víťazstvo. Čoskoro uvidíme toho, na ktorého sa upínajú naše nádeje na večný život. V jeho prítomnosti sa nám budú skúšky a utrpenia tohto života javiť ako malicherné. Predchádzajúce veci „sa už nebudú spomínať, ani na myseľ neprídu,, „Preto nezavrhuje svoju dôveru, lebo tú čaká veľká odmena. Potrebujete vytrvať, aby ste plnením Božej vôle dosiahli zasľúbenie. Lebo už len krátko, iba chvíľočka a príde ten, ktorý má prísť, a nebude meškať.,, „Izrael bude zachránený... večitou spásou. Nevyjde na hanbu ani na posmech na večné veky,, Izaiáš 65,17; Židom 10,35-37; Izaiáš 45,17.

Hľad' te, stále hľad' te hore a utvrdzujte sa vo viere! Nech vás táto viera sprevádza úzkou cestou, ktorá vedie k bránam mesta do veľkej, slávnej a bezmedznej budúcnosti, ktorá čaká na vykúpených. „Bud' te teda trpezliví, bratia, až do príchodu Pána. Pozrite: Rolník vyčkáva vzácnu úrodu zeme a trpezlivo čaká, kým nedostane jesenný i jarný dážď. Aj vy bud' te trpezliví a posilnite si srdcia, lebo Pánov príchod sa priblížil.,, Jakoba 5,7.8.

Zástupy spasených nebudú poznať iný zákon než zákon nebeský. Všetci budú tvoriť šťastnú, svornú rodinu, oblečenú v rúchu chválorečenia a vd'ačnosti. Nad nimi budú prespevovať „ranné hviezdy,, a „synovia Boží,, budú plesať radosťou, keď Boh a Kristus spolu vyhlásia: „Nebude už hriechu, nebude už smrti.,,

„Každý mesiac v novmesiaci a každý týždeň v sobotu príde sa každé telo klaňať pred moju tvár – hovorí Hospodin.,, „A zjaví sa tam Hospodinova sláva a zrazu ju uvidí každé stvorenie, lebo sa ozvali ústa Hospodinove.,, „Hospodin dá vykličť spásu a chvále pred všetkými národmi.,, „V ten deň bude Hospodin zástupov krásnou korunou a ozdobným vencom pre zvyšok svojho ľudu.,,

„Áno, Hospodin pol'utuje Sion, pol'utuje všetky jeho sutiny, jeho púšť urobí podobnou Edenu a jeho pustinu Hospodinovej záhrade., „Bude jej daný skvost Libanonu, nádhera Karmelu a Šárona., „Už ť'a nebudú volat' Opustená a tvoju krajinu nebudú volat' Spustošená, lebo teba budú nazývat' Mám v nej zál'ubu, a tvoju krajinu Vydatá... Ako si vezme mladú pannu, tak si ť'a vezme tvoj Staviteľ, a ako sa teší ženích neveste, tešiť sa bude tvoj Boh., [Izaiáš 66,23](#); [40,5](#); [1,11](#); [28,5](#); [51,3](#); [35,2](#); [62,4.5](#).